Q. AVRELII

SYMMACHI

VC. P.V. ET COS. ORD.

EPISTOLARVM AD DIVERSOS LIBRI X.

IAC. LECTIVS IC. *secundâ curâ recensuit, Notis, Emendationibus, Epistolis etiam auxit.*

Additæ item Notæ Fr. Iureti IC. iam antè vulgatæ.

Cum Indice accuratißimo.

EDITIO TERTIA.

S. GERVASII.

Sumptibus Hæredum Eustathij Vignon.

Anno M. DCI.

GENEROSIS ET MAgnificis DD. Georgio à Sayn, Comiti in Vuitgeſtein, Domino in Homburg, &c. Et Philippo à Sayn Baroni in Vuinnemberg, Domino in Beihelſteim, &c. Iac. Lectius Iuriſc. S.

NOSTIS, Illuſtres, quibus ęrumnis vrbē noſtram annus vniuerſo propè orbi luctuoſus exerceat. Quem in finem hęc caſura, nouit ille, cui curæ res mortalium. Per id temporis, dum à publica iuris interpretatione vaco, has ad Quintum Symmachum emendationes atque notas, vt per alias curas licitū, delineaui. Eas virtuti, nobilitati, e-

ruditioni dedico lubens, tum propriæ veſtræ, tũ auitæ. Munus, ſi põdere metimini, ſatis exiguum: ſin obſeruantiâ & cultu, religioſum. Obſeruantiam verò & cultum omnia quidem excitant veſtra ſumma, ſed pij imprimis ac ſancti mores veſtri. Porrò meminiſſe pigeat nũquam noſtros, aut me, quantum annis ſuperioribus è luce veſtra decus vrbi noſtræ, quantum ſcholæ. De autore grauiſsimo dicere, quídve ipſi adiiciat hæc Editio, pars iniuriæ. Iudicabitis vos, quibus mentes non èvulgo. Valete Generoſiſs. Domini, & hoc mei erga vos animi teſtimonium accipite fauẽtes. Datum Kalend. Febr. An. Meſsiæ CIↃ.IↃ.L XXXVII.

LECTO-

LECTORI S.

QVINTVM *Aurelium Symmachum, Lector, cum primis veterum iure censeo. Fuit illi viro vera facundia, solers ingenium & acutum, par sententiarum grauitas & venustas: si verba respicis, breuitas grata: sin altiùs sensum inuestigas, prolixa & multiplex eruditio. Adde sapientiæ ciuilis solidam atque abstrusam cognitionem. Adde raram sub Imperatoribus sanctimoniam morum, & Romanam in iure suggerendo libertatem. Non ille aut rerum publicarum moderatoribus aut Iureconsultis tractandus leui manu. Iacuisse in tenebris*

diu monumenta tanti viri, fero ægrè, tum ipſius cauſsâ, tum tuâ. Nec tamen miror, cùm infelicitate temporum innumeræ in eum authorem maculæ prorepſerint. Nam luctari in tenebris nec fortiſsimos iuuat athletas. Frãciſci Iureti doctiſſimam ſuper eo diligentiam meritò probant docti. Sed hæſiſſe vulnera multa, & res ipſa loquitur, nec vir modeſtiſsimus diffitetur. Quã lucẽ excudere vltrà potui, tibi vt pſim, profero volẽs. Suſtuli mẽdas plures, lacunas nõnullas impleui, quædã etiã notis illuſtraui. Leuiora & minùs obſcura pleraque te præterito reſtitui. Emẽdationes aliquot è nobilis & eruditi adoleſcẽtis P. Coluij Belgæ codice manuſcripto prodière. Iacobus Cuiacius V C. & de ſtudiis

meis

meis optimè meritus, cōmunicauit mihi ex manuscripto itē, multò plures. Non inuidebit, scio, commodis tuis, vir in publicum natus bonum. Nempe & hūc animum suum præsēti mihi aliquādo testatus est. Cætera ferè, magnā dico partem, religiosissimis cōiecturis nostris assigna. Superant tamē etiam nunc nubila quædam: sed sæpè etiam per nubila Solem cernis. Archetypi ipsius ope opus, vt plena ruderibus hisce dignitas restituatur. Suas singulis epistolis emēdationes siue notas cōtinuò subnectere malui, vt parcerem labori tuo. Vtere tu, ni me, ni te odisti: & eximiū mirari scriptorem tandem assuesce. Kal. Feb. An. Messiæ CI.Ↄ IC.LXXXVII.

Iterum Lectori S.

QVOD sanctioribus amicitiis amat accidere, serie vt temporũ conualescant, & augmentum ipso ex vsu capiant charitatis, mihi id ipsum in hoc autore. Satietas eius nulla mihi, sitis imò auiditásq. perennis. Quod ni hæc bella, aut susceptæ meâ publicáve causâ peregrinationes obstitissent, noua dudum, quod percupere multorum animi videbâtur, exisset Editio. Eccã, Lector, sed auctiorẽ, purgatiorẽ, & cũ vberrimo, vt sic dixerim, fœnore moræ. Scriptorum Codicum, præter eos qui mihi antè, largiter fuit. Ex quîs vnum qui Nantij fuerat, mihi Ioannes VVoueranus vir politissimus communicauit, & alium qui Pithœi. Antonius

Verde-

Verderius V. C L. inter alias Bibliothecę diuitis opes, Cuiacianum alium porrò. Hi præcipuam desperatis alioqui vulneribus fecêre medicinam. Fecimus & nos locis plurimis ex ingenio nostropte. Coniecturas item suas viri doctissimi transmisêre, quas & spicilegia nominabant suâ modestiâ, & iudicio meo (nam & taliter loquebantur) committebant, Ian. Gruterus, Ios. Mercerus, Gasp. Schoppius, & is quem antè nominaui, Vvoueranus. Quare inter literaria seculi bona, Pręfectum hunc etiam Vrbi, nitori tandem suo magnâ parte vindicatum, publicus amor, publicáque suscipiat admiratio: Iam delitiis inhiet huius, Iam hos rapiat nectaris succos, Iam & *Æsopi venustatē* (Ausonij verba sequor, iudiciúmque) *& sophisticas Socratis conclusiones, & enthymemata Demosthenis, & opulentiam Tullianam, & pro-*

prietatem Maronis, & ex omni bonarum artium ingenio collectam perfectionem agnoscat, & renitente rerũ licèt penè naturâ, breuitatẽ non obscurã. Scio, quod admonet ipse noster, *facta quidẽ ad arguẽdũ hominũ ingenia quàm ad fauẽdũ esse magis.* Scio & illam Senatus totius Critici querelam, facilè his studiis insidiari liuorem. Sed nec moror plausum ego, neque vulgi manus prenso, qui & ipse descendere didici in me, & ignoscere aliis multa, mihi haut quicquam. Tum occurrit sermo vetus, sanè verus, οἱ πλεῖστοι κακοί. Rogamus tamen & monemus, Procul, ô Lector, abs te hi tales, Aut tu à nobis. Scripsi Idib. Aug. cIↄ Iↄ IIC.

DE

DE SYMMACHIS TESTIMONIA VETERVM ALIQVOT ET RECENTIORVM authorum.

***

Macrobius, Ambrosius, Aurelius, Theodosius, lib.V.Saturnal.Cap.I.

QVATVOR sunt, inquit Eusebius, genera dicendi: copiosum, in quo Cicero dominatur: breue, in quo Sallustius regnat: siccum, quod Frontoni adscribitur: pingue & floridum, in quo Plinius Secundus quondam, & nunc nullo veterum minor noster Symmachus luxuriatur.

Aurelius Prudentius lib.I. contra Symmachum.

O linguam miro verborum fonte fluentem,
Romani decus eloquij, cui cedat & ipse

Tullius, has fundit diues facundia gemmas!
Os dignum æterno tinctum quod fulgeat auro,
Si mallet laudare Deum, cui sordida monstra
Prætulit, & liquidam temerauit crimine vocē.
Haud aliter, quàm si rostris quis tentet eburnis
Cœnosum versare solum, limóque madentes
Excolere aureolis si fortè ligonibus vlnas,
Splendorem dentis nitidi scrobis inquinet atra,
Et preciosa acies squallenti sordet in aruo.
Non vereor ne me nimiùm confidere quisquam
Arguat, ingeniíque putet luctamen inire.
Sum memor ipse mei, satis & mea friuola noui.
Non ausim conferre pedem, nec spicula tantæ
Indocilis fandi coniecta lacessere linguæ.
Illæsus maneat liber, excellénsque volumen
Obtineat partam dicendi fulmine famam.

Idem in præfatione lib. 2.

Sum planè temerarius,
Qui noctis mihi conscius,
Quam vitæ in tenebris ago.
Puppim credere fluctibus
Tanti non timeam viri,
Quo nunc nemo disertior.
Exsultat, fremit, intonat,
Ventísque alloquij tumet,
Cui mersare facillimum est
Tractandæ indocilem ratis.

Et alio loco.

Talia Principibus dicta interfantibus, ille
Prosequitur, magnísque tubã cõcentibus inflat.
Allegat morem veterum.

Ammianus Marcellinus lib. 27.

SYmmachus Aproniano successit, inter præcipua nominandus exempla doctrinarum atque modestiæ, quo instante vrbs sacratissima ocio copiísque abundãtiùs solito fruebatur, & ambitioso ponte exultat atque firmissimo, quem condidit ipse, & magnâ ciuium lætitiâ dedicauit, ingratorum, vt res docuit apertissima: qui consumptis aliquot annis domum eius in Transtiberino tractu pulcherrimam incenderunt, eâ re perciti, quòd vilis quidã plebeius finxerat illum dixisse sine indicio vllo vel teste, libétiùs se vino proprio calcarias extincturum, quàm id venditurum preciis quibus sperabatur.

Diuus Prosper Aquitanicus de promissionibus Dei, parte 3.

CVi Symmachus ille, mirabili eloquio & scientiâ præditus, tamen paganus, præconio laudum in consistorio recitato, subtili arte quâ valuit, aram Victoriæ in Senatu restitui, Christiano, vt nouerat, Principi intimauit. Quem statim à suis aspectib. pulsum in cẽtesimo lapide rhedę

nō ſtratæ impoſitum eâ die manere præcepit.

Caius Sollius Apollinaris Sidonius lib.1.epiſt.1.

QVinti Symmachi rotunditatem, Caij Plinij diſciplinam maturitatémque veſtigiis præſumptuoſis inſequuturus.

Idem lib.8.epiſt.10.

INgentes præconiorum titulos moribus meis applicas. Sed ſi pudoris noſtri feciſſes vtcunque rationem, Symmachianū illud te cogitare par fuit, Vt vera laus ornat, ita falſa caſtigat.

Idem Sidonius ad Felicem Conſulem.

Sed ne tu mihi comparare tentes,
Quos multò minor ipſe plus adoro,
Paulinum, Ampeliúmque, Symmachúmque.

Magnus Aurelius Caſsiodorus lib. Variar.11.epiſt.1.

DEinde retinetis facūdiſſimi Symmachi eximium dictum: Specto feliciter virtu-

virtutis eius augmenta,qui differo laudare principia.

Caßiodorus histor. Tripart. lib. 9. cap. 23.

DVm in Romana vrbe Valentinianus & Theodoſius morarentur, feſtiuitates pro victoria celebrantes, tunc ſuam bonitatem circa Symmachum Exconſulem Theodoſius Imperator oſtendit. Is enim Symmachus inter Senatores præcipuus habebatur, eràtque Romani eloquij eruditione mirabilis, cuius multi quoque reperiuntur libri. Scripſit autem Maximi laudem, eámque recitauit: vnde poſteà reus eſſe maieſtatis videbatur. Quamobrem mortem metuens confugit in Eccleſiam. Verùm Imperator,cùm eſſet perfectiſſimæ Chriſtianitatis, & non ſolùm ſuæ fidei ſacerdotes honoraret, ſed etiam Nouatianos,qui proximè eius fidei decreta ſeruarent, Leontio tunc Epiſcopo Romano Eccleſiæ Nouatianorum rogante beneficium conferens, Symmachum abſoluit à crimine. Cúmque veniam Symmachus meruiſſet, Apologeticum, id eſt, ſatisfactionalem librum ad Theodoſium conſcripſit Imperatorem. Hæc ille. quæ

etiam extant apud Sozomenum hiſt. eccleſ.lib.5. cap. 14. & Nicephor. lib.12.cap. 21.

Verſus Ennodij Ticinenſis, de epiſtola Ambroſij contra Symmachum, ſuper ara Victoriæ, quando petens cultum ipſius, victus eſt Symmachus.

Dicendi palmam Victoria tollit amico.
Tranſit ad Ambroſium, plus fauet ira Deæ.

Sigebertus Gemblacenſis in Chronico ſub anno Domini 407.

RAdaiſus Scytha, cum ducentis millibus Gothorum à Scythia veniens, Italiam inuadit. Ex hoc murmur multorũ blaſphemantium infremit in Chriſtum. Chriſtianitatis tempora culpantes, felicitatem gentium attollunt: inter quos præcipuè Symmachus orator furebat, qui etiã ſcriptis & epiſtolis ſuis agebat de idololatria, & de repetenda ara Victoriæ. Quorũ latrantium ora iniecto eis veritatis oſſe obſtruxerunt, Auguſtinus libro de ciuitate Dei, & Oroſius hiſtoriâ ſuâ. Prudentius quoque Poëta luculento metrici operis libello blaſphemias Symmachi refellit.

Author Anticlaudiani, quem quidam Alanum esse volunt.

Symmachus in verbis parcus, sed mente profundus:
Prodigus in sensu, verbis angustus: abundans
Mente, sed ore minor: fructu, non fronte beatus,
Sensus diuitias verbi breuitate coarctat.

Ioannes Cuspinianus in commentario Consulum.

Q. Symmachus, vir Consularis, & Vrbi Praefectus eloquentissimus & doctissimus, Ausonij frater: qui caussam gentilium Deorum luculentissimâ oratione defendit apud Theodosium & Valentinianum Imperatores, quae oratio libro quinto epistolarum inseritur. Contra quam ardentissimè scripsit D. Ambrosius, & Aurelius Prudentius, qui circa haec tempora floruit, duobus elegantissimis libris, versu Heroico. Scripsit autem epistolas quoque familiares elegantissimas, mirae breuitatis ac rotunditatis, Ciceronis Academiae primus accola: quae pro Caroli & Casparini epistolis certè sunt iunioribus legendae; & quas nostri seculi duo cla-

rissima lumina Pomponius Lætus, & Angelus Politianus mire laudarunt. Habent enim elegantiam concinnam cum breuitate amabili, & huius temporis gesta nonnulla explicant. Lege, Lector, & lætaberis.

Apud Onuphrium extat hæc vetus memoria.

LVcio. Aurelio. Auiano. Symmacho. V.C. Præfecto. Vrbi. Consuli. Pro. Præfectis. Prætorio. in. vrbe. Roma. finitimisque. prouinciis. Præfecto. Annonæ. Vrbis. Romæ. Pontifici. Maiori. Quindecemuiro. S.F. multis. legationibus. pro. amplissimi. ordinis. desideriis. apud. Diuos. Principes. functo. qui. primus. in. Senatu. sententiam. rogari. solitus. authoritate. prudentia. atque. eloquentia. pro. dignitate. tanti. ordinis. magnitudinem. loci. eius. impleuerit. auro. illustrem. statuam. quàm. à dominis. Augustisque. nostris. Senatus. amplissimus. decretis. frequentibus. impetrauit. iidem. triumphatores. Principes. nostri. constitui. adposita. oratione. iusserunt. quæ. meritorum. eius. ordinem. ac. seriem. contineret. quorum. perenne. iudicium. tanto. muneri. hoc. quoque. addidit. vt. alteram.

teram.ſtatuam.pari. ſplendore. etiã. apud. Conſtantinopolim. collocaret. Dedicata. III. Kal.Maias. D.N.Gratiano.IIII. & Merobaude.Coss.

Adeunda item Auſonij ad hunc ipſum epiſtola.quam 32.fecimus libri primi,infrà.

Finis elogiorum & teſtimoniorum de Symmachis.

AD CLARISS. VIR. D. IAC. LECTIVM, IC. ET PATRICIVM, de Symmacho, quem iterum ab innumeris propè mendis repurgatum publicauit.

Cui thymus eloquij, breuitas cui docta, grauis cui
Sententiarum dignitas,
Principibus cui digna viris prudentia rerum,
Et felle non tincti sales,
Cui Themidos Latiæ decreta verēda placebūt,
Vigórque solers, Huc ades.
Tutus es à salebris. Salebras his ipse remouit
Labos lepósque LECTII.

Ioan. Iacomotus B.

Ecce iterum dias prodit sub luminis auras
SYMMACHVS, *argutâ voce stylóq; grauis.*
Præstitit hoc veteris Sophiæ præclarus amator
LECTIVS, *argutâ voce stylóque grauis.*
Patricio vitam indulget, simul accipit inde
Patricius vitam. Cætera penè pares.

Ioan. Paludius Philophilus.

QV. AV-

QV. AVRELII SYMMACHI V.C.

PRAEF. VR. ET COS.

Ordin. Epistolarum

Lib. I.

Symmachus Patri suo. I.

NE MIHI vitio vertatur intermissio literarum, malo esse promptus officij, quàm longa expectatione vicissitudinis [1] desiderer: tum quòd parentibus non ad lancē, neq. ad dimēsum verba tribuēda sunt. Iniurius videar si summo vobiscum iure contendam. Nam præter æquum [a] censent, qui inter dispares par obsequium [b] requirūt. Itaque vester sermo ex beneficio proficiscitur, noster ex debito. Hæc me atque alia huiusmodi [c] perpulerunt scribendi munus insuper non habere. Non enim actuum nostrorum ordo pandendus est? libet non minùs ocij quàm negocij præstare rationem. Baulos Lucrinâ sede mutaui-

a v.c. censet.

b v.c. requirit.

c v. c. pepulerunt.

mus, non quòd eius diuersorij satias cepe-
rit nos, quod cùm diutiùs visitur, plus a-
matur: sed quòd metus fuit ne si Baulo-
rum mihi inoleuisset affectio, cætera
quæ sunt visenda displicerent. Ibi Acin-
dyno conditori eius qui maioribus emi-
net, pauca verba [a] libauimus, & pictu-
ræ licentiam quæ vestitum disparem sin-
gulis distribuit, in rationem coëgi. Prote-
larem te paululũ, ni vererer [2] ne dilatione
expectatio nutriatur. Quare eleboratam
[3] filio solatij accipe cantilenam,

Attica palla tegit socerũ, toga picta paretẽ.
Præfuit [b] ille sacris, hic dixit iura Quiritis.
At mihi castrẽsem quòd mordet fibula vestẽ,
Auroræ in populis Regum Prætoria rexi.
[4] Si fasces Pretura tacet, tu respice fastos.

Scio te simul atque hæc legeris, actu-
tum [c] poëtica plectra moturum. Nullus
feceris, ne mei periculo gloriere. Ego te
nostri vatis exemplo quasi quadam lege
conuenio. Liceat inter olores canoros
anserem strepere. [5] Silentium mihi nisi
præstiteris, imperabis: quòd nihil abs
te metuamus probare. En tibi aliud inti-
mationis meæ prodo secretum, adhuc sol-
licitus de priore. Audi versus ad Baulorum
historiam pertinentes.

Hic Deus Alcides stabulãda armẽta coëgit,

Eruta

[a] v.c. libaui, & p. licentia.

[b] *Sic v. c. vulgò*, iste sacris. *Sed & postea v. c. habet* hic dixit verba Quiritis.

[c] v. poëtico plectro.

Vide hic notas IVR.

Eruta Geryonis de lare tergemini. *Vide Liu. li.1.dec.1.*
Inde recens ætas corrupta [a] *Boaulia Baulos*
Nuncupat, occulto nominis indicio.
Ab Diuo ad proceres dominos fortuna cucurrit, a Boalia.
Fama loci obscuros ne pateretur heros.
Hanc celebrauit opum felix Hortensius aulam,
Contra Arpinatem qui stetit eloquio.
Hic Consul clarũ produxit Acyndinus æuum,
Quíque dedit leges Orfitus Æneadis.
Hos inter iuuenile decus, sed honore senili
Bisseno celsus Symmache, fasce cluis.
Si te Baulorum necdum lenta otia quærunt,
Cura habeat iuuenem publica peruigilem.

Nempe derides quòd de me aliqua iusto indulgentiùs prædicaui. [b] Est hæc vera atque digna reprehensio. Omnis quippe ostentatio non caret suspicione mendacij: quia quicquid assumitur, propriũ non putatur. Dehinc iactantia auara laudis multum decoquit de pudore. Possem dicere (si quis irrepserit externus auditor) [c] meos esse versiculos, efficere vt verecundiæ ignoscat, si esset ab altero profecta laudatio. Sed video opusculum non esse pœnitendum. Ita res crepera atq; anceps dubiũ me habet, vtrũ verecundię pręmetuẽdum sit discrimen, an gloriæ. Tibi igitur qui prudentiâ antistas cæteris, [c] optionis huius delego prouinciam. [d] Quid facto opus

b v.c. est enim vera
c v.c. optationis.
d lib. Pith. Quis facto vsus sit.

sit, ipse videris. Ego[7] infantiæ & imprudentiæ meæ patrem conscium non imprudenter elegi. Vale.

1 desiderer) *leg.* desidêre. *vt ep.* 3. *&* *ep.* 10.]

2 ne dilatione expectatio nutriatur] *Ianus Gruterus, vir eximius, in iis obseruationibus quas super hoc scriptore ad me perscripsit (spicilegium appellat, sua modestiâ) obseruat, τὸ,* nutriatur, *sententiæ prorsus officere, coniicítque,* minuatur.

3 filio solatij] *Graue hîc vlcus. Sanat Gaspar Schoppius, vtique audente sed prosperâ tamen manu,* filo soloci, *id est, crasso filo, pingui Mineruâ. Adi tu eum autoritatibus veterum explicantem lib.* 1. *Verisi. cap.* 1.

4 Si fasces Prætura tacet] *Horum verborum nullus sensus. Constabit bellè, si veterem editionem Gelenij renouaueris, in qua scriptum,* pictura. *Agit enim Symm. de picta tabella. Hinc suprà,* picturæ, *inquit,* licentiam quæ vestitû, *&c. Et firmat responsio Patris, infrà.*

5 Silentium m. n. p. imperabis, quod nihil a. t. metuamus probare, *&c.*] *Quisquiliæ. Feliciter idem Schoppius è Ms quodam suo, loco eodem.* Sil. m. n. p. imperabis. Quam nihil abs te metuam vis probare? En tibi aliud allucinationis meæ prodo secretum, *&c. Exponit ipse dicto loco.*

6 meos esse versiculos] *Vt lineas hasce intel-*

intelligas, augure opus. Negationem adiicienti manifesta lux emerget. Lego igitur, meos non esse versiculos.

7 infantiæ] Infamiæ, *est qui legat. Ego nil muto.*

PATER SYMMACHO. 2.

HOc est munus, quo se non sola possit iactare Campania, sed prꝗteritis Româ, aut Athenis in Græcum loquendi honorem huiusmodi lingua vertatur. quid enim concinnius epistolâ tuâ quam nuper accepi? quid versuum admixtione iucundius? Verè dicam tibi, plura legere volentibus celeriter terminata est. Quòd vtinã sensus aliquis eorum supersit, quorũ imaginibus prꝗscripta videmus epigrammata, facilè laudabũt successores laborum suorum, qui picturꝗ nitorem pulchrioribus versibus, inluminarint. Et ego igitur gratulor, non magis ostreis & Peloridibus abdomen, quàm pectus tibi eloquio esse satiatum. Et quoniam pudorem meum ipse ordiendo soluisti, à nobis quoque accipe bonorum ætatis meæ exarata nuper elogia. Nam quia nihil est quod agamus, etsi nihil agam subiti, ne malorum meorum misera recordatio inuenit, quod illis libellis quos nuper dicaueram, possimus adicere. Scis Terentium,

non Comicum, sed Reatinum illũ Romanæ eruditionis parentem hebdomadon libros epigrammatum adiectione condisse. illud nos, si fors tulerit, conamur imitari. sed quæ prima contigi [1]interim pauca misi, obtestatus te per Deũ, vt, si quid in his displicebit, emendes. quod mihi pudendum nõ est. nam siue quid ex te placuerit, mea laus est: nec vito consortium in quo talem [2] non erubesco consortem. Vale.

ARCADIVS RVFFINVS.

PRINCEPS ingenio, fortunæ munere princeps
Aetatis Ruffine tuæ, cui prospera quæque
3 *Tristitiã tua mirãdis æquali ac gloria rebus,*
Vnus amor cunctis & præsidium trepidorum,
4 *Principibus quibus viguisti tempore doctus*
Aut calcaria ferre bonis, aut frena tyrannis.

VALERIVS PROCVLVS.

[5] *CVmprimis quos non honorauit gloria Patrum*
Ponemus Proculum, vitæ morúmque decorem
Haut vmquã indignũ magnorũ Publicolarum:
Olli semper amor veri & constantia simplex,
Cælicolûm cultus: non illum spernere possis,
[6]*Et quamquã reuerẽdus, non deinde timeris.*

ANICIVS IVLIANVS.

CVius opes, aut nobilitas, aut tãta potestas,
Cedenti [7] *cui nõ præluxit Anicius vnus,*

Acer

Acer ab ingenio, cunctísque adcõmodus idem,
Hic & carus erat conferre iuuare paratus.
Nam diues, tum celsus honoribus, & tamẽ illis
Grandior æternam complebat nomine Romam.

PETRONIVS PROBIANVS.

IActet se fortuna aliis [1] quòd iudice nullo
Lucem ad Romuleam sua sola licentia vexit:
Te Probiane pudor, te felix gratia, téque
Itala simplicitas morum & solertia iuuit.
Quocirca [9] adsiduos Augustis notus & hospes
Præmia magnorum retulisti dignus honorum.

VERINVS.

VIrtutem Verine tuam plùs mirer in armis,
Eoos dux Armenios cùm cæde domares?
An magis eloquium, morum vitæque leporem?
Et nisi in officiis, quotiens tibi publica curæ,
Quod vitam innocuus tenuisti lætus in agris.
Nullum vltra est virtutis opus. nam si esset,
haberes.

Hanc epistolam, hos versiculos editio Symmachi habuit hactenus nulla. Eam Symmachi patris responsionem meritò epistolæ primæ subiecimus & ab doctissimo Schoppio in libris Verisim. editam primùm & purgatam pluribus mendis. Tamen vt ei aliquid opis à me etiam accesserit.

1 quæ prima contigi] *Schoppius bene,* com-

compegi. *Et compingere carmen, componere interpretatur.*

2 non erubesco consortem] *Lego*, n. e. censorem.

3 Tristitiam tua mirandis] *Versum corruptissimum ita commodè restituerim,*

Tristitiā exęquat mirandis gloria reb⁹.

4 Principibus quibus] *Postulante carminis pariter & sententiæ ratione, lego*, Principibus quorum, *&c.*

5 Cum primis quos non honorauit] *Etiam lego*, C.q. n. ornauit.

6 Et quanquam reuerendus, non deinde timeris] *Versum quoque & sententiæ ita succurro*, Et quanquam reuerendus erit, non deinde timebis.

7 cui non præluxit] *Probabilis ea Schoppij lectio est. Mss.* cur non præluxerit animus vnus. *Sed ecquid hoc?*

8 quod iudice nullo] *lego*, quos i.n.

9 Quocirca adsiduos] *Schoppius rectè*, Q. adsiduus.

Symmachus ***. 3.

STudium quidem [1] Nempei Varronis imitaris, sed vincis ingenium: nam quę in nostrates viros nunc nuper condis epigrammata, puto Hebdomadon elogiis præmicare, [2] quòd hæc æquè sobria nec tamen castigata sunt: illa bono metallo cau-

lo cusa à Saturno exigi nescierunt, & duriorem materiam, nisi fallor, admiteter: Ille Pythagoram, qui animas in immortalitatem primus asseruit: Ille Platonem, qui deos esse persuasit: Ille Aristotelē, qui naturam bene loquendi in artem redegit: Ille pauperem Curium, sed diuitibus imperantem: Ille seueros Catones, gentem Fabiam, decora Scipionum, totúmque illum triumphalem Senatum [3] paruâ laude perstrinxit. Tu viros proximæ ætatis inlumines. [4] Difficile factum est vt honor angustis rebus addatur, me quoque iubes [5] versibus nōnulla subnectere. Haud ita Flaccus tuus præcepit in illis poëticæ artis edictis, quorum hoc [6] meminisse principium: Ne humano capiti ceruix equina iungatur. Malo itaq. tibi contumaciâ negati officij, [7] quàm imprudentiâ permissi operis displicere. Plura de hoc coràm loquemur; quādo hanc epistolam sequi paramus aut consequi. Tu cœpta perage: [8] & tam solertis elogij esto munificus. Ego tibi vt linguę obsequia nego, ita aurium commodabo.

1 *Hancce epistolam antè incognitam Ludouicus Carrion in suis Emendationū libris euulgauerat, quam superiori placet adnectere, quia, vt facilè cuiuis liqueat, ad epistolam paternam suprà positam responsio est.*

2 Quod hæc æquè sobria] *Testatur*

Schoppius in Mſ. Giphaniano fuiſſe ſcriptum, quod hæc æquè ſobria nec tamen caſta ſunt:illa bono metallo cuſa turno exigi neſcierunt, & duriorem materiam, niſi fallor,adnitere. *Ex quîs haut multò puriobus, veram tamen videtur veſtigaſſe lectionem*, quod h. æ. ſobria nec tamen caſca ſunt: illa b. m. cuſa torno exigi n. & duriorem materiam n. f. amittere. *Pleniſſimè explicat ipſe Veriſ. lib.* 1. *c.* 7.

3 paruâ laude] *Bene is ipſe*, parcâ l.

4 Difficile factum eſt] *Fortè vt alibi*, d. factu e.

5 verſibus nonnulla ſubnectere) *Sequor Mſ. Pith.* verſibus tuis n. ſubn.

6 meminiſſe] *Diuido*, memini eſſe.

7 quam imprudentiâ permiſſi operis] *Puto in ſimilium literularum concurſu excidiſſe voculam*, mihi:*in qua quidem lepos omnis, ſiue qua nullus: imò nec ſenſus. Simul pro*, permiſſi, *lego, promiſſi. Erit igitur clara & elegans oppoſitio*, malo tibi contumaciâ negati officij, quàm mihi imprudentiâ promiſſi operis diſplicere.

8 Et tam ſolertis elogij] *Mauult Mercerùs*, Et tum, *&c. Fortè & meliùs legerim ego*, eloquij.

SYM-

SYMMACHVS PATRI.

[1] SVMMA adficior gratiâ, quòd animaduerto literas meas tibi insubidas non videri, [2] & in grauido non habeo, [3] hanc esse apud vos de nostris epistolis censionem. laudari quippe ab laudato viro rara est messis ingenij. Verùm vt hoc mihi lætitiæ fuit, ita illud ludificãndi gratiâ opinor adiectum, si quid in tuis versibus sorduisset, id vt mei stili cura limaret. Nę ego sum stultus ac nihili, si [4] os sublitum mihi esse non sentio. quid enim corrigi vel à me potest, vel in te fas est? Vnus ætate nostrâ monetam Latiaris eloquij Tullianâ incude finxisti. quicquid ĩn Poëtis lepidũ, apud Oratores graue, in Annalibus fidele, inter Grammaticos eruditum fuit, solus hausisti, iustus heres veterum literarum. Ne mihi verba dederis. noui ego [5] quid valeat adagio, SVS MINERVAM. Adprimè. calles epicam disciplinã, non minùs pedestrem lituum doctus inflare. Ain' tandem? orandi æquè magnus & canendi meæ te opis indigũ mentiare? Haut ęquũ facis, neq. me iuuat falsa iactatio. Intereà si nobis vtẽdas aures datis, dicã quid dieb⁹ superioribus egerim⁹. Baiis remotis arbitris otiabar. eò postquàm rumor adlatus est terrę filios conuenire, op-

pidò cauimus, [6] ne sobriam solitudinem nostram solitas plebeia fuscaret. ac primò Neapolim, dehinc breui interuallo Beneuentum me recepi. Ibi summo cultu ciuium, [7] planéque susceptus tanto honore celebrabar, vt iam grauarer officiis. Sedulitas enim, quæ non compensatur, onerosa est. Et vrbs cùm sit maxima, singuli optimates mihi visi sunt vrbe maiores, amãtes sui, literarum morúmque mirabiles. Deum pars magna veneratur, priuatam pecuniam pro ciuitatis ornatu certatim fatigant nam postquàm terra mouit, nihil penè illis reliqui factũ est: sed fractæ opes infractos animos repererunt. Pro se quisque operam boni ciuis adfectat: nox diei iungitur ad laborem. Vnde nobis summa cura fuit, abire ocyùs quàm volebam, ne aut mihi dediti [8] ab opere discederent, aut eos occupatio geminata distenderet. Itaque Baianum sinum rursus accessit. nam Baiæ id tẽporis iã silebant. Hinc vos munere salutationis impertio, dóque nuncium properè nos Deo volente esse redituros. [9] Fruar huiusce promissi. Vestra tamen indulgentia adfatum sæpè tribuat, [10] quasi diutiùs adfuturis.

1 *Hanc pulcherrimam quoque epistolam Ludouicus Carrion in libris Emendatio-*

dationum, & Gaspar Schoppius in Verisimilium antè edidère, & purgatam quidem aliquot mendis. Tamen & hanc habui olim in meis schedis & longè emaculatiorem exhibeo.

2 in grauido non habeo] *Ita v.c. At Ioan. Vvoueranus vir politissimus mauult*, in gaudio habeo. *Alius*, ingratum non habeo. *Accommodatius atque ἐνεργετικώτερον est quod coniicio*, in graui dono habeo. *Nam & ita noster lib. 6. ep.* 3. mihi tanta est perficiendæ coniunctionis huius antiquitas, vt in graui dono habiturus sim, si illius votis cura vestra profuerit. *Neque aliter locutus videtur lib. 3. epist.* 49. *vbi tu pariter emendationem nostram vide.*

3 hanc apud te] *Nil demuto, tametsi Codex Vvouer.* hanc apud te super epistolis meis censuram haberi.

4 *Bene sic Carrion, & Huberti Giphanij perinsignis I. C. Manuscripto fidissimo conuenienter, cùm in aliis scriptum sit*, os sublimatum. *Noster lib.4.ep.18.* Ne mihi os subleueris. *Nec inscitè tamen quidam Codices*, os sublinitum: *quod genus apud Plautum inueniri iam aliis obseruatum est.*

5 quid valeat adagio, Sus Mineruam] *Sic legendum. Tamen quidam Codex.* q.v.a. à cunabulis Mineruam sapere.

6 ne sobriam s. n. solitas] *Pro*, solitas,

Carrion, ebrietas. *alius*, ſocietas. *Rurſum alius*, ſordiditas. *Scripſit dudum ad me Ioſias Mercerus, præſtantis ingenij vir & doctrinæ, legendum ſibi videri*, ſodalitas. *Idq;. Schoppius ex Fuldano Cod. confirmat.*

7 planeque ſuſceptus] *leg.* plauſuque ſ.

8 ab op. diſcederent] *Malim, vt quidam,* ab op. deſidérent. *quæ vox Symmacho admodum familiaris. Quanquam & Mſ. V vou.* ab op. deſiſterent.

9 fruar huiuſce promiſſi] *Lectio haut vera. Is quẽ antè nominaui Mercerus ex optimo Codice Mſ.* Fors fuat huiuſce promiſſi. *Et ſæpiculè ita noſter.*

10 quaſi diutius adfuturis] *Scribo*, q. d. abſuturis. *Fortè, inquit, ad vos breui reuertemur. Sed videte ne ſegniores hæc ſpes veſtra aut promiſsio mea vos faciat, quin ad me, perinde acſi diu ſim abſuturus, ſæpè ſcribatis. Sanè abſque hac lectione certiſsima, nec prioris ſententiæ ylla ſententia, nec iſtius.*

Patri Symmachus. 5.

NEquicquam taciturnitatis inceſſimur, quibus ſumma cautio eſt officij perſequendi, ferè vt nulla fuerit ſtatio tot locorum in qua huius muneris ferias egerimus.[1] Et ſanè iuuat animum pia ſermonis exactio. Dulcis eſt enim querela, quę naſcitur ex indulgẽtiâ. Vos modò

modò facite noueritis [2] hanc exstipulationem magis esse religiosam quàm iustam. Intereà loci [3] de Prænestinâ secessione siluisti, cuius fama mihi fecit indicium. Quàm vellem deliciis vestris improuisus [a] obreperem. Licèt Campaniæ amœna præniteant, mihi tamen esset accommodatius agitare vobiscum, & spiraculis regionis illius æstiuam flagrantiam temperare. [b] Sed res familiaris [4] inclinat. ea nobis vsquequaque visenda est, non vt quæstuum summa ditescat, sed vt spes agri voluntariis [c] stipendiis fulciatur. Namque hic vsus in nostram venit ætatem, vt rus quod solebat alere, nunc alatur. Verùm hæc missa facio, ne salutatio in querelam versa minuat [d] officij voluptatem. Date operam bonæ valetudini, & alloquio crebriori. Quæ cùm petimus, sedulò pollicemur.

a v.c. obrepere.
b Sic v.c. vulgò, Si res.
c Sic v. c. vulgò leg. dispẽdiis fulc.
d officij, *addo ex v.c. qui tamen pro* minuat, *habet* moueat.

1 Et sanè) *lego*, sed s.

2 Hanc exstipulationem] *Malim*, expostulationem.

3 De Prænestinâ secessione siluisti] *Ita rectiùs. Præneste oppidum Latij apud Steph. Meminit item noster, lib. 7. ep. 35. Vetus*, pridestinâ sessione. *nullo sensu.*

4 Inclinat, Ea, *&c.*] *Ms. Cuiac.* inclinata,

* *Patri Symmachus.* 6.

SOlent impatientes dilationis esse, qui sperant in se aliquid muneris conferendum. Hoc verò à vobis recens ortum videmus, vt suarum rerum munifici, moram non ferant largiendi. Nunc nuper ad vos prædium lege venit, cuius me iure donastis. [a] Cucurrit quæstus vester in meum commodum, & vos meliore voto [b] fortunam estis imitati. Nam quòd [1] ex propinquis bonis cũ mœstitia sumpseratis, cum lætitia tradidistis. Quid quòd hanc liberalitatem cumulastis amplissimo testimonio? Cuius ego honestamentum præopto muneribus. Nam qui opibus inlaudatus iuuatur, necessarium magis donum quàm iustum [c] præmium videtur adipisci. Ago igitur iudicio vestro atque habeo gratias quantę sunt maximę, quòd mihi honorem vtrũque fecistis, & Deos precor, vt datis in commune omnes longùm fruamur, sintque ex nobis quibus Ostiense prædium nostro iudicio, vestro tradatur exemplo. Vale.

a v.c. Cõcurrit.

b Lib. Pith. fortunam mutastis Nã quod.

c Lib Pith. pretium.

[1] Ex propinquis bonis] *omnino legendum*, ex propinqui. *Aut, vt in v. c. sensu eodem*, ex propinquæ. *Nam de legitima hereditate quæ patri obuenerat, agit noster. Male quidam C. ex propriis,*

Sym-

Symmachus ***

BOno animo sumus, cùm viam promissi memores inchoastis. Nũc properato opus est, vt [1] dum animi tempus calet, Autumni bona raptim fruamur. His quippe mensibus Campania nitet agri vbere, & arbusti honore. Baiæ imbre raro, sole modico temperantur. Mensæ ab edulibus copiosæ sunt: quibus mihi amicorum cateruas minaris. Sed mihi honestæ multitudinis [2] nulla minatio est. Et, si bis tantò plures quàm scribis affuerint, bonam frugem feceris. [3] Nec dixeris, quasi summam palluant. [4] Nam comitibus meis vt potè ****. Quousque longiùs loquor? mitto verba, rem flagito. [5] Occasionem accipere prudentis est: [6] si quid dilatione itineris redimitur, mora ocij rependatur. Vale.

Editioni Symmachi Epistolarum isthæc etiam ad hanc diem non inserta. Nos inserimus, & ex fide Mſ. Giphaniani hoc quidem loco reponimus, nitori item & integritati suæ restitutam.

1 dum animi tempus calet] *Probè in Mſ. Pith.* dum anni t. c.

2 nulla minatio est] *Nulla hîc necessaria mutatio. Argutè tamen Schoppius, & ex more noſtri huius,* nulla vitatio est. *Et accedit lectio V. C. in quo ita,* nulla vitiatio

est. *Locutio similis ep. 36. lib. 2. Vide Schop. Verisi. lib. 1 cap. 9.*

3 nec dixeris quasi summam palluant] *Seu verba, seu rem spectes, locus informis. Ms. Pith.* nec deerit quo famā pellant. *Vnde legendum sensu procliui,* nec deerit quo famem pellant. *Quam lectionem Schoppius ex veteris etiam libri vestigiis erui posse professus. At tu videsis tamen Lector, num quadantenus retineri vulgaris lectio possit, hoc modo,* Nec dixeris, Quasi hæc famem pellant. *Nimirum vt iocosæ obiectioni καὶ εἰρωνίᾳ noster occurrat, sítque hic sensus: fortè dices, non lepôre & vrbanitate verborum, sed epulis esse opus : verùm scito, amicis & temperantiæ cultoribus excipiendis mihi ciborum esse satis.*

4 Nam comitibus meis vt pote ***] *Explendum hoc syncerè ex Ms. Pith. & ex vetere Schoppij libro,* Nam comitibus vestris vtpote sobriis cædendę saginæ cura posterior est. Cædere saginam, *pro,* tendere, *atque* implere. *Tractum ab eo quod distendendi corij caussâ id tundunt. Et imitatus Plautum noster Mostell. sc. 1. vbi pro,* saginam cædite, *malè quidam substituêre.* s. tendite. *etsi nec nescio,* saginam tendere, *etiam dictum Ausonio.*

5 Occasionem accipere] *Bene Schoppius,* oc. arripere.

6 Si quid dilatione] *Obſcura ſententia, nec cum ſuperiore ſat cohærens. Puto lepidam & amicam eſſe comminationem, legendúmque præeunte nonnihil Mſ. Pith.* ſi quid dilatione itineris delinquetur, morâ ocij compenſabitur.

Symmachus Patri. 8.

IAmdudum veſtri cupiunt Lucrina tacita, & liquida Baiana, & Puteoli adhuc celebres, & Bauli magnum ſilentes. Vos apud Coram ruſticam vel apud ſteriles Formias deſidetis. Tandem, ſi operæpretium eſt, contendite viam atque animaduertite meliora terrarum,[1] vbi alternis quieſcitur, vbi fruendis feriis nullus modus eſt:

Vbi corniger Lyæus
[2] *Operit ſuperna guttur.*
Vulcanus æſtuoſis
Mediam coquit cauernis:
Tenet ima piſce multo
Thetis & Baiæ ſorores.
Calet vnda, friget æthra,
Simul innatat chorêis
Amathuſiam reuertens
Salis arbitra & vaporis
Et ſiderum Dione.

Num vobis videor quaſi multa inſipere luxurię atque ideò in poëtas nomen de-

disse? Nihil moror: hanc literarum loci potius quàm ingenij mei munus exercui. sed si inuitantia loquor, gradum tollite, vt & vos sitis læti præsentium, & nobis poti vndique volumus fortuna succedat.

Genuinam hanc Symmachi epistolam, & eam quæ subiicitur statim à nobis, vindicant etiam sibi hoc ordine Codd. aliqui Mss. Vidêre amici penes me multò antè, dederit licèt Schoppius prior publicæ luci, Verisl. lib. 1. cap. 11.

1 vbi alternis quiescitur] *Duriusculè Schop. Codex*, vbi altè turbis quiescitur. *Malim cum Cod. Vvou.* vbi à turbis quiescitur.

2 operit superna guttur] *Reponit Schoppius ex Conradi Rittershusij, Viri vtique magni, sententiâ.* Aperit supernè guttur. *Puto ego,* Aperit superna gutti. *Suspicionẽ auget Schoppij Cod. in quo,* Ap. s. gutturi. *Et mox rectè,* medium coquit cauern.

3 multa insipere luxuriæ] *Mercerus ingeniosè*, multa incipere lusurire. *Schopp. ex fide Cod. Giphaniani,* Num v. v. multæ luxuriæ ebrius mẽtis insipere, atque adeò in p. n. d. *Sanè ad eam faciem Plautus* desipere mentis *dixit, Milite, Act. 4 sc. 3.*

4 Nihil moror: hanc literarum loci, *&c.*

&c. Parum hic lucis. Nec multò clarius illud Schopp. n. moror:hoc literatum ioci potiùs, *&c. Interpungo aliter & minimâ mutatione lego,* Nihil moror hanc literaturam. Loci potiùs, *&c. quasi noster patri nimium poëseos studium exprobranti ita se purget. Non mihi cordi ea pars rei literariæ vsque adeò est. Imò amœnitas & dulcedo ipsa loci de quo sermo est, potiùs quàm genius meus hos versiculos mihi suggessit.*

5 & nobis poti vndiq. vol.*&c.*] *Schoppius rectè,* & nobis potiundi quæ vol.*&c.*

Patri Symmachus. 9

IN metu fuimus ne vos imber inhiberet:sed verum illud est quod poëta noster scriptum reliquit, iter durum vicisse pietatem. Quare aduentum vestri in diem placitã prestolamur. Dij modò auctores sint, vt quę animo destinatis, nullis causationibus obstrepantur. Vale.

* *Patri Symmachus.* 10

HAnccine mihi esse fortunam, vt quoquo versum pedem gradúmque contulerim, exædificandum aliquid offeratur? velut me nunc [1] Capuani prætorij instauratio in graues cogit expẽsas, cuius pars fathiscit incuriâ, pars negligẽti dudũ celeritate reparata [2] indecorum præstat habitaculum. His nisi properata cura subuenerit, aut pecudiæ postea

dispendium cumulabitur, aut ruinæ. Nã quisquis hæc opera intermittit, amittit. Quare animus est [3] amoliri [a] ædium senectutem. Ita desiderato & expetito ocio [4] ad negocium cessimus sumptuosum. Quid rerum geramus audistis. facite vicissim vestræ salutis atque actuum prospera nouerimus: vt pauxillum tempus, quod in Campania [5] curamus [b] assumere [6], sine offensæ interuentu transigamus. Vale.

a Vide notas.

b malim, absumere.

1 Capuani prætorij] *Capuanam domum dixit lib. 6. ep.* 11 ꝗ. *vbi pretorium item appellat. Baiana pretoria dixit lib. 6. ep. 9*ꝗ. *Villa vrbana propriè pretorium est. Iurisconsulti in l. 2. de serui. rust. præd. & l. 198. de verb. signif. Iuuenal. Sat.* 1. *Rei rusticæ authores passim.*

2 indecorum] *Mss. Pith. imbecillum. Sed & affirmat Schopp. eandem Giphaniani esse lectionem. Fortè retinendà vox vtraque, & legendum*, indecorum & imbecillum.

3 amoliri ædium senectutem] *Ædibus æuo victis nouitatem reddere, dixit pari tropo, lib. 7. epist.* 20 ꝗ.

4 Ad negotium cessimus] *Ma. scrip.* concessimus, *Rectè.*

5 Curamus] *longè melius Ms.* paramus.

6 sine offensæ interuentu] *Non incommodè Ms. Pith.* sine offensa vestri silentij.

* *Patri Symmachus.* II.

CVm iam [1] filiæ vestræ dies natalis appeteret, commodùm aderāt quę [2] muneri miseratis. Ea nobis in commune quàm cara [a] & grata fuêre. Nam si quid in absentes boni consulas impensu maiore gaudetur. [3] Ilicò amplexi cætera prosequebantur oblata. [4] In expectatione esse cœpimus, quia mox vobis capessendum iter Appiæ scriberetis. Nihil hotum pagina nunciabat. Percontor tabellarium [c] num constantiam decreti rerum subita turbassent. ait sententiam nihil claudicare, sed placita differri, [b] [5] donicum statio Formiani multâ fruge & aliis hoc genus in vsum necessariis instruatur. Tunc mihi animus ab ægritudine remigrauit. Do fidem nihil herili mensæ, nihil seruitiis aut pecori defuturum. Ne mihi sit dicti huius posthac negatio, en vobis chirographi instar literas meas. Sponsionem meam stipulatur affectio, [6] neque me patiar decipi: nam meos opto complecti. Vale.

a. v. c. habebat, & grauia.

b Donicum pro donec, vt apud Plautū & Lucretiū.

1 filiæ vestræ] *Lego*, nostræ.

2 quæ muneri miseratis] *Vocem*, muneri, *Mss. plures ignorant.*

3 Ilicò amplexi cætera] *Optimè Ms. Cuiac.* I. a. literas quæ, *&c.*

4 In expectatione esse cœpimus, quia

mox] *Benè Schopp.* I.e.e.c. quã mox, *&c.*

5 donicum statio Formiani] *Veteribus sanè* donicum, *pro*, donec. *Quia tamen ἀρχαιολογίαν non vsque adeò noster adfectat, neque alibi vsus hac voce, malim cum Ms. Pith.* donec cunctatio Formiana.

6 neque me patiar d. nam meos op. compl.] *legend. ex Ms. Cuiac.* neque enim patiar decipi quos op. compl.

* *Patri Symmachus.* 12.

Hæc sic erant in v. c. corrupta.

CEnsorum notio fuit [1] ...... care opera quæ locassent. hoc me negocium curare voluisti. Mos gestus est imperatis, vel quòd tibi audiens esse debui, vel quòd studio meo congruè mandatum munus agnoui. Audi igitur quantum in ædibus nostris cura promouerit. Scalis [2] subpactus est honor marmoris. superiora conclauia crustis teguntur eâ operis læuitate, [3] vt compago [a] solarum mentiatur. [4] Columnis nihil amplius, quàm si tibi munere concessissent eas bithino lapide cæsas. Si bene .... existimo. Hactenus est quod scire debueras. Deinceps tantum adiiciemus cognitioni tuæ, [5] quantum elicitationi viderimus accedere.

a Fort. leg. solatium.

1 .... care] *Mss.* spectare, *Rectißimè.*

2 Subpactus] *Mauult Vvou. ex Festo,* suppectus.

3 vt compago solarum mentiatur] *Emenda ex Mss.* solidum m. *Sensu eleganti pariter & perspicuo.*

4 Columnis n.a.q.f.t.m.c.e.b.l.c.S.b... existimo] *Totus hic locus meræ tenebræ. Ex Ms. Cuiac. verißimè restitues*, Columnas nihilo ampliùs mercatus es, quàm si tibi muneri contigissent. Eas bithino lapide cæsas, si bene oculis vtor, existimo.

5 quantum elicitationi, &c.] *Malim ex Ms. Cuiac.* ædificationi.

* *Symmachus Ausonio.* 13.

[1] SOlet facunda esse ...... clausi pectoris aspernata gestire ..... amice scribendi obliuionem peperit .... Id mihi imitationi esse non potuit, quē domini nostri Gratiani cælestis oratio bonæ spei & hilaritatis impleuit. Vltro igitur alloqui residem non peperci vel officij vel gaudij mei gratiâ; quorum alterum familiaritas nostra, alterum felicitas publica suggerebat. Nunc[2] si opere est vtendum, mihi tantisper animum fac remittas.[3] Primores Kalendas Ianus aperibat. Frequens Senatus matutinè in Curiam veneramus. Priusquàm manifestus dies creperum noctis absolueret, fortè rumor allatus est sermonem desiderati Principis multâ nocte venisse, & erat verum. Nam tabellarius vigiliarum fessus,

adsta-

adstabat. Nondum cælo albente concurritur luminibus accensis, noui sæculi fata recitantur. Quid multa? [4] lucem quā operiamur accepimus. Dic mihi (inquies) nam id præstat audire, quid nostri patres super eâ oratione senserunt? Rerum tibi natura respondeat, quibus suffragiis exoptata pietas audiatur.[a] Nouimus bona nostra complecti. Si credis, etiam nūc illius gaudij mei quandam patior cruditatem. Bonus Nerua Traianus, Antoninus Pius innocens, [5] Marcus plenus officij tēporibus adiuti sunt, quæ tunc mores alios nesciebant. [6] Hic in laude est natura Principis [b]. Cur verso ordine ista optimarum artium putemus exempla, & illa de seculo priore vestigia? [7] Beneficiū suum natura tuetur, & has saltem Romano nomini velit seruare [8] delicias. Nullo fascino felicitas publica mordeatur. Audisti omnia, sed summotenus ore libata. Monumēta curiæ nostræ pleniùs tecum loquentur. Vbi cùm plura scripta repereris, ęstima [9] quātò vberiora vnius mēs optauerit quàm plausus effudit.

[a] Puto leg. Non nouimus bona.

[b] Fortè leg. Côuerso.

1 Solet f. e..... clausi pectoris, &c.] *Vulnera hæc ita sanabis ex Ms. Cuiac.* Solet facūda esse lætitia, & angustias clausi pectoris aspernata gestire. Tibi, amice, scribendi obliuionem peperit res secūda. *Et ita*

ita malim cum Mſ. Verderiano, quàm quod Vrou. tibi autem.

2 Nunc ſi opere eſt vtendum mihi] *Mercerus*, n. ſi operæ eſt, vtendum mihi, *&c.*] *doctiß. Gruterus*, ſ. o. eſt, intentum mihi, *&c. Mſ. Pith.* n. ſi operæpretium eſt.

3 Primores K. l. ap. Frequens S. m. i. C. v. Priuſquam m. d. c. n. abſolueret, fortè, *&c.*] *Legendum interpungẽdúmque ex veſtigiis Mſ. Cuiac.* Pimores Kalendæ Ianuarij appetebant. Frequẽs Senatus maturè in Curiam veneramus, priuſquam m. d. c. n. abſolueret. Fortè, *&c. Gruterus tamen pro,* matutinè, *reponit*, maturrimè. *Nec repugno.*

4 lucem quam operiamur accepimus] *Legend.* l. q. operiebamur.

5 Marcus plenus officij] *Lego nonnihil iuuante Ma. ſcrip. Cuiac.* M. philoſophus ſuis temporib. adiuti ſunt. Neruam bonitas, Antoninum innocentia, Marcum philoſophia commendat. *Hic philoſophus paßim dicitur & philoſophißimus in l. vlt. C. de repudiis.*

6 Hic in laude eſt natura Principis] *Mutilam orationem quis non videt? Subiice ex Mſ. Cuiac.* ibi priſcæ munus ętatis. *Commodißimè.*

7 Beneficium ſuum natura tutetur]

Mſ. V vou. Vetus officium ſ. fortuna t. *Quod ſanè ad Symmachi mentem magis.*

8 delicias] *meliùs ita v. c. quàm Mſ. Pith.* reliquias.

9 quanto vb. vnius m. op. q. pl. eff.] *Gruterum ſequor emendantem,* qu. vb. intus, *&c. Tamen Mſ. Pith.* q. vb. vnius mens, optauerit, quàm multorum plauſus effuderit.

Symmachus Auſonio. 14.

a. *Al.* Eſt hoc in.

PEtis à me literas longiores. [a] Eſt id in nos veri amoris indicium. Sed ego qui ſim [1] paupertini ingenij cõſcius, Laconicæ malo ſtudere breuitati, quàm multiiugis paginis infantiæ meæ maciem publicare. Nec mirum ſi eloquij [b] mei vena tenuata eſt, quam dudum neque vllius poëmatis tui, neque pedeſtriũ voluminum lectione iuuiſti. Vnde igitur ſermonis mei largam poſcis vſuram, [2] cui nihil literati fœnoris credidiſti? Volitat tuus Moſella per manus ſinúſque multorum, [3] diuinis à te verſibus conſecratus. Sed tantùm noſtra ora [4] prætérlabitur. Cur me quæſo iſtius libelli exortem eſſe voluiſti? aut ἄμουσος tibi videbar qui [c] diiudicare non poſſem, aut certè malignus qui laudare neſcirem? Itaque vel ingenio meo vel moribus plurimùm derogaſti. [5] Et tamen contra

b. *v. c.* noſtri.

c. *vulgo,* iudicare.

interdictum [a] tuum mox ad illius operis arcana perueni. Velim tacere quid sentiam, velim iusto de te silentio vindicari: sed admiratio scriptorum, sensum frangit iniuriæ. Noui ego istum fluuium cùm æternorum Principum iampridem signa comitarer, parem multis, imparem maximis. Hunc tu mihi improuiso clarorum versuum dignitate [6]Ægyptio Nilo maiorem, [7] Sarmatico Histro frigidiorem, clarioremque hoc nostro populari Fucino reddidisti. Nequaquam tibi crederem, [8]de Mosellео ortu & meatu [b] magna narranti, ni certò scirem quòd nec in poëmate mentiaris. Vnde illa amnicorum piscium examina reperisti? quàm nominibus varia, tam coloribus, vt magnitudine distantia, sic sapore, quæ tu pigmẽtis istius carminis [c] vltrà naturę dona fucasti. Atqui in tuis mẽsis sępè versatus, cùm pleraq; alia, quæ tunc [d] in precio erãt, esui obiecta mirarer, nũquã genus istud piscium deprehẽdi. Quãdo isti pisces tibi nati sũt in libro qui in ferculis non fuerũt? Iocari me putas, atque agere nugas. [9] Ita me Dij dominis probabilem prętent, vt ego hoc tuum carmen libris Maronis adiungo. Sed iam desinã mei oblitus doloris inhærere laudibus tuis, ne hoc quoque ad gloriam tuam

a. v. c. tuum vix ad.

b Sic. v. c. vulgo leg. multa narranti.

c. v. c. supra naturæ. & lib. Pith.

d. v. c. habet, in Prętorio erãt.

a Sic v. c. vulgò trahatur quòd.

[a] trahas quòd te miramur offensi. Spargas licèt volumina tua,& me semper excipias, fruemur tamen tuo opere, sed aliorum benignitate. Vale.

1 Paupertini ingenij,&c.] *Adde ex Ms. Cuiac.* mihi.

2 Cui nihil] *Ms. Vuou.* qui nihil. *Sed pari sensu.*

3 Diuinis à te versibus,] *Extant hi versus apud Ausonium, Idyll.* 10. *cum Ausonij ad Sym. epistola.*

4 Præterlabitur.] *Benè Ms.Cuiac.*prælabitur. Præ *enim* ἀντὶ τοῦ, præter, *elegantius dictum priscis iam aliorum est obseruatio.*

5 Et tamen] *Ms. Vvou.* Ego tamen. *Quam lectionem firmat Ms.Cuiac.qui habet,* Egi tamen.

6 Ægyptio Nilo] *Ms. Cuiac.* Æg. Melone. *Vtraque lectio apta. Nam & Nilo vocabulum Meloni est.*

7 Sarmatico Histro frig.] *Quidam Codices habent,* frigidiorem Scythico Tanai.

8 de Moselleo ortu] *Rectius Ms. Cuiac.* de Mosellæ ortu, &c.

9 Ita me Dij dominis probabilem præstent] *Abest à Ms. Cuiac. non necessaria certè vox,* dominis. *Fortè igitur leuicula mutatione ita rectè scripsero ,* Ita me Diis probabilem præstem, &c.

* *Sym-*

* *Symmachus Ausonio.* 15.

PEnè euenerat vt tecũ succinctâ breuitate loqueremur, quoniam deerãt digna memoratu, & in defectu rerum nihil operæ est indulgere verbis. Sed tẽpestiuè Palladij rhetoris nostri declamatio auxit paginam meam, quæ complacita summatibus literarum clàm te esse non debuit. Itaque cùm & meo officio & tuo studio talis relatio conueñiret, vix soluto cœtu, [1] necdum euentilatis auribus nostris auditionis meæ fidem iudicio calente dictaui. Mouit nouus athenęi hospes Latiare concilium, diuisionis arte, inuentionum copiâ, sensuum grauitate, luce verborũ. Opinione meâ dico, tã probus est oratione quàm moribus. Tunc nostrates viri qui inter se aliarum rerum sæpè dissentiunt, cõcordem sententiam super huius laude tenuerunt. Credo planè, nec fides cassa est, Rhetorum hanc esse prosapiam. Nã [2] plenum ingenio pectus nascitur. Nõ solus vultus aut color asserit posteros in honorem parentum. Certiores habet natura vindicias benè sentiendi ac benè loquẽdi. Gignũtur nõ scribuntur heredes. Quod alij docẽtur, hic natus est. [a] [3] Hęc apud te, mi domine, silẽda nõ credidi, & quòd pr ę tui amore nihil habeo pẽsi: & quòd vicissim

Vide hic notas Iur.

a malè in v.c. erat. Nec apud te.

bat diutiùs me desidêre. Nunc quoque [2]agere me gratias potestor, quòd prospera nuntiorum clam me esse non pateris. Hæc & talia prioribus quoque literis tecum fueram collocutus. Sed si te tabellarij sermonis mei compotem redderũt, congesta non onerant. Malo quippe aures tuas iterando obtundere, quàm fraudare reticendo. Fratris mei Hesperij honore exulto, taciturnitate conuulneror. Nam si me sui amantem vsu rerum probauit, scriptis famam debuit præuenire, quæ diu incerta fluxam fidem gaudiis exhibebat. Ipse igitur nuntius communis boni esse debuerat, vt epistolæ adsertio nihil relinqueret opinionis ambiguo. Sed [a] dices eum pudore præstrictũ, *a Al. dicit.* successuum suorum vitasse iactantiam. Quisquámne cùm de se apud seipsum loquitur, erubescit? Quid quòd eam rem mihi supersedit ingerere, quam iustè ad vtrumque nouerat pertinere? Verùm ego vt religiosè ista conqueror, ita libẽter omitto: quia nec amori in vos meo conuenit silere quod doleam, nec amicitiæ incussi doloris trãsire mensurã. Vale.

1. Quibus ago, &c.] *In Ms. Cuiac. interiiciuntur hæc verba*, vt quæque mihi redditæ sunt.

2 agere me gratias] *Adde ex Manuscrip.*

atque habere.

* *Symmachus Ausonio.* 17

AMbrosium de summatibus prouincialis fori ad dominos & principes nostros Siciliæ commune legauit, variis instructum mandatis, quę spectare visa sunt bonum publicum. Huic si fautor accesseris, futurum reor, vt illi pro labore fructus adcommodet. Quęso igitur vel legationis merito, vel meo nomine in optimũ virum benè consulas, qui satis animi confirmatus est suffragio tuò successurám facilitatem petitionibus promouendis.

* *Symmachus Ausonio.* 18.

EGo etsi continuis literis honorem tuum celebrare possem, nõ satis mihi viderer [a] plusquàm res postulat [a] fungi debitum meũ: tantum abest vt operã tibi assiduitatis exprobrem. Sed vt hoc meę verecundię competit, [2] ita tuæ humanitatis est, vt studiũ nostrũ pari gratiâ [b] sustineas. Animaduerte quò tendat summa verborũ meorũ. Iamdudum nihil tribuis quod legamus. Totum me, inquies, [c] mancipauit sibi curaPrętorij. verum est. [3] Potiris meritò summâ iudicij. Sed maximas ingenij tui vires fortuna magna non onerat. Proinde his etiam rebus intende, quę ita occupatis nihil mole-

a v.c.fugi.

a v.c.sustine.

c.v.c.emãcipauit. *Sed malè.*

molestiæ afferunt, vt ipsas molestias plerumque solentur. Vale.

1 Plusquàm res postulat] *Aptiùs Ms. Cuiac.* prout res postul. *Tamen vetus Schoppij liber*, pro quàm r. p.

2 Ita tuę hum. &c.] *Giphaniani Codicis autoritatē sequor, qui teste Schoppio*, itē tuę hum. est studium nostrum p. g. sustinere.

3 Potiris m. s. iudicij] *Malim ex Ms. Cuiac.* iudicia. *Vtique*, potior rem, *veteres aliquando dixêre.*

Symmachus Ausonio. 19.

QVi suâ fiduciâ deferuntur, epistolas meas in vsum cōmendationis accipiunt. Id nunc aliter est. Nam fratri meo Potito hac conditione literas dedi, vt eas ipse commendet. Est enim nihilo secius atque ego è summatibus amicorū tuorum: [a] qui vbi compotem fecerit præsentiæ suæ, vereor ne excusatio mea ignoscenda non sit. Sed si mihi [1] placibilitas tua experiundo probè cognita est, futurū reor nō [3] vt me qui resîdi collatione[a] alterim venientis incessas, sed vt illum magis pro vtroque suscipias. Vale.

a Fortè, alterius venientis.

1 Qui vbi compotem, &c.] *Ms.* qui v. te comp. *Rectè.*

2 Placibilitas] *Meliùs*, placabilitas.

3 Vt me qui resîdi collatione alterim venientis incessas] *Dionysij Gothofredi*,

IC. clariß. collegæ mei ſententiam amplector, corruptißmum locum ita reſtituentis: vt me qui reſedi collatione alterius, &c.

* *Symmachus Auſonio.* 20.

BEnè ac ſapienter maiores noſtri, vt ſunt alia ætatis illius, ædes Honori atque Virtuti[a] [1] gemellas iunctim locarunt, cōmenti quod in te vidimus, ibi eſſe præmia honoris vbi ſunt merita virtutis. [2] Sed enim præterea etiã Camœnarum relligio & ſacri fontis aduertitur, quia iter ad capeſſendos magiſtratus ſæpè literis promouetur. Hæc Parentum inſtituta Conſulatus tui argumenta ſunt, cui morum grauitas & diſciplinarum vetuſtas, Curulis ſellæ inſigne pepererunt. Multi poſt hæc adnitentur artes bonas & laudis germanas & meras literas. Sed cui eueniet aut tam felix diſcipulus, aut tam memor debitor? An ignoramus Magnum illum, cui ſupra votum fortuna fluxit, Stagiritę ſuo nihilum commodaſſe? [3] niſi quòd Ennio ex Ætolicis manubiis captiua tantùm chlamys muneri data Fuluium decolorat? Enimuero, [4] neque Panætio Africanorum ſocio, neque Opillo Rutilius, vel Cyneæ Pyrrhus, aut Metrodoro ſuo Mithridates Ponticus liberalium diſciplinarum precia ſoluerunt, At nūc eruditiſſimus Imperator & opum

a. v. c. gemella.

& opum largus & honorum, quasi pro vsura tibi[5] prima detulerit, ita semper ad sortem fœnoris[a] redit. In hac tantâ lætitiâ meâ quibus verbis diluam quòd adesse non possum? Nimis vereor ne malè interpretatus excusationem meam quãtùm tibi gratuler, parum credas. Optaui ad oculos tuos raptim venire, sed fessus virium, quas diu morbus exhausit, itiones longas & mansiones asperas, tum accessiones frigorum & decessiones dierum,[6] quæque sunt noxæ opportuna, vitaui. Si sum tibi spectatus ex animo, quæso vt æquus sis mihi, atque has allegationes boni consulas. Fors fuat, an obtineamus apud te veterem gratiam, nunc quod satis est eluctemur offensam.

a. reddit.

1 gemellas] *M. scrip. Cuiac. & Pith.* gemella facie.

2 sed enim præterea] *Ms. Vrouer.* s. e. propter ea. *Malim*, propter eas, *id est*, propè Honoris ædes & Virtutis.

3 nisi quid Ennio c.Æ.m.c.t.c.m.d.Fuluium decolorat?] *Peruersa hæc & sine sensu certo. Vera hæc lectio ex Ms. Cuiac.* nisi Quinto Ennio &c. *sublata interrogationis nota in fine. maneat autem illud*, Fuluium, *quia sanè de Ætolis triumphum egit Fuluius victor, teste Liuio lib. 38. & initio lib. 39. quod nos Gruterus monuit rectè.*

4 neque Panætio Africanorum socio] *Legendum.* n. P. Africanus Scipio. *Nisi si lectionem Ms. Pith. anteponimus, in quo ita,* n. P. Africanorum secundus.

5 prima detulerit, &c.] *Rectè Ms. Pith.* præmia d. ita super sortem f. reddit.

6 quæque sunt noxæ opportuna] *Ms. Cuiac. & Pith.* quæque alia s. n.o.

Symmachus Ausonio. 21.

GAudeo pluris me tibi esse quàm cæteros: quando ita animatus es, vt spontè in rem meam consulas, nec opperiaris petitionem, sed solam voluntatis meæ famam sequaris. Accepi euectiones quatuor, immane, quantùm cõmodas in excursus & recursus meorum. Dij te pro tantâ gratiâ munerẽtur. Et quia perfectis atque elatis in cumulũ bonis nihil adiici potest, [1] velint [a] tutari erga te propria quæ dederunt.

a Ita videtur leg. Nã v.c. habet, tuta erga & propria

1 velint tutari &c.] *Ms. Pith. paulò clariùs,* v. tuta manere & propria &c. *Coniicit Schopp.* velint tuta erga te & prop. &c.

Symmachus Ausonio. 22.

ABundo gaudio, cùm te Consulem [1] nouus annus expectat. Sed nunc transcurso est opus. Pleniùs enim secundis literis contestabor huiusmodi de te gratulationem. Alius impræsentia mihi sermo sumendus est. Patropius C.V. accitu tuo

tu tuo iter adornans, in rem suam fore existimauit, si meo testimonio niteretur. Huic ego nihil per me accessurum putaui, & tamẽ deesse nolui, sciens [a] iudicio erga illum tuo nihil adiici posse, si scriberem: decessurum tamen aliquid meo officio, si tacerem. Vnum est igitur quod oratum te atque exoratum volo, vt ineat gratiam suscepti laboris præter eum fructũ qui illi ex tuo cõspectu, tuo cõgressu, tuo honore proueniet. Vale.

a v.c. indicio.

Nouus annus expectat] *Malim vt in Ms. Pith.* n.a. excipiat.

Ad eundem. 23.

POst longum silentium tuum, non minùs desiderabam quàm sperabam literas [b] largiores. Namque his vicibus humana variantur, vt defectui succedat vbertas. Ea me opinio frustrà habuit. Siquidem breuis in manus meas pagina recèns à te profecta peruenit. Erat quidem illa Atticis salibus aspersa, & thymo [c] odorata, sed parcior: quæ magis fastidium detergeret quàm famẽ frangeret. [d] Quid? si ego cœnas [1] dapales & Saliare conuiuium, tum visceratione atque epulum postulassem, tu mihi mensas secundas & scitamenta exiguæ lancis apponeres? Fac veniat in mentem, quid Græca super hoc dicat oratio. [2] Par-

b Lib. Pith. longiores.

c v.c. odorata.

d Sic v.c. vulgò leg. quasi ego.

uis nutrimentis, inquit, quamquàm à morte defendimur, nihil tamen ad robuſtam valetudinem promouemur. Putáſne me de occupationibus tuis taciturum? Quæſtor es, memini: [3] concilij regalis particeps, ſcio: precum arbiter, legum conditor, recognoſco: adde huc alia mille rerum. Nunquam eueniet vt ingenium tuum labor deterat, benignitatem cura flectat, facundiam vſus exhauriat. [a 3] Si diurna negocia nunquam diſtinguis quiete, certè antelucano ſomno nullus indulſeris, vt detur aliquod tẽpus officiis. An tibi parum exempli videtur in Comico, cùm ait, Quàm vellem etiã noctu amicis operam [b] mos ſit dari. Sed cur ego diutiùs ſermonis pauper obgannio? Imitanda eſt mihi epiſtola recẽs, vt cætera morum tuorum: fortè plurimis occupatus recuſas literas longiores. Id ita eſſe [c] rectè coniecto. Video enim quàm nolis multa legere, cui vix eſt ocium pauca dictare. Vale.

a v.c. Sed diurna.

b Sic v.c. vulgò leg. vt mos ſit

c v.c. ritè.

1 dapales] *Ita V.C. Sed meliùs Ma. ſcrip. Pith.* dapſiles, *quâ voce vſus Plautus haut ſemel.*

2 Paruis nutrimentis, inquit.] *In Mſ. Cuiac. & Pith. hoc alterius epiſtolæ initium eſt, neque extat illud*, inquit. *Ego ſeriem antiquam non abrumpo.*

3 con-

3 concilij regalis] *Melius Ma. scrip. Cuiac. consilijr.*

4 Si diurna] *In iisdem Mss. alia epistola inde incipit. Sed id quoque minùs rectè.*

Ad eundem. 24.

SI te amor habet naturalis historiæ quam Plinius laborauit, en tibi libellos, quorũ præsentanea copia mihi fuit: in queis, vt opinor,[1] opulentiæ eruditionis tuæ negligens veritatis librarius displicebit. Sed mihi fraudi non erit[2] emendationis incuria. Malui enim tibi probari mei muneris celeritate, quàm alieno operis examine.

1 opulentiæ eruditionis.] *Benè Schoppius*, opulentæ erudit. *Hunc tu adi Verisim. lib. 2. cap. 3.*

2 Emendationis.] *Coniicit Gruterus*, emendatoris. *Sed nihil istud necessum est in re clarâ.*

Symmachus Ausonio. 25.

ETsi plerumq; vera est apud parentis filiorum prædicatio, nescio quo tamen pacto detrimentum meriti sui patitur, dum personarum spectare gratiam iudicatur. Quæro igitur incertus animi, quæ mihi nunc potissimùm super viro honorabili[a] Thalassio tuo genero verba sumenda sint. Si parcè morum eius decora attingam, liuenti similis æstima-

a *M.* Thalasio.

bor. Si iustè persequar, ero proximus blandienti. Imitabor igitur Sallustiani testimonij castigationem. Habes virum dignum te,& per te familiâ Consulari, quem fortuna honoris parti maiorem beneficiis suis reperit,emendatio animi & sanctitas [a] honoribus [1] æquiparauit. Vale.

a v.c. honoribus *iã parabit. li. Pith.* iam apparuit.

1 æquiparauit] *Ms. Cuiac.* iam parauit. *Quidam coniicit*, iam pauit. *Nihil mutandum in vulgatâ, quam illustrat illud Apul. lib. 1. Florid. vbi de Apolline*: Corpus totum gratissimum,membra nitida, lingua fatidica, seu tute oratione, seu versibus,malis vtrobique facundia equiparari. *Et eod.lib.de. Alex.Magno*,fortunâ suâ melior fuit successúsque eius amplissimos & prouocauit vt strenuus, & æquiparauit vt meritus, & superauit vt melior. *Neque absimilis notio est huius verbi ep.* 88. *eod. lib.ep.*63. *&* *ep.* 85. *lib.* 2.

Symmachus Ausonio. 26.

VTor apud te fiduciâ quam dedisti. Dudum parcus es literarum, sed non imitabor exemplum:vt qui nouerim viro in specula honorum locato, & ideò varia & magna curanti, non tam studium deesse quàm copiam.Ea quippe [b] rerum est natura, vt quæ præter industriam negliguntur, ignoscenda ducantur.

b. v. c. rerum est natura.

tur. Ego tamē secur⁹, vt soleo, amoris tui officiū solēne nō renuo: in sūma gratia & honore positurus, [a] si familiari meo, qui has tibi literas dabit,[1] fructus aliqui pro tanta in nos sedulitate respōderint. Vale. *a. v. c. miliari meo. perperàm habuit.*

1 Fructus aliqui &c.] *Meliùs Ms. Pith.* f. aliquis p. t. i. n. s. responderit.

Symmachus Ausonio. 27.

QVid agam scire postulas. Opperior in dies literas quales nunc mihi facultas tua promittit, amor semper exhibuit. Sum verò præsentium lætus, vt qui sciam nihil insidiatori meo loci relictū, atq. insuper tibi, cui factū semper volo, meritā polliceri fortunā. Ergo quando res ita tulit vt sollicita mutarentur, optati sermonis tui fructum feramus,[1] qui animam mihi exaugeat, atque indicet pro tanta retrò familiaritate, mei te oppidò esse cupientem. Vale.

1 qui animam mihi &c] *Ms. Pith.* q. animum m. e. & tuum indicet. Vale. *Neque enim in eo Ms. reliqua illa* pro tanta *&c.*

Symmachus Ausonio. 28.

FAcis pro mutuâ diligentiâ & antiquitate amicitię nostræ, quòd honorem tuū vires meas esse confirmas. Conuenit dictum cum fide morum tuorum, nec vnqúam te dissimilē scriptis talibus

dies [a] arguit. Modò fortuna munifica prosperorum secundet optata. Longùm de his loqui cautio est, ne blanditiæ lõgiores corrumpant veri dignitatem. Si quid de me scito opus fuerit, frater meus Claudius, & cultui tuo deditus, & studij mei gnarus, [b] expediet. Vale.

a Vulgò, arguet.

b Al. excipiet. vt in lib. Pithai.

Symmachus Ausonio. 29.

NIhil moror cæteros vulgus ignobile, qui philosophiam fastu & habitu [1] metiuntur. Paucos (& in his præcipuè familiarem meum Barachum) nostra ætas tulit, quorum germana sapientia ad vetustatem vergeret. Túne, inquies, audeas de philosophis iudicare? Licet alienas spectare virtutes. Nam & Phidiæ Olympium Iouem, & Myronis buculam, [2] & Policane forus rudes eius arte hominum pars magna mirata est. Intelligendi natura indulgentiùs patet. Alioqui præclara rerum paucis probarentur, si boni cuiusque sensus etiam ad impares nõ veniret. Cõcede igitur mihi de Baracho testis officium, & amicitiam viri prudentis amplectere: cuius exploratio breui faciet vt mihi de omnibus quæ scio facilè credas, cùm videas me neq; in his falsum esse quæ nescio. Vale.

Vide notas IVR.

1 metiuntur] *Leg.* mentiuntur.

2 & Policane forus, &c.] *Hunc locum nimis*

nimis informem & restituit Iuretus rectè, & restitutum eleganter exposuit, quem tu adi.

3 quæ ſcio facilè] *Vulgaris lectio meliùs ita, quàm nonnulli Mſſ.* æquè facilè. *Alioqui enim quorſum opponit ſtatim mox, ea quæ neſcit? Neſcire autem pro, non capere, non intelligere, dictum hoc loco.*

Symmachus Auſonio. 30.

EN tibi ruſticum vix vrbanis negociis abſolutum: cui volo pro noſtra amicitia morarum culpã remittas. Neque enim laboris fuga indulſit quieti. Difficile eſt hinc abire cùm veneris: adeò ſi cõtemplari maieſtatem vrbis noſtræ velis, citò tibi ruſticus videbitur reuertiſſe. Sed de hoc non laboro, quãdo ita es ingenio placabili inter reliqua virtutum, vt boni conſulas errata leuiora. Illud me orare impenſiùs conuenit, tanta vt animo tuo ſcribendi cura ſit, quanto me amore dignaris. Vale.

Symmachus Auſonio. 31.

1 MErum gaudium mihi eruditionis tuæ ſcripta tribuerunt, quæ Capuæ locatus accepi. Erat quippe in his oblita Tulliano melle feſtiuitas, & ſermonis mei non tam vera quàm blanda laudatio. Quid igitur magis mirer ſententiæ incertus addubito, ornamenta oris, an pectoris tui. Quippe ita facundia anti-

ftas cæteris, vt ſit formido reſcribere: ita benignè noſtra comprobas, vt libeat non tacere. Si plura de te prædicem, videbor mutuum ſcabere, & magis imitator tui eſſe alloquij quàm probator. Simul quod ipſe nihil oſtentandi cauſsâ facis, verēdum eſt, genuina in te bona tanquam affectata laudare. [2] Verumtamen hoc à nobis indubitatâ veritate cognoſce, neminem eſſe mortalium quem præ te diligam. ſic vadatum me honorabili amore tenuiſti. Sed in eo mihi verecundus nimio pl' vidêris, ꝙ libelli tui arguis proditorē. Nā facilius eſt ardētes fauillas ore cōprimere, quàm lucul ēti operis ſeruare ſecretum. Cùm ſemel à te carmē profectum eſt, ius omne[a] perdidiſti. Oratio[b] publicata res libera eſt. An vereris æmuli venena lectoris, ne libellus tuus admorſu duri dentis vratur? Tibi vni ad hoc locorū nihil gratia præſtitit, aut dépſit inuidia. Ingratus ſæuo cuique probóque laudabilis es. Proinde caſſas dehinc ſeclude formidines, & indulge ſtylo vt ſæpè prodaris. Certè aliquod didaſcalicum ſeu protrepticum noſtro quoque nomini carmen adindica. Fac periculum ſilentij mei. Quod etſi tibi exhibere opto, tamen ſpondere non audeo. Noui ego quæ ſit prurigo

[a] v.c. potuiſti.

[b] Lib. Pith. publica. Vide notas IVR.

go emittendi operis quod [a]probatur. Nam quodam pacto societatem Laudis affectat, qui aliena benè dicta primus enũciat. Eapropter in comœdiis summatem quidem gloriam scriptores tulerunt. Roscio tamẽ atque [b]Ambiuio, cæterísque actoribus fama non defuit. Ergo tali negotio expende ocium tuum, & nouis voluminibus ieiunia nostra sustenta. Quod si iactantiæ fugax garrulum [c]indicẽ pertimescis, præsta etiam tu silentium mihi, vt tutò simulem nostra esse quæ scripseris. Vale.

[a] *v.c.* probatis.

[b] *v.c.* Ambio. *Liber Scotti*, Ambitio.

[c] *vul. leg.* iudicem, *vt etiam in v.c. Sed malè.*

1 Merum gaudium] *Quidam Cod.* Verũ. g. *Minùs rectè.*

2 Verumtamen hoc] *Ms. Cuiac.* Vnum hoc tamen.

Ausonius Symmacho. 32.

MOdò intelligo [1] quàm mellea res sit oratio, quàm delenifica, & quàm suada facundia. Persuasisti mihi, epistolæ meæ apud Capuam tibi redditæ concinnationem inhumanam non esse. Sed hoc non diutiùs quàm dum epistolam tuam legi, quæ me blanditiis inhiantem tuis velut succo nectaris [d] delibuta ducit. Vbi verò chartulam pono, & meipsum interrogo, tum[2] absinthium meum resipit, & circumlita melle tuo pocula deprehendo. Si verò, id quod sæpè facio, ad

[d] *v.c.* perducit.

a v.c. flo- tidus.
b Lib.Pit. euanescit.

epistolam tuam redij, rursus illicior, [3] & rursû ille suauissimus, ille [a]floridissimus tui sermonis affatus, depositâ lectione [b]vanescit, & testimonij pondus prohibet inesse dulcedini. Hic me velut [2] aërius bracteæ fucus, aut picta nebula non longiùs quàm dum videtur oblectat, chamæleontis bestiolæ vice quæ de subiectis sumit colorem. Aliud sentio ex epistola tua, aliud ex conscientia mea. Et tu me audes facundissimorum hominum laude dignari? tu, inquam, mihi ista, qui te vltra commendationem omnium protulisti. An quisquam ita nitet, vt cōparatus tibi non sordeat? Quis ita ad Æsopi venustatem, quis ita ad [4] sophisticas Isocratis conclusiones, quis ita ad enthymemata Demosthenis, aut opulentiam Tullianam, aut proprietatem nostri Maronis accedat? Quis ita affectet singula, vt tu imples omnia? Quid enim aliud es, quàm ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio? Hæc, domine mi fili Symmache, non vereor ne in te blandiùs dicta videantur esse quàm veriùs. Et expertus es [c] fidem meæ mentis atque dictorum, cùm in comitatu [d] deguimus ambo æuo dispari: Vbi tu veteris militiæ præmia tyro meruisti, ego tyrocinium iam veteranus

c Sic v.c. vulgò leg. fidē meā.
d v.c. degimus.

ranus exercui. In comitatu [5]tibi verus fui: nedum me peregrè existimes cõposita fabulari: In comitatu, inquam, qui frontes hominum aperit, mentes [a]regit.[6]Ibi me & parentem, & amicum, & si quid vtroque charius est, chariorem fuisse sensisti. Sed abeamus ab his, ne isthæc commemoratio ad illam Sofiæ formidinem videatur accedere. Illud quoque quod penè prçterij, qua [b]affectione addidisti, vt ad te didascalicũ aliquod opusculum, aut sermonem protrepticum mitterem? Ego te docebo docendus adhuc, si essem id ætatis vt discerem? aut ego te vegetum & alacrem [c]commonebo? Eâdem operâ & Musas hortabor vt canant, [d] & mare vt effluat, & auras vt vigeant, & ignes vt caleant, admonebo: &, si quid inuitis quoque nobis naturâ fit, superfluus [e]instigator agitabo. Satis est vnius erroris, quòd aliquid meorum [7] me pœnitente vulgatum est, quòd bona fortuna in manus amicorum incidit. Nam si contrà euenisset, nec tu mihi persuaderes placere me posse. Hæc ad literas tuas responsa sint. Cætera quæ noscere habes, [f] compendij faciam: sic iam quoque longa est epistola. [g]Iulianum tuum familiarem domus nostrę, si quid de nobis percõtãdum arbitraris, tibi allego: simul admo-

a al. legit.
b v.c. affectatione.
c al. commouebo.
d al. leg. & maria vt effluãt.
e v.c. agitator instigabo.
f al. compendio.
g v.c. Iulianum tamen fam.

neo, vt cũ causā eius aduentus agnoueris, iuues studium quod ex parte fouisti. Vale.

1 quam mellea res sit oratio] *V.C.*q.m. r.s.editio. *sine sensu quidem recto. Inde tamen mihi suspicio, legendum*, eruditio.

2 absinthium meum resipit] *Ms.Cuiac.* respicio. *Puto leg.*resipio.

3 & rursum] *Gruterus rectè*, At rursum.

4 sophisticas Isocratis conclusiones] *Malim*, s.Socratis c. *quod & Grutero placet magis: vt illæ quidem inductiones, illi argumẽtorum gradus intelligantur, quibus Socrates aduersarium velut quadam indagine & nansâ concludit.*

5 Tibi verus] *Perperam Ms.Pith.*tui itineris.Ego *nil muto.*

6 Ibi me & parentem, &c.] *Schoppius ex membranis Bertinianis*, ibi (*mallem*, vbi) me tibi & parente & amico e.s. v.c. est, ch. s. sensi. *Neque tamen hanc lectionem vsqueadeò antepono vulgatæ.*

7 me pœnitente] *Melius Ms.Pith.*me renitente.

8 noscere habes] *Ms.Cuiac.aues.*Rectè.

Symmachus Ausonio. 33.

AIunt cochleas, cùm sitiunt aëris, atque illis de cælo nihil illiquitur, succo proprio victitare. Ea res mihi vsuuenit qui desertus eloquij tui pastu, meo adhuc

adhuc rore sustentor. Diu scribendi operã [a]distulisti: & vereor ne fortè in nos parentis [b]claudicet affectio. Si falsa me opinio habet, [c]fac vt cæteris negociis tuis respondendi cura præuortat.

a v.c. protulisti.
b v.c.claudat.
c.v.c.facito.

1 Aiunt cochleas] *Imitatur, opinor, illud Plauti, Captiu.*

Quasi cũ caletur, cochleæ in occulto la-
Suo sibi succo viuũt, ros si nõ cadit (tent

Symmachus Ausonio. 34.

PLenum laboris negocium gero, qui compellare toties tacitum perseuero. Nam nisi [d]instare pergo, atque exculpere à te aliquid literarum, gliscet obliuio. Siue igitur hoc officium meum sedulum iudices, siue molestum, stat sentẽtia honorem tuum celebrem præstare colloquiis. Adeò mihi veteris in te amoris nulla discessio est. Et meritò: nam amicitiæ operam nusquam locaui æquè benè. Propterea silentium tuum cõqueror. Facit enim tenerior affectio, vt sit querela procliuior. Mollis est animus diligentis, & ad omnem sensum doloris argutus. Si negligentiùs tractes, citò marcet vt rosa: si duriùs teneas, liuet vt lilia. Legisse me memini, vultu etiam sæpè lædi pietatem. Quid ille tam [e]seuerus arbiter super continuo silentio, ac dissimulato scribẽdi munere cẽsuisset?

d v.c.instigare.
e v.c.scrius.

a vul. leg. Totũ hic pẽsiùs æstima. Sed mihi rel. fuit hæc tegere.

ᵃTecum hæc pensiùs æstimabis. Mihi religio fuit tegere ¹ quæ dolebant. Nam vt in te animi vſque pendeo, ita opere maximo vſuram tuæ vnanimitatis expecto. Vale.

1 quę dolebãt] *Nisi manis cum Mſ. Pith.* q. dolebam.

Symmachus Auſonio. 35.

b Sic puto leg. Nãv. c. habet occaſionem carui ſcri.

DIu in Campaniæ ſeceſſibus ociatus: ᵇoccaſio non patuit ſcriptionum. Ideò paulisper ſermonis mei circa te munus intepuit. Sed vbi in patriam pedem retuli, antiqua mihi fuit inſtaurandi officij diligentia. Ergo debito te honore ſalutationis impertio, vtrumque depoſcens: vt & ſilẽtio ſuperiori venia iuſta pręſtetur, & p̃ſẽti obſequio viciſſitudo reſpõdeat. Vale.

1 Diu i. C. ſ. o. o. n. patuit ſcriptionum.] *Tollenda diſtinctio, & legend. ex Mſ. Cuiac.* diu i. C. ſ. ociatus occaſione carui ſcriptionis.

Symmachus Auſonio. 36.

INterpello occupationes tuas aſſiduitate colloquij. Nam & ipſe huiuſmodi paſcor officio, & peregrinationem tuam ſolatiis talibus credo recreari. Tuas autem literas viciſſim expecto, non exigo. Iniurium quippe eſt magnopere flagitare quod ſperes, ne quod eſt voluntarium,

videa-

videatur extortum. Sanè [a] fratri meo Innocentio gratulor, amicitias tuas priusquàm scriberē, cōtigisse: quia facilior mihi cœpit esse eius cōmendatio quē probasti, quàm fuisset incogniti. Itaque hoc vnū beneficij loco [b] postulo: vt qui sui commēdatione iam nititur, testimonij nostri gratiâ cumulatiùs diligatur. Vale.

a Al. fratrem meū Innocentium.

b Al. expostulo.

Symmachus Ausonio. 37.

NOn frustrà prædicant, mentes hominū nitêre liquido die, coactâ nube [c] flaccescere. Meus animus fidē fecit exemplo.[1] Nam quotiens tibi scribo, ex sententiâ sum. Verbis quorum aliàs supellex mihi desit, indulgeo. Quippe lætitia loquax res est, atque ostentatrix sui: adeò magnæ parti hominū nulla ab hoc morbo cautio est. Patere igitur quę ad laudes tuas pertinent obloquentem, vir quantum est hominum in terris [d] exspectatissime, qui & summis copiis vigilans pro meis rebus anniteris, & in amicitiâ stabili diligentiâ perseueras. Si fides vera cuiquam fuit, tibi puto esse. Hāc plerique verbo ostentant, [2]opere deserunt: quod genus nulli rei est nisi ad loquendum. Meritò processus tuos in meo ære duco: quando iuxtà magnæ curæ sum tibi [e] atque cùm maximè fui. Superest tamen aliquid, quod huic stu-

c v.c. fatescere, lib. Pith. pallescere.

d Al. spectatissime

e Hæc ex v.c. addit.

dio meo adiici velim. Nolo memineris, quòd aliquãdo animo tuo succẽsui. Amor fiduciã nutrit. Quid tam liberũ quàm amicitia? Negociis plerũq. apposita est expostulatio sine labe concordiæ. Ita verum est quòd hodie tibi gratias ago, vt illud non potuerim dissimulare quòd dolui. Quassâ fide sunt qui iugiter blãdiuntur. Sed quid diutiùs [a] ea retexo, quorum te obliuisci [b] cupio? 3 Est, vt es, benignâ semper in me voluntate: quod ego sperandum magis à te sentio quàm petendum. Vale.

a Liber Scotti, ea reiicio, quorum. b v.c. volo.

1 Nam quotiens t.s. ex sen. sum. Verbis, &c.] *Hic locus medicas manus poscit. Ms. ope ita sano*, nam q.t. scribo, ex sententiâ vsus verborum suppetit, quorum mihi aliàs suppellex desit. Quippe, &c. *Fateor tamen, si quis attendit, vulgatam ferri posse.*

2 opere deserunt] *Quiddam Codd.* op. destruunt, *Pari sensu.*

3 Est, vt es, &c. *Quid hoc rei est? legend.* esto, vt es, &c.

Symmachus Ausonio. 38.

FAlsò creditur nesciam iudicij esse fortunam. Illa verò & præteriorum memor, & præsentium diligens, & prudens futuri, tibi rependit quicquid cæteris præstitit. Non ergo [c] vaga, neque erratica est: à qua scimus alios donum cepisse,

c Lib. Scotti, Vana neque, *vt & Pithai.*

pisse, te præmium. Quis tibi honoris nostri (inquies) fecit indicium? Celebritas famæ, cui iusta narranti statim creditur. An opperirer super hoc literas tuas, quas verecundia differebat? Minimè. Nam difficilis est patientia gaudiorum. Fungor igitur, vt vides, partibus tuis: & quę debui cognoscere, malui quodãmodo nunciare. Sed nolo ista properatio literarum mearum tuum munus impediat. Scire me quod nunc scribo dissimula. Et tribue quasi nouum nuncium,[a] quod ego gratulabor iteratum. Vale.

[a] v. c. quẽ ego.

Symmachus Ausonio. 39.

SCio quidẽ literas meas tibi serò reddẽdas, vel propter occupationes, quæ te in procinctu aliquantisper tenebunt, vel quòd frater meus Gorgonius, admirator virtutũ tuarũ, diutinę apud Picẽtes indulgebit quieti.[1] Vt est tamẽ ista cõditio, super sedendũ officio non putaui. Fors fuat, an hæc maturè in manus tuas scripta sint ventura. Ego tamẽ quãtũ per cõmeantes licebit, istius muneris operã nõ reparcã Vale.

1 Vt est] *Rectè Mercerus*, Vtvt est.

Symmachus Ausonio. 40.

NOn nouum aut incognitum, sed compertum iam fide & sedulitate militiæ, sanctum Victorem amicũ meum

promptus commendator insinuo: quē ad hoc æui nulla actuum culpa fuscauit. Sed fortunæ licentia (quæ interdum optimos decolorat) spes eius paulisper infregerat, quæ in integrum seculi beatitudo restituet, si innocentiam supplicis secundo fauore respexeris. Vale.

Symmachus Ausonio. 41.

FAcio rem cùm tuis moribus[1] tum meo studio congruentem, vt præstâtissimo viro amicitias optimi cuiusq. conciliem: velut nunc tibi à me traditus philosophię candidatus, cuius pudorem vel prima facies, cætera bona longus vsus expediet. Hunc ego abs te nollem diligi, ni mereretur probari. Sed si benè æstimo, actutū merebitur,[2] atque ideò diligetur. De hoc nihil ampliùs. Neque enim præiudicio meo debet astringi, cuius ego expecto iudiciū. Illud te potiùs oratum volo, vt in nostrâ [3]diligentiâ perseueres. Quod cùm efflagito, vereor ne me iniuriū putes, qui à te postulē [4]quod spontè pręstatur. Vale.

1 tum meo studio] *Ms. Pith.* t.m. iudicio.

2 atque ideò d. De h.n.a.] *Oratione continuâ sic legend. ex Ms. Cuiac.* atque ideò diligenter de hoc nihil amplius oro.

3 in nostrâ diligentiâ] *Legendum haud dubiè,* in nostri d.

4 quod

4 quod sp. præstatur.] *Ms. Pith.* q. sp. præstaturus es. *Nec tamen muto vulgatam.*

Symmachus Ausonio. 42.

Compensasti longum silentium geminâ scriptione. Pariter enim mihi binas literas prębuisti, vt desideriũ meum officio largiore compleres. Ex quo aduerti, nõ voluntatem tibi hactenus, sed baiulum defuisse. Neque enim aliter potuisset accidere, vt me tamdiu sermonis tui honore fraudares. Meritò apud nos in dies singulos tui cultus augescit, & iusto cumulo crescit affectio. Namque ita vsu cõparatum videmus, vt amicitia benè locata experiundo [1] quotidie [a] præbeatur. De istâ parte verbis supersedẽdum est. Neque enim me oportet hæc dicere quæ te malo sentire. Cõperi sanè ex literis tuis quanto opere publici muneris absolutionem requiras, & stupere me fateor tantũ tibi administrationis eius esse fastidium, cui fructus optabilis ex omniũ amore respondet. An est aliquid tenacius gloriâ, quę laudem adiecit volũtatis? Et tamẽ cura non deerit [2] vt patiaris. [b] Tu tamen [3] peregrinationis solare iusto amore prouincię. Vale.

[a] *Potest etiam legi,* probetur.

[b] *Potest legi,* Tu tædium peregrinationis.

1 quotidie præbeatur] *Non displicet quidem illud Iureti doctißimi,* probetur. *Sed conuenit tamen magis Gruteri conjectu-*

ra, prouehatur.

2 vt patiaris] *Mſ. Pith.* vt lubens patiaris.

3 peregrinationis] *Meliùs Mſ. Cuiac.* peregrinationem.

Symmachus Auſonio. 43.

VEtus ſententia eſt, artes honore nutriri. Eam noſtræ ætatis confirmauit vſus. Nemo enim bellis notus aut domi clarus exortem præmij ſenſit induſtriam. Ita quum dignis fructus tribuitur, eandẽ viam capeſſentibus ſpes paratur. Gliſco igitur gaudio, cùm propter alios quibus fortunam ſolers vita conciliat, tum maximè Iuliani fratris mei gratiâ, quem ſic à te diligi volo, ut probari poſſe confido. Scis nempe in illo forenſi puluere[1] quàm rara cognitio ſit facundi oris, & boni pectoris: dum aut modeſtum ingenium verecundia [2] contrahit, aut ſucceſſu eloquens inſoleſcit. Hæc in meo familiari ac neceſſario [a] eâ ſocietate viguerunt, vt neq; obiectu pudoris areret, nec cum detrimento frontis [b] afflueret. Nunquam in mercedem linguæ ornamenta corrupit. Merito ac fortunis tenuis opulentiam fide, quæſtum laude mutauit. Hunc tibi in manum vel magis in animum libens trado. Nam mihi ſumma curatio eſt,[3] vt amicitiâ tuâ boni inuberent. Te quoque idem velle habeo comper-

[a] *Sic v. c. rectiùs, quam vt vulg. ad* ſatietatẽ *v. v. n. o. p.* taceret, nec c.
[b] *Lib. Scor.* effluceret.

compertum. Semper enim natura gaudet æqualibus, & familiare sibi est omne quod simile est. Sed ne prolixo testimonio [4] suspicionem laudis incurram, quæso de eo iudices examine pensiore. Ita quum illius institutum probaueris, periculum iudicij mei feceris. Vale.

1. quàm rara cognitio] *Grutero prorsus assentior, obscuriorē locum emendanti.* q. r. coitio. *Hæc enim sententia est, forensem eloquentiam cum modestiâ coniunctam in paucis inueniri, esse rarißimam inter bona pectoris atque linguæ, vt mox subiicit, societatem. Sanè monitio pernecessaria Imperatoris inde orta, mores pariter & facundiam in Iureconsulto desiderantis, l. 7. C. de profess. & med.*

2 Contrahit] *Puto legendum*, contrahitur.

3 vt amic. t. boni inuberent.] *Schoppius ex membranis*, vt amicitiam tuam boni vberent.

4. suspicionem laudis] *Vroneriani non respuenda coniectura est*, susp. laudatoris. *Nam & ita quidam Mss.*

Symmachus Agorio Prætextato. 44.

MEretur diligentia in me tua, vt ea quæ proximè laudi mihi fuerunt, clàm te esse non patiar. Credo indiciū fecisse tibi famam, quòd Parentem meum ruri atque in secessu amissæ do-

mus iniuriam decoquentem frequentibus suffragiis, denique oratoribus missis, nouo honore Senatus acciuerit. Quâ causâ vbi primùm facultatem loquendi apud collegas attulit dies, egit pater Senatui [a] gratiam eâ facundiæ grauitate quâ notus est. Calendæ tunc erant quibus annus aperitur. Breui interuallo cùm familiaris mei Trigeti filio Prætorio candidato operam spopondissem, animum religio conuenit, vt occasione destinati officij obirem munus adhuc à me patri debitũ, sed, vt dixi, ab illo Senatui iã solutũ. Ergo ad quintũ Idus Ianuarij verba feci in amplissimo ordine, quæ vbi in manus tuas venerint, ex tuo animo cõiicies iudicia cęterorũ. Ego sub incerto examinis tui, aliorum sententias occulendas putaui, ne te præiudicio tanti ordinis viderer vrgere.

a v.c. gratia mea f.

Symmachus Agorio Prætextato. 45.

AVctus sum gaudio, quòd valetudo tecum reuertitur in gratiam. Nam semper incolumitas tua voti mei summa est. Nunc si, Deo volente, reconciliatæ vires animi tui redintegrauerint vigorẽ, facito epistolæ tuæ [b] multis paginis augeantur. Odi parsimoniam verborum bonorum. Scribendi quippe breuitas, magis fastidio quàm officio proxima est.

b Lib. Scot. multiiugis paginis.

Nolo literas de ſummo ore ſtillantes. Illas peto quæ areſcere neſciunt,quę ex intimo pectoris fonte promuntur. Memini breuitatem Spartanam laudi quondam fuiſſe. Sed ego Romanis tecum legibus ago, &,[1] ſi ita vis, Atticis.[2] quibus tantum decus à facundia fuit, vt mihi videantur Lacones metu collationis in diuerſum ſtudia deſtinaſſe. Vellem plura,[b] ſed tuo modo compungendus es. Simul cautio eſt mihi,ne te ſermo multus offendat. Inſtituto igitur meo calcem pono, dum [c] tuo pareo. Qua in re intelligis eò te inuidiæ & conditionis adductum, quaſi à me pauca ſcribi velis,niſi multa reſcripſeris. Vale.

Vide hic notas Iur.

b. v. c. vulgo, ſed tu modò.

c. v. c. tuo parco.

1 ſi ita vis] *al.* ſi mauis.

2 quib. tantũ decus à f.f.] *Mſ. Cuiac.* quib. tantum ea de cauſa f. f. *Minùs rectè.*

Symmachus Agorio Pretextato. 46.

[d] POtui facere ſcripta compendij, cùm tibi[1] germanus meus verbis ſuis vberiùs ſatisfacturus videretur, quàm ego meis literis. Sed in maiore lucro officia honeſta, quàm ocia muta ponenda ſunt. Ergo neque tacito opus eſt, vt honor amicitiæ mihi feratur accepto, neque omnia mandanda ſunt literis, vt illi aliquid ad narrandum relinquatur. Accipe tamen rerum capita & ſummas ne-

d vulgo le. Potui cõpẽdia ſcripti facere.

gociorum, quibus frater admonitus quæsita latiùs exequatur. Conuenit inter publicos sacerdotes, vt in custodiam ciuium publico obsequio traheremus curam deorum. Benignitas enim superioris, nisi cultu teneatur, amittitur. Ergo multò ornatior quàm solebat cælestis factus est honor. Expectare mihi videris omnia quæ supersunt. Ticianus meus fungetur indicium, cui indulgentiùs narrandi quod velis, opera legata est. Edictum Principum, nisi iam notum est, idem tibi assertor expediet. Statuas etiam recepistis iisdem penè populi acclamationibus, quibus amiseratis. Rides? & libet vt rideas. [2] Affuisti. plura desino, [a] ne qui strictim meliora detexui, in minoribus videar immorari. Vale.

a vulgo, Ne quæ strictim meliora retexui, amore videar immorari.

1 germanus meus] *Germanum vocat quem fratrem haut multò pòst. Neque enim proprium viri id nomen est. Nam & Titianũ potiùs eum deinde appellat, per quem scribit: quem & ipsum fratris appellatione sæpè dignatur in his libris. Huius vocabuli notio similis in epist 63. infrà, eod. lib.*

2 Affuisti] *Abest ea vox à quibusdam MSS.*

Symmachus Agorio Prætextato. 47.

SIlentij nostri ratio diuersa est, sed vnus effectus. Me impedit Pontificalis officij

ficij cura, [1] te Baiani ocij tenuit negligentia. Neque enim minùs residem facit remissio animi quàm occupatio. Nec mirũ si te illa oratorẽ sibi vendicat, cùm ipsum Annibalem fides certa sit bello inuictum manus dedisse Campaniæ. [2] Non illius cæli aut soli illecebram retinax aduenarũ [3] lotos arbor æquauerit, & suada Circe pocula, & [4] triclinium semiuolucrũ puellarum. Neque ego te pingues ferias agere contendo, aut virtutem puto [a] fregisse deliciis. [5] Sed dum tibi leges scribis, & vrbanarum rerum fessus, ingentem animum solitudine domas, amicitiarum munia nullus exequeris. Quin arripis stylum, nostræque in te affectioni honorem mutuum facis? Nisi mauis authoritatem Pontificis experiri. Multa nobis in collegio deliberanda sunt. Quis tibi has inducias publici muneris dedit? Senties ius sacerdotis, nisi impleueris ius amici. Vale.

Vide hic notas IVR.

a v. c. frigisse, ex quo etiam sequẽtia emendata sunt.

1 te Ba. oc. tenuit neg.] *In Ms. Cuiac. abest vox*, tenuit. *Quam omittas etiam licet per me.*

2 Non illius, &c.] *Lego*, num illius: *& in fine notam interrogationis adiicio.*

3 lotos arbor] *vox*, arbor, *glossographi est, nec legitur in melioribus Mss.*

4 triclinium semiuolucrum puell.]

Ingeniosißimè Vvou. emendat, tricinium f. puel. *Et intelligit canoras Homeri Sirenas tres.*

5 Sed dum tibi leges scribis] *Clarè & accommodatè Schoppius ex Fuldano Cod.* Sed dum tibi legis, tibi scribis, *&c.*

Symmachus Agorio Prætextato. 48.

DII boni, quam nihil homini tutum atque exploratum est! Certè leuandi animi causâ Baias concesseratis. Quis oculus fascinauit destinatam quietem? Paulina ergo cura cõmunis extremum salutis accesserat. An vester pro illa tãtus est metus, vt omne eius incommodum periculi instar habeatur? Quicquid horum est, spectari animo licet: quas ærumnas dierum, quas noctium vigilias duxeritis. Sic nati sumus, vt sæpiùs aduersa fungamur. Fugiũt voluptates, & bonæ cuiusque rei tam breuis vsus quàm leuis sensus est. Verùm hæc philosophorũ disputationibus relinquantur. Nunc habitum lætiorem mentibus suadeamus, quoniam Paulinæ vestræ valetudinem rursus locauit in solido pax Deorum. Vale.

Symmachus Agorio Prætextato. 49.

Vide notas IVR. QVæris vt ciuis ad bonum commune genitus, quid super rebus anxiis vero proximum nuncietur. Certis indiciis secun-

secũda cognouimus. Dehinc multi silentij suspicio sollicitis rumoribus locũ fecit. Sed mihi opinionum talium, [1] quæ sine authoritate producunt, nulla curatio est. Impendio angor animi, quòd sacrificiis multiplicibus, & per singulas potestates sæpè repetitis, necdũ publico nomine Spoletinum piatur ostẽtum. Nam & Iouem vix propitiauit octaua mactatio, & fortunæ publicæ multiiugis hostiis nequicquam vndecimus honor factus est. Quo loci simus intelligis. Nunc sententia est in cœtũ vocare collegas. Curabo vt scias si quid remedia diuina promouerint. Vale.

1 Quæ sine authoritate producunt] *Rectiùs in Coluiano Cod.* quæ sine authore prodeunt.

Symmachus Agorio Prætextato. 50.

EQuidem securus amicitiæ tuæ æqui boni facio, si quid in me ab amante peccatur. Sed tuos mores, quibus nihil desit ad laudem, dedecet officij negligẽtia. Queri me opinaris, quòd nihil scribas: & refellere mendacium paras, quia te aliquid scripsisse meministi. Ego verò minimùm animi angerer, [1] si taceres. Precor, quid hoc est quòd mihi & patri vnas atque eas oppidò breues literas tulisti? Ita tibi ambo digni singulis pa-

Coniũge epist. 27. infra, lib. 4. ad Pretad.

ginis non videmur? Tui, inquies, honoris interfuit, vt iungereris parenti. Alia sunt quæ cum illo nobis vel communia opto, vel paria. amor mihi meo nomine deferatur. Abstine igitur epistolis quæ sunt instar edicti. 2 Facessat omne studium, ex quo nascitur cura compendij. Sed longùm de his loqui cautio est, né tibi molestior sit prolixitas querelæ nostræ, quàm mihi breuitas epistolæ tuæ. Quod superest, Deos quæso, vt nos plenus gaudij quamprimùm reuisas. Facilè erit angustiam scriptorum tuorum multiloquio repensare. Vale.

1 si taceres. Precor, quid hoc est, &c.] *Ita plerique Mss. nec sine luce & venustate sua. Tamen ex Fuldano Codice Schoppius mauult,* si taceres: præut hoc est quòd, &c. *Et interrogationis notam tollit.*

2 Facessat omne studium] *Ms. Pith.* f. o. fastidium, *quod sanè malim.*

Symmachus Agorio Pratextato. 51.

STatueramus in externis adhuc morari, sed labantis patriæ nuntius destinata mutauit, cùm mihi in communibus malis decolor videretur securitas mea. Ad hoc sacri Pontificalis administratio curam de me & [1] officium statim mentis exigit. Neque enim fert animus in tãta sacerdotũ negli-

negligentia sufficere collegam. Fuerit hæc olim simplex diuinæ rei delegatio. Nunc aris deesse Romanos genus est ambiendi. Vos Hetruria quousq; retinebit? Iã querimur esse aliquid quod tãdiu ciuibus præferatur. Sit licèt ruris status mitior, nõ potest benè desrui ocio, qui suis absentibus timet. Vale.

1 officium statim mentis] *Nuga. Leg. ex Mʃ. Cuiac.* of. stati mensis, &c. *Sententia luce clarior, quam Iureto miror haut visam, vulgatam defendenti.*

Symmachus Agorio Pretextato. 52.

ORationem meam tibi esse complacitam nihilo secius gaudeo, quàm quòd eam secũda existimatione pars melior humani generis Senatus audiuit. Adiecisti sacramenti pondus, & in bona verba iurasti: vt qui scires in suspicionem gratiæ venire amantium iudicata. Nam vbi certa est amicitia,[1] ibi fides incertior. Ergo securus examinis tui, nihil moror sententias cæterorum. [2] Quid si affuisses tam bonæ voluntatis auditor? Næ ego digito, vt aiunt, supera conuexa tetigissem. Erit aliâs fortasse nobis optatior præsentiæ tuę copia. Nunc testimonio epistolæ tuæ fruimur. Tũc adiumẽto fauoris vtemur. Vale.

Vide notas IVR.

1 ibi f. incertior] *Colu. Cod. & Pith.* ibi fides laudis inc.

2 Quid si affuisses, &c.] *Mercerus:* Qui s.a.t.b.v.auditor,næ ego,&c. *Sed vulgata & lucis habet satis, & lepôris.*

Confer. epi. 18. infrà, li. 4. ad Protad.

Symmachus Agorio Prætextato. 53.

1 OCio & venatibus gloriare. Est hæc quidem iocunda iactatio, sed ludo magis à te prolata quàm seriò. Nam remissa tempora & ab negociis publicis feriata libris veterum ruminandis libenter expédis. Aliis igitur dabis verba,[2] qui te congressu primo,re non nouerunt. Ego actus quos pernox & perdius [3] tibi curæ habes, tum quotidiana ingenij tui pabula de literarum, quas mihi tribuis, sapore coniecto: nisi fortè [4] in syluis Apolline concionaris, vt ille pastor Hesiodus, quem poëticâ lauru camœnalis familia coronauit. Nã vnde est hæc in epistolis tuis sensuum nouitas, verborum vetustas, si tantùm nodosa retia, vel pinnarum formidines, & sagaces canes, omnémque rem venaticam meliorum oblitus affectas? Quare cùm scribis, memento facundiæ tuæ modum ponere. Rustica sint & inculta quæ loqueris, vt venator esse credaris. Vale.

1. Ocio & ven.gloriare] *Ms. Pith.* gloriari. *Lego,* gloriaris. *Et conuincit totius epistolæ contextus.*

qui te congr.primo,re n.no.] *Tollenda distin-*

distinctio, & legendum, qui te congressu primore non nouerunt. *Ita lib.4. ep.46.* suscipe, quæso te, ortu & moribus facilè summates, eósque in primore congressu penetrali familiaritate dignare.

3 tibi curæ habes] *Rectè Mercerus*, ibi c.h.

4 in syluis Apolline concionaris] *Ita penè Codices omnes.corruptißimè. Restituere conatur Gruterus*, i.s.Apollinem concomitaris. *Aperto quidem sensu, sed abeunte longiùs coniecturâ. Malim ego*, i.s.Apollinem continuaris. *vox ea prisca apud Nonium, Sisennam, Apuleium, pro concurrere, sequi, conuenire, comitari. Pariter medendum pari mendo lib.4.ep.44.*

Symmachus Agorio Prætextato. 54.

Mœstitiæ meæ solatium grande tribuisti. Nam vt dudum tibi fama fecit indicium, fratris obitu vulneratus continuo animi dolore discrucior. Non mediocre tamen inter præsentes curas leuamen accepi, quòd te comperi secundùm communia optata saluere. Superest vt tu istiusmodi officiis frequentem operam digneris impendere, quæ perspicis medicinam quandam mihi infortunij & mœroris afferre. Vale.

Symmachus Agorio Prætextato. 55.

Scio germani amoris esse quod suades. Sed reconciliatio eum requirit authorem, quem habuit iniusta dissensio ne noxam meruisse videatur, qui abiuratas amicitias quasi nihil passus affectat. Quare oblatam concordiam non refuto. Sequestratâ consideratione fortunæ redeat in gratiam, qui mouit offensam. Tibi pró nostrâ amicitiâ satis gratulor, cuius labor saluti publicæ commodabit: de quo interim parciùs loquar. Res enim quæ ad omnes pertinet, nunquam vno teste contenta est: & mihi magnoperè conuenit ita meminisse gloriæ tuæ, ne verecundiæ oblitus existimer. Vale.

Symmachus Probo. 56.

ET tibi publicis negociis occupato breues literæ demunt fastidium lectionis, & mei officij assiduitas, quicquid scribendum videbatur, exhausit. Meritò salutatione libata, [a] frugi epistolã necessario stringo compendio. Alia est enim protestatio amoris, alia linguæ ostentatio: atque ideò antiquior mihi fuit [1] obsequendi opera quàm loquendi. Copiosi videbimur, si abundè seduli iudicemur. Vale.

[a] *vulgò*, si vulgi epistolæ necessario strin gor cōp.

1 obseq.opera) *Non malè Ms. Pith.* obseq.copia. *Suadet quod iam sequitur*, copiosi videbimur, &c.

Sym-

Symmachus Probo. 57.

IN præſentia quantum ſatis viſum eſt amicitiæ munerandæ, cùm tuas occupationes, tum feſtinationem tabellarij contemplatus exhibeo. Aliâs mihi & vſus veniæ, & cura non deerit epiſtolæ longioris. Dij modò optata fortunent, ſalutem Reip. in ſolido locent. Tum mihi [1] voluptas promptior erit,& ad ſcribendum quę tu libenter accipias, & ad legenda quæ tu animo vacante reſcripſeris. Vale.

1 voluptas promtior] *Fortè, vt in Mſ. Vvou.* voluntas p.

Symmachus Probo. 58.

SIt tibi animus æquus & patiens muneris imperati. Sæpè vſuuenit, vt in ſecundos labores virtus probata reparetur. [1] Quid tu? libenter Atilio factum putas, quòd faſcibus aratra mutauit, & in medio ſementis opere anhelos boues ſtatuit ruſticus magiſtratus? Quiſquis bonæ frugis eſt, in publicum commodum vindicatur. Pone illas interim cogitationes felicis [2] ocij tui. Quàm benè vrbana opera nouis faſtigiis excitabam, vbi ager noſter, vel ille autumno omnis copiæ ferax, vel illę hyeme apricus, [3] aut qui anni primus roſas humo exuit, aut qui ſub vua æſtiuo ſole de nemore

& fonte frigeſcit? Sed quid à propoſito excidi? Dum medicinam facio vulneribus tuis, vltrò deſideranda ſuggeſſi. Eſto, vt es, curarum omnium tolerans, & debitam operam ſolue Principibus, qui rationem magis meriti tui quàm voluntatis habuerunt. Vale.

1 Quid tu? libenter Atilio factum putas, quòd &c.] *Emendatio Gruteri valdè ad guſtum*, Quid? tu libente C. Atilio, &c. *Nā eſt ea mens, inuitum Atilium & nolentem ab operibus ruſticis receßiſſe.*

2 ocij tui. Quàm benè, &c.] *Diſtinguo aliter*, ocij tui, Quàm benè v.o.n.f. excitabam! Vbi ager, &c.

3 aut qui anni primus, &c.] *Corruptus locus. Benè & plenè aliquot Mſſ.* aut qui vere anni primus roſas h.e. aut qui ſ. æſtiuo Sole, &c. *Anni enim tempora quatuor deſignanda, quibus ſingulis commodum feracémque agrum ſuum prædicat noſter. Curioſè Schoppius exequitur lib.3. Suſp. lect. ep.17.*

Symmachus Probo. 59.

MOnes vt amicitiæ bonum ſcriptis frequentibus excolamus. Placet hortatio [1] imitatrix religionis. Et, vt verum fatear, decus mihi eſt hæc voluntas tua. Amor enim maximus plus requirit. Sed quòd ais me potiùs qui ſim vacuus publi-

publicæ rei iſtiuſmodi vigiliam debere ſortiri, æquum eſſe diſſentio. Iamprimum quòd homo licentis ocij ſcrutari vices commeantium non laboro: tuus honor vecturam literis niſi inuenit, facit. Dehinc quòd mihi iners deſuetudo oblimat ingenium. Tibi impigro iamdiu negocio leuatur vſus loquendi. Ergo quô tu ad ſcribendum maiore copiâ, hoc ego dignior veniâ raritatis. [2] Satíſne videar his cauſis munitus in poſterum memineris. Volo quicquid antè ſermonis acceperis, obſequij eſſe non ocij.

1 Imitatrix] *Fortè*, inuitatrix.

2 Satíſne v.h.c.m.in poſterum memineris. Volo quicquid antè ſermonis, &c.] *Totum hunc locum leui mutatione ſic reſtituo*: Satíſne videor his cauſis m. in poſterum? Memineris volo quicquid à me ſ.&c.

Symmachus Probo. 60.

SCio te non fortunarum habere delectum, ſed meritorum. Romanus familiaris meus aulicis etiam nunc paret officiis, vtpotè ſacri adminiſter ærarij. Sed inſtrumenta probitatis in quemuis vſu publici honoris excoluit. Quare dignitas illi eſt promiſſa cum pluribus, honeſtas æqua cum paucis. Quod eo memorandum [a] putaui, vt à te quoque pro ratione vitæ, non ſo- a v.l. pu-

pro gradu militiæ cenſeatur. Fac periculũ maximis in negociis, fac in ſeriis remiſſiſve muneribus. Reperies hominis tectam fidem, patentem religionem, prudentiam liberam, verecundiam liberalem. Cui ego propterea fautum volo, vt mei teſtimonij fides clareat, & tibi amicus limatæ probitatis accedat. Vale.

Symmachus Probo. 61.

Is te multiiugis neceſſitatibus impediri, quòd minùs [a] gnauiter amicorũ chariſſimos alloquaris. Notæ rei ceſſet aſſertio. Nam & qui procul abſumus, curas ac vigilias tuas communis patriæ copiis & ſatietate ſentimus. Mutaſti igitur officiũ, non negaſti. Antiquior enim tibi fuit, vt eſſe debuit, ſalus ciuium quàm ſalutatio. Nunc ſanè & deſideramus & expoſcimus tuas literas, largiter congeſtâ fruge in proximæ hyemis impendium: quãquam ſcio necdum tibi hanc partem nimis tutam videri. [b] Nunquam enim eſt ſecurus amor patriæ: & quamuis magna remedia conquirat, ſemper illud putat imminere quod [c] timuit. Vale.

[a] v.c. grauiter.

[b] Al. nuſquam.

[c] v. c. tenuit.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 62.

Bonæ ſpei plenus, poſtquam mihi aduentus veſtri feciſtis indicium, calcar quoddã ſuperpingo properantibus, & in eam

eam rem tuum munus imploro, vt parentum ſtudia hortator acceleres. Stabit apud me memoria beneficij tui,[1] nec vnquam tacita erit, ſi fratrum delegata curaueris. Vale.

1 nec vnquam tac.er.] *Deſunt hæc verba in Mſ. Pith. haut ſanè neceſſaria.*

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 63.

LOngùm loquantur pro incognitis aut alienis verba facturi. Mihi hæc opera deſinenda eſt, cùm literas noſtras Saturus frater communis accipiat, quas non commendationi eius præſtiti, ſed noſtro circa vos amore functus emiſi. Vale.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 64.

[1] COmmendari ante epiſtolam fortè mireris. Cauſſa iſtud mihi non ſecta perſuaſit. Nam Clemens boni viri functus officio, Cæſaream, quæ illi patria eſt, conciliatâ maximorum Principum pace, tutatus eſt. Fando acceperas rebellione barbarica quot auri, quot argenti, priuati aut publici, ſacri & profani, Mauritaniæ fuit direptione hoſtium lancinatum. Euenit ea tempeſtate, vt etiam [2] fidei depoſitum belli iure raperetur: quod à ſummatibus ciuitatis, quos reliquos fuga fecerat, ius ęrarij repoſcebat. Miſera & acerba conditio, [3] niſi iuſtitiam

Vide notas IVR. tempore Clementis cura mouisset, & quē ego non minùs famæ seculi, quàm ciuium securitati dixerim commodasse. Quid enim præter inuidiam referret ærarium, si opes ab inopi curia poscerentur? Habes ordinem rei. Quod restat, enitere, vt voti tui aspiratio vela faciat impetratis. Vale.

1 Commendari ante epist.&c.] *Chimeræ meræ. Ex Ms.Cuiac. verissimè ita leges,* Commendari à me Episcopum,&c. *Coniungenda epistola 51.lib.7. vbi Seueri item Episcopi, omnium, vt ait, sectarum attestatione laudabilis commendat mores, non benignitate aut fauore, sed iudicio. Ergo & hîc, vt Clemētem Episcopū literaria commendatione dignetur, non sectæ sed probitatis & præclari facti eius amore adduci se testatur. Mos ethnicis minùs malis, Christianorum odisse doctrinam, probare ac tueri caussas iure subnixas, amare mores, synceritatem atque innocentiam admirari. Tertul. in Apolog.* Quid quòd ita plerique clausis oculis in odium Christianæ religionis impingunt, vt bonum alicui testimonium ferentes admisceant nominis exprobrationem? Bonus vir C. Seius, sed malus tantùm, quòd Christianus. *Item alius,* Ego Lucium sapientem virum repentè factum Christianum defero.

2 Fidei depositum]. *Rectè Schoppius ex Ms.*

Mſ. fiſci dep. *Et ſequentia confirmant.*

3 niſi iuſtitiam tempore,&c.] *Locus corruptiſſimus, in quo videtur Iuretus fruſtra eſſe. Ex veſtigiis Mſ. Pithæani leg.* niſi triſtitiam temporum,&c.

Symmachus Celſino Ticiano fratri.

SCire poſtulas quid de laceſsẽtibus ſentiamus. Nolo cõſilium ſuccenſentis expectes, neque in eius noxam labores, quem vides abundare peccatis. Ipſe cauſſas dabit, quas non videaris optaſſe. Sed de illo ſatis habeo dictum. Veniam quò me ducit affectio. Immane quantum à literis deſidetis. a 1 Anne metuitis ne vos talione ſilentij mordeamus? Quid hyems faciet, quæ terra & mari morabitur commeatus? 2 Cogite veſtri officij neceſſitatem, noſtræ ſollicitudinis vicem, 3 meámque arripite diligentiam, quam de nobis mutuò flagitatis. Vale.

a *v.c.* Anque metuitis nouos. *Sed malè.*

1 Anne metuitis,&c.] *V.C. ánque. Melius*: Neque,&c.

2 Cogite] *Col. Mſ.* cogitate. *& ſatis probo.*

3 Meámque arripite,&c.] *Verior lectio,* eámque ar.&c.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 66.

GElaſius, cui factum volo, imperialis domus curam recepit: quod negocium ei aliquid attulit dignitatis, etſi plus

habet honoris in moribus. Medicinā cum primis nostrę ætatis exercuit. Modò est illi via facta meritorū. Nā sūmates aulæ, quib. [2]iuuādis iste profuerat, testes potiùs habuit quā patronos. Absit vt tibi vsus veniat artis eius, cùm cætera honestamenta sanctissimi viri possint pro illo ferre suffragiū. Ergo ama Gelasium, mihi iamdudum placitum, tibi me spondente placiturum. Vale.

1 Modò est] *Mel. Ms. Pith.* vnde e.

2 quibus iuuandis iste profuerat] *Ms. Pith.* q. in iuuanda salute pr.

Symmachus Celsino Ticiano fratri. 67.

[a] *v.c.* Ay-ſium, *aliàs* Axium.

[b] *Vul.* habeo.

[c] *Sic. v c. vulgò leg.* gloriæ.

COmmendarem tibi [a]Ansium laudabilem virum, nisi in meam amicitiam te authore venisset. Quando igitur nihil est quod illi meus sermo conciliet, beneficij loco [b]habebo, si in eum sancti animi tui gliscat affectio. Nam vbi amoris rudimenta præuenta sunt, secundæ [c]gratiæ locus est, vt augmenta poscantur. Vale.

Symmachus Celsino Ticiano fratri. 69.

RVfus pontificalis arcarius prosequitur apud te mandata collegij, cui præ cæteris retinendi Vaganensis saltus cura legata est. Effice, oro te, vt diuinitùs videatur oblatum tui honoris auxilium, & vtriusq; te sacerdotij antistitem recordare.

Quie-

Quicquid publicus vigor aut priuata poscit industria,[1] oratus exequere. Multùm in gratiam tuam publica vtilitas promouebit.[2] Habes summam petitionum. Singula autem tibi vel commonitorij series indicabit, vel Rufus expediet: cui maturum præstabis effectum, vt sequestratum paulisper officium regressus arripiat. Vale.

1 oratus exequere] *Perperam Mſ. Pith.* gratus e.

2 Ha. ſ. petitionũ] *Mſ. Cu.* petitionis meę.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 69

POscit frater meus Acutianus suo nomine quod poscit adipisci, vt qui sit non minùs tibi quàm mihi familiaris. Sed interfuit officij mei, vt ei voluntariam operam commendarem. Iuuat autem desiderium illius iustitia postulati. Nam Germanos suos, Nichasium & Rogatianũ negocium commune curantes, vel ad disceptationẽ Numidici Cõsularis remitti postulat, vel quod ei antiquius est, te potissimùm cognitore mauult quàm primùm molestia litis absolui. Quare si & illius apud te grande momentum est, & à legibus caussa non discrepat, & interuentus meus libram tui fauoris inclinat, [3]anniti æquum est, vt optimo viro ex sententia procedat optatum. Vale.

1 anniti] *Fortè vt in Mſ. Pith.* annui.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 60.

FRatrum noſtrorum [1]Magni atque Magnilli petitio eſt, quam proſequendam recepi, quibus impendiò curæ eſt, vt homines Euticiæ clariſſimæ fœminæ iudiciorum præſidio fulciantur. Intelligis eas eſſe perſonas, quibus hæc gratia magis ex ſuo merito quàm ex meis literis debeatur. Nec mireris ipſos [2]ſuper ea reſtituere noluiſſe, cùm reuerentia mei fecerit, vt noſtro ſuffragio potiùs niterentur. Vale.

1 Magni atque Magnilli] *Fortè mel.* Romani atq Mag. *nam & hos coniungit, & fratres ſuos appellat æquè lib. 2. epiſt. 20.*

2 ſuper ea reſtituere] *leg.* ſ. e. re ſcribere.

Symmachus Celſino Ticiano fratri. 71.

CÆcilianum virum honeſtum, Laurentium Lauinatium defenſorem ſuſceptum commendat officium. Cui ſi nihil conciliationis cætera vitæ honeſtamenta præſtarent, interuentus meus gratiā tuam deberet acquirere. Ama ergo hominē placitum mihi, & [1]religioſæ ciuitatis commodis obſequentem. Amoris autem mei ſumemus indicium, ſi eos quibus negocium familiare mandauit, adiuueris.

1 Religioſæ] *Gruterus mutatâ literâ le-*

git, Religio è.

Symmachus Celsino Ticiano fratri. 72.

AMicorum desideriis operam non negamus, dum iusta credimus quæ petuntur: vt nūc mihi vsuuenit, qui Bassum optimis viris placitum non putaui suffragio deserendum. Saluâ igitur meâ existimatione, qui bonis credidi, meritum tibi hominis dies longior indicabit. Mihi satis est, si illi primus aditus [1] spem tui dederit pleniorem.

1 spem tui dederit pleniorem] *Deest τὸ* tui, *in Mſ. Pith. Et nos sequimur.*

Symmachus Celsino Ticiano fratri. 73.

QVando eam Dij potestatem tibi dederunt, vt amicis ac necessariis meis vsui esse possis, confido Romano optimo viro, quo cū mihi iam diu familiaritas est, in tuo præsidio paratam bonæ spei copiā. Duabus enim cōmendationibus, quarum tibi antiqua cura est, adiuuatur, mei testimonij pręrogatiua, & sui meriti conscientiâ. Nā sedulò audeo iudicare dignū esse quem pensi habeas, &, ne longùm loquar, cuius amicitiâ nō grauèris. Spectata mihi est in eo quies animi, officij diligentia. Nemo in amicos fide vtitur promptiore. Hęc ita esse, si qd mihi tribuis, velim credas. [1] Si hęc hęret animus, hortor examines. Valę.

1 Si hæc hæret animus] *Vocula*, hæc, *hoc loco non ferenda. Fortè, vt Gruterus existimat*, adhuc.

Symmachus Celsino Ticiano fratri. 74.

ESt aliquid in querelis [a] Fasganiæ filiæ meæ, quod mihi ex voto fateor accidisse. Nã nisi futuras [b] suo vsui literas poposcisset, ad scribendum mihi defuisset occasio. Prælibo igitur salutationẽ, quæ meum spectat officium. Reliqua pars paginæ, ad caussam clarissimæ [c] fœminæ pertinebit, q̃ sibi ab hominibus tuis nescio quid agrorum deflet [d] ademptum. Id ego loci & meriti tui conscius, seruili ausu clàm te opinor admissum, atque ideò filię meę [e] correctionis facilitatem spopondi, si ad te [f] familiaris conquestio genus iniuriæ pertulisset. Quæso igitur vt temeratæ possessionis statum iubeas reformari. Si quid autem controuersiæ est, in pignoris nostri differatur præsentiam, quæ secura iustitiæ tuæ recusat alios cognitores.

[a] *v.c.* Fasgamiæ.
[b] *v.c.* sibi vsui.
[c] *Lib. Scot.* dominæ.
[d] *v.c.* ereptum.
[e] *Lib. Scot.* correptionis.
[f] *Sic v. c. vulgò leg.* familiarius.

Symmachus Hesperio. 75.

QVotiẽs viris militiæ notis testimonia deferuntur, decet operam verborum facere compendij: quia nihil [g] negocij est rebus cognitis immorari. Pro Cæsario nostri omnia facere quæ probantur. [h] Nunc vt pensi habeas, sperare magis debeo, quàm roga-

[g] *v.c.* negocium.
[h] *Lib. Sco.* hunc vt p.

rogare. Si quid vltra expetis, in alias literas conferemus. Nunc mihi multiloquio temperandum est, cùm satisfactum esse videatur & illius voluntati, & tuo honori, & meo muneri. Vale.

Symmachus Hesperio. 76.

NAtura rerum est, vt qui plus balbutiunt, plus loquantur: affectant enim copiam pudore defectus. Hoc exemplum me expetit, [1]cui magna scribēdi impatientia est, cùm desit oratio. Duobus [a]igitur pariter commeantibus, non putaui officio cōuenire, vt vnis literis gemina [2]expenderetur occasio. Erit super hoc iudicatio tua, garrulúsne iustiùs dicar, an sedulus. Vale. [a] v. c. enim.

1 cui magna scribendi impatientia est] *Vitium hîc quoque. Nam quomodo impatientē scribendi putemus eum, qui scribere gestit nimis? Quare Grutero facilè assentior, emendanti,* c. m. silendi impatientia est: *nisi fortè quis malit,* c. m. scribendi intemperantia est.

2 Expenderetur] *Non cōtemno lectionem Ms. Pithœani,* expediretur.

Symmachus Hesperio. 77.

AMicorum orata curare bonæ frugis officium est, pręcipuè si non refragetur æquitas [b]postulanti. Quorsum spectet hoc [c] anteloquium, breuiter explicabo. Sabinianum clarissimum virum [b] v. c. postulantis. [c] vulg. alloquium.

ita [a]magni facio, vt quos maximè colo. Huic per impreſſionem nequaquam patior fratris ſui liberorum tutelæ munus imponi. Duobus enim priuilegiis amolitur iniuriam, maturitate æui, & numero filiorum. Ea res publicis deſignata monumentis, nec dum à propoſita obſtinatione deducit peruicacem petitionem. Nunc quia ſecundante fortunâ in te huius negocij ſpes recumbit, quæſo vt ei virtute qua celſus es, fautum velis. cui vel in meam gratiam pręſtandus eſt fauor, vel ad tuam gloriam iuris pręrogatiua ſeruanda. Vale.

[a] v.c. magnifico.

Symmachus Heſperio. 78.

VNus adhuc mihi ſuperes ex omnibus literarum viris, cui probari orationem meam laudis auarus optarem. Res cecidit ex voto, [a] vt horter te quò volui. Iam mihi Comici adoleſcentis voce clamandum eſt: Quis me eſt hodie fortunatior, venuſtatíſque adeò plenior? Niſi fortè amor mei ſtylum tuum coëgit in gratiam. Fit enim ſæpè vt iudicis ſeueritatem frangat affectio, & amicorum facta dictáq; eâ indulgentiâ cenſeamus, quâ plerumque ſinguli etiã vitia noſtra diligimus. Sed hæc meritò dicerentur, ni tecum faceret exiſtimatio omnium quibus ſermo noſter audi-

auditus est: non quò sententię tuæ ex aliorum consensu quæratur authoritas, sed quia non patet suspicionibus iudicatum, â quo nemo dissentit. Videro tamē vtrùm fides tua, an amor illas literas scripserit. Mihi in alterutra condicione æquè summus est honor: siue ita magnificè de me iudicas, vt gratificatus esse videaris: siue ita es mei diligens, vt secus iudicare non possis. Vale.

1 vt horter te quo volui] *Verba perplexa, inepta. Ex Ms. Cuiac. legend.* vtor teste quo volo.

Symmachus Hesperio. 79.

PRæsumptum aut compertum tenes, [a]quanta sit mihi tuę laudis antiquitas. *a Al.* quātù Eapropter nihil fieri patior, quod actuum tuorum gratiam deuenustet. Priscianus frater meus cum primis philosophorum literaturâ & honestate censendus, Senatu authore salarij emolumenta consequitur. Super eius annonis dicitur orta dubitatio. Cui si nihil talis compendij optimatium voluntas antè tribuisset, eruditio [b] sua fructum ferre debuisset. Scis enim bonas artes honore nutriri, atq; hoc *b v. c. tua. & liber Sc. & Pith.* specimen esse florentis Reipublicæ, vt disciplinarum professoribus præmia opulēta pendantur. Quæso igitur, ne hac in-

quietudine aut illius minuatur vtilitas, aut amplissimo ordini censendi authoritas derogetur. Interest famæ & gloriæ

a Lib. Scot. mea, vt.

[a] tuæ, vt confirmandi magis quàm negandi commodi caussâ, de philosophi salario [1] dubitare videaris. Vale.

1 dubitare] *Leg.* dubitasse.

Symmachus Hesperio. 80.

EN tibi secundas literas meas, & adhuc vicissitudo prioribus meis debetur. [1] Dicis viandi negocio impeditã diu operam [b] scribendi, & alia forsan multa caussabere. Ego [c] pro tui amore hanc veniam dare non grauabor. Sed eodem amore postulo, vt cùm erit ocium, mora necessarij silentij officio voluntario suppleatur. Vale.

b. v. c. scriptionis.

c v. c. prę tui a. h. v. non gra.

1 dicis] *Planè legendum*, Dices.

Symmachus Hesperio. 81.

VItalianum clarissimum virum mei potiùs officij gratia, quàm in adiumẽtum suum credo literas poposcisse. Nam cùm ipsi ad promerendum tuum amorem nihil vltrà possit accedere, id tantùm videtur egisse, vt mihi ex hoc munere conciliatio tui vberior proueniret. Cape igitur delibatam cursim salutationem, cui si facundiâ largiore responderis, in exemplũ copiæ ingenij mei maciem prouocabis.

Sym-

Symmachus Hesperio. 82.

SVm quidem silentij tui vehementer impatiens, quod genus querelæ amantibus familiare est. [1] Sed proximis literis tibi desiderium meum expletum esse [a] cõfiteor. Itaque habeo gratiam, multóque opere te obsecro, vt scriptioni frequenter indulgeas. Hæc enim sola officia nullum faciunt de assiduitate fastidium. Vale.

a Lib. Scot. certificor.

1 Sed proximis literis tibi &c] *Statueră esse legendum*, S. p. literis tuis &c. *Posteà apparuit in Ms. Vvouerani eam quoque extare lectionem, certè veram.*

Symmachus Hesperio. 83.

REligionis indicium est, quòd me taciturnitatis [b] incusas. Sed velim credas infortunij fuisse non voluntatis, quòd diu [c] prouocatus officio scriptionis abstinui. Nec puto ignorare te [d] quantùm in nos fortuna sæuierit, quæ me amantissimo atque optimo fratre priuauit. Proinde si dies longior sensum tanti doloris exemerit, familiaribus literis solemnis cura præstabitur. Vale.

b v.c. incessis. & lib. Pith.
c Sic lego. Nam in v. c. erat. prouocabis.
d v.c. quatenus.

Symmachus Hesperio. 84.

QVotiens tua sumo colloquia, quædam mihi ante oculos præsentiæ tuę imago versatur: atq; ideò vberiorem capio voluptatem, quòd & tui officij, & mei me-

riti ſentio vigere [a] augmentum. Sed vt promptior circa me huius muneris diligentia perſeueret, etiam ipſe curam deferendi ſermonis arripui, frequenter expertus [b] dilectum religioſi animi incentiuo viciſſitudinis [c] promoueri.

a. v. c. monumentum.

b v. c. delectum t. a. i.

c. v. c. prouocari.

Symmachus Heſperio. 85.

TAndem bonæ valetudinis compos, quæ à me hucuſque diſſenſerat, nũc te ſocietate meæ commoditatis impertio, quem præteritæ ſollicitudinis participem habere vitaui: etſi ſcio ne illo quidem tẽpore, quo officium meum morbus [1] inhærebat, ab huiuſmodi munere temperaturum. Reſtat vt obſeruantiam viciſſitudine munereris. Ea námque res & tuam curam probabit, & refectioni meę adiumenta ſufficiet.

1 Inhærebat] *Scribo* inhibebat. *ſic ep.* 92. i. intelligo per occupationes publicas inhibitam diligentiam ſcrip. &c.

Symmachus Heſperio. 86.

VTrùm Mediolani etiam nunc tibi poſito pagina iſta reddenda ſit, in ambiguo colloco. Peccari tamen in [d] amicitiæ fidem credidi, [1] ſi literis referre mutuum honorem deſtitiſſem. Nihil ergo cunctatus cõmiſi euentui ſolemnem hanc & ſimplicem dictionem ſalutis. Quæ ſi in

d Sic v. c. vulgò leg. in amicitiam.

in manus venerit,fac, oro, vt perueniſſe literas meas ſermonis tui recurſus oſtendat. Vale.

1 Si literis] *Addo ex Mſ. V vou, voculam,* tuis.

Symmachus Heſperio. 87.

SI facultas mihi ad ſcribendum ſæpè ſuppeteret, voluntas nunquam deeſſet officio. Huius rei euidens certumque documentum eſt,quòd vbi primùm amici communis fida affulſit occaſio,libēs ſcribendi munus arripui.Intellexi enim iucũdiores fore literas meas, ſi has tibi familiarior tabellarius tradidiſſet, qui non ſolùm epiſtolam, ſed inſinuationem quoque actuum meorum tibi fideliter exhibebit.

Symmachus Heſperio. 88.

NVnquam in me parcam, quin tuo animo obſequar.Noui quàm ſis ſermonis mei exoptans. Proptereà decreui cum animo nihil ſuperſedere literis porrigendis,nec expectare viciſſitudinem, ne [a] ſcribendo tardior fiam. Sed vt ipſe metui,ne mihi foret flagitio ſi tacerem: [b] ita tu quoque caueas culpam diſſimulatæ familiaritatis accedere.Quod te curaturum liquidò habeo compertum, [c] quando non minùs ingenium tuum quàm meritum

a v.c. ſcribendi.
b v.c. ſic velim.
c. v.c. quia non.

meum cogitans, nequeo tui amoris esse diffidens. Vale.

Symmachus Antonio. 89.

NOn incognito quidem nobis eloquij splendore nituisti, sed magnis rebus accommoda & maiestatis scriptis[a] [1] ad totam gloriam quam magisterio antè quæsisti, recens auxit oratio. Nam præter loquendi phaleras, quibus te natura ditauit, senile quiddam planeque conueniens auribus Patrum, grauitate sensuum, verborum proprietate sonuisti. Denique etiam hi, quorum Minerua [b] rancidior est, non negant, facundiam tuã curiæ magis quàm caueæ conuenire. At illi quos cothurnus altior vehit, & [2] structurarum pigmenta delectant, [3] neque tristem soliditatem, neque lasciuum lepôrem consonâ laude celebrarunt. Hæc sunt enim condimenta oris tui & pectoris, quod nec grauitate horres, nec venustate luxurias, sed ratione fixus ac stabilis germanos colores rebus obducis. Nolo igitur expectes iudicium meum, [4] vt amore delinquam. Quid varia ingenia senserint, intimaui. Fuit enim in illa oratione quod vnusquisque diligeret, & pro ingenij sui qualitate laudaret. Quare sequere cœpta felicia, & te in omnibus æmulare. Nobis ad testimonium

[a] Forte leg. adhuc tota.

[b] Al. rancidior. Vide notas IVR.

religionis ſatis eſt non ſiluiſſe ſententiam cæterorum. Vale.

1 ad totam] *Mſ. Cuiac. aptatam. Mel. aptam. legendum autem ſpiritu vno*, maieſtatis ſcriptis aptam gloriam, &c.

2 ſtructurarum pigmenta] *Mſ. Pith.* ſt. pegmata.

3 neque triſtem ſoliditatem, neque laſciuum lepôrem] *Si attendis, Mercero aſſentieris, qui emendat*, æquè t. ſ. æquè l. lepôrem, &c.

4 vt amore] *Mſ. Cuiac.* ne am.

Symmachus Antonio 90.

ETſi amore [1] conuenior ne ſim circa te [a] auarus officij, nunc tamen libentiùs quàm ſæpè [b] aliàs circa ſcribendi munus inſiſto. Primò, quòd abitio fratris noſtri Marij quodã viatico carere nõ debuit. Dehinc, quòd literas meas putaui pluſculum commendationis habituras, ſi tibi per eum, quem ſanctè atque efflictè diligis, redderentur. Fit enim plerumque, vt leuia rerum portitor feſtiuus exornet. Alia quoque de cauſſa, ſtudij mei ardor incanduit, quod tecum ſuper talis viri laude putaui gratulandum, qui è prouincia ſuburbana tantum reportat publici deſiderij, quantum reliquit exempli. Non dicam dolo, vtpotè ſuppal-

[a] *Sic v. c. vulgò leg.* rarus officij.
[b] *Lib. Pith.* aliàs ſcribendi muneri inſiſto.

pandi nescius. Viget in eo vena fraterna. Eoque magis factum est vt discessum eius impatienter feramus, qui in vno frui videbamur ambobus. Vereor protelare testimonium meum, ne magis laudi eius obsecutus iudicer, quàm pudori. Nam quorum mens honesta est, eorum imbecilla frons est. Tu coniice plura de paucis, quæ nunc insinuare non decuit, sed per alium scribere non pigebit. Vale.

1 cõuenior] *Clarius Ms. Pith.* præuenior.

Symmachus Antonio. 91.

DVdum te, mi frater, silentio indulgere mirabar. Ea res impendiò augebat dolorem, quòd ipse minimè scribendi obseruãtiam negligebam. Simul atque accepi literas tuas, animum meum subiit lætitia, querela deseruit. Amicitia enim citò [a] sanatur officio. Tu quoque [b] ita paginam melle eruditissimi oris obleueras, vt quælibet offensa tanquã lethæo poculo mergeretur. Verso igitur stylo gratiã fateor, qui expostulare meditabar, adiiciens postulatũ, ne vnquam supersedere literis perseueres. Quòd si scribẽda defuerĩt, mihi satis erit, vt tibi gratuler sospitatis. Vale.

[a] *Sic v. c. vulg.* sanabitur.

[b] *Sic v. c. vulg.* istã paginam.

Ita in v. c. vulgò leg. postulatũ meum, quo insistere literis p.

Symmachus Antonio. 92.

DVlce certamen est familiaris officij: & ideò iure ambo cauimus, ne alternis

ternis epiſtolis vinceremur. Gratulor [a] enim pares nos eſſe, non ſolùm affectione mentium, ſed etiam viciſſitudine literarum. Curabo tamen poſthac vt obſequij mei trutina [b] & libra præponderet, ne videatur inertiæ quoddam eſſe colludium, ſemper æqua lance cenſeri. Itaque ſcribã [c] ſæpius, modò facultas commeantium nõ deſit auenti. Ita fiet vt & ipſe laudem ſedulitatis affectem, & te curis publicis occupatum, ad rependenda colloquia aſſiduitate ſollicitem. Vale.

[a] v. c. igitur.
[b] hoc ex v. c. addo, & lib. Pith.
[c] v. c. ſæpius multo, fac. n. deſit optanti.

Symmachus Antonio. 93.

[1] SAnctum Zenonem commendare non debeo, quem ſcio ad clientelam tuã & amicitias pertinere. Sed in eo tanta morum probitas eſt, vt laudes eius ſilere non poſſim. Itaque virum bonis omnibus merito ſuæ ſedulitatis acceptum, quęſo etiam me [d] petente propenſiùs fouere digneris, præſtaturus & tuæ famæ quæ debet omnium ore celebrari, & interuentui meo, vt has literas ſibi intelligat profuiſſe. Vale.

[d] v. c. precante.

1 San. Zenonem] *Quidam Cod.* Leonem.

Symmachus Syagrio. 94.

LAudentur incogniti, vt eorum merita in occulto ſita teſtimonij ſplendor irradiet. Mihi impræſentiarum ſuperſedẽ-

dum est huiusmodi scriptione, [1] ne incepti frustrer, si fratrem meum Palladiũ spectatum bonis omnibus facundiæ atque eruditionis astipuler. Dehinc cauto opus est, ne impar tanto viro prædicatio, neque eum cui defertur æquiparet, & meam operam deuenustet. Quiesco igitur has partes, & hoc vnum tibi persuasum volo, mereri facundiã Palladij, vt doleamus [2] quod verbi meatus est: mereri amabilitatem eius, vt quòd accitus est, gaudeamus.

1 ne incepti frustrer] *Ms. Pith.* n. i. frustra sim.

2 quod verbi meatus est] *Insipidá hæc, & extra rem. Superiora & sequentia perpendenti lectio Ms. Pith. & Cuiac. ope reposita hæc probabitur,* quod vrbi negatus est. *Nempe in illis,* q. vbi negatum est.

Symmachus Syagrio. 95.

QVòd nullas sumpsi literas tuas, cùm mihi à Principibus æternis legenda in concilio Patrum delegaretur oratio, scio non fuisse fastidij tui. Nam bonæ & exploratæ amicitiæ, vel[a] si cesset officium, satis tutæ æstimationes sunt. Propterea talionem referre vitaui, veritus ne quod tu inuitus feceras, ego offensus crederer reddidisse. Lõgè enim diuersa cõditio est fortuiti quàm affectati silẽtij. Res quidẽ vna negli-

a in v. c. leg. sic esset, sed leui errore.

negligitur. Plurimùm tamen refert,[1] quis eam quasi iratus omiserit. Sed de hoc satis habeo dictum. Nunc si me amas, vel quia me amas (nam referri mihi confido quod defero) contestare apud inuictos Principes gaudium meum, qui humanæ voci diuinas literas crediderunt, quorum victorias ex mei oris [a] promptario Senatus audiuit. Fac veniat in mentem quis ille mihi illuxerit dies, quo ego quasi ex media profectus acie auribus & animis omnium salutare nuncium primus infudi. Olim cùm res Romana adoreæ militaris potita est, Polluces gemini apud Viturnæ lacũ prælij secunda vulgarunt. Eos quippe priscorum voluminum fides tradidit, anhelis equis plenos sudoris & pulueris famâ belli [b] præ tergum relictâ indicium affectasse victoriæ. Idem nunc mihi sacro iudicio factus est honor. Ita quantum gratiæ Castores adepti sunt, tantum principes præstiterunt. Hæc [2] præ me copiosiùs & ornatiùs, quantùm es linguâ melior, apud authorem beneficij prosequêris. Habes summam voluntatis meæ, cui si quid cõmẽdationis inspiraueris, cæteris ornamẽtis animi tui adiicietur decus præsentis officij.

a prõptuario.

b Fortè leg. post tergum.

Vide notas IVR. ad ep. 34. lib. 2.

1 quis eam quasi iratus omis.] *Opti-*

me Ms. Cuiac. quis eam quasi occupatus, (*malè Ms. Pith.* aucupatus,) quis quasi iratus omiserit.

2 Præ me.] *Leg.* pro me.

Symmachus Syagrio. 96.

b Sic v. c. vulgò leg. exhibeba.

STudium quod scribendis orationibus[b 1] exhibeam, præmio laudis auxisti. Vetus quippe sententia est, artes honore nutriri. Quis autem tam cumulatus est honor quàm palma dicendi? Ergo etsi [2] intelligo nostro quòd amore fallaris, titulũ tamen præclari testimonij albo calculo veterum more signabo. Non enim mihi ex ore ieiuno tributa est laudatio, sed de facundæ [b] penu boni iudicij fructus arrisit. Vereor indulgere verbis præconij tui, ne gratificandi operam mutuam credamur [c] eniti. Vale, & vt es nostri diligens, [3] religiosam obseruantiam perseuera.

Plin. lib. 7. c. 40.

b Al. penore.

c v. c. aduiti.

1 exhibeam] *Seruanda lectio vetus*, exhibebam: *quæ etiam extat in Ms. Cuiac.*

2 intelligo nostro] *Tollenda vox*, nostro.

3 religiosam obs.] *Scrib.* in relig. *&c. nisi si tibi* ἀρχαϊσμὸς *sapit magis: sicuti ep.* 88. *sup. eod. lib.* Quiesco igitur has partes.

Symmachus Syagrio. 97.

MEæ literæ, quoniam acceptæ sunt tibi, crebriùs commeabunt. Nam vt

respon-

reſpondeas non laboro. Siquidem videtur iniurium flagitare officia, quæ ſpontè religioſus animus pollicetur. Vale.

1 Meæ literæ] *In Mſ. Pith.non hæc alia epiſtola eſt, ſed nouiſsima demum clauſula epiſtolæ ſuperioris 96.*

Symmachus Syagrio. 98.

DVdum mihi nullus literis tuis honor factus eſt. Quererer de ſilentio tuo, ſi de religione dubitarem. Sed quia amicitia vſu credita[1] & expẽſa documẽtis à periculo ſuſpicionis aliena eſt, intelligo quidem per occupationes publicas inhibitam diligentiam ſcriptionum tuarum. Verùm quæſô vt intermiſſum munus inſtaures. 2 Stabat[a] apud me ...... tributi officij quaſi nulla legati culpa præceſſerit. Vale.

a *Videtur leg.* apud me gratia tributi of. q.n. negati culpa p.

1 & expenſa] *Mercerus*, & experta.

2 Stabat apud me, *&c.*] *Doctiſ. Iuretum ſequere audenter: nam & Colu.lib. & Symmachi mens, eam lectionem inſinuat: niſi quod legendum etiam*, ſtabit.

Symmachus Syagrio. 99.

SI quando mihi apud amicum teſtimonij dictio eſt, cohibeo operam plus loquendi.[1] Nam quid religio agit, vbi deſideratur oratio? Fero igitur ad te nudum de familiari meo[b] Ponticano, ſed fidele iudicium: quem, niſi amore noſtro dignum

b *v. c.* Põtigano.

probaſſem, minimè tibi traderem. Mens eius in aperto eſt, vita ſpectat ad laudem. Scis certè nunquam me faciliorem fauoris eſſe quàm veri. Horum omnium fidem confirmabis, cùm in illo plura [a] reperies. Vale.

[a] *v. c.* reperceris.

1 Nam quid religio a.v.d.oratio?] *Non hæc concoquo, quippe vacua recti & conuenientis ſenſus. Lego igitur.* Namque religió a.v.d.oratio. *niſi ſi verba fortè traiecta, quæ ſic commodè reponantur*: Nam vbi religio agit, quid deſideratur oratio?

Symmachus Syagrio. 100.

INſtaurant dolorem ſera ſolatia, & ideò mutuum ſilentium calamitatibus noſtris præſtare debemus, ne fortunæ vulnera, quæ cicatricem proceſſu temporis ducunt,[1] intempeſtiuæ [b] contrectata crudeſcant. In alia potiùs ſermo vertendus eſt, quæ te ad curam ſanitatis hortētur. Omnis quippe internus dolor corporis, hyemali creſcit iniuriâ: ac niſi iter apricis diebus & auris [c] ſalubribus egeris, malè metuo ne vitium contemptus exaggeret. Nunc ea quæ remedio [d] accommoda credidi, vel quæ nobis commendauit vtendi exploratio, ad te miſi, inter votorum ſumma conſtituens, vt remediorum talium neceſſitatem ſpontaneâ incolumitate

[b] *Al.* contractata.

[c] *v. c.* ſalubrius.

[d] *Ita in v. c. vulgò leg.* accōdare credidiſti.

tate

tate præuenias: aut si quæ morbi fuerint reliquiæ, vt his curationibus tergeâtur. Satis autem muneris communi amicitiæ dabis, si eam sollicitudinem, quæ mihi ex ægritudine tua oborta est, prosperiore nuncio nihil moratus exemeris. Vale.

1 intempestiuæ] *Leg.* intempestiuè.

Symmachus Syagrio. 101.

VIdeo, Consul amplissime, quantum mihi amor tuus honoris imponat. Iubes vt te adeam, & coram defruar magistratus tui gaudio. Quo pacto istud possim negare, nisi ea religione ignoueris quâ vocasti? Nam quid agam fortunæ dubius, cùm hinc inueterato obsequio honoris tui, hinc luctu amissi fratris impediar? Duæ mihi simul dispares personæ offeruntur. Quî fieri potest vt os vnum contrariis affectionibus induatur? Proinde [1] animi coquus [2] huius operis facito mihi gratiam. Fortunati sellam tuam læto agmine prosequantur. Auspiciis tuis quiuis fati integer amicus intersit. Me finito interim tempore aut ratione [a] decoquere amissi fratris crudum dolorem. Quid, quod etiam parentes mihi in communi mœrore solandi sunt? quorum ærumna geminabitur, si illis tam im-

Coniunge infrà epist. 21. lib. 3. ad Gre. & li. 9. ep. 103.

[a] *Sic lego, nam in v. c. est,* dequoquere.

maturæ peregrinationis meæ ³ cura ingeritur. Esto igitur promptus ad veniam. Certè si putas esse arguendum quod desumus, fortunæ meæ potiùs irascere. Illa iniecit manum, illa inuitum retraxit. ⁴ Ita tibi non persuadeat, & est eadem impotens me noluisse proficisci. Vale.

1 animi coquus] *Ridiculum mendum.* Leg. animi æquus.

2 huius operis] *Rectè Merc. meus*, h. oneris.

3 cura ingeritur] *Ms. Cuiac.* c. iungatur. *Sed nihil muto.*

4 Ita tibi, &c.] *Nihil hîc sensus.* Lego, Ita tibi non persuadeat, vt est eadem Dea impotens, me nol. prof.

Symmachus Syagrio. 102.

MEdiolani te agere ante literas tuas fama pertulerat, quæ nihil ignorari de conspicuis viris patitur. ᵃ Siquidem iuuat desiderantes, quod peruectus in proxima nobis negaris?¹ Æquiùs ferebam lõginquam tui rationem. Sæpiùs enim prouinciæ tuæ magno interuallo negata cessabat. Nunc expectationem nostram vicinæ facilitate sollicitas. Nec te excusare collegis interuentus Alpiũ potest, eo quòd iustior nobis ad querelã facta est via, qua tibi ad veniam caussa deterior. Sed dolori

ᵃ *Lego*, Sed quid iuuat.

meo

meo faciendus est modus. Saltē[2] præ hac epistolæ tuæ Romam frequentent, Hyblæ aut Hymetti fauis iucundiores, quarum me in maximo fœnore perceptio iuuat, solutio defatigat. Vale.

1 Æquius f.l.t.r. Sæpius e.p.t.m.i.n c. Nunc e.n.vicinæ fac.sol.] *Totus hic sermo nec caput nec pedes habet. Ex Ms.Cuiac. sic leg.* Æquius ferebam longinquam tui separationem. Spes enim præsentiæ tuę magno interuallo negata cessabat. nunc expectationem nostram viciniæ felicitate sollicitas.

2 præ hac] *Leg.* posthac.

Symmachus Syagrio. 103.

QVicquid in præsenti muneris contulisti, officio eorum videtur esse delatum. Nos qui consulatui tuo varia occupatione defuimus, amicitiæ honore affecti sumus, non mercede præsentiæ. Ago igitur oblatione consulari gratias vberes, sed pro bona mente maiores. Et, nisi verecundia tua verbis meis poneret modum, latiùs euagarer. Atque ideò erit de hoc sermo interim parcus, memoria verò prolixior. Vale.

1 Quicquid in præsenti, &c.] *Ms. Cuiac.* in præsentis. *Quô magis Grutero assentior, reponenti*, In præsenteis,

Symmachus Syagrio. 104.

TVæ quidem virtutis eſt, omnes qui palatinis ſtipendiis eniteſcunt, iuuare præſidio. Sed ſpecialis à me viro optimo Romano cura debetur, amicitiæ gratia, quæ inter nos longa adoleuit ætate. Quare ſi quid teſtimonio meo tribuis, nolo dubites dignum eſſe quem diligas, & quem maximis officiis munereris. Certè ſi examen de eo habere digneris, pronunciabis meis literis defuiſſe, quæ in illius meritis inuenies redundare. Vale.

Symmachus Syagrio. 105.

NE me ocioſum penitus arbitreris, committo eruditioni tuæ vigiliarum mearum teſtem libellum, [1] quem nuper ſuſtulerunt in Senatu ciuium ſecunda ſuffragia. Vides quo præiudicio anteuertam grauiſſimi examinis tui ſeueritatem. Non ſtyli mei meritum prætendo, ſed Ordinis iudicatum. [2] Communis mei & auditoribus meis cauſſa eſt. Scient omnes aut conſenſum tuæ de nobis ſententiæ, aut [3] contumeliæ ſuæ. Vale.

1 quem nuper] *Paulò aliter vetus Schoppÿ liber*, quo nuper ſuſtuli in Senatu ciuium ſecunda ſuffragia.

2 Com. mei & auditorib. *&c.*] *Leg. ex Mſ.*

*Mſ.Cuiac.*Com.mihi & authoribus,*&c.*

3 contumeliæ ſuæ] *Lego*,contumeliam ſuam.

Symmachus Syagrio. 106.

[a] POſſem aliquid de veſtris amicitiis æſtimare. Hinc ſpes oritur amicorum meorum, quæ Theophilo clariſſimo viro tuam opem de meo ſermone promittit. Quid igitur eius commodo velimus, in aperto eſt. Effice, oro te, vt eum fiducia mei non videatur eſſe fruſtrata. Vale.

*a Leg.*poſſum.

Symmachus Syagrio. 107.

ALexander vir ornatiſſimus, ſortitus [1] prouinciam Præſidialem, [b] putat honori ſuo incrementa præſtari, ſi tuo amore potiatur. Quare deſiderij ſui me aſciuit interpretem, ſciens apud te tantum loci eſſe literis meis, vt hæc commendatio maximi teſtimonij inſtar habeatur. Vale.

b Sic v. c. vulgò leg. putat per te honori ſ.i.p.Quare.

1 Prouinciam] *Mſ.Cuiac.* præſentiam, *ſed prauè.*

QV. AVRELII SYMMACHI V. C. LIB. I. EXPLICIT.

Incipit eiuſdem lib. 2. ad Flauianum.

Symmachus Flauiano fratri, Salutem. 1.

HIc ille eſt Paralius,[1] cui accuſato pater quantum diſcriminis mouit, tãtum abſoluto laudis parauit. Multis enim quæſtionibus, &, quod eſt potiſſimum, Principis ore purgatus Senator, arguere non poteſt parentis impiam voluntatem, quæ illi præſtitit innocentiam clariorem. Hunc ſi amare poſtulas, Imperatoris noſtri teſtimonium lege, vt aduertas feliciter factum reum, quem ſic videas abſolutum. Vale.

1 cui accuſato pater] *Eſt qui legat*, c. accuſator pat.

Symmachus *Flauiano fratri.* 2.

TAceat prodiga laudis vetuſtas,[1] quæ appellant & q . . . . imbellorum ſimiles, vt quéque ętas tulit, voluminũ honore digna-

dignata est. 2 Mihi ergo Lucilli prædicatione sermo[a] parcior, fides maior est. Quid enim iuuat indulgere verbis, cùm rem liceat experiri? Sit igitur de hoc 3 existimatio, qui bonarum artium spectator semper fuisti. Ego Lucillum modestiæ meæ atque honestatis adstipulor. Videtúrne tibi dignus esse quem diligas, cuius grauitas spõsore me 4 enititur, ars & eruditio 5 te ipsum iudicem veretur? Vale.

a patior, sed male.

1 quæ appellant, &c.] *Ex Ms. Cuiac. leg.* quæ Apellem & Zeusim, vel horum similes, &c.

2 Mihi ergo, &c.] *Scrib.* Mihi erga Lucilli prædicationem sermo, &c.

3 existimatio] *adde*, tua.

4 enititur] *leg.* nititur.

5 teipsum iudicem veretur] *legebam*, t. i. iud. meretur. *Quam coniecturam in schedio doctissimi Gruteri posteà reperi, vt iam non coniectura mihi videatur.*

Symmachus Flauiano fratri 3.

FRatrum negocia velle cognoscere, pia & honesta [b] curatio est. Lubens igitur respondebo quæsitis. Capuam multo imbre peruenimus. Hîc triduum commorati, ad leuandum laborem, Terracinam priùs, & postridie Formias continuatas [c] petemus excursu. Fors fuat, an possimus

b v. c. cogitatio est.

c v. c. petĩ

a v. c. dubiotenus. fit [a] biduotenus eiusdem nos prædij annona retinere. Vos interea peracto quod Romæ agere [b] destinastis, Appiam Diis auspicibus inchoate, ea dimensione vt iter nostrum proximis vestigiis vrgeatis. Vale.

b v. r. destinatis.

1 petemus] *Ms. Vvou.* perreximus.

Symmachus Flauiano fratri. 4.

VOlo quiescas & curarum vacuus ocieris. Nam mihi vir honestus Antonius fecit indicium, legationis Africanæ consilium torpuisse. Accessit ad fidem nuncij, quòd nihil ad me super hoc negocio recẽtes amicorum literæ pertulerunt. Num est aliud quod scire postules? Imò verò vt [c] mea fiet opinio, vel primùm hoc tibi debuit indicari. Vbi è Cumano nauem soluimus, penè albente cælo, maiore ope remigum quàm ventorum fauore, Formianum littus accessi. Iam Sol meridiem fregerat: amicorum, quos minor nauis accepit, tardior nauigatio fuit, incertum vento obstante, an per negligentiam ministrorum. Hæc interim ratio scribenda suggessit. Curabo vt frequentibus literis merear de te similis officij diligentiam.

c *fortè*, vt mea fert opinio.

Symmachus Flauiano fratri. 5.

DElati Formias post multam partem diei, cum vos eius rei sollicitos crederemus,

rem[1], percũctationẽ veſtrã ſcriptione[a] [1]prę-uertimus. Nec vos magis de nauigatione fuiſtis anxij, quàm nos trepidamus ne diu eſſetis incerti. Quod igitur reſpõderi poſſet [2] literis noſtris, prior ſermo conſumpſit. Nunc æſtimate quantò noſtra de vobis melior fuerit iudicatio, quàm veſtra de nobis. Contemplati enim ſumus magnitudinem ſollicitudinis veſtræ, priuſquàm literas mitteretis: cùm vos eas ideò miſeritis, quia ſcripturos nos niſi admonitos non putaſtis. Vale.

a erat in v. c. peruertimus.

1 præuertimus] *Meliùs in Mſ. Pith.* præuenimus.

2 literis noſtris] *Legendum haut dubiè, vt in Mſ. Cuiac. & Pith.* lit. veſtris.

Symmachus Flauiano fratri. 6.

EMenſi hæc quoque littora, quæ poſt Formias [b] in Anxurim porriguntur, nauem ac remiges nõ moramur. Sed Diis [c] opus eſt, vt hic reditus noſter nihil inueniat pœnitendum. Frequens enim ſermo eſt, tenui victu in turbas plebem moueri. Nec vlla ſpes datur, præſentibus anguſtiis copiã poſſe ſuccedere. [1]Annus vbiq; ad famem proximus. Claſſis in alios conuerſa curſus. Æſtas propè deceſſit Autumno. [d] Diis mehercule, vti præfatus ſum, delegãda eſt huius incerti adminiſtratio,

b v. c. in Cyrim.

c Sic v. c. vulgò leg. naues remiges nõ morẽtur.

d vul. Diis certè.

Hominum autem remedia, diu dissimulata, iam sera sunt. Vos valete, & literas sperate meliores, si fortuna vrbis nostræ secundis amara mutauerit. Vale.

1 Annus vbique ad famem proximus] *Coniectat Gruterus*, a.u. a. f. procliuus; *tanquam nato errore ab ratione scribendi*, procsimus. *Sed mutare nihil attinet in clara re.*

Symmachus Flauiano fratri. 7.

Fortunatum te cum primis hoc in tempore iudicarem, quòd exemptus patriæ incommodis ociaris: nisi scirem bonos ciues & tui similes grauiùs aduersa ferre quę non vident. Ea quippe rerum natura est, vt quicquid ab altero cognoscitur, asperius & maius habeatur. Adde quòd integer animus putat innocentiam suam minui, si [1] periculosis desit suorum. Hæc ego, non vt celerem reditum tibi suadeam, sed vt noueris in communibus malis nihil esse
Vide notas quod præferas. [2] Quid enim iuuares esse.
IVR. p. quamquàm omnium prudentissimus, si redires? [3] Iamprimùm consilio locus nullus est. Tum in deliberando persona censentium pondus sententiis facit. Quando resistitur potiori, quando ceditur pari? Dehinc præsens status non sapientiam, sed fortunam requirit. Defectum timemus annonæ, pulsis omnibus quos exerto & pleno

pleno vbere Roma susceperat. Fac vt his remediis conualescamus. Quanto nobis odio Prouinciarum constat illa securitas. Dij patrij, facite gratiam neglectorum sacrorum. Miseram famem pellite. Quamprimùm 4 reuocentur nostri, quos inuita dimisit. Plura tecum loqui quàm necesse est de aduersis communibus nō libet. Cura vt valeas, & quicquid humana ope maius, Diis permitte curandum. Vale.

1 periculosis] *legend.* periculis.

2 Quid enim iuuares esse..p.quanquã] *Ms. Cuiac.* Q.e.i.curam publicam. *Sed meliùs Ms. Pith.* Rempublicam. *quod & placuit antè Iureto.*

3 I.c.n.locus est. Tum in deliberando, &c.] *Rectè in Ms. Pith. vno filo*, I.c.n.locus est, dum in del.

4 reuocentur nostri] *Scribo ex Ms. Cuia.* reuocet vrbs nostra.

Symmachus Flauiano fratri. 8.

REdditæ mihi sunt primæ literæ tuæ tam breues, tam festinatæ, vt iter tuũ viderentur imitari. Sed, si mihi credis, 1 non est in illis desiderata prolixitas. Omnia enim quæ de amplitudinis tuæ prosperis nosse cupiebam, succincta enumeratione complexus es, quanta valetudine vigeas, qua celeritate peruectus sis, quid in æter-

no Principe serenitatis inueneris. Ausim dicere vberiorem rebus quàm verbis fuisse illius epistolæ paginam. Nam multa erant quæ gaudere deberē, cùm essent pauca quæ legerem. Tu tamen posthac memento, etiam familiares chartas rigare facundiæ tuæ copiis. Neque enim te exhauserit, [2]quòd adeuntium preces indefesso absoluis affatu. Quid venerandi Principis mentem loqueris? Oraculis sunt ista prima, nec tamen sola. Tantum namque publico vsui à te patior impendi, vt nihil solatiis meis [a]detrahat. Vale.

Vide hic notas Iur.

a v.c. detrahat.

1 non est in illis] *Lego*, non deest in illis. *Nisi quis mauult cum Grutero*, inest in illis. *Alterutram quippe lectionem sententia poscit autoris.*

2 quòd adeuntium &c.] *Castigat Gruterus rectè & distinguit*, q.a.p.i.a. affatu: q̄d venerandi Principis mentem loqueris oraculis. Sint ista prima &c. *Oracula enim pro verbis Imperatorum, vt apud veteres iuris autores.*

Symmachus Flauiano fratri. 9.

ET tui cultus & mei officij gratiâ quælibet ad scribendum amplectenda esset occasio, tantùm abest vt eam præterire debuerim, quam ciuis ingessit. Agnoscis enim [b]desceptæ mentis virum, & domi cognitum.

b Fortè leg. defecatæ mentis.

gnitũ bonitate generis, & [2]foris ætate militię: pro quo mihi apud te loqui longùm non est necesse. Commendatio enim præstari debet incognitis. Huic verò ad conciliationem gratiæ tuæ sufficit, quòd & Romanus & amicus est.

1 deseptæ mentis virum] *Ex Ms. scribend.* de septẽ mõtibus virũ. *Ciuem Romanum significat eleganter ex situ vrbis Romæ. Ita lib.9.epist.*83.*Gallicanæ facundiæ haustus requiro, non quod his septem montibus eloquentia Latiaris excessit, &c. Hinc Roma septimõtium, ἑπτάλοφος, septicollis, dicta priscis.*

2 foris ætate militiæ] *Non satisfacit auribus meis, non Gruteri, vox,* ætate. *diuinabam,* arte: *Gruterus,* societate.

Symmachus Flauiano fratri. 10.

IVstitia quidem suffragium non requirit, sed amicitiarum plerumque respectu, caussarum celeritas adiuuatur. Quorsum istud, inquies? Vt nouerit eximia dignatio tua, sperare quidẽ virum laudabilẽ, [1]charissimũ ex comitibus, de negocij qualitate, quòd optatum exitum possit adipisci: sed intelligere cessurum sibi aliquid ad promerẽdum studium cognitoris, si meis literis fulciatur. Quæso igitur vt eius, quẽ fraterna affectione complector, orata

promoueas. Quæ ideò commendanda suscepi, quia [2] m uora spe petentes expendens æqua esse præsumpsi.

1 charissimum ex comitibus] *Hæc verba in Ms. Pith. non habentur.*

2 maiora spe petentes] *Ex Ms. Cuia. leg.* mores petentis. *Tamen Ms. Pith.* quia maior es & quæ petuntur expendens, &c.

Symmachus Flauiano fratri. II.

AD Idus Nouembres Romam regressus (nam te quoque idem putaui esse facturum) aduentum tuum impatienter opperior. Et sanè scio literas meas tibi haud longè ab vrbe reddendas. Nam sanctus Patricius, quem præsulem itineris tui esse voluisti, breui te affore nunciauit. Dij vertant benè! Pro tempore pauca libauimus, sed fabulis plura seruamus.

Symmachus Flauiano fratri. 12.

SPatiari in foro vrbis nostræ post acceptas à me literas plerosque cognoui, etsi [1] minùs vereor ne quid in nos fraudis admiserit simulata antè properatio. Meritò apographa epistolarum mearum, simúlque hominum nomina, vel legenda tibi vel relegenda subieci. Tu vicissim mihi de singulis aut impleti officij fidem nuncia, aut violati prode perfidiã. Non minore sanè cura cupio cognoscere, an omnes obsi-

obſignatas epiſtolas meas ſumpſeris eo annulo, quo nomen meum magis intelligi quàm legi prōptum eſt. Nihil autem fuiſſe quod metuam publicari decurſis exemplaribus iudicabis, nec eſt vlla inter nos cauſſa ſecreti. Aperto pectore officia pura miſcemus. Nihil in cōſcientia latet, quod ſcriptorum cuniculis occulatur. Sed æquum eſt, vt ſimplicitati noſtræ non ſinamus illudi. Neque enim diligētia mea debet admittere proditorem, quia cautio præſtitit ne timerem. Vale.

Vide notas IVR.

1 minùs vereor] *Schoppius putat,* nimis ver.

Symmachus Flauiano fratri. 13.

CVm ciuiles & bellicas laudes domini noſtri Theodoſij ſtyli honore percurrerem (magis enim contigiſſe me omnia, quàm ſatisfeciſſe ſingulis fateor) etiam leges eius bonis pacis admiſcui, quas vt noueram priſcis ademiſſe admirationem, ita [a] reſeruaſſe nobis parem gloriam non putabam. Verùm, hæc recens [b] ſanctio de fideicommiſſis & codicillorum commodis, ab optimo Principe in eternum repu-

a *Al.* ſeruaſſe.
b *Al.* cautio.

latoris intelligat, & mores de legibus trahat. Neque enim latet quid sponte cæteros velit facere, qui suspecta compendia primus exhorruit. Ego certè vereor ne improborum sitis ad se existimet [a] pertinere quęstum caducum, fiátque innocentium caussa deterior, si ad eos tantùm falsi redeat occasio, qui neque lege, neque pudore cohibentur. Ergo quia dominorum conditio [b] restricta est, priuatis cupiditatibus medicina iuris occurrat. Frigent iamdiu apud homines criminosos vetera decreta, quorum vigor cum latoribus suis occidit. Tantum denuò legibus seueritatis addendum est, quantùm flagitia creuerunt. Alioquin si maioris partis deseritur emendatio, frustrà se asperis sanctionibus solus Imperator adstrinxit, qui sẽper bonus & integer morib⁹ fuit. Vale.

[a] Al. peruenire.

[b] Al. restrictior est.

Vide notas IVR.

1 quantum a.e. regendis] *Emendatio Rittershusij V.C. longè certißima*, regenti.

Symmachus Flauiano fratri. 14.

AVrelianum filium meum, qui nunc cohortes vrbanas gubernat, in amicitiam te iubente suscepi. Vnde factum est, vt ei commendationem, quam priùs de te meruit, non negarem. Neque enim tibi videtur oneri fore quod ipse fecisti. Petitio [2] autem prudẽtissimi iuuenis de infortunio soceri sui nata est, cuius iste factum

non tuetur, sed lapsum desiderat subleuari. Facito quod soles rogantis intuitu, & si quid negocio iustitiæ deest, remitte pietati. Vale.

1 prudentiss.] *Leg.* pudentissimi.

Symmachus Flauiano fratri. 15.

MOdestissimis & tui amantibus viris Marcello & Romano, magis ex vsu amicitiæ, quàm in effectum commendationis literas dedi. [a]Nam quid apud te adiicerem iam probatis? nosti hominum[1] verecundiam. Diligens studia[2] de officiorum veritate non dubitas. Quis ergo locus testimonio meo superest? cùm tuo de illis iudicio nihil possit accedere? Et tamen si cumulum sibi addi plenũ patiuntur, quæso intelligant meis precibus auctam circa se tuam gratiam. Ita fiet, vt mihi quoque acceptum referant, quod ipsi à te sine adstipulatore meruissent.

a v.c. habebat, Nã qui apud te adiicere.

1 verecundiam. Diligens studia &c.] *Locus implicitus. Reporo*, verecundiam, diligens studium de &c.

2 de officiorum veritate] *Fortè meliùs vt in Ms. Pith.* d.o. varietate.

Symmachus Flauiano fratri. 16.

SI necdum filij mei Nicasij laudabiles mores & honestum institutum didicisti, accipe pro eo locupletissimum

vadimonium meum, promotum virtute & humanitate conspicuum: cui iamdiu Prænatalis familiaritate sociatur, & bona optimi iuuenis de illius expende iudicio. Iusta enim coniectura est, quæ de amicorum pondere & æstimatione colligitur. Nam meæ adstipulationis [a] minor caussa est, cùm superioris persona præponderet. Cuius honori tribuendum est à te, non vt nouus subdendus examini, sed vt iam probatus habeatur. Vale.

[a] Sic lego ex v. c.

Symmachus Flauiano fratri. 17.

SOlet generalem salutationem familiaris sermo præmittere. Hanc ego impensiùs tibi voto optare studeo, quàm stylo dicere. Ergo ad vicem verborum solennium scitu digna complectar. Filij nostri in sinu auiæ etiam nunc morantur. Da veniam si annis grauis, & interim solatio tuo carens fœmina, tenaciter retinet secundum leuamen æui ac solitudinis suæ. Nos tamen alteri eorum viæ instrumenta, alteri in societatem consilij comitem præparamus. Tibi peregrinationem senio esse inuitus audiui, vel, quod est dictu dignius parùm credidi, cùm patriæ bona, & pignerum gaudia in optimi Principis dignatione [2]possideat. Quare abiice Baianas cogitationes, & virtuti infructuosam quietem.

2 Om .... labor hic tuus lætior eſt. Amplectamur moneo ſub amante militiâ. Vale.

1 poſſideat] *Leg.* poſſideas.

2 Om ....] *leg. ex Mſ. Cuiac.* omni ocio.

Symmachus Flauiano fratri. 18.

ITa votis in te meis felix euentus arrideat, vt ego grauiter fero fratrem [a] [1] affectiorē per te mihi cognitū, per ſe probatū, neſcio quid amaritudinis incidiſſe. Et quia virtutum tuarum contemplatio facit, vt illius fortunæ applicem, quod apud te minore momento eſt, ad preces verſus vt tibi reſpondeas, famámque cogites, rogo. Præſta hoc contubernio, præſta iudicio tuo, vt tibi non deſit patientia, ſi vlli modus defuit. [2] Nolo videaris deſpectu amici ſatisfacere cuidam nuper Romam regreſſo, cuius apud nos querela auxit gloriam tuam. Certè Euſebius medicorum potiſſimus obſequio tuo à me traditus, & ad leniendas [3] opportunis offenſas iam poterit amara condire. de cuius facetiis duo ſpondeo, nec [b] effectioni temperamentum, nec tibi defuturum eſſe ſolatium. Vale.

[a] *v.c. habet*, effectionem per te.

[b] affectioni.

1 affectiorem] *Quidam Cod.* effectiorem. *Legend. ex veſtigiis Mſ. Cuiac.* Hepheſtionem. *idem mendum in epiſtola calce infrà, illo loco*, nec effectioni, *&c. corrigo enim*,

nec Hephæstioni, *&c. Ad hunc scripta epistolæ plures extant lib. 5. infr.*

2 Nolo videaris despectu, *&c.*] *Fortè vt in Ms. Pith.* Volo videaris respectu, *&c.*

3 opportunis] *Leg.* opportunus.

Symmachus Flauiano fratri. 19.

EN tibi filium nostrum quem solatio decerpsimus nostro, dum desiderio tuo cedimus. Tandem fultus charo leuamine redi in gratiam prioris lætitiæ. Sed si accedis sententiæ meæ, vbi primùm animum paternum visu pignoris foueris, vtilia antepone iucundis, iuuenemq; nostrum ad ciuiles fasces [1] cõtende dimittere. Quô tibi in castris [2] coràm duobus? [3] Hæc tibi consilij mei forma est. Facies ipse quod prudentiâ maiore delegeris. Plura enim videt, qui coràm de rerum condicionibus iudicat. Ego quod loquor, votum est. tu de adpositis adsume iudicium. Vale.

1 contende dimittere] *Ms. Cuiac.* c. demittere. *Optimè Ms. Pith.* c. remittere.

2 coràm] *Leg.* curam. *Sed neque locus ita sanabitur, mutilus nimis.*

3 Hęc tibi] *Abest à Ms. Cuiac. vox*, tibi.

Symmachus Flauiano fratri. 20.

SVccurre fidei quæ officiis amicorum debitorem me diutiùs esse non patitur. Fratres mei Romanus atq. Magnillus clarissimi

tiſſimi viri iamdudum me religionis meritis nexuerunt. Et quamuis præmia non repoſcant, quæ ſolet minor expectare fortuna acriùs: tamen animum meum ſępiùs honeſtate conueniunt. Mentiar ſi mihi ad pręſtandum deeſſe tempus allegem: quia potentia mea de tui honoris viribus æſtimatur. Fac oro, vt effectu honoris ſui ſentiant, pro concordia quæ mihi tecum eſt, quicquid defertur vni, ab vtroque deberi.

Vides notas IVR.

Symmachus Flauiano fratri. 21.

OFficij mei ratio ſuaſit vt ſcriberem, quando eſt perſona literas redditura, vt plus de iudicio tuo quàm de meo ſperet auxilio. Itaque omnia quæ mos literis explicare, ipſi potiùs narranda delego: à quo amplitudo tua, & quæ de me cognitu digna crediderit, & quæ ipſius fortuna poſcit, accipiet.

Symmachus Flauiano. 22.

[1] SPeraſſem iamdiu corpuſculi meĩ valetudinem, ſi frui agrorum [a] ſalubritatẽ potuiſſem. Sed nunc [b] intuta eſt latrociniis ſuburbanitas: atque ideò præſtat macerari [c] odio ciuitatis, quàm pericula ruris incidere. Tuis tamen literis proficere ſanitatem meam ſentio, quibus beneficia domini noſtri Theodoſij frequenter enumeras, & [2] vrgeri merita tua magnis pręmiis

a Ita v. c. a. lÿ, ſalubritate.
b Sic v. c. *vulgò leg.* vix tuta.
c Sic v. c. *vulgò*, ocio.

asseueras. Et illi quidem ad agendas gratias lingua tua sufficiet. Ego pro mediocritate ingenij mei, viro excellentissimo nostríque in Flauianum voti socio, vicem laudis exolui. Sed iam tempus est vt ipsum illum redire patiaris pro quo obligati sumus. Quousque magistrum longinquæ
[a] vindicas prouinciæ solatio tuo[a] vindices? Nulla de vxoris vtero causatio est, cuius expectationem maturus partus absoluit.

1 Sperassem iamdiu] *Schopp. ex v. c.* Reparassem iam. *Tamen vulgata non sine vsu.*

2 vrgeri] *Ms. Pith.* augeri.

Symmachus Flauiano fratri. 23.

PVtabam [1] tot momentis atque exhortationibus meis aliquid animo tuo ac-

[b] *Erat in v.* [c] vt etiam. cessisse tolerantiæ. enimuerò [b] tu etiam reuerendas necessitudines nostras peregrinationis conquestione sollicitas. Sed quid promouet[2] ista confessio? Non ferunt impatientiam tuam, quibus reditus in voto

[c] *v. c.* Valēt enim, *sed malè.* est.[c] Dolent enim sub quibusdam æmulis ciuibus excessum celerem nihil laudis habiturum. Quin assume constantiam, & quid deceat, magis quàm quid libeat, expēde. præcipuè cùm ipse fatearis in amore domini nostri Theodosij venerabilis Principis omniū te charissimorum pignorum

gra-

gratiam reperisse.

1 tot momentis] *Benè Schopp. aliique* tot monitis.

2 ista confessio] *Et mendum hic. Repono ego*, i. conquestio.

Symmachus Flauiano fratri. 24.

SImplicium agentem in rebus penè in portam Flaminiæ retentaui, vt ad te pauca & non omittenda dictarem. Filius noster Flauianus Romam pridie Kal. Martias venit:[1] & breui tunc in Asiam secundis auspiciis ordietur. quod ideò par fuit indicari, vt sollicitudinem, quam de mora eius hucusque tolerasti, spes promissa detergeat. Vale.

1 Et breui tunc] *Leg. ex Ms. Cuiac.* & br. iter.

Symmachus Flauiano fratri. 25.

ABundas quidem consiliis[1] in omnem rem quæsitis, & sapientiæ cultus artibus monitore non indiges.[2] Sed fas est vt ad meas quoque vigilias aliquid priuatis negociis conferri patiaris. Quare si quid præmeditatum vtrique nostrum stylus fraternus ingesserit, constantiùs exequere, tanquam duobus probatum. Si quid ibi adhuc nouum legeris, à te inuentum puta, quod ab amãte suggeritur. Subieci capita rerũ, quia cõplecti literis fastidij fugâ

noluі. Tuum erit insinuata trutinare. Ita enim meo officio functus sum, vt tibi iudicium reseruarem. Vale.

1 in omnem rem quæsitis] *Ms. Cuiac.* in omnem rei vsum paratus. *Nec sperno, nisi quòd potiùs legerim*, paratis.

2 Sed fas est vt ad, *&c.*] *Mel. Ms. Cuiac.* Sed f. est vt meas quoque vigilias aliquid priuatis negociis tuis conferre patiaris.

Symmachus Flauiano fratri. 26.

BAiarum solitudine vehementer offensus, Puteolis malui commorari. Iuuat enim nos istius loci salubris habitatio. Dehinc si adiutu Dei optata processerint, Capuam paramus excurrere, totúmque hunc mensem Nouembrem diuersis Campaniæ locis atque vrbibus deputamus.[1] Hæc est enim summa propositi. Sed vt animus alacrior destinata promoueat, vestris alloquiis erigendus est: quandoquidem sanitatis vestræ & felicitatis indicio nihil antiquius[2] æstimemus. Verùm, hoc pro insigni religione sponte facietis. Atque ideò non est necesse voluntariis officiis aculeos exhortationis adhibere. Intereà quod te, mi frater, affore polliceris, vehementer amplector. Atque vtinam te domus tota comitetur, vt & nobis lætitiam pleniorem tribuat aduentus omnium, & tibi

tibi caussa nō sit citiùs in patriā recurrendi, desiderio & amore remanentiū. Vale.

1 Hæc est enim, &c.] *Mss. Cuiac.* h. e. nostri, *&c. Ex literarū compendio natus error.*

2 ęstimemus] *Mel.* æstimamus.

Symmachus Flauiano fratri. 27.

QVamuis literas meas fama præuenerit, quæ exoneratum te publicis necessitatibus nunciauit: tamen quò fidelior esset assertio, scriptis confirmo rumorem. Sed licèt publicæ rei absolutione læteris, volo te aduersùm incerta muniri, videlicet, vt sub actorum confectione, vel tuorum, si adhuc retines potestatem, vel vicariæ Præfecturæ, quæ tibi poscenti æqua non deerit, diligentię tuæ ratio digeratur, quæ possit ostendere [a] quo numero animalia collocaris, & quo apparatu instruxeris mansiones, & quātùm in titulis fiscalibus [b] [1] colligandis tua cura promouerit. Hoc enim testimonio aduersùm omnes vel fortuitas querelas, vel affectatas insidias protegêris. Vale.

a v.c. quot

b v.c. exigendis. *Lib. Pith.* promouendis.

1 colligendis] *Mel. v. c.* exigendis.

Symmachus Flauiano fratri. 28.

ARgue, vt vis, rerum consilia post exitum, & mihi vitio verte quòd contēptum sui Præfectura conquesta est. Facilè accusatur desertus auxilio. Atque ideò

Vide notas IVR.

in me recipere malo erroris confessionem, ne aut amicos negligentiæ, aut aduersarios asperitatis incessam. Fuerit fortunæ non conscientiæ meæ, vt victus viderer, qui necdum cœperam litigare. Atenim scribis caussis similibus abstinendum. Vides quantum liceat euentui. Oblitus es morum meorum. Ego [a] verò solitæ verecundiæ ignauum quoque iungam timorem, & literis tuis agam gratias, quæ me depositâ iuris & amicorum fiduciâ ad omnium iniuriarum silentium cohortantur.

a quoque.

Symmachus Flauiano fratri. 29.

PRo optimis viris quisquis interuenit, non magis illorum videtur iuuare commodum quàm suum commendare iudicium. Quare in eo, quod fratris mei Maximi desideria literis prosequor, [b] non tam illi vsui quàm mihi laudi est. Est enim vitâ & eruditione liberalium disciplinarum pariter insignis, neque vlli præstantium philosophorum secundus, ac prætereà tuâ familiaritate dignissimus. Cuius tibi negocia [c] cùm in rem missus absoluerit, quæso vt humanitate, quâ clarus es, iustas petitiones ingrauato auxilio prosequaris. Vale.

b Sic v. c. vulgò leg. non tam illius quã meæ laudis est.

c Sic v. c. vulgò, cùm admissus absf. *malè ita.* *l. epist.* 58. in hoc missus. & *lib. 9. epist.* 61. in ea missus. & *epist.* 18. & *lib. 7. epist.* 105.

Symma-

Symmachus Flauiano fratri. 30.

QVo animo acceperim Siciliense negocium vulneratum, facilè coniectas, qui me noueris in alienis quoque iudicatorum iniquitate morderi. Quinetiã consilij à te imprudentis accusor [1] ob admissam. Rectè agis. Cur enim speraui cõtumeliã [2] sacri auditoris vindicãdam? Cur de amicis legitima & iusta præsumpsi? [3] Et quò redacti sumus? Iustitiã perdidi, dũ expecto vindictam. Iam illud quo pacto diluam quòd Probus mitior iudicatur, qui in præiudicium vel inuidiam possessionis meæ parui agelluli retẽtione recessit, cùm illi tota mulierculæ [3] prætermitteretur hæreditas? Nam referendi hæc sola Præfecto Vrbis ratio fuit; non vt receptarum appellationũ pœnam Siciliæ rector exolueret; sed vt iniuriã suam sacri auditoris cognitor vindicaret. Nunc rescriberetur in caussam post victoriam meam contra sententiam Præfecturę, cui pars aduersa consentit? Si relatio ad fortunam negocij pertineret, & suppleměta vel [4] reputatorios iurgantes dedissent, rogo, de quibus actionibus iudicabitur, quas in Sicilia post appellationem meam pars vna deprõpsit, quib. tyrãnicorum temporũ gesta sociata sunt? Tanti est inuidia mei, & grata est aliqui-

a fortè, En quò.

Vide notas I V R.

bus nostra reprehensio. Cede aduersantium voluntati, & domino nostro inuictissimo Principi Theodosio semper Augusto dignare suggerere, non pluris apud me diuitias valere quàm famam. Bonum de me iudicium parentis publici, conseruatoris mei, cuius antepono patrimonio. Si placet [5] vt homines mei hæreditaria possessione decedant, lex mihi erit quicquid omnium dominus placata authoritate censuerit.

1 ob admissam] *Locus corruptus. Legendum fortè*, ob caussam amissam.

2 sacri auditoris] *Leg.* sacri auditorij. *Idem error infrà, illo loco*, sed vt i.s. sacri auditoris cog. vindicaret. *leg. enim*, auditorij.

3 Præmitteretur] *Leg.* promitteretur.

4 Reputatorios] *Leg. cum Iure.* refutatorios.

5 vt homines mei hęreditaria possessione decedant] *Vel, præeunte Ms. Vvou.* v. omni mea hær. poss. decedam.

Symmachus Flauiano fratri. 31.

SCio te amicũ iustitiæ & amantẽ mei. Et [1] vereor vt suscipias vllũ pro absentis existimatione certamẽ, atque in te aliqua odia detorqueas. Peto igitur vt quiescas. Erit fortasse copia mihi afferẽdæ quãdoq; apud æternũ Principẽ dominum nostrum Theo-

Theodosiũ veritatis, cuius erga me fauor fecit, vt aliquid interim moliretur inuidia. Non puto eam caussę meæ bonis temporibus [a], eruditionem futuram, quæ sub tyranno fuit, cuius literis ad Marcellini suggestionem datis homines meos scis esse multatos. Quod in Panegyrici defensione non tacui.

a fortè, cõditioně. & ita postea scriptũ vidi in schedu Pithai.

1 vereor vt suscipias] *Genus loquendi non huic insolens, non aliis antiquorum. vt, ἀντὶ τῦ, ne. Quare Schoppium non facilè sequimur, reponentem,* ver. ne susc.

2 eruditionem] *Iuretus rectè,* condicionem. *nam & ita Mſ. Cuiac.*

Symmachus Flauiano fratri. 32.

Reddet tibi literas meas, qui tuas mihi debuit exhibere. Neque enim eadem nobis silentij excusatio, quæ tibi suppetit. Te multiplex [1] actuum publicorum cura circumsonat. Ego ab omnibus negociis feriatus triste ocium tero. Et quod tui honoris gratiâ antè faciebam, nunc meo assumo solatio. Leuatur quippe ægritudine animus, quoties in officia amica dirigitur. [2] Me verò ad gloriam meam loqui, secessio mea testis est. Nam cum dolore saucius æstuarem, sedem dominæ meæ communis parentis, quasi fanum aliquod Dei salutaris accessi, Nunc ex eius consilio

vulnus meum in cicatricem conuenit. Illius acquiesco monitis, [a]illius opere respiro. Assunt etiam cęteræ venerabiles necessitudines tuæ, & quod me præ cæteris iuuat, tui quotidie blandam commemorationem sermo noster exercet. Qua de re [3]inter Cāpaniæ terminos[4]maior mihi pars ætatis [b]agitabitur, quando & præsentia illius placet, & ea conditio est patriæ, vt qui excludi per improbos possumus, abesse interim velut ex nostro arbitrio debeamus. Vale.

a v. c. ex illius.

b Al. agitatur.

1 actuum publicorum cura] *Ms. Pith.* a. p. turba. *Quam lectionem sequens illa vox,* circumsonat, *facilè suadet.*

2 Me verò ad gl. m. lo.] *Scrib. ex Ms. Cuiac.* Me ex vero, non ad gloriam meam loqui.

3 Inter Campaniæ terminos] *Ms. Pith.* intra C. t.

4 maior pars ætatis] *Ms. Pith.* m. p. ęstatis. *Ego non muto.*

Symmachus Flauiano fratri. 33.

RElatio viri spectabilis fratris nostri vicarij indignitatē deprehensi sceleris eloquetur. Atque ideò non est necesse vt dictu & auditu nefaria noster sermo [c]percēseat. Vnum est quod & mea petitio, & cæterorum vota desiderant, vt pro iustitia

c recenseat.

tia

tia tua inultum esse nô sinas, quod exemplo grauissimum erit, nisi ausus aliorum vehemens pœna compresserit. [1] Fama est quendam [a] Pelium, & quosdam alios de Sardinia, vt asseritur, Senatores in crimen adductos. Forum competens obseruare præceperis. Hos nunc audio ad aliud iudicium esse translatos. Quare, si ipse ita à te reminisceris iudicatum, æquum esse arbitror, vt statutis tuis adesse digneris.

a *fortè*, Ampelium. in *li. Pith. est*, fama est quod Ampeliũ, &c.

1 Fama est quendam Pelium, &c.] *Liber Pith. rectè*, fama est quod Ampeliũ, &c. *Sed & tollenda proxima distinctio. Legendũ enim tenore vno*, & quosd. al. S. i. c. adductos forum comp. &c. *Huius Ampelij meminit epist. 52. & ep. 64. lib. 5. infrà. Meminit & Sidonius ad Feli. Consul. in elogiis Symmachi citatus suprà.*

Symmachus Flauiano fratri. 34.

ADornare te reditum, quòd sacra [1] Deę matris appeterent, arbitrabar. [2] Tu inde vnus iter promoues, nósque & patriam post tergum relinquis. Illude, vt vis, amicorum [b] [3] felicitati, quos si hæc morderet iniuria, in vicem malæ gratię saltem literis abstinerent. Nunc verò officiis mulcemus [c] [4] adeuntem, & blanda animo tuo fomenta suggerimus, [5] cùm in omnibus curam rei familiaris anteferas. Nam recor-

b *Li. Pith.* facilitati, quos.

c *Al.* abeuntem.

daris hoc te præfamine epistolam texuisse, nihil hac ætate tractandum pensiùs domesticis rebus. Quod ego, dum contemplor venam morum tuorum, scio ludo esse conceptum. Quando enim sublimitas ingenij tui curis vilioribus flecteretur? Censeo igitur aliis dare verba mediteris, qui sanctum [a] penetral animi tui nesciũt. Mihi vno genere satisfacias, si remotis epistolarum defensionibus ipse remeaueris.

a penetrale, *in libr. Pith.*

1 Deæ matris] *Mauult Mercerus*, Deûm m.

2 Tu inde vnus] *In quibusdam Mss. Cuiac. verba illa*, inde vnus, *non leguntur.*

3 Felicitati] *Scribe sponsore me*, facilitati.

4 adeuntem] *Mel.* abeuntem.

5 cùm in omnib.] *Leg.* cùm tu om.

Symmachus Flauiano fratri. 35.

EGo quoque in scribendo formam vetustatis amplector, nimísque miror quòd mihi librarij error obrepserit, qui solitus epistolis meis nomina sola præponere, vsum simplicem nouellâ adiectione [b] mutarit. Sed id potiùs casu quàm consultò factum liquebit, si recordêris, nunquam superiores literas meas istiusmodi titulo sorduisse. Attamen, vtcumque

b v.c. mutauit.

res iſta accidit, gratulor noui aliquid oblatum quod me [a] ab ſolito reſpondendi genere vindicaret. Quôuſque enim dandæ ac reddendæ ſalutationis verba blatterabimus, cum [b] alia ſtylo materia non ſuppetat? At olim parentes etiam patriæ negocia, quæ nunc anguſta vel nulla ſunt, in familiares paginas conferebant. Id quia verſis ad ocium rebus omiſimus, captanda ſunt nobis plerumque intentata ſcribendi ſemina, quæ faſtidium tergeant generalium literarũ. Iuuat igitur me culpa quam [c] dilui, & ſi non fallor, tibi quoque viam dedit inuſitata referendi.

[a] Sic v. c. vulgò, abſoluto.

[b] alio.

[c] v. c. delui.

Symmachus Flauiano fratri. 36.

[1] ERgo adeò complacitum eſt communi parenti, vt te longiùs quàm vellem neceſſe ſit detineri? [2] An tibi vrbanarum tanta vitatio eſt, vt expectationem meam pia cauſatione fruſtreris? Et reuera nihil hîc agitur aut dicitur, quod bonus animus & ſyncera natura poſſit amplecti. Sed vtcunque iſta ſunt, ſi Romæ ageres, adiutu inter nos mutuo fortaſſe miteſcerent. Nunc grauiores rerum omnium offenſiones vtpotè ſolus experior. Exempli cauſſa vnum accipe, de quo reliqua coniectes. Prætextato noſtro monumentum ſtatuæ dicare deſtinant virgines ſacri

Vestalis antistites. Consulti Pontifices, priusquàm reuerentiam sublimis sacerdotij aut longæ ętatis vsum vel conditionem temporis præsentis expenderent, [3] absque paucis qui me secuti sunt, vt eius officium statuerent, adnuerunt. Ego qui aduerterē, neque honestati Virginum talia in viros obsequia cōuenire, neque more fieri quod Numa auctor, Metellus conseruator religionum, omnésque Pontifices maximi nunquam antè meruerunt: hæc quidem silui, [4] ne sacrorum ęmulis enunciata noxam crearent. Inusitatum censentibus, exemplum modò vitandum esse rescripsi, ne res iusto orta principio breui ad indignos per ambitum perueniret. Ne lōgùm loquar, ipsa verba ad te misi bonis proba-

a Al. licet *in.* ta, sed numero fortasse vincēda, [a] licèt decretis Pontificum non sit eadem forma quæ Curiæ est. Sed hoc quoque parui faciet inscientia. Quòd si tu adesses, multùm duorum sanitas promoueret. Quare vbi primùm ex incerto morbi parens cōmunis emerserit, redde te mihi, vt nobis æquiorem vitæ cursum faciant participata solatia.

1 Ergo adeò, &c.] *Ms. Cuiac.* Rogo, adeò, &c.

2 an tibi vrbanarum] *Leg.* vrbanorum.

3 absque

3 absque paucis q.m. s. s. v.e.o. statuerent] *Hanc periodum Mss. quidam ignorarūt: quam sanè omittas licet sensu incolumi.*

4 ne sacrorum æ.e.n.crearent. Insitatum censentibus, exemplū modò, &c.] *Perplexa omnia ista, parum sana. Medetur distinctione Mercerus*, Ne sac. æ. e. noxam crearent inusitatum censentibus. Exemplum modò, &c. *Quanquam verba illa*, inusitatum censentibus, *in Ms. quodam minimè extant: quorum expunctio lucem nouam allatura.*

Symmachus Flauiano fratri. 37.

NEqueo definire, quę potissimùm mihi rescribendi [a] ratio conueniat. Ea quippe iamdiu [1] intēperantia vexor [b] rumorum: vt [2] de his neque decipere falsis, neque sollicitare veris amantissimos mei debeam. Spes tamen, quæ rerum semper aduersarum patientiam suadet, in tuto est. Et, si aliquid commoditatis attulerit, nequaquam morabor index esse meliorum. Vale.

[a] *v. c.* forma con.
[b] *Sic v. c. vulgò* vexor meorum.

1 intemp.vexor rum.] *Tollenda vox*, vexor, *quæ abest à Ms. Cuiac.*

2 de his] *Lectio non incommoda. Clarior tamen si maluerimus cum Grutero*, dehinc

Symmachus Flauiano fratri. 38.

FIlij mei Parthenij aduentus [1] nullus commendationis lenociniis postulat adiuuari. Sed accessurum gratiæ eius existimo, quòd præsentiæ eius etiam meus sermo coniungitur. Ex ipso Romæ gesta noscetis, licèt scriptum fama præuenerit. Neque enim res magnæ & insperatæ in secreto se esse patiuntur. In bonam partem plebs nostra mutata est, adeò vt iugiter seditiosorum pœna poscatur, & iam terga dederint insolentes. Multis non opus est. Neque enim quicquam narrandis debeo derogare, qui rerum plenitudinem venturo ad vos indici reseruaui. Vale.

1 Nullus] *Leg.* nullius. *vt in Mss. Cuiac.* nullis.

Symmachus Flauiano fratri. 39.

a v. c. Orus.

[a] ERus Philosophus, vitâ atque eruditione præcipuus, iamdiu mihi charus & amicus est, & inter prima numerat dona fortunæ, si optimis quibusque iungatur. Studens igitur ad effectum desiderium eius adducere, quæso te vt & meriti ipsius gratiâ, & in honorem commendationis meę, inter [b] familiarium tuorum præcipuos atque honorabiles censeatur.

b Sic v. c. vulgò leg. famulos tuos præcipuus atque honorabilis. c.

Symmachus Flauiano fratri. 40.

IGnatio meo gratulor, quòd nostra in eũ diligentia tuo amore vincatur. Factum

eſt quod volebam: nam parciorem de illo teſtimonij cautionem promiſeram quàm ſentire cœpiſtis. Nunc apud te, ſi qua actuum meorum ſcire poſtulas, explicabit. Tanta illi eſt vtriuſque noſtrûm ex familiaritate fiducia, vt & de me nihil poſſit ignorare, & apud te nihil poſſit occulere.

Symmachus Flauiano fratri. 41.

VOlũtaria beneficia tua petitione præuenio, vt quæ tu ſponte tribuis, ego videar impetrare, vt bonum naturæ tuæ in gratiam meam tranſeat. [a] Neagoram clariſſimum virum, Siciliæ faſcibus functum, ſub cuſtodiâ adeſſe iuſſiſti. Hunc tibi & ſuæ vitæ integritas, & merita fraterna cõmendant. Accedit illi ad prærogatiuam [b] prædicatio mea. [1] Qui & ſpero probitati eius reſponſuram beneficentiam tuam, ſedulò tamen poſtulo vt ſanctiſſimo iuueni in bonum [c] vertatur exhibitionis occaſio.

a v. e. Nicagoram.

b v. e. precatio.

c v. e. vertat.

1 Qui & ſpero] *Fortè vt in Mſ. Pith.* qui etſi ſp.

Symmachus Flauiano fratri. 42.

COmmendaueram tibi dudum Macedonij viri clariſſimi filium, quum foro tuo nomen dediſſet. Credo eam rem pro ſtudio meo iuueni [d] commodaſſe. Sed

d vulgò, commendaſſe.

quia parētibus nihil satis est, & efficacior quibusdam videtur petitionis iteratio, rogatus denuò postulatum retexo, non vt nouam causidico beneuolentiam præstes, sed vt iam tributam dignêris augere. Meo autem nomine quæso te, ne sic desiderium repetitum esse coniicias, tãquàm me priùs impetrasse diffidam.

Symmachus Flauiano fratri. 43.

MErita Sexionis,[1] qui antehàc Calabriam redit, multi in bonam partem loquuntur, eáque propter vt suffragio tuo à me committerentur, orarunt. Est humanitatis & consuetudinis tuæ aliis quoque placitura[2] more dignari. Ergo si nihil est quod resistat precantium voluntati, effice oro te, vt Sexioni apud te prosint & mea verba & vota multorum. Vale.

1 qui antehàc Calabriam redit] *Gruterus mendosum locum leuicula mutatione persanat.* q. a. C. rexit.

2 more dignari] *Legebam,* amore d. *quod & postea in Gruteri schedio mihi repertum, ita quoque restituentis.*

Symmachus Flauiano fratri. 44.

PAlatinos iniuriæ reos, quos de Brutiis celsitudo tua præcepit exciri, miles de Prætorio missus exhibuit. Sed cum sacro audi-

auditorio eadem caussa competeret, dominus meus parens, noster præfectus Vrbi, authoritate iuris, & fiduciâ [a] tui, personas sibi [1] ad negocium vindicauit. Quod eò scribo, vt noueris apparitori iustam subesse rationem, qui & parenti tuo cessit & legibus.

a *Al.* fui.

1 ad negocium] *Scrib.* ac negocium.

Symmachus Flauiano fratri. 45.

[1] QVi domini beneficio potiuntur optatis, venerari ipsos coràm dominos bonorum gratiæ instar existimant, vt nunc frater meus Peoneus vadatus optimo testimonij tui munere, adire properauit parti honoris authorem. Commendarem tibi optimum ciuem, si posses parui facere, quem dudum altiùs protulisti. Supersedendum est igitur his verbis, quæ suffragari proficiscentibus solent. Neque enim vana spes est validiora fore apud te merita præsentis, cùm absentem fauore respexeris. Vale.

1 Qui domini beneficio, &c.] *Reponit Schop. ex membranis,* Qui Deûm (*in his erat,* quid cum) beneficio pot. op. venerari ips. coràm datores bon. g. i. e. *Plus sanè in his & concinnitatis & lucis.*

Symmachus Flauiano fratri. 46.

FErunt Socratem ſi quando excidit cupitis aut deſtinatis,id ſibi vtile quod euenerat æſtimaſſe. Nam meriti ſui ſecurus interpres, ea coniectabat eſſe meliora quæ caſus dabat, quàm quæ animus adpetebat.Sequor ſapientis exemplum, & in bonam partem traho, quòd Saxonum numerus morte contractus, intra ſummam decretam populi [a] voluntatibus ſtetit, ne noſtræ editioni,ſi quid redundaſſet, accederet. Nam quando prohibuiſſet priuata cuſtodia deſperatæ gentis impias manus, cùm viginti & nouem Saxonum fractas ſine laqueo fauces primus ludi gladiatorij dies viderit? [1] Nihil igitur maior familia Sparticon equiorem, [2] velim quæſita facilè factum eſt hanc munificentiam Principis Libycarum largitione mutari. Nam gladiaturæ idoneos communis cura proſpiciet, quæ pars in apparatu quæſtorio prior eſt, [3] vt auctoramento lectus longos vſus inſtituat. Noſtros,quibus vrſorum lectio & comparatio iampridem credita eſt, peruectos ad te temporis æſtimatione non ambigo. Sed ſi curſualium præpoſitorum auaritiâ retardantur, erit beneficentiæ tuæ [4] moris quibusquibus tenêtur. Vale.

a Lego, voluptatib.

Vide notas IVR.

1 Nihil

1 Nihil igitur maior familia Sparticon equiorem] *A Iureti sententia sanè abeo, reponentis*, N. i. moror familiam Spartia*τῶν* nequiorem. *Nam quis sensus aut mens istorum? Sed nec Merceri coniecturam sequi ausim*, N. i. moror familiam Sparticâ nequiorem: *tametsi idem Spartiatis animi robur & contemtus mortis, & facilè hi homines αὐτοχθόνοι, quod Iur. explanat hic quoque. Medicinam facit Vvouer. solidiorem*, N. i. moror familiam Spartaco nequiorem. *Nempe Saxonas, de quibus suprà, Spartaco belli ciuilis excitatori proteruiâ & immanitate censet excellere. De eo homine Liuius, Plutarchus Florus, alij, etiã Paulus in l. 3. §. si seruus. D. de acq. vel amit. poss. & ponit inter eos qui cùm serui essent, pro liberis sese gesserunt.*

2 velim quæsita facilè factum est] *Feliciter sanè Iuretus*, velimq;, si ita facile factũ est, hanc, &c. *Nam & in Ms Pith. legitur*, factu. *Enimuerò cupit noster (quod tamen Iureto secùs expositum) mutari munificentiam Principis, à quo Saxonas gladiatores dono acceperat, homines priuata custodia vix coërcendos, & prodigos vitæ suæ. Mauult igitur dari à Principe, si pote est, Lybicas feras.*

3 vt auct. lectus longos vsus instituat] *Veterum librariorum error literas transposue-*

rat. Scribēdū namq;, vt auct. lectos lōgus vsus inst. *Quod & Gruterus animaduertit rectè.*

4 moris quibusquib. tenentur] *Nec scintilla lucis in hac nocte. At egregiè dispellit v c. Schoppij nostri*, moras quibus tenentur absoluere. Vale.

Symmachus Flauiano fratri. 47.

OPe deûm secundâ nauigatione & facili itinere ad destinata peruenimus. Appetebat commodùm tempestiua hora côuiuij. Vbi curare corpora cibo cœpimus, adcurrit qui mihi amabiles literas tuas, simúlque [1] tuæ captas â mari copias exhiberet: quæ nobis esui mox fuêre. Nam libuit indulgere genio, postquam paruulum nostrum periculo exemptum spes optata respexit. Habes omnem rem: cura vt valeas, & patriam tui amantem quàm primum reuisas, bonâ parentis, vt spero, veniâ, cui mox peractâ lustrali solennitate reddêris.

1 tuæ] *ἀντὶ τοῦ*, tuæ, *bene Fuld. C.* à te.

Symmachus Flauiano fratri. 48.

AD tertium nonas Oct. primo lucis respondi literis tuis, quas pro interiectu itineris, [a] quo nunc distamus, [1] à me meridiè sumere debuisti. Sed vt scripta ad vesperam mihi reddita prodiderunt, meum officium meámque curam tabellarij lentitudo

[a] *v.c.* quo nūc detinemur à temer. f. d.

titudo ſuſpendit. [a] Ego tamen huic moræ ſuccenſere non poſſum. Defuiſſet enim tibi cauſſa ſermonis iterandi, ſi maturè reſponſa noſtra legiſſes, quę, vt confido, iam tradita ſunt: niſi fortè denuò aliquis ex vrbanis diuitibus inſeſſor viarum ſcripta noſtra [b] furetur. Dij illos mentibus ſuis puniant. Nos ad incepta redeamus. Humor qui paruuli noſtri pectus obſederat, atque importunam tuſſim ciebat, magnâ parte tenuatus eſt, [c] ita quòd ſpiramenta faucium libera nihil iam ſtridulum ſonant. Deûm benignitas velit [d] proceſſum ſanitatis eius in ſolido collocare. Nos vt à metu præſentium reſpirauimus, ita voto futura munimus. Vale.

a v.c. Ago tamē huic moré. Succenſere.

b v.c. furauerit. D.i. m.ſ.p. Nūc ad quæſita red.

c v.c. itaque.

d v.c. præceſſ.

1 à meridie] *Emendat Gruterus ingeniosè*, ante meridiem.

Symmachus Flauiano fratri. 49.

SCribere hucuſque non libuit obſtrepētibus imbecillitatum querelis, quas indicare vitamus. Hinc factum eſt, vt officium noſtrum tua [e] alloquia præuenirent. [f] Poſtquam dono diuino ſanitate frui cœ-

e Lib. Sco. colloquia

Symmachus Flauiano fratri. 50.

ITer in patriam Diis auſpicibus ordiemur, quod tibi & antè cõpertum eſt. Sed religio monuit, vt diei quoque certior redderêris. Cras igitur viam nobis diſce relegendam. Et, quia promiſſi ſeruantiſſimus es, fac memineris ad publicum ſolemne contendere.

Symmachus Flauiano fratri. 51.

EMiſeram prior ſcriptum quod in manus tuas dudũ præſumo veniſſe. Haud multùm proceſſit horæ, cùm aderat qui à te mihi literas exhiberet. Decurſâ oculis paginâ requiri à me comperi diem cœptando itineri deſtinatum. Sed ego hanc curam ſpontaneo ſermone præueneram. Ergo reſpondenda conſumpſimus. Quid ſupereſt, niſi vt [a]graculeris nobis animos eſſe cognatos? Nã quę te ſcire velle pręſũpſi, priuſquàm quæreres, indicaui. Vale.

a v.s. gratuler.

Symmachus Flauiano fratri. 52.

REditus ac recurſus in patriam, qui ſemper omnibus gratus eſt, feſtinationi noſtræ nequaquam pro expectatione reſpondit. Cauſſas ſi deſideratis, accipite. Iamprimùm, vt communia domeſticis præferamus, rem frumentariam noſtræ vrbis nulla auget inuectio. Spes ipſa, quæ in aduerſis alere animos ſolet, recuſat ef-

fugium.

fugiũ polliceri, cũ sterilis annus ne semina quidẽ terris cõmissa reddiderit Dehinc vt apud vos familiarẽ curã loquamur, vrget Ostiense prædium nostrum militaris impresio. [a]Nos legum inane nomẽ vocamus. Dij viderint exitum caussæ. Interim mordemur nõ metu damni, [1]sed æquitatis iniuriâ. Collegarum tractatus, qui me exciuerat, æternis Principibus legendorum in Africam virorum reddidit optionem. [2]Cessat ergo patrum deliberatio. Non vocemur.

a *Iuretus ita hũc locũ reposuit.*

1 sed æquitatis] *Quid hoc monstri est? Corrigo*, s. ciuitatis i. *Sensu aperto & eleganti. Testatur scilicet noster, nõ se tã sua quã publicã Ostiensium angi iacturâ. Ostia, vrbs mediterranea, sita in Latio, quam describit Strab. libr. 4. Querela par ep. 73. lib. 4.*

2 Cessat e. p. deliberatio. Nõ vocemur] *Lectio nostra fortè verior*, C. e. p. deliberationum vocemur. *Fides ex clausula proximè superiore, præcipuéque ex verbis illis*, qui me exciuerat. *Fateor tamen seruari posse vulgatam, eodem sensu.*

Symmachus Flauiano 53.

FVngeris boni fratris officio. Sed desine memorem [1] commouere. Notæ nobis sunt ceremoniæ Deorum, & festa diuinitatis imperata. Nisi fortè me solùm exe-

qui vicem tuam poſtulas, & vt adſolet res diuina mandari, mihi tuum munus iniungis. Fruere deliciis copioſis. Nos mandata curabimus. Sed memento exactis feriis participes facere luxuriæ tuæ, quos tantopere laboraſti conſortes habere ieiunij.

1 commouere] *Mel.* commonere. *quæ vox frequens Symmacho.*

Symmachus Flauiano. 54.

GRatioſa eſt expoſtulatio quę requirit officium. Sed cùm in ſcribendo nunquam reſidem geſſerim voluntatem, fruſtrà neglectæ familiaritatis accuſor. Vtor in ea re teſtimonio hominũ tuorum, qui dudum ſibi epiſtolam traditam tabellarij vitio diſtulerunt. Volo igitur apud te ſeruatæ amicitiæ mihi conſtare rationem. Nam vehementer iniurium eſt, ex alieno peccato næuum violatæ religionis adtrahere.

Symmachus Flauiano. 55.

SPe bonæ valetudinis mari vicina delegimus. Sed necdum auras ſalubres ventis obluctantibus experimur. Hinc pigrior eſt matronæ ad ſanitatem recurſus: cui ſi quid refectionis dies melior adiecerit, optatum de ea indicium non morabor. Vrbanis negociis vt inſinuare dignatus es,

inquies, monitor fecurus illudit. 'Alieno enim periculo inefficax & copiæ nocitura tentatur, vt cùm vilitatis metus in angustias coëgerit ciuitatẽ, tunc opum validis quęstum augeat auara venditio. Hoscíne homines arbitrêris, qui plus amicis cõsilio nocent, quàm inimicis odio obesse potuissent? Sed nos publico dudum opere perfuncti aliena sileamus. Dij meliora procurent! Neque enim gaudere dignum est, si qua mihi laus ex alterius errore proueniat.

1 Alieno e.p.i.& copiæ nocitura tentatur] *Locũ alioqui inexplicabilẽ facilè restituo,* Al.e.p.inefficax copia & nocitura tẽ. *Nam hoc monet quod in re annonaria veteribus obseruatum, nimiâ rerum copiâ, nimiáque vilitate pretiorum collabi commercia nonnunquam aut stupere: interesse denique publici boni, iusta rerum venalium pretia esse.*

Symmachus Flauiano. 56.

IN maximis quidem rebus, quid mihi studij atque amoris impendas, frequenter aduerti. Sed hęc quoque crebri sermonis officia, vt pote ex intimo affectu deprompta, complector: quorum assiduitas cultum [a] circa te meum pari lance cõpensat. Iucunditas verò tanta est, vt fatear me alloquio tuo potiùs incitari ad desiderium

a Al. circa me tuum.

quàm repleri. Ea quippe rerum omnium ratio atque natura est, vt cuncta quæ humanis sensibus blandiuntur, nequeant afferre fastidium. Itaque cùm soluendis atque agendis gratiis par esse non possim, facio quod solent improbi debitores, qui adhuc alieno ære depressi, cupiunt secundo nexu fœnoris obligari. Quare etsi numerosæ sint literæ tuę, nō vt ingratus, sed vt muneris tui cupid⁹, postulo crebriores. Facilè aūt cōiici potest, quā vicē[a] colloquij ociosus ipse pollicear, cū ab occupato huiusmodi officium impatienter [b] expostcam.

a Sic v. c. vulgò leg. alloquij o. pollicetur
b vulg. exposcat.

Symmachus Flauiano. 57.

Dn domo abesse decreueram, iucundúmque ociū cum familiaribus nostris in suburbano, cui Ærabianæ nomen est, exigebam. Sed quia fors versat humana, nec semper ex voto destinata succedūt, Præfecti literæ ruperunt ocium meū, quæ bonæ spei sollicita miscebant. Speciatim præsentiam meam [1]per ambiguam poposcerunt. Non differo expectationem tuam coactum tractu Senatum commoueri, sed & oblationem faciendam scriptis secretioribus indicauit. Nihil publicatum, nihil lectum est. Quantitas postulatæ rei excessit opulentiam recognitam. Vastum silen

silentiū cunctis stupor subitus imperauit. Quo longiùs prodeunte, placuit in tempus aliud deliberanda produci, ne omitterentur absentes: quāuis ipse dixerim Romæ aut in proximis positos vel euocari debere vel consuli, quorum non debet ob eam cautionem futuram vt statutis ordinis polliceantur adsensum. Habes omnem rem de qua [2] quid etiam satis nosti. Tibi etiamsi caussa communis est, procul tamen abesse ad solatium proficit.

1 per ambiguam] *Emendatio Merceri certa, clara*, p. ambigua.

2 quid etiam] *Hærebis, ni mecum emendes*, quid sentiam.

Symmachus Flauiano 58.

PAulò antè literas dedi. Nunc reddo responsa, quia illis necessaria continētur. His salutatio sola præstringitur. Valemus vt verū est. Si & tibi omnia [a] prosperè succedunt, scriptionis fide mecum commune bonum participa.

a v.c. pro. fruūt, forté, fluunt.

Symmachus Flauiano. 59.

SVburbanum prædium quod viæ Appiæ adiacet, incolebam, cùm mihi literas tuas in hoc missus exhibuit. Nosti rura quę loquimur, vbi magnas ædes in angustis finibus collocaui. Hîc dulce ocium, [1] si quis atq; tu dulcis es, paulisper exegimus.

Nunc Vestalis festi gratiâ domum repeto, incertus maneámne cum ciuibus, an rursus in vicina concedam. Tu quid agere decernas (nam certè iusto diutiùs affuisti) debeo cognoscere. Vocat enim te in Curiã nostram diis authoribus quamprimùm candidati mei designatio, cui supra omnes ornamento eris, qui nos vel adfinitatis vel amicitiæ officiis prosequentur. Vale.

1 Si quis atque tu dulcis es] *Verba infacéta, inepta. Benè Gruterus*, siquid absque te dulce est.

Symmachus Flauiano fratri. 60.

[1]IAcui apud Neapolim soli quod mihi ex tuo adiacet, vt ædes nouas molirer, optaueram & tu mecũ [2] operam Luculumã partires. Et ne verecũdia refutet oblatum, negas tui iuris videri quod ego meũ fateor nõ fuisse. Patere vt saltem gratiam tibi debeam. Neque enim fas est malâ fide me recuperare quod possum bonâ sumere. Adiicis præterea lenocinia, quibus morbum fabricatoris irrites. Geminam porticũ solido & incorrupto opere curuatã multis in longitudinem partibus explicari: vicina esse quæ construo, & paruo ædificationis negocio quod interuenit, posse misceri. Quid laboras aduersus vere-

cundiam

eundiam meam? Ego quoque facio quod recusas. Gratus sum muneri tuo:sed vereor ne accedente sumptu, dum vetera nouis nitimur æmulari, intelligam te maiora velle concedere quàm me posse reparare. Vale.

1 Iacui &c. *Nihil mendosius obscuriúsue. Mercerus illustrat aut reponit ex parte*, Vacui ap. N. s. q. m. ex t.a. v. æ. n.m. optaueram vt tu.

2 operam Luculuma] *monstrum verbi. Tam verè quam sagaciter Rittershusius*, opera Lucullana. *Ita noster lib.6. ep.71.* sermo detulit quædam vos Lucullanis operibus æquanda fecisse. *Locus aßimilis ep.36. lib.7.*

Symmachus Flauiano fratri. 61.

ET habitus & crinis indicio est. Serapamnon literarum peritiam pollicetur:cuius si se meminisset exortem, nunquam philosophis congruentem sumpsisset ornatũ. Sed de hoc vestra existimatio sit, qui talium rerum profitemini notionẽ. 1 Mihi religio fuit non negare verba poscenti. Facies itaque rem morum tuorum, si ope atque humanitate fortunam peregrinanttis adiuueris. Vale.

1 Mihi religio fuit non negare &c.] *Negationem Gruterus rectè expungit, aut certè, pro vocula*, non, *scribit*, omnino. *Li-*

brariorum fac lus lapsus, quib. compendij causâ scribere mos, oio.

Symmachus Flauiano fratri, 62.

a F. appa-ritori. POstquàm Gaudentio [a] apparatori tuo [1] inuicem peracti à me itineris epistolam dedi, agens in rebus mihi apportauit sacras literas spei & desiderio congruentes, quibus cognoscerem clarè in aures publicas designationem consulatus mei debere proferri. Quid igitur eximio animo tuo lætitiæ plenus exoptem, [2] nisi vt similis mox [b] fruamur etiam lætitiæ gaudio? Quod spero dominum nostrum Theodosium venerabilem cunctis & præcipuè boni [5] solitâ in amicos dignatione facturum. Siquidem dignum est vt augustissimus honorum nostrorum patronus æquet dignitatibus, quos scit mentibus conuenire. Vale.

b F. fruaris.

1 inuicem peracti, &c.] *Sine sensu etiam ista. Mihi iudicium prorsus fallax, si non rectè conieci,* indicem, &c.

2 nisi vt similis mox fruamur etiam lætitiæ gaudio] *Schoppij est emendatio certa satis,* nisi v. simili mox fr. etiam de te gaudio.

Symmachus Flauiano fratri. 63.

sv. c. tuũ CResconio amico meo [c] amorem meũ multa conciliant. Primò quòd sacras literas, quibus Consulatus mei designatio tene-

tenetur, exhibuit. Dehinc [1] quòd cum patria Africa non minùs tibi quàm mihi chara commendat. Cuius mores cùm primo loco censere debuerim, malui tuo examini reseruare. Suscipe igitur, oro te, notum militiæ virum, qui se [2] apicem felicitatis [a] credit habiturum, si eum patrocinij tui splendor illuminet.

a v.c. credidit.

1 quod cum] *Gruterus rectè*, q. eum.

2 apicem fe. credit habiturum] *Manult & ipse*, aditurum.

Symmachus Flauiano fratri. 64.

EXercet me quidem votiuis ac felicibus negociis præparatio Consulatus. Sed vt literæ tuæ frequenter indicio sunt, tua pro me cura præponderat. Hortaris, mones, cogis, vt quicquid potissimi magistratus functio quærit, accelerem, & cùm sis meæ exactor industriæ, [b] nihil minùs sollicitudini tuæ vendicas. Eritne tempus optatum, quo istam mentem paribus pro te officiis districtus æquiparem? Spero actutum florente Repub. & propagato [c] in æuum domini nostri Theodosij principatu, virtutes tuas fascibus munerandas. Tunc epistolarum stimulos non requiram, nec expectabo monitorem. A te enim didici sponte suscipere quicquid pro fratre curandum est. Vale.

b Lib. Pith nihilominus omnia sollic.

c Al. in æternum.

Symmachus Flauiano. 65

ASstipulationem præclara merita non requirunt. Siquidem virtus ſuâ luce conſpicua auerſatur auxilium commendationis alienæ. Ergo cùm dominum & fratrem meum Licinium celebrem fecerit ad normam veteris diſciplinæ gubernata reſp. quid poteſt ei dignitatis adiicere priuata laudatio? Hac igitur præmiſſa parte, optimæ in amicos fidei ac diligentiæ virum præcelſo animo tuo opto ſociare: non quòd iudicium tuum ſerum atque difficile ſit ad colligenda ingenia, & explorandas voluntates bonorum: ſed ne breuis inter vos vſus & feſtinata diſceſſio neget iuſtum tempus examini. Vale.

Symmachus Flauiano fratri. 66.

SI amicitię ſemper ratio depoſcit, vt mutua negocia alternis iuuemus officiis, quantò impenſior vtilitatibus propinquorum cura debetur, quorum nobis bona & aduerſa communia ſunt? Quid quòd ſæpe bonitas cauſſæ cohortatur, vt quod debemus, tribuamus prompti æquitati? Quæ me non minùs pro illo quàm neceſſitudo commouit, vt ipſe etiam comperto ex relatione Victoris ſpectabilis viri negocio iudicabis. Nam quò res notior fieret, publicæ epiſtolæ malui exempla

ſocia-

ſociare: [1] ne quid fiduciâ dicere per gratiam iudicarer. Nunc [2] ſi tibi voluntas [a] cordis eſt, præſta huic quæſtioni maturam ſecuritatem, quam pro iuſtitia etiam me ſilente deferres.

[a] *a F.* cordi.

1 ne quid fiduciâ dicere] *Mendi ſuſpicio mihi non abs re. Quod Gruteri lectio abſtergit,* n. fictitium d. *Non ita grandi, ſi attendis, mutatione.*

2 ſi tibi voluntas cordis eſt] *Schoppius,* ſi tibi voluntas mea cordi eſt.

Symmachus Flauiano. 67.

[1] PArua eſt commendatio ſcriptorum meorum, ſi Leontium familiarem meum innocens vita bonis quibuſque cõciliat. Suo igitur præditus merito, commendationis adminicula non requirit, & tamen abſtinere non debeo tali genere literarum, vt magis amicitiæ ſatisfaciam, quàm vt ei aliquid opis conferam. Tu tamen pro dignatione quâ clarus es, facito nouerit gratiam ſui meo quoque nomine eſſe geminatam. Vale.

1 parua] *Merc.* ſuperuacua. *Quod clarius quidem, ſed audentius. Idem initium, imò eodem penè contextu, ep. 53. lib. 7.*

Symmachus Flauiano. 68.

BReuem neceſſe eſt eſſe ſermonem, qui properanti repentè committitur.

Quare

Quare & officio satis est, & breuitati temporis congruit, vt circa te salutationis honore persungar. Vicissitudinem verò efflagitare non debeo, quam mihi arbitror à viro amicitiæ seruantissimo etiam sine [a] admonitore referendam. Vale.

a admonitione.

Symmachus Flauiano. 69.

VT silere non possum, quotiens stylum inuitat occasio: ita si desit caussa [1] longioris alloquij .... paginæ [b] stringo compendio. loquax enim copia est, quæ in re vsitata atque solemni verborum redundat eluuie. Hanc igitur dico, & vicissim peto, vt me prosperorum tuorum indicio munereris.

b Sic loquitur lib. 1. epist. 50.

1 Longioris alloquij ....] *Supplebam, salutationem, vel, salutem. Et eò referendum quod mox subiicit, hanc igitur dico, &c. salutem scil. Quanquam ingeniosè mauult Schoppius. Hanc ig. d. Ita si legis, erit superioris loci facilior emendatio, si d. c. l. alloquij, paginam stringo comp* Ita limite parciore arctare paginam *dixit. epist. 1. lib. 3. Denique affirmat idem Schoppius Ms. suum ita legere,* lõgioris alloquij seriem paginæ str. comp.

Symmachus Flauiano fratri. 70.

HVmanitatis interest commendationẽ deferre poscentibus. In Zenobio autem talis officij caussa propensior est, cùm

cùm ſit familiaris meus, atque ideo illi debeatur potiùs quàm præſtetur affectio: [1] huic patrocinium tui cupio prouenire. Nam primum eſt, vt meo ſuffragio diligatur. Secũdum erit, vt [2] ſua honeſtate complaceat. Vale.

1 Huic patrocinium] *Lego*, hinc p.

2 ſua honeſtate] *Meliùs Mſ. Pith.* ſuẽ ho.

Symmachus Flauiano. 71.

CONſiderans quid mihi amoris digneris impendere, arbitror Cyriaco domeſtico meo has literas profuturas, quibus quæſo vt commoditatem eius prompto fauore reſpicias. Vale.

Symmachus Flauiano. 72.

VIr clariſſimus Honoratus cum primis mihi vitæ honeſtatíſque complacitus eſt. Credo iudicium meum tibi aſpernabile non videri. Id ſi ita eſt, neque me opinio fruſtra habet, futurum reor, vt ex prærogatiua iſtius teſtimonij ad familiaritatem præclaræ vnanimitatis tuæ, quaſi tibi etiam ſedulò ſpectatus, accedat. Vale.

Symmachus Flauiano. 73.

DElectat eos frequenter affari, quorum animũ mei amãtem documẽtis

habeo comprobatum. Cape igitur literas meas: quas ideo libenter emitto, quia religionis tuæ vicissim [a] pascor alloquiis. Quæ res acuere nos debet ad officia prómptiora, [b] vt tibi [1] in commoda fœnoris largior vsura respondeat. Vale.

a v.c. poscor.

b. v.c. cum tibi in cõmodo.

1 in commoda] *Ms. Pith.* in modum.

Symmachus Flauiano. 74.

VAlentinianus protector dudum patrocinio culminis tui per me traditus atque commissus, domesticis occupationibus attinetur: atque ideo magnopere poposcit obeundum sibi aliquod negociũ per suburbanas prouincias impetrari. Quare, decus nostrum, familiari meo desideratum munus excude, aut impetra commeatum, quò possit à militari nota sub hac imperatione defendi. Vale.

Symmachus Flauiano. 75.

Vide notas IVR.

CVm in iudicio Præfecturæ famosa caussa pendêret, Discolius, qui furti detulerat actionem, multósque nostri ordinis variâ criminatione perstrinxerat, occultè cum reis initâ pactione non sine[c] disceptatoris inuidia elusit examen. Ad huius inuestigationem missus apparitor, si Prætorianorum adminiculum sortiatur, procliuior ei facultas retrahendi accusatoris eueniet. Interest igitur publicæ disci-

c Sic leg. non deceptoris, vt in v. c.

pli-

plinę, simúlque ad famam pertinet cognitoris, vt eum summo studio conquisitum reduci in iudicium sub custode pręcipias, ne innocentiam Senatorum obnoxia rumoribus suspicio decoloret.

Symmachus Flauiano. 76.

AMor tuus in Domitum notus & validus ademit mihi commendandi eius laborem: pro quo hoc tantùm dixisse suffecerit, mihi quoque eundem priscâ familiaritate coniungi. Quæ res illi incrementum patrocinij tui, vt spero, præstabit. Probabiliorem quippe eum tibi faciet communis similitudo iudicij. Interea nos vrsis sępè promissis,& diu speratis, sub ipso articulo muneris indigemus. Vix enim paucos catulos maceratos inediâ & labore suscepimus. Et de leonibus fama conticuit: quorum aduentus posset efficere, vt vrsorum defectum congresio Lybica repensaret. Vnciam panis malitiosè & temerè restitutam spõtanea voluntas populi redegit in copia conditorum. Tuta igitur omnia atque secura sunt, quę animũ tuum iure mordebant. Atque vtinam sollicitudines quæstorias par successuum felicitas mitigasset. Vale.

Symmachus Flauiano fratri. 77.

EDitioni muneris nostri & vsitata à te & insolita conferuntur: ita omnia ad conciliandum Quæstori nostro plebis fauorem, & solemnium rerum largus, & nouarum repertor excogitas: vt nunc septem Scoticorum canum probauit oblatio, quos prælusionis die ita Roma mirata est, vt ferreis caueis putaret aduectos. Ergo & huius rei caussâ, & præterea munerum cæterorum, quantas possum maximas gratias ago: licèt in his quæ studiosè fratribus pro magnitudine animi tui tribuis, beneficium te non putes præstare, sed sumere. Vale.

Symmachus Flauiano. 78.

PArs hominum alij compendiis & quęstibus gaudent, me votiua delectat expensio. Itaque auidus ciuicæ gratiæ Quæstoris filij mei sumptibus studeo aliud genus largitatis adiicere: vt curulibus stabulis vrbis æternæ etiam quina mancipia largiamur. Et quoniam seruorum per limitem facilis inuentio, & precium solet esse tolerabile, quàm maximè te deprecor, vt per homines strenuos viginti iuuenes prędicto negocio congruentes iubeas comparari. In quam rem solidos ad te misi libitâ æstimatione hominum, quo-

rum

rum non forma, sed ætas & sanitas eligenda est.

Symmachus Flauiano. 79.

FRatri nostro Andromacho omnes bonæ artes familiares sunt, sed præ cæteris fides. [a] Qui spectatus mihi, tuum quoque iudicium optat [b] mereri. Itaque dum expetite expetit, iter imbecillis graue gracilitatis suæ oblitus intrauit: hæc illi [c] maxima caussa fuit, pro viribus, vt solet [d] pleraque animus, spe & gaudio morbum leuare. Aduertis igitur quam prompto & patulo amicitiæ sinu receptandus sit, qui tui desiderium suæ valetudini prætulit. Quid plura? appetendus tibi foret, nisi te sponte sequeretur. Ergo accurrenti religiosam manum porrige, vt qui te nouit virtutibus superiorem, [e] comitate parem sentiat. Vale.

a v.c. Quã expectatus.
b v c. demereri.
c. v.c. maximè.
d v. c. plerumque.
e v. c. cõmunitate

Symmachus Flauiano. 80.

COmmẽdatum mihi à fratre meo Hilario virum deuotissimum Ticianum quo alio possum beneficio [f] munerare, quàm vt eum sancto pectori tuo non aspernãdus precator insinuem? [1] Etiã spero petitioni meæ cessurã facilitatẽ, quãdo eo studio atq; proposito es, vt instar gratię habeas, si tibi probabilis amic⁹ accedat. Vale.

f v. c. munerari.

1 Etiam spero] *Probabiliùs Mercerus*,

Symmachus Flauiano fratri. 77.

EDitioni muneris nostri & vsitata à te & insolita conferuntur: ita omnia ad conciliandum Quæstori nostro plebis fauorem, & solemnium rerum largus, & nouarum repertor excogitas: vt nunc septem Scoticorum canum probauit oblatio, quos prælusionis die ita Roma mirata est, vt ferreis caueis putaret aduectos. Ergo & huius rei caussâ, & præterea munerum cæterorum, quantas possum maximas gratias ago: licèt in his quæ studiosè fratribus pro magnitudine animi tui tribuis, beneficium te non putes præstare, sed sumere. Vale.

Symmachus Flauiano. 78.

PArs hominum alij compendiis & quæstibus gaudent, me votiua delectat expensio. Itaque auidus ciuicæ gratiæ Quæstoris filij mei sumptibus studeo aliud genus largitatis adiicere: vt curulibus stabulis vrbis æternæ etiam quina mancipia largiamur. Et quoniam seruorum per limitem facilis inuentio, & precium solet esse tolerabile, quàm maximè te deprecor, vt per homines strenuos viginti iuuenes prędicto negocio congruentes iubeas comparari. In quam rem solidos ad te misi libitâ æstimatione hominum, quorum

rum non forma, sed ætas & sanitas eligenda est.

Symmachus Flauiano. 79.

FRatri nostro Andromacho omnes bonæ artes familiares sunt, sed præ cæteris fides. [a] Qui spectatus mihi, tuum quoque iudicium optat [b] mereri. Itaque dum expetit, iter imbecillis graue gracilitatis suæ oblitus intrauit: hæc illi [c] maxima caussa fuit, pro viribus, vt solet [d] pleraque animus, spe & gaudio morbum leuare. Aduertis igitur quàm prompto & patulo amicitiæ sinu receptandus sit, qui tui desiderium suæ valetudini prætulit. Quid plura? appetendus tibi foret, nisi te sponte sequeretur. Ergo accurrenti religiosam manum porrige, vt qui te nouit virtutibus superiorem, [e] comitate parem sentiat. Vale.

[a] v.c. Qua expectatus.
[b] v.c. demereri.
[c] v.c. maximè.
[d] v.c. plerumque.
[e] v.c. cōmunitate

Symmachus Flauiano. 80.

COmmēdatum mihi à fratre meo Hilario virum deuotissimum Ticianum quo alio possim beneficio [f] munerare, quàm vt eum sancto pectori tuo non aspernādus precator insinuem? [1] Etiā spero petitioni meæ cessurā facilitatē, quādo eo studio atq; proposito es, vt instar gratię habeas, si tibi probabilis amic⁹ accedat. Vale.

[f] v.c. munerari.

.1 Etiam spero] *Probabiliùs Mercerus*,

Et tuam sp.

Symmachus Flauiano. 81.

Vide notas IVR.

FIlius noster Symmachus peracto munere candidato, offert tibi dona quæstoria, & cæteras necessitates nostras pari honore participat. Quęso igitur vt eius nomine dyptica & apophoreta suscipere dignemini, q apparatui eius plura & pręclara tribuistis. * Præterea domino & Principi nostro ad referendam largitatis eius sedulam magis quàm parem gratiam auro circundatum dypticum misi. Cæteros quoque amicos eburneis pugillaribus & canistellis argenteis honoraui. Tuæ igitur potestati tuóque arbitrio committo, vt opportunè singulis, quæ missa sunt, offerantur.

**a v.c. Propterea.*

Symmachus Flauiano. 82.

MVlti à me cōciliationem literariam poposcerunt, sed quorundam meritis, aliorum precibus parem gratiam dedi: nec tamen vereor, ne tibi ciuium ignota distinctio sit, indicium de his commune recolenti. Dabis igitur in quibusdam verecundiæ meæ veniam, quæ cessit orantibus. Sequêris autē quod scis de singulis vtrumq; sentire. Puto ex his verbis, quo in numero filium nostrum Attalum spectabilem virū censeam facilè dignosci.

Nam

Namque ista libera & aperta discretio ei tutò credita est, qui non fuit in parte cogentum. Quare tuo ac meo nomine amicitias accurrentis amplectere: vt huic in fructu sit cultus bonorum, prauis dolori, [1] quòd similiter diliguntur.

1 quòd similiter] *Interiicio negationem, in qua omnis loci lepos*, quod non sim.

Symmachus Flauiano. 83.

IAmpridem domino & fratri meo Alipio comitatum sacrum visere atque adire cupienti, sera quidem occasio, sed læta successit, vt eum Consul acciperes. & ideò in conspectum tuum alacer occurrit, vt beneficiis votiua reddat officia, & sancti animi tui fretu nubem inuidiæ superioris abstergeat. Quod illi arbitror ex voto esse cessurum. Neque enim famæ eius deesse aliquid patieris, qui securitati cuncta tribuisti. Vale. *Vide notas* I V R.

Symmachus Flauiano. 84.

REctè & probabiliter iudicasti fratrem nostrum [1] Tacianum spectabilem virum Consulatui tuo interesse debere, siquidem æquitas postulabat, vt voti sui voluptate frueretur. Nulli vnquam nostrûm tui amore cessit: quinimmò semper primas sibi erga te partes obseruantiæ vindicauit. Itaque testem alium non requirit.

Scit enim ſibi plus eſſe loci apud tuum animum quàm poſſet meo ſermone conquirere. Relinquo igitur eum fiduciæ ſuæ, quia nihil poteſt eſſe cumulatius: hoc tantùm ſubiicere contentus, me quoque tibi eius nomine, ſi quid gratiæ ceperit, obligandum.

1 Tacianum] *Lego,* Ticianum, *vt epiſt. 79. hoc lib. ſuprà.*

Symmachus Flauiano. 85.

FAcilè [1] patrem noſtrum Elpidium ad proficiſcendum traxiſſet affectio, niſi eum vnici cura retineret. Tantum quippe eſt in eo ſynceritatis atque dulcedinis, vt illi ſoli neceſſitudines præferantur. Hunc ita ſpectatum mihi atque coniunctum iuſſis tuis negare non potui: quia in talibus cauſſis maior apud me cedendi voluptas eſt, quàm fruendi. Suſcipe igitur amãtiſſimum noſtri eo animo quo rogaſti: & æſtima de gaudio aduentantium negari à te non oportere reſidentibus, quod præſtatur accitis. Vale.

1 patrem noſtrum] *Rectè Mercerus,* fratrem n. *vt ep. 86. & alibi ſæpè.*

Symmachus Flauiano. 86.

PEregrinari mihi tecum videor, ſi quando curſus atque recurſus tuos luculentus narrator inſinuas. Ita cogitationes noſtras

ſtras religione allicis, & nitore ſermonis illuminas, vt quicquid explicat affatus tuus, id noſter quodāmodo viſat affectus. Pro qua re firmam valetudinem tuam tenemus, reditúmque felicem votis iugiter comprecamur. Nam qui amorem in nos tuum æquiparare non poſſumus, ſoluimus votis quod nequimus officiis. Salue igitur, mi domine inimitabilis, nóſque & generaliter cum cæteris, vt nunc facis, [1] & ſpeciatim cũ le . . . . vt ſolebas, his muneribus oris ac pectoris tui benignus illuſtra.

1 & ſpeciatim cum le . . . . *&c.*] *Supplet* S.*hoppius ex Mſ.*& ſp. cũ cariſſimis, vt ſoleb..

Symmachus Flauiano. 87.

VOx iuris ac legum eſt, bonæ fidei cõtractum non poſſe reſcindi. Huius ſententiæ executionem frater noſter Elpidius optat adipiſci, cui poſt venditioné Hiſpanienſis prædij ſui partem precij emptor abiurat, cùm ad [2] ſoliditatem tranſſcriptæ in nouum [a] [3] dominium poſſeſſionis, cuncta ex more celebrata ſint. Hæc ſumma eſt poſtulati, quæ meis quidem verbis [b] & illius meritis adiuuetur quæſo: vt æquitate, quâ clarus es, aut pudoré refragãtis priuatâ obiurgatione confundas, aut cõtumaciam frangas publici authoritate iudicij. Vale.

L.3.Cod.de reſc. vend.

a v. c. dominum.

b. v. c. ſed illius.

1 Hispanien. prædij sui partem precij,&c.] *In v.c. Schoppij vox*, precij, *desideratur. Sequimur nos, & explicationem probamus quæ lib. 2. Veris. cap. 13.*

2 soliditatem] *Mercerus*, solemnitatẽ. *Sed nihil obest lectio vulgata.*

3 dominium] *Sequor v.c. in quo*, dominum.

4 adiuuetur quæso : vt æquitate,&c.] *Merceri lectio melior*, adiuuatur. Quæso vt æq.&c. *Nam & v.c.* adiuuatur.

Symmachus Flauiano. 88.

a v. c. Et honoris tui, quo.

ET [a] honore tuo, quo nunc auctus es, & continuo in me amore delector. Volo igitur vt communia pignorum curæ mihi esse non dubites, quæ magis merita tua quàm scripta commendant. Supererat vt assiduum styli tui munus exposcerem. Sed redundantis est operæ, bona spontanea postulare: ne meus stylus extorquere videatur, quod tui animi spondet humanitas.

Symmachus Flauiano. 89.

b v. c. notitia cõ. postulauit, vt.

c v. c. adiecta.

PAulò antè literas dederam, sed debitã tibi salutationem geminare non piguit. Namque amor officiorum modum non tenet. Prætereà [b] negocia commeantium postulauerunt, vt commendationi eorum pagina [c] dicta proficiat. Responsa

non

non postulo, securus præclari animi tui, qui mihi sine admonitione sermonem voluntarium [1] [a] polliceris.

[a] v.c. polliceatur.

1 polliceris] *Benè Ms. Pith.* pollicetur.

Symmachus Flauiano. 90.

SEmper mihi author es ingentium gaudiorum. At nunc supra vota processit, quòd me expetendi planè & [b] exambiendi viri familiaritate decorasti. Neque hoc suspicione coniecto. Nam Patricij sermo fecit indicium, diligentiam in me suam te præsule prouocatam. [c] Rectè cæteris benefactis tuis etiam hic titulus accedet in numerum, qui solus quamlibet voti auaritiam possit explere.

[b] *Sic* v.c. *vulgò leg.* ambiẽdi.

[c] v.c. qua rectè e. b. t. e. hic t. procedit in. *fortè leg.* quare rectè, &c.

Symmachus Flauiano. 91.

QVotiens parentum beneficiis obligamur, necesse est ad heredes nexum debiti pertinere. Ad filium meum Senatorem, præclarum atque ornatissimum virum, præfata pertinet generalitas: cuius pater illustris, & omnibus rebus mihi eximiâ veneratione recolendus, plurimum domui meæ honorificentiæ & religionis exhibuit. Cuius ego deuinctus officiis, filio opto persoluere quod de parente contraxi. Sola autem potest me magnificentia tua contractu [d] gratiæ liberare, si posteritatem eius adiuuerit, præcipuè in iis rebus

[d] v.c. genere lib.

quæ iuſtitiæ patrocinio fulciuntur. Siquidem queritur agros ſuos contra iudicatũ veſtrum magna parte mutilari. Graue hoc & [a] impatibile poſſet videri, niſi etiam conſenſus partium fruſtrationibus luderetur. Minus eſt enim alienam ſententiam ſpernere, quàm à propria diſcrepare. Eſt igitur in manu tua, in tam abſoluto atque probabili petitionis genere, ſeruatis legibus & æquitatis intuitu, aliquid etiam meæ deferre perſonæ: cuius interuentum faſtidio longæ litis, non diffidentiâ negocij, poſtulauit. Vale.

[a] *v. c.* habet impetibile. *vt etiam infra lib. 9. epiſt. 103. & ſic Scotti liber.*

QV. AVRELII SYMMACHI V. C. COS. ORDINARII EPIſtol. lib. 2. explicit. editus poſt eius obitum à Qu. Fabiano Memmio Symmacho V. C. filio. Incipit 3. feliciter.

Symmachus Iuliano. I.

RVRI hucuſque [b] conuerſatus, poſtquàm me ad vrbanã ſedẽ recepi, reperi optabilẽ literarum tuarum ſalutẽ. Quæ poſt diutur-

[b] *v. c.* obuerſatus.

diuturnum ſilentium, tam multum apud nos gratiæ & honoris habuerunt, vt in his ſola breuitas diſpliceret. Nam ieiunas aures meas & præclari eloquij tui ſatis ſuperque ſitientes, affatus largior debuit vberare. Et mihi quoque curæ fuit arctare paginam limite parciore, vt te mi frater ſcribendi talione morderem. Quamuis ita mihi conſcius ſim arentis infantiæ, vt quantum doloris accipio cùm breues epiſtolas ſumo, tantum tribuam beneficij cùm pauca reſpondeo. Vale.

Symmachus Iuli suo. 2.

RVri poſitus vectigal tibi ſolemne dependo. Nullum enim tempus eſſe patior ab hoc munere feriatum, neque locorum intercedente diuortio in obliuionem familiaritatis adducor. Quòd ſi me viciſſitudinis ſtimulo facere promptiorem, nũquam profectò linguam deſidem continerem. Et tamen enixè meum [a] fungor officium, ne ceſſationis traducar exemplo. Atqui hoc ſilentium tuum difficultatibus publicæ occupationis adſcribo: quia ſatis eſt mihi ad amicitiæ fiduciam, quòd me credo redamari. Vale.

a v. c. fungor o. nec ceſſationis transducor ex.

1 Atqui] *Malim.* Atque.

Symmachus Iuliano. 3.

HVnc ſcribẽdi morẽ ſuperſtitio vetuſta cõſtituit, vt ad peregrina digreſſi

priorem ſibi locum vendicent cum ab-
a v.c. colloquendi. ſentibus [a] loquendi. Sed affectus moræ impatiens ſcribendi vices religione mutauit. Itaque ruptâ lege reticendi, ſermonem tuum feſtinatione præuenio, adiiciés ſedulæ ſalutationis officiis commendationem viri inter optimos quoſque numerandi. Quem dudum à parentibus clarum, & aulicæ dignitatis ſplendor excoluit; & ampliſſima Curia non accepit vt nouum, ſed recepit vt debitum. Quæ tamen in fratre noſtro Philippo ſecundo loco & honore cenſenda ſunt; quia plus habet laudis in moribus, magíſque probitate conſpicuus eſt, quàm fortunæ muneribus [b] glorietur.
b v.c. gloriatur. Plura dicerem, ſi aut pudor eius ſineret, aut prolixa laudatio epiſtolæ conueniret. Certè illud ſpondeo, multa eximietatem tuam corám in eo reperire poſſe quæ tacui, nulla ex iis deeſſe quæ ſcripſi.

Symmachus Iuliano. 4.

DEcet vt literas meas frequenter efflagites, nec tamen conuenit vt de ſilétio graue quippiam ſuſpiceris. Oblitum me tui, quòd in hanc diem ſilueram, cenſuiſti. [c] An ita vel mei animi fides inclara
c v.c. haud ita v. m. a. f. clara eſt.

eſt.

eſt, vel tui meriti anguſta [a] monumenta ſunt, vt huic de me opinioni locus eſſe debuerit? Quare amicitia communis plus accepit iniuriæ ex tua ſuſpicione, quã ex meo ſilentio. Minus eſt enim neceſſitate officium deſerere,[1] quam [b] voluntate propriâ iudicare. Putas me ſolemni genere defenſionis leuare peccatum? Diu [c] abſui, longa ocia in ſeceſſu ruris exegi, & tabellarij defuerunt.[d] Hæc etſi vera plerumque ſunt, tamen aſſiduitate detrita in inuidiã mendacij reciderunt. Meæ occupationes ab vſu remotæ, nihil mediocre [e] prætendunt, cuius rem familiarem noua inceſſit adfinitas contra rationem legum, felicitatem temporum, conſenſum parentum, pacta maiorum. Sed reprimam me, neque [f] iſtis querelis amplius immorabor: quas tabellarius, ſi veritati amicus eſt, explicabit. Ita fiet, vt & tibi cognitio geſtorum plena proueniat, & ego excuſationem meam potius indicaſſe videar quàm dolorem.

a v.c. momenta.

b v.c. vol. properè iudic.

c v.c. affui.

d v.c. hæc ſi v.

e v.c. protendunt.

f v.c. his querelis vlterius im.

1 quàm voluntate propria iudicare] *Coniicit Schoppius*, q. voluntate præproperâ iud. *Non facilè muto ego, qui & voluntatem propriam video neceßitati non inelegan-ter opponi, & conſentire Mſſ. omnes in vulgatam.*

Symmachus Iuliano. 5.

Vide notas IVR.

AIunt qui callent Rhetoricam disciplinam, nihil esse controuersiæ, vbi eadem partium iura sunt. Imaginem propositæ rei postulas? Mitto decantatas iudicialium meditationum fictiones, & inania simulacra caussarum. vel hæc silentij nostri diuturnitas materiæ talis exemplũ est. Obicies mihi dissimulati officij negligentiam: [1] inter hæc [a] refertur oratio. Ego quia pares sumus, dulce colludium est, vt cum altero neuter [b] expostulet. Veniam quum dederis, impetrasti. Sed cur æquis tecum conditionibus ago? [c] Mea melior causa est, qui prior emendo vtriusque delictum. Videro, quæ tua futura sit in referendo sermone curatio. Ego inuidiam reduxi amicitiæ nostræ fortuitum stuporé, neque ex ea re affecto mihi gratiam. Satis mihi laudis est, inuidiam silentij diluisse. Vale.

a Al. refeRetUr.
b Lib. Pith. expofcat Talem veniam.
c v. c. Iam melior.

1 inter hæc] *Certissimam lucem huic loco reddit emendatio Merceri,* In te h.

Symmachus Iuliano. 6.

SOlet quidem ægritudines animi ratio mitigare, sed fortunæ [d] meæ tantum vulnus est, vt ei ne tua quidem delenifica & suada facundia cicatricem possit obducere. Fors fuat, [e] vt dies longa quandoque hebetet

d v. c. nostræ.
e v. c. an dies l. q. habeat lax

hebetet laxatum dolorem. Siquidem malis omnibus finis de tempore venit. [a] Interim frigent verba solantium, neque aures applicat consiliis bonis surdus ex [b] iniuria animus. Tertius hic mihi de optimis fratribus luctus est. Post tot miserias quis non putet me [c] didicisse patientiam? At ego quantò imbecilliores nos ipse casus inuenerit, magis doleo. Nunc & illa crudescunt, quibus stuporem diuturnitas fecerat. [d] Luctus enim nouissimus etiam veteres plagas dolore rescindit. Nec ignoro multa inuicti animi exempla posse referri. Pericles amissis recens liberis venit in Curiam: sed [e] patriæ caussa cogebat. [1] Anaxagoram Physicum grauis de filio nuncius à disputationibus non retraxit: sed philosophiæ deferebat calamitatis suæ negligentiam. M. Horatius morte pignoris cognitâ, [2] cadauer fieri iussit: sed hac constantia esse debuit, qui Capitolium [f] dedicauit. Vides qui mihi sit animus: & tamen vita ducenda est. Amor enim lucis à natura datus fulcit infirmitatem doloris. Penè præterij quod fuerat inter prima collocandum. Cumulatissimas gratias ago, quòd [g] Protectũ familiarem tuũ, auulsum contubernio tuo, meo solatio deputasti. Ex hoc intelligo quanta necessitas se-

[a] *Al.* interea.
[b] *Sic v. c. vulgò*, incuria.
[c] *v. c.* edidicisse.
[d] *v. c.* Ictus enim *& sic etiã lib. Pith.*
[e] *v. c.* patria.
[f] *v. c.* dedicabat.
[g] *v. c.* Projectũ f. nostrũ auulso.

cerit ne venires. Ego tamen qui te ipsum videre non potui, vidi animum tuum, cui satis non fuit medicinam fortunæ nostræ per epistolam facere. Addidisti enim quãdam legationem, quæ sui assiduitate vim mali frangeret, quia noueras solatia literarum cum lectione finiri. Progressi laudes tuas vidimus, cùm ipse religionem magis ad conscientiam quàm ad gloriam referas. Ergo habeat modum sermo, quem nũquam circa te habebit affectio. Vale.

1 Anaxagoram Physicum] *V.C.* phũm. *Philosophum interpretatur Mercerus rectè.*

2 cad. fieri iussit]. *Grute.* ca. efferri ius. *quod etiam legitur in Ms. Vvou. Malè V. C.* fieri. *Extat autem constantia isthac Horatij apud Liuium lib.* 2. *& Val. Max. lib.* 5. *cap.* 10.

Symmachus Iuliano. 7.

a v. e. epistolarum. *vt & libr. Scotti.*

ARrbitrum te assumo[a] literarum mearum. Cape, si quid ab Repub. vacas, oratiunculam nostram, cuius edendæ fiduciam mihi fauor ciuium dedit. Nam spes alitur exemplis, & placiturum esse pręsumimus,[1] quod aliis iã placuisse gaudemus. Nũc tuarũ partiũ erit respondere quũ legeris, an debuerit me Senatus animare,

Certe

Certè mihi [a] duci vitio non poteſt, quòd tam benè de tuis auribus ſperaui, [b] quod ſimpliciter prioribus ſuffragiis credidi. Vale.

a v.c.dici.

b v.c.quã ſ. Lib.Pit. habet,priorum.

1 quod aliis] *Meliùs Mſ.Vvon.*q.aliàs.

Symmachus Iuliano. 8.

NVncium tibi reditus mei, cùm primùm fida [c] potuit occaſio exhibere, non differo. Scio enim te proſpera quæque de nobis velle cognoſcere. Mihi quoque par cura eſt de ſalute atque actibus tuis læta & optata noſcendi. Atque ideò dignaberis quoties [d] ſors dederit facultatem, officia circa nos mutuæ affectionis implere.

c Sic rectè v.c.vul.leg poterit o.e.n. differam.

d v.c.fors vt etiã lib. Scotti.

Symmachus Iuliano. 9.

TAntâ animi voluptate ſumpſi literas tuas, quas mihi poſt longum detuliſti ſilentium, vt me fatear querelæ prioris oblitum: quia memoriam præteritę intermiſſionis antiquauit gratia recentis officij. Deinceps [1] ſi tibi cordi ſunt, frequenter operam ſcriptionis admitte, viciſſitudine remunerandus & ſermonis & amoris.

1 ſi tibi cordi ſunt] *Neque hoc conuenit. Lego,*ſ.t.c.ſum.

Symmachus Iuliano. 10.

EXpectas à me literas largiores: delector iudicio tuo. [e] Honos enim eſt in-

e v.c. laus eſt enim, vt & lib. Scot.& Pithæi.

genij, cùm desideratur vbertas. Sed vellim tibi verborum copiam displicere. Nā quid agat, quô se vertat, vbi immoretur cassa reb⁹ oratio? Odi in paruo corpore lōga velamina. Illa vestis decenter [1]induitur, quæ non trahit puluerem, nec in humum demissa calcatur. Scribe ergo aliq̃d, quod rescribēdo producā: quanquam religione [a]desipiam, qui tibi vberes epistolas audeo polliceri. [2]Videro quid sit futurus euentus sentētię tuę. Tu memēto non electionem me tibi spopondisse, sed copiam. Vale.

a v.c. decipior, lib. Scot. decipiar.

1. induitur] *Et v.c. & Ms. Pith.* indutui est.

2. Videro quid sit, &c.] *Benè Mercer.* v. qui s. &c.

Symmachus Iuliano. II.

SVmpsi pariter [b]geminatas literas, Nestoreâ, vt ita dicam, manu scriptas, quarum sequi grauitatē laboro. Trahit enim nos vsus temporis in argutias plausibilis sermonis. Quare æquus admitte linguam seculi nostri, & deesse huic epistolæ Atticam sanitatē boni consule. Dignum est, vt hęc ipsa apud te culpę cōfessio prosit mihi ad veniæ facilitatē. Quòd si nouitatis impatiēs es, sume de foro arbitros, mihi an tibi styli [c]venia poscenda sit. Sed, crede, calculos plures merebor, non ex æquo & bo-

b v.c. geminas l. n. v. ita dixerim.

c v.c. veniam poscēdo. Sed

no, ſed quia plures vitiis communibus fauent. Itaque vt ipſe nõnunquam prædicas, [1]ſpectatorum tibi veteris monetę ſolus ſuperſum, cæteros [a]delinimenta aurium capiũt. Stet igitur inter nos iſta pactio: vt me quidẽ iuuet vetuſtatis exemplar de autographo tuo ſumere, te aũt nõ pœniteat ſcriptorũ meorũ ferre nouitatẽ. Nõ ſilebo alterũ munus opuſculi tui, quo priſcã [b]Rẽp. ciuitatis huius ex libro Græco in Latinum trãſtuliſti. Arma ab Sannitibus, inſignia à Thuſcis, leges de lare Lycurgi & Solonis ſumpſeramus. Tuus nobis poſthæc addidit labor peregrina monumẽta [c]quę iã ſeneſcunt. Nunc verè ciuitas noſtra populorum omnium parẽs facta eſt, docere poteſt ſingulas antiquitates ſuorum. Ipſa verò pars materiæ digna laudari, quanto verborum [2]ſtillat auro? Neſcias cultu an rebus magis voluminis honor gaudeat. De mea ægritudine nequaquam te rumor fefellit. Sed iam mihi modò venia dicti ſit, cõualeſcentię portus aperitur. Carminum tuorum codicem reportandum puero tradidi. & quia eglogarum confuſus ordo eſt, quem de eo ſcripſimus, ſimul [d]miſimus: vt & correctio vtrique à te prędſtetur, & aliorum quæ nunc pangis adiectio.

a Delinimina, in lib. Pith.

b v.c. Rẽp cuiuſque huius ex l. g. in Latinum t.

c v.c. quæ iã ſui neſciunt. Nunc.

Vide notas I V R.

d v.c. miſi.

1. ſpectatorum] *Benè v. c.* ſpectator.

Quanquam vtrobique idem sensus.

2 stillat auro] *Ms. V vou.* scintillat a. *Tamen adi Iuretum, & iudica.*

Symmachus Iuliano. 12.

SI tibi hæc vna, vt ais, frequentandi styli caussa est, vt à me vicem sermonis [1]excludas, magnum silentij nostri in literis tuis precium est. Vide igitur [2]ne me validus à scribendo reuocet fructus tacendi, quia si sæpè respondeam, fortassis plura remittes, vt iam victor optati. Mane ergo in proposito assiduæ scriptionis etiã post epistolam meam: quamuis malim reditum tuum quàm paginas impetrare. Sunt quidem illæ Tulliano segmentatæ auro: sed de præsentibus amicis bona plura sumuntur. Ipsa etiam verba meliùs ex oris fontibus fluunt, quàm mandantur textis papyri. Quin ergo eluctatus longi ocij cariem, [3]cælum nostrum seuis assa temporis Spoletium dato bonæ vrbi & optimorum ciuium matri: intelligenti tamen quod nostræ Curiæ viros vsucapere non possit.

1 excludas] *Putat Merc.* excudas, *aut* extuodas. *Retinetur vulgata Grutero, & accipit pro elicere & producere: quâ notione excludi pulli dicuntur. Malim tamen,* excudas.

2 ne me validus] Imò n. m. validius.

3 cælum nostrum seuis assa temporis Spo.

Spo.dato,&c.[*Spurcissimũ locum sic emaculabis ex Mſ. Cuiac.* cælum noſtrum reuiſas: ſat te temporis Spoletium: da te bonæ vrbi,&c.

Symmachus Iuliano. 13.

BInas ad me literas pediſſequus tuus detulit. Fraudis argueret, niſi totidem reddidiſſem. Vtriſque te rediturum Romam,ſi per annos liceat,ſpopondiſti.Sæpè idem ſcripſeras. Nihil iam moror ſyngraphas tuas.Iterare promiſſum, fallaciæ meditatio eſt.Scio lentos ad capeſſendum[a] labores ſenes fieri. Sed quia creſcũt vitia cũ tempore, [b] [1] ingratis mihi attrahendus es, priuſquã iuſtiorem veniam faciat longior dies.Nullam certè Neſtor [c] tertię ætatis ſuę ſeculo militiæ vacationẽ popoſcit, nec Achilli excuſauit ætatis ſuæ [d] frigus Phœnix monitor. Et certè haud multũ itineris interiacet. Spoletiũ ſuburbanitas noſtra eſt. Dũ carmina tua ruminas,[2] dum epigrammata componis, fallitur doctis cogitationibus ſenſus [e] laboris.

a *v.c.* laborem.

b *Al.* ingratus.

c *v.c.* tertio æui ſui ſeculo.

d *v.c.*frigus ſenex monitor. *& lib.Sco.*

e *Lib.Sco.* doloris. *& ſic Pith. lib.*

☞ 1 ingratis]*Grut.*ingratiis. *Ego potiùs,*ingratus,*q.d.inuitus & nolens.*

2 dum epigrammata componis] *Pleniùs Schop.ex veſtigiis Mſ.ſui,*dum epigrammata oblatis lucis aut amnibus facis, fallitur, *&c. Explicat autem ex Vatum more ſolemni,*

amantium nemora & aquas.

Symmachus Iuliano. 14.

IN ære meo duco, quòd te adornare optatum reditum nunciasti. Sed malè metuo ne hoc ſtudium [a] cui negatio habitationis impediat. Quam peto vt in bonam partem voti erga te mei certus accipias. Deos enim [1]facies teſtes has domus, quarum alteram poſtulaſti, iamdudũ à me hoſpitibus eſſe decretas. Quæso igitur vt ſacramento cõmodes fidem, qui vel animo tantùm meo credere debuiſſes, & in ædés tuas feſtinus recurras. Siquidé domus, quæ tibi priùs [2]ambitioſa per ætatem viuenti & habitanti cum liberis ſatisfecit, ſenilem moderationem diſtributis in alias domus filiis non debet offendere.

a *leg.* tui *neg.*

1 facies teſtes] *Ex manifeſta authoris mente*, facio t.

2 ambitioſa] *Meliùs*, ambitiosè.

Symmachus Iuliano. 15.

PEtis vt reſpondeam literis tuis. Hæc denuntiatio certaminis eſt. Sed vnde mihi [b] tanquam procedenti in annos graues ſenile illud & comicum? Quin tu veteres æmularis? Nec tamen [1]defraudet voluntatem tuam ſtyli mei deſperatio. Quis enim pudor eſt vinci poſt confeſſionem? Illud quoque me ad reſcribendum coëgit, quòd

b *Leg. ex v. c.* mihi quãquam procedẽti.

quòd timui cessationis exemplo [a]aliquam tibi silentij formulam dare: plúsque in me rediturum fraudis aduerti, si tua offensio imitaretur tacentem, quàm si ausus meus [b]superior esset. Æstimabis ipse, quāto hoc tui amore aduersùs verecundiam meam fecerim. Interea quod vales dulce est. quamuis adieceris, cauto esse opus, ne fortè [c] reditum nostrum æui tui subita præuortant. Nolo annos ad calculum voces, Fiducia salutis in viribus est. [d2]Quas cùm vitet expendere tutela morum tuorum, spera confecturos Deos, vt maneas vitæ integer in metas, quas veterum definitio [e]dedit seculo.

a v.c. quādam tibi.

b v.c. superiorem. Æsti.

c v.c. creditum.

d v.c. quos

e v.c. dederit.

1 defraudet] *Ms. Pith.* destruet. *v.c.* destinet. *Nihil mutandum.*

2 Quas cùm vitet, *&c.*] *Gruterus*, q.c. vetet, *Sed nihilo clarior inde sensus. Vitium tamen est in vulgari, cui tollendo nunc quidem impares nos.*

Symmachus Naucello. 16.

FOrtasse arguas diuturnum silentium meum. Nolo applices hanc moram negligentiæ. Continuatio enim longi itineris stylo obstitit. Tandē Formianū littus accessimus, quod mihi esset acceptius si vnà [1] locis tuis voluptate frueremur. Sed quia hoc per annos & valetudinem tuam

non licet, edoceri saltem mutuis literis peto, quantum corpusculo vigoris adieceris. Inesse enim tibi temperantiam, cęteráque tuendæ senectutis præsidia, non ambigo. Vale.

1 locis tuis] *Pulcherrimè Mercerus*, loci & tui.

Symmachus Gregorio. 17.

HAbeo expostulandi tecum probabiles caussas, quãdoq; idẽ põtificio[a] iterati honoris auctus nullum mihi indicium communis gaudij præstitisti. Sed nolo primas literas meas felle obiurgationis imbuere, ne animum tuum contrahant amara sermonum. Quare decedo querimoniis, & tecum hac veniam sic paciscor, vt in reliquum pensi habeas amicitiæ diligentiam. Sit inter nos frequens [b] honor officij, fiunt assiduæ scriptorum familiarium vices. Quippe tacita concordia instar odiorum est. Ideò literas adfabra rerum vel natura vel industria peperit, vt nunquam muta esset affectio: [1]etsi quando absumus, vt linguæ operâ fungerentur signa verborum. Hæc in præsentia satis dicta sunt. Opto deinceps materiam mihi ad respondendum dari gratiâ muneris tui, non dolore fastidij. Vale.

[a] *v.c.* literati.

[b] *v.c.* honestas.

1 Etsi quando absumus] *Lego*, &, siquando

quando absumus.

Symmachus Gregorio. 18.

ABundas quidem naturæ bonis & ingenij facultatibus, sed continui silentij culpam tibi quoque purgare difficile est. Quid enim vel ex [a] vero,[1] vel ex commento dici potest? Itinera me, inquies, longa tenuerunt. Sed sæpè cessatum, & aliquando peruentum est. Vigilem operam [b] publicis negociis impendo. Sed vicibus ocij omne negocium distinguitur. Restat, quod minimè volo, vt fatearis amicitiæ negligentiam. Nam officia, si plerumque deseras, occupatio est.[c] Si semper, obliuionis crimen putes.[2] Hoc si fieri posset, tacerem. Illudis ergo patientiæ [d] meæ. Atqui intelligis æquum animum maiore precio remunerandum.[3] Indignus læditur, quem religio non permittit offendi. Et certè interfuit sollicitudinis tuæ exercere aliquid verborum familiarium, quum mihi de scriniis tuis profecta delegaretur oratio: de qua re interim te suspensum tenebo, tum demum tibi iudicij publici facturus indicium, cùm exoraueris, cùm metueris, &, quia tanti literas tuas duco, cùm scripseris. Vale.

a v. c. vo. vel ex commẽtato dicip.

b v. c. pu b. rebus inp.

c v. c. Si. semper obliuio. Transcri- men putas. Hoc.

d v. c. meę vt qui intelligas animum maiore precio munerãdum.

1 vel ex falso] *In quibusdam Mss. desunt hæc verba, quæ certè πλεονάζουσι.*

2 Hoc si fieri posset] *Merc. putat.* H. si ferri p. *Sed non facilè muto quicquam, vbi satis clara vulgaris. Distinguo tantùm,* Hoc, si fieri posset, tacerem.

3 Indignus læ.] *Leg.* indigniùs, *&c.*

Symmachus Gregorio. 19.

DIuturnitatem silentij aliquando rupisti. Sed meherculè frequentibus impulsus officiis. Ego tamen non minore afficior gratulatione, quàm si literas sponte tribuisses. Germani mei vice gaudeo, tanquam mihi decus honoris accesserit. Vestro quoque in eum fauore delector, tanquam aliquid ipse præstiterit: cum quo illustrem virum Syagriũ fides certa est operam bonæ frugis adnisum. Quod cò [1] antè scribendum putaui, vt gratiam nostram assertor sedulus exequaris.

1 antè] *Malim cum Mercero,* ad te.

Symmachus Gregorio. 20.

ELegisti materiã proniorem. Accõmodatior est enim querelæ oratio humana quàm gratię. Quâ caussâ factum puto vt me taciturnitatis incesseris, cùm[1] perpetere curã dandę & reddendæ salutis adnitar. Quod quidem me libente fecisti. Nam qui alteri culpæ ducit officij negligentiã, pollicetur de se operã promptiorem. Expostulatio igitur tua instar est sponsionis.

Non

Nō meditabor noua verba, non excogitabo sententias. Si peccatum silendo contraxeris, tuis tantùm literis arguêris. Vale.

1 perpetere curam] *Scrib. ex Ms.* perpetem curam. *Fortè tamen meliùs,* perpetuare curam.

Symmachus Gregorio. 21.

VEllem te legato vti apud optimum Consulem, purgandæ atque excusandæ absentiæ meæ, si scirem quòd tu mihi in ea re primus ignosceres. Nam cùm amorem vestrum cogito, vereor [a] ne, vt me æquè ambo diligitis, ita similiter arguatis. Quis igitur huius caussæ defensor adhibendus est? Fortuna scilicet mea: cuius vt misera, ita iusta purgatio est. Neque enim [b] fas fuit, læta officia obire lugentes, fortasse etiam vestram hilaritatem mea tristitudo contraheret. 1 Quod siquidem semper fieri amat, habitum mentis de amicorum ore ducimus. Quare ignosce quòd 2 desiuimus, & apud egregium virum Cōsulem faue absentiæ meę: cuius honore gloriari nostrum est, auspiciis interesse felicium. Vale.

Confer epi. 94. supr. lib. 1.

a Sic v. c. vulgò leg. ne me quem ambo dilig.

b v. c. fas finit.

1 Quod s. semper] *Leg. ex Ms. Cuiac.* si quidem vt semper, *&c. nec sententia superior ab hac distinguenda.*

2 Desiuimus] *Leg.* desumus.

Symmachus Gregorio. 22.

a v.c. vber.

TAntum tibi suppetit [a] vberis eloquij, vt prioris silentij veniam cum præsentis facundiæ laude merearis. Quæ enim pars literarum tuarum [b] vel inuentionum prudentiâ caruit, vel nouitate sensuum, vel antiquitate verborum? Cùm igitur tibi supellex larga nō desit, [c] annitere, quæso te, vt non minùs religione quàm oratione probatus habearis: vt sicuti oratione mirabilis es, ita religione lauderis. Faciet hoc crebritas epistolarum tuarum, quæ non solùm tibi parabit gratiam, verumetiam me faciet promptiorem. Vale.

b Sic v. c. vulgò leg. vel inuētione caruit.

c v. c. innitere.

Symmachus Mariniano. 23.

Vide notas IVR.

NOs hîc in ocio rusticamur, & multimodis autumnitate defruimur. Nam postquàm doliis noua vina commisimus, quæ calce & prælo subacta fluxerunt, trapetis teritur bacca Sycionia, vt præcox olea in vsum oliui viridis mulceatur. Intereà loci ferarum domos indago sollicitat, [a] vt incertus agricola in officia diuersa discurrat. Alij schalis ad arborum summa [d] prorepunt. Plerique condita musta defæcant. Nonnulli [e] aprum vestigia odorâ canum sagacitate disquirunt. Sed hæc omnia si nobiscum ageres, plus placerent. Tenet te eruditio Scæuolarum, dum forenses rabu-

d v. c. perrepunt.

e v. e. Sed & hæc

las peruigil doctor instituis. Quare accurre perniciter, vt feriarum reliquiæ laboris fastidium tergeant. Denique, si tibi ergastuli istius amor tantus est, adesto impiger. [a] Ad dicendum promptior reuerteris. Vale.

[a] *v.c.* vt ad d.p. reuertaris.

1 vt incertus a.i.o.d. discurrat] *Malim vt in Ms. Pith.* & i.a.i.o.d. discurrit.

2 aprum vestigia] *Repono ex v.c.* aprorũ.

Symmachus Mariniano. 24.

QVod fortunæ tu[illegible] pollucibiliter floruerunt, meum duco compendium: [b] quando ita animatus sum, vt amicorum prospera meis commoditatibus externa non arbitrer. Et reuerâ quotusquisque homini dies lætus est, sua tantùm secunda numeranti? Latiùs gaudet qui & alterius bonis pascitur. Quâ me igitur gratulatione affectum putas, cum tibi cōperi iugales Deos matrem familias copulasse, atque ex ea filiolam tempestiuo dedisse prouentu? Nam, vt scis, interuallo maris atque terrarum [3] quo [c] destituimur, non priùs coniugem tibi quàm sobolem accessisse cognoui. Quippe vnis literis & nuncium [d] filiolæ recèns editæ, & nuptialem sportulam detulisti. Quæ quidem bona tibi temporibus dispertita acciderant, sed meum pectus pariter ingressa sunt. Cedãt gaudia

[b] *Al.* qui. *Addidi ex v. c.* inclusa, *quæ in libris omnibus deerant.*

[c] *v.c.* destinamur.

[d] *Sic v.c. vulgò leg.* filiolæ recensuisti, & nupt. *libr. Pith.* recèns edidisti & nupt.

diuisa coniunctis. Vberiorem mihi fructum præstitit mora. Iã non queror quòd epistolę tuę seræ sunt. Iucunda dilatio est, quæ simul [2] bona plurima restituit. Vale.

1 quod destituimur] *In v.c.* q. destinamur. *Igitur verißimè Gruterus*, q. destinemur.

2 bona plurima] *Ms. Pith.* b. plura.

Symmachus Mariniano. 25.

PLenæ atque inueteratæ inter nos amicitiæ nihil adiici posse credideram. Inuenisti tamen quo perfectam diligentiam tui in fastigium tolleremus. Amabili enim fiduciá [a] Ausioni tuæ præbenda mandasti, quæ peregrinatio hyberna poscebat. Tu verò abundas omnibus: sed studio dandi beneficij excogitasti caussam petendi. Sed dedisse te ex hoc gratiam satis cõstat: quia plus [b] accipit, de quo sibi aliquid alterius amor vindicat. Vno tantùm lapsu (fas sit dicere) amica vindicatio claudicauit, quòd remunerandum me de Galatia polliceris, vbi ad patrium larem veneris. Nollem constantiam boni facti in hæc trepidæ verecundiæ verba descendere. Sed prætereo laudatæ epistolæ [c] leue fascinum. Neque enim me tantæ gratiæ obligatio sermonum esse interpretem sinit. Cur autem multa loquimur, parua missuri? descriptio

a *Sic v.c. vulgò* Ausoni.

b *v.c.* accepit.

c *v.c.* leuẽ.

tradendarum tibi vestium paginam secũdam tenet. Quid de mediocritate sentias, ipse videris[a] vsui enim magis quàm cultui apta indumenta voluisti. Vale.

a v.c. qui enim magis vilia, quàm cultui.

Symmachus Mariniano. 26.

SEcurus, vt video, scribendi ad me vices negligis. Scis enim tibi istiusmodi culpam sine talione cessuram. Quoties tibi minatus sum[b] par silentium, si à literis tẽperasses? Vincor tamen affectione, & delector tali mendacio, ex quo intelligere potes quàm constanter te diligam, qui tam inconstanter irascor. Vale.

b Sic repono ex v.c. nam vulgò, quoties t.m.s.s. si alternis tem. Cõcordi tamen.

Symmachus Mariniano. 27.

DEsideratas mihi literas serò hominis mei aduentus exhibuit, quæ nobis gratum admodùm salutis tuæ indicium præstiterunt. Atque vtinã facilitas cõmeatus copiam daret frequẽtioris officij. Vale.

Symmachus Mariniano. 28.

EXpectatę mihi tuæ literę contigerunt, quibus promptior ad vicissitudinem reddar officij. Nec mireris quòd tibi sermo noster serò tradetur, cùm aliquid sibi occupationes vendicent, nonnunquam desit facultas, tabellariorum quoque negligentia susceptam operam plerùmque frustretur. Desine igitur animum

noſtrum [1] epiſtolarum ſeueritate mereri, cùm rebus potiùs quàm verbis ſpectetur affectio. Vale.

1 ep. ſeueritate mereri] *Mendum hîc certè. Gruterus reponit*, ſeritate. *Sed non memini vſum vſpiam Symmachum noſtrum voce tã priſcâ. Malim* celeritate metiri. *Et emergit idem ſenſus. Sic beneficij celeritatem dixit ep. 31. inf. Quanquam fateor non carere vulgatam ſenſu ſuo, q.d. noli querelis aſperioribus officium literarium à me expoſcere, cùm amicitiæ indoles vera infirmis literarum ſubſidiis non nitatur, ſed ipſis rerum experimentis probetur. Mereri igitur pro* adipiſci, *vt ep. 72. lib. 4. & ep. 9. lib. 7. & alibi.*

Symmachus Mariniano. 29.

FActũ nũcias[a] quod ſpe & opinione antè percepit, vt tibi amicitiam bonorũ primus congreſſus aperiret. [1] Nãque hoc nobis & tui [b] amoris & illorum indicia promiſerunt. Facilè enim probitas delata ad virtutum arbitros placet. Verùm iſta pars [c] gaudenda mihi potiùs quàm producenda eſt. Illud mallem latiùs prædicare, ſi æquaret oratio rei magnitudinem, quòd veſtimenta de nobis [d] vſui tuo vindicas. Nihil hoc amore ſincerius. Scias fiduciam de ſimplici affectione ſurgentem, genus eſſe virtutis. Sed quid ego [e] hac puritate dignum

a *Vulgò leg.* quod ſæpe & op.

b *v.c.* moris.

c *Vulgò leg.* claudenda.

d *v.c.* huic puritati d. rependo.

dignum rependam? Stetimus officiis religionis hactenus pares. Nunc tibi sine cunctatione cedimus. Puto tibi sufficere ad vicem tantæ gratiæ victi confessionem. Vale.

1 Namque hoc nobis & tui amoris, &c.] *Etiam huic loco nimium noctis. Quam Merceri abstergit emendatio, & veteri Codic. & Vvouer. Ms. penè consentiens,* Námque h. n. & tui mores & illorum iudicia promiserant.

2 vsui tuo vindicas] *In Ms. Vvou.* vsui tuo apta vindicas. *Aptè satis.*

Symmachus Ambrosio. 30.

[a] SAllustio amico meo multa sponte tribuisti. Nunc adiice quæ supersunt, vt ego quoque partem beneficii adeptus existimer. Supplementa autem desiderij eius à tabellario epistolæ suggerentur, quæ stylo prosequi superuacaneum duxi. Aptius est enim negociis intimandis viuę vocis indicium. a v.c. Salustino.

Symmachus Ambrosio. 31.

ITero postulatum pro Sallustio amico meo, & vt ipse asseuerasti, à te quoque [2]in Curiam dudum recepto: non quò metuam, ne tutelam fortè eius obliuione destituas, cùm familiare sit constantiæ tuæ

a v. c. exsequi, al. prosequi.

fideliter [a] persequi recepta mandata. Sed quia diligentiam meam fortuna amici sæpè sollicitat, & laborantibus commendatio vna non sufficit, licèt tenaciter memorem, rursus admoneo. Præstabit beneficij tui celeritas, ne sit mihi necesse idem sæpiùs facere. Vale.

1 in Curiam] *Leg.*in curam, *vt ep.36ʒ.*

Symmachus Ambrosio. 32.

FRatres mei Dorotheus & Septimius laudabiles viri vnam tuam epistolam pertulerunt. Sed mihi reilgio fuit istiusmodi captare compendium: vt & tibi geminata responderet officij vsura, & singulis honor debiti testimonij proueniret. Nã etsi tibi Dorotheus frater noster probatus est, cupio tamẽ vt eum in maiorem modum iudicij mei prærogatiua conciliet: quod futurum esse non ambigo, cùm [1] affectatio boni animi capax sit augmenti, quotiens meritis prouocatur.

1 affectatio] *Leg.*affectio: *quod & Ms. Pithæani suadet autoritas.*

Symmachus Ambrosio. 33.

LIcèt arbitrer superiores literas meas, quibus vt fratrem meum Marcianum ab iniuriis vindices postulaui, in manus tuas esse delatas; abstinere tamen etiam

secun-

ſecundâ petitione non debui, vt neceſſitatem viri optimi, ſed inuidiâ tyrannici temporis inuoluti, precatio geminata teſtetur. Quare rurſus te ad amici defenſionem exhortor, cuius tenuitas orta ex integritate, non patitur [1] vt amicorum precia poſſit exſoluere, quæ iam multis eiuſdem temporis Iudicibus Imperialis clementia relaxauit. Erit igitur tibi facilior ad impetrandum via, cùm meritorum tuorum opitulatio aliorum iuuetur exemplis. Vale.

1 vt amicorum] *Leg.* vt annorum, &c. *Quò etiam vergere comperio Mſ. Pithæanum.*

Symmachus Ambroſio. 34.

[1] NÆui inſtar eſt, vt frater meus Magnillus vicariâ poteſtate per Africam functus, teſtimonio omnium publicè priuatímque conſpicuus, [2] vicariis [3] in eam prouinciam retardetur obſtaculis. Noſti optimi viri maturitatem, ceteraſque artes bonas, quibus etiam tuum amorem, cùm Liguriam gubernaret, attraxit. Et ideo apud te redundantis eſt operæ laudare compertum. Quare impendiò peto, vt cùm à baiulo literarum [4] cauſſas morarũ eius acceperis, religioſum pro eius reditu [5] interuentum dignêris adhibere, quò

tandem patriæ restitutus longæ peregrinationis iniuriam desideratâ quiete commutet.

1 Næui instar est] *Feramus, si necesse est. Tamen vereor ne quid næui, ἐν τῷ* næui. *Cōiiciebam mutatione penè nullâ* , Næ æui i.e. *Παρασκευὴ nimirum est ad querelā sequentem de amici per Africam diuturna & inuoluntaria peregrinatione, cui nec finis vllus sperari posse videatur. Sicque æuum pro immensi temporis spatio sumere solet, vt ep.*72.*ep.* 80. lib.*6. ep.* 104, lib. *9.ep.*28. lib. 10. *Porrò familiaris indignanti aut affirmanti Symmacho vocula,* næ, *vt ep.*2. *s.lib.*1. næ ego stultus sum ac nihili, *&c. & ep.* 17. *lib.*7. næ ego frustra hactenus tacui, *&c. Et alibi.*

2 vicariis] *Leg. ex Ms. Cuiac.* variis.

3 in eam prouinciam] *Lego,* in ea prouincia.

4 caussas morarum] *Ms. Vvouer.* causs. moræ.

5 interuentum] *Ms. Pith.* intuitum.

Ambrosio. 35.

EX vsu venit, vt opem desiderantes ad suffragia probata confugiant: [a] quorum vnus Eusebius est, qui adolescentiæ prolapsus errore, notatusque iudicio, exploratissimum remedium veniæ Imperialis implorat. Sed vt ei celeriter

a v.c. horum.

[b] arri-

[a] arrideat effectus optati, deferri in curam tuam spem petitionis optauit. Cuius hæc summa est: vt iudicati remissione, famæ suæ vulnus [b] excludatur.

a Vulgò leg. arrideat. e.o. defero in curiam spẽ pet. Cuius.
b v.c. excludat.

Symmachus Ambrosio. 36.

FIlius meus Cæcilianus vir clarissimus, qui nunc communis patriæ gubernat annonam, certo cognouit indicio, aduersarium suum [c] Pyratam nomine, vel eius procuratorem, spem tui fauoris hausisse. Negaui solere te recipere in tuam curam [1] pecuniariam [d] sanctionem. Ille tamen, vt est hominum plerumque superuacua trepidatio, consentaneas sanctis moribus tuis de me literas postulauit. Non abnui operã meam facilia & iusta [e] poscenti. Summa est igitur impositi mihi muneris, contra absentem ciuem, simúlque destrictum publicis curis non sinas [f] cuiquam de iustitia tua sperare præsidium. [2] Sunt leges, sunt tribunalia, sunt magistratus, quibus litigator vtatur saluâ conscientiâ tuâ. Vale.

c v.c. paratam.
d v.c. sanctionis.
e Lib. Sc. petenti:
f v c. quicquam de i. s. præsidij.

1 pecuniariam sanctionem] *Ms. Pith.* p. satisfactionem. *Mibi vtraque lectio perobscura. Erit plusculum lucis, si ex suspicione nostra legas: pecuniarias actiones. Et erat nonni-* [illegible] *hil vetus Codex, in quo,* pec. sanctionis.

2 Sunt leges] *Plenius Ms. Vvou.* sunt fora, sunt leges.

Symmachus Ambrosio. 37.

[a] DIsamus clarissimus vir, qui inter professores medendi summatē iure obtinet locum, affinem suum [b] eodem cognomine tradi patrocinio tuo, meo optauit oratu. Libens amicissimi viri desiderio satisfeci, vt vnâ viâ [c] te excolerem salute dicendâ & illius vsui commodarem. Fac igitur oro, vt commendatum tuearis auxilio, me sermone vicario [d] remuneres. Vale.

a *Lib. Sc.* Lisanus.
b *v.c.* eundemque cognominem.
c *v.c.* & te exc. salutē dicendo.
d *v.c.* munereris.

Symmachus Hilario. 38.

CVm has ad te literas darem, lectulo æger tenebar, iam quidem à periculo vindicatus, sed adhuc inops virium, quæ subinde incertis febribus [1] detrahuntur. Inter hæc tamen mala valetudinis meæ amicis negocium dedi, vt pignus commune consultu patrum viris Consularibus iungeretur. Habita est ratio meritorum tuorum. Nihil enim gratiæ meæ dico delatum. Acta amplissimi ordinis Diciano honesto viro tradidi: quæ vbi in manus tuas venerint, [2] amicitiæ meæ satisfecisse pronuncia. Nihil enim malo quàm honesti officij diligens iudicari. Vale.

1 de-

1 detrahuntur] *Mſ.Cuiac.* deferuntur. *Fortè leg.*deteruntur.

2 amicitiæ meæ] *Meliùs quidam Mſſ.* am.me.

Symmachus Hilario. 39.

VAletudinis meæ vigor cœpit aſſurgere. Fas eſt vt iam de me ſcribendi aſſiduitas exigatur. Maneat tantùm ſanitatis fides, quam plerumque ſollicitat hyemis iniuria. Nimis enim tenera atque imbecillis ratio eſt conualeſcendi, & ante medicas manus opem cæli clementioris expectat ſanitas, ne tibi videar medendi arte morbo diuturnitatem dediſſe. Volo enim vt memoriam malorum ioci venuſtate frangamus. Sed iam etiam aliquid de [1] repentino optimo iuuene dicendum eſt, cuius ego aſſiduitatem deſideraui: quam mihi,vt arbitror, verecundia eius negauit, [2] cùm fiducia exterum ita præſtare debuerit. Erit tamen copia melior [3] quàm intelligat non ſe debuiſſe deſerere, quem frequenti teſtimonio tuo de ſe nouerat crediſſe.

1 repentino] *Scribit rectè Grut.* Repentino,*ſit vt proprium nomen hominis.*

2 cum fiducia exterum ita] *Leg.* cum fiducia ex te ſumta. *Et confirmant veſtigia Mſ. Pithæani.*

3 quàm intelligat,&c.] *Affectus locus.* *Repono*, quum intelliget.

Symmachus Hilario. 40.

REctè valeo. Hoc enim ſcribendi debet eſſe principium, quod maximè [a] appetunt vota lecturi. Æquè tibi oblatũ vigorem nimis gaudeo: nam me indicio tali nuper hilaraſti. Illud quoque [b] in ſummam pono lætitiæ, quòd te memorem mei, honorificentia proximæ ſcriptionis oſtendit. Cuius rei gratiam ſilere non debeo: vt hoc [c] incitamento ad perſeuerantiã literarij muneris prouocêris. Vale.

a v. c. expetunt.

b Vulgò leg. in ſummũ potior læt. *quod emendaui ex v. c.*

c v. c. inuitamento.

Symmachus Hilario. 41.

MEntis tuæ eſt pia & iuſta mandare. Quod ideo proloquor, vt impleſſe me noueris quæ pro filio [1] Hamebani viri clariſſimi iuſſeras, & probaſſe. Superuacua igitur fuit poſtulatio literarũ tuarum. Moneri enim me de hoc oportuit, non rogari. Quid quòd etiã mihi cũ illo ſumma familiaritas fuit? Vnde factum eſt, vt [2] æqualitati petitionis fauor amicitię iungeretur.[3] Vt quid multa? Veniẽt in manus tuas cõmẽta Curiæ noſtrę ſuper eius abſolutione cõfecta, quę indicẽt tuę volũtati & Bebiani reuerẽtię delatã cupitorũ celeritatẽ. At huius operæ peto literas crebriores, quarũ tibi pro facundiæ tuæ opibus facilis libe-

liberalitas erit, mihi pro cultu mutuo preciosa perceptio.

1 Hamebani] *Ms. Pith.* Auiani: *sicuti & infrà, in vicem τῦ* Bebiani.

2 æqualitati] *Res ipsa loquitur legendum vt in Ms. Pith.* æquitati.

3 Vt quid multa?] *Deest vocula,* vt, *in Ms. Pith. quem nos sequimur.*

Symmachus Hilario. 42.

DEnuò obligo fœnore literarũ bonę fidei debitorem. Recepta enim salutationis vice, quã mihi proximè reddidisti, nexu istius muneris te vacare non patior. Hoc autẽ mihi solùm prę̃stabit iste cõtractus, vt indicia prosperorũ, quę de me accipis, tuorum bonorũ voluptate compenses.

Symmachus Siburio. 43.

FOrtunæ tuæ gaudia in meo ære duco, atque huius sententiæ te nobis iudicẽ capio, qui animũ meũ spectatũ habes, cùm tuũ cõsulis. Debebatur hoc teneris tẽporũ bonis, vt [a] cõsilio publico vir laudatus accederes. Ergo quia res sese ex voto omniũ dedit, [b] perage operã iudicio tãti Principis cõgruentẽ. Vrget te expectatio bonis semper onerosa. Nã & si dignos respicit, periculo tamen proxima est, dũ ampliùs sibi pollicetur. Habes seculũ virtuti amicũ, quo nisi optimus quisq; gloriã parat, hominis

[a] *vulgò* concilio.

[b] *v.c.* perge.

est culpa, non temporis. Vides certè, vt ille ipse qui Romanis rebus antistat, ad bonum publicum natus est. Non tibi aduerso nunc amne nitendum est. Secundo, vt ita dicam, cursu, probæ artes & virtutes feruntur. Sed hæc tibi pleniùs tuus animus quàm stylus noster expediet. Ego amici functus officium, admonẽtis potiùs quàm docentis personam recepi. Et spero actutum fore, vt expectatione, quæ de te magna est, maior habearis. Nec ego istiusmodi scriptum recepissem, nisi apud me liqueret, quòd emendato pectori bona verba mandarem. Quod restat, memento salute referendâ, & tuum munus exequi, & mei officij diligentiam prouocare.

Symmachus Syburio. 44.

COncedo in leges tuas, & ἀρχαϊσμοὶ scribendi non inuitus affecto. Tu tamen fac memineris, illud potius simplex nonnullis videri, quod sequentis ætatis vsus recepit. Vis vt epistolis nostris more maiorum nuda nomina præferantur? Si tibi vetustatis [a] tantus est amor, pari studio in verba prisca redeamus, quib. Salij canunt, & augures auem consulunt, & decemuiri tabulas condiderunt. Iamdudum his renũciatum est, & successio temporum placita

a Lib. Scot. tamẽ est.

placita priora mutauit. An si nobis scribéda sit forensis oratio, Iouem Deósque cæteros [1] Catonis lege [a] præfabimur, ne nobis vitio detur vel negligentia antiquitatis, vel inscitia? Atqui præstat Tullium sequi, qui ignorata maioribus vsurpat exordia. Sed quid ego de hoc plura, cùm sim tibi dicto audiens, atque [b] herbam dederim voluntati tuæ? Vt [c] sæpè scribas, nequaquam mihi orandus es. Efficiet assiduitas literarum mearum vt mutui [d] monearis officij. Vale.

a *al.* præfamur.
b *Vide no-tas* IVR.
c *v.c.* semper.
d *v.c.* ammonearis.

1 Catonis lege] *Ms. Pith.* C. more.

Symmachus Syburio. 45.

VEra res est famam esse velocem. Sed dissentio Mantuano, qui eam putat in malis debere numerari. Nam quid hac præclarius, cùm lætis nunciis rigat aures & mentem bonorum? Mihi certe oppidò grata est, postquàm purgationis tuæ prima [e] inuexit indicium. Ruri eram, mœstus animi ob amissam parentem. Eò me secuta fama, curis quas de te [f] gerebam, absoluit. Nec fides defuit. Illicò enim [g] credebam verum esse quod pernoueram, & tuæ innocentiæ & æquitati temporum conuenire. Accesserunt etiam literæ tuæ tam lepidæ ac venustæ, vt in re iam cognita

e *v. c.* vexit.
f *v.c.* gerebamus.
g *v.c.* credidi *v. c.* q. nouerã.

nouum mihi de te gaudium nunciari putarem. Erat [a] in eis fiducia conſcientię bonæ, ſed cum laude iuſtitiæ publicæ. Nam & Principibus maximis gratias vt abſolutus egiſti, & de ſola fortuna [b] vt innocens queſtus es. Verùm quid vltrà? Quando Romam, quando ad vrbanum ociũ, [1] quãdo ad legendi & ſcribendi ſolatia? Spero, velociter. ſiquidem res poſtulat, vt tibi peregrinationis iniuria deſiderium commédet quietis. Vale.

a v.c. in illis.

b Lib. Pith. vt ignoſcés queſtus es. quid plura? quando.

1 quando ad legendi & ſcribendi ſolatia?] *Ex v.c. Schoppij addendum,* reuertêris?

Symmachus Eutropio. 46.

EX ſententia mihi cupita ſuccedunt, ſi quando [c] frui datur ſalutis tuæ cognitione, alloquij munere: [1] ego liquere apud me ſatis habeo compertum. Quid enim mihi amoris impenderes, ſi de me incertus eſſes? Atque vtinam ſcripta hæc tua quàm ſunt honoris plena, tam crebra ſint. Grauis eſt enim ſitis bonarum rerum, cui ſola fruendi aſſiduitas remedium facit. Ergo indulgentiùs vtere munificentiâ ſcriptionum. Nam quò plus eſt in literis tuis quod gaudeam, hôc magis ſupereſt quod requiram. Vale.

c v. c. perfrui.

1 Ego liquêre, &c.] *Deeſt hîc quiddã. Et hoc voluit,* Mihi cópertum eſt de ſalute mea tibi conſtare.

Sym-

Symmachus Eutropio. 47.

NOxæ [a] vacuus ociare,& libris remissiùs inuigila: quando ita voluenda attulit dies, vt [1] domini nostri gratiam fortissimâ simul ac felicissima manu nutantia reipubl. pondera fulciâtur. Videórne tibi πανηγυρικώτερον locutus quàm mos epistolæ finit? Sic se habet ratio, vt res maximæ magnos hiatus oris requirant? Sed hæc stylo exequenda tibi ante alios, cui pollet Minerua, concedimus. Nos ad familiaria reuertamur. Diu à me bona valetudo dissensit. Inhorruisti paululum scio. pone sollicitudinem. Iam valemus. Nunc refectione opus est, cuius mihi copia sermonis tui pabulo, si annueris istiusmodi operam, poterit prouenire.

a *v. c. hàbebat*, vacuũ ociare & liberis r.

1 Domini nostri gratiam] *Casaubonus noster in suis ad Tranquillum lucubrationibus verissimè correxit*, D.n. Gratiani.

Ad Eutropium. 48.

SVperuacanei laboris est commendare conspicuos, vt si in Sole positis facem præferas, & [b] accessu luminum claritudinẽ diei gestias adiuuare. Idcirco in præsenti nihil moratus testis officium, salutationi tuæ styli operam dedicaui. [c] Tu verò Postumianum fratrem nostrum iuuenem

b *v. c.* accensu.

c *v: c.* Tu tamen P.

de summatibus meo quoque nomine velim diligas: vt intelligat, istam veluti omissionem laudis suæ plus honoris habuisse. Vale.

Ad Eutropium 49.

[1] IN grauido non habeo, quòd amicitiæ meæ viros decumatæ honestatis adiũgis. Facis hoc pro cætera erga me diligentia tua, nec vmquam desistis operã, quod mihi vsu accidat, consulendi. Quid si tibi etiam fratris mei Sabini nomine gratias agam? [2] quia te in bonam partem creditus tantum prærogatiuæ attulit, vt si foret iam omnibus probatus. Dignus planè talis viri testimonio. [3] Quid enim illi ad commendationem sui tribuetis? Existimaris hoc aliis quibus commendatus est præstitisse. Vale.

1 In grauido non habeo] *Malim quod validius*, in graui dono habeo. *Nam & ita locutus noster ep.3.lib.6.* vt in graui dono habiturus sim, si illius votis cura vestra profuerit. *Vide quæ dixi ep.3.suprà lib.1.*

2 quia te] *Disiungimus cum Mercero*, qui à re.

3 quid enim illi, &c.] *Schoppio accedo totum hunc locum ita legenti, distinguentíque*, Dignus planè t. v. testimonio, quòd cùm illi

illi ad c.f.tribueris,existimaris,&c.

Symmachus Eutropio. 50.

CVm tu Romam commodùm repetis, ego me in secessu anteurbano adserui lectioni. Diu quippe ab hoc negocio curâ obstrepente desedimus.Nunc verò tu habes pars antiqua amicorum meorum. Vicem sermonis tui veterum scripta funguntur.[a] Aut olim tamen vrbem rure mutaueram, vt [b] æstas mihi Prænestino algido frangeretur. Sed interuentus familiaris negocij [1] rupit officium meum. Ergo iam viam lego depositis quæ legebam. Si quid præterea scitu opus est, meus Palladius [c] indicabit, quem ego non minùs doleo abductum à iuuentute Romana, quàm gratulor in spem sui honoris accitum.

a *videtur leg.* Haud olim.

b *v.c.* ætas, *sed malè.*

c *v.c.* iudicabit.

3 rupit officium meum] *Schop.*r.ocium meum.

Ad eundem. 51.

AGo quidem [1] studio meo vberes gratias, quòd mihi familiaritatem probatissimi cuiusque concilias.Sed frater meus [d] Tibericius, iamdudum institutione Romanus est. Cur igitur mihi bona nostra cõmẽdas? Cedò alios vsu incognitos,emendatione consimiles, si tamen raritas virtutum admiserit, vt vnum aut al-

d *v.c.* Ypecius.

a v.c. edecumatæ. terum æquè [a] decumatæ honestatis inuenias. Illos ego amicos beneficio tuo acquisitos putabo, quos nescio. [b] Istum mihi reddidisti potiùs quàm dedisti. Vale.

b Lib. Scot. At istum

1 studio meo] *Rectè Mercerus*, st. tuo.

Ad Eutropium. 52.

MEdiolani interim dego ad obsequii auspicij Consularis D. Valentiniani euocatus. [1] Accito mihi fors dedit exercédi circa te styli copiam. Libenter, vt honor amicitiæ postulabat, amplexus salutem tibi defero, quam, si bene contemplor familiarium religionem, frequenti vsu vicissitudinis repensabis.

1 Accito] *Imò voculæ duæ esse videntur,* Ac citò.

Ad Eutropium. 53.

c Lib. Scot. Ausonius.

AVsonianus, vir Consularis admirator tuus, scripto à suis ex Asia nuper allato, mutilari agros suos, qui tibi coniunguntur, accepit. Eam rem cùm mihi amicitiæ nostræ gnarus [d] familiariter indicasset, principiò suasi, ne ad fidem tanti mendacij hominum suorum leuitate traheretur. Dehinc poscenti literas, officij huius operã non negaui, sciens mutuæ diligẽtiæ conuenire, cùm inter nos quæ ad integritatem famæ nostræ attinent, conferamus.

d Hoc addidi ex v. c.

Quæ-

Quæſo igitur, vt in bonam partem quæ à me ſcribuntur, accipias, & aut fallaciam temerati iuris alieni celeriter expurges, aut ſi quid te ignorante turbatum eſt, iubeas reformari. Vale.

Symmachus Ricomeri. 54.

MEus mos eſt ſemper alloqui præſtã-
tiam tuam. [a]Qui tuus?Literis abſti- *a Sic v.c.*
nere. Facimus quod ſolemus. Ego ſcribo, *vulgò leg.*
tu retices. Sed ſcio in amandis amicis ma- *perperam,*
iorem virtutibus tuis ineſſe conſtantiam, Qui literis
[1]quàm in negligẽdis epiſtolis voluntatem. tuis abſti-
Atque ideo animi tui ſecurus, cultum tibi nere.
debitum mente & ſermone non deſero, nequaquam repoſcens, vt ſcriptorum mihi viciſſitudo reſpondeat, cùm in amore reddatur. Vale.

1 quam in negligendis epiſtolis voluntatem] negligẽdis, *νότὸ πρὸς ἔπος. Puto*, quàm in exhibendis, &c. *Loquitur ita noſter ſæpè: Et Ricomerim huncce ipſum ab epiſtolis ſcriptitandis alienum ſuopte genio fuiſſe meminit ep. 59. eod. lib.*

Symmachus Ricomeri. 55.

IN ſuburbano prædio fouens otium ſumpſi literas tuas. Cur enim Romæ te diſcedente remanerem? Ager autem qui me interim tenet, Tiberim noſtrum iuncto aquis latere proſpectat. Hinc libens video quid æternæ vrbi in dies frugis ac-

cedat, quid Romanis horreis Macedonicus adiiciat commeatus. Nam penè, vt recordaris, cessante Africâ fames in limine erat, quam clementissimus, & ad salutem publicam genitus Imperator præuenit indebitis alieni soli copiis. [1]Iam portum nostrum, comperi, prima classis salutat. Iam securitate saturamur. Iã dicimus nostrum esse quicquid vbique bono Principi nascitur. Hæc eò scribo, vt & domino orbis effectum beneficij sui nuncies, & ipse fructum gaudij communis vsurpes. Ego paulò pòst abire longiùs paro, nec tamẽ dandis ad te literis abstinebo. Erit cura nostris in vrbe remanẽtibus, & meum sermonem tibi per idoneos mittere, & mihi pari fide quæ scripseris, exhibere.

Vide infrà hoc lib. 3. epist. 82. quæ eiusdem est argumenti. Vide notas IVR.

1. Iam portum nostrum, comperi, *&c.*] *Gruterus*, Iam p.n. tempori, *&c. vt significet iusto tempore classem frumentariam aduentasse. Nihil affirmo, neque vulgata displicet nimis.*

Symmachus Ricomeri. 56.

POssem silentium tuum ferre patiẽter, morem tuum cogitãs, nisi me ægritudinis, quâ laboras, dudum nuncius perculisset. Metuo igitur ne sollicita magis quã consueta cessatio sermonis tui munus impediat. Atque ideò quæso, vt curas meas fraterno amore susceptas, scriptis aut mã-

datis,

datis digneris absoluere. Nam cùm sim cupidus literarum, in secundis tamen pono solatiis, vt animus meus pro te anxius, si nondum epistolis, saltem nunciis erigatur. Vale.

Ricomeri. 57.

VLtrò in me arguo culpam silentij, si quando vsum officij mei quælibet dierum interualla remorãtur. Nulla enim purgatio [a] suppetit, quin iocũ multum familiaritatis publico actui frequenter [1] interseras. Sed idẽ qui peccatũ vito desidiæ, æquè in scribẽdo longus esse desino. Nam licèt sciam animum tuum nequaquã obnoxium esse fastidio, aduerto tamen pro conditione curarum tuarum, ponendum verbis modum: quia vt desideranti prolixitas grata est, ita displicere non poterit breuitas occupato. Vale.

a *Sic ex v. c. restituit. Vulgò leg.* Suppetit locũ, multum fam. p. actu fre. interseras.

1 interseras] *Imò*, interseram.

Symmachus Ricomeri. 58.

AMo & suspicio virtutes tuas. Sed accidit quod tibi etiã amicus inuideã. Flauiano meo aliquandiu solus frueris. Accipe planiùs quid velim dicere. Ad te migrauit quicquid Romæ optimum fuit, & vobis quidem societas vestra dabit mutuum gaudium. Mihi quid solatij erit, quem & ille deseruit, & tu minùs deside-

a v.c.suf-ficit. rabis, quia vnus tibi pro vtroque [a] sufficit. Vale.

Ricomeri. 59.

Coniunge epist. 61. hoc libro.

ALius fortassis existimet serum esse munus, [1] quod anni superioris Consul excoluit. Ego sentio me atque alios qui procul degimus, amicitiæ fiducia ad hoc locorum esse [2] delatos, illis verò continuò satisfactum, quorum tamdiu memor esse non posses. Nam qui statim munificus est, ipsis quodammodo Magistratus sui fascibus admonetur. Qui ex interuallo reddit officia, testatur eos se maluisse differre, quorum obliuionem dies longior [3] nō posset abducere. Videat igitur an se quispiam credat ordine aliis aut honore postpositū. Ego me intelligo purâ affectione prælatum. Neque enim satis amicus est, cui solemne aliquid statim redditur. Honestior est illa securitas, quæ putat sibi deforme non esse, si quid diu familiaribus debeatur. Quare velim credas [4] moram quoque ipsam mihi iuuandam fuisse. Sic iudico, sic interpretor, quæ dudū aliis ex more delata sunt, nobis amore seruata.

1 quod anni s. C. excoluit] *Verè corrigo,* q. a. s. C. exoluit. *Locutio similis ep. 27. ep. 75. lib. 5. & alibi.*

2 delatos] *Mercerus benè,* dilatos. *Et differri*

ferri amicos non hîc tantùm dixit iste.

1 non poſſet abducere] *Optimè idem*, n. p. obducere.

4 moram quoque ipſam mihi iuuandam fuiſſe] *Quid hoc rei est? Si attendis, mecū leges*, m. q. i. mihi iucundam f.

Ricomeri. 60.

Optatò Igūtus fidiſſimam obtulit mihi facultatem officij deferēdi. Nam dominus & frater meus Eugenius, cùm mihi ſui copiam præſtitiſſet, ſumendæ epiſtolę beneficium rogatus adiecit, quâ tibi honorificentiam ſalutationis exhibeo, & obnixè deprecor, ne me diutiùs ſilentio tuo ſuſpenſum eſſe patiaris.

1 Optatò Iguntus] *Vitium video, medicicinam non video. nam quod doctiſsimus Schoppius putat*, optatus aduētus, *aut*, optatus aduentor, *nec planum videtur & ab autoritate ac vestigiis omnium Codd. alienum est.*

Ricomeri. 61.

DVdum reſponſa tradideram, quæ teſtarentur grata mihi fuiſſe ampliſſimi Cōſulatus tui munera. Sed denuò nanctus Eugenij viri Conſularis fratris mei copiam, ſcripta duplicaui, haud veritus ne [1] faſtidium tuum crearet ſermo geminatus. Ex meo quippe animo metior, amicitiam non poſſe ſentire officiorum ſatie- *lūge epiſt. 59. ſ. hoc libro.*

a v.c. Sint quâquam illa c. tatem: [a] quamuis sint illa crebra, & continuis similia, semper tamen vt rara & diu desiderata sumuntur. Huic opinioni meæ fidem faciet assiduitas epistolarum [b] mearum. Insitum quippe est bonis mentibus, vt quæ copiosè [c] ab aliis optamus adipisci, [2] ea largiter deferamus.

b v.c. tuarum.

c v.c. ex aliis o. a. ea ipsi.

1 fastidium tuum] *Meliùs v.c.* f. tibi.

2 ea largiter deferamus] *Benè Ms. Fith. nec non etiam v.c.* ea ipsi larg. def.

Ricomeri. 62.

MAndatis tuis perfunctus apparitor, vbi ad destinata peruenimus, testimonij nostri vacuus abire non debuit; prçcipuè ne studium circa me tuum malè locatum putares: si gratiam relatus [d] sermo soluisset. Aue igitur dico, & præmitto iam petitionem: vt cùm iter in patriam relegere cœperimus, eluctandis difficultatibus adminicula vberiora decernas.

d *Puto leg.* sermo nō sol.

Symmachus Ricomeri. 63.

OCium patriæ lætâ peregrinatione mutaui. Nam iussu [e] Diui Valentiniani, cum multis amplissimæ Curiæ proceribus accitus, ad vicem quietis domesticę, fruor publicis gaudiis. Quod cùm ad te posset fama perferre, dignius visum est me indice nunciari. [f] Ipse ad respondendum benignitatem tuam morémque seruabis.

e *Al.* domini.

f *Hæc ex v. c. addita sunt.*

Siqui-

Siquidem literas tuas non minùs quàm meorum conſpectus & verba deſidero.

Ad Ricomerem. 64.

QVid mihi literæ tuæ iucunditatis attulerint, tibi æſtimandum relinquo, cui, ſi benè arbitror, viciſſim meus ſermo tribuit voluptatē. Perge igitur vt iam facere dignatus es, & amicitiam munerare affectu religionis, & aſſiduitate colloquij. Ego in referenda viciſſitudine par eſſe curabo. Nam qui ab alio poſcit officia, ſui quoque ſtudij frequentem operam pollicetur.

Ricomeri. 65.

SCio præſtantem animum tuum ſalutis meæ & reuerſionis indicia cupidè, vt amicitia poſtulat, opperiri: & ideò expectationi tuę reuectus in patriam ſatisfeci, méque agere ex ſententia, atque eſſe memorem tuæ circa nos humanitatis inſinuo. Simúlque deprecor, vt affectionem quam mihi & præſenti dependere, & abſenti dignatus es polliceri, literarum munere, quoties vſus tulerit, non grauêris augere. Vale.

Symmachus *Ricomeri.* 66.

NOſſe dignêris quanta ſit in domino Flauiano pectoris mei portio. Amici-

tiam aduẽtantis amplectere, vt duos obliges. Ambo idem sumus. Nam hoc dici à me patitur ille qui melior est. Plura scriberem, si aut diu velles rogari, aut tanti viri merita commendationem desiderarent. Ergo sat est, quòd accepisti voti mei indicia. Ambitu & labore non est opus, quum ex natura veniat vt à te moribus tuis proximus diligatur. Vale.

Ad Ricomerem. 67.

a v.c. Firmum. [a]FVrnium domesticum meum militiæ stipẽdiis cum honestate perfunctum, testimonio meo decuit adiuuari, vt faciliore aditu ad tuam notitiam perueniret. Porrige igitur, oro te, adiutricem manum legitima prę̨mia ex more cupienti. Huiusmodi quippe veteranis prærogatiua debetur, vt illis Protectorum dignitas tanquam precium longi laboris accedat. Quod [b]Furnio incunctanter eueniet, si tuus fauor vota hominis ad consueta nitentis adiuuerit. Vale.

Vide l. 2. C. de veterã.

b v.c. Firmo.

1 Furnium.] *Malo vt in quibusdam Mss.* Firmium. *Et infrà, ἀντὶ τῶ* Furnio, Firmio.

Symmachus Ricomeri. 68.

MEritorum tuorum iusta ratio depoſcit, vt familiaribus literis operam frequenter impendam, expertus quippe non perire officia delata sapientibus

Fun-

Fungor itaque ſalutatione,quę ſola curam teſtatur abſentium: tuámque oro præſtantiam,vt amicitiæ bonum ſicuti facere ſoles,& ſermone excolas, & mente cuſtodias.

Ad Ricomerem. 69.

DOminum meum & fratrem noſtrum Flauianum celſum virtutibus & honoribus virum, iuſtitiæ tuæ exortem eſſe non patior. Meritò pro honoribus [a] eius quæ cauſſa poſcit allego, [1] ſciens tuâ authoritate comiſſa, quæ ſub obtentu tuo [2] à quibuſdam ſcænis deſignata dicuntur. Vnde mihi maior fiducia eſt poſſe rem grauiter vindicari, cùm tua quoque fama pulſata ſit. Querelæ autem genus [b] hominis meliùs ſuggeſtio, ſi iuſſeris, proſequetur:quia multiplex iniuria modum epiſtolæ familiaris excedit. Non minora etiam filius illuſtris viri, & [c] ipſe iam honoris & meriti,in ſua proconſulari poſſeſſione tolerauit, quæ ad vnius quidem pertinent noxam, ſed ad vtriuſque contemptum. Ergo vt mos eſt tibi,auditis eorum allegationibus qui tuentur abſentium facultates,primò famam quę optimo cuique precioſa eſt, tũ amicitiam fidei indicem, poſtremò leges pro quibus excubas,dignare defendere: vt ad illuſtrem virum,

a *Ita rectè v.c. vulgo,* eiúſque cauſſa poſita allego.

b *Al.* hominum.

c *Lib.Scot.* ipſe etiã honoris.

Ad Tymasium. 72.

VRgeo te frequentibus ſcriptis, & animi affectione non deſero. Eſt autem [1] ſequeſter ſermonis mei felix, probabilis & honeſtate vitæ, & exercitatione militiæ, cuius vt cõſideratione͂ habeas, commonere [a] non debeo, cùm tua æquitas tantum pro eo poſſit efficere, quantum fauor meus [b] poſſit optare.

a v.c. non audeo.
b v.c. poſſet.

1 ſequeſter ſer. mei felix] *Scribo.* ſ. ſ. m. Felix: *eſt enim cuiuſdam nomen proprium, vt ſæpe lib.* 5. *nec non lib.* 4. *ep.* 62. *lib.* 6. *ep.* 9. *lib.* 7. *ep.* 58. *lib.* 9. *ep.* 48. *&* *ep.* 53. *nec non lib.* 10. *ep.* 36.

Ad Tymasium. 73.

Confer cū epiſt. 68. infrà lib. 4

PEtitio domini & fratris mei Stemmatij monitorem magis apud te quàm precatorem requirit. Nam cùm [c] tanta ſit eius antiquitas, vt votũ noſtrũ fauore præcurras, laborẽ rogandi in lucro habere debemus. Breuiter igitur quid poſcat aduerte, quę bona dici ſolẽt ſubſidia vitę, vbi cẽſus vberior eſt, infortunio proſcriptionis amiſit. Hæc in magno Reipub. gaudio tuis potiſſimùm meritis repenſanda committit. [d] Suſcipe, oro te, plenum bonitatis negocium, & amici inopiam, cui miſeræ valetudinis caſus acceſſit, rei familiaris [e] integratione ſolare.

c *Lib. Pith.* tãti ſit tibi eius.
d v.c. Suſcipe pro te p. *vt etiam lib. Scott.*
e v.c. integritate.

Symmachus ad Promotum. 74.

MVlta in te munera virtutum natura congessit. Quæ si quis trutinet[a] pensiore iudicio, nesciat vtrùm in te bona fortitudinis magis an mentis excellant. Sed alterius tibi laudis astipulator est Princeps humani generis. Officiorum verò familiarium nos testes esse debemus: [b] quoniã tibi religiosum studium nequimus æquare, tamen in hoc te [c] mei honore progressum, vt mihi falsis laudibus blandiaris, cùm ais aliquid ex nostri oris desiderare promptuario. Quid tibi inter rauca cornua [b] coruorum strepitus blandiatur? Est quidem familiare virtuti, [d2] delinimentum exercitij sensibus admouere. Nam & Achillem vatum maximus refert [e] ægrum animi curas fidibus resoluisse. Sed nos & musicæ facundiæ inopiam confitemur, & nutrimentum loquendi eorum litteris aucupamur, [3] quos hærere comitatui & fama loquitur, & tua scripta testantur.

a *Al.* propensiore, *vt in lib. Pith.*

b *v.* c. quo tibi.

c *v.c.* mei amore p.

d *Vide notas* IVR.

e *v. c.* deliniměta.

f *Lib. Pith.* ægri.

1 multa in te munera, &c] Tò munera *vetus liber Schoppij expungit. Ex more Symmachi erit ea phrasis.* multa virtutum. *Vide Schop. lib.* 3. *Verisſ. c.* 1.

2 delinimentum exercitij sensibus] *Lege fidenter cum Grutero,* d. exercitis s.

3 quos hærere comitatui] *Ex Mſ. Vrouer.*

V vouer. adiicienda vocula, tuo.

Ad Promotum. 75.

SAtis faciet quidem tibi ad omne gaudium conſpectus tuorum. Sed ego hanc hilaritudinem cumulari poſſe coniecto, ſi noſter ſermo quoque iungatur. [1] Nam cùm præ cæteris tibi domeſtica bona curæ ſint, proximum ſibi gradum iure amicorum cura defendit. Ergo vbi deſiderio tuo piæ neceſſitudines ſatisfecerint, ad noſtras quoque literas oculi conferantur. Quarum hæc ſumma eſt, vt me valere cognoſcas. Nolo enim te à colloquiis tuorum paginâ longiore producere.

1 Nam cùm prę cæteris, *&c*] *Non contemno vulgatam. Tamen ex V. L. Schoppius*, Nam cum p.c.t. dom. bona cara ſint, proximum ſibi gaudinm i.a.c.d.

Ad Promotum. 76.

DVo mihi grata proueniunt, quotiens à me literæ poſtulantur: & quòd te honore ſalutationis impertio, & quòd operam commendationis pręſto poſcentibus. Cùm igitur ad Africam reditum Paregorius cliens veſter inſtrueret, & huiuſmodi literas impendiò flagitaret; deſiderio eius effectum libenter impendi, ſciens apud amantem mei nec illius petitionem beneficio eſſe; carituram,

a v.c. edecumatæ.
b Lib. Scot. At istum

terum æquè [a] decumatæ honestatis inuenias. Illos ego amicos beneficio tuo acquisitos putabo, quos nescio. [b] Istum mihi reddidisti potiùs quàm dedisti. Vale.

1 studio meo] *Rectè Mercerus*, st. tuo.

Ad Eutropium. 52.

MEdiolani interim dego ad obsequium auspicij Consularis D. Valentiniani euocatus. [1] Accito mihi fors dedit exercendi circa te styli copiam. Libenter, vt honor amicitiæ postulabat, amplexus salutem tibi defero, quam, si bene contemplor familiarium religionem, frequenti vsu vicissitudinis repensabis.

1 Accito] *Imò voculæ duæ esse videntur*, Ac citò.

Ad Eutropium. 53.

a Lib. Scot. Ausonius.
d Hoc addidi ex v. c.

AVsonianus, vir Consularis admirator tuus, scripto à suis ex Asia nuper allato, mutilari agros suos, qui tibi coniunguntur, accepit. Eam rem cùm mihi amicitiæ nostræ gnarus [d] familiariter indicasset, principiò suasi, ne ad fidem tanti mendacij hominum suorum leuitate traheretur. Dehinc poscenti literas, officij huius operã non negaui, sciens mutuæ diligẽtiæ conuenire, cùm inter nos quæ ad integritatem famæ nostræ attinent, conferamus.

Quæ-

Quæso igitur, vt in bonam partem quæ à me scribuntur, accipias, & aut fallaciam temerati iuris alieni celeriter expurges, aut si quid te ignorante turbatum est, iubeas reformari. Vale.

Symmachus Ricomeri. 54.

MEus mos est semper alloqui præstātiam tuam. [a]Qui tuus?Literis abstinere. Facimus quod solemus. Ego scribo, tu retices. Sed scio in amandis amicis maiorem virtutibus tuis inesse constantiam, [1]quàm in negligēdis epistolis voluntatem. Atque ideo animi tui securus, cultum tibi debitum mente & sermone non desero, nequaquam reposcens, vt scriptorum mihi vicissitudo respondeat, cùm in amore reddatur. Vale.

a Sic v.c. vulgò leg. perperam, Qui literis tuis abstinere.

1 quam in negligendis epistolis voluntatem]negligēdis, *νόθον πρὸς ἔπος. Puto*, quàm in exhibendis, &c. *Loquitur ita noster sæpè: Et Ricomerim huncce ipsum ab epistolis scriptitandis alienum suopte genio fuisse meminit ep. 59. eod. lib.*

Symmachus Ricomeri. 55.

IN suburbano prædio fouens otium sumpsi literas tuas. Cur enim Romæ te discedente remanerem? Ager autem qui me interim tenet, Tiberim nostrum iuncto aquis latere prospectat. Hinc libens video quid æternæ vrbi in dies frugis ac-

cedat, quid Romanis horreis Macedonicus adiiciat commeatus. Nam penè, vt recordaris, cessante Africâ fames in limine erat, quam clementissimus, & ad salutem publicam genitus Imperator præuenit indebitis alieni soli copiis. [1]Iam portum nostrum, comperi, prima classis salutat. Iam securitate saturamur. Iã dicimus nostrum esse quicquid vbique bono Principi nascitur. Hæc eò scribo, vt & domino orbis effectum beneficij sui nuncies, & ipse fructum gaudij communis vsurpes. Ego paulo pòst abire longiùs paro, nec tamẽ dandis ad te literis abstinebo. Erit cura nostris in vrbe remanẽtibus, & meum sermonem tibi per idoneos mittere, & mihi pari fide quæ scripseris, exhibere.

Vide infrà hoc lib. 3. epist. 82. quæ eiusdem est argumenti. Vide notas IVR.

1. Iam portum nostrum, comperi, *&c.*] *Gruterus*, Iam p.n. tempori, *&c. vt significet iusto tempore classem frumentariam aduentasse. Nihil affirmo, neque vulgata displicet nimis.*

Symmachus Ricomeri. 56.

POssem silentium tuum ferre patiẽter, morem tuum cogitãs, nisi me ægritudinis, quâ laboras, dudum nuncius perculisset. Metuo igitur ne sollicita magis quã consueta cessatio sermonis tui munus impediat. Atque ideò quæso, vt curas meas fraterno amore susceptas, scriptis aut mãdatis

datis digneris absoluere. Nam cùm sim cupidus literarum, in secundis tamen pono solatiis, vt animus meus pro te anxius, si nondum epistolis, saltem nunciis erigatur. Vale.

Ricomeri. 57.

VLtrò in me arguo culpam silentij, si quando vsum officij mei quælibet dierum interualla remorātur. Nulla enim purgatio [a] suppetit, quin iocū multum familiaritatis publico actui frequenter [1] interseras. Sed idē qui peccatū vito desidiæ, æquè in scribēdo longus esse desino. Nam licèt sciam animum tuum nequaquā obnoxium esse fastidio, aduerto tamen pro conditione curarum tuarum, ponendum verbis modum: quia vt desideranti prolixitas grata est, ita displicere non poterit breuitas occupato. Vale.

[a] *Sic ex v. c. restituit. Vulgò leg.* Suppetit locū, multum fam. p. actu fre. interseros.

1 interseras] *Imò*, interseram.

Symmachus Ricomeri. 58.

AMo & suspicio virtutes tuas. Sed accidit quod tibi etiā amicus inuideā. Flauiano meo aliquandiu solus frueris. Accipe planiùs quid velim dicere. Ad te migrauit quicquid Romæ optimum fuit, & vobis quidem societas vestra dabit mutuum gaudium. Mihi quid solatij erit? quem & ille deseruit, & tu minùs deside-

a v.c. sufficit. rabis, quia vnus tibi pro vtroque [a] sufficit. Vale.

Ricomeri. 59.

Coniunge epist. 61. hoc libro.

ALius fortassis existimet serum esse munus, [1] quod anni superioris Consul excoluit. Ego sentio me atque alios qui procul degimus, amicitiæ fiducia ad hoc locorum esse [2] delatos, illis verò continuò satisfactum, quorum tamdiu memor esse non posses. Nam qui statim munificus est, ipsis quodammodo Magistratus sui fascibus admonetur. Qui ex interuallo reddit officia, testatur eos se maluisse differre, quorum obliuionem dies longior [3] nō posset abducere. Videat igitur an se quispiam credat ordine aliis aut honore postpositū. Ego me intelligo purâ affectione prælatum. Neque enim satis amicus est, cui solemne aliquid statim redditur. Honestior est illa securitas, quæ putat sibi deforme non esse, si quid diu familiaribus debeatur. Quare velim credas [4] moram quoque ipsam mihi iuuandam fuisse. Sic iudico, sic interpretor, quæ dudū aliis ex more delata sunt, nobis amore seruata.

1 quod anni s. C. excoluit] *Verè corrigo,* q. a. s. C. exoluit. *Locutio similis ep. 27. ep. 75. lib. 5. & alibi.*

2 delatos] *Mercerus benè,* dilatos. *Et differri*

ferri amicos non hic tantùm dixit iſte.

1 non poſſet abducere] *Optimè idem*, n. p. obducere.

4 moram quoque ipſam mihi iuuandam fuiſſe] *Quid hoc rei eſt? Si attendis, mecũ leges*, m. q. i. mihi iucundam f.

Ricomeri. 60.

OPtatò Igũtus fidiſſimam obtulit mihi facultatem officij deferẽdi. Nam dominus & frater meus Eugenius, cùm mihi ſui copiam præſtitiſſet, ſumendæ epiſtolę beneficium rogatus adiecit, quâ tibi honorificentiam ſalutationis exhibeo, & obnixè deprecor, ne me diutiùs ſilentio tuo ſuſpenſum eſſe patiaris.

1 Optatò Iguntus] *Vitium video, medicinam non video. nam quod doctiſſimus Schoppius putat*, optatus aduẽtus, *aut*, optatus aduentor, *nec planum videtur & ab autoritate ac veſtigiis omnium Codd. alienum eſt.*

Ricomeri. 61.

DVdum reſponſa tradideram, quæ teſtarentur grata mihi fuiſſe ampliſſimi Cõſulatus tui munera. Sed denuò nanctus Eugenij viri Conſularis fratris mei copiam, ſcripta duplicaui, haud veritus ne [1]faſtidium tuum crearet ſermo geminatus. Ex meo quippe animo metior, amicitiam non poſſe ſentire officiorum ſatie- *Lũge epiſt. 59. ſ. hoc libro.*

a v.c. Sint quãquam illa c.
b v.c. tuarum.
c v.c. ex aliis o.a. ea ipsi.

tatem:[a]quamuis sint illa crebra, & continuis similia, semper tamen vt rara & diu desiderata sumuntur. Huic opinioni meæ fidem faciet assiduitas epistolarum [b] mearum. Insitum quippe est bonis mentibus, vt quæ copiosè [c]ab aliis optamus adipisci, [2]ea largiter deferamus.

1 fastidium tuum] *Meliùs v.c.* f. tibi.

2 ea largiter deferamus] *Benè Ms. Pith. nec non etiam v.c.* ea ipsi larg. def.

Ricomeri. 62.

d *Puto leg.* sermo nõ sol.

MAndatis tuis perfunctus apparitor, vbi ad destinata peruenimus, testimonij nostri vacuus abire non debuit; præcipuè ne studium circa me tuum malè locatum putares: si gratiam relatus [d] sermo soluisset. Aue igitur dico, & præmitto iam petitionem: vt cùm iter in patriam relegere cœperimus, eluctandis difficultatibus adminicula vberiora decernas.

Symmachus Ricomeri. 63.

e *Al.* domini.

f *Hæc ex v. c. addita sunt.*

OCium patriæ lætâ peregrinatione mutaui. Nam iussu[e]Diui Valentiniani, cum multis amplissimæ Curiæ proceribus accitus, ad vicem quietis domesticę, fruor publicis gaudiis. Quod cùm ad te posset fama perferre, dignius visum est me indice nunciari. [f] Ipse ad respondendum benignitatem tuam morémque seruabis.

Siqui-

Siquidem literas tuas non minùs quàm meorum conspectus & verba desidero.

Ad Ricomerem. 64.

QVid mihi literæ tuæ iucunditatis attulerint, tibi æstimandum relinquo, cui, si benè arbitror, vicissim meus sermo tribuit voluptatẽ. Perge igitur vt iam facere dignatus es, & amicitiam munerare affectu religionis, & assiduitate colloquij. Ego in referenda vicissitudine par esse curabo. Nam qui ab alio poscit officia, sui quoque studij frequentem operam pollicetur.

Ricomeri. 65.

SCio præstantem animum tuum salutis meæ & reuersionis indicia cupidè, vt amicitia postulat, opperiri: & ideò expectationi tuę reuectus in patriam satisfeci, méque agere ex sententia, atque esse memorem tuæ circa nos humanitatis insinuo. Simúlque deprecor, vt affectionem quam mihi & præsenti dependere, & absenti dignatus es polliceri, literarum munere, quoties vsus tulerit, non grauêris augere. Vale.

Symmachus Ricomeri. 66.

NOsse dignêris quanta sit in domino Flauiano pectoris mei portio. Amici-

tiam aduẽtantis amplectere, vt duos obliges. Ambo idem sumus. Nam hoc dici à me patitur ille qui melior est. Plura scriberem, si aut diu velles rogari, aut tanti viri merita commendationem desiderarent. Ergo sat est, quòd accepisti voti mei indicia. Ambitu & labore non est opus, quum ex natura veniat vt à te moribus tuis proximus diligatur. Vale.

Ad Ricomerem. 67.

a v.c. Firmum.

Vide l.2.C de veterã.

[a]FVrnium domesticum meum militiæ stipẽdiis cum honestate perfunctum, testimonio meo decuit adiuuari, vt faciliore aditu ad tuam notitiam perueniret. Porrige igitur, oro te, adiutricem manum legitima pręmia ex more cupienti. Huiusmodi quippe veteranis prærogatiua debetur, vt illis Protectorum dignitas tanquam precium longi laboris accedat. Quod [b]Furnio incunctanter eueniet, si tuus fauor vota hominis ad consueta nitentis adiuuerit. Vale.

b v.c. Firmo.

1 Furnium] *Malo vt in quibusdam Mss.* Firmium. *Et infrà,* ἀντὶ τοῦ Furnio, Firmio.

Symmachus Ricomeri. 68.

MEritorum tuorum iusta ratio deposcit, vt familiaribus literis operam frequenter impendam, expertus quippe non perire officia delata sapientibus

Fun-

Fungor itaque salutatione, quę sola curam testatur absentium: tuámque oro præstantiam, vt amicitiæ bonum sicuti facere soles, & sermone excolas, & mente custodias.

Ad Ricomerem. 69.

DOminum meum & fratrem nostrum Flauianum celsum virtutibus & honoribus virum, iustitiæ tuæ exortem esse non patior. Meritò pro honoribus [a] eius quæ caussa poscit allego, [1] sciens tuâ authoritate comissa, quæ sub obtentu tuo [2] à quibusdam scæuis designata dicuntur. Vnde mihi maior fiducia est posse rem grauiter vindicari, cùm tua quoque fama pulsata sit. Querelæ autem genus [b] hominis meliùs suggestio, si iusseris, prosequetur: quia multiplex iniuria modum epistolæ familiaris excedit. Non minora etiam filius illustris viri, & [c] ipse iam honoris & meriti, in sua proconsulari possessione tolerauit, quæ ad vnius quidem pertinent noxam, sed ad vtriusque contemptum. Ergo vt mos est tibi, auditis eorum allegationibus qui tuentur absentium facultates, primò famam quę optimo cuique preciosa est, tū amicitiam fidei indicem, postremò leges pro quibus excubas, dignare defendere: vt ad illustrem virum,

[a] *Ita rectè v.c. vulgo,* eiúsque caussa posita allego.

[b] *Al.* hominum.

[c] *Lib. Scot.* ipse etiā honoris.

Ad Tymasium. 72.

VRgeo te frequentibus ſcriptis, & animi affectione non deſero. Eſt autem [1] ſequeſter ſermonis mei felix, probabilis & honeſtate vitæ, & exercitatione militiæ, cuius vt cõſiderationẽ habeas, commonere [a] non debeo, cùm tua æquitas tantum pro eo poſſit efficere, quantum fauor meus [b] poſſit optare.

a v.c. non audeo.
b v.c. poſſet.

1 ſequeſter ſer. mei felix] *Scribo.* ſ. ſ. m. Felix: *eſt enim cuiuſdam nomen proprium, vt ſæpe lib.* 5. *nec non lib.* 4. *ep.* 62. *lib.* 6. *ep.* 9. *lib.* 7. *ep.* 58. *lib.* 9. *ep.* 48. *&* *ep.* 53. *nec non lib.* 10. *ep.* 36.

Ad Tymaſium. 73.

PEtitio domini & fratris mei Stemmatij monitorem magis apud te quàm precatorem requirit. Nam cùm [c] tanta ſit eius antiquitas, vt votũ noſtrũ fauore præcurras, laborẽ rogandi in lucro habere debemus. Breuiter igitur quid poſcat aduerte, quę bona dici ſolẽt ſubſidia vitę, vbi cẽſus vberior eſt, infortunio proſcriptionis amiſit. Hæc in magno Reipub. gaudio tuis potiſſimùm meritis repenſanda committit. [d] Suſcipe, oro te, plenum bonitatis negocium, & amici inopiam, cui miſeræ valetudinis caſus acceſſit, rei familiaris [e] integratione ſolare.

Confer cũ epiſt. 68. *infrà lib.* 4
c Lib. Pith. tãti ſit tibi eius.
d v.c. Suſcipe pro te p. *vt etiam lib. Scott.*
e v.c. integritate.

Vvouer. adiicienda vocula, tuo.

Ad Promotum. 75.

SAtis faciet quidem tibi ad omne gaudium conſpectus tuorum. Sed ego hanc hilaritudinem cumulari poſſe coniecto, ſi noſter ſermo quoque iungatur. [1] Nam cùm præ cæteris tibi domeſtica bona curæ ſint, proximum ſibi gradum iure amicorum cura defendit. Ergo vbi deſiderio tuo piæ neceſſitudines ſatisfecerint, ad noſtras quoque literas oculi conferantur. Quarum hæc ſumma eſt, vt me valere cognoſcas. Nolo enim te à colloquiis tuorum paginâ longiore producere.

1 Nam cùm prę cæteris, &c] *Non contemno vulgatam. Tamen ex V. L. Schoppius*, Nam cum p.c.t. dom. bona cara ſint, proximum ſibi gaudinm i.a.c.d.

Ad Promotum. 76.

DVo mihi grata proueniunt, quotiens à me literæ poſtulantur: & quòd te honore ſalutationis impertio, & quòd operam commendationis pręſto poſcentibus. Cùm igitur ad Africam reditum Paregorius cliens veſter inſtrueret, & huiuſmodi literas impendiò flagitaret; deſiderio eius effectum libenter impendi, ſciens apud amantem mei nec illius petitionem beneficio eſſe; carituram,

nec meum inefficacem futurum esse sermonem.

Ad Promotum. 77.

NEc quidem prioribus literis meis vicissitudinem reddidisti. Sed mei officij fuit scripta geminare, ne tam fidâ occasione fraudarer: maximè cùm amicus communis Auxentius accessurum sibi aliquid gratiæ ex meis literis [a] indicaret. Quē tibi propterea commendare non debeo, quia illi apud te potiùs quàm apud alios testis esse consuesti. Vale.

[a] v. c. iudicare.

Ad Promotum. 78.

HÆrētem me literis impulisti, vt amicitiam, quam dudum tacitus optabā, nunc prouocatus excolerem. Amplector futuræ inter nos familiaritatis auspicem voluntatem. Et quamuis præuentus voto tuo enitar, vt potero, ne vincar officiis. Has enim mihi partes video reseruatas, vt religio, quę te hortāte sumpsit exordium, me annitente sumat augmentum. Vale.

Ad Promotum. 79.

PRimis quidem literis tuis [b] vicissitudinem mox rependi. Sed quia nouæ familiaritatis auspicibus plus debetur officij, excolere amicitiam literario munere persevero, vt perspicias benè cum his misceri fœdus animorū, qui cumulatiorem gra-

[b] Sic v. c. c. vulgò leg. vicissitudine mearum rependi.

gratiã religionis referre nouerunt. Vale.

Ad Promotum. 80.

BEari me multis bonis iudico, quoties sermonis tui honorificentiâ & splendore delector. Idque vt merear, etiam ipse non desero diligentiam frequentis officij. Stet igitur inter nos vt [a] animorum fida synceritas, ita huius muneris amica certatio. Vale.

[a] *Sic v. c. vulgò leg.* amicorũ.

Ad Rufinum. 81.

[b] SVccenseram silẽtio tuo. Sed postquàm mihi indicium de fratris honore fecisti, vicit offensionem voluptas. Et in eam condicionem res rediit, vt ei agam gratias, quem piè obiurgare meditabar. Tu verò sub [c] hac petitione, dum voles, retice, modò vt posteà bonis epistolis redimas styli tui ferias. O nuncium voto tui similem. Nullum decuit hæc scribere, nisi eum quẽ constat optasse. [d] Næ tamen præter gaudium quod de processu fratris adquiro, etiam iudicium tuum admodum decolorem. Solus enim tibi visus sum reparatis virtutum præmiis posse gaudere. Sed quod ais, exclusis improbis spem bonis redditam, [1] non insolitum vel inchoatum recẽs gratulor. Nam solemne est [2] Diuo nostro Theodosio in suos exercere censuram, morúmque agere delectum, & singulos,

[b] *v. c.* succensebã.

[c] *Sic v. c. vulgò leg.* hac cõditione retice.

[d] *Hac ex v. c. reposui, quia vulgò desiderabantur in excusis.*

vt nouos ſemper expendere, nec conſuetudini condonare iudicium. Inde eſt quod ſynceriſſimos mores tuos benignus reſpicit, quos ſeuerè & diligenter inſpexit. Quid quod etiam longè intendit oculos, & per immenſum requirit venas bonorũ, nullóſque auidiùs trahit, quàm nihil deſi-

a v.c. ideò derantes? Vt Flauianum meum atque[a] adeò tuum nuper exciuit, quem adhuc verecundia tegeret, niſi clara merita prodidiſſent. Hæc ſunt quæ mihi pro tempore

b A l. amãtiſsimã. lætitia dictauit. Nunc vt [b] amiciſſimum fratrem, vel, quod eſt verius, partem mei, diligas rogo ſponte facturum. Ama in eo ſtudia tua, & quicquid agnoueris virtutibus tuis proximum. Mihi [3] vt non eſt cu-

c v.c. diſcernar. ræ quòd à fratre [c] diſcernor: ita ſolatio erit, ſi eum ſciam verè in te Symmachum reperiſſe. Vale.

1 Diuo noſtro] *Imò*, Domino n. *Neque enim Diui Imperatores dicebantur quandiu viui. Tertul. in Apol.* maledictum eſt ante ἀποθέωσιν Deum Cæſarem nuncupare. *Erat ſcriptum*, Domino. *Et ex eo compendio paßim irrepſit tale mendum in his libris. Sed te ſemel moneo, Lector.*

2 non inſolitum vel inchoatum] *Rectè Mſ. Pith.* non vt inſ. vel inch.

3 vt non eſt curæ] *Fortè, vt opinio Gruteri*

teri est, vt nunc e.c. *Et spectat τὸ* discernor *ad Flauiani à Symmacho discessum. Sanè negationem à Symmachi mente abhorrere iam admonuit Schop. rectè.*

Ad Rufinum. 82.

ADhuc siles. Sed loquacitas mea non cohibetur exemplo, & est [a] ocium ad verborum copiam nimis commodum. Nam ruri sum, nec tamen rusticor. Tandum de ripa Tiberis (nam per fines meos fluuius elabitur) onusta specto nauigia, non iam sollicitus, vt antè, de fame ciuium. Ex inopia namque publicus metus versus est in [b] gaudium: postquam venerabilis Pater patriæ Macedonicis commeatibus Africæ damna pensauit. Quem nunc omnes vt altorem generis humani Deum diligunt. Nihil enim passus est Austris contumacibus aduersus Romam licere. Ergo de mei agri specula peregrinarum nauium numero transcursus, & gaudeo [c] victum populi Ro. non fato prouinciarum, sed voto [d] Principis prouenire. Scio hæc in aures eius esse ventura, deuotione quâ soles non occulere bonum publicum. Meritò parciùs loquor, tuæ facundiæ relinquens, vt hæc ornatiùs, si ita placebit, insinues, quæ nos incultâ veritate narrauimus.

[a] *Sic v.c. vulgò leg.* ociũ mihi ad verb. cop. commodum.

[b] *v.c.* gaudia.

[c] *Sic v.c. vulgò leg.* victũ Rei. non.

[c] *v.c.* Principis regi. Scio. *Coniũge ep.* 55. *s. hoc lib.* 3.

Q

Ad Rufinum. 83.

ITer, vt opinione metior, expedisti: quod solum tibi ad silentij veniam [1] suffragabitur. Nunc [a] statiua requies stylo & animo tuo scribendi ad nos vsum reformet. Licèt oris tui [b] facultas, & quum viam carperes, luculento potuerit affatu sitim nostram rigare. Sed fuerit tibi aduersùm culpam taciturnitatis de labore purgatio. Nihil iam suffragij restat, cùm tibi & facundia quæ nec antè [2] impediatur, supersit, & ocium quod desiderabatur, accesserit. Vale.

a Sic v.c. vulgò leg. statiuo requies.

b Sic v.c. rectè in excusis erat, fac etiam q.v. carpseris, luc. poterit a. s. meã ri. S. f. t. a. c. taciturnitatis laboriosa purgatio.

1 suffragabitur] *Benè v.c.* suffragabatur.

2 impediatur] *Lege fidĕter,* impediebatur.

Ad Rufinum. 85.

SEquor te literis: quia mente & adfectione non desero. Nec videor mihi citò hæc arripere solatia, cùm adhuc apud nos recens iucunditas tua vigeat. Sentio enim bonorum separationem statim diuturnam videri. Quod si, vt præsumo, etiam tuus animus expertus est, fac nouerim festinatâ scriptorum vice te quoque hoc interuallum dierum longum putare.

Ad Rufinum. 85.

MOs & ratio flagitauit, vt mansurus domi veniã de augustissimo Principe [1] impetrari mihi itineris postularẽ. Excusa-

cusationis caussam literis indicaui, quas fauor tuus molli aditu & blandâ recitatione commendet. Nihil enim meorum sine boni cuiusque auxilio placeret. Rē loquor omnibus notam, mihi numquam tacendam: hoc amici, hoc æmuli sciunt. Quorum alij gaudent esse apud te locum meritis, alij dolent [2] non esse diuitiis.

1 impetrari in. itiner.] *Rectè Merc.* imperati.

2 non e. diuitiis] *Fortè*, n. deesse d. *Nec tamen facilè muto, vt sit sensus, incorruptam Rufini integritatem æmulis displicere.*

Ad Rufinum. 86.

INtelligebam nō esse de nihilo quòd diu à literis temperabas. [a] Tandem impedito per ægritudinē visu, officiorū stetisse solertiam perspexi. Itaque ego ille de silētio sollicitus probare me fateor, quòd asperæ nuncium rei vsque ad sanitatis tuę gaudia distulisti; ne de te ante caperem [b] exorti incōmodi sollicitudinē, quàm securitatem remoti. Nunc quia valetudo tecū in gratiā rediit, indulgentioribus paginis amicitiā munerare: alioquin cessantibus epistolis simile aliquid rursus timebo. Sed de hoc satis verborum est. Flauianum pectoris mei dominum, tui socium, hærere animo tuo vsque ad improborum dolorem nimis

a v. c. Tandem patuit imped. p. æ. v. o. s. solertiam. Itaque.

b Al. exortam.

gratulor. Nam sæpè apud me de tali amicitia gloriatur. Hoc ego futurum ante prospexeram, virtutes vtriusque considerans,
av. c. fecit quarum similitudo concordiam [a] facit. Et ideò plus gaudij quàm miraculi capto, téque oro ne quid in tales amicos fascino liceat. Ille enim mihi non est rogandus, cui aliud velle non expedit.

Ad Rufinum. 87.

LOngo orationis ambitu commendentur incogniti. Seueriani autem C. V. merita annosæ militiæ probata documentis elaboratum testimonium non requirunt. Principem locum regendis Præfecturæ vrbanæ cohortibus obtinuit, in ordinem Senatorium lege transcriptus est. Restat vt post dignitatem Curiæ, quæ honoribus maior est, etiam Reip. prouinciali specimen sui præbeat; quod futurum arbitratur, si domini mei præfecti vrbis super hoc literas promptus stipulator adiuueris.

Ad Rufinum. 88.

SIlentium meum de excessu ciuis Emeriti lepidissimo argumento epistolæ momordisti. Nam quid excogitari facetiùs potuit ad castigationem suppressi à me nũcij, quamuis Cælij montis habitator aduenticiis literis Romæ cognoscerem? Sed mihi

mihi iudicij tui ſpectata grauitas indixit religionem. Metui quippe tibi huiuſmodi indicio lætus videri. Scimus humanitatis hanc eſſe rationem, vt parum probatis & antè diſcordibus ad vicem doloris, quem mors incurere ſolet, reuerentiam ſaltem ſilentij deferamus. Quare parce obliquè ſtylo cædere, quòd diſplicere auribus tuis timui. Quinimò age circunſpectioni meæ gratias, quæ tuis ſalibus locum fecit. atque vtinam ſæpè epiſtolas ioco ſcribas, quas negas ſeriò. Quid auarè vteris ingenij tui copiis? Vereor ne mihi poſthàc vtilius ſit mittendis literis abſtinere. Nam proximã de te paginam offenſione taciturnitatis euicui. Et ideò preſtabis forſitan culpæ meę, quod non reddis officiis.

Ad Rufinum. 89.

COmmendarem tibi Flauianum filiũ meum, ni te volente eſſet accitus. Nihil igitur tuo beneficio derogabo. Satis eſt iuueni meo ad argumentum grati circa te animi, quòd de literis parentis non requirit auxilium. Puto tamen conuenire pietati, vt me quoque eius nomine tibi fateatur obligatum. Ex quo fiet vt plura in eum congeras ſtudij tui munera, pro quo tibi non vnus obnoxius eſt.

Symmachus Rufino. 90.

SÆpe mihi auctor lætitiæ, aut primus, aut solus es; qui Quæstorem antehac fratrem, nunc Rectorem Prætorianum literis nunciasti. In omnib. ergo literis tuis magna aliqua mei gaudij caussa est.[a] Quid quod & ipsa verba luxuriant, & animi sui alacritatem styli nitore testantur? Hæc cùm paribus officiis æquare non possim, voto diuina conuenio, vt fortuna optimorum virorũ semper tuæ felicitati grata sit.

a Sic. v. c. vulgò leg. quia & ipsa.

Ad Rufinum. 91.

PRobitate & honore pollentibus viris, nihil aliena addit oratio. Suâ enim luce conspicui precariis testimoniis non iuuantur. Qualis ergo quantúsque sit dominus & frater meus, in aperto est. Meritò eius laudibus nostrum cedit ingenium. Hoc vnum tamen prætereundum non puto, summam mihi cum illo esse officiorũ familiarium societatem: quæ res etiam tibi minora merita plerúmque commẽdat. Vnde arbitror ex abundanti promptam fore in eum præclaræ tuæ mentis affectionem, quam illi & decus proprium, & meæ amicitię prærogatiua conciliat.

Vale.

Coniunge epist. 48. suprà hoc lib.

QV. AVRELII SYMMACHI V. C. COS. ORDINARII EPISTOLArum

Lib. IIII.

Symmachus Stilichoni. 1.

DIv siluisse me fateor, vt mihi fiduciam scribendi tuus sermo præstaret. Sed cùm perspicerē necdum me vllo inuitamento officij prouocari, prior in verba salutationis erupi, plurimùm rogans vt exempli istius imitator esse digneris.

C S. C S. 2.

ABundat Flauianus filius meus ad promerendam conciliationem bonorū suis paterníque suffragiis. Sed interest amoris, quem verè pignori meo debeo, ne, dum meritis illius nihil desse contemplor, officium parentis omittam.

Facio igitur quod redundet, & cumulum impono perfectis. [1] Sed hoc ad coniungédum Flauiano meo præstantiæ tuæ animum multùm credo valiturum: quia mihi pro beneficio intelligis imputandũ, quod illi solo iudicio detulisses.

1 Sed hoc] *Gruterus accommodatiùs*, Et hoc.

C S. C S. 3.

VIr spectabilis Rufinus, & in ordinis nostri lectissima parte censendus, cùm in obsequia tibi debita pergeret, inuidere se mihi credidit, nisi nostra susciperet. Igitur à me reddendam defert salutationem, quam tibi sæpè deferrem si esset facile similes inuenire. Rarus igitur est sermo: quia rara est talis occasio. De ipso nihil dicimus. [1] Meritò enim proprij conscius, suspiciones gratiæ fugit, & in examé tuum veniens non vult sui commendationem testi magis debere quàm iudici.

1 Meritò] *Haud quidem malè. Clarius tamen & huic nostro familiarius est quod coniicio*, Meriti: *quod & video magis Grutero probari.*

Ad Stilichonem. 4.

QVid de Afrorum dolore & militariũ virorum querelis cósultu s præcepto

sacro

ſacro ampliſſimus ordo cenſuerit, plenè atque apertè geſtorum Curialium inſpectione cognoſces. Sed quia me quoque familiariter indicem geſtæ rei eſſe iuſſiſti, ſummatim, quæ decreta ſunt, non tacebo. Lectis D. noſtri Honorij Aug. literis, atq; ſententiis, decurſiſque omnibus paginis, quæ Gildonis crimina continebant, par bonorum motus erupit. Conſulti igitur in Senatu more maiorum (neque enim ſine legitimo ordine iudicij authoritas ſtare potuiſſet) ingenti cauſſæ deuotis ſentẽtiis ſatisfecimus. Adiecta eſt poſt rèi damnationem pro alimentis populi Rom. ſupplicatio. In metu enim ſumus, ne obſit cõmeatibus annonariis medij temporis mora, & perturbatio plebis oriatur. Veniet in manus tuas quid pronunciauerim. Reperies & facti huius me adſeruiſſe iuſtitiam, & apud D. noſtrum Arcadium cauſſam publicæ egiſſe concordiæ.

Ad Stilichonem. 5.

COmmendationem non deſiderat, qui ad agendas gratias pergit. Et ideo Flauianus filius meus fretus culminis tui beneficio leuat iſtiuſmodi labore curam parentis. Reſtat vt ſcribam quòd illius corám gratulatio ſequetur, nihil eſſe ad integrandas fortunas hominũ virtutibus tuis

promptius. Reddideras inclinatum pristinum statum, & putabaris consumpsisse præstanda. Nunc adiecta est ei honorabilis euocatio, quam testimonij tui iuuit auctoritas. Nouos beneficiorum gradus inuenis, & inconstantem putas amorem qui incrementa non accipit. O felicis ingenij benignitatem! Quid Flauiano meo amplius velim nescio: cum tu sponte præcurrens, impudentes nos facias æstimari, si adhuc aliquid optamus.

Ad Stilichonem. 6.

EVectiones impetrasse me gaudeo, quibus Præturam filij mei virtute quâ polles, iuuare dignatus es. Restat vt cumules quæ magnifici animi consuetudine præstitisti, & familiares meos in Hispanias missos ob equorum Curulium coëmptionem transcurrere protinus iubeas, quia tempore futuræ editionis vrgemur. Illud autem de te petere non audeo, sed tuo relinquo iudicio, [a] vt effectum desiderij mei datis ad amicos literis præcipias adiuuari.

[a] *v. c.* interfectũ.

Ad Stilichonem. 7.

AGendis tibi gratiis pro Flauiano filio meo, vsquequaque me imparem sentio. Et quum sint verba rebus faciliora,

beneficij

beneficij tui magnitudinem dictis æquare non possim. Neque enim mea tantùm gratulatio est, quòd cum illo honor amissus [a] reuertitur in gratiam. Senatus boníq; omnes, hanc inter se lætitiam partiuntur. [b] Idcirco arduum est, [1] vt vnus sermo cõpenset quod tantorum contraxit affectio. Dabis igitur veniam pro re pauca dicenti. Maius quiddam est, honorem restituere quàm dedisse. [2] Illud enim fieri fortuna consentit, hoc contra ipsam præstat humanitas. Pręmiserat alia exempla clementiæ receptus cælo Principum Parens, & Flauiano meo multa casibus detracta reddiderat. Reseruatus est vnus, & potissimus bonitatis titulus hæredi, quem magnitudinis tuæ monitu paternis beneficiis D. Honorius adiecit, interpretatus scilicet Diuo Principi tempus, non animum defuisse. Nunc perfecta sunt á successore cõsimili interrupta fato opera clementiæ. [c] Fastigium tamen lenissimus & augustissimus Princeps cœptis genitoris imposuit, cui ad vicem gratiæ te ac tui similes opto monitores. Nam summis imperij moderatoribus pia & decora suadentes, instrumenta sunt boni seculi. Est quidem Rectori nostro diuini fontis ingenium, & omnium virtutum prompta natura.

a *v. c.* reuertit.

b *v. c.* Quocirca.

c *v. c.* Fastigium quoddam leniss.

Sed, vt imagine mihi vti liceat, optimos gubernatores mediocriter etiam remigum manus iuuat. Te verò famæ eius amicioré cùm fides militiæ, tũ neceſſitudinis [a] reddidit affectio. Hinc eſt quòd illi promeré di vndique amoris vias inuenis,& maioribus occupatum mones priuata fata reſpicere. Humani caſus in fugam verſi ſunt, nihilque in Senatu mœſtum reſedit. Aliis [b] attributus, aliis integratus eſt honor. Vni familiæ debetur quicquid ſinguli ſumus. Sed iam ſeruabo epiſtolæ terminos. Namque vereor ne hæc ipſa afferant faſtidium præclaræ verecundiæ tuæ, cùm æquare nõ poſſint vicem gratiæ. Illa te potiùs gaudia munerentur, quæ meritorum ſecuritas parit. Nolo ex verbis cuiuſquam ſperes tanti beneficij ſolutionem. Præ cæteris noſti, ſolum conſcientiæ bonæ præmium ſatisfacere poſſe magna præſtantibus. Vnũ tamen tanquam immoderatus adiicio, vt iugiter in Flauiano meo beneficia tua diligas. Vale.

a v.c. reddit.

b v.c. tributus.

1 vt vnus ſermo] *Lego*, vt vnius ſ.

2 Illud enim fieri fortuna conſentit, hoc contra] *Malè hæc verba tranſpoſuit ſomnolentia librariorum. Contrario ordine de auctoris mente ea repono*, Hoc enim fieri f. conſentit, illud contra, &c.

Ad

Ad Stilichonem. 8.

INtelligo ex mora & cunctatione reſcripti [1] atque diuini aliquid in his quæ Prætoria filij mei ſupplicatio comprehendit, incongruum vel dubium iudicari. Atque ideo tibi petitionum mearum debeo præſtare rationem. De equis ob natalem Domini noſtri Honorij & inuictiſſimi Principis largiendis, licèt hoc anno obſequij iſtius tempus effluxerit, opinor votũ meum non potuiſſe reprehendi. Aquæ verò theatralis & holoſericarum veſtium impetratio etiam aliis ante me plerunque delata eſt. [2] Et ideo iuuatur exemplis amphitheatrium ſpectaculum, quod editioni filij mei propter capacitatem opto concedi. Etiam ludicris Quęſtorum prælationibus negatum. Teſtimonio ſunt reſcripto priuilegio ſolis patere Conſulibus. Sciat à me dudum rei iſtius proceſſiſſe principiũ: non vt faſtigio Conſulari, quod pro me tui culminis felix & olim debitus magiſtratus ornauit, ex hoc aliquid adderetur (neque enim præcipuus honor rerum talium requirit augmenta) ſed ne populus Romanus adpetentior iſtiuſmodi voluptatis minoris loci vrgeatur anguſtiis. Cæterùm quid prærogatiuæ habeat non video, cùm etiam Cenſuales abſentium mu-

nera illic ſoleant exhibere, quorum mediocritatem volumus æmulari. Hæc eô ſcribo, ne videar iniquitatis aut inſolentiæ argui, ſi aliquid denegetur. Sed eminentiſſimæ & ſemper mihi reuerendæ ſublimitati tuæ expendendum relinquo, quid merito exiſtimes conuenire. De me enim opinio hominum iudicabit,[3] ſi iuſta non impetrem, cùm tuæ cenſuræ animus ſoleat magna præſtare.

1 atque diuini] *Fugit vox,* oraculi, *aut quæ ſimilis.*

2 Et ideo iuuatur exẽplis amphit. &c.] *Totus hic locus mera caligo, quam diſcuſſit ex parte Mercerus,* delata eſt, & ideo iu. exemplis. Amphitheatricum ſpect. q. e. f. m. p. cap. opto concedi, etiam lud. Q. prælationibus (*Schoppius*, præluſionibus) non negatum, teſtimonio ſunt, &c. *Quanquam & in poſtremo hoc articulo deficit quiddam, ac negatio quoque addenda, hoc modo,* ſolis non patêre Conſulibus. *Nempe hoc vult, vſum amphitheatri non Conſularibus tantùm ſed & Prætoriis editionibus permittendum. Denique* pro, ſciat, *lego,* ſcias. *Coniungenda autem epiſtola* 12. *infrà, Vbi pro beneficij iſtius impetratione & Stilichoni eidem & Principi gratiæ aguntur.*

3 si iusta non impetrem] *Malim*, si ista non imp.

Ad Stilichonem. 9.

CVm sublimi excellentia tua legationem mihi amplissimus ordo mandauit, ad quam suscipiendam me & necessitas impulit patriæ, & tui culminis prouocauit auxilium. Peruectus igitur ad comitatum Domini & Principis nostri Honorij in notitiam magnificentiæ tuæ deferre non distuli aduẽtus mei caussam. De censuræ enim tuæ pendet arbitrio spes communis officij. Quæso igitur vt lectis amplissimi ordinis petitionibus, quarũ exempla coniunxi, inter felices magnitudinis tuæ auctus, super hac quoque parte expectationem meam literis digneris instruere.

Ad Stilichonem. 10.

ITáne sublimem animum tuum mei cepit obliuio, vt tamdiu exortẽ colloquij tui me esse patiaris? An existimas neglectum familiaris officij æquanimiter à me posse tolerari? Quin age vt mos est virtutibus tuis, & [1] amicitiam scriptorum celebra, simúlque æstima quô vberior ac prõptior literis tuis à me cura referẽda sit, quę tacenti iugiter exhibetur.

1 amicitiam scriptorum celebra] *Mer-*

cer. am. ſcripto concelebra. *Sed nihil muto.*

Ad Stilichonem. 11.

SÆpe ad te literas dedi, quas credo ſuppreſſas. Quando enim vir ſeruantiſſimus amicitię, multiſque animi bonis prę-ditus, dignationem [a] officij denegaſſes? Fuerit hoc eorum, quibus in reddendis paginis defuit fides. Nunc euentus optabilis [b] veterum morum ſequeſtré ſcriptis meis præſtitit. Igitur diligentia, quam mihi proficiſcentis fidelitas pollicetur, erga te cultum ſalutationis inſtauro. Reſponſa tua facient, vt vſum ſtyli per verecundiam ſerò repetitum, viciſſitudine prouocatus exerceam.

[a] *v. c.* mihi officij patui de.

[b] *v.c.* verũ morum.

Ad Stilichonem. 12.

COnſulatum meum liberalitate [c] continuas, & vt publicus parens in futuros etiam magiſtratus Imperialem prouocas largitatem. Quo ergo mihi ore celebrandus es, qui faſtigio honorum iure [d] conſpicuus, Prætorios quoque inſtruis apparatus? Cogitas enim cæteris ſeculi bonis etiam priuatorum munia debere congruere. Itaq; Domino noſtro Honorio diuinæ ſtirpis Auguſto benefaciendi ſemper addis calorem, docéſque inuictum Principem Senatoriam mediocritatem muneribus incitare. Cui pro me agere gratias ſolus

[c] *in v.c.* cõtinuus. *malè.*

[d] *Sic puto leg. cùm ſit in v. c.* cõſpicimus.

ſolus omnium potes,qui tãti beneficij auctor fuiſti. Ego in filij mei editione teſtabor, cùm Romanam caueam leopardorum curſus impleuerit,cui iuſtior plauſus & læta vocum ſuffragia debeantur. Longiùs pergerem,niſi tuus nobilis pudor par virtutibus cæteris laudis onera vitaret. Ero igitur verborum modicus, dum ſingulari verecundiæ tuæ obſequor.Sed præcelſa ſublimitas tua teneat definitum, meam gratiam,quæ parca eſt,in animo redundare. Vale.

Ad Stilichonem. 13.

AD patriam rediiſſe me nuncio, necdum compotem ſanitatis. Sed ſi tuus aduentus adriſerit, ſpero in gratiã mecum bonam valetudinem mox eſſe redituram.

Ad Stilichonem. 14.

CVm filios noſtros iugali fœdere ſociare vellemus, primam ſuper hoc magnificentiam tuam meditatio noſtra *Vide notas* conſuluit, vt cœpti felicis auſpicium à pa- IV R. rente publico ſumeretur. Effectum in nuptialibus votis Deus præſtitit.Nunc honor ſportulæ ſuſcipiendę culmini tuo & more & amore ſoluendus eſt.Quare recipiendo obſequio manum atque animũ benignus admoueas. Hunc enim lætitiæ adhuc api-

cem festa nostra desiderant, vt is qui nobis auctor ante omnes esse dignatus es iũgendæ per filios necessitudinis, æquè maneas adprobator.

Ad Bauthonem. 15.

NOn cadit in te suspicio ista, vt consultò amicitiæ negligens fuisse credaris. Est tibi animus tenax fidei, & vt in recipiendis familiaritatibus circunspecta cautela, ita in retinendis firma constantia. Quapropter nec antè opinatus sum exemptum me numero cæterorũ, quibus principio anni munus Consulare tribuisti, & nunc ampliùs quàm reliquis mihi credo delatum. Nam quod illis generalis oblatio dedit, nobis specialis cura restituit. Qua in re his quoq; succensere nõ debeo, qui me exortem prioris honorificẽtiæ esse voluerunt. Neque enim mihi aliter euenire potuisset, vt quod fraus aliena subtraxerat, [a]bis mererer. Stabit igitur apud animum meũ iugis tua gratia, & memoria constantis officij nullâ obliuione tenuabitur, siue error [b]istud, seu dol9 fecerit. Docuisti omnes, nihil vlterius ad destruendas amicitias callidũm cogitare, [z]quas vidẽt insidiis suis crescere. Vale.

[a] v.c. his mererer. & li. Scot.

[b] v.c. ista.

z quas vident] *Emendo*, qui has v.

Ad

Ad Bauthonem. 16.

INter pręcipua gaudiorum numero literas tuas, ſcilicet fraterni animi teſtes, & veræ religionis interpretes. Eas quantò ſæpiùs ſumo, tantò impenſiùs, vberiúſque deſidero. Difficilis eſt enim ſatietas bonarum rerũ: & tunc maximè animos iucũda quæque ſollicitant, cùm videntur explere. Scribe igitur, vt facis, ſæpiùs: nec metuas ne experiaris ingratum, [a]& amoris & ſermonis tui tam cupidum. Vale.

a v.e. quẽ vides & amoris & ſerm. tui. eſſe tã c.

Ad Protadium. 17.

SVm quidem nimis æger animi, & præ tãto luctu obeundis impar officiis. Sed nunquã fortunę in me tãtum licebit, vt [b]amorem tuum victus mœrore diſſimulem. Quinimò his delinimentis remedia vulneri meo facio. Quæ etſi pro magnitudine doloris inualida ſint, medicinã tamen mihi efficaciſſimam [i]tui ſermonis auxerunt. Quid expectem vides. Redde operam, ſi videtur, debitam amicitiæ, ægro animo profuturam. Vale.

b v.e. honorem.

i tui ſermonis auxerunt.] *Mendum hîc quoque. Sequor Merceri coniecturam, i.ſ.* quærunt.

Ad Protadium. 18.

Iunge epiſt. 47. 5. lib. ad Agorũ.

FAlsò apud me venandi ſtudio gloriaris. cùm thymũ facundiæ ſpirẽt literę tuę.

Ne mihi os fubleueris. Alia ocij, alia negocij ſigna ſunt.[1] Hæ res verba. Solet ruſticus vino anhelus.... ganeon autẽ ſequitur grauedo ſuos. Amici camœnarum florem ructatis Heliconis.[2] Quas tu nobis indagines leporũ, quos natales canum dies, quæ venatica feſta mentiris, ceſſent poſſe me retrahi à voluminum ſtudio in eas artes quas tibi arrogas. Ne primæuus quidẽ cùm ferret ætas, Amycleos aut Moloſſos alere curaui. Tantum abeſt, vt hæc annis in ſenectam vergentibus velim,

Vide notas IVR.

Vir. eglo. 1.

Cãdidior poſtquam tondenti barba cadebat.

Sed fac velle me obire nonnunquam ruſticas voluptates. Cui tandem primorum Senatus tanta vacationis felicitas ſuppetit, vt inter patriæ curas reſpiret opere ſylueſtri? Comperiſti haud dudum frumentarias magnę vrbis querelas. Succeſſit huic olei penuria, & adhuc manet de fruge cauſatio. Hinc rerum feſſi viros Curiæ oratum remedia legauimus: & ſpes eſt clementiſſimum diuinúmque Principem ſalutari [a] operâ conſulturum petitis. Intereà [3] laborantium murmur eſt, ſtrepit ciuitas. Tu nunc amice venaris, & nimis anxios deliciarum tuarum iactatione ſollicitas. Sed quî fieri poteſt, vt talem tantúmque te perſcrutandis cubilibus leporum

a v.c. habebat, operaæ: *lib. Pithæi*, ope. *& mox legit*, petit interea lab. murmur, ſtrepit ciuitas

porum credam vacare? Vnde ergo est quòd iisdem literis à me poscis historiam, quibus canum tuorum festos ac profestos dies prædicas? Dissimulari studia vera non possunt. Nam fateris inuitus inter figmenta ludicra morbum legendi. Non ibo longiùs. Priscas Gallorum memorias deferri in manus tuas postulas. Reuolue Patauini scriptoris extrema, quibus res Caij Cæsaris explicantur: aut, si impar est desiderio tuo Liuius, sume ephemeridem C. Cæsaris decerptam bibliothecuię meæ, vt tibi muneri mitteretur. Hæc te origines, situs, pugnas, & quicquid fuit in moribus aut legibus Galliarũ, docebit. Enitar, si fòrs votum iuuet, etiam Plinij Secundi Germanica bella conquirere. Tantisper esto contentus fide operis oblati, & fratrem nostrũ Mineruium scriptorum meorum [a] doctissimum iudicem, quem malo plausorem, fac socium lectionis. quanquam hoc à te scio nequaquam petendum. Nihil enim bonæ rei inter vos diuidi amor æquus ac mutuus finit.

[a] *Lib. Pit. sic habet,* doctissimum & benignissimum iudicẽ. cur dicam iudicẽ? quẽ malo pl. &c.

1 Hæc res verba, &c.] *Portenta. Mercerus pulcrè & clarè, nec sine vestigiis Mſ.* Acres herbas olet rusticus, vinum anhelus ructat ganeo, nantẽ sequitur grauedo. Vos amici Camœnarum, &c.

2 Quas tu nobis &c.] *Distinguo & corrigo*, Quas tu n.i.l.q.n.c.d.q.v. festa mentiris? Censen' posse m. r.a.v. st.i.e.a.q. tibi arrogas?

3 laborantium murmur est &c.] *Equidem fero lectionem. Fortè tamen, vt Mercerus,* lab.murmure strepit &c.

Ad Protadium. 19.

Confer epi. 52 hoc lib. 4.

A Prosperis ordiendum est. Quapropter in prologo, vt ita dixerim, literarum, salutem [1] valetudinémque[a] vico.

a.v.c. dico

Dehinc meorũ subiicio postulatum. Flauianus [2] vir in cõmune pignus diu eluctatus fortunæ [b] aspera, sed Diui Principis beneficio in tranquillum reductus, soluere solariũ patris iussus est, taxatione preciorum grauiter aggeratâ. Neq; census exilis tanto oneri conuenit. Fac igitur, si quid in te opis est, vt afflictę domui pia temporum parcat humanitas: alioquin integrata per indulgentiam bona [c] [3] vel actione fœnoris detrahentur. Sequetur, vt spes est, paterna benefacta iuuenis Augustus, ad quem sicuti successio imperij V.C. [d] à fratre peruenit, ita & bonitatis imitatio.

b Lib.Pit. asperis.

c Lib.Pith. vel auctiones.

d Lib.Pit. à Patre.

1 valet.vico] *Leg.* indico. *Tamẽ v.c.* dico.

2 vir in commune pignus] *Ex vitio compendij*, nr̃um, *menda obrepsit, admonente Grutero, & ita reponente*, nostrum com.pig.

3 vel

3 vel actione] *Mercerus*, ex actione. *Penè cõiecerim*, per ind. b. velatione, *&c. id est, specie fœnoris, &c.*

Ad Protadium. 20.

HIlarasti mihi diem literis, quæ testatę sũt vigere apud te nostræ amicitię diligentiam. Multum pectori meo voluptatis allapsum est Et sanè statueram scriptis anteuertere officium tuum, si te Mediolanũ venisse didicissem. Dederã quippe hanc prouinciam germano tuo, cuius tibi amore non cesserim, vt aduentum tuũ propè nunciaret. Sed colludio quodam moratus indicium, tibi ordiendæ salutationis[1] priorem locum præstiti. Neque ego molestè fero quod apud te gratia fratris[a] antistat. Intereà respondendum est inquisitioni, quâ scirę postulas, quibus actibus vitã colamus. Deum filius meus Græcis literis initiatur, ego me denuò studiis eius velut æqualis adiunxi. Repuerascere enim nos pietas iubet, vt literarum dulcedinẽ liberis nostris labor participatus insinuet. Tuę res non in germine, sed in fruge sunt, cuius eloquentissimus iuuenis, vt fando comperi,[b] proximis facundię calcibus vrget parentem. O tè beatum, amice, si[c] vinceris! Nostra adhuc institutio molitur florem creare, nec imperari põt vnico

[a] *Sic v.c. vulgò,* antestat.

[b] *v. c.* proximus.

[c] *Sic v.c. rectè vulgò leg.* viceris

labor. Itaque inter meum metum & diligentiam, lentus pignoris nostri profectus adolescit. Planè, vt arbitror, quęsitis satisfecimus. Nunc vicissim rerum tuarum ordinem cupio cognoscere. Facilis autem tibi, si me dignum putes literis, commeantium copia est, quum tabellariis [a] in aula fratris tui vtaris. Vale.

a v. c. in aula positi, fratris vtaris.

1 priorem locum præstiti] *Benè Mercer.* p. l. præstitit.. *Illud enim,* præstiti, *respuit mės autoris.*

Ad Protadium. 21.

POst vrbis nostræ exitiabilem famem, re frumentariâ in tranquillum redactâ, oram Campaniæ regionis accesseram. Commodùm adfuit Martianus [1] intimus vir, & mihi per vos amicus, adportans literas tuas: quas vbi lætis oculis percurri, aucta est apud me celebratorum littorum gratia. Fit enim plerumq; vt ex bonis accidētibus honor & voluptas crescat locorũ, & amoris signa præferat. Nam nemo flagrantiùs amicitiam colit, quàm qui irascitur negligentiæ. Quod ita accipias volo, vt caussa officij mei salua sit: nullum quippe delictum curæ erga te frigentis agnosco. Quid quòd proximè teste fratre communi, quem magistratus vrbis amplectitur, geminã tibi salutẽ per epistolas dixi?

Num

Num fraternitati tuæ etiam commeātium fidem debeo? Cogita in longinqua raras aut occultas hominum profectiones: adde perfidiam mandata frustrantium. Non accusabis absentis, vt spero, desidiam, si consideres & in emittendis epistolis alienam requiri occasionem, & in reddendis alienā fidelitatem. Sed quid ego his testimoniis diligentiā in te meā nitor adserere? Ipsum fratrem nostrum Martianum credo tibi sedulò prodidisse, quanta memoria & prædicatio tui in ore ac pectore meo vigeat: ego verò iam quid de scriptis meis vel silentio sentias non requiro, siquidem minus est te frequenter adloqui, quàm de te iugiter loqui. [2] Quid ergo? Scripta postulas quibus sæpè malè creditur: hoc liberius, hoc verius est, quod defertur absenti. Itaque, vt vis, gloriare styli frequentiâ: ego officium vinco iudicio.

1 intimus vir] *Ms. Cuiac.* intim. noster. *Leg.* int. vester.

2 Quid ergo? Scripta postulas *&c.*] *Si benè arbitror, scribendum,* Quid ergo scripta p.p.m. creditur? Hoc liberius *&c.*

Ad Protadium. 22.

GEminus pariter in manus [a] meas à te sermo peruenit, dum multiiugis officiis amicitiam nostram pergis excolere.

[a] *Sic emēdaui, cùm in v.c. esset*, meas ait sermo p. dū multimagis of.

Quo exemplo licèt omnis adfectio modo non munere censeatur, reddo tibi binas literas: quarum alias frater noster Eusebius, pars pectoris mei, has verò frugis optimæ iuuenis [a] Martyrius exhibebit. Simúlque conuenio vt fidem solutionis [1] istius muneris memineris ęmulari, cùm te cœperit frequētiū paginarū vicissim fœnus vrgere.

a Lib. Pith Martius.

1 istius muneris] *Ex similitudine vocabuli sequentis superuacaneum hoc*, muneris, *facilè inualuit, quod expungendum videtur.*

Ad Protadium. 23.

OBseruatio quædam me adhuc vsque cohibebat, ne literas primus emitterem. Hunc enim morem quædam [b] institutio vetusta constituit; vt eorum antè recurrat adfatus, quos à proprio lare peregrinatio longa disterminat. [c] Ago itaque atque habeo vberes gratias, quòd & te langore discusso rectiùs valere cognoui, [1] & his ad scribendum manum quodammodò intelligo esse reseratam. Pro qua re meliores tibi opto processus. Nam etsi secundùm mores ac natales tuos honorum culmen [d] indeptus es, necdum tamen perfectum præmium debitamque mercedem tua fortuna restituit. Quæ etsi in te magna contulerit, nunquam tamen æquabit meritum tuum. Nunc redeo ad verba solemnia,

b Lib. Pith institutio, vt iusta constituit.

c al. ago igitur.

d al. adeptus.

nia, quibus tibi ſalutationis officium de more perſoluens, mutuum munus expoſco. Intelligis enim viciſſitudine ſcribentium animos incitari.

1 Et his ad ſcribendū] *Merc.* & mihi a.ſc.

Ad Protadium. 24.

EXtant in monumentis Salluſtianis Africani literæ, quas Iugurtha poſt excidium Numantinum teſtes ad Micypſam decoris ſui pertulit. Has ego in præſentia fratris noſtri Florentini nomine ad verbū mandandas paginis puto: quia vt ambo [a] ex negociis ſuis pari gloriâ viguerunt, ita vtriuſque virtuti idem teſtimonij honor cōgruit. Et illum quidem Scipio regi Numidiæ volens reddidit: nos inuiti tanto ornamento tibi cedimus: fatendum quippe eſt in gratiam tuam factum, vt hunc abire pateremur. De me ſi quid pro amicitia tua poſtulas edoceri, erit quæſitorum index, qui rerum mearum arbiter fuit. Tantùm epiſtolæ meæ crede quòd valeam, tuique diligentiam colam, quam mihi de te inuicem fides æmula pollicetur.

a *Lib. Pith.* in negociis ſuis p.g. ſplenduerunt.

Ad Protadium. 25.

DEſideraui literas tuas aduentantibus multis, quos mihi ſermonem tuum præſumpſeram traditurос. Sed vbi expectationē meā ſpes iſta fruſtrata eſt, vltro te

alloqui ſtudui, vt te [a] exemplo beneficij ad curam ſimilem prouocarem. Quæſo igitur ne amicitiæ munia frigêre patiaris, quę impatienter requiro, licèt nouerim diligentiam circa me tuam, etiam cùm ſcripti abſtinens ſis, fido animo contineri.

a v.c. exēplo officij ad.

Ad Protadium. 26.

AMpliſſimâ redundo lętitiâ, cùm video literariis officiis meis honorem parilem non negari, atque ideo exercendi ſtyli am -e [b] extimulor. Neque enim fas eſt torpere ſtudium, quod [c] æqua benignitas compenſatione gratiæ muneratur. Plura vellem, ſed verecundiam tuam nimio [d] laudis excurſu non oportet onerari. Vale, & amicitiam, ſicuti facis, in exemplum tuere. Nos etſi elegantiâ ſermonis impares ſumus, conſtantiâ religionis pares eſſe nitemur.

b v.c. diſtimulor.
c v.c. ęquè
d Laudis, aberat ab excuſis, ſed erat in v. c.

Ad Protadium. 27.

VT deſidem me ſcribendi ſæpe accuſas. Quid doleam magis, neſcio. Sermo omiſſus negligentiam videtur arguere, parcus infantiam. Malo tamen vt ingenio conuitium quàm moribus meis facias: quibus, quandiu ipſe mei ſum memor, obiicere [e] tui obliuionem non potes. Caſtigaſti item quòd te fratribus tuis dicendâ ſalute conſociem. Sum quidem loquendi

e in v.c. erat, tua.

pau-

pauper, & tenax chartulæ.[1] Hoc te mihi dare vitio non oportet, quod illos constat amplecti. Facit autem lex Curiæ nostræ, vt maioris apud me numeri antistet authoritas. Quid si vos vnà ad mensæ genialitatem vocarem? Nolles eodem cum fratribus toro accipi? Nec inuideris, si [2] vnius epistolæ creditum quæstum quodammodo de vobis vsuræ triplicis exerceo. Nihil enim mihi à singulis pro altero soluitur. Aut cur mea officia diuidi postulatis, qui ad exprobrandum vestra coniungitis?

Iunge epist. 44. suprà lib. 1. ad Agor.

1 Hoc te mihi] *Concinnè Ms. Pith.* Sed hoc te m.

2 vnius epistolę creditum quęstum &c.] *Neque istud vacuum mendo. Ms. Pith.* vni ep. creditur. Quæstum &c. *Quò magis puto legendum,* vnius ep. creditor quæstum &c.

Ad Protadium. 28.

INgenia humana prompta ad arguēdum esse omnibus liquet.[1] Sed tu qui inter bona rara numeraris, omitte sectari per naturam faciliora, & defensionem longi silentij mei suscipe, quæ abundat plurimis justitiæ patrociniis. [b] Si contempleris ad viciniam Rheni, à qua nunc & optimus Princeps, & potissimus magistratus abest, nullum nostrarum partium commeare, sors fuat. An quis tantum viæ ob rem pri-

a Sic v.c. vulgò leg. Si contēpseris ad vicinitatem.

uatam mihi [a] ignoratus arripiat? Primò quia in commune imperij caput vndique gentium cõuenitur: tum quòd clementissimum Principem in hac parte degentem, varia omnium desideria vel necessitates sequuntur. Et tamen quum tabellarios tibi plures caussæ offerant, æquè à stylo tẽperas, nec vllâ à nobis [b] expostulatione perstringeris. Facit enim securitas mea, vt diligi me etiam à tacente non ambigam. Ergo amicitiæ nostræ fiducia non ex literis pendeat. Illarum interualla fors [c] facit. Fides autem mutuæ diligentiæ indignatur linguæ assertionem. Ad hæc etiã prolixas epistolas petis, tanquam facturus periculũ, quantùm in scribendo canâ ætáte profecerim. Semper quidẽ similis, arentibus riuulis, [d] largiores ripas refugi, vt inopiam breuitas affectata celaret. Nunc graues quoque anni, si quid de pectore meo stillabat, biberunt. Præterea [e] nihil argumenti suppetit ad propaganda quæ scribimus. Nosti ocium meũ, de quo apud te largiter loqui vtriúsque fastidium est. Magnis negociis plura verba conueniunt. Nobis idem sit linguę modus, qui fortunæ est. Mallẽ, Aborigenũ more, dictionem salutis alternę ligno aut corticibus scribere, Ægypt⁹ papyri volumina bibliothecis forósque

[a] *Sic v. c. vulgò leg.* ignoráti.

[b] *Sic v. c. vulgò*, postulatione.

[c] *v. c.* faciet.

[d] *v. c.* laxiores.

[e] *Vide hic notas* IVR.

róq; texuerit. Sufficiat aliquãdo celebrãdæ amicitiæ, si vales, bene est. Opto has ipsas, quas tu breues quereris, salutationum vices, dum absumus, inter nos longùm manere.

1 Sed tu qui inter bona &c.] *Turbatus hic locus est & mutilus, quem additis ex Ms. quibusdam, aliis ex ingenio coniunctis tantùm aut disiunctis verbis sic repono:* Sed tu qui inter b.r.n.o.s.p.n.f.e.d.l.f.m.f.q.a.p.i.patrociniis, si contempleris a.v.R.a.q.n.e.o.p. e.p.m.a.n.n.p. commeare. Fors fuat an quis t.v.o.r.p.m.i. arripiat. Tibi proficiscentium Romam maior facultas fuit Primò quia, &c.

Ad Protadium. 29. *a Sic lego, non ingressi, vt erat inv.c. malè.*

SPero te, vt fando didici, ad vicina venturum. Fors fuat, an vera comperi. Ego tamen vel tradendas coràm tibi à fratre nostro Mineruio duas oratiunculas meas, vel mittendas in patriam fidelitati eius [a] ingessi. Parcus in hac epistola esse debeo. [b] Illis enim quæ legenda suscipies, amor auarus explebitur. Commoneo tamen, ne orationis vnius titulo mutetur de me existimatio tua. Nam repudiata censura grauat nos principio, solâ argumenti inspectione. Sed vbi dicta legeris, cum sententia mea in gratiam reuertêris, Hanc

b Ita emendaui. Nam v.c. habebat malè, Illis ferant quæ. Confer epi.9. infra l.5. ad Theodo. & epi. 46. infrà hoc lib.

partem quæ tempestate resectâ est, totius ordinis nostri antetulit authoritas; ne sub specioso nomine fores impotentiæ ambire solitis panderentur. Plures vtilitatis & honestatis affectiones in ipso corpore orationis inuenies. De vtroque opere meo iudicium tuum cura mea desiderat.

Ad Protadium. 30.

SIlentij inter nos simile scis esse delictũ. Atque ideo mihi [a] iniusta culpa datur, quæ vtrique communis est. Et tamen defensio mihi suppetit, quia nec profectiones commeantium notæ sunt, & tu non iisdem sedibus immoraris: dum aut Treuiros ciuicâ religione, aut quinque Prouincias ocij [b] voluntate commutas. Mihi est Romę iugis statio,& maior nunc caussa residendi,ex quo me viri excelsi germani tui præsentis & cura retinet, & iuuat gloria. Vnâ igitur viâ sociare scripta potuisti,quæ frater & fratri æquandus acciperent. [c] Quod à te gaudeo vel serò curatum. Nec tamen cum â literis temperares, vllam decessionem diligentiæ in me tuæ factam putaui. Tanta est enim securitas veræ amicitiæ,vt de sua fide ęstimationem mutui amoris assumat. Plura in hunc modum dicere piget. Quare transeo ad eam sermonis tui partem, quæ orationũ mearum

[a] *v.c.* iniustè culpæ datur quod vtrique commune est.

[b] *v. c.* voluptate.

[c] *Sic v. c. vulgò leg.* Quod à te vel serò curatum est.

rum desiderium videtur attingere. Ais in manus tuas scripta nostra venisse fratre nostro Mineruio proditore, qui friuolis meis literatâ potiùs curiositate, quàm iustâ delectatione non abstinet. Si tibi tantum ocij est, vt ad fastidium detergendum nonnulla [a] etiam insulsa conquiras, quicquid stylo elaborauimus, [b] exhibeo, securus veniæ, quam mihi spondet animi tui [c] charitas. Penè præterij, quod loco principe accusare debueram. Itáne epistolarum nostrarum simplex vsus interiit, vt paginis tuis lenocinia æui præsentis anteferas? Redeamus ergo ad infucatos nominum titulos, & cùm dicitur aut redditur salus, nihil ipsis vocabulis nostris honoratius aut blandius esse dicamus. Exemplo certè tibi sit epistola mea: quam si æmulari spreueris, & arrogantiæ notatus videbor, & cæteris aggregatus, quorũ magnus suspectus in verbis est, nullus cultus in sensibus.

a *v.c.* etiã falsa cõq.
b *v.c.* exhibebo.
c *Sic v.c. rectè vulgò erat*, curiositas.

1 quicquid stylo elaborauimus, exhibeo] *Iudiciosè Gruterus*, q. st. elaborabimus, exhibebo. *Nam &*, exhibebo, *in quibusdam Mss. legitur.*

Ad Protadium. 31.

MEdiolanum te idem qui me Consul acciuerat. Speraui quod nos in vnũ

votiua caussa conduceret. Sed vbi per valetudinem defuisti, ægerrimè expectati [a] gaudij dispendium tuli. Nunc peractis super omnium magnanimitatem Consularibus festis, Romam reuertor: quò se amplissimus magistratus venturum protinus genero adstipulante promisit. Quàm vellem, si in solidum redit sanitas, compensares aduentu veniam superiorem, atque vnâ viâ & Senatui deferres officium volũtarium, & Consuli debitum solueres. sed [1] vnum mihi optare tantùm, cùm frustrà fuerit sperasse leuiora. [2] Quando tu venatui togam præferes?

a Sic putaui leg. Nã in v.c. erat gaudium dispendij.

1 vnum mihi optare tantùm] *Affirmo benè Gruterum, benè Mercerum coniecisse*, vanum mihi optare tantum. *Hoc enim ait, quî res tantas concupiscere ausim ego, cùm fefellerit animum meum spes tantularum? Schoppius eodem sensu, sed audentiùs*, vnde mihi &c.

2 Quando tu venatui &c.] *Clausulam hăcce Ms. Pithæanus ignorat, superioribus haut sanè congruentem.*

Ad Protadium. 32.

CRescere inter nos quotidie amoris debitũ volo. Sed epistolis tuis nihil opto debere, quæ mihi plerumque [b] [1] exprobrant vt desidi. Ergo geminis literis non simul

b v.c. exprobrãtur vt d. e. g. literis tuis nõ s. m. r. p. n. sed coniuncta emissione r.

ſimul mihi redditis, pari numero, ſed iunctâ remiſſione reſpondeo. Valemus quantum ætas [a] admittit, decliuis in ſenium. Rarò nobis ager viſitur, ſed multò rarior eſt apud me vſus legendi. Tibi & ruſticari, & erudiri plurimùm licet. Inde eſt quòd nos frequenter plurimùm alloqueris: quia omne tempus vt quæratur ingenio, ocio vindicatur. Sed fiduciæ tuæ audacia noſtra non ceſſerit. Haurias licèt monumenta priſcorum, & ipſe paginis ediſcenda cõmittas, ſollicitabo te [2] arentibus verbis ſcriptis tuis, quæ amore & iudicio me legere neceſſe eſt, vt compenſem illorum damna quæ negligo.

[a] *Al.* permittit.

1 exprobrant vt deſidi. Ergo &c.] *Lectionem v. c. quam Iuretus deſignat, ſequi malim: præſertim cùm Mſ. Cuiaciani etiam conſenſus accedat.*

2 arentibus verbis ſcriptis tuis &c.] *Hiatus aliquis hoc in loco, & lacuna, quam ſine autoritate non impleo.*

Ad Protadium. 33.

DElectaris epiſtolis meis. Credo. Hinc eſt quòd eas & ſæpe & ardenter efflagitas. Sed non ſtatim mereor deſidis notã, ſi nequeo tui amoris in me auaritiæ ſatisfacere. An interlabi amicitiæ memoriã

per silentium putas? Caue talia [1] de animis opinari, quorum æterna iudicia sunt. Habet enim plurimum [2] sui ponderis fides, & [3] [a] alligata voluntario sacro, styli admonitione non indiget. Hæc à me tibi semel non scripta sunt. Nec tamen deseris inueteratam querelam. Quid si præstat lōgùm tacere? Non vides oracula olim locuta desisse, nec vllas in antro Cumano literas legi, nec Dodonam loqui frondibus, nec de spiraculis Delphicis vllum carmen audiri? Patere igitur vt homullus Promethei [4] manu factus mandare cessem papyro, quæ dudum in vatum foliis non legūtur. Nolo tamen [5] denunciatum mihi à me silentium suspiceris. Tenebo in scribendo tantam mensuram temporis, quātùm inter nos locis absumus. Tu quoque [b] impatientiam vince ratione, quæ non finit vt tibi quotidie literæ meæ in vicinia Rheni posito à nostro tabula deferantur.

a v. c. allegata.

b Sic emēdo, Nam. v. c. habet impatrētiam.

1 de animis] *Leg.* de amicis. *Quanquam retineri illud*, animis, *Gruterus mauult, quod omnium, inquit, amicorum religio non perennet.*

2 sui ponderis] *Benè Ms. Pith.* sibi pond.

3 alligata volun. sacro.] *Perspicuè & eleganter Ms. Vvou.* allig. vol. sacramento,

4 manu

4 manu factus] *Leg.m.* fictus.

5 denuntiatum mihi] *Euidens est legi oportere*, denuntiatum tibi, &c.

Ad Protadium. 34.

MAgni sunt quidem fructus, quos de literis tuis capio. Sed fiunt vberiores, [1] dum communium fratrum manus transeunt. Singuli enim scriptis tuis de suo aliquid adponunt. Tibi igitur acceptum fero, quicquid ex omnium ore conquiro. Sed rursus expende quanto labore respōdeam tot ingeniorum sublimium varietati. Nam pares estis, nec tamen similes. Ergo non minorem mihi rependenda afferunt difficultatem, quàm accepta dulcedinem. Hanc omnibus humanis gaudiis legem natura dixit, vt curæ voluptatem sequantur. [2] Natæ soboles primo parentes die hilarant: mox pij metus breuem gratiam fugant. Honor in exordiis lætus est: hinc animos laborum æstus ingreditur. Longum fiat, si pergam similia contexere. [3] Etiam ad ea mihi diuertendum est, quæ fas sit de tanto viro dicere. Temerè iurasti. Mandari enim perituræ chartæ epistolas [a] quereris, & alligasti sacramento enorme iudicium. [4] Itáne de me ludos facis, vt quæ apud te incuriosiùs loquor, in styli caudice, aut tilice pugillares censeas trans-

Vide notas IV R.

[a] *Sic lego, non verò,* querelis. *quod tamē est in v. c.*

a al. facilis. ferenda, ne [a] facilè ſenectus papyri ſcripta corrumpat. Et Marciorum quidem vatum diuinatio caducis corticibus inculcata eſt. Monitus Cumanos lintea texta ſumpſerunt: tu etiam ſericis voluminib. Achæmenio more infundi literas meas præcipis. Magna ſunt authoritatis tuæ pondera, nec poſſum gratioſum putare, quod tu iuratus allegas: ſed dum me rurſus inſpicio, labaſcit fides, & refragatur teſtimonio conſciẽtia. Ita quod credibile perſona iudicis facit, diffidentia reſpuit audientis. Tu igitur ſolus ambigua ſubmouebis, ſi amorem tuum poſthàc parciùs loqui de laudibus meis iuſſeris.

1 dum communium, *&c.*] *Leg.* dum per commun. *&c.*

2. natæ ſoboles primo, *&c.*] *In Schoppÿ Mſ. eſt*, Natæ ſobolis primus parentes dies hilarat.

3 Etiam ad ea mihi diuertendum eſt] *Schop.* etiam ea mihi aduertendum eſt. *Ego nil muto.*

4 Itáne de me ludos, *&c.*] *Suam huic loco ſententiam leuiſſima mutatio reſtituet,* Itane me ludos facis, vt q.a.t.i.in ſtyli caudices aut tiliæ pugillares, *&c.*

Ad Mineruium. 35.

OBrepſiſti verecundiæ meæ vt prior ſcriberes: vadatum me tibi hoc munere velim credas. Sed non fero, vt ædes quodammodo amicitiæ noſtræ nouus ſalutator adiſſe videaris. Iamdudum virtutes tuas pares fratribus in pectoris mei poſſeſſionem recepi. Creuiſti etiam pro parte legitima [1] paternæ in me familiaritatis ſucceſſione, licèt ſingulis vobis ſoliditas mei amoris acceſſerit. Quæ bona animi, [a] etſi ſpargi in plures putantur, vnicuique tamen plena & indiuiſa proficiunt. Prætereà cùm palatinæ eloquentiæ [b] militarem, porrexi amicitiæ tuę dexteram. Quare tot tantíſque pignoribus annexi, non æſtimemus de epiſtolarum tyrocinio charitatis ætatem. Nam vt animus celerior eſt [c] literis, ita prius fuit amare quàm ſcribere.

Hæc ex v. c. addidi.

a Lib. Pith. etſi ſparſim plures habere put.

b v. c. militares.

c v. c. literas.

1 paternæ in me familiaritatis ſucceſſione] *Benè Mercerus*, paternæ in me familiaritatis ſucceſſionem. *Cernere enim hereditatem more Iuriſconſultorum dixit noſter.*

Ad Mineruium. 36.

POſtquàm te Mediolanum veniſſe aſſeueratio commeantium palàm fecit, ſperaui de proximo literas tuas: ſed vbi eluſa eſt expectatio mea, nec ſucceſſit

vllum ſpei pretium, præſumptum de te officium meo operi vindicaui. Auxit prætereà ſcribendi cauſſam vir ſpectabilis frater meus Baſſus, qui pauliſper auulſus à nobis [1] tranſponi antè in pectus tuum debuit. Adieci alteram paginam reddendam germano tuo, cùm tibi ſors in patriam reditum ſecundauerit. Aſperſerat nos ille iamdudum facundiæ ſuæ floribus, [2] & ſibi Galliarum priſca monumenta [3] iuuando ocio exſcribenda mandauerat. Optatò accidit, vt ei per te vtrumque reddatur, honor epiſtolæ meæ, & expetitæ fructus hiſtoriæ.

1 tranſponi antè] *Lego*, tranſp. à me.,

2 & ſibi Galliarum] *Deeſt vocula*, ſibi, *in Mſ. Pith. Et quidem omittendam ſequentia conuincunt.*

3 iuuando ocio] *Malim*, iucundo oc. *Et notatum antè mihi tale mendum in ea voce.*

Ad Mineruium. 37.

PAulus amicus meus iamdiu ærario ſacro militat, ſed non pro gradu militiæ ſpectandus tibi. Nam probitate morum ſuorum mediocritatem vincit officij. Nec deſpexeris hominem, ſi numerum eius ſtipendiorum examines. Sed tardiores habet proceſſus verecundia, quæ facit vt intra merita honoris ſui hæreat, Nunc tamen pœni-

pœnitet longùm ſtetiſſe: tuo enim iudicio reſeruatus eſt, ſub quo emergere maximũ moræ precium eſt. Cùm igitur illi vitę integritas, militiæ ætas ſuffragium ferat, dignum eſt vt ad debitos fructus me precatore, te authore, perueniat.

Ad Mineruium. 38.

GAudentius amicus meus in gremium patrocinij tui confugit, vir omnibus in rebus amari dignus.[a] Genus eius Senatorium eſt, mens & modeſtia origine ſuâ ac ſtirpe nobilior. Si fuco gratiæ infectum teſtimonium meum non putas, ſuſcipe diligendum. Longa obſequiorum eius inſpectio faciet, vt me iudices minora dixiſſe. Vale.

[a] *v. c.* genus ei.

Ad Mineruium. 39.

AMa Flauianum dominum & filium meum, quantùm me velle interpretaris: &, ſi fieri poteſt, certamen mecum de amore eius ingredere. Gaudebo ſi viceris. Sed hoc mihi tunc [b] probabitur, quum & ipſe te colere ſupra menſuram diligentiæ meæ cœperit. Nam ſi amicitia de mutuis conſtat officiis, facile erit vt ex illius animo tuum metiar. Vale.

[b] *v. c.* probetur.

Ad Mineruium. 40.

SI conſideres quanta ſit [c] innocentiæ raritas, amabis Deſiderium filiũ meũ,

[c] *v. c.* innocentium.

Lib. Scotti innocétiæ caritas. in paucorum electione numerandum. De quo nō falli iudicium meum ſtatues, cùm in examen tuum venerit. Interim quæſo, vt illi per me amicitiæ tuæ ſacrarium recludatur, & præſtes auré benignam cauſſarum ſuarum iuſta narranti. Si quid in eum benè [a] conſulueris, abſoluetur fides mea, quæ apud illum ſpem beneficentiæ tuæ in ſe recepit. Vale.

a *Sic v. c. excuſi libri habēt*, cō-tuleris, abſol. f. m. q. a. i. ſ. b. tuæ fideliter perſoluit.

Ad Mineruium. 41.

IN abſoluendo Ruſtico noſtro votum tibi detuli: opem filius meus Cæcilianus exhibuit. non eſt igitur meæ verecundiæ rapere gratiam laboris alieni. [b] Ambo illi referamus acceptum, quod agi cura tua præcepit, exequi mea valetudo non potuit.

b *v. c.* Ambo ipſi acceptū feramus, quod.

Ad Mineruium. 42.

SCio quid de me ſentias: ſed certus iudicij tui [1] non recuſo laudari. Æmularè certè quòd te tacitus admiror, quia plus habet ponderis tecta veneratio. Relinquamus verborum blanditias nouis inter ſe amicis. Illos iuuent alterna præconia vſque ad fidem fœderis. Noſtra charitas [2] abdito pectorum recondatur. Ipſa habitatio cordis in operto eſt. Inde me tua cura reſpiciat. Sed non eſt meum formā ſcribēdis literis dare. Illud tantùm cogites volo: cùm

cùm ſis ad prædicandum liberaliſſimus, parùm mihi videri poſſe quòd à te laudor, niſi ampliùs obliger. Prætereà ſcire poſtulo, cur ſeruata in præmiſſis nominibus noſtris vetuſtas defuerit literarum cõtextioni. Iuuet alios titulo ſublimitatis attolli. Ego magnificentiæ appellationem recuſo: niſi fortè me improbum putas, quòd honori tuo eadem delinimenta non defero. Amor fictus in illa verba ſummittitur. Amicitiæ cultus ingenuus eſt. Alba velamina, non ſegmentati amictus, fidem veſtiant. Quò mihi altus reuerentiæ gradus? Amari à fratre malo quàm ſupici.

1 non recuſo laudari] *Apage illud*, non: *nempe totius epiſtolæ ſententiam, quæ ex ſingulis verbis ſeſe prodit, oppugnat euidenter.*

2 abdito pectorum] *Fortè meliùs ex Mſ. Pith.* adyto p.

Ad Mineruium. 43.

EVſebius familiaris meus eſt, idem vetus priuati miles ærarij. Diu morbo obſtante obſequio tuo defuit. Orandus mihi es, ne inter [illegible]des annotetur. ſed impetratio veniæ non manebit, niſi illi aliquid beneficij propitiatus adieceris. Quæſo igitur flagitandis per Hetruriam debitis publicis ſollicitudinem nauare iubeatur:

a Sic leg. puto. Nam in v. c. est, vt longè absente.

[a] vt longæ absentiæ culpam commendatione aliquâ laboris amoueat.

Ad Mineruium. 44.

SEmper quidem mihi salutatio à te profecta gaudium creat, sed ea præcipuè, quæ familiaribus apportanda committitur: adiicit enim scriptis digna quæsitu, & de te tradit auditui, si quid defuit lectioni. Velut nunc Sebastius vester post epistolam tuam redditam,[1] tanquam mihi [2] satín' ex voto ageres, sciscitanti, imaginé præsentiæ tuæ præstitit. Idem nunc de ocio meo quæ velis nosse narrabit. nam me in syluis Laurentibus[b] [3] concinatus est rurali inhærentem quieti. [4] Quid enim magis affectandum est mihi sarcienti nonnumquam valetudinem, [c] declinanti sæpè turbas, literarum semper innocentiam diligenti?

b Fortè leg. connactus est.

c In v.c. declinati.

1 tamquam mihi] *Probabilis coniectura Merceri*, iámque m.

2 Satín'] *Ita pingo, nihílque muto. Vox ea familiaris antiquis, pro*, satísne.

3 concinatus est] *Nulli frugi bonæ id verbi. Suspicatur Gruterus*, concomitatus e. *Alius*, connactus e. *Malim*, continuatus est: *quod & Mercero & similiter Schoppio visum. Adi quæ notaui ep.47 suprà, lib.1.*

4 Quid enim m. aff. est mihi sarcienti,

ti, &c.] *In Mſ. Pith. vox vna interiicitur* Quid.e. m. a. eſt mihi collapſam ſarcienti, &c.

Ad Mineruium. 45.

FIducia mihi ſtyli atque ingenij mei nulla eſt. Sed tua benignitas auſus meos prouocat. Miſi igitur ad eruditionẽ tuam duas oratiunculas noſtras: quarum vna ad Polybij filium pertinens ex [a] recẽti negocio nata eſt: altera dudum, cum res in Senatu agitaretur, à me parata, nunc opere largiore aucta proceſſit. Huic argumentum eſt repudiata Cenſura, quam tũc totius Senatus fugauit authoritas. Nolo miseris grauiſſimum ordinem magiſteriũ reſpuiſſe. In oratione noſtra non leues cauſſas euitatæ huius poteſtatis inuenies.

a Sic putaui leg. nam in v. c. eſt, exercéti. Confer. ep. 29. ſuprà hoc lib.

Ad Mineruium. 46.

SPectatæ frugis viros apud te debeo cõmendare: quia præcipuum munus eſt, vt tuis amicitiis inſerantur. Suſcipe igitur, quęſo te, ortu & moribus facilè ſummates, eóſque in primore congreſſu penetrali familiaritate dignare. Legationem illis Campanorum Prouincialium commune mandauit. [1] Habent [b] oranda iuſtitia negocium. Perſonas meas cura commendat. Aduertis duas eſſe cauſſas exercendæ in eos benignitatis, pro quibus publica ęquitas

b Fortè, orandæ iuſtitiæ.

tas petitionum priuatim, non gratiosus laudator interuenit.

1 Habent oranda iustitia negotium. Pers.meas cur.cō.&c.] *Fallor, aut corruptissimum locum corrigo verè, & distinguo*, Abūdat iustitiá negotium, Personas mea cura commendat. Aduertis d. e. c. ex.i.e.b.p. quibus publicè æquitas petitionum, priuatim non gratios.l.interu.

Ad Mineruium. 47.

VIdi Romæ Protadium filium nostrū, cuius commendationi nihil ex familiæ vestræ ornamentis præter literas tuas defuit. Quas cùm desiderassem, de citeriore Gallia imperatum sibi à socero iter te procul agente respondit. Excusationem iuuenis non libenter accepi, cætera morum probaui. Satis est hoc auribus patris, cui nolo in me gratiosum videri testimonium breuis experimenti. Simul vereor, nè quid amori tuo in filium derogé, quem non decet iuuari apud te per suffragium conciliationis alienæ. Vale.

Ad Mineruium. 48.

1 LIteras nonnullâ humanitate præstamus. Has autem domino & fratri meo Basso, qui sororis fortunas tuetur, iusto amore detulimus. Petitio ab æquitate non discre-

discrepat, quin potiùs iure atque iustitiæ munitur auxiliis. Nam rebellem seruum sibi poscit adduci, ad cuius inuestigationẽ nec præcepti cælestis authoritas, nec Africani Comitis vigor potuit peruenire: siquidem facti audacis conscius imminentem pœnam latebrarum vitauit effugio. Cùm igitur super eius facto atque nequitiã ad te vir laudabilis Africæ Comes scriptum publicum dedisse dicatur, erit iustitiæ & benignitatis tuæ in fauorem cum eo diuinum prouocare iudicium: ne vlterius innocens domus commentis feralibus vilis mancipij terreatur.

1 literas nonnulla] *Facilè aduertas bene Mercerum*, l. nonnullas. *Tamen Ms. Pith.* nonnullis. *vtique eodem sensu.*

Ad Mineruium. 49.

ET quum Mediolani degerem, cultum circa te salutationis exercui, & nunc remenso itinere, operam sedulam literario muneri non negaui, [a] [1] vt gratiam rescriptionis petam. Illam planè mihi non mea efflagitatio, sed tua affectio pollicetur. Exigant styli vicem qui animi non merentur. Vale.

a v. c. vt gratiã petã scriptionis.

1 vt gratiam] *Rectè Ms. Cuiac.* Expectas credo vt grat. &c.

Ad Florentinum. 50.

a v.c. postulatus.

DIu ſuper aduentu fratris [a] poſtulatum à me indicium diſtuliſti, credo vt nos ſalutationis honorificentia præueniret. Agnoſco religioſa colludia, nec tamen cedo, & vltro in certamen ſcriptorum familiarium ſolus duos aduoco. Ocium tibi, inquies, hanc officiorum fiduciam præſtat. Quid quod te magis Quæſturę honos, & condendarum ſanctionum vſus excoluit? Cum illo autem mihi priuatæ vitæ condicio communis eſt: atque vtinam boni Principis circumſpectio, ipſius quoque operam ſibi [b] venderet. Fiet vt ambo deuotione placeatis, ſi circa me literis ambo certetis. Vale.

b Al. vendicet ferendam, ambo.

[1] *Ad Florentinum.* 51.

Vide notas IVR.

OMnia te facere ad ſalutem Flauiani, viri ornatiſſimi, pignoris mei, rebus experior. Hinc mihi ſpes oritur, atque animus aſſurgit, poſſe eius cætera incommoda [2] te medio ſanari. Adeptus enim Diui Principis lenitate quæ magna ſunt, vno adhuc, ita dixerim, [3] infortunij modo ſtrangulatur, quòd homo tenuis, & nunc labe patrimonij grauiter exhauſtus, [4] paterni ſalarij æſtimationē iubetur exoluere.

Ergo

Ergo per te ac tui similes [a]amoliri postulat imminentem ruinam. Nec res impetratione difficilis est. Nam quòd plerisque suâ inuidiâ laborãtibus imperialis remisit humanitas, id patris nomine postulatũ, multò æquior venia relaxabit. Proficiet ista cõcessio etiam temporum gloriæ, si, quod beneficiis Principis deerat, pius successor adiecerit. Vale.

a v.e. amoliri oportet.

Cõfer hanc ep. cum ep. 3. & 19. l. hoc lib.

1 Ad Florentinum] *In Ms. Pith. inscriptio epistolæ est*, ad Auxentium.

2 te medio sanari] *Fortè meliùs*, te medico.

3 infortunij modo strangulatur] *Argutè Merc.* i. nodo str.

4 paterni salarii] *Lege*, p. solarij. *Ita in epist.* 19. soluere solarium patris iussus est.

Ad Florentinum. 52.

VErbis nequeo complecti quot gaudia mihi pariter dies vnus inuexerit. Agnoscis credo caussam, cuius author fuisti. Nam geminas fratrum communium literas in cumulum extulit tertius honor scriptorum tuorum. Itaque vt rerum bonarum difficilis electio est, [1]paulisper hæsi, cùm primam paginam recenserem, tãtùm apud me erat desiderium singularum. Mox omnes arguto legendi transitu percucurri, ne inspectionem residentis morarer.

Nec semel legisse suffecit: vt si quid auiditas prima perstrinxerat, inculcaret iteratio. Erat in verbis vniuscuiusque varius elocutionum lepos, quo solo literæ discrepabant. Nam omnes mens vna dictauerat. Possem bonâ fide adiicere maiora. Sed tuæ aures licèt fratrum laudibus gaudeant, communionem tamen gloriosi testimonij per verecundiam nō ferunt. Restat vt tibi reditum meum sub quadam Curiæ inuitatione poscenti pauca respondeam. Ad Idus Nouembres, modò euentus adiuuet destinata, recurrere ad conspectum vestrum paramus. Si promissi dies serus videtur, legationem Senatus per me nolo differri: quæ dudum viris illustribus credita & instructa mandatis, neque personarum, neque petitionum requirit adiectionem. Decet igitur stare dispositis: nec fas est exemplo proximæ dissensionis per nouos tractatus confirmata subuerti. Hæc ante me, vt scribis, vidisti: quò magis placitis inhærendum est, quæ mihi commendat authoritas tua, tibi noster assensus.

1 paulisper hesi cùm primam] *Titubantem sensum Mercerus facilè fulcit.*, p.h. quam primam, &c.

Ad Florentinum. 53.

IN eum militiæ gradum labore venisti, vt Benedicti amici mei fortunã debeas adiuuare, quem nulli obnoxium crimini fortunæ iniquitas loco depulit, honore priuauit. Huic ad promerendum fauorem tuum non solùm ipsius probitas, sed etiam commendatio mea aditum debet aperire. Credo enim tanti apud te literas meas esse momẽti, vt effectum sperare fas fuerit, etiamsi ardua postularem. Quod ideo commemorandum putaui, vt intelligas vel quid de animo tuo atque amicitia sentiamus, vel quantum prodesse huic debeat vel adesse iustitia.

Ad Florentinum. 54.

PVrgas quòd huc vsque siluisti. Communis hæc culpa est. Nam me quoque ab tali commercio diu infirma valetudo reuocauit. Inhorruisse te puto, postquàm de me cognitu amara legisti. Redii in habitum animi lætiorem. Diis quippe authoribus sanitatem refoui. Facilis igitur literariæ cessationis vtrique venia sit. Ambo nobis inuicem remittamus, quod ambo deliquimus. Sed quid mihi insusurras fugis Africanæ tenues commeatus? Absit vt præsens annus imitetur fortunam superiorum, Intercludet, vt spero, prouidentia *Vide notas* I V R.

triſtes caſuum vias, ſacris auribus edocẽdis, & caſtigatione Iudicum, quos alimentaria ſpectat inuectio. Non ſpem dies obſtruit. Nam mare adhuc iuſtis curſibus patet, & nondum in hyemem præcipitat Autumnus. Placet tamen inter hæc quòd inæſtuas, & pio metu anteuertis neceſſitatem. Remunerabitur curam tuam melior euentus; & laudis tuę fructus efficiet, vt tibi ſit dulce [a] poſthàc, timuiſſe.

a v. e. poſtea.

Ad Florentinum. 55.

[1] ACtam mihi à te ſalutem pari honore compenſo. Vellem vtrique noſtrum ſæpè alternandi ſtyli vſus veniret. Sed quia hoc longinqua non ſinunt cadere pro voto communi, patientiæ ratio ſatisfaciat. Debet certè prompta eſſe inter nos moræ mutuæ venia.[2] Non eâdem tamen facilitate purgabo: quòd filij noſtri Mineruij nuptias aliorum potiùs relatu quàm literis tuis comperi. An veritus es ne à te nomiſma auro cuſum deſiderarem? [3] Potui iacturam ſportulæ tacere. An verecundia mea negationem gaudij amore neſcit agnoſcere? Et tamen tũ ſub placito in meos animos ſpondeo remiſſionem tibi huius offenſionis, cùm de nepote ſuſcepto anteue-

Vide notas IVR.

teueneris scripto nunciorum celeritatem.

1 Actam mihi &c.] *Genus dicēdi ineptum nimis. lego*, dictam m. &c.

2 non eadem tamen fac. purgabo] *Benè Schoppius*, purgabis.

3 Potui iacturam &c.] *Implicitum mendis locum Mercerus dexterrimè restituit.* Potuit i. scit. tacêre verecundia mea, neg. g. amor nescit ignoscere. *Nam & Ms. Pith. huic lectioni suffragatur parte aliquâ.*

Epistola 56.

PLures de Dalmatia vrsos, in apparatum domus nostrę proximè venturos, fides asserit nunciorum: quorum subuectionem dispositis vehiculis etiam priuatim debemus instruere. Huius mihi curæ absolutionem, diligentia tua vsu explorata promittit. Quæso igitur, vt hanc prouinciam confestim incundam, [1] capitali exitio lachrymísque cunctorum expies. Nunc interlucet homo homini. [a]Senatus ius antiquum obtinet. Viuere libet, natum esse non pœnitet, & ad salutem spectant omnia. Nulli à paupertate discrimen est. Respublica in vetustatem se recepit, & decrepitos mutauêre animos, postquam vos ad virtutē verba fecistis. Pari vigiliâ [b] prospectum videmus, vt res annonaria satie-

Hæc epist. extat in vulgatis libris, sed non reperi in v. c. aliquot sanè locis mihi suspecta est

a Lib. Pit. Senat° antiquū obtinet robur.

b Lib. Sco. profectū.

tati vrbanæ liberaliùs ingeratur. Flandæ monetæ nequitiam decoquat larga purgatio. Nullo iam prouincialis auri incremento trutinam ſpectator inclinat. Mille alia, quæ ſi perſequi vellem, veſtræ [a] gloriæ memor, meæ infantiæ immemor deprehenderer. O iuuenis Auguſte, Romani nominis decus vehatur curru eloquij ſui: nos in agendis gratiis humiles reptamus, ſocco magis idonei quàm cothurno, poſtquàm facundia res eſſe cœpit imperij. Nam quod ſciam, Muſis in Palatio [b] [2] loca lautiora tu dediſti. Quæ res proſperè vortat vobis veſtræque pietati! Quia faſtus & ociũ, fortunæ grandioris vitia ſunt. [c] Nihil me moramini: mihi ſatis eſt cùm valetis. Felicitas voto publico exorata præſtabit, vt clementiæ veſtræ, quanta eſt reddendi voluntas, tãta ſuppetat copia negociis promouendis. Vale.

a *Al.* gratiæ.

b *Lib. Pit.* loca aptiora.

c *Lib. Pit.* Nihil moremini. Mihi ſalus eſt cũ val.

1 capitali exitio &c.] *Epiſtola hæc tota meri centones. Atque adeò iſtud alterius epiſtolæ fragmentum eſt.*

2 loca lautiora &c.] *Veriſsimè Rittershuſius,* loca, lautia tu ded. *Quod & olim Mercerus animaduerterat, nec procul eſt ab nonnullis Mſſ. Dixère veteres lautia, neceſſariam omnem ſupellectilem & commeatum. Et præbere pararéve loca, lautia, dictum Liuio, Ciceroni, alius.*

aliis. Græci ξένια, παροχήν. *Adi Barn. Brissoniũ lib.2. Formul. & Schoppium suspect. lection. lib.2. ep.22.*

Ad commune fratrib. Mineruio, Frotadio, Florentino. 57.

ET vestra concordia, & mea per hos dies imbecillitas, facit, vt vos vnius paginæ salutatione coniungam. Erit autem hoc probabile pro cõsortio vestri amoris, aut ignoscendum pro statu mei temporis. [1] Æstimabitis autem viriũ nostrarum fatigationem, cùm vos in subscriptione istius epistolæ [a] vicaria manus mouerit. Ad hoc filij nostri [b] Themesij pia ad larem fratrémque properatio magis [c] contestationẽ de me solemnis officij, quàm satisfactionem desiderauit. Res postulat, vt salute præfata florentissimæ indoli eius testimonium feram. Sed vereor ne ostentare operam meam videar, quæ plus iuueni bonarum artium contulisset, nisi fraternus casus fregisset [d] cursus duorum. Hoc tamen syncerissima fide dixerim, minutam quidem [2] de altero parentis eius felicitatem, sed posse istum suorum gaudio pro vtroque sufficere. Vale.

[a] *v.c.* precaria.
[b] *v.c.* Nemesi ipsa ad.
[c] *Al* ostẽtationem.
[d] *Lib. Pit.* cursum auorum.

1 Æstimabitis autem &c.] *Malim, Æst.* enim.

2 de altero parentis eius fel.] *Puto le-*

gend. de alt. parentum e.f.

Mineruio, Protadio, Florentino. 58.

RElegite viam dissimulati hactenus moris, me officiorum familiarium præsule, qui prior rupi commune delictum. Nec pro numero vestro epistolas peto, quamuis hanc mihi vicissitudinem singulorum amor debeat. Magnæ indulgētiæ res est, vt fœnus, quod vobis solus exhibeo, alternâ remuneratione soluatis.

Mineruio, Protadio, Florentino. 59.

ANnuos gaudij fructus ex literis tuis capio. Hunc reditum mihi, has opes pendit Hispania. Itaque vbi pulsa hyeme patescunt nauium viæ, paginas tuas commendo ventis, quas mihi iste annus frequentes quidem, seras tamen reddidit. Nam decedebat Autumnus, cùm homines tui [a] Tiberina tetigerunt. Hinc factum est vt hęrerent apud nos defectu nauigationis. Suadeo igitur eorũ moras pro tua iustitia boni consulas. Quamuis priùs [b] nomini meo venia poscenda sit, qui de Curulibus equis quatuor datum mihi à te ius electionis omiserim. Velim credas hanc abstinentiam non [c] esse fastidij. Sed quia nullum eorum iugo alacrem, vel dorso mitem probaui, optio meritis non excitata cessauit frænata. Opportunum videtur

[a] *Al.* Tyberim attigerunt, *vt lib. Pit.*

[b] *v.c.* nominè.

[c] *v.c.* fuisse.

detur diligentiam tuam precibus ambire, vt in Prætoriam filij mei functionem[a] ausu & cursu nobiles præparentur. [b] Geminâ antehàc editionis claritudine in os hominum venimus. Satisfaciendum videtur expectationi quæ creuit exemplis. Quare amori tuo laudis nostræ commendo caussam, quæ paulisper censuram vitæ tuæ, grauitatemque animi ad populares [c] auras debet inflectere. Domo precium apportabitur, tuo arbitratu nobiliũ quadrigarum dominis inferendum. Solam de amicitia tua electionis curam [d] requiro. Factu facile est, cum sit diues equini pecoris Hispania, [1] & magnus gregum numerus copiam præstet examini. Vale.

a v.c. visu & cursu.
b v. c. gemina à te edit.
c v c. auces. vt etiã est in lib. Scott.
d Al. exquiram.

1 & magnus] *Fortè*, vt mag.

Ad Eufrasium. 60.

SVm quidem sermonis tui nimius flagitator. Silentij interualla non arguo, sed suspicor aliquid amicitiæ nostræ ex alloquij raritate decedere,[e] cùm sciam in pectoribus sedem esse religionis, leuamẽ desiderij ex ore proficisci. Priores igitur literæ meæ magis desiderium sermonis tui quàm castigationem taciturnitatis habuerunt: & ideò elaborandum tibi non est, vt mihi amoris tui fidem facias: nam tui animi de meo sumo iudicium. Siqui-

e v.c. qui sciam.

a Lib.Pith. est æstimator alieni. *b v.c.*ita. *c Lib.Pith.* quadrigarum curracium nobil. *vide notas ad ep.23. lib.9.* *d v.c.*longior.

dem nullus verior [a] est imitator alieni amoris, quàm qui de suo sumit exemplum. His [b] itaque positis, quia in re aperta piget esse prolixum, designatum tibi ad vrbanam Preturam filium meum nuncio. Intelligis quid sibi hoc indiciũ velit. [c] [1] Quadrigarum Curulium nobilitas præparanda est. Nos preciũ proxima ab hinc æstate mittemus: sed iam necessitatem precurrat electio: multum enim valet eiusmodi in rebus [d] largior diligentia. Quapropter accingere, vt Quæstoriam quondam filij mei magnificentiam, cui per te illustris fama quæsita est, secundus eiusdem superet magistratus. Verus quippe & maximus laudis profectus est, quoties sequentibus priora vincuntur.

1 Quadrigarum Curulium] *Iuretus doctißimus velim ignoscat, qui,* quadrigarum curracium, *hic reponit: refertque ad equorum curulium celeritatem. Admirabilis illa quidem & confessa: sed eã vocem & Latinæ linguæ ratio respuit & mos Symmachi, &, si exceperis Pithœanum, aliorum omnium Codicum fides.*

Ad Eufrasium. 61.

PRæturam filij mei, si Fors dictum iuuet, proximus annus expectat. Equorum mihi Curulium nobilitas [1] curanda est, ibi præparanda; vt expectationi populi Rom

Rom. mea pecunia, tua cura respondeat. Hoc me crebris literis postulasse meministi. Nunc mihi admonitionis verba, non repetitionis adhibendá sunt: & tamen cum voluntas in nos tua ambitum non requirat, in tantum me votiua sollicitant, vt anxias auribus tuis tanquam nouus petitor ingeram preces. Vincenda est enim fama exemplorum meorum, quæ post Consulatem munificentiam domus nostræ, & filij mei Quæstoriam functionẽ, nihil de nobis mediocre promittit. Hæc igitur petitionis meæ summa est, vt me diligentia tua præteritæ [a] glorię parẽ faciã. Precia pro tua æquitate numerãda familiares mei incũctanter exoluent. Tui beneficij erit, vt quicquid ad Curule certamẽ generosum gignit Hispania[a] vel domo prębeas, vel de aliorũ gregibus excerpas. Nõ vereor inter hęc, ne me appetentem plebeię laudis existimes. Scis enim pro tua sapiẽtia, magnę vrbis magistratib. angustos animos nõ cõuenire. Hoc etiã Tulli⁹ tuus[b] pręcepit, luxũ in priuatis negociis arguẽs, in publicis [c] magnificẽtiã probãs. Quare ex summis opibus iuua Romani animi speciosum calorẽ, vẽturus in partẽ popularis mecũ fauoris, si nobis ex tuo beneficio celebrior fama peruenerit.

a *Al.* vel de domo.

b *v.c.* pręcipit.

c *Al.* munificẽtiã.

1 curanda est, tibi *&c.*] *Verba traiecta. Repono*, præparanda est, tibi curanda. *Quod & res ipsa dictat, & quod sequitur*, vt expectationi *&c.*

2 gloriæ parem faciam] *Meliùs Ms. Pith.* gl. parem faciat.

3 vel domo præbeas] *Ms. Pith. non malè*, v. de tuo præbeas.

Ad Eufrasium. 62.

[1] EVentus tuus in vtramuis aurem somnum capessat. Nihil enim magna dignitas à paupere petit. Sit fortasse plerisq; ipsa inopia grauis, habet tamē alieni oneris exceptionem. Adiice, si placet, securitati eius sacerdotij priuilegium, [2] & vnius hominis munimenta multiplica. Mihi videtur validior esse omnibus vacationis remediis exhausta fortuna. Sed velim noueris quæsitores glebę Senatoriæ protinus affuturos, sperādamque Tuentij veniam pleniorem, si fidem paupertatis eius exploratio ratam fecerit. Intereà tuus prioribus gestis [3] agit liberum. Nihil nouabitur [4] præ illustris viri Felicis pro illa iudicatione, modò vt allegatas dudum Senatoris angustias astruat examinis diligētia. Nunc mihi tu amice obiurgandus es, qui cùm vicina itinera perstrinxeris, flectere ad nos habenas longum putasti. Dedisset

Vide hic notas IVR.

De gleba Senatoria Cuiac. ad l. 2. C. de Prætorib.

Hispa-

Hispania Romę posito morę veniam. Nouit enim summittere desideria sua cunctarum prouinciarũ parenti. Nec ita auara est, vt nobis propria bona nolit ostendere. Quare fraudati gratiâ tuâ, secundos amicitiæ fructus sedulò postulamus, vt quoties fors copiam dederit, legamus saltem quæ videre maluimus.

1 Euentus tuus] *Mendosum hoc negat nemo. Leg.* Tuentius. *Cuius hominis mentio in hac ipsa epist. lin.* 11. ĵ.

2 Et vnius hominis mun. multip.] *Iurctus,* & vnius nominis mun. *At si attendis, contra Symmachi mentem hæc mutatio, facilè ex verbis sese prodentem.*

3 agit liberum] *Ms. Pith.* agat liberum.

4 præillustris viri Fel. pro illa indicatione] *Meliùs idem Ms.* post illustris v.F. pro illo indicationem.

5 quæ videre maluimus] *Lego,* qui videre maluimus.

Ad Eufrasium. 63.

ET amicitia nostra in ore multorum est, & [1] laus equorum tuorum. Hinc fit, vt suę quisque patriæ magistratus meę cõmendationis opẽ postulet, gregum tuorum famam secutus. Ea propter summates Antiochensiũ missi ad mercandas quadrigas, iuuari apud te sermonis nostri con- *Vide not. ad IVR.*

ciliatione voluerunt. Annue verò longùm peregrinatis, & electionis & precij iustam benignitatem, quæ homines opinionem blandam secutos de tuo studio, meoque merito verum sperasse confirmet.

1 laus equorum tuorum] *Adde ex Ms. Cuiac.* longinqua penetrauit.

Ad Eusfasium. 64.

FAs sit dicere. Equorum Curulium copiâ non egemus, sed incitat nos Præturæ mora, ad desiderium muneris largioris. Si ergo dulcis est (vt solet) mandati mei executio, quatuor ex [a] grege Laudicianorũ quadrigas, quas tua defloret electio, ad me opto deduci, cùm primùm mare nauigatio verna patefecerit. Ego preciũ, quod signauerint literæ tuæ [1] in remissis remunerabo. Quanquam hoc spondere non debui, quia fides amicitiæ syngrapham non requirit. Credo mireris cur non potiùs de gregibus tuis postulem, qui potissimos Iberorum nobilitate præuertunt. Fastidiũ patitur vniformis spectaculi ciuitas nostra, cuius satietas mihi varietate vincenda est. Tuæ modò diligentiæ sit adhibere iudicium, & ex alienis stabulis æquare laudem tuorum. Nam cùm res amici agitur, hos quoque proprios debes putare, quos

[a] *Sic rectè v. c. vulgò leg.* grege laudatorũ quadrigas q. t. expleret electio.

quos eligis. Vale.

1 in remissis] *Fortè, vt alibi in his libris, in rem missis.*

Ad Eufrasium. 65.

NEmo vnquam perue&ctor epistolarũ tuarum, vacuus eiusdem muneris mei ad te reuertit. tu tamen infrequentiã nobis vitio ducis, & vltro curam tuæ assiduitatis exprobras. Facis hoc amantium more, apud quos officiorum taliũ, etiam cùm redundant, sitis magna est: nec tantùm epistolas meas poscis, sed oratiunculas quoque nostras nõdum tibi editas deferri in manus tuas præcipis: quæ res videtur ostendere quid iudicij habeas de his quas antè sumpsisti. Nullum enim desiderium ad secũda progreditur, si priora displiceant. Misi igitur ex recentioribus oratiunculis meis quinque numero, quarum mihi iam fiduciam fecit publicus fauor. Sed post sententiam de illis gentis togatæ, adhuc expectatioñe iudicij tui pendeo, quod volo iuratus [a] emittas: quia conuenit vinciri sacramento fidem, si quando amicitia in suspicionem venit gratiæ.

a *Sic scripsi, licet v. c. habeat,* omittas.

Eufrasio. 66.

IAmdudum in expectatione literarum tuarũ incertus animi quid sibi vellet tã-

longa cessatio: sed vbi compotem desiderati muneris reddidisti, cura vertit in gaudium. & reuerâ [2] ita naturâ partum est, vt expetiti diu officij querela decedat, si potiamur optato. Ergo magno impensu gratulor integratum mihi esse pignus religionis. Præstabis ne huius opinionis frustra sim, cùm diligentiam mei continuo amore seruaueris.

1 Iamd. in expect.] *Adde ex Ms. Cuiac.* eram.

2 ita naturâ partum est] *Lego*, i. n. paratum e. *vt alibi sæpè.*

Ad Eufrasium. 67.

a Vulgò. videbo. *b. v. c.* si tamen tibi.

[a] Videro quid iustitia temporum, quid caussæ nostræ bonitas, quid cura tua, [b] si tam tibi cordi sum, efficere possit. Ego in fratre meo Eusebio, cùm votum seruatæ circa nos moderationis amplector, eiúsque probitatem mente colo, sermone commendo. Et ille licèt boni propositi præmium non requirat, nos tamen ei honestam vicem de tua amicitia optamus exoluere. [c] Facies rem tam meæ voluntati acceptam, quàm tuis moribus consentaneam, si aduertat vir prudentissimus, [d] quicquid benefecit, id se omnium bonorum gratiæ detulisse.

c v. c. fece-ris.

d v. c. quicquid mihi tribuit, id.

Ad Eusignium. 68.

Confer epi. 73. 5. lib. 3.

ET temporum clementiæ congruit, & sancto ingenio familiare est, opis indigos subleuare. Hinc mihi fiducia oborta est pro fratre nostro Stemmatio supplicandi, cui dudum cuncta dempsit [a] inuidia fortunæ, præter amorē bonorum. Neque enim potest ambigi, quid de optimo quoque mereatur, qui nuper à Principibus inuictis, ne per indulgentiam liberaretur, accitus est: magísque honore quàm veniâ fatum triste mutauit: nec tam ereptus est quàm desideratus. Vnde spes certa est, etiam Principem nostrum lenitate venerabilem, iusti parentis & pij fratris exemplo, [b] supplementa meliora fortunæ eius daturum, si modò vestra insinuatio iuuet exhausti Senatoris oratum. Duo enim facto facilia, sed ad gloriam præstantis magna deposcit: reddi Curiæ testimonio sacro, & recuperatione modici argenti ab inopia vindicari. Hæc vt fauor tuus aliorúmque optimatum te hortante promoueat, [1] interest boni seculi tui. Laudem perennem pia facta [c] conciliant.

a Lib. Pit. inuida fortuna.

b Lib. Pit. subleuamenta.

c Vul. cōcilient.

1 interest boni seculi tui. Laudem &c.] *Emendo & connecto*, interest boni seculi, cui laudem, &c.

Ad Eusignium. 69.

ETiamsi petitio domestica & amica cessaret, publicus vigor iusto desiderio deesse non posset. Quid enim tam familiare iustitiæ, quàm vt circumscriptor clarissimæ & laudabilis fœminæ parẽtis meæ, astutiæ suæ priuetur effectu, ne commodis illudat alienis Prouincialium patronorum fretus auxilio? Quorum impotentia compulit, vt matrona litium fugitans, ad iudicium Prætoriani culminis conuolaret. Res autem quâ de agitur, eiusmodi est. Ante paucissimos menses ille à parente mea horrea in Aquileiensi sita, & C F.[1] propter longinquitatem itineris incognita, tenui mercede conduxit, atque in his ita abusus est, vt paruo licèt tempore, iisdem locis labem consultò intulisse dicatur. Hunc vbi sæpè conuenit, vt conductione decederet, contemptu hominis, & interuẽtu quorundam [a]frequenter elusa est. Nunc opis indiga, geminum beneficium vestri fauoris exoptat. Primò vt improbissimus inquilinus locorum [3]intentione pellatur. Dehinc vt habitâ deterioratæ rei æstimatione sumptum iustę instaurationis agnoscat. Cùm igitur æqua poscamus, credo consore vt vtilitatibus parentis meæ fauor vester arrideat,

Vide hic notas Iur.

a *Al.* sępè.

I hor-

1 horrea in Aquileiensi sita] *Fortè melius, vt in Mſ. Pith.* h. in Aquileia sita.

2 propter lõginq.itineris incognita,&c.] *Ignoscant, Symmache, manes tui. Huius caussæ commendationem magis à te gratia & miseratio quædam expreßit quàm ius ipsum. Erat enim res tua, nisi si iustiores alias causas adnecteres, sub Gratiano, Valent. & Theodos. iudicibus litem amissura. Ex eorum quippe sententia qui prædia procul posita viliori pretio vendidit, contractuum rescißionem vel residuum iusti pretij flagitans, ac loca sibi incognita fuisse dicens, non auditur: quia rei suæ familiaris vires, merita, & emolumenta scire debuit l. quisquis maior C. de rescind. vend. l. 4. C. Theod. eod. Sanè si venditionem quæ dominium transfert, non vitiat eo genere pretium tenue, multò minùs conductionem, quæ dominium minimè mutat, tenuis merces.*

3 locorum intentione] *Benè Merc.* detentione. *Nititur autem hic articulus autoritate iuris in l. 3. in fi. C. de loca. vbi quisquis in re locata malè versatur, iure expellitur.*

Ad Eusignium. 70.

BEnignè, vt mos est tibi, recursum nostrum misso apparitore [a] iuuisti: quem progressus ad Appennini superiora dimisi adiecto officio literarum, vt gratiam meã, quam rebus æquare non possum, saltem

[a] *Quidam leg.* iuuisti, quem.

verborum honore compensem. Quod superest itineris spero, præfatâ Dei veniâ, sine labore peragendum. Minùs enim molesta sunt, quæ perueniendi spem proximam pollicentur.

Ad Eusignium. 71.

Discedenti mihi curam legare dignatus es amicitiæ congruentem: vt famæ atque actibus tuis accommoda non silerem. Caussâ igitur postulante fungor iniunctis. Video enim Basilicæ pontisque rationem rectè quidem Bonoso Præsidiali viro esse mandatã: cui & vigilantia superest ad luminandas publicę rationis ambages, & fides ad persequenda quæ examẽ inuenerit. Sed vereor ne ludificationib' res iniuncta frigescat, obluctante eo quem socium discussionis accepit. Atque ideo clàm te esse non patior eô rem deduci, vt labes magna sumptuum publicorum studio certaminis occulatur. Quid enim sibi vult ista coniunctio, in ea præsertim discussione, quæ ipsum quæsitorem videtur adstringere? Quare huic tantùm parti adhibenda correctio est, & ad vnum quem sponte delegeris, inquisitionis summa referenda, adiectis vestræ apparitionis auxiliis, quô minora officia fidem præbitorum vel * iniectorum cogantur aperire.

Coniunge epist. 74. infrà lib. 5. Nam eiusdem est argumenti.

*Al. inuectorũ.

Pro-

Probabit exitus quantum Reip. tua cura prospexerit, cùm cohibitis sumptibus nouis, consummationi operum satisfecerit summa reliquorum.

Ad Eusignium. 72.

SVmmo gaudio quotiens scribis afficior, & tum maximè cum abest amaritudo querimoniæ. Nunc stylus tuus ab vsitata iucũditate dissensit. Arguebat enim falsò iniquitatem quandam pignoris mei, cum quo tibi limitum [1] nulla certatio est. Itaque literas [a] cõtra ius amicitiæ ad eum missas [2] repressi, ne amantem tui iustus dolor offenderet. Fuit autem matri eius cum procuratore tuo finalis in Sicilia quæstio: quam disceptátio non, vt scribis, Venusti, sed alterius Rectoris absoluit. Ergo in vtraque persona error suggerentis retectus eam pignoris mei exemit inuidiam. Aduertis ergo pro singulari verecundia tua, cui potissimùm parti satisfactio debeatur. Et nihil de præsenti fortuna istius loquor, quæ scribentem debuit temperare. Adde quòd pecuniarias caussas vsque ad detrimentum amicitiarum non oportet [b] extendi. Sed quid hæc pluribus? Posthac opto sermonem tuum placidiorem mereri, & constantiam veteris erga me

a *Lib. Pith.* contraria amicitiæ.

b *Al.* expendi.

obſeruantiæ tuæ, porrecto etiam in meos amore,[a] colligere.

a Sic puto leg. licet in v.c. ſit, collegerem.

1 nulla certatio] *Scribo*, nonnulla cert.

2 repreſſi] *Mſ. Pith.* ſuppreſſi, *quâ voce vtitur in tali re, ep. 32. lib. 5.*

Ad Euſignium. 73.

FRequens vſus oſtendit, & clara animi tui monumenta teſtantur, exempla veræ amicitiæ de te eſſe capienda. Neque enim quiſquam conſtantiam firmiorem familiaribus [b] impendet officiis, in tanta præſertim publicarum mole curarũ, quæ alterius [c] poſſit ſtudium hebetare, niſi obſtrepentes neceſſitates affectio fraterna ſuperaret. Quod ſolum igitur verecundiæ conuenit, cedo præſtantiſſimæ religioni, méque imparem referendæ viciſſitudini [d] pudenter agnoſco. Nec vereor, ne diligentia tua [1] tibi laude lenteſcat: quin ſpero potiùs beneuolentiam tuam (ſi quid pleno poteſt adiici) largiorem: quia bonis familiare eſt [e] ſtudia bona cumulare, quorum gratiam ſentiunt non perire. Vale.

b v.c. impendit.

c v.c. poſſet.

d Al prudenter: *vt in lib. Pith.*

e v.c. ſtudia benigna cumulare.

1 tibi laude lenteſcat] *Diuinabam*, tali l. l. *quod & poſteà in Mſ. Pith. mihi repertum.*

Ad Euſignium. 74.

FAcio quod ſuadet humanitas, vt amicitiæ tuæ viros bonæ frugis adiungam. Horum

Horum vnus eſt Felix honorabilis gradu, atque exercitatione militiæ. Cui ſi quid amoris impenderis, ad meam gratiam pertinebit.

Ad Euſignium. 75.

MIrabar quid eſſet rei, quòd amicitiæ obſeruantiſſimus diu ſcribendis literis abſtinebas. Sed epiſtolæ tuæ ſeries indicauit, quòd triſtium rerum index eſſe vitaueris, quas longiore ſilentio contineri, nec religio familiaris, nec cômunis cauſſa permiſit. Nam plerumque vtile eſt, in publicam proferre notitiam quod velis correctum: vt denunciatione futuri periculi, ad conſulendum cunctorum cura moueatur. Magná igitur neceſſitate [a] futuri anni inopiam proteſtatus es. Quid enim ſpei reliquum eſt, cùm prouinciis Africanis nec ad victum tenuem frugum tritura reſponderit, & apportata ex aliis terris ſemina vicinus annus expectet? Iure igitur ad æternorum Principum prouidétiam Prouincialium ſollicitudo confugit. Interea dum maior ab illis ſalubritas petitur, humanitas tua foueat exhauſtos, & tanquam particeps doloris alieni perſuadeat laborantibus ſibi accidiſſe, quicquid prouinciæ pertulerunt. Ego valeo, quamuis animus æger bonum ſanitatis ignoret.

[a] *Lib. Pith.* pro futuri anni.

Sed vt aliquid ſolaminis capiat, oro indulgentiùs ſcribas, & me ad reſpondendum exemplo tuæ aſſiduitatis inuites.

1 quod velis correctum] *Pleniùs Mſ. Pith.* quod velis eſſe corr.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIB. V.

EDITVS POST EIVS obitum à Q. filio Memmio Symmacho.

*

Ad Hierophantem. I.

Eadē ferè epiſtola extat ſuprà lib. 3. epiſt. 40.

RECTE valeo. Hoc enim ſcribendi debet eſſe principium, quod maximè expetunt vota lecturi. Æquè tibi ſuppetere optatum vigorem nimis gaudeo: nam me tali indicio nuper hilaraſti. Illud quoque in ſumma pono gratia, quòd te noſtri diligentiſſimum familiaris ſtyli frequens vſus oſtendit, cui rei laudem referre conſilium eſt, vt hoc inuitamento memoris animi ad perſeuerantiam prouocèris.

Ad

Ad Hierophantem. 2.

OPulento me afficis bono, quotiens amicitiam noſtram ſalutis tuæ indicio muneraris. Deos igitur comprecor, vt te pro tanta in nos religione fortunent. Viciſſitudini autem literariæ parem diligentiam libenter impendo, vt ad officia promptiùs inciteris, cùm videas apud memorem ſcriptorum gratiam non perire.

Ad Hierophantem. 3.

SCriptum mihi tuum Probatius nuper exhibuit, atque ex eo mihi plurimum gratulationis acceſſit, quòd tibi pro voto omnia ſupereſſe cognoui. Id vt ſępè facias, monere non debeo: cùm ſpontanea officia ſtimulo exhortationis non oporteat incitari.

Ad Theodorum. 4.

BOnorum frequens [a] aſtipulatio de ſanctis moribus tuis, in hoc me deſiderium prouocauit, vt amicitias tuas impatienter exoptem. Nam qui omnium [b] ore celebrantur, & probitatis laude conſpicui ſunt, incognitos quoſque ad amoré propriæ familiaritatis inuitant. Ergo ſi hęc voluntatis meæ non aſpernaris indicia, repende quæſo colloquium, vt & facti mei confirmatione [c] delecter, quamuis mutuæ affectionis iam teneam ſponſionem,

[a] *Al.* affirmatio.

[b] *Al.* [illegible] ſermone cel.

[c] *Hæc ex v. c.* addidi.

Sed vt aliquid ſolaminis capiat, oro indulgentiùs ſcribas, & me ad reſpondendum exemplo tuæ aſſiduitatis inuites.

1 quod velis correctum] *Pleniùs Mſ. Pith.* quod velis eſſe corr.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIB. V.

EDITVS POST EIVS obitum à Q. filio Memmio Symmacho.

*

Ad Hierophantem. I.

Eadẽ ferè epiſtola extat ſuprà lib. 3. epiſt. 40.

RECTE valeo. Hoc enim ſcribendi debet eſſe principium, quod maximè expetunt vota lecturi. Æquè tibi ſuppetere optatum vigorem nimis gaudeo: nam me tali indicio nuper hilaraſti. Illud quoque in ſumma pono gratia, quòd te noſtri diligentiſſimum familiaris ſtyli frequens vſus oſtendit, cui rei laudem referre conſilium eſt, vt hoc inuitamento memoris animi ad perſeuerantiam prouocêris.

Ad

Ad Hierophantem. 2.

OPulento me afficis bono, quotiens amicitiam noſtram ſalutis tuæ indicio muneraris. Deos igitur comprecor, vt te pro tanta in nos religione fortunent. Viciſſitudini autem literariæ parem diligentiam libenter impendo, vt ad officia promptiùs inciteris, cùm videas apud memorem ſcriptorum gratiam non perire.

Ad Hierophantem. 3.

SCriptum mihi tuum Probatius nuper exhibuit, atque ex eo mihi plurimum gratulationis acceſſit, quòd tibi pro voto omnia ſupereſſe cognoui. Id vt ſępè facias, monere non debeo: cùm ſpontanea officia ſtimulo exhortationis non oporteat incitari.

Ad Theodorum. 4.

BOnorum frequens [a] aſtipulatio de ſanctis moribus tuis, in hoc me deſiderium prouocauit, vt amicitias tuas impatienter exoptem. Nam qui omnium [b] ore celebrantur, & probitatis laude conſpicui ſunt, incognitos quoſque ad amorē propriæ familiaritatis inuitant. Ergo ſi hęc voluntatis meæ non aſpernaris indicia, repende quæſo colloquium, vt & facti mei confirmatione [c] delecter, quamuis mutuæ affectionis iam teneam ſponſionem.

[a] *Al.* affirmatio.

[b] *v.* a[illegible] ſermone cel.

[c] *Hæc ex v. c.* addidi.

Ad Theodorum. 5.

Vide notas IVR.

SPectata est, vt arbitror, tibi amicitiæ meæ veritas. Hinc factum est, vt me in consortium festorum tuorum Consul adscires. Præstetur oro his literis eadem fides, quæ nos euocatione dignos iudicauit. Diu inter desiderium tui, & vnici mei curam dubius electionis pependi. Tuus honor suadebat profectionem, illius institutio prætendebat obuias manus. Tandem secutus sum quod ipse fecisses. Officia enim illa lætitię sunt, ista pietatis. Tuæ amplitudinis curulem stipabunt obsequia multorum.[1] Huic in solo patre totum est. Plura pro nobis indulgentissimus in suos tuus animus tecum loquetur. Cui ego [a] excusationis meæ iniungo partes: quia verbis agenda non sunt, quæ meliùs interpretatur affectio.

[a] *Sic rectè v.c. legitur vulgò,* incusationis.

1 Huic in solo patre totum est] *Fortè,* h.i.s.p. votum est. *Ita lib. 7. ep. 9.* mei voti caput est vt bene valeas.

Ad Theodorum. 6.

FIlium meum Flauianum Consulatus tuus reuocat in lucem. Nescio an eum commendare tibi debeam, cui [1] sui gaudij author fuisti. Serua igitur, oro, deprôptę in eũ benignitatis tenorẽ: etsi hoc à cõstãtia

tua [a] ſperandum magis quàm poſtulandũ eſt. In dubium enim [2] voluptuarij amoris fides non venit.

a *Sic repono*. nõ ſperandũ: *vt eſt in v. c.*

1 ſui gaudij] *Ferri poteſt. Fortè tamen*, ſummi gaudij.

2 voluptuarij amoris] *Scrib.* voluntarij am.

Ad Theodorum. 7.

IPſe mihi reſcripti huius baiulum præſtitiſti. Duplici igitur nomine gratiam debere me fateor. Nam & à te profectus eſt qui literas exhiberet, & per te mihi qui referret oblatus. Maneãt oro inter nos officiorum talium vices, & inter alias laudes tuas continuatæ in amicos religionis titulus cenſeatur.

Ad Theodorum. 8.

GAudeo mihi ſermonis tui primitias contigiſſe, & impendiò poſtulo, vt humaniſſimum inceptum religioſa cura non deſerat. His enim maximè nutrimentis amicitiarum cultus adoleſcit. Quum hæc ſcriberem, rectè mihi ſanitas ſuppetebat. Cuius rei indicium propterea ſingulari generoſitati tuæ credidi deferendum, vt cognitionem tuæ ſoſpitatis mihi mutuus rependat affectus.

Ad Theodorum. 9.

Confer cum ep. 29. sup. lib. 4.

VEreor eloquentiæ tuæ ſcripta mea committere, ſed non minus caueo amori tuo meorũ quicquam negare. Duas igitur oratiunculas nuper editas à nobis miſi. Earum vna ad vrbanos faſces reſultãtem tenuit candidatum. Alteri argumentum dedit iampridem decreto Senatus improbata cenſura. Sed iudicium meum, cùm res acta eſt, habitum propagaui opere largiore. Nec mihi vitio vortas priſcæ ſeueritatis repulſam. Nam ſolis quædam ſpecioſa nominibus, vſu & experiundo plurimùm nocent. Rationes ſẽtẽtiæ meę lector inuenies. Volo tamen ad inſpectionem dictorum parti vtrique æquus accedas. Merebitur, vt ſpero, orationis aſſertio, vt tu etiam vetuſtatis patronus authoritati ordinis manum porrigas.

Ad Theodorum. 10.

QVàm timeo ne aures tuas exiſtimer lactare blanditiis. Conſulatus hic tuus talis eſt, vt meum geminaſſe videatur. Nunc voti mei ſumma eò proceſſit, vt titulo eius longùm fruaris, & æques vitæ diuturnitate moram præmij tui. Dignum quippe eſt compenſari prolixo gaudio ſeram ſolutionem.

Ad Theodorum. II.

ADuentum tuum ſerum eſſe mirabar. Sed vbi cauſſa patefacta eſt tarditatis, & te breui affore ſcripta prænuntia ſpoponderunt, in gaudium cura conuerſa eſt. Ergo hoſpitij ſecurus appropera, [1] & aliquandiu Romæ interuallo quietis refotus auſpicatiſſimos attolle faſces. [a] Poſteà erga te diligentia quicquid inſtructus Conſularis flagitat, prouidebit. *a Fortè leg.* Noſtra erga te.

1 & aliquandiu Romæ interuallo quietis refot.] *Illud Mſ. Pithæani probiùs & rotundiùs*, & aliquantulo R. interuallo refotus, *&c.*

Ad Theodorum. 12.

FRuſtrà ſperaui de peregrinatione ſolatium, cùm omnium locorum mœſta facies nullas ęgro animo præſtet inducias. An quiſquam tam duro ingenio natus eſt, vt multorum curis doloris vacuus interſit? Quod ſi verum eſſe concedis, me etiam crede inter anxios vſum, ipſum quodammodo amiſiſſe lætitiæ. Reſtat vt tuæ literę medicinam mihi faciant, quas ita libenter accipio, vt nulla mihi aſſiduitas ſatisfactura videatur. Ego [1] præuentu occaſionum, quas ſors obtulerit, exemplum tibi dabo frequentis officij. Tunc enim probabis gratas eſſe mihi literas tuas, cùm meas ſumpſeris.

1 præuentu occaſionum] *Durum. Putarim*, pro euentu occaſ. *Mercerus tamen*, prouentu.

Ad Theodorum. 13.

IAmpridem nihil ſcribis. Æquum eſſet huic culpæ talionem reponi. Sed ego arbitror imitanda non eſſe quæ doleas: & animo perſuadeo, alias potiùs interueniſſe cauſſas officij differendi, quàm reſidem volũtatem. Quamquam vereor ne factum tuum hæc ipſa grauet humanitas. Nam qui mihi pro te ſatisfacio, oſtendo nihil me tale meruiſſe. Scribe ergo iam ſæpiùs & copioſiùs, priuſquàm prætatá ope [a] Dei in Lucanos velã faciamus. Quid enim iuuat proximis regionibus immorari, cùm à te nullæ literæ deferantur, & ſilentium tuum honeſtè poſſit excuſare longinquitas?

[a] v.c. Deo tum.

Ad Theodorum. 14.

ADemptum eſt tibi generale perfugium. Neque enim potes ſolemne illud & peruulgatum genus defenſionis inducere: meas te adhuc literas operiri, vt quadam religione ſoluaris. Iamdudũ tibi [1] ſtylus meus facit hoſpitium, cui non [2] ab vno redditã vicẽ, ſed ęmulari ſtudiũ noſtrũ etiam voluntario poſteà officio debuiſti.

An expectas, vt te illâ expostulatione perstringam, Tu nisi malo coactus rectè facere nescis? Omitto plura, & in reliquum mihi diligentiam tuam spondeo: quam, quia religio parui habuit, saltem admonitio nostra reparabit.

1 stylus meus facit hospitium] *Neque istud sanæ mentis. E Gruteri sententia, Merceri, Schoppij, legendum*, st. me. fecit auspiciũ. *Præit autem etiam Ms. Pith. Et epist.* 1. *lib.* 7. sume alacer paterni sermonis auspicium. *Et epist.* 64. *infrà, hoc lib.* gratiarum actiò auspicium literis meis faciet.

2 ab vno] *Legend.* abnuo.

Ad Theodorum. 15.

PRoximè Romam regressus à scribendi consuetudine non tam desidiâ, quàm occupatione desciui: atque ideò peto, in bonam partem purgationem præteritæ taciturnitatis accipias, mecúmque læteris, quòd domini nostri Theodosij, sacro diuinóque iudicio merui Cõsulatum, cuius multiplex apparatus tuam requirit industriam. Sed rursus occurrit voto & studiis meis, ne honoris tui tempora contrahantur. Quapropter tuæ committo sententiæ, vt si votiuo officio domus nostrę interesse desideras, administrationis labore soluaris. [1] Sancto Lampadio

germano tuo, & ad ſpem proceſſus, & ad bonam viam morum, cauſidicinam credidi profuturam. Vnde factum eſt, vt domino & fratri meo Præfecto antè conſulto ad caſtra forenſia mitteretur, eo præſertim tempore, quo tuo adminiculo poſſit inſtitui. Quapropter pignus tuum ſuſcipe informandum, bonis fraternâ religione perceptis.

1 Sancto Lamp.] *In Mſ. Pith. alterius epiſtolæ initium eſt hic adtextus. Nec repugno.*

Ad Magnillum. 16.

BReuem decet eſſe ſermonem, quo reditus indicatur. Quid enim mandes paginæ, cùm omnia quæ ſcripto committi ſolent, fabulis potiùs debeant reſeruari? Hoc eſt argumentum præſentium literarum: quas, ſi dij votum iuuerint, mox ſequemur.

Ad Magnillum. 17.

SVades vt redeam, [a] ne ius prædij noſtri violenta perturbet irruptio. At ego puto non minùs tuam curam quàm meam præſentiam promouere. Coniicio exaggerari à te religiosè iſtam trepidationem, dum me Romam ſtudes trahere. Ego autem non modò amore ocij abeſſe pluſculùm cupio: ſed quia inane erit, quicquid

[a] *Sic lego, non autem vt erat in* v.c. ne vis prędij nô. ſtra.

remo-

remoto atque inconsulto possessore tentatur. Consilium autem rei agendæ, tuus & aliorum quibus cordi sumus, tractatus inueniet. Meæ quieti nullus inuideat: quia longiùs producenda est, cùm vicem nostram bonorum amicorum cura fungatur.

Ad Magnillum. 18.

SEmper te [1]in priore affectionum mearum fronte constituo. Meritò incertus animi, cognitionem tuæ salutis expecto, quam si mihi tuus sermo præstiterit, reditum nostrum alacritas incitabit.

1 in priore] *Fortè, vt Merceri sententia est,* in primore.

Ad Magnillum. 19.

NOs tuũ præoptamus aduentum. Tu amicis muneribus desideria nostra solaris. Admodùm quidem delector oblatis: sed hoc ipso damna absentiæ tuæ grauiùs sentiuntur. Pleniora enim præsidia atque ornamenta de amico pręsente caperemus. At nunc inter votiua candidati mei negocia, & quæstorios apparatus fraudari nos conqueror societate consiliorum tuorum. Et tamen obeunda nec procul locatus omittis. Nam & vestes subsericas quas homines mei post illationem precij retentabant, & instructum reliquum munera-

lium præmiorum tuus coëgit distinctus. Opto igitur tibi promptum Deorum fauorem, reditúmque felicem: simúlque oro, si fors dederit facultatem, functioni nostræ interesse deproperes, cuius voluptas magnâ parte cumulabitur, si lætitiæ nostræ particeps desideratus accesseris.

Ad Magnillum. 20.

POtuit sine literis nostris sanctus Aurelius, si quid de me quæreres, explicare. Sed quia fastidiosa salutatio est, quæ nudo sermone [a]præfertur, iũxi scripta mãdatis. Aue igitur dico tibi, simúlque deprecor, vt secundùm commonitorium, quo summatim [b]muneri præparanda rescripsi, & ipse saluâ iudiciariâ existimatione curã mihi religiosè, vt soles, fratris exhibeas, & homines nostros comparandis quibusdam, quæ poscit editio, iustum impẽdium ministrare præcipias.

[a] v.c. defertur.

[b] Munera legitur vulgò, sed muneri, ex v. c. reponendum.

Ad Magnillum. 21.

QVęstorium paruuli nostri munus [c]accelebrans, communi Aurelio amico quædam comparanda aut prouidenda mandaui. Sed quia publicis negociis & variâ iunctorum occupatione destringitur, Eusebiũm familiarem nobis speciatim ad te misi, cuius admonitione cura tua in effectum omnium prouocetur. Et quia lon-

[c] Fortè, accelerans.

gum

gum visum est literarum serie agenda complecti, non grauêris commonitorio strictim signata percurrere: quod satis esse arbitror ad incitamenta diligentiæ tuæ. Neque enim preces oportet adhiberi, cùm sola amici voluntas studium tuum debeat incitare.

Ad Magnillum. 22.

ANastasium nostrum dignaris agnoscere: nam domi sæpè vidisti. Hæc illi notitia apud te debet esse suffragio, etiamsi nullis iuuaretur alloquiis. Nunc dubitare non possum cumulatiorem circa eũ fore curam tui, cùm eum & vetusta cognitio, & præsens sermo commendet.

Magnillo. 23.

FAmiliaris emersit occasio, quæ tibi salutis meæ adportaret indicia. Neque enim dubitare possum tibi literas meas esse reddendas, quas Syluanus ad animi nostri diligentiã pertinens exhibebit. Cui hæc ipsa recepti officij cõmendatio apud te debet esse suffragio. Cæterùm vt respondeas non laboro, cùm mihi [1] necessitudinem scriptorum tuorum mutua polliceatur adfectio.

[1] necessitudinem] *Ms. Cuiac.* vicissitudinem. *Rectè.*

Magnillo. 24.

a Puto leg. & à patiētia doloris abducitur

PArens ſana eſt,[a] & ad patientiam doloris adducitur. Quare hanc partem depone curarum, mentémque ad meliora cōpone. Certè ſi tibi aliquid ab re tua ocij eſt, noſtris negociis diligētiā dignare præſtare: vt operæ ſit preciū, quod in exactore mittendo literis tuis & monitis ſatisfeci. Multa Oceano, vt recordaris, & literis & commonitoriis implenda mandauimus, quibus exequendis par eſſe non poterit, niſi tuo impulſu & monitu vrgeatur. Quæ cùm in effectu te iuuante processerint, quæſo vt indicio ſcriptionis expectationē meam non grauêris inſtruere.

Magnillo. 25.

NVmidæ familiaris noſtri aduentus haud mediocriter mihi gaudio fuit. Hāc lætitiam tuus ſermo geminauit. Duobus igitur à te muneribus affectus, amicū tibi cum literaria ſalutatione reſtituo.

Magnillo. 26.

1 ANtè carpere ſcribendi ordinem mei muneris fuit. Habes feſtinati officij gloriam, cùm ego fatear tarditatem. Et certè potui allegare aliquid[2] in excuſatione morarum. Supererat mihi plurimum viæ, malui te de laboris noſtri abſolutione facere ſecurum, ſed [3]pio ſtudio præuenire

nullus

nullus est rubor. Ama igitur spōte cedentem, cui hęc ipsa simplicitas conciliare debet frequentes literas tuas: quas si non æquauero pari numero, rursus tibi præmiū confessio mea faciet.

1 antè carpere] *Mauult Iuretus vnicâ dictione*, antecapere.

2 in excusatione morarum] *Mihi certum est*, in excusationem m. *Allucinationis ansam præbuit iteratio literæ m.* -

3 pio studio præuenire] *Suadet mens auctoris vt legamus*, p. st. præueniri. *quod & Grutero visum ita, & habet Ms. Pith.*

Ad Magnillum. 27.

AMicum meum ad [a] Brutios reuertentem, literis credidi prosequendum: vt tibi salutationis munus exoluerem, & illi commendationis aliquid exhiberem. Quæso igitur te, vt & meis literis vicissitudo reddatur, & illi defensio plena proueniat.

a *v.e.* Brictios.

Ad Magnillum. 28.

PRoximè quidem vrbe digressus es. [1]Sed ego quasi iam inueterato tui desiderio conuenirer, officium [b]rescribendi & munus arripui, nec expectato ordine, nec more seruato, qui solet amicis esse pro lege, [c]dum peregrè locati priùs tribuant scri-

b *v.e.* scribendos.

c *v. e.* vt peregrè.

pta quàm ſumant. [a] Et re verâ affectio omnis, impatiens etiam iuſtæ ac legitimæ eſt tarditatis. Rupi ergo conſuetudinem religione maiore, quàm ſi eam ſeruare voluiſſem. Quæ res ſi tibi grata eſt, & mihi fœnus ſolue colloquii, [b] & prælatori taliũ literarum benignus arride. Cui vt ipſe nihil magis potui præſtare quàm literas, ita tu nihil poteris plus tribuere quàm fauorem.

a *v.c.* Et eſt vera.

b *Sic v.c. vulgata lectio ſic habet,* & perlatoré talium l. b. accede. Cui. *Sic verò loqui tur.* j. *ep.* 46

1 Sed ego quaſi iam] *Plenius & clarius Mſ. V von.* Sed ego iam, quaſi inueterato tui deſiderio nouum aliquod munus conuenire credens, officium, *&c.*

Ad Magnillum. 29.

PRopinquam ſancti Aſclepiadis philoſophi abſque literis meis abire par nõ fuit. Nam illius merita popoſcerunt, vt ad tuam curam præclari viri pertinens tuo patricinio traderetur. [1] Pro quo non arbitror ambitu longæ orationis vtendum, [2] cùm ea humanitati tuæ contemplatio parentis ſine cuiuſquam petitione commendet.

1 pro quo] *Fero. Tamen ſuſpiciuncula Merceri eſt,* pro qua.

2 cum ea humanitate] *Is ipſe rectiſſimè,* cùm eam hum.

Ad Magnillum. 30.

TÆdet pigétque iam scribere. Quousque enim styli imagine iucunditatem viui sermonis imitabimur? Quid quòd etiam felicitas publica & pax orbis hortatur, vt larem repetas? Quâ in re tibi oportunus incentor frater noster [1] Ponticanus accedet, bonorum petitu sortitus hanc operam, vt tibi ob rem vxoriam demoranti, desiderium reuisendæ vrbis admoueat.

1 Ponticanus] *v.c.* Pontianus.

Ad Magnillum. 31.

NOlo puerum crimineris ob reditum tardiorẽ. Mea conturbatio pro Symmacho, neque ad rescribendum tempus inuenit: & recursum tabellarij vsque ad spẽ bonam distulit. Nunc quia periculum eius in ægritudinem versum est, hoc ipsum loqui apud te licuit. Faciet diuina miseratio, quæ pias aures applicat votis parentum, vt tibi mox de eo, quod iuuet animum, securitas mea nunciet.

Symmachus Hephæstioni. 32.

VOtum mihi nõ defuit itineris ordiendi, sed tarda euocatio perueniendi tempus arctauit. Atque ideò verecundius visum est veniam poscere, quàm peracto Consulis officio peruenire. Super hoc

pleniſſimas & ad clementiſſimum Principem iamdudum literas dedi, & ad cæteros qui me adeſſe voluerunt, quas etiam nunc Feſtus agens in rebus proficiſcendi cunctatione remoratur. Et quia vereor, ne aut lateant ſuppreſſa quæ ſcripſi, aut per æmulos reſoluta vitientur, conſilium fuit vt ad te dominum & fratrem meum exemplaria omnia mitterem. Erit tuæ circa me affectionis, de omnium rerum [1] fidelitate reſcribere. Reddentur etiam vobis chartulæ, curas domeſticas continentes, [a] queis decurſis æſtimabitis quid bonorum temporum iuſtitia & fama deſideret.

a v.ſ. quibus.

1 fidelitate] *Meliùs Mſ. Cuiac.* felicitate.

Symmachus Hephæſtioni. 33.

SEquuntur abſceſſum tuum literarum cohortes, & vt ſolent Athenas Atticas aliqui vel gymnaſia petere Muſarum, ita peregrinationes tuas deſiderio trahente comitantur. Nec tibi, vt ęſtimo, militię ſtipendiis affluenti amicorum conuentus onerosus eſt. Paſce igitur eruditos dignitatis tuæ copiis, & ſpera plures tibi actutùm hoſpites adfuturos, poſtquàm Romanæ iuuētutis magiſtris ſubſidia detracta ſunt ſolemnis alimoniæ.

Symma-

Symmachus Hephæstioni. 34.

[a] AEgrum animum tuum literarum lectione, quas proximè miseras, cognoui, multúmque miratus inter coniunctissimos fortuitam subitò emersisse discordiam, & dominum & fratrem meum literis obsecraui, ne à suo more dissentiat. Te verò nõ meo tantùm, verumetiam tuo nomine rogo, vt cæteris bonis morum tuorum, similem patientiam præstes ferásque omnia quæ solet peregrinationis habere conditio. Spero [b] enim & filij mei Flauiani cõciliatione, & Eusebij Archiatri blanditiis omnia posse mitigari. Vale.

a v. c. Ægrum proximè amicum tuum literarum quas miseras lectione cognoui.

b v. c. autẽ

Symmachus Hephæstioni. 35.

LIteræ tuæ Spartanâ breuitate succinctæ sunt, sed rebus exuberant, & cùm moueant de raritate querimoniam, tamen officij plenitudine memoriam succensionis obliterant. Quòd si eas creber vsus exerceat, desiderium meũ sine fastidio satietatis explebunt. Sed video quid obsistat animo, quid impediat voluntatem. Eusebius te noster fabulis & poculis demoratur. Quem cùm reddideris curæ hortorum suorum, fore arbitror vt animus tuus [1] iocularibus nuptiis absolutus, ad negotia seria conferatur.

1 iocularibus nuptiis] *Meliùs Ms.* io-

cularibus ineptiis.

Symmachus Neoterio. 36.

SVpra modum gaudeo, redditum esse meritis tuis vetus debitum. Iamdudũ enim Rempub. virtutibus obligasti, quæ nacta[1] diuinæ fidei Principem, sibi quodammodò Consulatum, quem tibi solueret, impetrauit. Ad huius celebritatem voto alacri cucurrissem, nisi diplomatis sacri tarda perlatio arctasset interuallum dierũ. Accessit hyemis comtẽplatio, quæ magno frigore, & breuibus lucis horis moratur [a] excursus. Meus tamen animus, meum gaudium tecum est. Ego solus dolere debeo, quòd mihi tantum bonum casus [b] inuident. Tibi & præsentium satisfaciet numerus & cultus absentium.

a Sic rectè repositus ex v. c. Nam vulgò leg. excursus meos. Tamen animus meus in gaudio tecum est.

b v. c. inuiderit.

1 diuinæ fidei Principem] *Ms. Pith.* di. spei Princ.

Symmachus Neoterio. 37.

AMicis nostris iusta cupientibus vsui esse debemus, præcipuè fratri nostro Alexandro, quem iudicio probamus, & amore complectimur. Hunc licèt noueris honorum desiderio non moueri, communis tamen verecundia nõ sinit testimonio carere militiæ: cùm illi Tribuni ac Notarij dignitatem Dominus Valentinianus Augustus ante irruptionem tyrannicam spon-

Vide notas IVR.

ſponte detulerit. Quæſo igitur vt prærogatiuam ſacri teſtimonij te adnitente mereatur. Facile eſt enim vt ſub tam pio gubernatore Reip. infortunia hominum ſeculi vincat humanitas.

Symmachus Neoterio. 38.

IMpatienter amicorum ſoleo perferre diſceſſum. Sed eos qui ad [1] præſtantiam tuam relictâ vrbe contendunt, ad me credo venturos. Quid quod ſequeſtratâ affectione inuideo tecum futuris? Soli enim bona [2] præſtantiæ tuæ capient, quorum mihi communis fructus eſſe deberet. Et vt eſt tamen iſta cōditio, fratres noſtros Celſum [3] atque Nicianum probabiles viros non inuitus emiſi, certus aliquid ad nos ex fabulis atque actibus tuis eorum relatione rediturum. Quos vt maturè vrbi ſtudiíſque reſtituas, viciſſim de te poſtulo. Nam ſi te ab hac petitione diſſimulem, videbor eorum peregrinationem non tuæ detuliſſe reuerentiæ, ſed meo præſtitiſſe faſtidio.

1 pręſtantiā tuam] *Leg.* præſentiā tuam.
2 præſtantię tuæ] *Leg.* præſentiæ tuę.
3 atque Nicianum] *Veriſsimè*, a. Ticianū.

Symmachus Neoterio. 39.

CVm ſciam te animo placabili eſſe, recepi pro amico operā veniæ poſtulā-

dæ.

dæ. Neque enim sic à recto deuij sumus, vt te vnquã temerè moueri suspicemur. Vir clarissimus Epictetus caussidicorum more prolapsus, dum vult impensiùs placere suscepto, sanctum Sabinum probatũ omnibus bonis, incauto sermone [a] perstrinxit. Ea res omnium vestrûm, quibus ille curę est, animos creditur exasperasse. Nec immeritò querela Rectoris etiam Prætorianas acuit potestates. Quid multa? Epictetus togæ forensis honore priuatus est, plurimis præferendus, qui firmo patrocinio proteguntur. Nunc illa clientium turba, vnius fortuito insultat errori. Quod diu ne maneat, tua præstabit humanitas. Satis datum est correctioni. Nunc ingenium tuum respice. Illud caussa meruerit: hoc tribue lenitati. Scio illustrem virum Præfectum Prætorio his quoque literis tuis promptè esse cessurum. Erit tibi Epictetus V. C. etiam emendationis suę debitor,[1] quem paulò inconsultum fecerat impunitas magna peccantium.

a *Al.* perstringit.

1 quem paulò] *Ms. Pith.* q. paulò antè.

Neoterio. 40.

PLacuisse iudicio tuo amicum meum Drinnacium satis gaudeo. Nam mihi quoque plurimum honoris accedit, quoties sententia nostra concordat. Fruetur igitur

igitur vberrimo innocentiæ ſuæ fructu, mihi honeſtis charus officiis, tibi iuſtis negociis approbatus.

Symmachus Neoterio. 41.

QVi amanti nugas ſuas & deliramenta committit, non debet formidare iudicium. Commendatur enim religione, quicquid culpari poſſet examine. Meritò ſecurus oratiunculam, quam proximè in Senatu habui, ad te miſi, de qua dominum meum fratrem noſtrum Correrium tecũ plenè arbitror collocutum. Nam petitioni noſtræ auditor interfuit. Et quamuis totius ordinis ſecunda ſuffragia cepiſſe videamur, in te vno tamen ſummam teſtimonij collocamus. Facito igitur me certũ ſentẽtiæ tuæ, & ſimul quid rerum geras pande cupienti: vt quod ex meis actibus voluptatis accipies, tuorum mutuâ inſinuatione compenſes.

Symmachus Neoterio. 42.

DIſſimulati officij obiurgatione morderis in epiſtola blandiore, quâ tibi refero gratiã ſermonis accepti: licèt cogitarẽ illa potiùs amica eſſe colloquia, quæ ſpõte tribuuntur, at in reſpondẽdo referri magis neceſſariam vicẽ, quàm deferri ſpõtaneam ſcriptionem. Ego tamen ita affectus ſum literis proximis, vt neſcire me

fatear, reddideris hoc munus, an dederis. Verùm cogita quid epistolæ tuæ iucunditatis habituræ sint; quas non admonitus exhibebis, cùm hæ quoque mihi admodum gratę sint, quas repẽdis ex debito.

Symmachus Neoterio. 43.

FAcis vt decet, quòd ociũ meũ scriptorum assiduitate solaris. Siquidẽ ex tuo amore coniectas iucundum mihi esse munus, quod ex tuo sanctissimo ac [a] luculentissimo ore proficiscitur. Refero igitur [b] vices magis ad testimoniũ gratiæ, quàm ad æquiparandũm officiũ, quo me agnosco deuinctum. Sed hoc ipso arbitror me digniorem esse [c] alloquio crebriore, quòd hanc epistolam tibi reddo, quasi victus fœnore literarum.

[a] v.c. loculento.

[b] v.c. vicẽ.

[c] v.c. colloquio [c]. q. hanc palmâ tibi reddo.

Symmachus Neoterio. 44.

VEnturum te ad cõmunem patriam fama promiserat. [d] Sperato gaudio gloriabar. Sed vbi processu dierum rumor intepuit, animaduerti mihi hoc genus superesse solatij, quòd ad scribendi vsum moremque remearem. Fungor igitur salutatione dicendâ, tuamque excellentiam quæso, vt mihi aduentum tuum pro literis largiaris. Est enim caussa votiua, quæ te debeat euocare: Quæstorium scilicet munus filij mei, ad cuius officium te tuósque

[d] v.c. Insperato.

amor

amor communis inuitat. Vale.

Symmachus Felici. 45.

SCribis reuerentiam nostri apud omnes vigere. Gaudeo huiusmodi testimonio: sed profiteor tuâ operâ fieri, vt [a] taliter vigeat existimatio mea. Tu mihi es fautor rumoris secundi, neque hac tantùm gratiâ vadatum me esse sentio. Nam illud etiam, quod te processit præsule ad commodum proximorum meorum, quamuis iustitiæ datum sit, tibi tamen refertur acceptum. Cesso longiùs pergere: quia in remunerãdis beneficiis ieiuna est verborum vicissitudo. Simul obstrepunt curæ, quas officiis familiaribus tenuis patriæ victus [b] [1] apponit. Ero apud te posthac loquacior, cùm refouerit studium meum rei frumentariæ instaurata securitas. Vale.

a *Sis v. c. vulgò leg.* taliter vigeatur.

b *v. c.* opponit.

1 apponit] *Frigida sententia, quæ iam Symmacho magis digna, si mecum emẽdaberis,* opponit.

Symmachus Felici. 46.

BEnè cognitis ac probatis commendatio prompta debetur, vt ad notitiam bonorum sub honesta adstipulatione perueniant. [1] Theodulus syncerę probitatis adolescens multorum gratiâ viget, quibus placere laudabile est. Sed

Sed fortunæ difficultatem, quæ cursum vitæ eius exasperat, adminiculo tuo sperat posse remoueri. Quæso igitur votis eius benignus arrideas: ne aut meum testimoniũ pro nihilo habitum iudicetur, aut [2] spebus illius exitus inanis illudat.

1 Theodolus] *Fortè*, Theobulus.

2 spebus] *Mſ. Cuiac.* spei.

Ad Felicem. 47.

AMo literas tuas: [a] nam semper mihi aliquid gratulationis apportant. Ego autem benefactis tuis nudâ oratione respondeo. Sed, vt est pręclara mens tua, perinde has sibi existimat fructuosas: & ideo hanc operam perseueranter aduigilo, quam sciam apud te pro magno ære censeri. Interea Domino & Principi nostro, eiusque in me beneficentiæ egi per epistolam gratias, verbis fortasse exiguas, sed affectione animi copiosas. Quas si eximia [b] vnanimitas tua, & probata mihi amicitiæ fides iucundâ atque opportunâ insinuauerit lectione, non videbor ingratus, quum probauerit, sicuti opto, inuictissimus Princeps, beneficia se huiusmodi apud memorem collocasse. Vale.

a *Sic v. c. vulgò leg.* nã semper gratulationes ad portãt.

b *Sic v. c. excusi libri* humanitas.

Ad Felicem. 48.

RElatum esse in cultores tuos Aureliũ familiarem meum gaudeo, non illius

illius modò nomine, quem tuendum summatis viri cura suscepit, sed meo maximè, cuius testimonium iudicij instar habuisti. Accessit huic muneri auctior ex literis tuis gratia (quanquam est in illis quod amantem possit offendere: breui enim erant orsu) [a] quòd cùm voluptatem afferant, negant satietatem. Et hæc est natura bonarum rerum, vt illis frui prolixiùs velis: [1]nec quicquam duriùs sumimus, quàm orationis placitę citum transitum. Adde igitur epistolis tuis copiam, vel, si potes, detrahe suauitatem. Nisi ita feceris, læsus rependam fastidio tuo verba quæ soleo, & paginas longiores.

[a] *v.c.* quæ cùm mihi voluptatē afferant. *Sic Plinius lib.1.ep.20.*

1 nec quicquam duriùs sumimus] *Benè v.c.benè Ms.Pith.* nec q.d.sumas, *&c.*

Ad Felicem. 49.

AMor quidem tuus suasit vt scriberē, prætereuntis festinatio vt pauca dictarem. Quare salutatione contentus (quæ etsi non [b]implet officium, tamen contestatur affectum) redde inuicem quæ legamus, &, si necesse est, æmulare breuitatem. Nam cùm sim nitidissimi tui sermonis cupidus, conscientia tamen huius tam angustæ paginæ, non audeo à te verborum copiam postulare.

[b] *v.c.* explet.

Ad Felicem. 50.

VEctori iudicialium literarum reddendam tibi paginam dedi, amicitiæ deferens cultum ſalutationis, ſimúlque ſuggerés ad rem mei pignoris pertinere, quod relatio docebit de tutoris faucibus extrahendum. Nec laboro pro aſſertione iuſtitiæ, cuius tibi cura præcipua eſt. Sed hoc tantùm audeo poſtulare, vt quamprimùm reſponſa cœleſtia robur adferant iudicatis.

Ad Felicem. 51.

FRátrem noſtrum Elpidium non minùs deſiderium tui, quàm Conſulis epiſtola euocauit. Cui etſi amorem tuum priſca inter vos coniunctio pollicetur, nonnihil tamen, vt arbitror, etiam petitio mea commendationis adiiciet. Extrue igitur, quæſo te, nouis erga amicum beneficiis veterem diligentiam, quatenus poſſint perfecta cumulari: & hoc mihi munus attribue, vt merita, quæ ſuis apud te fundauit obſequiis, ſentiat meo [a] fauore creuiſſe.

a v. c. amore. *Cõiunge epi. 64. l. hoc libr. 5. quæ eiuſdem eſt argumẽti. poteſt etiã addi epiſt. 43. lib. 3.*

Ad Felicem. 52.

QVisquis amici negligit famam, fide lubrica eſt. [1] Hoc ne vitio mihi iure dicatur, etiam in aliorum iniuriis pro tua exiſtimatione ſollicitor. Quâ lege, quo bo-

no

no publico Eusebium V C. qui meruisse inter Notariōs fertur, incertus atque inexploratus procurator elicuit, vt ciuilis petitio Vrbano abstrahat foro possidentem matronam? Qua in caussa cum supplicatio priuatam teneat actionem, sacros titulos responsa minitantur.[a] Rogo te cogites quid de augusto aditu, cuius loqueris oracula, deceat impetrari. Fraternâ tecum sollicitudine loquor. Rescriptorum omnium fama te respicit. Quid si etiam rei memoria fidem tuam conuenit? Ampeliū claræ & illustris recordationis virum, paruas ædes, quas precioso auxit ornatu, sub cliuo Salutis emisse, vt ciuis, vt collega reminisceris. Triginta annorum [b] diebus incanuit ætas possessionis.[2] Auctor & Posthuminus nepos Iouij fuit, inter cætera parentis suæ Porphyriæ bona hanc quoque adeptus domum per successionem. Huic Porphyrię nihil vnquam negocij cum Theodosio, cuius olim facultates Eusebius impetrauit. Nunc Procurator à columna Mœnia multis huiusmodi sutelis foro cognitus,[3] [c] inueteratus irâ, supplicationibus quatit, degustat iudicia omnium potestatum, cœptarum actionum exitus deserit, instaurat exordia, Romanum criminatur tribunal, non possessionis antiquitatem;

a Al. quęso te.

b Al. die. Posthumius dicitur infr. epist. 52.

a Lib. Pith in vetera iura supplicationibus quatitur.

non Senatoriæ dignitatis prærogatiuam, non Præfecturæ existimationem sinit inconcussam manere. His ausibus color fiscalis adlinitur, veluti ª ob inquisitionem immobilium ex bonis quæ meruit Eusebius diuinę domui debitorum. Vbi hæc diligētia diu iacuit? Cuius scrinij colludio publica damna latuerūt? Si procurator nō [a] admouerit negocio suo publicos [b] fasces, etiam nunc tot officia, tot inquisitores fisco quęsita nescirent? Et sanè ęquum est, vt defensio diuinæ domus attentiores oculos præstet iniunctis. Quid mobilibus commune cum prædio? Nullus error sensuum, nulla verborum interpretatio potest nomina ista miscere. Dehinc à proscriptis quondam bonis Porphyria & Posthuminus alieni sunt. Multò magis emptor ædium Ampelius procul abest à contagione mobilium. Quid restat, nisi vt ęquitas vestra priuatam petitionem nullis sustineri radicibus iudicet, cui sacræ reuerentiæ vmbra prætexitur? Hęc me in epistolam conferre, amor seculi & amicitia tua compulit. Eadem viro illustri fratri nostro [c] Spercino morum eius securus palàm facere curassem, [d] si vnquam mihi per literas obtulisset fiduciā sui. Ipse autē principium facere conferendis mutuò scriptis

a admoueret.
b fasces.
c Superthius vocatur inf. epist. 64. in cod. Pith. Sperchio.
d Al. si quam.

ſcriptis à tali genere non debui. Erit itaque optio amplitudinis tuæ, in aures eius perferre quæ ſcripſimus. Dignum quippe eſt, [a] vt quod exiſtimationi vtriuſque proficiet, amborum conſenſus emendet. *a vt quicquid.*

1 Hoc ne vitio, &c.] *Audi Mercerum*, h.n.v.m. iure ducatur.

2 Auctor & Poſthuminus] *Benè is ipſe*, Auct. ei Poſth. *Auctor verò hic, vt in libris noſtris, pro venditore.*

3 inueteratus irã, &c.] *Lege continuatim, & emenda*, inueterata iura ſupplicationibus quatit. *Et mihi dux Mſ. Pith.*

4 ob inquiſitionem immobilium] *Fallor, aut potiùs ex Mſ. Pith.* ob inquiſ. mobilium. *Suadet ita mens auctoris, ſeries rei, & quæ ſtatim ſequitur ſophiſmatis refutatio*, quid mobilibus commune cum prædio? *Sic de hac ipſa cauſſa epiſt.* 64. ob inquiſitionem mobilium quibus nihil cõmune eſt cum prædio. *Et paulò pòſt*, neque mobile emit Ampelius, neque domum fiſcus inceſſit.

Symmachus Salluſtio. 53.

NOlo ex moribus cæterorum, qui cenſus Senatorios tractant, etiam huius ingenium, quem commendo, perpendas. Eſt enim non mediocri loco, aut infirmâ ſorte progenitus, ſed honeſtatẽ natalium

pudore custodiens. Atque ideò [a] non indecorum putaui, benè cognitum prosequi testimonio literarum. Nec singularis generositas tua debet de eius amore dubitare, [b] quem videt nobis adstipulantibus approbari. Et hæc quidem [c] pro Ammonio satis dicta sunt. Ipse autem desiderium tui sermonis silere non debui, cuius appetentiam scriptorum tuorum raritas vehementiùs excitauit. Vale.

[a] *v. c.* nec ego indecorum.
[b] *Lib. Pith.* quē vides bonis adstip.
[c] *Sic v. c. vulgò leg.* pro admonitione satis.

Symmachus Sallustio. 54.

CVmulatius officium mihi quàm poposceram detulisti. Nam cùm domesticos meos iuuari à te in conquisitione equorum Curulium postulassem, quadrigis quatuor gratuitis auxisti numerum comparatum. Ex illis equos [d] vndecim superstites cæteris [e] prosecutorum cura perduxit. Nec longo interuallo pars succubuit traditorum. Gratiam tamen religionis tuæ fortuna non minuit: quia in muneribus amicorum non sunt damna casuum cogitanda: quinimò ea in acceptum summa referenda est, quæ ab offerente processit. Ad te dypticum Candidati, & apophoreticum librarum argenti duarum per hominem tuum misimus, approbare cupientes editioni nostræ te non animo defuisse.

[d] *Al.* duodecim.
[e] *Al.* persecutorū.

Sym-

Symmachus Sallustio. 55.

VTilitati tuæ etiam non commonitus affuissem, cuius me habuisse ratioñe dominus & filius meus Patruinus vir spectabilis non tacebit. Hunc tu admonere debebis,[1] vt sui voti consuetudine,& meæ petitionis intuitu, desideria tua iuuare dignetur. Vale.

1 vt sui voti c.] *Concinniùs Mſ. Pith.* vt & sui.

Symmachus Paterno. 56.

EGo quidem Senatui interesse non potui, quo die Thalassi filius dignitatis nostræ muneribus exemptus est, sed spem futurę pro eo actionis non leui apud amicos commendatione solida ueram. nec tamen impetrationis gratiam mihi vendico. Iustitia postulati & interuentus tui desiderata promouebit. Mea valetudo diu iactata tandem se in tranquillum recepit. Quod eô scribo, vt auctus lætitiâ salutis meæ, parem voluptatem mihi[1] de propriis tuis referas.

1 de propriis] *Leg.* de prosperis.

Symmachus Paterno. 57.

PRimis petitionibus nostris multum ponderis addit iteratio. Et ideò de venatoribus exhibendis repeto postulatum, quò faciliùs tibi diligentiam geminata

scripta sollicitent. Dies muneris nostri tempori admouetur: cui largitas Canditati sola non sufficit, [a] si lautioribus arenariis deseratur. Inepta est enim munificentia, [1] quæ præstatur indignis. Quapropter quæso te, vt venatorum potissimos [2] authoritate iudicis & fratris amore concedas, multum rebus omnibus additurus, quas ciuium voluptati animoso impendio præparamus. Vale.

a Lib. Pith. si aptioribus.

1 quæ præstatur indignis] *Malim*, quæ p. indignè.

2 authoritate iudicis] *Imò*, author. iudicij.

Symmachus Paterno. 58.

OMnes [1] qui aditu tuo cupiunt subleuari, non cassam, quantùm arbitror, capessunt viam ineundæ gratiæ, cùm me adstipulatore [b] nituntur. Horum vnus vir probabilis Turasius familiaris meus, qui indictæ sibi litis iniuriam fortunæ imputat: gratiam verò boni reditus de tuo potissimùm sperat auxilio. Tuere igitur æqua poscentem, & humanitatis tuæ latiùs extende famam: quæ incrementis maximis cumulabitur, [c] si Turasio per te secunda successerint. Vale.

b v. c. nitãtur. Horũ vnus est vir.

c Ita in v. c. vulgò leg. si tuis per te secũda successerit.

Symmachus Paterno. 59.

REligio postulauit vt scriberem, præsertim cùm hortaretur familiaris occasio.

casio. Nam homo tuus tabellarium se mihi obtulit, cui nihil literarum dare, summam piaculi esse perspexi. Valere igitur te opto, me nuncio, & vicissim peto, vt nos sospitatis tuæ indiciis muneréris. Vale.

Symmachus Paterno. 60.

QVæstores ordinis nostri nunquam ferarum suarum portorium contulerunt. Graue enim maioribus visum est, vt tolerantibus onera Senatoriæ dignitatis sumptus immodicus adderetur. Hæc mihi proximè,[1] cùm gladiatorum munus instrueretur, magis populi Romani quàm meo nomine prærogatiua delata est. Nūc à fratre meo Cynegio V C. Quæstorio Candidato quinquagesimæ vectigal exigitur, quod solos vrsorum negociatores, vt potè quæstui seruientes, oportet agnoscere. Huius iniuriæ[2] adfectio tuum moderamen expectat. Resiste, quæso te, publicanorum cupiditati, & damna Collegarum recide. Ad geminam tuam gratiam res ista proficiet, si priuilegio honoraueris Senatum, leuamine iuueris Candidatos.

Confer ep. 63. infrà hoc lib.

1 cum gladiatorum munus instrueretur] *Optimè vetus,* cum gl.m. instruerem.

2 adfectio] *Leg.* affectatio. *Et ita quoq. Ms. Pith.*

Symmachus Paterno. 61.

CAussa amici suasit vt scriberem. Sed fatendum est maiorem me curam tuę existimationis habuisse. Nam Minucianus [a] V C. exiguo periclitatur argento. Tibi autem non tenuis ad laudem referabitur via, si falsis, vt audio, syngraphis calumnia excitata consederit. Piget dicere, quibus strophis adparitio Itali grassetur ærarij. Fertur sub publici debiti specie priuatorũ nominum falsa recitari. Inualidos quippe statim vincit impressio. Validiores autem cùm munimenta [b] pro se iuris adsciuerint, criminosis verborum interpretationibus implicantur: vt ad dãni patientiam sese inuidiæ timore submittant. [c] Sed V C. Minutianus, tui securus, & lætus, relationis minas amoliri optat examine. Da igitur, oro te, Iudices, quos Vrbanis potestatibus Imperialis præfecit electio. Neque enim dignum est [1] ad[d] longinqua cogitationem vocari debitum tenue, & præcipuam dignitatem. Longiùs pergerem, si æquitas vellet multis precibus adiuuari. Caussæ genus relatio publicabit: quæ etsi errorem [2] merebitur cognitoris, nunquam tamen poterit emereri, vt illi à te sine alio disceptatore credatur.

a Vir Cõsularis.

b Vide notas IVR.

c Cod. Pith. sed vir Cõsulatis M. tui securus & legum, relationis.

d Puto leg. lõginquã cognitionẽ vocari.

1 ad longinqua cogitationẽ]. *Iuretus*, ad

ad longinquam cognitionem. *Gruterus eodem sensu*, ad longinqua cognitionum.

² merebitur] *Ms. Cuiac.* tuebitur. *Recte.*

Symmachus Paterno. 62.

OStentator mei in te studij esse non debeo. Officia quippe ex debito religionis profecta iactationem recusant. Quinimò vberis gratię instar accepi, quòd amicitiæ meæ V C. Scipio te mystagogo vsus accessit. Maximum enim lucrum est quærere familiaritatem bonorum. Et sanè spero ipsum quoque in omnibus nostri diligentem futurum, postquàm cognouerit suorum relatu, quid negocio eius cura nostra contulerit.

Symmachus Paterno. 63.

QVadragesimæ portorium, siue Vectigal, non rectè poscitur à Senatoribus Candidatis: quia nostri ordinis functiones onerari geminis incommodis non oportet. Hoc tibi etiam pro Cinegio V C. dudum missis literis indicaui. Nunc filij mei Pompeiani, clarissimi & optimi iuuenis, par necessitas [a] depoposcit, vt repeterem postulatũ. Quæso igitur vt humanitatem, quæ inter virtutes tuas prima est, nostri ordinis editoribus dignanter impertias, & vrsorum transuectionem

a vulgò, deposcit.

cupiditati mancipum ſubtrahas. Perueniet beneficij iſtius gratia & ad Senatum, qui leuatur incommodis, & ad populum, cuius voluptatibus præſtatur immunitas. Vale.

Symmachus Paterno. 64.

AMpelij illuſtris memoriæ viri neceſſitudines inceſſuntur lite priuata. [1] Non poteſt ſolâ parentis recordatione cura pro illis noſtra moueri. Externos quoque, & memorati viri neſcios, cauſſæ vrit indignitas. Cuius breuiter, vt poſſum, [2] faſtigia & capita contingam. Ampelius de ſummatibus quondam Senatus, quem famæ celebritate didiciſti, domunculam Romæ de Poſthumino V. C. Porphyriæ herede mercatus eſt. Contractus iſtius origo iuſta. Ætas propè ſecularis, intentata poſſeſſio eſt. Nunc nuper [3] veterator quidem procuratorio nomine extulit caput, Euſebij ex notariis V. C. quaſſans vetuſtam petitionem, de impetratis olim Theodoſij cuiuſdam bonis, quibus hoc prædium mentitur hæſiſſe. Theodoſio & Porphyriæ nulla rationum ſocietas fuit, nulla côiunctio facultatum. Res in iudicio vrbano, & à petitore cœpta, & ipſo fugiente finita eſt. [4] Denuò certè res negocij obreptiuâ ſupplicatione refouet in flammam, & per diffi-

diffidentiam iusti, diuinæ domus pro se attrahit actiones: ob inquisitionem videlicet mobilium, quibus nihil commune est cum prædio. Peruestigat ista legum ordine priuati Rector ærarij. Ædium dominos relinquat [a] iudicio suo. Duplex itaq; caussa est, diuisa rerum vocabulis, actione discrepans, origine non cohærens, separata personis. Neque mobile emit Ampelius, neque domum fiscus inceßit. [5] Cur Procurator alienus inualidam petitionem publicis viribus iuuat? Cum fratre nostro Sperthio illustri viro quæso ista communices. Erit æqui [b] obseruantissimus, & qui libentiùs communi iuri credat, quàm potestati suæ faueat. Scit enim leges honoribus esse potiores. Confido cum suppressa cognouerit, elicitis non defuturam correctionem. Si quæret cur ad eum super hoc nihil scripserim, respondeas quæso, nondũ factâ inter nos styli consuetudine [6] veritũ esse, ne quid à principio viderer arguere. Dabit mihi caussæ huius emendatio, sermocinandi cum eo materiam lætiorem: gratiarum actio auspicium literis meis faciet. Non expectabo vltrà, vt alloquij sui fiduciam præstet hærenti: ad omne me officium iustitia eius hortabitur.

a iudici, *lib. Pith.*

Spercinus dicitur in epist. 52. suprà.

b seruãtissimus.

1. non potest solâ, &c.] *Præit loci senten-*

tia, nec non Ms. Pith. Non putes solâ parẽtis recordatione curã pro illis nostrã m oueri.

2 fastigia & capita] *Ita idem lib. 7. ep. 18.* fuerit benignitatis tuæ actuũ meorũ fastigia & capita disquirere. *Imitatur verò principem Vatum, illo loco,*

---- longa est iniuria, longæ
Ambages, sed summa sequar fastigia rerũ.

3 veterator quidem] *Lego,* vet. quidam.

4 Denuò certè res, &c.] *Leg. ex vestigiis Ms. Cuiac.* denuò cineres, &c.

5 Cur procurator alienus] *Forte, cur* proc. alienis, &c.

6 veritum esse] *adde voculam,* me. *Coniungatur autem ep. 52. suprà, eod. lib.*

Symmachus Olybrio & Probino. 65.

a v. c. Iuuenalis. *Vide notas* IVR.

[a] IVuenilis industriæ est, excire saltibus feras, & liberalia studia syluestri voluptate distinguere. Sic olim Marsus impiger, & fortis Sabellus robur habuerunt. Nostris annis parta proficiant. Est huius indulgentiæ in quibusdam auibus exemplum: vt nutrimenta senescentibus ætas vicissim prima cõportet. Sed nondũ cõuenit valetudini meæ vti ferinis visceribus: nec tamẽ gratiam muneris vestri minuit apud me necessitas parsimonię. Nã etsi vtẽdi abstinentia sanitati meæ cõsulit, honor tamen muneris animo satisfecit. Vale.

Oly-

Olybrio & Probino. 66.

SVppetere vobis plenam roboris valetudinem ferarum indago teſtatur. Hæc igitur prima mihi de vobis gaudij cauſſa eſt, quòd ruſticis voluptatibus ſanitatem iuuatis. Secundus lætitiæ meæ gradus eſt, venatu capta meruiſſe. Nam vt honori numinum datur cornua ſacrare ceruorum, & aprinos dentes liminibus affigere: ita amicorum cultui dedicantur libaméta ſyluarum. Intereà recuſo ſententiam, quæ ré venaticam ſeruile dicit officium. Statuerit hoc ſcriptor, ſtylo tantùm probandus: nam morum eius damna non ſinunt, vt ab illo agendæ vitæ petatur authoritas. Vos malo cum Atilio ruſticari, & ludum viriũ ſequi, quàm bonis verbis deduci ad inſtituta deſidiæ. Certè ætatibus veſtris hic labor conuenit. Diſtinguenda eſt lectio iuuenum, non alueolo, aut pilâ, [a] aut trocho Attico, vel Græcis palæſtris, ſed alacri fatigatione, & innocentis audaciæ gaudiis. Ad hæc etiam meum Symmachum, ſi accreuerit, quanquam vnicum, cohortabor. Erit olim tempus, quo renunciare [b] annis graues huic operi debeatis. Tunc ſeruile munus iure habeatur cura venandi. Famulatus eſt enim quidam, ſi cedẽtibus viribus recuſemus vti huic.

Vide notas IVR.

[a] *v. c.* nec trocho A. & Græc.

[b] *Lib. Scot.* animis grauibus

laborum vacatione, quam nobis præstat senectus. Vale.

Olybrio & Probino. 67.

COmmendastis mihi vetus iudicium meum, qui eadem de littoris Formiani gratia & salubritate sentitis. Parcè antehac oræ illius bona transitus vester degustauerat.. Ea nunc pensiùs per moram cognita amari à vobis vsu longiore meruerunt. Fero ægrè tanquam vestri cupiẽs, quòd procul degitis, & desiderio in vos meo indico patientiam. At si Fors votis effectum secundet, opto in illo sinu agere vobiscum quod restat [a] ætatis, vt & locus mihi præstet valetudinem, [b] & vos animi voluptatem.

a Al. æstati.
b & vobis.

Olybrio & Probino. 68.

ADitum mihi ad scribendum serò reserastis. Vos enim oportuit inchoare libamina literarum: quia inueterati moris est, vt qui ad peregrina discedit, alternandis epistolis præstet auspicium. Ergo absolutus obseruantiæ religione, & nunc vobis vicem salutationis rependo, & in reliquum, si [c] fors tulerit commeantes, assiduitatem spondeo familiarium paginarũ: vt vobis possit liquêre, non in mea culpa, sed in vestra mora fuisse quòd silui.

c v. c. fors obtulerit.

Oly-

Olybrio & Probino. 69.

SErmonis veſtri aſſiduitate delector, & abundè ex eo munere vſurpo lætitiam. Quod enim veſtri animi ſpecimẽ, vel mei deſiderij ſolamẽ poteſt eſſe [a] clarius, quàm vt apud me in dies ſingulos meritorum veſtrorum cultus augeſcat? Amicitia enim quæ celebratur [b] certis officiis, nunquam certo fine contenta eſt. Atque ideo decet vos in [c] deferendis officiis eſſe promptiores, cùm ad ſoluendam viciſſitudinem non probetis immemorem.

[a] *v.c.* præclarius.

[b] certis, *abeſt à v. c.*

[c] *v.c.* def. alloquiis effici prompt.

Symmachus Licinio. 70.

REgilianus amici mei filius, & ipſe ſuæ honeſtatis intuitu iam probatus, dudum tibi literas meas, quibus commẽdaretur, exhibuit. Et ideo ſecundæ adſtipulationis auxilium, vt potè iam cognitus, non requirit. Mei igitur ſtudij ratio & conſuetudo exegit vt ſcriberem. Neque enim fas eſt, quamuis iampridem ipſe diſſimules, me quoq; huiuſmodi officiis abſtinere. Spero enim quod ſponte amicitiæ tribui ſolet, ſaltem aſſiduitati meæ eſſe referendum.

Licinio. 71.

CVm [d] ad proximam vrbem digrederer, ſcribendis ad te literis abſtinere non debui, vt te obſeruantiâ priſci moris ab-

[d] *v.c.* ab proxima vrbe digrederer.

solucrem. Nam vetere instituto, hic vsus [a]increbuit, vt ingressi iter prælibēt primitias scriptionis. Quare familiaris officij inuitatus auspicio, fraternā religionem, quā mihi semper mente exhibes, assiduo sermone testare.

a. increbruit.

Licinio. 72.

OCtauo demum die [1] multa reluctatus itineris difficultate larē patriū salutaui. Cōtinuò, vt amicitia postulabat, cōuenit me recordatio mandatorū tuorū. Nam discedēti mihi iniunxisti, vt negocium lectissimorū iuuenū Ticiani atque Elpidij fidâ exploratione disquirerē. Quorū mihi præceptor vir prudens & nescius gratificationis adseruit esse in illis sciētiā iuris, idoneā nimis in hos vsus iudiciarij & forensis officij. Nunc tuū est optimos iuuenes aduocare, quorum indolem militiæ vel honoribus iam paratam non debet vlteriùs procrastinare cunctatio.

1 multa reluctatus itineris difficultate]. *Scribe cum Grutero*, multas eluctatus itineris difficultates..

Licinio. 73.

PRomptè fauendum est honesta cupientibus: vt probabiles voluntates alieno etiam adiuuentur adnisu. Quapropter opis indigum esse non patiar Felicem sanctissimum

mum iuuenem ad electiora tendentem: qui vbi vrbani fori dissensiones, vtpote mitis ingenio, exhorruit, modestiori caus-sidicinæ dare nomen affectat, quem meus quoque hortatus animauit. Spopondi enim bonæ indoli & moribus defæcatis nequaquam defore tuæ mentis auxilium. Ergo exoratus ac facilis non transfugam sedis alterius, sed vt [a] affectatorem fori quietioris amplectere: [1] qui tibi beneficiisque debebit, quicquid ei ex officio bonæ fortunę, aut commoditatis accesserit.

Vide notat IVR.

a Lib. Scor. affectiorem

1 qui tibi beneficiisque debebit] *Suppleo ex Ms. Pith.* qui tibi beneficiisque tuis debebit &c.

Licinio 74.

BOnoso optimo viro, & post militiam palatinam [1] geminâ administrationis integritate conspicuo discussionem pontis ac basilicæ nouæ præceptio Augusta mandauit: quod munus summâ fide & vigilantiâ posset implere, si solus istiusmodi examinis ius haberet. Nam Cyriades V̄C̄. comes & mechanicus, qui dudum impensas operas vtriusque tractauit, in societatem discussionis admissus, sæpè, vt dicitur, à Bonosi optimi viri inuestigatione dissensit. Hinc fit, vt inquisitio quæ per vnum strenuè posset agitari, artificio quo-

Cōiunge epist. 71. 5. lib. 4.

dam interpositi certaminis differatur: atque ideo metuit vir honestus Bonosus, ne sibi inuidiæ sit, quòd tanti negocij adhuc nutat effectus. Quapropter orat, vt si quis est, qui V. C. Cyriadem putat eius operis, quod idem Cyriades antè curauit, etiam discussorem esse debere, [a] sibi hæc molestia detrahatur. Si verò ipse huic negocio videtur accommodus, ad se tãtùm disquisitionis sũmi pertineat. Ergo amore Reipubl. cuius vtilitates [3] præcipua & prima complecteris, clarissimo & illustri viro Præfecto dignare conferre, quatenus lacuna tantorum sumptuum [4] remotis intentionibus detegatur. Spero enim fore, vt cessantibus nouis expensionibus, vtriusque operis perfectioni [5] vsurpatorum summa [b] proficiat.

a Sic emẽdaui. Nam in v.c. erat si hæc.

b Sic lego, nõ perficiat, *vt est in v.c.*

1 geminâ administrationis integritate] *Lego*, geminæ adm. integ.

2 qui dudum impensas operas vtriusque tractauit] *Facilè vides legẽdum*, qui d. pensas operis vt. tr. *Nempe intelligit pontem & basilicam, de quîs suprà, & ep. 71. lib. 4. Ita infrà, in fine epistolæ, vtriusque operis perfectionem dixit.*

3 præcipua & prima] *Ms. Cuiac.* inter præcipua & prima. *Rectè.*

4 remotis intentionibus] *Legebam*, remotis

motis contentionibus. *Firmauit autem Mſ. Pithœanus.*

5 vſ. ſumma proficiat] *Benè V.C.* vſ.ſ. ſufficiat.

Licinio. 75.

[a] Longùm ſiles. Sed ego talis exempli imitator eſſe non debeo. Quare [1] in officia primus erupi, téque religioſâ admonitione conuenio, vt literarum munus, quod ſponte [b] amicitiæ noſtræ deferre debueras, ſaltem prouocatus exoluas. Vale.

a Sic v.c. vulgò leg. Longũ ſilendo degis. Talis.
b Hæc ex v.c. addidi

1 in officia primus erupi] *Belliùs v.c.* in officium.

Ad Elpidium. 76.

QVæris vt valeam, vel quid rerum geram. Reſpondeo percunctationi tuæ ex amore venienti. Agri quiete delector. Hæc mihi & aëris præſtabit ſalubritatem, & pabulum lectionis. Sæpè oculos paſco culturis, quas hyberna exercet operatio. Tibi & ſecundare valetudinem, & memoriam noſtræ amicitiæ ſupereſſe, ampliſſimè gratulor. Silentij verò mei nõ eſt iniuſta cauſſatio. Nihil enim quod ſcriberem ſuppetebat: ſimúlque occupato tibi auditione cauſſarum, verebar obſtrepere, ne multis negociis tuis onus adderet loquacitas ocioſi. Vale.

Ad Elpidium. 77.

PRæſentiam tuam ſpero : neque enim ſoles promiſſa deſerere. Sed frequens fama eſt, Prætorianas literas obſtare diſpoſitis. Quare ne hæream diu, expectationis incertus, confirmari ſcriptis recentioribus volo, vt ſciam moræ eſſe precium, ſi affuturus es, [a] aut ſoluat manendi faſtidio, ſi tenêris.

[a] *Sic v.c. vulgò leg.* aut abſoluat manē di officio, ſit.

Ad Elpidium. 78.

PRoſequor literis ciuem amicúmque communem: cuius bona, quia iudicio tuo nota ſunt, non requirunt aſſertionem. Meritò mihi de eo apud ſcientem facilis ſermo & breuis eſt. Admoneo tamen vt in gratiam meam validiùs diligatur, meíque apud te curam vigere documēto aucti circa ſe amoris intelligat.

Ad Elpidium. 79.

CVm ſępè occaſionibus ad ſcribendum vtar incognitis, committi in amiciciam puto, ſi domeſticis videar abſtinere. Libens igitur Aërio honeſtiſſimo viro cultori tuo nunciam ſoſpitatis meæ paginam dedi, cui honorificentiam ſalutationis adiungo : quæ ſola, & cùm dicitur, & cùm viciſſim refertur, munia familiaris explet officij.

Ad Elpidium. 80.

PLenum religionis officium eſt, quòd ſponte votũ fratris anteuenis. Proximè igitur familiares noſtri ad equorũ coëmptionem cum preciis commeabunt: vt ex omnibus quadrigis, quas ſcripſiſti eſſe venales, præſtantiores curſu & genere pollentes defloret electio. Hæc autem tibi cura ſumenda eſt, vt præteritis editionibus noſtris recens ludorum fama reſpondeat. Imprimis igitur hanc de te gratiam peto, ne magis numerum quàm merita perpendas. Nam cùm de Hiſpaniis copiam mihi equorum ſpes certa promittat, hos quos de proximo polliceris[1] ſecurior diligentia debet exercere.

1 ſecurior diligentia debet exercere] *Frigidum & ſine ſenſu. Ex veſtigiis Mſ. Pith. & loci ſententia legendum,* ſecurior dil. debet excerpere. *Nam hoc ipſum eſt quod* deflorare ſ. *dixit &* eligere. *Et ep. ſeq.* edecumare.

Elpidio. 81.

CVram noſtram Senatoriæ functiones ad votiua ſollicitant. Præturam quippe filii mei, ſi fors dictum iuuet, proximus annus expectat: cuius inſtruendi cauſſa amicis noſtris negocium dedimus, vt equos ex Hiſpania lectiſſimæ nobilitatis edecumēt. Experiantur igitur ſuffragium tuum,

si quid opis & fauoris orauerint. Decet enim te pro amore mutuo mecum curanda partiri.

Elpidio. 82.

Silentium meum etiam ipse reprehenderem, si literas tuas aliquando sumpsissem. Itaque in altero arguere non potes, quod à te [a] admissum meministi. Ego tamen in hæc officia primus erupi, vt & te ad scribendi studium cohortarer, & amicum meum testimonij adstipulatione prosequerer. Est enim eius industriæ atq, probitatis, vt fauorem tuum iure mereatur. Pro quo ego petitor accedo, præsumens apud animum tuum nostras literas plurimùm profuturas. Vale.

a Lib. Sco. commissum,

Elpidio. 83.

QVòd epistolas meas condis, amoris est tui, [a] qui describenda nescit deligere. Sed me fucus hic decipit. Nam præcipitor ad scribendi fiduciam, [2] placendi securitate: & tamen si [b] aliquando resipisco, nimis vereor, ne ista simplicitas incidat quandoque in lectorē alterum tibi disparem. Quare velim tibi habeas, [c] quæ incondita proferimus: licèt eadē mei quoque librarii seruare dicantur. Sed illi per ignorantiam examinis, quod te facere non oportet Mercurialis artis peritum. Nam medio-cribus

b v. c. siquando.

c v. c. quæ incogitata pr.

cribus ſcriptis amicorum benignitas ſcit fauere, alienorum inuidia neſcit ignoſcere. Quod ſupereſt, oro iam venias, & pręſentiâ tuâ honorem augeas feſtorum dierum. Nempe Mineruæ tibi ſolemne de ſcholis notum eſt, vt ferè memores ſumus etiam procedente [a] ætate puerilium feriarum. Ad eum diẽ [b] conuiuium tibi paramus, agreſtibus oluſculis [c] partum, quia luxuries offendit Deam ſobriam. Vale.

a v.c. quo. *b v.c.* conui&ũ. *Sicque li. Pith c forte*, parcum. *lib. Pith.* paſtũ

1 qui deſcribenda neſcit deligere] *Malim cum Mſ. Pith.* qui d. neſcit eligere.

2 placendi ſecuritate] *Fortè vt in Mſ. Pith.* plac. autoritate.

Elpidio. 48.

INſidiaris infantię meę, quam tego ſilentij verecundiâ. Nam ad elicienda reſponſa venturum, ſi adnuam, polliceris, cũ hoc tibi facere de proximo quàm ſpondere promptius fuerit. Mihi verò adipiſci gratum, ſperare prolixum eſt, & tamen voluntati tuæ pareo: nec vereor, ne temerè à me effuſa verba in paginis librarij tui referas. Nam quid horum, quæ apud te incurioſiùs loquor, cuipiam lectori nauſeam mouerit, [1] non in ſcribendo diligentia diſplicebit.

1 non in ſcrib. dilig. diſp.] *Nec pes nec caput in his verbis. Auctiora pariter & cla-*

riora quæ Schoppius ex v. c. reponit, non tam in ſcribendo negligentia mea, quâm tua in deſcribendo diligentia diſplicebit.

Elpidio. 85.

NOſtrorum duriciam ferre non poſſumus, qui cùm reliqua ſuperiora non ſoluerint, etiam penſionem proximi anni ferre detrectant. Idcircò quæſo vt cum homine meo, quem ad exactionem noſtrorum miſimus, curam communicare digneris, religioſam operam libenter adripias. Graue eſt enim nos quidem pro agris noſtris functionibus publicis eſſe [1] munificos. Authores autem loquor ne id quidem velle redhibere, quod ſciunt per annos ſingulos eſſe ſoluendum.

1 munificos. Authoris antẽ loquor] *Scrib.* munificos, actores autem locorũ *&c.* *Et eò Mſ. Pith. vergit magis.*

Elpidio. 86.

NVllum tempus eſſe patior à meo officio feriatum. Meritò properanti ita tabellario curſim debita verba commiſi, quibus quæſo vt referendæ viciſſitudinis curam capeſſas: licèt malim iã reditu tuo, quàm ſcriptorum honore lætari.

Elpidio 87.

NOn ex officij raritate amicorum religio & cura pendenda eſt: plerumque

que enim scribendi cupidis desit occasio, nec tamen amicitiæ memoria temporali silentio consenescit. Itaque [a] quod huc vs- *a v.c.* que conticui, voluntati meæ non debet quod vsq; adscribi: multa enim studium nostrum fortuita impedimenta frænarunt. Sed vbi tempestiuam comperi facultatem, contuli in has literas mei circa te propositi atque amoris indicium, compensaturus quòd hactenus silui frequentiâ literarum, si me incentiuo quodam mutui sermonis animaueris. Vale.

Elpidio. 88.

ATtentatam denuò valetudinem tuã meorum cura suggessit. Quare sollicitatus incertis emittere scripta non distuli, quibus vt læta respondeant, præstabit diuina miseratio. Erit igitur muneris tui, vt ocio meo securitatem tuæ sanitatis adiicias. Vale.

Elpidio. 89.

ET rebus& literis partes religionis exequeris: Nam & hominibus meis adminicula fauoris impendis, & me sermonis tui honore participas. Ago igitur atque habeo gratias, daturus operam, ne officiis nostris vicissitudo vnquam dissimilis iudicetur. Vale.

Elpidio. 90.

CVm ad filium meum ſcriberes, ſolum me ſtyli honore fraudaſti. Potui te ſilentij talione mordere, ſed amicorum negligentiæ numquam parem repono contemptum. Atque vtinam redditę filio meo literæ, nihil ex conuentione fraterni debiti habuiſſent aſperitatis. Ego nequaquã mihi viderer omiſſus. Nunc duo pariter acciderunt, vt me & honor officij præteriret, & participata cum filio amaritudo percelleret. Vale.

Elpidio. 91.

[1] COrmianum littus acceſſimus. Hinc Puteolos mox petemus. Graue eſt enim ſub auribus Iudicis Baiarum appetentiam confiteri. Habes ordinem propoſiti mei. Ipſe memento promiſſi, quo te ob cauſſas publicas peregrinationis meæ fore ſolatium ſpopondiſti.

1 Cormianum] *Leg.* Formianum. *vt epiſt. 37. l. lib 6. De Formiis frequens mentio in his libris.*

Elpidio. 92.

Vide notas IVR.

ROmam regreſſus poſt legationis officium ſumpſi literas tuas. Quibus patriæ communi largas rei annonariæ copias polliceris. Itaque gemino adfectus gaudio, & quaſi ciuis publicâ ſecuritate, &

facti

facti tui gloriâ quasi frater exulto, teque ad hoc studium religiosâ exhortatione distimulo, licèt bona voluntas, quæ ex ingenio venit, non sit agitanda calcaribus. Ego lectione sermonis tui ciuium nostrorum curam leuaui. Neque enim sileri debuit tam laudabilis [a] & certa promissio. Superest vt proposito religionis tuæ melior aspiret euentus, & [1] tibi in posterum labori respondeat.

[a] *In v.c. erat*, & cesta. *malè.*

1 tibi in post. labori respondeat] *Clarum erit*, tuo in p. lab. resp. *Sed plenissimè v.c. & Pith. Ms.* tibi in posterum competens decus pro tanto in patriā labore respondeat.

Elpidio. 93.

MEdiolanum sum missus à Patribus [1] ad exorandam Principis opem, quā communis patriæ sollicitudo poscebat. Celerem mihi reditum, præfatâ Dei veniâ, res prosperæ pollicentur. Sed præsentia læta cumulabis, si per literas mihi cognitio tuæ salutis accesserit.

1 ad exorandam Principis opem] *Addit Ms. Pith. vocem vnam*, ad exorandam diuini Principis opem.

Elpidio. 94.

ROmam redisse me nuncio. Atque vtinam sanitatis quoque meę index esse potuissem, quam labefactauit peregrina,

laborum vacatione, quam nobis præstat senectus. Vale.

Olybrio & Probino. 67.

COmmendastis mihi vetus iudicium meum, qui eadem dè littoris Formiani gratia & salubritate sentitis. Parcè antehàc oræ illius bona transitus vester degustauerat. Ea nunc pensiùs per moram cognita amari à vobis vsu longiore meruerunt. Fero ægrè tanquam vestri cupiẽs, quòd procul degitis, & desiderio in vos meo indico patientiam. At si Fors votis effectum secundet, opto in illo sinu agere vobiscum quod restat [a] ætatis, vt & locus mihi præstet valetudinem, [b] & vos animi voluptatem.

a Al. æstati.
b & vobis.

Olybrio & Probino. 68.

ADitum mihi ad scribendum serò reserastis. Vos enim oportuit inchoare libamina literarum: quia inueterati moris est, vt qui ad peregrina discedit, alternandis epistolis præstet auspicium. Ergo absolutus obseruantiæ religione, & nunc vobis vicem salutationis rependo, & in reliquum, si [c] fors tulerit commeantes, assiduitatem spondeo familiarium paginarũ: vt vobis possit liquêre, non in mea culpa, sed in vestra mora fuisse quòd silui.

c v. c. fors obtulerit.

Oly-

Olybrio & Probino. 69.

SErmonis veſtri aſſiduitate delector, & abundè ex eo munere vſurpo lætitiam. Quod enim veſtri animi ſpecimẽ, vel mei deſiderij ſolamẽ poteſt eſſe [a] clarius, quàm vt apud me in dies ſingulos meritorum veſtrorum cultus augeſcat? Amicitia enim quæ celebratur [b] certis officiis, nunquam certo fine contenta eſt. Atque ideo decet vos in [c] deferendis officiis eſſe promptiores, cùm ad ſoluendam viciſſitudinem non probetis immemorem.

a v.c. præclarius.

b certis, abeſt à v. c.

c v.c. def. alloquiis effici prompt.

Symmachus Licinio. 70.

REgilianus amici mei filius, & ipſe ſuæ honeſtatis intuitu iam probatus, dudum tibi literas meas, quibus commẽdaretur, exhibuit. Et ideo ſecundæ adſtipulationis auxilium, vt potè iam cognitus, non requirit. Mei igitur ſtudij ratio & conſuetudo exegit vt ſcriberem. Neque enim fas eſt, quamuis iampridem ipſe diſſimules, me quoq; huiuſmodi officiis abſtinere. Spero enim quod ſponte amicitiæ tribui ſolet, ſaltem aſſiduitati meæ eſſe referendum.

Licinio. 71.

CVm [d] ad proximam vrbem digrederer, ſcribendis ad te literis abſtinere non debui, vt te obſeruantiâ priſci moris ab-

d v.c. ab proxima vrbe digrederer.

foluerem. Nam vetere instituto, hic vsus [a]increbuit, vt ingressi iter prælibēt primitias scriptionis. Quare familiaris officij inuitatus auspicio, fraternā religionem, quā mihi semper mente exhibes, assiduo sermone testare.

a. increbruit.

Licinio. 72.

OCtauo demum die [1] multa reluctatus itineris difficultate larē patriū salutaui. Cōtinuò, vt amicitia postulabat, cōuenit me recordatio mandatorū tuorū. Nam discedēti mihi iniunxisti, vt negocium lectissimorū iuuenū Ticiani atque Elpidij fidâ exploratione disquirerē. Quorū mihi præceptor vir prudens & nescius gratificationis adseruit esse in illis sciētiā iuris, idoneā nimis in hos vsus iudiciarij & forensis officij. Nunc tuū est optimos iuuenes aduocare, quorum indolem militiæ vel honoribus iam paratam non debet vlteriùs procrastinare cunctatio.

1 multa reluctatus itineris difficultate]. *Scribe cum Grutero*, multas eluctatus itineris difficultates.

Licinio. 73.

PRomptè fauendum est honesta cupientibus: vt probabiles voluntates alieno etiam adiuuentur adnisu. Quapropter opis indigum esse non patiar Felicem sanctissimum

mum iuuenem ad electiora tendentem: qui vbi vrbani fori dissensiones, vtpote mitis ingenio, exhorruit, modestiori caus-sidicinæ dare nomen affectat, quem meus quoque hortatus animauit. Spopondi enim bonæ indoli & moribus defæcatis nequaquam defore tuæ mentis auxilium. Ergo exoratus ac facilis non transfugam sedis alterius, sed vt [a] affectatorem fori quietioris amplectere: [1] qui tibi beneficiisque debebit, quicquid ei ex officio bonæ fortunę, aut commoditatis accesserit.

Vide notas IVR.

a Lib. Scr. affectio-rem

1 qui tibi beneficiisque debebit] *Suppleo ex Ms. Pith.* qui tibi beneficiisque tuis debebit &c.

Licinio 74.

BOnoso optimo viro, & post militiam palatinam [1] geminâ administrationis integritate conspicuo discussionem pontis ac basilicæ nouæ præceptio Augusta mandauit: quod munus summâ fide & vigilantiâ posset implere, si solus istiusmodi examinis ius haberet. Nam Cyriades V C. comes & mechanicus, qui dudum impensas operas vtriusque tractauit, in societatem discussionis admissus, sæpè, vt dicitur, à Bonosi optimi viri inuestigatione dissensit. Hinc fit, vt inquisitio quæ per vnum strenuè posset agitari, artificio quo-

Cōiunge epist. 71. lib. 4.

dam interpositi certaminis differatur: atque ideo metuit vir honestus Bonosus, ne sibi inuidiæ sit, quòd tanti negocij adhuc nutat effectus. Quapropter orat, vt si quis est, qui V. C. Cyriadem putat eius operis, quod idem Cyriades antè curauit, etiam discussorem esse debere, [a] sibi hæc molestia detrahatur. Si verò ipse huic negocio videtur accommodus, ad se tãtùm disquisitionis sum̃i pertineat. Ergo amore Reipubl. cuius vtilitates [3] præcipua & prima complecteris, clarissimo & illustri viro Præfecto dignare conferre, quatenus lacuna tantorum sumptuum [4] remotis intentionibus detegatur. Spero enim fore, vt cessantibus nouis expensionibus, vtriusque operis perfectioni [5] vsurpatorum summa [b] proficiat.

a Sic emẽdaui. Nam in v.c. erat si hæc.

b Sic lego, nõ perficiat, vt est in v.c.

1 geminâ administrationis integritate] *Lego*, geminæ adm. integ.

2 qui dudum impensas operas vtriusque tractauit] *Facilè vides legẽdum*, qui d. pensas operis vt. tr. *Nempe intelligit pontem & basilicam, de quîs suprà, & ep. 71. lib. 4. Ita infrà, in fine epistolæ, vtriusque operis perfectionem dixit.*

3 præcipua & prima] *Ms. Cuiac.* inter præcipua & prima. *Rectè.*

4 remotis intentionibus] *Legebam*, remotis

motis contentionibus. *Firmauit autem Mſ. Pithœanus.*

5 vſ. ſumma proficiat] *Benè V.C.* vſ.ſ. ſufficiat.

Licinio. 75.

[a] LOngùm ſiles. Sed ego talis exempli imitator eſſe non debeo. Quare [1] in officia primus erupi, téque religioſâ admonitione conuenio, vt literarum munus, quod ſponte [b] amicitiæ noſtræ deferre debueras, ſaltem prouocatus exoluas. Vale.

a Sic v.c. vulgò leg. Longū ſilendo degis. Talis.
b Hac ex v.c. addidi

1 in officia primus erupi] *Belliùs v.c.* in officium.

Ad Elpidium. 76.

QVæris vt valeam, vel quid rerum geram. Reſpondeo percunctationi tuæ ex amore venienti. Agri quiete delector. Hæc mihi & aëris præſtabit ſalubritatem, & pabulum lectionis. Sæpè oculos paſco culturis, quas hyberna exercet operatio. Tibi & ſecundare valetudinem, & memoriam noſtræ amicitiæ ſupereſſe, ampliſſimè gratulor. Silentij verò mei nō eſt iniuſta cauſſatio. Nihil enim quod ſcriberem ſuppetebat: ſimúlque occupato tibi auditione cauſſarum, verebar obſtrepere, ne multis negociis tuis onus adderet loquacitas ocioſi. Vale.

Ad Elpidium. 77.

PRæſentiam tuam ſpero: neque enim ſoles promiſſa deſerere. Sed frequens fama eſt, Prætorianas literas obſtare diſpoſitis. Quare ne hæream diu, expectationis incertus, confirmari ſcriptis recentioribus volo, vt ſciam moræ eſſe precium, ſi affuturus es, [a]aut ſoluar manendi faſtidio, ſi tenêris.

[a] *Sic v.c. vulgò leg.* aut abſoluar manẽdi officio, ſi t.

Ad Elpidium. 78.

PRoſequor literis ciuem amicúmque communem: cuius bona, quia iudicio tuo nota ſunt, non requirunt aſſertionem. Meritò mihi de eo apud ſcientem facilis ſermo & breuis eſt. Admoneo tamen vt in gratiam meam validiùs diligatur, meíque apud te curam vigere documẽto aucti circa ſe amoris intelligat.

Ad Elpidium. 79.

CVm ſæpè occaſionibus ad ſcribendum vtar incognitis, committi in amicitiam puto, ſi domeſticis videar abſtinere. Libens igitur Aërio honeſtiſſimo viro cultori tuo nunciam ſoſpitatis meæ paginam dedi, cui honorificentiam ſalutationis adiungo: quæ ſola, & cùm dicitur, & cùm viciſſim refertur, munia familiaris explet officij.

Ad Elpidium. 80.

PLenum religionis officium est, quòd sponte votũ fratris anteuenis. Proximè igitur familiares nostri ad equorũ coëmptionem cum preciis commeabunt: vt ex omnibus quadrigis, quas scripsisti esse venales, præstantiores cursu & genere pollentes defloret electio. Hæc autem tibi cura sumenda est, vt præteritis editionibus nostris recens ludorum fama respondeat. Imprimis igitur hanc de te gratiam peto, ne magis numerum quàm merita perpendas. Nam cùm de Hispaniis copiam mihi equorum spes certa promittat, hos quos de proximo polliceris [1] securior diligentia debet exercere.

1 securior diligentia debet exercere] *Frigidum & sine sensu. Ex vestigiis Ms. Pith. & loci sententia legendum,* securior dil. debet excerpere. *Nam hoc ipsum est quod* deflorare s. *dixit &* eligere. *Et ep. seq.* edecumare.

Elpidio. 81.

CVram nostram Senatoriæ functiones ad votiua sollicitant. Præturam quippe filii mei, si fors dictum iuuet, proximus annus expectat: cuius instruendi caussa amicis nostris negocium dedimus, vt equos ex Hispania lectissimæ nobilitatis edecumẽt. Experiantur igitur suffragium tuum,

si quid opis & fauoris orauerint. Decet enim te pro amore mutuo mecum curanda partiri.

Elpidio. 82.

Silentium meum etiam ipse reprehenderem, si literas tuas aliquando sumpsissem. Itaque in altero arguere non potes, quod à te [a] admissum meministi. Ego tamen in hæc officia primus erupi, vt & te ad scribendi studium cohortarer, & amicum meum testimonij adstipulatione prosequerer. Est enim eius industriæ atq; probitatis, vt fauorem tuum iure mereatur. Pro quo ego petitor accedo, præsumens apud animum tuum nostras literas plurimùm profuturas. Vale.

a Lib. Sco. commissum.

Elpidio. 83.

QVòd epistolas meas condis, amoris est tui, [a] qui describenda nescit deligere. Sed me fucus hic decipit. Nam præcipitor ad scribendi fiduciam, [2] placendi securitate: & tamen si [b] aliquando resipisco, nimis vereor, ne ista simplicitas incidat quandoque in lectorẽ alterum tibi disparem. Quare velim tibi habeas, [c] quæ incondita proferimus: licèt eadẽ mei quoque librarii seruare dicantur. Sed illi per ignorantiam examinis, quod te facere non oportet Mercurialis artis peritum. Nam mediocribus

b v. c. si quando.

c v. c. quæ incogitata pr.

cribus ſcriptis amicorum benignitas ſcit fauere, alienorum inuidia neſcit ignoſcere. Quod ſupereſt, oro iam venias, & pręſentiâ tuâ honorem augeas feſtorum dierum. Nempe Mineruæ tibi ſolemne de ſcholis notum eſt, vt ferè memores ſumus etiam procedente [a] ætate puerilium feriarum. Ad eum diẽ [b] conuiuium tibi paramus, agreſtibus oluſculis [c] partum, quia luxuries offendit Deam ſobriam. Vale.

a v.c. ęuo.
b v.c. conuictũ. *Sicque li. Pith*
c fortè, parcum. *lib. Pith.* paſtũ

1 qui deſcribenda neſcit deligere] *Malim cum Mſ. Pith.* qui d. neſcit eligere.

2 placendi ſecuritate] *Fortè vt in Mſ. Pith.* plac. autoritate.

Elpidio. 48.

INſidiaris infantię meę, quam tego ſilentij verecundiâ. Nam ad elicienda reſponſa venturum, ſi adnuam, polliceris, cũ hoc tibi facere de proximo quàm ſpondere promptius fuerit. Mihi verò adipiſci gratum, ſperare prolixum eſt, & tamen voluntati tuæ pareo: nec vereor, ne temerè à me effuſa verba in paginis librarij tui referas. Nam quid horum, quæ apud te incurioſiùs loquor, cuipiam lectori nauſeam mouerit, [1] non in ſcribendo diligentia diſplicebit.

1 non in ſcrib. dilig. diſp.] *Nec pes nec caput in his verbis. Auctiora pariter & cla-*

riora quæ Schoppius ex v. c. reponit, non tam in ſcribendo negligentia mea, quâm tua in deſcribendo diligentia diſplicebit.

Elpidio. 85.

NOſtrorum duriciam ferre non poſſumus,qui cùm reliqua ſuperiora non ſoluerint,etiam penſionem proximi anni ferre detrectant. Idcircò quæſo vt cum homine meo, quem ad exactionem noſtrorum miſimus, curam communicare digneris,religioſam operam libenter adripias. Graue eſt enim nos quidem pro agris noſtris functionibus publicis eſſe [1] munificos.Authores autem loquor ne id quidem velle redhibere, quod ſciunt per annos ſingulos eſſe ſoluendum.

1 munificos.Authoris antē loquor] *Scrib.* munificos, actores autem locorū *&c. Et eò Mſ.Pith. vergit magis.*

Elpidio. 86.

NVllum tempus eſſe patior à meo officio feriatum. Meritò properanti ita tabellario curſim debita verba commiſi, quibus quæſo vt referendæ viciſſitudinis curam capeſſas: licèt malim iā reditu tuo, quàm ſcriptorum honore lætari.

Elpidio 87.

NOn ex officij raritate amicorum religio & cura pendenda eſt: plerumque

que enim ſcribendi cupidis deſit occaſio, nec tamen amicitiæ memoria temporali ſilentio conſeneſcit. Itaque [a] quod huc vſque conticui, voluntati meæ non debet adſcribi: multa enim ſtudium noſtrum fortuita impedimenta frænarunt. Sed vbi tempeſtiuam comperi facultatem, contuli in has literas mei circa te propoſiti atque amoris indicium, compenſaturus quòd hactenus ſilui frequentiâ literarum, ſi me incentiuo quodam mutui ſermonis animaueris. Vale.

a v.c. quod vſque.

Elpidio. 88.

ATtentatam denuò valetudinem tuã meorum cura ſuggeſſit. Quare ſollicitatus incertis emittere ſcripta non diſtuli, quibus vt læta reſpondeant, præſtabit diuina miſeratio. Erit igitur muneris tui, vt ocio meo ſecuritatem tuæ ſanitatis adiicias. Vale.

E*lpidio.* 89.

ET rebus & literis partes religionis exequeris: Nam & hominibus meis adminicula fauoris impendis, & me ſermonis tui honore participas. Ago igitur atque habeo gratias, daturus operam, ne officiis noſtris viciſſitudo vnquam diſſimilis iudicetur. Vale.

facti tui gloriâ quasi frater exulto, teque ad hoc studium religiosâ exhortatione distimulo, licèt bona voluntas, quæ ex ingenio venit, non sit agitanda calcaribus. Ego lectione sermonis tui ciuium nostrorum curam leuaui. Neque enim sileri debuit tam laudabilis [a] & certa promissio. Superest vt proposito religionis tuæ melior aspiret euentus, & [1] tibi in posterum labori respondeat.

a *In v.c. erat*, & cesta. *malè*.

1 tibi in post. labori respondeat] *Clarum erit*, tuo in p.lab.resp. *Sed plenissimè v.c. & Pith. Ms.* tibi in posterum competens decus pro tanto in patriâ labore respondeat.

Elpidio. 93.

MEdiolanum sum missus à Patribus [1] ad exorandam Principis opem, quã communis patriæ sollicitudo poscebat. Celerem mihi reditum, præfatâ Dei veniâ, res prosperæ pollicentur. Sed præsentia læta cumulabis, si per literas mihi cognitio tuæ salutis accesserit.

1 ad exorandam Principis opem] *Addit Ms. Pith. vocem vnam*, ad exorandam diuini Principis opem.

Elpidio. 94.

ROmam redisse me nuncio. Atque vtinam sanitatis quoque meę index esse potuissem, quam labefactauit peregrina,

tionis iniuria,& hyemalis aſperitas. Sed ocio redditus ſpero meliora. Ipſe vt valeas diuina præſtabunt. Nam vt homines meos ſolito fauore tuearis,poſtulare non debeo,cùm incitamentum ſpontanea officia non requirant. Vale.

Elpidio. 95.

MAluerim quidem tuum ſolamen [1]adipiſci, quia literis ſecũdis ad gratiam locus eſt. Deſiderio tui ſcriptorum compenſatio ſatisfecit, maximeq́ue iuuit animum, quòd tecum bonam valetudinem rediiſſe in gratiam nunciaſti. [2] Ipſe Formiis adhuc reſidere conſtitui, vt mitigatis Autumni æſtibus ad ſuburbana concedam. Neque enim temporis mei ratio patitur, vt communem patriam mœſtus ingrediar.

1 adipiſci,quia literis ſecundis ad gr. loc. eſt. Deſiderio &c.] *Non hæc integra, non concinna. Corrigo & ordino cum Mercero,* adipiſci. Quia literis ſecundus ad gratiam locus eſt, deſiderio &c.

2 Ipſe Formiis &c.] *In Mſ. Pith. nihil iſtorum, quæ ad epiſtolæ vſque calcem. Sed in locum eorum habentur hæc quæ non penitus γνήσια aut ſyncera iudicamus.* Plurimùm ſors compoſita contrahit, quod nunc mihi uſuuenit, qui Ethruſcos vapores ſalubri-

tatis causâ adire non potui, rebus retentus subitis & tumultuariis. Vale.

Elpidio. 96.

SI conditio temporis mei sineret, votis me tuis etiam non rogatus ingererem. Qua in re certus animi mei assertionem verborum, sicuti arbitror, non requiris. Nunc fortunæ meę qualitas in tantum nos à festiuis excusat officiis, [a] vt solatia insuper requirat aliena. Ergo quia in manu mea interim non est frequentare lætos conuentus, tuæ opis est leuare mœrentē. Quorsum istud? inquies. vt fratrem meū Florentium, clarissimum atque ornatissimum virum, peregrinationi meæ cohærere patiaris. [1] Tantum peto, vt ab eo interpreteris ex hac commemoratione, quam mihi tribuit, quantum ex eius pręsentia voluptatis habuisses.

a Sic emēdaui. Nā v. c. habebat, vt sola insuper requirit aliena. Ego quia.

1 Tantum peto, vt ab eo interpreteris ex ea comemoratione &c.] *Perplexus sermo. V. C.* Tantum p. vt ab eo int. impendi ex hac commemor. *Plenè & clarè, nisi quòd pridem reposui,* commoratione. *Neque tamen lectio Ms. Pithæani vehementer aspernanda, in quo,* T. p. vt ab eo mihi preceris impendi. *Retinenda autem sic quoque vox,* commoratione: *sine qua labat omnis sensus. Ita ep. 63. lib. 5.* sæpe vrbanam com-

morationem proximo rure distinguimus. *Et ep.* 77. *lib.* 6. quid ipsi de reditu aut suburbana commoratione statueritis &c. *Et ep.* 37. *lib.* 7. testabitur cõmoratio tua &c.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIB. VI.

INCIPIT AD NICOMACHI filios.

***

Symmachus Nicomachi filiis. I.

DE rebus liquidis atque manifestis rectiùs natura quàm fama consulitur. Ergo in tenui Patrię victu [1] superioris prouidentiæ laudem refotam non ex ore multitudinis, sed ex ratione ingenij colligamus. Necesse est enim seros ęstimatores beneficiorũ, cùm succedant angustię copiis, dissimulatam gratiam conlatione sentire. Et [a] plebes quidem nostra paucorum studiis antehâc in odium tanti ciuis subacta, testatur propalàm pœnitendi correptionem. Collegarum verò notissimus [2] peruicax liber

a Sic v.c. non plebs

ber finit fateri, quod cogit veritas iudicare. Quare [3]tam citò afficiuntur rubore, & cõuictorum similes [4]perferre nequeunt, quæ sentire coguntur. Sed hæc longiùs exequi non est necesse. Sufficit enim redisse ad conciliationem famæ vestræ publicum testimonium. [5]Iuuat modò, & in patris celebri memoria solatium tuum, & in tua salute paterna reparatio.

1 sup.prouid.lau. refotam &c.] *Locum infelicem tum ex Ms.Cuiac. tum ex coniectura sic restituo.* superioris pro.laud.referam, nõ ex o.m. s.e.r.ing.collegarum. *Nec Ms.Pith. longè abit, in quo,* refertam. *Plebis vtique & collegarum meminit paulò pòst separatim, & verba illa quid notent, interpretatur.*

2 peruicax liber] *Leg.ex v.c.*peru.liuor. *Sanè collegarum & publicanorum auaritiæ & improbitati succenset item noster epist.60. lib.5. sicuti & I.C.in l.quantæ,*D.*de de publica.Tamen & adiectâ negatione Ms.Pithæa.ita,*peruicax liuor non finit fateri. *Cui lectioni sequentia quidem fauent, de pudore & silentio collegarum.*

3 tam citò] *Leg.*tacitò.

4 perferre nequeũt] *Imò vt in Ms.Pith.* proferre de vobis nequeunt.

5 Iuuat modò] *Quid si vt in Ms.Pith.* Viuat modò &c.

Nicomachi filiis. 2.

Hilaratus est mihi dies literis vestris, & festiuitatem natalitiam[1] domus nostræ desideratus sermo geminauit. Sed decursâ paginæ lectione conrugauit mihi frontem adiecta subscriptio, quæ vos de peculio Petriniæ agitari iurgiis indicauit. Arbitror tamen si Marcianæ sororis vestræ [2]non sit clauda promissio, successionis ambiguum [3] domesticæ posse remoueri: cùm ad examen meum, quod ipsa delegit, documenta negocij miseritis. Quæ autem capita quæstionum pars aduersa commoueat, subdita numeratione signaui: vt sancta vnanimitas vestrà informata ppositis, inuicèm pro se respondenda meditetur.

1 domus nostræ] *Leg.* dom. vestræ.

2 non sit clauda &c.] *Benè Merc.* non sit cl. *nam & suadet Ms. Pith. in quo sic,* Arbitror t. nisi Mart. s. vestræ sit clauda &c.

domesticæ] *Leg.* domesticè.

Nicomachi filiis. 3.

Præfato opus est, si ardua postulentur. Pronis ac facilibus admoueri ambitum nõ oportet. Breuiter igitur & strictim quid frater meus Fuluius de vobis fauoris poscat, aduertite. Sororem Pompeiam olim viro maturam te auspice in manum

optat

optat accipere, nec genere minor, & re fortaßis vberior. Nam laudabilis vitæ eius artes, & ex bonorum amicitiis spes fecundas, inter sponsalia ornamenta non numero. Sibi enim quisque habet quicquid spei & laudi ducitur. Mihi autẽ tanta est perficiendæ coiunctionis huius antiquitas, vt in graui dono habiturus sim, si illius voti cura [a] vestra profuerit. Cùm igitur res incepto [b] honesta, & factu facilis postuletur: quæso vt in promouendo negocio [1] quantum me velle coniicitis, adhibeatis industriam.

a Vulgò, nostra, malè.

b v.c. honesta, effectu facilis

1 quantum me velle coniicitis] *Lego*, quantam &c.

Nicomachi filiis. 4.

AEgritudinem meam, quam dexteræ manus dolore sustineo, nunciorum acerbitate duplicastis. Acrior autem me cura distringit, quòd scio filię meæ ciborum & potuum continentiam non posse suaderi. Anxius igitur vulnere animi & corporis morbo, vsque ad subscribendi poßibilitatem literas differre non potui: sed dictatione properatâ magis sollicitudini meæ quàm consuetudini satisfeci. Et primò vt timorem meum responsis leuetis, exoro. Dehinc te, domina filia,

precor, vt saluti aduersa declines, & interpellatam totiens valetudinem repares auxilio temperantiæ: quia non solùm
a Fortè, cõmodat. sanitati [a] commoda, verumetiam ad testimonium prudentiæ pertinet noxiis abstinere.

Nicomachi filiis. 5.

SEuerianum primorem [1] Literninæ vrbis à publica interpellatione reuocaui, ne sancto amico nostro Seuero inuidiæ aliquid conquestio eius adferret. Promisi autem mediâ vnanimitate tuâ, decus nostrum, si quid inter eos concertationis est, posse finiri. atque ideo quæso, vt viro optimo Seuero terminandæ apud te litis authorem esse digneris. Vale.

1 Literninæ vrbis] *Leg.* Cliterninæ vr. *Cliterna, oppidulum haut procul Româ. De quo Strabo lib. 5. Geogr.*

Nicomachi filiis.

TAnquam adhuc negociorum vestrorum nescij agendis rebus formulas præfinistis. At ego vnanimitati vestræ vtriusque exitum caussæ iampridem retexui. Et quia credo in manus vestras per milites vicarianos delata quæ scripseram, meritò enarrata & comperta non repeto. Hoc solùm etiam nunc notitiæ vestræ ostentationis pudore subtraxeram, misisse me

[a] nec

[1] nec . . . literas quibus amici de Tutoris fraudibus instruantur. Et puto, si fors inceptum iuuet, decernendum aliquid, quo frangatur obnoxius. Quòd verò iter ad proxima vrbi prædia distulistis, quamquã vestri cupientissimus, improbare non possum. Allegatis enim piam caussam morarum : [2] atque desiderio necessitatem religiosæ affectationis antefero : [3] haud etiam morãtibus vobis aliqua inuitatio nos potiùs in Campaniam possit educere. Sed hoc relinquatur euẽtui. Nos interim mutua desideria scriptione foueamus. Solatiis enim leniendus est animus, quotiens protelantur optata.

1 nec . . .] *Leg. ex vestigiis Ms. Cuiac. & Pith.* necessarias.

2 atque desiderio] *Idem Ms. Cuiac.* atque ideo desiderio meo.

3 haud etiam] *Scrib.* haud sciam. *vel,* haud scio an.

Nicomachi filiis. 7.

TAburnius euocatũ me esse non siluit, & fortasse miremini [a] nihil super ea re meis paginis indicatum. [1] Sed multis ac necessariis caussis domi manere decreueram, inanis esse operæ iudicaui, irrita ad vos [2] dissimulata perferre. Credo autem sanctæ vnanimitati vestræ incomperta

a In v.c. erat, nihil superare meis.

non esse, [3] quæ me peregrinandi consilio retraxerunt. Nam & fractam valetudinem meam nostis, & vnici mei [b] solitudinem, & eruptionem fluminum vsque ad metũ diluuij comperistis. Pontium quoque ruinas, & montium labes apud vos, vt arbitror, fama non tacuit. Ex quo factum est, vt cæteri quoque veniam postularent, quos similis accitus exciuerat, præter Arcentium [4] Euangelium: quorum alterum vigor adolescentiæ, alterum incautus animus obiecit incertis. Intelligo vos profectione hominis non amici posse terreri. Sed vt scrupulum hunc reiiciatis admoneo. Nam & meis literis multa curata sunt, & proficiscentibus datum negocium est, vt æmuli obtrectatio repellatur. Quare curarum vacui agite ocium: méque, vt facere dignamini, scriptorum assiduitate refouete.

b Fortè leg. sollicitudinem.

1 Sed multis] *Leg. ex Ms. Cuiac. & Pith.* sed quia multis.

2 dissimulata] *Leg.* & dissim.

3 quæ me peregrinandi, &c.] *Commodè addit Ms. Pith. voculam,* quę me à pereg. &c.

4 Euangelium] *Leg.* Euangelum.

Nicomachi filiis. 8.

REdditæ sunt nobis literæ vestræ, cùm in Ostiensis viæ septimo degeremus. Et

Et illicò per illuſtrem virum Vicarium petitu meo actorum proceſſit editio. Sed puer veſter inconſultis atquę ignorantibus nobis vrbe diſceſſit, vt eſt ſeruis familiaris improbitas. Veſtra in manu eſt, vtrùm hoc inultum eſſe patiamini. Interea filiam meam iactari inſtaurato languore non ſiluit. Cuius nuncij vulnus altè [a] incidit pectori meo: nec abolebitur metus, niſi mutuâ ſcriptione fidem ſanitatis eius accepero. Facite igitur, oro vos, vt formidinem meam ſecuritas protinus reportata commutet. Vale.

a inſedit.

Nicomachi filiis. 9.

FRater meus Cenſorinus de confinio Baianorum prætoriorum conqueſtionem tentat iterare, quam didicit inter me & actores filij mei Pompeiani dudum eſſe finitam. Adhibiti namque inſpectores [b] muro, qui inter ædes à ſummo monte deſcendit, diuidi loca noſtra dixerũt: quorum iudicium nouus poſſeſſor credit poſſe reſcindi. Quæſo igitur adhibito Felice amico noſtro, & Caſtore, veri arbiter eſſe digneris, [b] [1] & ſanctitate tuâ coràm locatâ inanis attentatio comprimatur. Dehinc cùm fratri meo Cenſorino ſatisfecerit præteritæ iudicationis [2] aſſertio. Tunc operi eius & molitionibus

Confer ep. 11. infrà hoc lib. 6.

b Al. muri.

b Lib. Pith. & ſancto cœtui coram.

nouis decem tantùm pedum vltra ædificia ſua permittatur adiectio: ita vt partium fines, & placito comprehenſus adſenſus, & conſtructio interiecta diſcriminet.

1 & ſanctitate] *Lego*, vt ſanctit.

2 aſſertio. Tunc operi, &c.] *Propiùs iungo*, aſſertio, tunc op. &c.

Nicomachi filiis. 10.

ROgatos nos eſſe audio ad officium Conſulare. Mihi quieſcere & domi manere ſententia eſt, poſt anni ſuperioris laborem. Ipſe quid ſtatuas, altiùs cogita, & ſapienter expende. Præſumo autem eos, qui dicuntur acciti authoritate præcelſi viri, edecumatos eſſe, & his vnanimitatem tuam conſultò eſſe ſociatam, vt ad agẽdas gratias ſub occaſione officij Conſularis excurras. Verendum autem eſt, ne ſi excuſandum putaueris, proximi reſcripti impetratione videaris offenſus. Et fortaſſe, quantùm de incertis ſperare fas eſt, error iſte, cùm feliciter adfueris, corrigetur. Hiſpanum non comperi rogatum eſſe. Conſidera igitur euentum vtriuſque partis. Ego denuò denunciabo, ſiquid ſuper hoc nouæ cognitionis acceſſerit.

Nichomachi filiis. 11.

MVlta mihi ad vos ſcribenti pauca reſpondes: & moleſtè fero [1] mandatorum

torum veſtrorum calere principia vſque ad ſollicitudinem meam, mox autem per ſilentium frigere proceſſus. Fortaſſe [a] quęratis quid etiam nunc referri [b] in notitiam meam poſtulé. Capuanæ domus precium ſcripſeram cum venditore deciſum. Nihil de eius confirmatione reſcribitis. Samniticæ poſſeſſionis reformatio & vindicta mandata eſt. Tantùm vacuatos dotibus agros ſerò docuiſtis. Adhuc tamen neſcio quid exhibitio iniuncta profecerit: cuius me expectatio [c] rus ire nō patitur. Vereor enim ne, quod ſæpè factum eſt, clandeſtina aliquid tentet obreptio. Quare, aut inſtruite quid ſuperſit negociis explicandis, aut ſi res in vado [d] ſint, viam mihi vſurpandę ſeceſſionis aperite. Cum fratre meo Cenſorino non moleſtè fero ſub quolibet diſpendio noſtro de littoralibus ſpatiis iudicatum. Reſtat vt interiectu muri prætoria diuidantur: ne ceſſante indicio iudicationis, rurſus vicinæ anguſtiæ in alios ſeſe terminos nitantur extendere. Vale.

a *Al.* quæratur.

b *In v. c. legitur,* in nocẽtiam meam. *quod vitioſum putaui, & id confirmat lib. Pith.*

c *Lib. Pith.* neſcire non.

d ſunt. *Cōfer ep. 9. ſupr. hoc lib. 6.*

1 mandatorum veſtrorum] *Leg.* m. noſtrorum. *Et ſequens narratio conuincit.*

Nicomachi filiis. 12.

AMici literis delectatus, quarum me lectorem eſſe voluiſti, & velim credas nihil eum de vſurpandi animi remiſſione

a In v.c. mentium. Sed malè, vt puto. Vide notas IVR.

[a] mentitum. Mihi vir illustris Iudex Prætorianus ob conlationem Senatus, & alia remedia vrbis Augustę denunciauit offensas, contristratus, vt asserit, Curione, [1] quo Præfectus Vrbi ludorum Imperialium die, cùm à Senatu Curio nobis præsentibus posceretur, oblationem communem populo publicauit. Hæc omnia ad destruendam promissorum suorum gloriam composita suspicatur, & in me solum, quia hoc referentibus placet, vertit inuidiam. Respondi, vt potui dignitate seruatâ, eius calori. Et quantum legati Orientales asserunt, quibus ipse scriptorum meorum fecit indicium, cunctis responsa nostra placuerunt. Sed ne ratione & authoritate victus sileret, molliores posteà literas misit, parem querimoniam continentes. Horum tibi omnium tradetur exemplar, vt noueris quibus fluctibus perstrepamur. In negocio autem sanctæ vnanimitatis vestræ, quod præceptio iterata commouit, consilio trahendæ solutionis vtendum est, & pars quæ ad germanum tuum pertinet, [2] subiicienda actioni: vt huiusmodi iniuria factum iuuenis exaggeret, aut expleat voluntatem. Sed scire desidero, quæ potissimùm prædia, ad ius saucti fratris tui pro parte pertineant: ne per ignorantiam iuris tui

tui corpora apparitionis error adtrectet. Fratrem vestrum Romæ tantisper tenebo, [a] quoniam subsidia annonæ in dies viginti oblatio [b] prorogauit. Molestè igitur filia mea ferre non debet, si iumenta itineri eius deputata [c] tardauêre. Cætera Cumazon filius meus, vel quærentibus vobis, vel sponte narrabit. De legatione mittenda ob angustias frumentariæ rei, vsque ad reditum viri excellentissimi Comitis tractatus publicus differetur. Consilium sanctitatis tuæ salubre mihi visum est. Itaque datis ad homines meos literis, statim iussi ex re nostra Apula ad Campaniam [d] frumenta deferri. Vale.

a Lib. Pith. quo subsidia.
b prorogauerit.
c tardauero.
Comazon dicitur infr. hoc lib. ep. 42. & ep. 66.
d frumentum.

1 quo Præfectus] *Benè. Merc.* quod Præf.

2 subiicienda actioni] *Suspicor cum Mercero*, subiic. auctioni.

Nicomachi filiis. 13.

ASsiduitas epistolarum superiorũ scribenda consumpsit. Sola nunc superest salutationis religiosa generalitas. Et sanè si qua suppeterent paginis prosequẽda, commeanti rectiùs crederentur. Tunc enim stylo indulgendum est, cùm [e] perficiendis mandatis proficiscentium persona non sufficit. Nunc si quid scitu dignum putabitis, sine nostri sermonis excursu pleniùs à commeante discetis. Vale.

e Lib. Scot. recipiendis.

Nicomachi filiis. 14.

Vide notas IVR.

DVbitare vos video an Rufini pœnam ſecuta ſit etiam publicatio facultatũ. Fides præſtò eſt Imperialib. ſignata præceptis. Et tamen prædonis annoſi merita pendentibus non fuit ambigendum, quòd ſpoliare vrbis deſideraret ærarium. Atque vtinã tanto gaudio non obſtreperet defectus annonæ, quam nulla producit nouæ frugis acceſſio. Prætereà ipſius cibi qualitas gignit horroré, corrumpit valetudiné corporum, grauiórque eſt hominibus talis alimonia, quàm pœna ieiunij. Solatur inter hęc populum ſpes frumenti à Patribus oblati, & religioſa optimatium voluntas tenet concordiam ciuitatis. Nunc votis opus eſt, vt diuina opitulatio inuehat commeatus, dum ſalus ciuium priuatâ conlatione producitur.

Nicomachi filiis. 15.

IN eas anguſtias communis Patriæ fortuna deducta eſt, vt extrema vitanda ſint. Itaque fratrem veſtrum continuò ad vos opto dimittere, cui Baſternarios mox præbere dignemini, vt [1] feſtinationi eius iumentorum adminiculis adiuuetur. Cæterùm filiam meam vexari itinere, ſicuti antè ſcripſeram, non oportet: [2] quoniam poſt incommodum graue valetudo eius

[a] Quare.

ocio

ocio & quiete refouenda eſt. Vale.

1 Feſtinationi] *Malim*, feſtinatio.

Nicomachi filiis. 16.

PRæuidi quem metum meæ ægritudinis vobis fama poſſet incutere: quæ cùm ſoleat ſupra verum de abſentibus loqui, magnitudinem periculi mei ne fando quidem videtur æquaſſe. Itaque vbi primùm mihi formare literas per valetudinem licuit, non diſtuli lenire apud vos ſtylo, quæ [a] vulgata credideram. Et quamuis modificandæ ſollicitudini veſtræ prior ſermo ſufficeret, ad finem tamen ſecuritatis atteſtatio ſecunda proficiet. Intereà de ordinando reditu facite nouerim quid cōſilij ceperitis. Fateor enim [b] molliorem me eſſe affectione poſt diſcrimen ſalutis, nec vlteriùs poſſe ſuadere, vt deſiderio meo veſtrum ocium præferatis.

[a] euulgata.

[b] Lib. Pith. mollio-re.

Nicomachi filiis. 17.

AMicitia animis non annis æſtimatur. Rudis igitur tibi eorum non videatur affectus, quorum in te cultus annoſus eſt. Hoc eô ſpectat, vt noueris Auxentiū & Marianum filios meos prudentiſſimos iuuenes inter laudatores tuos priore loco cenſeri, atque ideò non cognoſcendos nouo aditu, ſed amoris fœdere & religione recolendos. Nunc illis proficiſcendi at-

tulit caussam medicorum coactu imperata curatio. Nam Stabias ire desiderant, vt reliquias longæ ægritudinis armentali lacte depellant. Sed maiorem iudicant in tuo congressu esse medicinam. Tibi igitur assignabitur eorum sanitas, si remediis herbarum salubrium fomenta benignitatis adieceris. Vale.

Nicomachi filiis. 18.

a v. c. Castori nostro ad Campaniã r.l. mãdata domesticis rebus quàm s. c. *Castoris autem mentio est lib.* 8. *ep.* 15. *infr. &* *lib.* 10. *ep.* 43.

[a] PAstori nostro à Campania reuertenti largiora de domesticis rebus mandata, quàm scripta commisimus. Plura igitur auribus, quàm lectione noscetis. Horũ pleraque ad statum pertinẽt patriæ, quam defectu alimentorum grauiter laborantem periculosum est inhabitare, impium & crudele deserere. Vale.

Nicomachi filiis. 19.

GErmano [1] Taburni, cui me auxilio esse voluistis, etiam salutis dubius affuissem, si eorum præsentiam sors dedisset, quos ex vsu eius oportuit conueniri. Satisfaciat igitur vnanimitati vestræ animus meus, etsi voti efficaciam negauerit euentus. Ipse adhuc inualidus, sed iam præfatâ Dei veniâ conualescendi securus hęc scribo, tantóque magis assurgo viribus, quantò mihi celeriorem sanctitatis vestræ reditum spes vicina promittit. Vale.

1 Ta-

1 Taburni] Lego, Taburnio. *Mentio de hoc in epist.7.suprà.*

Nicomachi filiis. 20.

DVdum sanitatem filiæ meæ integratam esse rescripseras. Mox sequentibus literis sollicitudini nostræ recidiuũ aculeum subdidisti. Conflictor igitur nuncio recentiore; quia magis aduersa credũtur. Expecto anxiè, vt, si quid boni dies attulit, indicetis. In eo autem quòd vos discessus noster excruciat, habitum mentis meæ agnosco: sed adhuc desideriis mutuis præstat suadere patientiam, quàm pœnitendum aliquid per imbecillitatem affectionis ordiri. Mox cùm germanus tuus de proximo, vt ais, speratus affuerit, & felicem vobis & necessarium reditum diuidendæ inter vos communionis caussa præstabit. Vale.

Nicomachi filiis. 21.

FRatris mei Entrecij spectabilis viri liberos impatientia paterni amoris acciuerat, quibus properandi caussas inopia vrbis adiecit. Atq; ideò recursum sine iusti tẽporis expectatione moliti sunt. Quapropter dũ nauigatio intractabilis est, in oris Cãpaniæ paulisper hærebũt. Sed ne peregrinationis amara sustineãt humanitas vestra ꝑstabit. Quare vicẽ meã suscipe: vt qui

nunc à nobis necessitate diuulsi sunt, animum se meum in te reperisse lætentur.

Nicomachi filiis. 22.

Dura commotio est, quam gignit iniuria, sed mollire debet dolorem medicina patientiæ. Nec deest vobis vsus aduersa tolerandi. Nam crebrò ictum fortunæ ferre didicistis. Quòd si in secundis rebus ageretis, iure insolitis malis felicitas læderetur. Hæc eò scribo, vt miratum me scias, quòd constantiam tuam lis priuata mutauerit, quam sub affinium nomine (vt opinio mea est) Baiani littoris [a] persultator animauit. Sed illi aliud mercedis erit. Caussæ autem vestræ propugnaculum iudiciale non defuit. Impetratum quippe est ab altero cognitorum, ne impunè sit quod designauit apparitor: ab altero, vt hæreditas tuta præstetur.[1] Ipsam quoque dominã quæstionis, cùm se [b] ab agro receperit, admonebo, vt aut desistat incepto, aut sibi grauiora esse ferenda nouerit. Hæc de rebus domesticis dicta sint. Patriæ verò nostræ inter cætera frumẽtariæ penuriæ mala legationis ambitus nequiorem facem subdidit. Nam principio Posthumianum & Pinianum [c] duos aulæ summates iunxit electio, sub ea expressione iudicij, vt in ipsis solis plena esse legatio diceretur. Interiectis

Huius epistolæ pars tãtùm anteà fuit excusa.

[a] *Lib. Pith.* persulcator.

[b] *v. c.* ex ag.

[c] *v. c. habebat*, duobus aulæ summatibus iũxit.

teriectis diebus, cùm mandata ordinis tractatus expenderet, Paulinum illis studia priuata iunxerunt. Hinc orta certatio vsque ad nefarias pugnas me absente processit. Pudet dicere quę in se optimates Senatus crimina & maledicta proiecerint. Sed dirimendas partiũ quæstiones meo dicũtur detulisse iudicio. Fors viderit, q finis caussã publicã maneat. Interim Senat' fama laceratur, & infortunatis etiã crimẽ accessit. Si in manus meas venerint monumenta gestorũ, legendo noscetis, quæ verborũ meorũ verecundia noluit explicare. *Iunge epist. 27. huius lib.*

1 Ipsam quoque dominam] *Probissimè ex v. lib. Schoppius*, Ipsum quoque dominum &c.

Nicomachi filiis. 23.

DEbui literis abstinere, spectabili viro filio meo Decio commeante, qui de nobis apud religionem vestram plura narrabit, quàm posset paginarum textus amplecti. Sed iucunditatem, quam vobis tribuet fraterna præsentia, stylo augere nõ piguit. Idcirco vnanimitati vestræ honorẽ salutationis impertio, vt aduentus mei expectatio oris munere mitigetur.

Nicomachi filiis. 24.

SApricius vir ornatus ac mihi familiaris diligentiam sanctæ vnanimitatis tuę

gnum esse quem diligas, *vt lib.2. epist.67. & epist.98.& lib.2.epist.2.*

Nicomachi filiis. 26.

DIu mecum ipse contendi, vt ad vos pignus commune dimitterem: sed vicit affectio, maximè adsurgente speculâ proficientium conditorum. Nam viginti dies vrbis alimoniis parca interim promittit expensio. Præterea amplissimi ordinis secunda collatio accessurum securitati aliquid pollicetur. Nihilominùs etiã carnis oblatio animos Romanæ plebis erexit. [1]Redire igitur ad nos iumenta præcepi, agens gratias quòd necessitatem fratris vestri congruis adminiculis iuueritis. Legatorum adhuc vacillat electio. Nam Posthumiano & Piniano, quos à principio mandatis suis Senatus agnouerat, [2]tertius Paulinus asseritur, & diuisis in studia partibus adhuc differtur vtilitas, quę cùm terminum confirmationis acceperit, plena ad te cognitio deferetur. Vale.

Coniūge ep. 23.3. hoc libro 6.

1 Redire igitur ad nos] *Dictat sensus loci*, Red.i.ad vos.

2 tertius Paulinus asseritur] *Mercerus*, adscitur.

Nicomachi filiis. 27.

VBerius scribendum est, si commẽdentur incogniti, Iustini autem grauissi-

mi atque honestissimi viri antiqua nobiscum familiaritas conciliationis adminiculum nō requirit. Satis est igitur, si ei amorem solitum deferatis. Quæ verò ad nos pertinēt, & proximè vnanimitati vestræ literis indicata sunt, & nunc ore ipsius pandentur.

Nicomachi filiis. 28.

SI quid homini tutum est, in spem vitæ redisse me nuncio post internorum dolorem, [a]qui me vobis repentè subtraxerat. Si quid igitur vobis asperum famæ licentia nunciauit, antiquet obliuio. Præcipuè autem de vobis impetratum volo, ne improuidâ sollicitudine recurratis. Sed quia res versa est ad salutem, iustis itineris dimensionibus communi desiderio satisfacere dignemini.

[a] *Lib. Pit.* qui nobis repentè subrepserat.

Nicomachi filiis. 29.

DIcendæ vobis salutis occasio & quærenda est mihi sæpè, si desit, & amplectenda si præsto sit, eo maximè tempore quo de filiæ meæ sanitate sollicitor, cuius valetudinem credo etiam ieiuniis sociatam. Absoluite igitur metum nostrum nūcio prosperorum. Mihi etiam nunc gressus infirmus est. Sed si optata de vobis mutuus sermo pertulerit, protinus corporis mei querela sedabitur. Non omiserim iungere

re huic paginæ, quòd Martinianum conuentio iudicialis expulerit, cui tantus terror incussus est ob omissam diu ad Gallias profectionem, [2] vt ei necesse fuerit itinere priuato exhibitionis iniuriam. De Atellano quid fieri velimus, amico interueniente quæsiuit auditor. Respondi post iudicium Sacerdotis solã me expectare vindictam conflatæ nuper inuidiæ. Nihilominùs in arbitrium tuum statuenda reieci. Quæso igitur vt inter feriarũ moras quid facto opus sit, dignêris aperire, simúlque cogites cõtra interuẽtũ tot Antistitũ quid possit magis quàm quid debeat impetrari. Neque enim iustitiæ & innocentiæ deferri plurimum potest, cùm illis reuerentia religionis opponitur.

1 sociatam] *Lego*, sauciatàm.

2 vt ei necesse fuerit it. pr. exh. iniuriã] *Mutilus sermo, cui medetur ex v.l. Schoppius, addito verbo*, præueniri.

Nicomachi filiis. 30.

POstquàm dimisimus puerum, multus rumor increbuit sanctitatem tuam sacris literis euocandam: ita vt etiam nomẽ Gratiani cuiusdã, qui huiusmodi scripta laturus asseritur, in publico ore versetur. Hoc etsi adhuc mihi incertũ videtur, tacendũ tamen esse non credidi. Erit sum-

mæ diuinitatis, statuere circa vos & confirmare ordinem prosperorum.

Nicomachi filius. 31.

[a] VIr clarissimus Principius, genere & probitate cõspicuus, commendationem non requirit alienam, cùm tui quoque in se amoris atque iudicij testimonio glorietur. Cuius bona latiùs explicarem, nisi esset operæ [b] redundantis cunctis nota replicare. Hoc vnum adiecisse sufficiet, quicquid illi honorificentiæ tribueris, ad omnes bonos, qui eum diligunt, peruenire.

a *Sic v. c. vulgò tamẽ leg.* Vir Cõsularis, præcipuus genere.

b *Sic v. c. vulgò leg.* redundantis cognita repl.

Nicomachi filius. 32.

IN suburbano dego secessu. Nam & vrbanarum tædet molestiarum, & villæ Autumno commodę iucundâ instauratione delector. Præterea frequentiam mihi, quæ sola Romæ honorabilis iudicatur, amicorum præstat aduentus. Sed non mediocriter nepticulæ meæ Gallæ infirmitas cõtrahit ocij nostri securitatem, de qua vt maturè votiua & commoda nuncietis, opitulatio diuina præstabit. Tibi autem, Domina filia, quantum in dies singulos refectionis accedat, quæso curę habeas indicare. Erit hoc testimonium religiosi in me animi tui, si & consulueris sanitati, & in notitiam meam placitura pertuleris.

Nico-

Nicomachi filii. 33.

SI qua adhuc de Sicilia speramus, incerta sunt. Nam cùm literæ Eusciј nunciauerint dudum circi & scenæ artifices nauigasse, & nunc de aduentu eorum rumor in operto est, atque ideo apparitorē placuit postulari, qui peragratis vbique littoribus explorata in aures nostras reportet. Creuit autem cura ludorum, postquàm frequentibus ludis relationem de Amphitheatro promerendo populus postulauit, qui mox Iudicis impetrauit assensum. Dei nutus efficiet, vt super his etiam diuini Principis concordet authoritas.

Nicomachi filii. 34.

FRater vester diu animi affectus dolore ob amissum magistrum, cœpit aurem præbere solantibus, cuius mœstitudo me quoque grauiter sauciauit, præter cogitationem, quæ nos de eligendo præceptore sollicitat. Si igitur placet communibus literis ab illustri viro Adriano Gallum rhetorem, quem proximè Eusebius noster ingesserat, postulemus ne pignorum nostrorum indoles in profectu deseratur. Me futuræ editionis & labor & sumptus exercet. In disponendis enim præmiis quanquam numero vestium satis affluam, nonnulla adhuc deesse apparatui deprehendo.

Nicomachi filiis. 35.

QVamdiu iactata rumoribus [1] tempore deferuntur, curarum vacuus ociare. Si quid auditu dignum fidéque subnixum recentior sermo peruexerit, neque nunciandi neque suadendi [a] paribus abstinebo. Vnum hoc ante rei necessitatem de meo sume consilio, nullâ ratione te posse euocationis honorificentiam deprecari. De fratre autem vestro præter mandatum nihil etiam nunc opinionis accepimus. Ipsi hæc de nuptiis Ostiensibus, ad quas nos viri illustris Sallustij filius iunior euocauit, contulimus in paginam. Sed continuò ob ludorum præparationem Roma repetenda est. Diu enim mihi ista curanda sunt: quæ facilè, si adesset sanctitas vestra, communis diligentia posset absoluere. Vale.

[a] *Malim leg.* partibus.

1 tempore deferuntur] *Benè Mercerus*, differuntur.

Nicomachi filiis. 36.

CVm mihi sacræ literæ redderentur, quibus ad officium præcelsi viri Consulis euocamur, vidi alias æquè ad tuum nomen emissas, quibus te honorificentia Imperialis acciuit. Consulis quoque scripta idem agens in rebus exhibuit. Suadeo igitur vt maturè iter instruas, cui non co-

hære-

hærebit Hispanus. Aliud quoque accessit, quod te possit hortari. Nam vir illustris frater meus Neoterius, domini fratris mei admirator, ad eandem caussam rogatus solatia tibi & adiumenta præstabit. Nolo igitur ambigas, cùm scias authoritate pręcelsi viri, electas amicorum esse personas, [1] sibíque hæc prima, post dubia fortunæ diuinæ Principis alloquia differri. In negocio autem tuo, quę per me agi volueras apud sanctum Tribunum, non inuitus ingredior. Interea ad Formianum littus iter promoue, vt cùm ad te delatę literę fuerint Romam citiùs excurras. Vale. *Iunge epist. 10. supra hoc. lib. 6.*

1 sibíque hæc prima, post dubia &c.] *Benè idem*, tibíque hæc prima, post dubia fortunæ diuini Principis alloquia deferri.

Nicomachi filiis. 37.

DIctionem salutis antefero, quæ & voto meo supra omnia conuenit, & litterario debetur exordio. Dehinc diligentiæ tuæ, domina filia, natalitium fratris tui commendo conuiuium. Homo enim noster allegat fugâ nautarum littora destituta. Quæ res compulit, vt sanctitati tuæ factu minora comittam. De publicis scribẽda non suppetunt, absque eo quòd in Traiani platea ruina vnius insulę pressit habi-

tantes: quod adeò ad fortunam vehiculi publici plebeia vertit inuidia, vt iam priuato rectore vtatur. Vale.

Nicomachi filiis. 38.

AMicus noster Seuerus molestiâ publicâ liberatus in patriæ ocium reuertitur, quem mox apud fratrem vestrum vicarium spectabilem virum, & sanctitatis tuæ pagina, & veteris inter eos amicitiæ iuuit agnitio. Mea circa Prætorios apparatus cura crebrescit. Quod eò scribo, vt intelligat vnanimitas vestra adminiculi sui societatem desiderari. Nec sum imperiosus exactor, vt qui sciam necessitates meas post vestrum commodum collocandas. Sed si benè æstimo, satisfaciēt vobis ad refectionem præsentis mensis induciæ.[1] Paucis habitum propriæ voluntatis exposui. Quid facto opus sit, vestro relinquo iudicio: vt sit vobis laudabilius, mihi gratius, quod spontaneus affectus elegerit.

1 Pauc. habitum proprię voluntatis exposui.] *Non quidem malè. Nec tamen reticenda Gruteri coniectura*, p. ambitum &c.

Nicomachi filiis. 39.

MIror pueros vestros, quos diuersis diebus ad sanctitatem vestram misimus, retardari, nec tamen vsum scriptionis omittimus, scire cupientes quantum

refe-

refectio vestra profecerit. Incunctanter igitur expectationi nostræ satisfaciat recursus alloquij. Vale.

Nicomachi filiis. 40.

PRima mihi voluptas est sciscitari, quē statum sanitatis habeatis: in secundis reliqua [a] conlocabo. Quòd dudum requirenda duxistis, grauibus ciuitas sollicitatur ostentis, quorum leuiora prætereo. Illud ante omnia interpretatio tristis horrescit, quòd natali vrbis suffectum Consulem currus quo vehebatur euoluit per ferociam bigarum, quæ triumphum vehebant. Itaque palmata amictus, & Consularis insignis ornatu fracto crure sublatus est. Offendit me infausta narratio, atque ideo in hac expositione seruabo breuitatem. Tibi in dies singulos, decus nostrum, domi forísque fama florentior est. Et præsentium quidem rerum nos testes sumus. Externa iudicia Cæcilianus asseruit, à quo sigillatim relata enumerare fastidium est, [2] cùm in summa gloriæ tuæ cuncta conueniant. Dominā filiam meam salutatam cū dulcissimis nepotibus volo, quæ de cōtexendis [3] in apparatu ludorū vestibus religiosè à nobis voluit commoneri. Sciet igitur ex subditis quid in supplementum Prætoriæ largitatis oporteat præparari.

1 conlocabo. Quòd dudum &c] *Nubeculam ita dispello*, conlocabo, quæ dudum requirenda duxistis. Grauibus &c.

2 cùm in summa] *Benè Grut.* cùm in summam.

3 in apparatu] *Leg.* in apparatum. *Refer autem ad hunc locum ep. 35. 5. eod. lib.*

Nicomachi filiis. 41.

MAlè est animo, postquàm filiam meam comperi consueto dolore vexari, & iter ad vos inchoare voluissem, nisi & me grauedo capitis, & Symmachum nostrum febris inopina retineret: cuius corporales querelas præstat silere, ne sanctitatis vestræ sollicitudo geminetur. Et certè frater meus [a] Comazon, desiderio vestro vrbe digressus, cumulatiùs quæ tacemus expediet. Postulare non debeo, quod sponte facietis, vt curarum nostrarum magnitudinem scriptis lætioribus comprimatis.

[a] *Huius meminit sup. hoc lib. epist. 12. & infr. epist. 66.*

Nicomachi filiis. 42.

EVsebij nuper literas sumpsi, quibus aurigas nostros & aliquos scenicos naui impositos, & secundùm præceptum meum missos ad Campaniam nunciauit. Iubeat igitur sanctitas vestra diligentissimos scrutatores vsque ad Salernitanum littus accedere: vt susceptos Neapolin prosequan-

ſequantur, vel aliquod de aduentu eorum ſcrutentur indicium. Felicem quoque cõmunem amicum monitum volo, vt ſi Cãpaniam feliciter venerint, annonis & ſumptibus adiuuentur, continuâ ad nos nauigatione mittendi: quia longè ante ludos & ipſos iũgendis equis erudire debemus, & nouitati eorum fauorem plebis allicere. Summa igitur petitionis meæ hæc eſt, [a] vt ad homines veſtros inquiſitio eorũ & peruectio celerata pertineat. *a fortè, acceleratâ.*

Nicomachi filiis. 43.

CRocodilos theatrali ſpectaculo publicatos in præſentiam veſtram ſeruare tentauimus: ſed perſeuerante inediâ, quæ illos per dies quinquaginta productã macerabat, ſecundis ludis congreſſionum more confecti ſunt.[1] Duos etiam nũc ſperantes in veſtrum differemus aduentum: licèt eos cibi abſtinentia longùm viuere poſſe non ſpondeat. Vale.

1 duos etiam nunc ſperantes] *Nugæ. Incontanter lego*, d. e. n. ſpirantes.

Nicomachi filiis. 44.

REdundantis eſt operæ memorem cõmonere. Sed ſuſcepta amicorum negocia nequaquã nos modum ſeruare patiuntur. Quare vt amici communis Herculi VC, votiua mandata acriter exequaris,

crare non desino. Facit autem cum studio sanctæ vnanimitatis tuæ assensio propinquorum, siquidem filius meus Valentinus asseruit se quoque consultum literis Iuliani, eadem quę volumus, de nuptiarum pactione suasisse.

Nicomachi filiis. 45.

POstquàm te iactatum comperi dolore consueto, omnis reliquarum sollicitudinum mearum sensus euanuit. Nam, vt ait Hippocrates, præsentia hebetantur incommoda, si cui dolor maior accesserit. Expecto igitur, vt accepto de te indicio lætiore, in priores reuertar curas. Cętera in hac consternatione animi mei tanquam intempestiua prætereo: & tamen commonitorium iunxi, quod velim redactâ [a] in tranquillitatem sanitate consideres. Vale.

a v. c. in trãquillũ. vt etiã est in lib. Scot. & Pith.

Nicomachi filiis. 47.

NVllas quidem nobis per hominem nostrum literas detulistis. Sed mihi silentium vnanimitatis vestrę nequaquam licuit æmulari, vel quòd ita sollicitudo, quã de me non frustrà geritis, postulabat, vel quòd me in officia scriptionis amor verus impellit. Gratum vobis fuisse factũ meum rescripti vicissitudo testabitur.

Nicomachi filiis. 47.

VRbis negocia nec vacat scire, nec libet scribere: anim^9 enim meus morbo

corporis occupatus, rebus alienis curam nescit[a] intendere. Vnum hoc scio, de seditionibus nuncios esse mentitos, [1] atque ideò à vero dissentire rumores, vt nunquã maiore plausu Præfectura celebrata sit. Itaque studia plebis in judicem fauor quoque ordinis æmulatur. Hæc ad nos, [b] si qua dolorum intercapedo amittit officia [c] visentium, pari omnium sermone perueniunt. Cætera hominum vestrorum, qui versantur in publico, stylus debet aperire. De me tunc aliena quærenda sunt, [2] cùm propria aduersari quieuerint. Vale.

a *Al.* impendere.

b *Malim leg.* si qua locorum interc.

c *Sic v. e. vulgò. leg.* viuẽtium, *male.*

1 atque ideò] *Lego*, atque adeò.

2 cùm propria aduersari quieuerint] *Malim*, cùm p. aduersa requieuerint.

Nicomachi filiis. 48.

NAtalitio munere, quod frequentari à vobis per multos annos communis felicitas faciet, nostrũ hilarastis animum, vestrum probastis. De quo me prolixè scribere verecũdia vestra non patitur. Copiosior tamen in sensibus manet gratia, quàm sermone profertur. Quæ ad vrbem pertinent, indiculi cohærentis lectione noscetis. Tibi, Domina filia, eadem religione quâ dignum est, iniungo curam iuuandæ valetudinis tuę, vt omnibus nobis sanitatis tuæ securitas voluptati sit. Vale.

Nicomachi filiis. 49.

HOmine noſtro ad Campaniam reuertente ſcribenda conſumpſi, & tamen ſanctum atque honorabilem virum parentem veſtrum Seuerum nolui abire vacuum literarum mearum: vt & morem ſalutationis exequerer, & de opere, quod domi conſtruis, [1] iudicium meæ inſpectationis aperirem. Thermarum mihi & ſitus & amplitudo admodum placuit. In minoribus balneis piſcinalem picturis potiùs quàm [a] muſibo excoli non probaui. Res admonet, vt profectum Meſſalam nocte eâ quam conſecutę ſunt Nonę Martiæ noueritis. Legati cæteri mox ſequentur. Aduerti tamen ex quorundam colloquio in gratiam domus, de qua plerique noſtrates viri [2] edulibus ſarciuntur, quædam eſſe lenita. Sed mea cura non deerit, ne quid mandatis Senatus per conniuentiam detrahatur.

a muſiuo.

1 iudicium meæ inſpectationis] *Malim*, i. m. inſpectionis.

2 edulibus ſarciuntur] *Benè Mſ. Vrou.* farciuntur.

Nicomachi filiis. 50.

SCribere non recuſo: ſed malui domino filio meo ſibi diu narranda coràm per ocium reſeruare. Solâ igitur ſalutatione

ſun-

fungetur hæc pagina, cuius breuitas & vestro honori satisfaciet, nec illi referenda decerpet. Vale.

Nicomachi filiis. 51.

PRioribus literis comperistis, quæ nunc respondere potuissem, Redisse non pœnitet. Nam & salutis compotes sumus, & per diligentiam magistrorum fratris vestri profectus adolescit. Hoc tantùm mordet animum, quòd longo à vobis itinere discernimur. Sed si scriptorum vices frequens vsus exerceat, [1] [a] satiemur inter nos præsentiæ voluptatem.

[a] *fortè*, sartiemur, *vel* sortiemur.

1 satiemur] *Potiùs*, partiemur. *Sic ep.63. lib.7.* Soles amicorum prospera voluptate partiri.

Nicomachi filiis. 52.

ADuentus Domini & Principis nostri denuò postulandus est. Theodorus enim vir illustris Mediolanensium legatione susceptâ eniti dicitur, vt Senatus petitionibus prouinciale desiderium præferatur. Præfectus vrbi huic negocio sanctitatem tuam optat adhiberi, quem puto super hoc literas esse missurum. Hortor igitur vt scripto eius euocatus dignêris accurrere ante Senatū, qui Idibus Iuniis erit. Ipso enim die legatos arbitror eligendos,

Multa sunt domus vestræ negocia, quę à te coràm sub occasione caussæ publicæ terminētur. Prætereà votiua legatio est, quę apud aures euocandorum amabilis futura credatur. Quæso ne differas, vt reconciliationem præteritæ gratiæ consequaris.

Nicomachi filiis. 53.

MAximum veterem amicum, sed nouum agentem in rebus accipite inter tyrones [1] concanitiæ militantem. [2] Ab hoc percunctanda direxi, atque ideò mihi fugienda est prolixæ epistolæ gratia. Absque aduentus vestri petitione, quam frequenter exambio, & desiderium vestri sineret, iam silere deberem: quia verecundiam creant inefficaciter postulata. Sed amor in vos meus propè impudētiā suadet [3] frequenter elusis. Vereor autem ne ideò vestrum reditum promiseritis, vt nostrum ad vos prohiberetis excursum.

1 concanitiæ] *Fortè*, cum canitie.

2 Ab hoc percunctanda direxi] *Schoppius*, Ab hoc percunct. discetis.

3 frequenter elusis] *Imò*, fr. elusus.

Nicomachi filiis. 54.

SAlutem vobis precamur, cuius indiciū puero reuertente optamus accipere. Mea valetudo caret interim doloribus, sed indiget firmitate, maximè accedentibus

curis

curis, quas proximè facta à Senatu auxit oblatio. Ire longiùs piget, cùm hæc quoque securis ab animo ingessisse pœniteat.

Nicomachi filiis. 55.

HEri per hominem meum scripsi, metu percitus, postquàm de valetudine filiæ meę amara cognitu nunciastis, & adhuc pendente responso crucior [a] incertus. Peto igitur edoceri, quid ei ad confirmationem sanitatis accesserit. Rerum verò præsentium nullum vobis indicium facere decreueram, ne in aures vestras redirent, quæ probabili [1] disciſſione vitastis. Sed quia ciuicus amor in negocia vrbana [2] curam nostram reduxit, quædam collata in titulos breuiter percucurri, vt sine fastidio lectionis insinuata noscatis. Valete.

[a] v. c. incertis, & lib Scott.

1 quæ prob. disciſſione] *Lego*, q. p. discessione.

2 curam nostram] *Imò*, curam vestram.

Nicomachi filiis. 56.

CRedo nunc saltem priores dominú mei Præfecti literas tibi redditas: quę si casu aliquo aut negligẽtiâ portitoris elapsæ sunt, en tibi aliam sublimissimi viri paginam, cui me hunc sermonem iussit adiungere, vt quid sententiæ tibi sit de suscipiendo negocio, cui te optat adhiberi,

bis consultus expedias. Puto enim vos in meliorem valetudinem reuertisse, postquàm mihi fecistis indicium, quòd reuersioni vestræ morbus obstaret. Et nos quidem maluimus, vt integrato sanitatis statu reditum spondeatis. Sed si querelæ corporis votum morantur, euidentibus scriptis expectationē c[illegible]ulentis absoluite.

Nicomachi filiis. 57.

SVperioribus diebus & meæ circa vos obseruantiæ, & vestræ expectationi multo epistolarum numero satisfeci. Hęc verò pagina copiam nō requirit: cùm hoc tantùm beneuolentiæ vestræ pro captu consilij mei suadeam, vt ad præfectos Prætorij Siciliensis caussæ vestræ actio transferatur: si tamen aliquid vobis ad experiēdum data oblatio reseruabit.

Nicomachi filiis. 58.

POstquàm pignus nostrum Sibidius Romam rediit, & nuncius fuit quantus filiam meam vexet corporis dolor, meus quoque animus ægrescit. Itaque literas nihil moratus emisi, anxiè petens, primò vt medicâ ope & abstinentiâ noxiorum ad sanitatem iuuetur: dehinc vt rescripti fides abolendæ sollicitudini meæ consulat. Ipsi post legatorum profectionem rus Vaticanum, quod vestro prædio cohæret,

acceſſimus: &, ſi nihil diſp oſita conturbet, in Apriles Kalendas villæ ocio defruemur. Iuniorum delectus, vrbanis familiis imperatus, vſque ad æterni Principis reſponſa pendebit. De coniunctis exẽplaribus formam præcepti vtriuſque noſcetis. Hæc quia tuis literis deſiderata ſunt, miſi. Cæterum, mera atque vnica mihi cauſſa dictandæ epiſtolæ fuit, vt ad nos ſuper filiæ meæ valetudine certa & amica vota referantur. Vale.

Vaticani ſui rurũs meminit infrà epiſt. 62. & lib. 7. epiſt. 11.

Nicomachi filiis. 59.

ANteriores literæ tuæ, quas mox aliæ conſecutæ ſunt, ſpem mihi aliquatenus reditus tui fecerant, ſecundæ promiſſa vacuarunt: ita vt poſt multas cauſſas negationis meo conſilio ſequenda committeres. Sed ego cogitans primò filiæ meæ cõturbatam valetudinem, quæ ſpoliari ſolatio tuo non poteſt: dehinc ſtomachi tui imbecillitatem, quam eſſe imparem ſcribis itineri promouendo, tum conſilium amici paterni ocium præferentis: dehinc expectationem illuſtris viri, quem diu exiſtimas affuturum, præterea interpretationes hominum, qui te, vt ais, opinantur munus publicum recepiſſe in occaſionem negociorum tuorum, permiſſam mihi deliberationem vobis refundo. Iniquum eſt

enim tot oppositis quæstionibus obnoxiã fieri sententiam meam, & fidem suadentis incertis futurorũ casibus obligari. Interea constituendæ rei dies existimo prorogandos, & epistolam tuam tantisper reddere magistratui temperaui. Primò quia reuerentia nuda est. Dehinc quia caussas negationis infra deuotionis magnitudinem prætulit, & quòd nossem pluribus legenda quæ [a] scripseras. Volo igitur vt reuerentiâ cumulatiore & grauioribus querelis excusationem tuam munias, si voluntas manserit laboris & itineris deprecandi. Vale.

[a] *Sic lego. Nam in v. e. est*, scripserã. v. i. v. r. cumulatione.

Nicomachi filio. 60.

PRisca obseruantia hunc scribendi ordinem fecit, vt domo profecti officium literarij muneris auspicentur. Sed longum visum est operiri [b] vnanimitatis tuæ literas, quarum nos arguimus tarditatem. Atque ideo mutato vsu in hoc munus erupimus. Superest vt libens rependas, quæ inchoare debueras, & prouocatus exerceas indicem sanitatis tuæ stylum. [c] Ipsi in Arabiana Dominæ filiæ meæ expectamus aduentum: licèt te etiam, decus nostrum, solemnium dierum ratio confestim spondeat affuturum. Vale.

[b] *Sic v. c. vulgò leg.* humanitatis tuæ.

[c] *Sic rectè v. c. vulgò leg.* ipsius Arabianæ dominæ.

Nico-

Nicomachi filius. 61.

FElix materia est suadere ociũ. Sed hæc [a] exhortatio animum sui iuris requirit. Nos neque residere patitur liuentium factio, nec filij iuuenis institutio longùm peregrinari. Quare vt possumus, modò abscessu, modò reditu, variamus locorum distinctionem. Testimonio est hæc epistola, [b] 1 quam è Vaticano nostro, si nihil disposita turbauerit, alia consequetur. Vestrum est, huiusmodi absentiæ nostræ conditionem literis frequentibus augere, si placet: iuuare, si displicet.

a v. c. adhortatio.

b v. c. quã de Corano nostro. Vaticani autem sui ruris meminit, suprà epist. 59.

1 quam è Vaticano nostro, &c.] *Supplet Schoppius ex Ms. Pith. & legit.* testimonio est hæc epistola, suburbano agro nuper emissa, quam de Corano nostro, si nihil &c.

Nicomachi filius. 62.

LEgati ordinis nostri ex vsu actis omnibus reuerterunt. Nam & tyronum conquieuit indictio, & argenti nobis facta gratia est. Super impetratis tamen adhuc speratur oratio. Nunc domestica & animo vestro amica iungemus. Stat nobiscum valetudinis bonum. Sæpe vrbanam commorationem proximo rure distinguimus. Sola nos vestri macerat absentia. Sed

Vide notas I V R.

ſi in conſpectum noſtrum properè veneritis,nos quoque recurſum veſtrum in Cãpaniam cum voluptate comitabimur.

Nicomachi filiis. 63.

PEr hominem meum literas dederam. Continuò adfuit Maximus, qui alias poſtularet. quare ſalutationem geminare non piguit. Præterea exigit repens nũcius ſuper aduentum Domini & Principis noſtri,vt vos de reditu commonerem, quem maturare debetis,ne moram veſtram votiua legatio, iam nunc ex vſu publico iterãda præuertat. Vale.

Nicomachi filiis. 64.

PVrgatorio medicamento aluum vacuaſſe te ſcripſeras, vt fluor oculorum tuorum cum cætero onere decederet. Scire poſtulo an prædicta curatio efficax fuerit, nécne: an ſubegerit cauſſa etiam, ſanguinis emiſſione venas iuuari. Par requirit affectio quantam vobis fidem faciat filiæ meæ ſanitas, vt his ex voto cognitis ſollicitudinum acuta deponam. Nam mihi ob alia quoque ægrè eſt turbas patriæ cogitanti,[1] quas præcipuè [a] moueant in vſum militarem petita ſeruitia. Et nos quidem crebris precibus obnitimur, & diem ducimus ſupplicando, iámque ad precium argenti quinque librarum miſera oblatione

[a] v.c. habebat, moneat.
Vide notas IVR.

ne peruentum eſt. Sed vereor ne nos alterius rei fuga vtroque deſpoliet. Præfectus agendo negocio ſegnior viſus, Lampadio ſucceſſore mutatus eſt, cuius moribus crediderunt impoſſibilia promoueri. Nunc peto vt me amicum maiore curâ, quæ vos reſpicit, eleuetis. Nam adhuc diſcrutior incerto per moram ſeruuli, qui, dudum ad vos ob eadem noſcenda miſſus, necdum reuerrit.

1 quas præcipuè moueant] *Benè Merc.* quas p.mouent.

Nicomachi filiis. 65.

SCribenda non deſunt, ſed horret animus loqui dura memoratu.[a] Video tamen famam rerum vrbanarum nequaquã poſſe cohiberi, quæ, vt fieri amat, in maius præſentia [b] nunciauit. Id ne accidat, breuiario addito, [1] noſcenda decreuimus: vt neque literæ, quæ vobis ſalutationem ferunt, de ſollicitis amaritudinem [c] trahant, & nihilominus rumorum [d] licẽtiam fides ſcriptionis excludat. Sed de his hactenus. Filiæ meæ valetudo grauior mihi cæteris eſt, quibus nunc animus aſperatur. Expecto igitur, vt illi, Deo adiuuante, ad ſalutẽ eſſe omnia nũcietis. De qua ſi voto [e] apta comperero, pars iſta ſolatij curarum quoque mearum reliqua mitigabit. Vale.

a *v. c.* videor.

b *v.c.* nunciabit.

c *Sic v. c. vulgò*, tradat.

d *Sic v. c. vulgò leg.* licẽtia fidem.

e *v.c.* aperta.

1 noſcenda decreuimus] *Benè Mere.* noſc. diſcreuimus.

Nicomachi filiis. 66.

PAucis à patria diebus abfuimus, & theatralibus ludis reditum noſtrum ſuffragia ciuium popoſcerunt. Nos tamen etiam nunc ſuburbanum viæ Oſtienſis incolimus, recurſum tantiſper morantes, ne preces expectaſſe videamur. Quod ſi facere ex ſētētia religionis tuę antea voluiſſem, & vitaſſem periculoſa, quæ pòſt ſecuta ſunt, & expectatio mei plus dignitatis habuiſſet. Sed vna fuit huius conſilij ratio, ne quibuſdam loco pulſus viderer, & verecunda diſceſſio verteretur in notam timiditatis. De Siculo negocio veſtro ſanctus Comazon me quoque aſſentiente reſcripſit. Circa rem noſtram Siculam turbidũ eſſe Nectarium indicio erunt literæ quas nuper Euſcius miſit. Peto ergo [a] vt harum rerũ neſcius, qui cubiculo clauſus ocium fouet, ſcripto à vobis coërceatur, ne poſt de Euſcio aliter ſentiatis, [1] ſi validiùs iuſta noſtra defenderit. Ipſam hominis noſtri epiſtolam miſi, vt tentamēti inſolentiam de eius moribus æſtimetis, quem certum eſt à vobis nolle reprehendi. Petierã ſuperioribus ſcriptis, vt Puteolani Prætorij mei latus, quo imus ad balneas, diſpoſitione

Cumazon vocatur ſuprà hoc lib. epiſt. 12. & epiſt. 42.

a v. c. habet vt ho. rerum *niſi malis*, vt horum.

ne

ne cliui mollioris ornares. Si dilata res est, peto rursus vt facias: si impleta, rescribe quo gaudeam.

1 si validiùs iusta nostra defenderit] *Facilè fero. Gruterus tamen*, si v. iusto n. def.

Nicomachi filiis. 67.

VErum est nequire hominem cuncta pariter voto amica sortiri. Quãtò luculentiùs natalem mihi diem si affuissetis, egissem? quod in reliquum saltẽ numerosis annorum processibus fors orata præstabit. Interea, Domina filia, honoratum me opimo lanificij tui monumento satis gaudeo. Vnà quippe & amor in parentem tuum, & industria matronalis inclaruit. Sic priscæ fœminæ vitam coluisse traduntur. Et illas quidem deliciarum sterile seculum colo & telis animum iubebat intendere: quia illecebrâ cessante temporum [a] viuebatur. Tibi verò & Baiæ appositæ curam sobrij operis detrahere non possunt. Renuncias stagna verrentibus, & residẽs, aut obambulãs inter pensa & foragines puellarum, has solas arbitraris sexus tui esse delicias. Meritò igitur te amo, dignãq; viro tuo iudico: quando nobis æquè laus & voluptas ex illius perfectione aduẽtitia, & ex tua probitate genuina est.

[a] *v. c. habebat*, vivitur.

Nicomachi filiis. 68.

QVanquam ſperem præfatâ Dei veniâ mox in conſpectum tuum mutuum nos eſſe venturos: tamen literis abſtinere non debui, ne quod tempus familiaribus careret officiis. Sume igitur prælibatam ſalutationem, quam tibi boni auſpicij gratia adhuc ſtylo impendimus, ſed voce proximè deferemus.

Nicomachi filiis. 69.

ELéganti commento ſilentium veſtrum purgare voluiſtis. Allegata eſt enim cautela triſtium nunciorum, quamdiu ſecunda ſuccederent: vt ea quæ intermiſſio ſcriptionis antè celauerat, lætioribus indiciis proderentur. Sed nobis & illa per nuncios incognita non fuerunt, & hæc ſera admodum viſa ſunt. Augebat enim rumorum licentiam ſuſpicio ceſſantis officij. Et tamen ſuccenſere non poſſumus, poſtquàm gratia præſentium literarū memoriam præteriti doloris exemit. Modò memento curam ſtyli inter præcipua & prima ſortiri: ne huius exempli recordatio maiores denuò nobis afferat metus, dum credimus ſub expectatione meliorum rurſus aliqua aduerſa reticeri.

Nico-

Nicomachi filiis. 70.

DIu me ab ſtylo fateor temperaſſe. Nihil enim quod ſcriberemus emerſerat. Salutis autem veſtræ lætam fidem de aduentantium ſermone capiebam. Tandẽ ceſſationem vicit affectio. Reparamus igitur dicendæ morẽ ſalutis vacui omnium negociorum. Poſt Tyburtem quippe ſeceſſionem Romæ [a] [1] ocio lenta producimus. Sed non vſquequaque agendarum rerum ſumus deſides. Nam domi corruptorum parietum diſſidia ſarciũtur: [2] quia frequentationem ſoliditati conditor primus antetulit, & antiquior ei viſa eſt celeritas vtendi, quàm ſecuritas ſuccedentium. Vos noua & æuum manſura molimini. Siquidem ſermo detulit quædam vos Lucullanis operibus æquanda feciſſe. Nec tamen vobis impendij magnitudine ceſſerimus. Par enim ſumptus eſt ſemel ſolida collocare, & ſæpe integrare cadentia.

a Puto legendum, ocij lenta. Vide notas I V R.

1 ocio lenta producimus] *Potiùs,* ocia lenta prod.

2 quia frequentationem] *Suſpecta nobis lectio, niſi fortè frequentationem pro habitatione ſumpſeris, quo vtique ſenſu balnearum frequentationem dixit & noſter lib.8. epiſt.23. Hoc quidem loco Schoppius audet,* feſtinationem.

Nicomachi filiis. 71.

INdulgete deliciis: quando ita terræ ac maris copiis redundatis, vt vobis pollucibilem victum vtriusque elementi ministret opulentia. Nobis satis est, quòd omnium, quæ capitis, parte defruimur, adeò largiter, vt ipsi quoque [1] optimis dapibus affluamus.

1 optimis dapibus] *Merc.* opimis dap.

Nicomachi filiis. 72.

PAtriæ ac Penatibus redditi, quædam, quibus [a] offenderemur, inuenimus: siquidem Ostiense prædium nostrum frequens pulsat impressio. Sed si vobis prosperè optata procedunt, præstate literas, quarum lætitia tergeat nubem præsentis iniuriæ.

a v. c. offedimur.

Nicomachi filiis. 73.

[b] REnum dolore discrucior. Sed ne maior ad vestras aures perueniat fama, præsentem statum valetudinis meæ breuiter indicaui. Quũ læta successerint, morem meum secutus dabo ad vos paginam lætiorem.

b Sic v. c. vulgò leg. Biennium dolore crucior.

Nicomachi filiis. 74.

NOn frustrà hactenus responsa distulimus. Tractatus enim negocij & chartarum inuestigatio, morã iusti tẽporis exigebant. Hæc vbi absoluta sunt, cæteris,

quæ

quæ caussæ poscit instructio, reciprocum literarum munus adiecimus. Ipsi enim multis obstantibus curis iter ad vos nequimus arripere. Consilium tamen, quod transactioni vestrę possemus adhibere, cumulatiùs ex alio parente capietis. Qui etsi adiutore non indiget, dignabitur tamen ob inania fori, & sutelas veterum formularum, sanctum [a] Prostachium præstolari, venturum ad vos protinus, cùm reliquias malæ valetudinis plenâ sanitate limauerit. Vale.

[a] v. c. Profocium.

Nicomachi filiis. 75.

FVit animus Fundos oppidum præterire, si vos Formias accessisse didicissem. Postquàm aliter euenit, partiri iter placuit ad minuendum laborem. Erit igitur in arbitrio fortunæ ratum facere, vt ad quintũ Kalendas Augustas Formianâ sede recreemur. Hæc est animi nostri destinatio: nunc in cælestiũ manu est effectus optati. Vale.

Nicomachi filiis. 76.

NVllus absque epistolis meis dies labitur. Quid si affatum mutuum redderetis? Nec tamẽ pœnitet diligentię, quãuis honor vicissitudinis negligatur. Nam quæ ex more fiũt, etiã gratuita delectant. Ego ad sanitatem lento adhuc gradu prouehor: atque ideo itineris vlterioris ambi-

guus vſque ad profectum ſanitatis deliberationem ſequeſtro. Quid ipſi de reditu aut ſuburbana commoratione ſtatueritis, auet animus edoceri.

Nicomachi filiis. 77.

ANteueni inquiſitionem, cùm vos ſollicitos fore quòd eſſem morbo attentatus, aduerterem. Et quamuis vltro ſcripſerim doloris mei aduerſa tenuari, abolendæ tamẽ ſollicitudinis veſtræ cauſsâ (quæ apud amantes ſemper incredula eſt) nunc quoque nuncio, ſi dictum nullus fortunæ liuor effaſcinet, in concordiam mecum ſanitatem redire. Sed nondum ſenſum meum penetrat amœnitas littoralis. Nam vt ex longa maris iactatione ſtabilis greſſus ſerò reparatur: ſic tempore opus eſt vt mali deceſſio locum faciat voluptati. Ergo neque Formianæ oræ, neque ædificationis meæ tantiſper vllam capio dulcedinem. Sed hæc, vt ſpero, omnia cum bono valetudinis reuertentur, móxque ad lætitiam veſtri animi ſtylo meo communicata peruenient.

Nicomachi filiis. 78.

CVm mihi puer vnam epiſtolam reddidiſſet, [a] vt reſcriberem protinus, tãquam mox rediturus ad vos, incubuit. Sed, vt didici, ipſe ad vlteriora contendens, inimicâ

[a] *Sic v. c. vulgò, leg.* vt ſcriberẽ promptus tanquam.

micâ v sus est technâ, vt paginam nostram comes eius Rusticus reportaret. Ille alterã nũc regressus accepit. Ridere vos arbitror, ꝙ ego seruili circũscriptus strophâ pro sorte simplici duplũ soluerim. Nã callid⁹ vernula, quod semel pertulit, bis recepit. Pergerẽ longiùs, si adiicienda suppeterẽt. Vos in propinquo vrbis, celebriore famâ rerũ agitis, & pari ocio. Vestrum est procul positos ditare [a] compertis. Vale.

a v.c. cõperti.

Nicomachi filiis. 79.

AEuum maneat hic dies qui te nobis filia dedit. Hunc ego & gaudiis mentis, & verborũ honoribus, per multos annorum recursus vobiscum opto celebrare: adiicere etiam mihi [b] ingrauata, tibi iucũda munuscula: Vt nunc lineam misi, cuius potest oblatio exigua non videri, si magis mei in vos animi, quàm sui precij æstimatione pendatur. Vale.

b *Sic v. c.* *vulg.* mihi non ingrata tibi. *Lib. Pith. consentit cũ v.c. lineam verò margaritarum hic intellige, & in l. 26. D. ad leg. Fal. & l. 53. D. de furt.*

Nicomachi filiis. 80.

NAtalem Dominæ filię meę, quem per annorum recursus optamus esse numerosum, vobiscum agere & participare voluissem, nisi proposito restitisset imbriũ continuatio. Fungimur tamẽ religioso honore, iucunditate munusculi: petentes vt susceptionis benignitate, oblationis exilitas augeatur. Vale.

Nicomachi filiis. 81.

OMnes ad nos natalitij conuiuij copias transtulistis. Sed vnum defuit quominùs ad nostrum animum redundaret plena festiuitas, quòd non vobiscum potiùs cuncta sumpsissemus: quorum cōtuitus atque cōuictus commendare nonnunquam solet & parcà conuiuia. Quare & vobis & cōmuni pignori, cuius solemnem diem sedulâ religione celebrastis vberes precamur annos, & recursum in hęc eadē festa numerosum. Decet enim pios parentes inoffensa felicitas. Nobis Tyburis aura blāditur, sed cōtra exasperat animum malè gesta ratio villicorum. Neque ager culturâ nitet, & fructuum pars magna debetur, nihílque iam colonis superest facultatum, quod aut rationi opituletur, aut cultui. Vale.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM

Lib. VII.

***

Symmachus Symmacho filio. I.

SVME alacer paterni sermonis auspicium, & deinceps officij parilis in nos esto munificus. Simul accipe quod voto tuo congruit, fasces Præturæ tuæ in eum annum feliciter proferendos, cui aduocatâ numinum voluntate ego quoque lætus interfui. Optato igitur lætare processu, & præparatos tibi annos vitæ atque honoris interpretare: longiora enim fiunt, quæ differuntur. Nec dubites vtrique nostrûm prospexisse fortunam, vt & tuus magistratus iuuetur præsentiâ patris, & ego festorum tuorum coràm defruar voluptate. Vale.

Symmachus filio. 2.

VBi primùm scribēdi mihi ad vos copiam familiaris ingessit occasio, non

distuli desiderium tui scriptione testari: vt salutis meę certus tuā cures, & subinde absentiā meā [a] literariâ voluptate soleris. Vale.

a Lib. Sco. litteratoria. Sicque lib. Pith.

Symmachus filio. 3.

SECVNDAS ad amabilitatem tuam literas mitto: vt sit assiduitas mei sermonis vtrique solatio. Tu quoque studiū meum, quoties dominus & frater [b] meus occasiones repererit, æmulare, vt & salus tua mihi securitatem tribuat, & scriptorū iucunditas voluptatem. Vale.

b v.c. tuus

Symmacho filio. 4.

CIrcensium solemnitati Consularis magnificentia satisfecit. Ludorum adhuc & muneris splendidissimæ imminent functiones, quibus ante Februarias nonas, vt opinamur, impletis, iter ad nostra relegemus. Hæc eò scribo, vt lætitia amabilitatis tuę spe meliore pascatur. Vale.

Symmacho filio. 5.

CRedo alias literas meas in manus amabilitatis tuæ antè venturas. Huius namque epistolæ portitores lento itinere mulos reduces prosequentur. Ego tamen salutationis munere abstinere non potui: malui enim vt redundaret officium serò peruectum, quàm vt desideretur omissum. Tuę amabilitatis necdum vllam epistolam

ſtolam ſumpſi: quæſo vt huius tibi muneris curatio ſit. Ex tuo enim metiri animo potes, quid leuaminis abſentibus tribuat adſiduitas ſcriptionis.

Symmacho filio. 6.

DEſideratas proximè amabilitatis tuæ literas ſumpſi, quibus indicabatur & ſedulitas animi tui, & profectus ingenij. Sola epiſtolæ breuitas nequaquam [a] paterno deſiderio ſatisfecit. Quod eò ſcribo, vt intelligas quantum ex ſermone tuo ceperim voluptatis, qui queror copiam defuiſſe. Quis enim optet ſatietatem niſi rerum bonarum? Poſthàc igitur indulgētiùs ſcribe, lux mea, vt pleniore ſtyli tui munere legentis animus expleatur. Vale.

[a] v.c. paternæ.

Symmacho filio. 6.

ACceſſit peregrinationi noſtræ largior dies ex comperēdinatione ludorum, quos pluuiarum interuentus retardat. Sed volo vt hanc dilationem ſalutis meæ certus leniter feras, & deſiderium tui, quod apud me creſcit ex mora, ſtyli aſſiduitate ſoleris. Vale.

Symmacho filio. 8.

COnfido ſolando animo tuo ſermonis mei aſſiduitatem poſſe ſufficere. Nam recentibus ſcriptis hunc addo ſermonem, cuius tibi lectio [1] ſpem reddi muneris mei

pollicebitur, si sors præsumpta confirmet. Ratio autem huius æstimationis in aperto est: quia post magnificam ludorum Consularium functionem, sola adhuc arenę restat editio. Mutetur igitur animus in gaudium, & adeptum esse te crede, quod possibilis coniectura promittit.

1 spem reddi muneris mei] *Tĕtat Schoppius*, spem reditus mei.

Symmacho filio. 9.

Vide Ennodij epist. ad Olybrium, quæ incipit, Vt tradit.

SCintillare acuminibus atque sententiis epistolas tuas gaudeo: decet enim loqui exultantiùs iuuenilem calorem. Sed volo, vt in aliis materiis aculeis orationis vtaris: huic autem generi scriptionis maturum aliquid & comicum misceas, quod tibi etiam credo pręcipere vel Rhetorem tuum. Nam vt in vestitu hominum, cęteróque vitæ cultu, loco ac tempori apta sumuntur: ita ingeniorũ varietas in familiaribus scriptis negligentiam quandam debet imitari, in forensibus verò [a] acuere arma facundiæ. Sed de his non [b] ibo longiùs. Perge interim, quò te ętatis impet⁹ & naturę ardor impellit. Mei voti caput est, vt benè valeas, & supra annos tuos literarũ dote ditescas.

a v.c. quatere arma.

b ibo, *aberat vulgò, sed erat in v.c. Ita loquitur* 7. *epi.* 16. *& ep.* 35.

Symmacho filio. 10.

AMico nostro Annio cursim prætereunti potui solam dictionem salutis

iniun-

iniungere, sed debuit tibi sanitatis meç fidem facere lectio literarum. Esto igitur animo lætiore, & spera, decus meum, frequentibus scriptis in notitiam tuam similiter ventura quæ gaudeas. Vale.

Symmacho filio. 11.

ASsurgit animus meus, quoties amabilitatis tuæ sermo defertur. Nam & sanitatis tuç apportat fidem, & profectum ostentat ingenij. Hortor igitur, vt me [a] huiusmodi linguæ tuæ flosculis frequenter aspergas. Nec vllam cessationem tibi vindices, dum me æstimas breui affuturum. Planiora enim mihi fient & faciliora omnia ad recurrēdum, si paginis tuis [b,1] reuertentis animus incitetur. Vale.

a v.c. istiusmodi.

b v.c. reuerentis, vt & in lo. Scot.

1 reuertentis an.] *Benè Ms. V vou.* reuertendi a.

Symmacho filio. 12.

MAgnum in modum sollicitauit me inæqualitatis tuæ nuncius, licèt securitas sanitatis iisdem literis esset adiuncta. Quare animi incertus appropero, orās diuina præsidia, vt te compotem bonç valetudinis & epistola mea & recursus inueniat. Hæc enim voti paterni impetratio faciet vt rediisse delectet. Vale.

Symmacho filio. 13.

ITer meum famæ varietas retardauit. Nam dum exploro tuta, & [1] longitudinē

vitæ dierum interpositione distinguo, tandem sextum Kal. Martias Mediolanum per Ticeni longinqua perueni. Nunc laborem meum Domini & Principis nostri blandus sermo solatus est. Spero etiam legationem breui in notitiam diuini Principis perferendam. Siquidem vir cuncta præcelsus, cui primas partes caussę publicæ noster ordo mandauit, mox cum præsidiis validissimis affore nuncietur. Vestro silentio vehementer offendor: atque ideo peto, vt peregrinationis meę patientiam crebro iuuetis affatu. Vale.

1 longitudinē vitæ] *Clarum est*, long. vię.

Symmacho filio. 14.

CVm veredarij deesset occasio, priuato homini reddenda scripta commisi. Hunc ad vos arbitror serò venturū. Vtrisque autem literis eadē continentur, quòd sextum Kal. Martias Mediolanum multo anfractu circūuectus intrauerim, veneratúsque Dominum & Principęm nostrum, cuius sermo diuinus itineris mei compensauit laborem. In præsentiam viri cuncta præcelsi Comitis agenda produco, quem mox Deo iuuante affore nunciorum confirmat assertio. Nunc tuæ curæ sit, decus nostrum, peregrinationis meæ curas

styli

ſtyli aſſiduitate ſolari. Vale.

Symmacho filio. 15.

AMicitiæ noſtræ contemplatio ſpem mihi aduentus tui fecerat. Propè eſt vt erraſſe me credam, qui te ſperaui in cõſpectum parentis ſponte venturum. Quãdo igitur ſine ambitu noſtro rectè facere neſcis, oratus appropera. Et ſi te ſuperbum Tybur expleuit, Laurentibus ſyluis amœna commuta, nec verearis ruris horridi denunciationem. In oculis eſt venantibus mare. celebri itineri villa præſtringitur. In ipſa igitur ferarum cubilia planus ac patulus acceſſus eſt. Et ſi hæc abeſſent, anteiret nimirum ſermo [1]inter vos mutuus, & literarum liberalis collatio, Tarentinas aut Siculas voluptates. Quare ſi tu quoque huic ſententiæ manum porrigis, adde te ruſticantium numero, & pauliſper Catones atque Attilios æmulare, [a] quos [2] vomeris ſtiua ad Conſulares miſit ſecures. Vale.

a Ita repoſui. Nã v.c habet, quos vomis.

1 inter vos] *Ex autoris mente*, inter nos.

2 vomeris ſtiua] *Malim*, vomis & ſtiua.

Symmacho filio. 16.

VIcẽ ſermonis mei deſideraſſe te gaudeo. ſed amolior inuidiã negligentię. Parata enim reſponſa deſeruit tabellarius tuus, excitus, vt fando comperi, valetudinis

tuę dubio. Agnoſcis nempe infucatas eſſe, nec ex alto trahi ceſſationis [a] meæ cauſ-ſas. Non ibo longiùs, quia breuis eſt aſſertio veritatis. Nunc ſanitatem gratulor tibi redditam fore, [b] quâ poſt nimium metum cognitâ, multum diluxit in pectore meo gaudij. Indicium autem reſpirantis vigoris, tuarum literarum iucunditas [c] attulit. Petis namque vt tibi ad confirmandam valetudinem, ſtyli mei remedia ſubminiſtrem. Feſtiuitas iſta Baiana eſt. Nimiis te ſalibus ſinus Lucrinus infecit. Eſtne aliquid in verbis meis, quod aures tuas ſoſpitet, quod medicinam ſenſibus faciat? Credo, conſentio. Nam plerumque amara hauſtu ad ſalutem valent, & ſuccis triſtibus affecta refouentur. [d] Sed quantùm auarus es, qui Flauiano meo pręſente quicquam requiris, in quo tanta rerum bonarum delinimenta ſunt, vt mihi quaſi apud Sirenas aut Lotophagos hæſiſſe videaris. Atque vtinam veſtro ocio iungerer. Plus de vobis carperem ſalubritatis quàm tu deſideras, qui à me ſolas litera popoſciſti. Vale.

[a] vulgò tuæ.

[b] v.c. quâ p.n.m. cognitam. vt etiam libro Scotti.

[c] v.c. pręculit.

[d] v.c. ſed nimiũ inquã auarus es, qui

Symmacho filio. 17.

NÆ ego fruſtrà hactenus tacui, dum te [e] promiſſi certus opperior. Tandem redeundũ mihi eſt ad conſueta ſola-

[e] v.c. promiſi.

tia meliorũ desperatione. Et fortasse succenses diuturno silentio meo. Id verò etiã reliquum est,[1] vt irritus spectationis arcesseres. Igitur iuris tui super ordiendo itinere stare promissis: me esse contentũ tali leuamine non pigebit. Hoc certè officiorum commercio, aut solabor quòd non venis, aut merebor quòd venias. Vale.

1 vt irritus spectationis arcesseres] *Verba obscura, inepta. Lego,* vt irritum expectationis arc.

Symmacho filio. 18.

PRoximè de Formiano sinu regressus in larem Cælium, domo iamdiu te abesse comperi. Datum mox negocium est Theophilo communi amico, & nunc itineris mei socio, vt & ad te in Tyburtem agrum reditus mei nuncius pergeret, & salutationis verba deferret. Hunc tu, vt es curiosus rerum mearum, quasi aliqua tibi in nos decreto publico inquisitio[1] esset tributa versando, palàm facere coëgisti, quæ foris gesseram. Nam hoc confessæ sunt literæ tuæ, quas idem vir optimus Theophilus reportauit. Fuerit enim benignitatis tuæ actuum meorum fastigia & capita disquirere, vtrũ crebra vectatio cãpi ac maris valetudinem meã iuuerit, an vllus agris nostris cultus, ædibus nitor, pecori

a v.c. ędilium. numerus acceſſerit,quid affluxerit [a] edulium copiarum, vtrum Conſularem menſam ſuccinxerit modus voluntarius, aut vnquam Formias vicinâ vrbe [2] aut longinquo rure mutauerim. Etiámne explorare te fas fuit,quid procul ab arbitris ſtudiorũ meorum cura contulerit in paginas? [3] Verúmne me operatum ceris, ſtãtes plerumque oculi & palloris ſigna[4] detererint? Exploratorem te ſtylus meus patitur. Doces amicos ſuſpicionum vias,&,ſi dici poteſt, odore atque veſtigiis ſcripta noſtra venaris. [5] Num ego ſcire poſtulo, quid in Tyburtibus pomariis literarij operis exerceas? Solùm hoc fama attulit,Balneum tibi nuper extructum, [6] cui torris vnus aduſti caloris pabulum ſatisfacere narratur. Lectitaſſe autem te in multo ocio vtriuſque linguæ [b] auctores, ipſe index fuiſti. Ego tamen non quæro an aliquid etiã ſcripſeris. Animaduerto enim te conſcientiæ gloriâ [7] proprij operis acceſſum voluiſſe cognoſcere, an ego quoque idem fecerim. [8] Sed non omiſſis epiſtolis velim redeas: niſi fortè tui balnei breuis ſumptus hortatur, ne deſeras parſimoniæ conſuetudinem. Vale.

b Sic puto leg. Nã v.c. ha bet, actore.

1 eſſet tributo verſando, palàm fac.] *Clarè & ingeniosè Mercerus*, e. tributa, ſcru-

ſcrutando palàm fac. &c.

2 aut lõginquo rure mutauerim] *Schop.* aut longinquiore mutau.

3 Verúmne] *Lego*, vtrúmne.

4 detererint] *Leg.* detexerint.

5 Num ego] *Lego*, Nunc ego.

6 cui torris vnus adulti caloris pabulũ &c] *adiectione literulæ & diuiſione vocis ſano hunc locum*, cui torris vnus ad iuſti caloris pab. &c.

7 proprij operis acceſſum] *Aſſentior tibi Grutere*, p.o. ſucceſſum.

8 ſed non omiſſis] *Etiam hîc*, Sed nunc om.

Symmacho filio. 19.

DVo pariter commiſſa in amicitiam redemiſti. Diu epiſtolæ tuæ ſalibus abfueras, nihil ſcripſeras. Quis Colchus aut Theſſalus cantu aut manu has offenſiones leuaſſet? Ergo ob epiſtolæ tuæ delinimentum veniæ precium feres? Sino vt amici tui nuptiale feſtum curæ vacuus exerceas, & vrbem Tyburtem, quæ nuper tibi faces prætulit, communem Iunoni & Herculi facias. Reuertêris, vt ſpero, poſt repotia in Cęlium larem: vel ſi adhuc iuuat æſtiuos dies in [a] pomariis tuis ducere, iterum tibi indignatio mea literarum tuarum melle placanda eſt. Vale. *Vide notas IVR.*

[a] *Al.* pomœriis.

Symmachus filio. 20.

VIlla Tiburis, quæ proximè in ius tuũ venit, maioris ingenij prædicatorem requirit. Ego tamen linguæ modicus, vt potero, honorem verbis faciam. Quid hîc [a] impositu ædium venustatis est, quis situs, in plana iactus [b] oculorum. Frequentare has sedes Orchomenias dixerim Deas, atque eas sedulò [c] adnisas vt te conciliarent ædibus suis dominum. Perge igitur vt facis, & victis æuo redde nouitatem. Multo hoc factu promptius, quàm quod Hesiodum ferunt posito senio in virides annos rediisse. Interea gratulare nobis bonam valetudinem, quæ vt tibi quoque longùm secundet, inter fastigia est votorum meorum. Vale.

a lego, in positu.

b Videtur deesse, ostẽdet, *vel quid simile*

c. Sic emẽdaui. Nam v.c. habet, adnisas vitæ concil.

Symmacho filio. 21.

POstquàm literas tuas rhedarius meus mihi reddidit, & ex itinere salutatio reportata obseruantiam nostram soluit religione, datus est aditus mihi crebrò, dum aberis, tecum loquendi. Quare ab his ordior, quæ in voto tuo prima sunt. Deûm pace, mea atque vnici [d] tui sanitas viget. Vrbanas turbas Vaticano, in quantũ licet, rure declino. Et tamen si quando in cœtum vocamur, ad obsequium concilij publici [e] pedẽ refero. Scio te nihil amplius,

d v.c. mei.

e v.c. sedẽ refero.

pliùs de nobis velle. Tantundem pernoſcere rerum tuarum deſiderij modus poſtulat. Vale.

Symmacho filio. 22.

LOnga me deliberatio habuit, an tibi honorem facere ſub reditus [a] noſtri expectatione deberem. Verebar enim, ne feſtinatio tua ſolatiis obuiis frangeretur. Sed hoc ambiguum ſoluit ratio contraria, quæ ſpem dedit has literas [1] reuertendi ſtimulorum non frenorum inſtar futuras. Et conſultò affecto breuitatem, ſolam tibi [b] præferens dictionem ſalutis: vt verborum meorum exiguus hauſtus efficacior ſit ad ſollicitandam ſitim quàm explendam. Vale.

a v. c. veſtri. *vt lib.* Scot.

b. v. c. deferens.

1. reuertendi] *Emendo*, reuertenti.

Symmacho filio. 23.

REquirant me, credo, oculi tui. mens adeſſe non dubitet. Mecum enim diligentia tui peregrinatur, totumq; animi affectione circunfero. Nihilominùs exerceo ſtylo amicitiæ voluptatem. Quod ſi tu quoque inuicem feceris, veniet vt longùm fruar ocij poſſeſſione: quia non negabis, quod me poſſit abducere. Vale.

Symmacho filio. 24.

AD Neapolitanam profectus oram literas ſumpſi, quibus nos in aduętum

tuum Baiis residere iussisti. Asserebat perlator epistolæ imminere excursum tuum calcibus suis. Quid facerem, cùm me nec locus idem teneret? Expeditius visum est, vt à te potiùs gratiam [2] continuandi ad nos itineris posceremus. Amicos enim nō Baias desiderasti, nisi fortè illo luxuriæ sinu traheris. Comitabimur te, si eò redire malueris: quamuis regionis istius cælum salubrius, & pares copiæ sint. Erit optio tua intendere iter, an relegere debeamus. Ad defensionem meam pertinet eò redeuntem te sequi, vbi aduentantem expectare non potui. Vale.

1 Ad Neapolitanam profectus] *Aliter legitur*, A.N.prouectus.

2 continnandi ad nos itineris] *Desiderat mens autoris*, con.ad vos itin.

Symmacho filio. 25.

*av.c.*multo sudore destringimus. *In lib Scot.est*, multo stupore distringimus.

b Lib.Pith deuouco.

SI respondisses epistolæ meæ, leuasses onere conscientiam tuam: nunc nostram per taciturnitatem iuuisti. Repensa enim officia lætitiam mihi præstant, negata victoriam. Et scio ex abundanti te posse facere, quod nos [a] multo labore distringit. Sed quia inuides bona verba lectoribus, ne vim facere existimer auaritiæ tuę, dispendium meum [b] deuoro. Vale.

Sym-

Symmachus Macedonio. 26.

GAudeo te in agrum Lauinatem meũ [1] post Tyburtes rogare delicias: nec sum religiosi desiderij longus precator. Ea quippe inter amicos petitionum debet esse conditio, vt præstantibus prona videantur, quæ sunt magna poscentibus. Vale.

1 post Tyburtes rogare delicias] *Benè Gruterus*, p. T. cogitare del. *Ex notarum cõpendiis ortus error.*

Symmachus Macedonio. 27.

SOles affirmare quòd me tibi præferas. Posset hoc esse credibile, si filium meũ Attalum ad nos venire patereris. In tuo enim iure est: tuis monitis adquiescit. Quòd quidem fieri oportere consentio, sed non eatenus, vt [a] pontificium tuum in damna nostra protendas. Parúmne est, quod ipse æquè desiderandus consortium meum deseris, & inuides nobis exoptatissimam tui societatem? Insuper alterum quoque delinificis amoris artibus retines, [1] credo conniuens acceleraturum esse me reditum, si vtroque destituar. At ego denuncio opus esse monitore, qui retrahat hęrentẽ. Nã, vt scis, amo ociũ: pascor quiete. Instruo itaque te aduersùm lentitudinẽ meam, si absentis amici iam desideras

[a] *Vide hic notas* IVR.

reditum patere breuem præsentis excursum. Vale.

1 credo conniuens] *Emendatio Schoppij proba*, cr.coniciens.

Symmachus Macedonio. 28.

LIcèt grauissimis febribus impedirer, non potui denegare tibi honorificentiam literarum, ne religionis negligens iudicarer. Nec tamen in multam seriem propagare literas valui: quarum breuitas inculpabilis est, cùm ex iniuria valetudinis, non ex voluntate descendat.

Symmachus Macedonio. 29.

NEque fratris vestri V.C.Procliani profectio passa est vt silerem, neque nostra siuit affectio vt officiis temperarem. Cape igitur debitum munus alloquij, &, vt me facias promptiorem, impertiendæ salutationis operam frequenter vsurpa.

Symmachus Attico. 30.

EST quidem mihi ruris otium voluptati, sed [1] antiquiorem tibi iudico volũtatem. quare officiis Consularibus, si fors dictum iuuet, spectator & [a] conuiua non deero. Vale.

a v.c.cõuiuia.

1 antiquiorem tibi &c.] *Scripsit Symmachus*, antiq.tui. *Symmachus Attico.* 31.

REtrahere nos è Campaniæ gremio Tyburtis agri laudibus studes. Est ille,

le, vt prædicas, in tuo rure densus cupressis, & fontium largus, & montano situ frigidus.[1] Sed hęc mihi desiderāda, si te morâ vberiore tenuissent. Nunc properato in vrbem reditu nescio quam mihi fastiditi loci suspicionem dedisti: habent enim sæpè voluptates satietatem. Quod si ita est, satisfactum Formiis puto, quibus renunciaueras, cùm tibi etiam prælata displiceant. Vale.

1 Sed hæc mihi] *Lego*, Essent h. mihi.

Symmachus Attico. 32.

RElegere iter, &[1] in conspectum nostrum tandem redire meditamur. Licèt filij nostri virium vacui sint, & me febrium noxa tentauerit, minuetur tamen labor interuallis breuibus mansionum. Spero locorum mutatione processurum aliquid optatis. Curam in me diligētiæ tuæ vsu probatam crescere in dies gaudeo: cui impensè verbis gratias agerem, si id laudis potiùs affectatione quàm syncerâ pietate faceretis. Vale.

1 in conspectū nostrum] *Imò*, in consp. vestrum.

Symmachus Attico. 33.

PRoximè ad te indicium salutis meæ pertuli, necdū quod inuicèm de prosperis tuis legeré, reddidisti. Non piget ta-

men ante solutionem religiosum fœnus iterare. Tanta est enim securitas animi in nos tui, vt [a] pensum putem, quicquid ab amante debetur.

a v. c. repensum. vt & lib. Scot.

Symmachus Attico. 34.

SAlutationis honorificentiam prælocutus Getulici agentis in rebus exequor postulatum, qui à te iustum fauorem per me optat adipisci. Humanitatis tuæ est amplecti probabilem voluntatem, numerúmque eorum qui te iure [b] suscipiunt, [1] affectione noui cultoris augere. Vale.

b Malim leg. suspiciunt.

1 affectione] *Meliùs legas*, adiectione.

Symmachus Decio. 35.

ANimum meum Campani littoris cōmemoratione sollicitas: sed nobis quoque in Prænestino rure degentibus, non minus suppetit voluptatum. Sint licèt plures hominum sententiæ, quæ maritimis montana postponant: ego tamen vitandis æstibus magis [c] iudico nemorosa, quàm cultu aperta congruere. Adieceras ad irritamentum profectionis nostræ filium meum Flauianum breui tecum futurum. Huius ego præsentiâ iamdiu defruor. Ex quo intelligis fortè meam multò esse potiorem. Nam & cōparationē loci vtriusque in ambiguo collocaui, & societa-

c v. c. indico.

cietatem pignoris mei quâ maximè gloriabare, in fructum meum transtuli. Ergo tu potiùs remetiri ad nos viam mutatâ cōditione deberes ad satietatem, quam tibi attulit copiarum longus vsus. Nam Campania, vt est absentibus desiderabilis, ita facilè explet morantes. Sed de hoc non ibo longiùs: ne regioni illi, quæ nobis acceptissima est, denunciare, si venero, fastidium meum videar. Vale.

Symmachus Decio. 36.

NOndum Neapolitanum littus accessimus visuri arcem deliciarum tuarū. Sed tamen omnia, quæ Tyrrhenus alluit, nominis tui plena sunt. Quid multa? successisti in famam Luculli. quo magis miror [1] ad alia nonnunquam posse transire: nisi fortè fastidio fugis copias, & mutatione castigas satietatem. Sed nimium hactenus abfuisti. Puto iam parsimoniæ diuturnitate conciliatum tibi desiderium copiarū. Quin ergo ad nos gradum promoue, aut si libenter illic nostræ immoraris frugalitati, redeundum nobis [a] properè est, quos non decet alienas affectare delicias. Vale.

a Sic leg. Nam v.c. habet prope est.

1 ad alia] *Adde ex Ms. Cuiac. necessariam voculam,* te.

Symmachus Decio. 37.

VOluptati mihi eſt quòd vales. Sed quòd Formiis noſtris Neapolitana ora præfertur, animaduerto tui non eſſe iudicij. In gratiam quippe præſentium non ſententiam, ſed verba mutaſti: niſi fortè rerum tuarum collatio facit illud tibi eſſe iucundius, vbi fructus vberior eſt. Sed natura regionum [a] ſuis meritis, non noſtris quæſtibus, æſtimanda eſt. Et quid de hoc multa? Teſtabitur commoratio tua, an ibi libentiùs ocieris: cùm in dubium non veniat, quòd à me inuitus abſceſſeris. Vale.

a Sic emẽdo. Nam in v. c. leg. ſuis mitis.

Symmachus Decio. 38.

IOcari mihi viſus es, cùm te ſcriberes obuia militum arma timuiſſe. Credo, ne iter tuum in Campaniæ longinqua ſequeremur. Nam ſi ipſe diu verſatus in caſtris, nonnihil timoris expertus es, quid ego togæ aſſuetus amaritudinis incidiſſem? Sed non patior, vt tibi ad moram proſit [1] æmulata trepidatio. Caret Appia tota militibus, tranſuectis omnibus qui pacato Africæ ſtatu in obſequium diuini Principis reuerterunt. Quid quòd etiam Patria in rebus anguſtis vel opem bonorum, vel ſocietatem requirit? Neque enim præſentiam noſtram ſola proſpera eius expectãt. Laudabilioris officij eſt participare dubia

cum

cum ciuibus. Sed iam ſpes melior vrbis noſtræ vultum ſerenat; & alimonia interim prouiſo fulta ſubſidio, & frugis Libycæ ſtipulatur aduentum. Vale.

1 æmulata trepidatio] *Lege ex Mſ.Pith.* ſimulata trep.

Symmachus Decio. 39.

Plerũque fors diſpoſita conturbat: quod nunc mihi vſuuenit, qui Hetruſcos vapores ſalubritatis cauſſâ adire non potui, rebus retentus vrbanis. Nulla igitur tibi per me indicitur mora: quinimò & hortor, & poſtulo, vt feſtinato itinere Romam reuiſas, reddáſque nobis iucunditatem præſentiæ tuæ, quâ defrui in ſuburbanitate nõ contigit. Vale.

Symmachus Decio. 40.

IAmdudum curis publicis [1] abſolutis relegere iter potiùs, quàm auſpiciis literarum lenire amicorum deſideria debuiſti. Nam ſi tibi valetudo ex ſententia ſuppetit, quid cauſſæ eſſe dicam quòd diu in Campania demoraris? An vt nos amantiſſimos tui diu defraudes bonis, quæ in te ſolemus amplecti? Quinimo vrbis noſtríque reminiſcere, & dum opportunitas æſtatis inuitat, iter feſtinus vſurpa: vt longa abſentiæ tuæ damna tandem optato reditu ſarciantur. Vale.

1 abſolutis] *Fortè*,abſolutus.

Symmachus Decio. 41.

QVò abiit promiſſorum fides? Speranti mihi recurſum tuum literaria leuamenta tribuiſti. Potuit iucunda nobis huius muneris eſſe perceptio, ſi nihil grandius ſpopondiſſes. An veritus es deliciarũ tuarum Conſularem virum teſtem? Nihil egit hæc cautio. Oculis ſubtracta miracula auribus deprehendo. Nam vt quiſque noſtrâ offenditur parſimoniâ, te abeſſe ſuſpirat, atque in contumeliam conuiuij mei palàm deſideraris. Sciet hæc Senatus, audiet populus. Neque enim poſſum aliter vlciſci abſentiæ tuæ iuſtum dolorem.

Symmachus Decio. 42.

ABrumpenda ceſſatio eſt, & in affatus mutuos cura tendenda, ne veteris inter nos amicitię memoriam ſcribendi neglectus attenuet: [1] quam vt libentiùs dehinc facias à me ſume principium. En tibi literas ſalutationem ferentes, quas ſenſibus tuis voluptati eſſe teſtabitur officij æmulatio. [2] Quia ſi etiam portitori fructum patrocinij tui ſermo iſte quæſiuerit, præcedentis ſilentij mei accuſabo diſpendia. Conſtabit enim pluribus me potuiſſe cõſulere, ſi te alloqui antè cœpiſſem.

1 quam

A quam vt libentiùs, &c.] *Benè Mſ. Pith.* quod vt lib.

2 Quia ſi etiam] *Lego*, quod ſi etiam.

Symmachus Decio. 43.

CVm ruri agerem, libertate cæli greſſum reformans, cuius me vſus poſt dolorem moratur, familiariſſimus meus ordiẽdo itineri paratus fecit mihi ad ſcribendum ſui copiam. Ilicò amicam ſtudio meo amplexus communionem, ſcripta nõ diſtuli: quæ & inter nos [1] agerent cõmercium religionis, & commeanti primum apud te notitiæ limen aperirent. Si probabiles huius epiſtolæ putas cauſſas, mihi ſermonis tui gratia, illi amoris fructus eueniat. Vale.

1 agerent comm.] *Lego*, augerent comm.

Symmachus Decio. 44.

[a] REmuneror dictam mihi à te ſalutẽ, quamuis diebus proximis vltrò amicitiam [b] noſtram ſtyli opere frequentauerim: quæ commemoratio non exprobrat officia: huius enim diligentiæ [c] voluptate animus meus paſcitur. Eſt igitur tua optio, an in me velis ſæpè literarum eſſe munificus, quod quidem maximè cupio. Sed ſi quando nobis fructus iſte defuerit, eadem mihi gaudia tecum loquendi ve-

a *Al.* remunerabor.
b *Sic rectè v. c. vulgò* meam.
c *v. c.* volúptate.

ster sermo præstabit. Vale.

Symmachus Decio. 45.

VNa hæc via est, quâ maximè ciuibus ac familiaribus meis prosim, si eos in clientelam tuam quasi mystagogus inducam. Quod nunc pro Gaudentio facio viro generis Senatorij: cuius modestiam si propiùs inspexeris, repereris claris natalibus parem. Igitur in obsequia tua incũctanter receptus [1] ante plenam tui fiduciam, quam mox illi morum præstabit inspectio, intelligat de se testimonio meo creditum. Vale.

1 ante plenam tui fiduciam] *Emendo*, an plenam sui fiduciam.

Symmachus Decio. 46.

SIngularis animi tui bonitas vocat sæpè ad iustas petitiones fiduciam meã. Non est igitur mihi commendationum familiarium verenda reprehensio, cùm ipse [1] ad hoc meum studium voti benignitate sollicites. Spes ergo certa est gratas tibi fore literas, quibus ornatissimum virum Desiderium veterem amicum meum prosequor. Domestica huic caussa rumpendi ocij admouit necessitatem.[2] Iam facilè iacturam dissimulare potuissem, si admitteret magnum animum angusta fortuna. Ex ipso latiùs audies quicquid epistolæ breuitas

uitas recuſat abſoluere. Mihi ſatis eſt, pro eo in vniuerſum rogare. Suſcipe, oro, benefaciendi prouinciam, quæ hominum merita Deo applicat, clarioréſque fructus ex huius commodo cape. Mihi enim videntur beneficia plus conferre præſtanti. Vale.

1 ad hoc meum ſtudium] *Benè Mercerus*, ad hoc me ſtud.

2 Iam facilè &c. *Benè & ex autoris mente ipſe*, Eam facilè iact. diſſimulare potuiſſet ſi *&c.*

Symmachus Decio. 47.

[a] NEc abſtinere literis poſſum proficiſcente ad vos domino & filio meo Flauiano, quem proſequi hoc viatico debeo, nec aliquid adiungere, quia tua erga eum diligentia non recipit augmentum. Volo igitur noueris nō eſſe faſtidij, [b] quòd quàm minimùm de eo ſcribimus, ſed ſecuritatis de tua mente præſumptæ. Talis igitur in eum eſſe dignare, qualem te vetus amicitia pollicetur. [c] Cui adiecit tui honoris gradus, vt quæ pro eo velle debes, poſſe te non neges. Vale.

a Sic v. c. vulgò leg. Nec abſtinere literis p.p. ad v. d. & f. m. Hermatico. nec debeo aliquid adi.

b v. c. quicquid de eo.

c vulgò, cui accedit tui.

Symmachus Decio. 48.

FAuore tuo factum eſt, vt euectionum amminicula ſumeremus, quibus familiares mei ēpturi equos Curules ad Hiſpa-

niam commearent. Quæso igitur remissos mox transire præcipias: longo enim tempore opus est, [1] de singulis prouinciis optimos quósque excerpat electio, & morosior cautela perducat. Præterea tibi validiùs obligabor, si duobus aliis veredis eorundem iuueris iter. [2] diuidenter enim singuli, vt ex diuersis prouinciis edecumēt [a] [3] electores. Erit tui beneficij post illustrē & præcellentissimum virum Comitem, quicquid domui nostræ Prætoria filij mei editio splendoris [4] adierit. Vale.

a forte, electiores.

1 de singulis] *Leg.* vt de sing.
2 diuidenter] *Leg.* diuidentur.
3 electores] *Leg.* lectiores.
4 adierit] *Leg.* adiecerit.

Symmachus Decio. 49.

Certissimus contra omnes procellas [b] animi tui portus est: ideo ad te sororis meæ filius spei certus accurrit. Negocij autem genus de humanitate seculi expectat auxilium, cuius qualitas virtutibus tuis precum lectione pandetur. [c] Ergo prolixus esse non debeo enarrator iniuriæ, cùm seriem desiderij fides supplicationis exponat. Has autem solas partes mihi iniungit affectio, vt pro coniuge pignoris mei, [d] cuius paupertati grauis paratur ruina, suffragium tui fauoris exambiā. Vale.

b *Sic v. c. vulgò leg.* animi portus es.
c *v. c.* ego.
d *v. c.* cuius pro paupertate.

Sym-

Symmachus Decio. 50.

GAudij de te mei nec ipse ostentator esse per verecundiam possum, [1] nec testem alterum cito. Sufficiet enim mihi quòd amorem meum de tua mente metiris. Debeo tamen lætitiam confiteri, quæ Præfecturæ habenas ad bonam transtulit voluntatem. Interea non minore abundo lætitiâ, quòd domini & filij mei Flauiani prolixus in iudicando labor optata [2] quiete perfruitur. [3] Neque enim differri diu ab hoc præmio par fuit, neque illum ab ocio retardari. Hoc eò scribo, vt noueris nos pro tuo honore agere ęterno Principi gratias, te idem facere pro illius securitâte debere. Intereà quęso vt in epistolis frequentandis morem tuum teneas, nec priuatis officiis actus publicos obstare causseris. Nam permultiiugis necessitatibus par fuisti: nullúmque experientiæ genus est, cuius te possit magnitudo vel nouitas à negociis amicitiæ debitis auocare. Vale.

1 nec testem alterum cito] *Fortè quis malit, vt in Mſ. Pith.* nec test. alterum scio.

2 quiete perfruitur] *Plenius Mſ. Pith.* q. perfrui meruit.

3 Neque enim differri] *Mſ. Pith.* Neq. e. differre. *Scribe,* neq. n. differri te.

Symmachus Decio. 51.

a Sic suppleui ex v. c. quia vulgò hæc imperfecta leguntur.

[a] HAbeant fortaſſis aliæ commẽdationes meæ interpretationem benignitatis. Iſta iudicij eſt. Trado enim ſancto pectori tuo fratrem meum Seuerum Epiſcopum omnium ſectarum atteſtatione laudabilem: de quo plura me dicere, & deſperatio æquandi meriti, & ipſius pudor non ſinit. Præterea teſtis, non laudatoris partes recepi, tibi reſeruans morum eius inſpectionem. Quam cùm penitus expenderis, reperies me ceſſiſſe eius potiùs laudibus, quàm per negligentiam defuiſſe. Vale.

Symmachus Decio. 52.

QVid tibi pro tanta in me meóſque cura dignum rependam? Officia tua reuerâ æquare non poſſum: ſpondeo tamen, nunquam me tibi cultu mentis & affectione ceſſurum. Nec ambigo etiam te pro benefactis ſolam boni animi exoptare mercedem. Sed in hac conteſtatione gratiæ morari me longiùs pudor tuus non ſinit: deberi enim iudicas amicitiæ noſtræ, quicquid ego credo præſtari. Vale.

Symmachus Decio. 53.

PArua eſt commendatio ſcriptorum meorum, cùm Euſebium familiarem meum vita innocens & annoſa militia bonis

nis

nis quibúſque conciliet.[1] Suo igitur prædītus merito, teſtimonium[a] pro ſe meum, non ambitum, poſtulauit. Et tamen abſtinere non debeo tali genere literarum, màgis vt fidei ſatisfaciam, quàm[b] vt labantem gratificatione ſuſtentem. Hæc igitur petitionis meæ ſumma eſt, vt in præclaro pectore tuo formam circa ſe voluntatis meæ inueniat. Vale.

a *Sic v. c. vulgò leg.* per ſe.
b *Sic v. c. Excuſus habet*, vt laudatem.

1 Suo ig. præditus merito] *Schoppius coniicit*, ſ. prædictus me. *Benè & clarè vulgata.*

Symmachus Decio. 54.

VT es ſolers omnium rerum, ſcis quãtum legatio ſollicitudinis habeat, quantum peregrinatio[1] difficultatis.[2] Hęc domino Attalo Senatus deſideria proſequenti, amor tuus leuia & tuta præſtabit. Suſcipe igitur partes benignitati & petitioni meæ debitas, & tuo ingenio congruentes. Satis Attalo meo videbitur, quiſquis erit euentus, officij curam pro ſe meruiſſe potioris. Vale.

1 difficultatis] *Mſ. Pith. addit vocem*, circumferat.

2 Hæc domino] *Idem addit*, meo, & filio.

Symmachus Decio. 55.

SÆpe nos, vt condecet, literis muneraris. Obſoleſcere enim quadam ſilẽtij rubi-

gine animorum fœdus existimas. Facis officium germanis studiis animísque conueniens. Pro qua re vicem tibi sermonis referre non distuli. Cuius ea solutio est, vt me affectui tuo etiam nunc sentiam debitorem. Omnia enim facili vicissitudine & compensatione redduntur. Contractus verò amicitiæ & religionis æternus est. Vale, & ad scribendum diligens esse perseuera. Nos literarum solatia suggerimus, quibus aut animam mulceas occupatus, aut vicem referas ociosus. Vale.

Symmachus Decio. 56.

TVa nos vetus hortatur humanitas opem poscentibus non negare. Pro [a] Theodulo autem scribendi mihi ad te caussa propensior est, cùm sit colonus agrorum meorum, atque illi debita magis quàm precaria cura præstetur. Serua igitur consuetudinem tuam, & precibus meis, vt mos tuus promittit, inflectere: vt quicquid culpæ aut erroris incurrit, contra illius meritum meo digneris [b] interuentu relaxare. Vale.

[a] *v. c.* Theodolo, *vt & lib. Scot.*

[b] *v. c.* interuétui.

Symmachus Decio. 57.

ET virtutis & propositi tui est bonos quosq; suscipere: inter quos Alexāder contemplatione honestatis iure censetur. Hunc & in adiumentum sui, & amoris in

te mei

te mei gratia, familiaribus literis prosecutus impendiò deprecor, vt illi fauorem cōgruum tribuas, mihi vicissitudinem sermonis exoluas. Vale.

Symmachus Decio. 58.

DVas oratiunculas meas nuper editas ad illustres viros, virtutum & literarum præditos sacerdotio, Felicem & Mineruium misi. Harum etiam te, vt amantem mei, si mediocribus ingeniis non offenderis, opto esse lectorem. Ipsi voluminis copiam facient. Ita enim studiosè famam meam nutriunt, vt suffragia bonorum mihi nesciant inuidere. Vale.

Symmachus Decio. 59.

SAcras mihi literas Iulius agēs in rebus exhibuit, leopardorum munificētiam continentes. Idem tuam desideratam nobis paginam simul tradidit. Principe igitur loco salutationis tibi soluo reuerentiam. Dehinc postulo vt pro me gratias agas votiuæ largitatis authori: quæ iucundior erit, si ei commendationem prosecutio opportuna præstiterit, & quod verecundia mea vix implere potuisset, oris tui affabilitas prosequatur. Spero me ex mēsura affectionis, qua de te mereor, quòd cumulatissimè possis magnitudinem nostræ gratulationis implere. Vale.

1 Spero me] *Vocula, me, nulli hic rei. Lego,* Spero enim.

Symmachus Patricio. 60.

ONerabat verecundiam meam, quod prior scripseras. Continuò altera epistola tua grauatæ fronti duplex fœnus impoſuit. Formido quod cupio, ne mihi ante solutionem duorum [a] contractuum tertius à te sermo tribuatur. Habet quippe [b] hanc impatientiam, quæ in te pollet, oris vbertas, vt interuallum viciſſitudini neget, & officia nōdum compenſata præueniat. Vna igitur mihi ad ſatisfactionem via ſupereſt, vt imparem me ſtylo fatear, quamuis cultu amicitiæ parem non negē. Nec contumaciter fieri putes, quòd tibi animi mei diligentiam confero. Alioquin fruſtrà à te diligor, niſi affectione ſaltem nos patiaris comparari. Quare poſt hanc profeſſionem meam laudatæ facundiæ donum frequenta. Me, ſi rarior fuerim, memento ceſſiſſe. An ego aduerſum iudicium publicum prouocem ſcriptis epiſtolarum regiarum Magiſtrum? Noſtrum eſt paſtorales inflare calamos, tuum ſacris tibiis carmen [c] intinere. Nos obtundit ocium, te vſus exercet. Niſi fortè hāc noſtrā priuatæ vitæ vacationem magis frequentandis literis opportunam putas. Vides non

a Lib. Pit. tractatuū.

b Lib. Pit. hāc impatientiam, quæ in te pollet oris libertas, vt

c al. cōcinnere.

non eodẽ motu flumina de ſtagno ſerpere, & de fonte properare. Omne quod in curſu eſt, viget. Continuatio experiẽtię vires ſuas renouat. Sublatũ tibi eſt, quod reſpõdere potuiſſes. Fac deinceps,[a] [1] qui vales ſcribendi copiâ; vt tantum mihi adferat facultatis exemplum tuum, quantum ingenium meum non dedit. Vale.

a *Hac addidi ex v. c. quæ vulgò deerant.*

1 qui vales] *Equidem ſero. Tamẽ ſapit magis,* quâ vales &c.

Symmachus ad Patricium. 61.

DEnunciaueram tibi quòd rarior in ſcribendo eſſem futurus. Quid amicitiæ faciam, quæ cogit vt mentiar? Deſciui à [b] propoſito: ſed credo te huiuſmodi probare fallaciam. Nunc velim cogites, quàm frequens eſſe debeas, [1] qui ſpei amplius obtuliſti. An non priùs in me iaculatus es oris tui munera? Quibus ego [c] veluti herbam porrigẽs cum veniæ petitione reſpondeo. Maneas oro promiſſis, & cœptorum tuorum diligentiam teneas. Fidem tuam conuenio, qui me penè iacto mentitum. Vale.

b *v. c. promiſſo, & lib. Scot.*

c *Sic repoſui ex v. c. vulgò leg.* veluti moriẽs herbã cum v.

1 qui ſpei amplius obtuliſti] *Et ſero iſtud, niſi fortaſsis,* qui ſpe amplius abſtuliſti.

Ad Patricium. 62.

ADeò amicitia comparatum eſt, vt [d] officiorũ vicibus mutua gubernetur

d *Forte leg.* ideo amicitia comparata eſt

Ad Patricium. 64.

PRopinquorum meorum cauſſas[a] Martyrius proſequitur, qui has à me literas in ſuffragium ſuum meruit. Quæſo vt effectū ſperati de te fauoris obtineat. Vale

a Lib.Sco. Martinus.

Ad Patricium. 65.

IN manus tuas veniet cauſſa pignoris mei, adeò vt amica legibus fulciatur. Sed vt eſt multiformis plerumque perfidia tutorum, in varias ſe frequenter artes vertit, obnoxios credo[1] ne ſaltem ſacro ceſſuros oraculo, ſi veſtra pietas ſuggerēda celebrauerit.

1 ne ſaltem] *Mſ.Vrou.* nunc ſaltem.

Symmachus Alipio. 66.

SAlutationis honore præfato, familiarem precationem tui iam [b]ſecurus adnecto. Agris meis, quos in Cæſarīēſi Mauritania poſſidemus, vt fieri per dominorum ſolet abſentiam, nihil reliqui facit officij Præſidialis improbitas. Sæpè ad rectorem prouinciæ delata querimonia, parui habita eſt, per ignauiam iudicantis. Ergo quoniam remedia minora non proſunt, ad maiora confugimus. Feras opem quæſo te, ne res tot iniuriis exhauſta ſuccumbat. Debes hoc & tuæ famæ, & amicitiæ meę, vt peculiariter iuuare digneris [1]iuſtitiam poſtulantem. Vale.

b Sic v.c. rectius quā vt eſt in vulgatis, iā aduerto ſecurus.

1 iustitiam postulantem.] *V.C. & Ms. Pith.* iust. postulati. *Nihil tamen attinet mutare vulgatam.*

Symmachus Alipio. 67.

QVi sperat breui in conspectu se amicorum esse venturum, solet scribendis epistolis abstinere. Mihi & illa spes visendi te integra est, & fastidium non creat literarij vsus officij. Celebro igitur honorem tuum salute dicendâ, nec interim posco rescriptum: quia fœnus styli mei fabularum munere,[1] & proximo ore pensabis.

1 & proximo ore pẽsabis] *V.C.* ex proximo repensabis.

Symmachus Alipio. 68.

INtelligo diligentiam, quam [1]sanctæ domui defero, nimiùm tibi esse compertam. Hinc est quòd mecum læta communicas, & dominæ ac filiæ meæ valetudinem stylo indicas in spem redisse meliorem. Ago igitur vberes gratias, & Deos precor vt tua secundi proficiant. Nobis tardior Africanarum nauium commeatus incutit curas, & sterilitas conditorum. Quapropter ad collationem vocari remedia patriæ vsitata promisimus. Sed votis opus est, vt voluntariæ sponsionis solutio prompta respondeat,

Hac refer quod est apud Valer. Max. li. 8. c. 2. infr. & Aul. Gell. lib. 7. c. 15. & l. 78. qui re. D. de furt.

1 san-

1 sanctæ domui] *Addo ex Ms. Pith. vocem,* nostræ.

2 sponsionis] *Imò* sponsioni.

Symmachus Alipio. 69.

TRadiderunt memoriæ, qui [1] res ipsas locuti sunt, in iudicium quendam [2] vocari, quòd Aricia tenus precarium de amico cantherium mutuatus, vlterioris cliui ardua præterisset. Fuerit hæc parsimonia & diligentia pauperis seculi, vt præteruectus decretum locum, commisisse in amicitiam diceretur. At ego non vereor, iumenta quæ dederas demoratus, ne in tantis fortunæ tuæ copiis & animi beneuolentia vsurpationis arcessar. Assumpsi igitur quod amor tuus ingerebat, [3] statúmq; à metu succensionis tuæ, vt sperẽ de te vltrò bonam fiduciæ meæ gratiam. [4] Necesse est enim improbes, quod ipse fecisses. Sed quid hæc tanquam purgata produco? De Formiano ad te scribo integer valetudinis, vnde equorum vestrorum copulam magis exercitam quàm fatigatam remisi. Mulos paulisper tenebo: hanc enim dederas optionem, quam si repudiassem, viderer libentiùs in vsurpandis vti animo meo, quàm in promissis tuo cedere.

1 res ipsas] *Leg.* res priscas.

2 vocari] *Mſ.Cuiac.*vocatum.

3 tantúmque à metu] *Mancus ſermo.Optimè Mſ.Cuia.*tantúmque abſum à metu.

4 Neceſſe eſt enim improbes] *Contra autoris mentem iſtud.Cui congruenter,* neceſſe eſt enim probes.*Schoppius explicat pluribus lib.4.Veriſ.cap.*1.

Symmachus Alipio. 70.

CVm moleſtias vrbanas retracto,abeſſe delectat:cùm vos cogitatione contemplor,tædet abſentiæ meæ.Medium eſt igitur leuamen in literis, quas ideo ad te dedi, vt ſimul & amicitiæ ſatisfaciam, & ſecutus exemplũ,tuas mihi epiſtolas præſtes,in quibus vides plus eſſe ſolatij.

Symmachus Alipio. 71.

PLurimum mihi opis atque adiumenti literæ tuæ ad cõfirmationem ſanitatis impertiunt.[1]Primò,quę te memorem noſtri eſſe teſtantur:dehinc,quòd indicia tuę proſperitatis adportant. Fateor igitur,adhuc infirmam valetudinem meam ſcriptorum tuorum aſſiduitate refoueri : atq; ex hoc intelligo, quantum ex præſentia tua commoditatis habiturus ſim, [2] cùm tãtum ex literis ſalubritatis indicium excipiam. Vale.

1 Primò,quæ] *Meliùs Mſ.Pith.*Primùm quòd,

2 cùm

2 cùm tantum e. l. ſ. indicium exc.] *Plagula hîc quoque, cui medemur,* cùm tant. ex lit. ſal. indicibus exc.

Symmachus eiuſdem fratribus. 72.

[1] MEdiolanum profectus hæc ſcribo, & hinc honorificentiam vobis debitæ ſalutationis exhibeo. Æquum eſt, vt mea cura de vobis relatu piæ viciſſitudinis mitigetur. Vale.

1 Mediolanum profectus] *Schoppius mauult,* M. prouectus. *Ego nil muto.*

Symmachus fratribus. 73.

PErueñimus, ſed veniſſe me iam pœnitet. Nam vbi primùm ſolum Baiani littoris contigi, ſtatim pedis correptus ſum dolore. Atque ideò pauca dictaui, mox in ſcribendo futurus vberior, ſi me ſanitas optata reſpexerit, & veſtrę inuicèm literæ prouocauerint. Vale.

Symmachus Fratribus. 74.

PRimo aduentu, vt ſcripto ſuperiore ſignauimus, valetudo noſtra perculſa eſt, ſeu inſalubribus aquis, ſiue aëris mutatione. Fors viderit. Noſter ſtatus melior cœpit aduerſa tenuare: ſed prę cæteris remedio nobis fuit, quòd vos ſaluere cognouimus. Quòd ſi etiam reditus noſtri tempus inquiritis, ad Idus Octobris legere iter, ſi dicto foruna aſſit, optamus.

Symmachi Fratribus. 75.

SCio & desiderari & expectari à vobis literas meas: quia moris est vt munus huiusmodi à proficiscentibus inchoet. [1] Auspicium ego vobis salutandi & inter nos salutationis emitto, nequaquam dubitans tanquam signo dato ad respondēdum vos desides non futuros.

1 Auspicium ego vobis salutandi & inter nos salutationis emitto] *Mendum & βαττολογία. Tentabam*, Ausp. ergo vobis seruandæ inter n. sal. em. *Affirmat verò Schoppius verba illa*, salutandi & inter nos, *in optimo vetere suo non extare.*

Symmachi Fratribus. 76.

SVbesse aliquas silentio meo caussas sponte æstimare potuistis. Nam quando omisissem religionis munia, si valerē? [1] Nostrum paulatim dolore cedente officium salutationis [2] deferre non potui. Vestri erit muneris referre mutuam vicē, quæ mihi, si dies optata pertulerit, ad conualescendum fomenta præstabit.

1 nostrum &c.] *Lego ex Ms. Pith.* Nunc paulatim.

2 deferre] *Lego*, deserere. *Aut cum Schoppio*, differre.

Sym-

Symmachi Fratribus. 77.

REligiosum atq; votiuum est, vt à quęstoribus candidatis dona solemnia potissimis atque amicissimis offerātur, in quorum numero iure censemini. Offero igitur vobis eburneum dypticum & canistellum argenteum librarum duarum, filij mei nomine. Quæstorium munus exhibuit & impendiò precor, vt hanc honorificentiam dignemini gratanter amplecti.

Epistolam 76. in Ms. Cuiac. sequitur ista quam subiecimus, excusa, ni fallor, primùm à nobis. Eam verò illustrabit ep. 80. *lib.*2.*epist.* 54. *lib.*5. *epist.* 109. *lib.* 9.

Symmachi Fratribus. 78.

POstquàm paginam, quæ vobis salutationē ferret, emisi, in tempore affuit, qui mihi vestras litteras exhiberet. Quarū prīcipio pręceptione lętatus, vbi cōmune pignus decubuisse cognouissem, conturbatus sum repentè amaritudine lectionis. Sed quia filium vestrum redditum sanitati, subiuncta docuerunt, in tranquillum denuò animus [a] remeauit. Meæ valetudinis statum scriptis superioribus indicaui, cuius denuò meminisse non opus est, ne vos sollicitæ scriptionis conturbet iteratio. Vale.

[a] *Lib. Scot* remigrauit.

Symmachi Fratribus. 79.

DE reditu filij nostri Fausti prænuncias paulò antè literas misi, vt accelerata securitas desiderij vestri impatiētiam mitigaret: sed munus salutationis iterare ipso etiam proficiscente non piguit. Capite igitur geminam voluptatem: primò ex ipsius reditu, dehinc ex sermone fraterno, quo vobis redditos sanitati communes filios indicamus.

Symmachi Fratribus. 80.

SVperioribus diebus literas frequentaui, sed nulla assiduitas animum potest amantis explere. Puto autem vobis ad cognitionem posse sufficere, quòd valere nos scribimus: licèt cōmune pignus paucis diebus effusione vexata ocij nostri minuerit voluptatem, quæ iam diuinâ ope ad plenam sanitatem cœpit emergere. Vale.

Symmachus Messalæ. 81.

Coniunge epist. 82. & 88. infr. hoc lib.

FOrtuna cum ciuibus nostris reuertit in gratiam, [1] postquàm te sibi Præfectū indicauit. Annumerandus est igitur cæteris sperantibus æquitatem Iucundus amicissimus meus, quem morbo diu iam grauem [2] Præfectus eminens ad cognitionem priuatæ litis exciuerat. [3] Et illi quidem votiuum sub examine tuo respondere propositis, Sed valetudo obnititur volūtati

tati,quæ effuſione ſanguinis ſauciata itinerum recuſat incertum. Nec deerit ius aduerſantis petitioni,ſi ad vicarium tuum diſceptatio transferatur. Hæc igitur ſumma eſt poſtulati : vt cùm cauſſæ nihil de loco pereat,ſalutem homini peregrinatio remota conciliet.

1 poſtquam te ſibi Præf.ind.] *Locus haut planus. Reponebam*, poſtquàm te ipſis, *&c. At quia habet Mſ. Pith.* poſtquàm te ſibi Reip. vindicauit, *legerim iam*,poſtquàm te ſibi Reſp. vin. *Obrepſit vtique allucinatio librariorum ex notis priſcis*, PRAEF. RP. *Nec tamen veto retineri vocem vtramque,hoc modo*,poſtqu.te ſi. Præf. Reſp. vind.

2 Præfectus eminens] *Malim , vt in Mſ. Pith.* Præfectura em.

3 Et illi] *Mercerus*, Eſt illi.

Ad Meſſalam. 82.

INſtruenda mihi atque adornanda Prætura eſt, ad cuius nos editionem magnitudinis tuæ proceſſus animauit.Inceptum enim meum viribus fratris vtetur. Quæſo igitur vt mecum religiosè votiua officia partiaris,& familiaribus meis ad Hiſpanię longinqua pergentibus ob equorum Curulium coëmptionem ſuffragia [1] promouendi conferre digneris. Longùm fiat, ſi velim litteris [2] res tantas percurrere,

gine animorum fœdus existimas. Facis officium germanis studiis animísque conueniens. Pro qua re vicem tibi sermonis referre non distuli. Cuius ea solutio est, vt me affectui tuo etiam nunc sentiam debitorem. Omnia enim facili vicissitudine & compensatione redduntur. Contractus verò amicitiæ & religionis æternus est. Vale, & ad scribendum diligens esse perseuera. Nos literarum solatia suggerimus, quibus aut animam mulceas occupatus, aut vicem referas ociosus. Vale.

Symmachus Decio. 56.

TVa nos vetus hortatur humanitas opem poscentibus non negare. Pro [a] Theodulo autem scribendi mihi ad te caussa propensior est, cùm sit colonus agrorum meorum, atque illi debita magis quàm precaria cura præstetur. Serua igitur consuetudinem tuam, & precibus meis, vt mos tuus promittit, inflectere: vt quicquid culpæ aut erroris incurrit, contra illius meritum meo digneris [b] interuentu relaxare. Vale.

[a] *v. c.* Theodolo, *vt & lib. Scot.*

[b] *v. c.* interuẽtui.

Symmachus Decio. 57.

ET virtutis & propositi tui est bonos quosq; suscipere: inter quos Alexãder contemplatione honestatis iure censetur. Hunc & in adiumentum sui, & amoris in te mei

te mei gratia, familiaribus literis prosecutus impēdiò deprecor, vt illi fauorem cōgruum tribuas, mihi vicissitudinem sermonis exoluas. Vale.

Symmachus Decio. 58.

DVas oratiunculas meas nuper editas ad illustres viros, virtutum & literarum præditos sacerdotio, Felicem & Mineruium misi. Harum etiam te, vt amantem mei, si mediocribus ingeniis nōn offenderis, opto esse lectorem. Ipsi voluminis copiam facient. Ita enim studiosè famam meam nutriunt, vt suffragia bonorum mihi nesciant inuidere. Vale.

Symmachus Decio. 59.

SAcras mihi literas Iulius agēs in rebus exhibuit, leopardorum munificētiam continentes. Idem tuam desideratam nobis paginam simul tradidit. Principe igitur loco salutationis tibi soluo reuerentiam. Dehinc postulo vt pro me gratias agas votiuæ largitatis authori: quæ iucundior erit, si ei commendationem prosecutio opportuna prętiterit, & quod verecundia mea vix implere potuisset, oris tui affabilitas prosequatur. Spero me ex mēsura affectionis, quá de te mereor, quòd cumulatissimè possis magnitudinem nostræ gratulationis implere. Vale.

1 Spero me] *Vocula*, me, *nulli hic rei. Lego*, Spero enim.

Symmachus Patricio. 60.

ONerabat verecundiam meam, quod prior scripseras. Continuò altera epistola tua grauatæ fronti duplex fœnus imposuit. Formido quod cupio, ne mihi ante solutionem duorum [a] contractuum tertius à te sermo tribuatur. Habet quippe [b] hanc impatientiam, quæ in te pollet, oris vbertas, vt interuallum vicissitudini neget, & officia nōdum compensata præueniat. Vna igitur mihi ad satisfactionem via superest, vt imparem me stylo fatear, quamuis cultu amicitiæ parem non negē. Nec contumaciter fieri putes, quòd tibi animi mei diligentiam confero. Alioquin frustrà à te diligor, nisi affectione saltem nos patiaris comparari. Quare post hanc professionem meam laudatæ facundiæ donum frequenta. Me, si rarior fuerim, memento cessisse. An ego aduersum iudicium publicum prouocem scriptis epistolarum regiarum Magistrum? Nostrum est pastorales inflare calamos, tuum sacris tibiis carmen [c] incinere. Nos obtundit otium, te vsus exercet. Nisi fortè hāc nostrā priuatæ vitæ vacationem magis frequentandis literis opportunam putas. Vides

a *Lib. Pit.* tractatuū.

b *Lib. Pit.* hāc impatientiam, quæ in te polletoris libertas, vt

c *al.* cōcinnere.

non

non eodē motu flumina de stagno serpere, & de fonte properare. Omne quod in cursu est, viget. Continuatio experiētię vires suas renouat. Sublatū tibi est, quod respōdere potuisses. Fac deinceps,[a] [1]qui vales scribendi copiâ; vt tantum mihi adferat facultatis exemplum tuum, quantum ingenium meum non dedit. Vale.

a *Hæc addidi ex v. c. quæ vulgò desunt.*

1 qui vales] *Equidem fero. Tamē sapit magis*, quâ vales &c.

Symmachus ad Patricium. 61.

DEnunciaueram tibi quòd rarior in scribendo essem futurus. Quid amicitiæ faciam, quæ cogit vt mentiar? Desciui à [b] proposito: sed credo te huiusmodi probare fallaciam. Nunc velim cogites, quàm frequens esse debeas, [1]qui spei amplius obtulisti. An non priùs in me iaculatus es oris tui munera? Quibus ego [c] veluti herbam porrigēs cum veniæ petitione respondeo. Maneas oro promissis, & cœptorum tuorum diligentiam teneas. Fidem tuam conuenio, qui me penè iacto mentitum. Vale.

b *v. c.* promisso, & *lib. Scot.*

c *Sic reposui ex v. c. vulgò leg.* veluti moriēs herba cum v.

1 qui spei amplius obtulisti] *Et fero istud, nisi fortaßis*, qui spe amplius abstulisti.

Ad Patricium. 62.

[d] ADeò amicitia comparatum est, vt officiorū vicibus mutua gubernetur

d *Fortè leg.* ideo amicitia comparata est

Ad Patricium. 64.

PRopinquorum meorum caussas[a] Martyrius prosequitur, qui has à me literas in suffragium suum meruit. Quæso vt effectũ sperati de te fauoris obtineat. Vale

a *Lib.Sco.* Martinus.

Ad Patricium. 65.

IN manus tuas veniet caussa pignoris mei, adeò vt amica legibus fulciatur. Sed vt est multiformis plerumque perfidia tutorum, in varias se frequenter artes vertit, obnoxios credo [1] ne saltem sacro cessuros oraculo, si vestra pietas suggerẽda celebrauerit.

1 ne saltem] *Ms.Vvou.* nunc saltem.

Symmachus *Alipio.* 66.

SAlutationis honore præfato, familiarem precationem tui iam [b] securus adnecto. Agris meis, quos in Cæsariẽsi Mauritania possidemus, vt fieri per dominorum solet absentiam, nihil reliqui facit officij Præsidialis improbitas. Sæpè ad rectorem prouinciæ delata querimonia, parui habita est, per ignauiam iudicantis. Ergo quoniam remedia minora non prosunt, ad maiora confugimus. Feras opem quæso te, ne res tot iniuriis exhausta succumbat. Debes hoc & tuæ famæ, & amicitiæ meę, vt peculiariter iuuare digneris [1] iustitiam postulantem. Vale.

b *Sic v.c. rectius quã vt est in vulgatis,* iã aduerto securus.

1 iustitiam postulantem] *V.C. & Ms. Pith.* iust. postulati. *Nihil tamen attinet mutare vulgatam.*

Symmachus Alipio. 67.

QVi sperat breui in conspectu se amicorum esse venturum, solet scribendis epistolis abstinere. Mihi & illa spes visendi te integra est, & fastidium non creat literarij vsus officij. Celebro igitur honorem tuum salute dicendâ, nec interim posco rescriptum: quia fœnus styli mei fabularum munere,[1] & proximo ore pensabis.

1 & proximo ore pẽsabis] *V.C.* ex proximo repensabis.

Symmachus Alipio. 68.

INtelligo diligentiam, quam [1]sanctæ domui defero, nimiùm tibi esse compertam. Hinc est quòd mecum læta communicas, & dominæ ac filiæ meæ valetudinem stylo indicas in spem redisse meliorem. Ago igitur vberes gratias, & Deos precor vt tua secundi proficiant. Nobis tardior Africanarum nauium commeatus incutit curas, & sterilitas conditorum. Quapropter ad collationem vocari remedia patriæ vsitata promisimus. Sed votis opus est, vt voluntariæ sponsionis solutio prompta respondeat,

Hæc refer quod est apud Valer. Max. li. 8. c. 2. infr. & Aul. Gell. lib. 7. c. 15. & l. 78. quæ re. D. de furt.

1 san-

1 sanctæ domui] *Addo ex Ms. Pith. vocem*, nostræ.

2 sponsionis] *Imò* sponsioni.

Symmachus Alipio. 69.

TRadiderunt memoriæ, qui [1] res ipsas locuti sunt, in iudicium quendam [2] vocari, quòd Aricià tenus precarium de amico cantherium mutuatus, vlterioris cliui ardua præterisset. Fuerit hæc parsimonia & diligentia pauperis seculi, vt præteruectus decretum locum, commisisse in amicitiam diceretur. At ego non vereor, iumenta quæ dederas demoratus, ne in tantis fortunæ tuæ copiis & animi beneuolentia vsurpationis arcessar. Assumpsi igitur quod amor tuus ingerebat, [3] tãtúmq; à metu succensionis tuæ, vt sperẽ de te vltrò bonam fiducię meę gratiam. [4] Necesse est enim improbes, quod ipse fecisses. Sed quid hæc tanquam purgata produco? De Formiano ad te scribo integer valetudinis, vnde equorum vestrorum copulam magis exercitam quàm fatigatam remisi. Mulos paulisper tenebo: hanc enim dederas optionem, quam si repudiassem, viderer libentiùs in vsurpandis vti animo meo, quàm in promissis tuo cedere.

1 res ipsas] *Leg.* res priscas.

2 vocari] *Mſ.Cuiac.* vocatum.

3 tantúmque à metu] *Mancus ſermo. Optimè Mſ.Cuia.* tantúmque abſum à metu.

4 Neceſſe eſt enim improbes] *Contra autoris mentem iſtud. Cui congruenter,* neceſſe eſt enim probes. *Schoppius explicat pluribus lib.4.Veriſ.cap.*1.

Symmachus Alipio. 70.

CVm moleſtias vrbanas retracto, abeſſe delectat: cùm vos cogitatione contemplor, tædet abſentiæ meæ. Medium eſt igitur leuamen in literis, quas ideo ad te dedi, vt ſimul & amicitiæ ſatiſfaciam, & ſecutus exemplũ, tuas mihi epiſtolas præſtes, in quibus vides plus eſſe ſolatij.

Symmachus Alipio. 71.

PLurimum mihi opis atque adiumenti literæ tuæ ad cõfirmationem ſanitatis impertiunt.[1] Primò, quę te memorem noſtri eſſe teſtantur: dehinc, quòd indicia tuę proſperitatis adportant. Fateor igitur, adhuc infirmam valetudinem meam ſcriptorum tuorum aſſiduitate refoueri: atq; ex hoc intelligo, quantum ex præſentia tua commoditatis habiturus ſim, [2] cùm tãtum ex literis ſalubritatis indicium excipiam. Vale.

1 Primò, quæ] *Meliùs Mſ.Pith.* Primùm quòd.

2 cùm

2 cùm tantum e. l. ſ. indicium exc.] *Plagula hîc quoque, cui medemur*, cùm tant. ex lit. ſal. indicibus exc.

Symmachus eiuſdem fratribus. 72.

[1] MEdiolanum profectus hæc ſcribo, & hinc honorificentiam vobis debitæ ſalutationis exhibeo. Æquum eſt, vt mea cura de vobis relatu piæ viciſſitudinis mitigetur. Vale.

1 Mediolanum profectus] *Schoppius mauult*, M. prouectus. *Ego nil muto.*

Symmachus fratribus. 73.

PEruenimus, ſed veniſſe me iam pœnitet. Nam vbi primùm ſolum Baiani littoris contigi, ſtatim pedis correptus ſum dolore. Atque ideò pauca dictaui, mox in ſcribendo futurus vberior, ſi me ſanitas optata reſpexerit, & veſtrę inuicèm literæ prouocauerint. Vale.

Symmachus Fratribus. 74.

PRimo aduentu, vt ſcripto ſuperiore ſignauimus, valetudo noſtra perculſa eſt, ſeu inſalubribus aquis, ſiue aëris mutatione. Fors viderit. Noſter ſtatus melior cœpit aduerſa tenuare: ſed prę cæteris remedio nobis fuit, quòd vos ſaluere cognouimus. Quòd ſi etiam reditus noſtri tempus inquiritis, ad Idus Octobris legere iter, ſi dicto foruna aſſit, optamus.

Symmachi Fratribus. 75.

SCio & deſiderari & expectari à vobis literas meas: quia moris eſt vt munus huiuſmodi à proficiſcentibus inchoet. [1] Auſpicium ego vobis ſalutandi & inter nos ſalutationis emitto, nequaquam dubitans tanquam ſigno dato ad reſpondẽdum vos deſides non futuros.

1 Auſpicium ego vobis ſalutandi & inter nos ſalutationis emitto] *Mendum &* βαττολογία. *Tentabam*, Auſp. ergo vobis ſeruandæ inter n. ſal. em. *Affirmat verò Schoppius verba illa*, ſalutandi & inter nos, *in optimo vetere ſuo non extare.*

Symmachi Fratribus. 76.

SVbeſſe aliquas ſilentio meo cauſſas ſponte æſtimare potuiſtis. Nam quando omiſiſſem religionis munia, ſi valerẽ? [1] Noſtrum paulatim dolore cedente officium ſalutationis [2] deferre non potui. Veſtri erit muneris referre mutuam vicẽ, quæ mihi, ſi dies optata pertulerit, ad conualeſcendum fomenta præſtabit.

1 noſtrum *&c.*] *Lego ex Mſ. Pith.* Nunc paulatim.

2 deferre] *Lego*, deſerere. *Aut cum Schoppio*, differre.

Sym-

Symmachi Fratribus. 77.

REligioſumatqPlease;votiuum eſt,vt à quęſtoribus candidatis dona ſolemnia potiſſimis atque amiciſſimis offerãtur,in quorum numero iure cenſemini. Offero igitur vobis eburneum dypticum & caniſtellum argenteum librarum duarum,filij mei nomine. Quæſtorium munus exhibuit & impendiò precor, vt hanc honorificentiam dignemini gratanter amplecti.

Epiſtolam 76. in Mſ. Cuiac. ſequitur iſta quam ſubiecimus, excuſa, ni fallor, primùm à nobis. Eam verò illuſtrabit ep. 80. *lib.*2.*epiſt.* 54. *lib.*5. *epiſt.* 109. *lib.* 9.

Symmachi Fratribus. 78.

POſtquàm paginam,quæ vobis ſalutationẽ ferret,emiſi,in tempore affuit, qui mihi veſtras litteras exhiberet.Quarũ prĩcipio prçceptione lętatus, vbi cõmune pignus decubuiſſe cognouiſſem, conturbatus ſum repentè amaritudine lectionis. Sed quia filium veſtrum redditum ſanitati,ſubiuncta docuerunt, in tranquillum denuò animus [a] remeauit. Meæ valetudinis ſtatum ſcriptis ſuperioribus indicaui, cuius denuò meminiſſe non opus eſt,ne vos ſollicitæ ſcriptionis conturbet iteratio. Vale.

a Lib.Scot remigrauit.

tati, quæ effusione sanguinis sauciata itinerum recusat incertum. Nec deerit ius aduersantis petitioni, si ad vicarium tuum disceptatio transferatur. Hæc igitur summa est postulati: vt cùm caussæ nihil de loco pereat, salutem homini peregrinatio remota conciliet.

1 postquam te sibi Præf. ind.] *Locus haut planus. Reponebam,* postquàm te ipsis, *&c. At quia habet Ms. Pith.* postquàm te sibi Reip. vindicauit, *legerim iam,* postquàm te sibi Resp. vin. *Obrepsit vtique allucinatio librariorum ex notis priscis,* PRAEF. RP. *Nec tamen veto retineri vocem vtramque, hoc modo,* postqu.te si. Præf. Resp. vind.

2 Præfectus eminens] *Malim, vt in Ms. Pith.* Præfectura em.

3 Et illi] *Mercerus,* Est illi.

Ad Messalam. 82.

INstruenda mihi atque adornanda Prætura est, ad cuius nos editionem magnitudinis tuæ processus animauit. Inceptum enim meum viribus fratris vtetur. Quæso igitur vt mecum religiosè votiua officia partiaris, & familiaribus meis ad Hispaniæ longinqua pergentibus ob equorum Curulium coëmptionem suffragia [1] promouendi conferre digneris. Longùm fiat, si velim litteris [2] res tantas percurrere,

Capita igitur rerum subiecto indiculo strictim notaui. Tibi integrum erit adiicere beneficia, si qua stylus petentis omisit.

1 promouendi] *Adde ex Ms. Cuiac.* negocij.

2 res tantas] *Friuolum istud in re tantula: Benè & clarè Ms. Pith.* præstanda.

Ad Messalam. 83.

SI quid pro amico atque vnanimo meo Iucundo priora scripta valuissent, agendis magis gratiis quàm renouandis petitionibus sermo noster impenderetur: sed quia in ciuili negocio auget eius infirmitatem [1]conuentio, non iam pro caussa, sed pro valetudine familiaris mei instauro sermonem. Et certè difficilis impetratio mea esse non debuit, [2] postquàm illi diuinus affatus longæ peregrinationis gratiam fecit: cuius rei excutionem miror esse difficilem, cùm lenitas tua soleat talia etiam sine rescripti auctoritate præstare. Impẽsiùs igitur quæso, vt vicarij foro sæpè in his iudiciis agitata caussa reddatur: quãdo hoc & [3] sacræ literę impetrant, & iudiciorum non refutat auctoritas.

Coniunge epist. 80. & 88. infr. hoc lib.

1 conuentio] *Ms. Cuiac.* crebra conuentio.

2 postquàm illi &c.] *Ita malim: hanc*

enim

enim periodum, vt cum ſuperiore continues, poſtulat Symmachi mens.

3 ſacræ literæ impetrant] *Imò, vt Mſ. Pith.* ſ. l. imperant.

Ad Meſſalam. 84.

PRimam mihi ſcribendi cauſſam religio fecit, vt amicitia noſtra literis excolatur. Secundam ſuggeſſit humanitas, vt viro optimo Thalaſſo familiari meo tua concilietur affectio. Supereſt vt & mihi ſermonis tui viciſſitudo reſpondeat, & commendato ex ſententia procedat optatum.

Ad Meſſalam. 85.

[1] T mei circa popoſcit vt ſcriberem, & * q.c. atq; ornatiſſimo Euſebio aſtipulatio mea deeſſe non debuit, quem probè de optimis viris emeritum quæſo tua benignitas muneretur. Nam laudabilis quiſque hanc ſolam mercedem pudoris atque honeſtatis exoptat, vt ad intimam familiaritatem bonorum tuiq́ue ſimilium purâ conciliatione perueniat.

1 *Initium huius ep. ex Mſ. Cuiac. ſic repono,* Et mei circa te propoſiti ratio popoſcit vt ſcriberem, & VC. atque ornatiſſ. *&c.*

Ad Meſſalam. 86.

OMnis commendatio amicis teſtimonium tribuit, ſuffragiũ præſtat inco-

gnitis. Processus igitur vir ornatissimus filius meus, nõ est in ea parte numerãdus, cui ex beneficio scripta præstantur, sed potiùs in ea, cui vicissitudo ex amore persoluitur. Puto iam liquere tibi, quæ circa illum familiariter tenenda sit à te forma iudicij, quem sine fauore commendo. Dignũ est igitur [2] vt quantum apud me meriti collocaui, tantum te apud benignitas inueniat.

1 testimonium tribuit] *Ms. Pith. ignorat τὸ* tribuit. *quod & sine labe sententiæ licet expungas.*

2 vt quantum &c.] *Insinuante Ms. Pith. emendo fidenter*, vt quantũ apud me meriti collocauit, tantum apud te benignitatis inueniat. *Similis ser. in ep. seq.* 7.

Epist. 87.

NVmidam famliaritas nostra apud te debet adiuuare: quem tuo trãdo suffragio, vt meritum quod apud nos honestis officiis collocauit, tua pro me cura compenset. Mores hominis ex meo pende iudicio, & in omnibus quæ vtilitas eius exquirit, votum commendantis imitare. Vale.

Ad Messalam. 88.

AMicitiæ parentum rectè in liberos transferuntur, vt charitas semel inita successo-

succesforibus eorum [1] hereditario iure proficiat. Quo nomine, optimi quondam viri Gregorij filium, diligendum pariter ac tuendum recepi. Fuit enim mihi cum patre eius fidum fœdus animorum, sed [a] religionis tecũ debitũ opto partiri. Quapropter quæso, vt curã meam pro eo in his quæ vsus popoſcerit, exequaris. Inter cætera autem vota iuuenis, præcipuum liberalis animi signum est, quòd cupit foro tuo non [b] obscurus orator accedere: cui (vt spero) & [c] magisterium splendore dicendi, & suffragium [d] mentis voluntate præstabis. Vale.

a *v.c.* religiosi.

b *v.c.* non obscurus ortu actor accedere, *vt & lib. Scot.*

c *al.* magistrum.

d *v.c. habet*, mẽtis bonitate, *vt & lib. Pith.*

1 hereditario iure] *Ms. Pith.* velut her. iur.

Ad Messalam. 89.

IAmdudum literas meas in manus tuas credo perlatas, quibus allegaui, quod iudiciis approbatum est, amicum meum Iucundum, quanquam tui examinis cupidum, per valetudinem non posse proficisci. Huius in dies morbus augescit: & ideò repeto postulatum, ne incidat in inuidiam contumaciæ, qui miserationem meretur. Et sanè ciuili caussę nihil decerpit humanitas, si ad vicarium vestrum transferatur examen. Nã pariter & laboranti detrahetur iniuria, & [1] negocio finis eueniet.

Confer epi. 82. s. hoc lib.

1 negocio finis eu.] *Ms. Pith.* n. fi. debitus eu.

Ad Messalam. 90.

PRobauit effectus non immeritò à me sperata, quæ præstare dignatus es, magísque me culpam potuisse contrahere, si apud amantem Prætorias pignoris nostri necessitates pudore tacuissem. Ornari ergo nos gaudeo frequentibus amoris tui testimoniis: & volo speres, quicquid gratiæ editio nostra quæsiuerit, ad tua beneficia me cedente referendum.

Ad Messalam. 91.

HOnores quidem semper vitæ ac literarum splendore gessisti. Sed bonorū nunc omnium gratulatio est, etiam publicum tibi decus esse delatum. Opto igitur ex sententia partis fruaris insignibus, & prouectus in cumulum gloriæ, magnitudinem iudicij Imperialis æquipares.

Ad Messalam. 92.

a Sic v.c. vulgò leg. tui vt te valere c.

OFficij mei est nūciare quòd valeam: a 1 tui voti vt te saluere cognoscam. Ego indicio prosperorum meorum partes amantis impleui: tu mihi adhuc debes sanitatis tuæ gaudia. Quæ vt 2 solitâ fide in notitiam meam veniant, & Deorum fauor & tua scripta præstabunt. Vale.

1 tui voti vt &c] *Vetus Codex meus expungit*

pungit voculam, tui, *& habet*, non vt. *Inde coniecerim*, voti vt &c. *Sanè illud*, tui voti, *non ex voto meo aut gustu est.*

2 solitâ fide] *Mercerus putat*, solidâ f. *sed nihil muto.*

Longimano. 93.

[a] AMicorum animo gaudia nostra participas, dum integratum Flauiani filij mei honorem styli gratulatione prosequeris. Dignus es cui læta sẽper eueniant. Hinc autem dignationis tuæ benignitatem scio ex illius instituto venire, qui præstitit. [b] Laudabiliter igitur magisterium sequeris optimæ voluntatis. Tene quæso, vt facis, constantiam rerum bonarum. Illum imitare, nos dilige.

Longimano. 94.

HOnor militiæ vestræ dandis [c] beneficiis enitescit. Cùm igitur te meritorum ratio summis proximum faciat, famæ & gratiæ decus benignitate conquire. Nec procul abest, de quo huiusmodi fructum capessas. [d] Iuuandum enim tibi filium meum Desiderium literæ meę ingerunt, virum præter fortunã cunctis rebus ornatum, quas sibi potest hominum cura præstare. Sed illa quoque cum eo in gratiam, si faueris, reuertetur. Restat vt velis, quod pro [e] loci ac meriti tui viribus potes.

a v.c. amico.

b v.c. Laudabile.

c v.c. benef. semper inuigilat.

d v.c. Ea propter reuerendũ tibi f.

e Sic v.c. rectè vulgò leg. loco ac viribus tui meriti p.f. inclinatã a.n. felicitatẽ dep.

Facilè inclinatum amici nostri negocium depulsâ lite sanabis.

Longimano. 95.

AMplecti amicitias domini & filij mei Flauiani antè dignatus es. Sed nunc tempus datur, vt illi documēta veræ familiaritatis exhibeas. Sacris enim D. N. Honorij Augustissimi Principis literis ad officium magnifici Consulis euocatus, occasionem dabit, quâ & ipsius meritum iudicio tuo pateat, & tua in eum clarescat affectio. Interea partes parentis interuentus meus exequitur. Nec in dubium venit, quid habeat pōderis pignorum commendatio apud eum qui suos diligit. Hæc autem summa est desiderij mei, vt in animo tuo reperiat amorem meo similem.

Longimano. 96.

IN fauorem me Dynami cohortaris, cuius tibi amore non cesserim. Est enim vir artium bonarum cultus ornatu. Libēs itaque in tuam concedo sententiam, dignumque esse prædico, qui nostro ordini copuletur. Sed adiicienda est ei prærogatiua militię, vt beneficio allectionis vtatur. His quippe tantùm munia relaxari [a] diualia constituta voluerunt, quos castrensis honor illuminat. Si igitur & hoc insigne detu-

[a] Sic *puto emendādū Nam v. c. habebat*, diualia festa tota voluerunt. *Schedæ Pit.* diualia statuta.

detuleris, quod annonarum & euectionũ cumulet adiectio, prono cursu in Consulares legetur. Quare in tua manu est,& illius meritum, & meum studium supplemẽtis talibus adiuuare. Interea nimis miror, quòd in viro illustri Flauiano domino & filio meo, nec gradum honoris, nec ius amicitiæ cogitasti. Nam cùm præstans auctoritas tua vinarij tituli debita flagitaret, vsque ad officij condemnationem mulcta progressa est. Patiẽtér admitte, neq; Præfecturã neq; amãtissimũ tui virum, tali contumeliã debuisse perstringi. Quæso igitur vt tãtũ ei posthac deferre digneris, quãtũ tibi inuicẽ conuenit exhiberi.[1] Ergo certè amborum parens nihil à te patior stridoris emergere: quinimmò officiis religiosis crescere inter vos caussas mutui amoris exopto.

1 Ergo certè] *Leg.* Ego cer.

Longimano. 97.

CEpi ex literis tuis gaudium, postquàm familiares meos ad Hispaniam commeantes adiutos epistolari commẽdatione docuisti. Quare acceptam gratiam & mente contineo, & ore contestor. Facit autem verecundia tua, vt de hoc parcius loquar: affectum enim, non verba, desideras.

Longimano. 98.

a *Al.* desideraui.

IAmdudum [a] desiderabam literas tuas: nunc immodicâ animi gratulatione suscepi. Debitâ igitur reuerentiâ & amore respondens, adiicio postulatum vt in reliquum frequentare digneris munus optabile, quod sponte tribuisti. Sed in hac postulatione opus non est [b] commorari. Neque enim petitio mea debet elicere, [1] quod promittit humanitas.

b *Al.* immorari.

1 quod prom.] *Ms. Cuiac.* quod tua prom.

Longimano. 99.

CVltum amicitiæ libenter exerceo: video enim mihi à te talionem curæ parilis non negari. Magnus autẽ diligẽtiæ incentor est [c] animus tuus. Quare beneficij loco exprobrare non possum, quod ex debito officio defero. Ipse enim tibi auctor es officiorum meorum, quæ scribẽdi assiduitate sollicitas. Vale.

c *v. c.* amor tuus.

Ad Longimanum. 100.

SEntio quid mihi affectionis inuicem deferre digneris. Sed vehementer admiror, quòd dominum filium meum Flauianum, qui te parili amore complectitur, erga amicitiam tuam imparem esse suspiceris. Si igitur aliquid in assertione mea putas esse grauitatis, contestor [1] vt huiusmodi

modi persuasionem ne assertore quidem aliquo recipias, sed exclusis aliquorum susurris sanctis moribus tuis competentes & dignas amicitias. Vel certè si quid in notitiam tuam [2] æmulus peruexit, [3] mecum quæso partiaris, vt commotio, quæ [4] ex aliorum simulatione cõcepta est, fidis purgationibus diluatur.

1 vt hu. pers. ne assertore] *Mendosa hæc omnia turbatáque. Nos iuuante coniecturas manuscripto sic corrigimus*, vt hu. pers. me adsertore deponas & exclusis aliquorũ susurris constantiam serues, sanctis moribus tuis & amicitiæ nostræ congruentem.

2 æmulus] *Adde ex plerisque Mss.* sermo.

3 mecum quæso partiaris] *V.C.* m. q. particeps. *Hinc Schoppius, quod in Merceri schedio olim erat*, m. q. participes.

4 ex aliorum simulatione] *Lego*, ex al. insimulatione.

Ad Longimanum. 101.

SAncto Eusebio arbitror pro summa cõmendatione sufficere, quod eum mihi profiteor approbatum: & ideo verbis pluribus elaborare non debeo, vt ei tuam conciliem voluntatem. Præsumptum

quippe teneo, his, qui mihi fida obsequia detulerunt, fauorem tuum minimè defuturum. Nos ex sententia valemus, libenter habituri, si ipse sospitatis tuæ literas non negaris.

Symmachus ad Petronium & Patruinum. 102.

PRo cognitis & probatis pauca dicenda sunt. Mei enim officij, non sui meriti testimonium ferunt. Quapropter laborare non debeo, vt præstantiæ vestræ domini & filij mei Flauiani merita commendem: siquidem vetus inter nos amicitia [a] reuertitur ad vsum familiarem. Mei sermonis hęc summa est, vt in patriam redux, sibi perpetuum amorem vestrum, mihi mutuam reportet salutationem. Vale.

a v. c. reuertetur, vt & lib. Scot.

Petronio & Patruino. 103.

OPto vt hanc salutationem vigoris integri & prosperi lætus accipias. Tradetur autem per optimum virum Desiderium, cui maximam laudem pura vita cōciliat. Testis hæc officij mei pagina, relatura ad me plurimum boni, si te plurimum in amicitiam tradentis attraxerit. Nam vt respondére digneris, enitendum mihi præ tuo amore non arbitror. Hęc vna voti mei cura est, vt tuum fauorem commendatus adquirat, redeátque laudator beneficiorū tuo-

tuorum, quorum vtilitas ad illius commodum, ad meum ſenſum gratulatio redundabit.

Petronio & Patruino. 104.

VIdeo Flauiani filij mei honorem propterea hucúſque iacuiſſe, vt ei teſtis melior eueniret. Inciderat in tyranni beneficium iudicio bonorum temporum reſeruandus. Sed præſtitit illi [a] amiſſio Præfecturæ, quod mutauit authorem. Quæ igitur verba tantum munus æquabunt? Coniungite, oro, vos nobis ad referendas præcelſo viro gratias. Nam cùm ſinguli vincamur rei magnitudine, opus eſt laudatoribus multis, vt numeri munus impleat onus debiti. Et ſane dominus pectoris mei, à quo profectum eſt beneficium, non ex alterius verbis, ſed ex gaudio conſcientiæ menſuram facti ſui colligit: nec ignorat talia eſſe quæ præſtat, vt vincat ſpe ſolutionis. Nos tamen gratiæ vicem [1] fidæ amicitiæ & obſeruãtiæ repẽdemus: damúſque huic rei obſides animos, quibus ſatisfaciunt liberi lucis authoribus. [2] Plus enim contractibus amor ſufficit. Vale.

[a] *Ita puto leg. Nã v. c. habet,* amiſſo.

1 fidæ amicitiæ] *Benè quidam*, fide amic.

2 Plus enim] *Rectè Mſ. Cuiac. & Pith.* Piis enim.

Ad Patruinum. 105.

AGendis D. M. Comiti excellentissimo viro gratiis, par esse non potest mediocritas verborum meorum. Tibi igitur hoc munus iniungo, vt de impetratis euectionibus in adminiculum Prætoriæ functionis, habitũ mentis meæ apud eum plenius exequaris: simúlque digneris eniti, [a] vt in rem missis, celer ad Hispaniam transitus impetretur. Appetit enim tempus Prætoriȩ functionis, metúsque est mihi, ne equorum Curulium [1] tarda emptio, & morosa [b] deductio, sollicitis [2] tardetur angustiis. De hoc etiam sublimem virum & præcellentissimum Comitem, securus impetrationis, oraui. Adieci præterea cõmonitionem, cuius suffragator esse dignaberis: vt si molesta petitio non videtur, familiares meos datis ad potissimos Hispaniarum literis prosequatur. Satis dictum est. Siquid aliud tuis auribus amicorum meorũ sermo suggesserit, oro vt in curam sancti & [c] fidelissimi pectoris tui recipere digneris. Vale.

[a] *Lib. Pith.* vt immissis. *Sed placet vulgata lectio. Nã sic loquitur lib.* 2. *ep.* 29. *&* 58. *& lib.* 9. *ep.* 18. *&* 61.

[b] *v. c.* eductio sollicitis artetur ang.

[c] *v. c.* fidissimi p. t. r. nõ grauexis.

1 tarda emptio] *V. C.* tar. coemtio.

2 tardetur] *Leg.* arctetur.

Ad Patruinum. 106.

AMor mutuus facit vt tibi ex vsu meo agenda delegẽ. Cùm igitur filij mei

Prætoria

Prætoria instet editio, quam vir illustris Comes omnium virtutum genere sublimissimus suis euectionibus iuuare dignatus est, coëmptioni equorum ex Hispania celeritas admouenda est. Quare quæso te, vt familiares meos ad Hispanias missos nulla tarditas demoretur: quos iuuari tuis literis volo, vt illis merita tua Hispanorum mentibus impressa suffragio sint. Vale.

Ad Patruinum. 107.

IVliani agentis in rebus modestiam noui, natales probo, fortunam doleo. Fatalibus enim malis diu & grauiter exhaustus est. Sed credo cum eo omnia in gratiã esse reditura, si patrocinio tuo & humanitate foueatur. Plura non dicam, cùm præclaris moribus tuis familiare sit opis indigos subleuare, & huic petitioni meę etiam tuæ mentis natura consentiat. Vale. *Hæc ex v. c. addo.*

Patruino. 108.

POst consensum partium, post vinculũ pactionis, allegatáque in iudicio monimenta placitorum, filius meus Cæcilianus denuò ad incerta litis attrahitur.[1] Nota est ibi qualitas caussæ. Meritò omitto comperta stylo exequi. hoc tantùm de sancto animo tuo impetratum volo,

a Al. iuribus, quod rectius est.

vt iisdem [a] viribus quibus pro eo luctamina prima sedasti, repetitæ medearis iniuriæ: quia iustitiam tuam debet acriùs incitare aduersùm fidem placiti rupta concordia. Vale.

1 Nota est ibi] Lego, no. est tibi.

Ad Patruinum. 109.

b v. c. cōperta est.

c Vide notas IVR.

d Lib. Pith. fortuna sollicitat.

APerta [b] est improbitas eorum, qui reducunt in quæstionem pactionibus terminata, & per impatientiam quietis finem iurgij secundâ lite commutant. Æstima igitur filij mei Cæciliani dolorem, cui ocium conciliare non potuit damnis patrimonij empta concordia. Nam reducitur in longinqua iudicia, quibus facilè, si suffragium tuleris, [c] eruetur. Est enim in te atque in fratre portus omniū, [d] quos fortuita sollicitant. Prolixus in petendo esse non debeo: cùm caussæ qualitas & tua iustitia plus de te fauoris quàm meus interuentus eliciat. Vale.

Patruino. 110.

e Ita lego. Nam v. c. habet, verecundiam.

DVo ad me bona parilis voluptatis recentes nuncij pertulerunt: & vos iustis honorum creuisse processibus, & domino ac filio meo Flauiano fructum priuati ocij esse delatum. Sumptâ igitur geminâ fide vestras literas super his expectare non debui, quas æstimaui per [e] verecūdiam

diam differendas. Quare æstimationem lætitiæ meæ vobis relinquo: quia mensurã eius de vestro in nos amore [1] colligimus. Sed his gaudiis etiam illa opto coniungi, quæ de Prætoria editione filij mei iampridem postulata meministis. Nam vehementer ammiror iustis & solemnibus desideriis nondum arrisisse rescriptum. Itaq; secundis literis rursus oraui, vt petitiones nulli graues, mihi verò iucundas, quibus missa pariter etiã minorum magistratuũ suffragantur exempla, benignè, vt mos eius est, [2] tradi iubeat effectus. Sed beneficentiam tanti viri, cui semper voluptas est supra spem magna præstare, promptiorem spero reddendam, si, vt frequẽter poposci, vestris ammonitionibus prouocetur. Vale.

1 colligimus] *Dictat pariter mens autoris & fides Mſ. Pithœani*, colligitis.

2 tradi iub. effectus] *Lego*, tra. iu. effectui.

Patruino. III.

FRatrem meum Seuerum multo sermone prosequerer, si nouo aditu amicitiam tuam peteret, aut prædicationi eius meum ingenium conueniret. Parco igitur copiæ, tuóque cedo iudicio: vt diligentia eius tuæ potiùs voluntati, quàm meis literis applicetur. Vale.

Patruino. 112.

CVm tibi omnium meorum cura præcipua sit, præsumo filio meo Afcentio spectabili viro, quem mihi iungit affinitas, intimam familiaritatem tuam posse reseruari, quam meritò illi & vitæ decus & familiæ conciliat antiquitas. His propriis eius bonis etiam meæ preces in augmentum commendationis accedunt: vt planè dubitare non possim cumulatiùs ei & meum testimonium & tuum iudicium profuturum. Vale.

Patruino. 113.

DOminum & filium meum Attalum de summatibus viris ad Dominos & Principes nostros amplissimus ordo legauit, instructum variis de more mandatis, quæ spectare visa sunt bonum publicum. Huic si fautor accesseris, futurum reor vt illi pro labore fructus [1] accommodetur. Quæso igitur vel legationis merito, vel meo nomine in optimum virum bene consulas, qui satis animi confirmatus est, suffragio tuo successuram felicitatem. Vale.

1 accommodetur] *Benè v. c. benè Ms. Pith.* accommodet.

Patruino. 114.

[a] BEatum te, qui honorum [1] emeritu ociaris. nos in patrio solo viuimus, & fortunæ fluctibus verberamur. Quorsum ista protulerim, dominus & filius meus Attalus eloquetur: [2] cui spes visendæ præsentiæ & prudentiæ tuæ, laborem peregrinationis fecit optabilem. Vale.

a Lib.Pith. Beatum te dico qui honorum merito ociaris. *v.c. sic* B.te qui honorum emeritus oc.

1 emeritu] *Lego*, emeritus.

2 cui spes visendæ *&c.*] *Clara hæc quidem. Compendiosiùs tamen Ms. Pith.* cui prudentiæ tuæ respectus laborē pereg. fec. op.

Patruino. 115.

DVo mihi pariter iucunda delata sunt. Primò sermo tuus, qui, etiam si posset esse continuus, fastidium non moueret. Dehinc fratris nostri Frumentij exoptatus aduentus, quem ego [1] in numerum esse referendum, priusquàm morum ipsius periculum facerem, ex prærogatiua tui testimonij iudicaui: sed vbi propiore congressu probitatis eius ornamenta patuerunt, aduerti eum minùs quàm ratio postulabat per verecundiam prædicatum, ne ipse laudationē suam mādatā literis videretur ingerere. Pro his ergo muneribus optatū tibi soluo respōsū, quo me agere ex sentētia, [2] & frui cōmodo cùm mei valetudine recognoscas. Huic autem rei nihil

adiiciendum puto, cùm ſolo noſtræ ſalutis indicio gratulatio fraterna poſſit expleri.

1 in numerum] *Adde ex Mſ. Cuiac.* bonorum. *Sanè additum à Symmacho ſimile quid, intelligat facilè lector.*

2 & frui commodo cùm mei valetudine] *Benè Schop.* & frui commoda cum meis val.

Patruino. 116.

SCis pro inſita tibi humanitate, quid paruulis & parentum ſuffragio deſtitutis benignitatis ac miſericordiæ debeatur. Meritò mihi apud te vtendum eſſe nō arbitror longo ambitu literarum pro illuſtris memoriæ viri Seueri filiis: qui niſi bonorum Iudicum iuuentur auxilio, prædæ atque iniuriæ ſubiacebunt. Quicquid igitur eorum poſcit vtilitas, fauor tuus nō grauetur impendere: vt publico ſaltem defendantur adiutu, qui familiaribus adminiculis deſeruntur.

Ad Patruinum. 117.

EXortem te ſermonis mei eſſe non patiar, [a] neque ab ſcribendi perſeuerantia ſilentij tui imitatione deducar. Scio enim plerumque non amicitiæ negligentiâ, ſed obſtrepentib. curis officia retardari. Velim credas, & in poſterum curam capeſſas integrandi iſtius muneris, quod ipſe iam

[a] *Ita rectè v. c. lib. Frob. habuit,* neque ad nō ſcribendi perſeuerentiā tui ſil. imit. d.

iam pridem moraris. Ero promptior exhibendis literis, qui ne nunc quidem tempero, cùm gratiam mutuam non reporto. Vale.

Ad Patruinum. 118.

CErtum habeo nihil apud animum tuum amicorum literis esse iucundius: & ideò promptissimè frequento colloquia, quæ scio apud eximium virum magni esse momenti. Superest vt ipse quã benignè literas meas sumis, tam libenter indicia propriæ sospitatis emittas. Vale.

Patruino. 119.

COrdi mihi est frequẽter alloqui vos, ne videatur apud me officiorum familiarium cura tepuisse. Atque vobis ideò salutem votis opto, literis dico: petens vt si quando epistolarum mearum vsus interuallo longiore cessauerit, caussam silentij non voluntati aut desidiæ meę, sed occupationibus applicetis. Vale.

Patruino. 120.

AThanasius V. C. peregrinationis iniuriam iusto dolore suscepit: nã pactæ ei & nobis arbitris iunctæ obligatione pignorum nuptiæ denegantur. Exaggerarem facti huius inuidiam, nisi verba rebus essent minora, Ipse apud te quod

quæsito opus est, pleniùs eloquetur. Orare non debeo, vt tuo iuuetur auxilio: quod illi & amor tuus spondet, & munita legibus caussa conciliat.

Ad Patruinum. 121.

SCio ad indicium amicitiæ pertinere, quòd religionem tuam participem nostræ necessitatis assumo. Suscipe igitur, quæso te, procliue mandatum, quod pro mutua diligentia & nō rogatus curare deberes.[1] Vt quidem plurimi ad editionem muneris nostri ex Italia deuehuntur, quos cupimus celeriter in vsum propinqui muneris exhiberi. Dignare igitur eorū transitum studio & diligentia vendicare, simúlque adhibere custodiam, ne qua eos fraus auara commutet. Maximè autem rumpendæ sunt moræ: quia dies proximus functionis cogendo apparatui non relaxat inducias.

1. vt si quidem] *Lego*, Vt si quidem *&c.*

Ad Patruinum. 122.

PRobo modestiam tuam. Sed damno mihi esse non debuit, dum sperata expectat impleri. Et certè nūc postquàm rei effectus finē silētio dedit, dispendiū meū frequētior stylus sarciat. Est aliud quo iūcta scripta cōpenses. In agēdis D.M. Cōsuli pro beneficio suo gratiis nostrā sortire

perso-

ꝑsonā eo affectu, quo amicorū tibi gaudia vēdicas. Sed, vt scio, luculētiorib⁹ verbis, & ꝑpter ingenij tui magnitudinē, & sine adulationis pudore absentis gaudiū prosequeris. Adde, si placet, quod à me postulatū tenes, vt aliarū Lybicarū mihi emptio sacra autoritate pręstetur. Quo impetrato omnium perceptionū donū putabo. De iuuene autē meo retexere nō laboro, quæ sponte meministi. Intelligo enim remitti modestiæ meę precandi necessitatē, cùm libentiùs à sublimi & magnificentissimo viro non expectata præstentur.

Ad Patruinum. 123.

IN optimo viro & amicissimo meo Petrocio Romana simplicitas est. Taceo quòd illum longa militia & inculpata cohonestat. Minora enim cætera facit morū eius inspectio. Hunc vnanimitas vestra antè non didicit: iudicium meum secuta suscipiat. Si vsu vestro iam ei opus fuerit, quæso te vt illi honor testimonij mei conciliet apud vos amoris augmentum.

Patruino. 124.

AMicorum liberis vsui esse debemus: quod etiamsi ipse nescirem, tuo exēplo & imitatione didicissem. Ad hanc sentētiam pertinet qui tibi literas exhibebit. Fungitur autē militiâ in scriniis literarū

cui ſatis opis & felicitatis eueniet, ſi ad clientelam ſplendidiſſimę domus tuę meruerit peruenire.

Patruino. 125.

a v.c. ſecuriùs. *ſed & lib. Pit. pro* attibus, *habet*, moribus.

ATHanaſium bonis attibus clarũ ᵃſecurus amare cœpi, poſtquàm de eo iudicium tuum cõperi. Magna enim prærogatiua eſt, placuiſſe ſapienti. Quare cõmendatione eius abſtineo, ne minora afferam quàm te credo ſentire. Illa pars mihi pronior dictu eſt, vt ames in eo ſpẽ quam dediſti, addáſque inchoato beneficio perfectionem. Quam ſi aliquis euẽtus eluſerit, effice, oro te, maiora prętando, vt illi prioris voti proſit amiſſio. Vale.

Ad Patruinum. 126.

NOn nouum atque intentatum ad te refero poſtulatum, ſed quod ingeſtũ tuis auribus recognoſcas. Illuſtris memoriæ viri Rufini Expræfecti vrbi filias paternâ affectione defendo: quarum ſolitudinem per vos, quibus Reip. cura eſt, opto tutari. Et ideò precator accedo, vt quicq̃ð claræ quidẽ, ſed miſerabilis domus vſus exegerit, facili impetratione mereantur. Res namque illis eſt per Apuliam, nõ tam reditu ampla, quàm cenſu. Hęc niſi bonorum Iudicum fulciatur auxilio, publicis oneribus feſſa ſuccumbet. Opis igitur tuæ

leua-

leuamen expectat, [1]neque tibi gratiæ faciet debitorem, si graui onere vinctas salutaris defensor erexeris.

1 neque tibi &c.] *Certissimè Gruter. & Merter.* méque tibi.

Ad Patruinum. 127.

PRomptiorem me circa Herennij laudabilis viri defensionem iudicia vestra fecerunt. Habet enim plurimum voluptatis electio, & prouocāt animum sperata præsidia. Sed meum non est, scripto ostentare quid negocio promouēdo [1]cura vestra contulerit. Narrabit hæc vobis ille quem iuuimus, simul ipsius rei exitus officia nostra testabitur. Cuncta enim, quæ direptiò sparserat, inuestigata patuerunt. Itaque in ius Herennij reuertetur, legibus quidem debita: [2] sed patris sensu asseruata [a]successio. Nunc vestræ de me existimationi gratias ago atque habeo: & spero fiduciam nostri apud optimates viros esse mansuram, cuius documenta cepistis.

[a] *ita scribo ex cōiectura P. Pith. Nam erat in v. c.* cessio.

1 cura vestra] *Lego*, cura nostra.

2 sed patris sensu asseruata successio] *Schop.* sed patris sensui acerba successio.

Ad Patruinum. 128.

AMor in te meus [1]ex summis [b]operib⁹ annititur: in dies enim singulos bo-

[b] *Al.* opibus.

norũ cult⁹ tibi accedit. 2 Inter quos vir Cõ-
ſularis Scipio, virtutum tuarũ me quoque
teſte laudator, ſpoliatũ ſe amore tuo per
æmulos ingemiſcit. Sed mihi veriſimile
non videtur, ſtabilitatem animi tui ru-
moribus falſis poſſe mutari, cùm benè
conſcius vitæ, nihil in ſe maledicis lice-
re ſermonibus debeat æſtimare. Quare
hortor & deprecor, deſpuas ſi qua ſunt
inculcata mendacia, atque hunc hono-
rem a meritis tuis vindices: vt qualis ipſe
es, talem te ab omnibus intelligas iudi-
cari. Nemo in te transferat odij ſemina
ſui. Iam dudum enim genus eſt artis, ad
alẽdas vires diſcordiæ ſuæ, ſollicitare me-
tum potiorum. Non ibo longiùs, cùm im-
petrationem ſpondeat ſapientia morum
tuorum, quam puto eatenus reſponſu-
ram literis meis, vt non tam ignouiſſe te
Scipioni, quàm nihil de eo 3 aſſeraris cre-
didiſſe.

a *Lib. Pit. moribus ſuis vend.*

1 Ex ſummis operibus] Ex ſummis o-
pibus *legendum Schoppius rectè illuſtrat exẽ-
plis, Veriſ. lib. 4. c. 5.*

2 Inter quos &c.] *Auget Schoppius clau-
ſulâ vnâ ex v. l.* Tantum abeſt vt ſinam ve-
teres tibi amicos inſimulationum impro-
bitate decerpi. Inter quos &c.

3 aſſeraris credidiſſe] *Imò*, aſſeras cred.

Sym-

Symmachus Sibidio. 129.

CVram de te meam nolo ex epistola metiaris. Pauca enim [a]salutãtis verba sunt, sed vota prolixa. Liceat igitur mihi imitari erga te parsimoniam religionũ, quibus[b] iura amicitiæ cõfers, & officium pium breui paginâ tanquam [1] paruo ore persoluere. Neque enim requirit dictio excursum. Tibi autem præscribo styli terminos. [2]Erunt [c] tibi quæ de te scripseris nimis magna, si læta sint. Vale.

a Sic v.c. vulg. salutãtium. *li. Pit.* ad salutãdum. *b Sic v. c. vulgò,* iure amicitia cõferitur. *c v.c.* mihi

1 paruo ore persoluere] *Scita & elegãs Vouerani nostri coniectura,* par.ære pers.

2 Erunt tibi &c.] *Benè Schoppius & Ms. Cuiaciano conuenienter,* Erunt mihi quæ de te scripseris nimis magna &c.

Sibidio. 130.

AEger est animus meus, quandiu fides certa sit, quòd portũ sanitatis intraueris. Huic expectationi satisfacias [d]volo. Non enim mihi honorem fieri opto literarum, sed magnæ sollicitudinis tribui leuamen exopto.

d Sic v. c. vulgò. Nec tãtùm volo mihi honorem fieri obsequio literario, sed magnę pe to sollicitudinis tribui leuamen.

Sibidio. 131.

NVnquam efficies silẽdo, vt me ad parem voluntatem ducat imitatio. Cogito enim non quid temporali caussæ, sed quid perenni amicitiæ debeatur. Cúmque sim mei officij seuerus arbiter, curam

tuã casu sæpiùs quàm fastidio credo cessare. Sed ne longa colloquij intercapedo quamuis tui amantem cogat [1] temerè neglectum, quęso constanter munia familiaritatis exerceas. Quo enim pacto intelligere possum grata esse quæ defero, si negaueris quæ reposco?

1 temerè neglectum] *Plaga hîc quoque: cui Merceri prospera & facilis sanè manus*, timêre negl. *Neglectum nempe hîc Symmachus pro fastidio & contemptu, vt in his libris non rarenter.*

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIBER VIII. incipit.

Epist. I.

Vide Sidõ. Apol. lib. 4. epist. 41.

COMPERTVM habeo quolibet honorum culmine animum tuum nõ solere mutari. Quicquid benè meritis honestatis accedit, id solutum magis videtur esse quàm præstitum. Et ideo mirari me ac

ac stupere confiteor, cur tantâ virtute atq. humanitate præditus, iampridē circa me munere literarum caussis occupationis abstineas. Quod ego etsi occupatione magis quàm voluntate arbitror accidisse, tamen orare non desino, vt Censuram tuam nostri memorem frequēs sermo declaret.

Ad Almachium. 2.

Mihi quidem [1] multa lex à te, & varium munus exhibitum est: sed aduerti verecundiâ factum, 2 quòd tibi adsumere noluisti omnem capturæ syluestris euentum. [3] Nam tuâ indage captum leporem gloriatus, aprum seruiles manus asseris incidisse. An breuitas feræ indigna tibi visa est, quam laudi propriæ vindicares? Sed hæc ioci dicta ridebis, nunc alia quæ de me requiris, aduerte. Diebus pauculis etiam nunc morari Capuæ destinaui, dehinc mutationibus vicinorum locorum totum hunc mensem cupio producere, atque ita, si dij iuuerint voluntatem, relegere Appiam molestiæ [a] accessu.

Vide notas IVR.

a Malim, abcessu.

1 multa lex] *Iuretus putat*, multa ales, *aut*, multa lanx. *Gruterum præfero restituentem*, multiplex. *Ita noster lib.* 5. *ep.*15. *multiplicem dixit apparatum.*

2 quòd tibi assumere.] *Ms. Schoppij auctior*, quod tibi in solidum assumere.

3 Nam tua indage captum leporem gloriatus, aprum &c.] ὑστερολογία non obscura: *Repono igitur*, nam tuâ ind. captum aprum gloriatus, leporem seruiles &c.

4 molestiæ accessu] *Scio subesse grande mendum, sed quod tollere frustra conemur, ego aliique.*

Symmachus Fructiano. 3.

SOllicitatus iam dudum literis tuis tandiu angar, quandiu de te secunda cognoscam. Quid igitur vel medicorum curatio, vel abstinentia tua ad salutem promouerit, opto cognoscere. Ipse bonæ valetudinis compos reuisere patriam fortunâ suffragante constitui, priusquàm labor itinerũ, processu adultæ hyemis augeatur.

a Al. ad Iulianũ.

[a] *Ad Lollianum.* 4.

PRimas literas sponte tribuisti, secundas mea cura debet elicere. Sume igitur salutationem, quam vicissitudine muneris. [b] Polliceor enim responsis tuis paria me esse facturum. Vale.

b v.c. polliciti dẽ cùm responsis.

Ad Priscillianum. 5.

ESsent mihi gratæ literæ tuæ, vel si nihil de meis apud Africã meritis ac laudibus continerent. Nam vt mihi decus aliquod, ita tibi pro mutua amicitia gaudiũ præstiterunt. Hinc factum est, vt epistolam lætus emitteres. Exultans quippe animus

glo-

gloriatur,& ostentatione sui non potest abstinere. [1] Tanto igitur in nos amore Deorum te benignitas muneretur. Etenim cùm ipse me non esse soluendo dignum arbitror, ad vicem meæ gratiæ fauorem tibi præsidij cęlestis exopto.

1 Tanto igitur &c.] *Supplere audeo*, Pro tanto igitur.

Ad Seuerum. 6.

GRatæ sunt quidem semper literę tuę, nunc legentis animum momorderunt, cùm te indicarent morbi diuturnitàte macerari. Quæso [a] custodes bonorum valetudini tuæ medicas applicent manus: ne optimi Senatoris longa vexatio fidē faciat nihil curare Cælestes. A qua ego opinione dissentio, téque protinus ope salutarium potestatum solidæ sanitati præsumo reddendum, si modò ipse plenus spei lætis cogitationibus eluęteris aduersa.

a *Fortè leg.* custodes deos bonorum.

Ad Capreolum. 7.

ADuentante Euscio speraui literas tuas, sed fiduciam casus fefellit. Ego tamen silentij tui imitator esse non potui. Quare indebitis fungor alloquiis: vt qui præsul huius officij esse debueras, exempli necessitate ad diligentiam prouocêris.

Ad Eusebium. 8.

FVerit verecundiæ tuæ, quòd nihil hactenus nobis alloquij detulisti. Nunc sume fiduciam, quam tibi ad inuitamentum familiaritatis ingerimus, & gratas tibi fuisse literas meas sermonis assiduitate testare.

Martiano. 9.

SCriptionis auspicio fiduciã tuam prouoco. Quare familiaritatis nostræ aditum ingredere securus. Vicissitudo officij tui faciet, vt inchoata per me amicitia conualescat. Vale.

Ad Ireneum. 10.

EXpectasse te arbitror literas meas, vt in mutua officia prouocatus erũperes. Sume igitur sermonem cuius sequaris exemplum. Ero posthàc in scribendo diligentior, si cœptis nostris vicissitudo respondeat.

Epist. 11.

AFfectio in te animi mei non literis æstimanda est: religio enim fide pectoris continetur. In verborum officiis latet plerumque simulatio. Quare si tibi in scribendo rarior videor, nihil amori existimes decerptum. Et sæpè euenit, vt homines tui nec profectionis suæ mihi indicium faciant, & mutuas paginas

non

non repoſcant. Sed de hoc loqui largiùs non oportet: quia ſufficit amanti breuis & diſtricta purgatio. Ad ea tranſeo, quę vtrique votiua ſunt Hilaratus ſum ſanitate tuâ, & rependo quo gaudeas. Nā mei quoque corporis vigor poſt infirmam valetudinem cœpit aſſurgere. Vale.

Paccato. 12.

ET in deferendis & in rependendis tibi literis deſidem me arbitror non videri. Quare etſi memini ad te diebus proximis officia noſtra manaſſe: curaui tamen etiam debito fœnore ſermonis abſolui. Sed ſi vnquam breui interuallo vſus iſte ceſſauerit, velim cogites amicitiarum non frigere reſpectum. Religio enim magis fide animi [a] metienda eſt, quàm oſtentatione verborum.

a v.c, metuenda, ſed malè.

Ad Apollodorum. 13.

PEruenisse arbitror famam, quæ te abſolutum non modò honoris, verumetiam curarum faſce vulgauit. Si ita eſt, ero tibi nunc confirmator boni olim deſiderati. Mea cum filio ſanitas ope diuinitatis in ſolido eſt. [1] Tibi autem ſalus valida, & reditus felix ſecundet, tam noſtra vota quàm tua merita præſtabunt.

1 Tibi autem &c.] *Scitè Mercerus*, Tibi vt & ſalus &c.

Epist. 14.

ABundo lætitiâ, postquàm valere vos didici, [1] nostrę amicitiæ inter negociorum dura meminisse. Sed quando fiet, vt solatiis literarum damna[a] absentiæ sarciantur? Ego autem vos Prætoriis meis fascibus primos interesse voluissem, festísque communibus decus facere. Sed feram necesse est anteferri mihi caussam Senatus. Quare in superioribus verbis desiderij magis contestatio est, quàm querela diffidij. Præstabit cœlestium fauor, vt mandatis patriæ absoluti, iter felix ad ludorum nostrorum solemne relegatis.

a Ita lego, Nam v.c. habet, abstinentiæ.

1 nostræ amicitiæ] *Lego copulâ adiectâ,* & nostræ am.

Alleuio. 15.

EX debito venit sermo qui redditur: ex beneficio, qui sponte defertur. Secundæ igitur mihi partes relictæ sunt, postquàm stylus tuus mea scripta præuênit. Nunc vice salutationis repensâ operam tuam curámque deposco in his quę Castor ex vsu atque vtilitate nostra promouenda suggesserit.

Carterio. 16.

GRatum habeo de testimonio meo nō esse dubitatum: receptumque esse in fami-

familiam tuam Auxentium, filium nostrum [a]lepidissimum iuuenem, in meo ęre duco. Quo nomine amicitia nostra in arctiora fidei iura conuenit. Et præstabit vsus longior, vt cùm in eo bona plura cognoueris, adstipulationem meam de merito eius, infra terminos veritatis [b] stetisse fatearis.

a v.c. lectisimū. lib. Sc. doctisimū.

b Sic v. c. vulgò, fuisse fateatis.

Adi epistolam 7. lib. 9. Nam aut illa priore loco recensenda, aut hæc cum illa continuanda erat. Quippe cùm Carterij filiam Auxentio nuptum dari eo loco desideret, ecce impetratæ eius rei hac epistolâ agit grates. Alterius tamen epistolæ titulus in vitio est. Cùm enim hæc Carterij, illa Vincencij nomen præferat, vnum vtrique titulum aßignari necesse est. Caterùm huius Auxentij meminit etiam lib. 6. ep. 18.

Ad Rufinum. 17.

PRouinciali actione decursa, quæ ad sacri auditorij [c] cognitorem necessariâ prouocatione peruenit, delectatus sum fide ac diligentiâ tuâ: & fortunam negotij, non defensoris inscitiæ, sed voto Iudicis imputaui. Hortor igitur vt amicitiæ meæ fiduciam geras, & testimonij interim nostri adstipulatione cõtentus, domum nostram, quæ multis circumlatratur iniuriis, forẽsis industriæ tuearis officio. Nos vt sępe gratiam nudo & simplici potestamur

c Ita lego. Nam v. c. habebat, genitorẽ.

alloquio: ita ad referēdam vicissitudinem, si fors iuuerit, pares esse nitemur.

Ad Patruinum. 18.

IN agro me esse miraris. At ego iustiùs stupeo ad communem te patriam spreto ruris ocio reuertisse, nisi quòd caussam tibi reditus iterata lis attulit. Alioquin, *a* vt est mens tua quietis cupida, [1] mallet negociis rusticis immorari. Mihi suburbanitas pedum ægritudine laboranti magis solatio quàm voluptati est. Nullam iucunditatem tristis morbi sensus admittit. Sed spero si innocentiam diuina respiciunt, & te forensi obseruatione cariturum, & me valetudinis reconciliatione sanandū. Gratus & facilis erit, [2] aut in Romam reditus, aut tibi ad agrum, in quo nunc diuersor, excursus.

1 mallet negociis] *Leg.* malles neg.
2 aut in Romā] *Lego*, aut mihi Romam.

a Ita v. c. vulgò malè Ipsum autem te epistolis quàm delinimēto verborū absentiæ moras redimere malo.

Ad Patruinum. 19.

[a] IPsum te malo, quàm delinimenta verborum. Tu contrà epistolis absentiæ moras redimis. Quid si tibi respondisset opimitas segetis, aut vindemiæ arrisisset vbertas? Omnium temporū vices in ocio ruris [b] exigeres, qui patriam fame in agris dominante non respicis. An solo iuuaris aucupio, cuius me parte donasti? Sed his

b Sic v. c. vulgò, ageres. *mox lib. Pith. habet,* qui patriæ famam lemoran non r.

his quoque gulæ illecebris Romæ positus largiter vterêris. Nam simul tibi & coëmpta ex foro cupedinario, & ex suburbano tuo prolata suppeterent. [a] Quid quòd etiã iactari morbo matronam tuam simulas, cuius valetudini, si vera prædicas, solitudo non competit? Plura enim Romæ salubritatis instrumenta sunt, maior medentium numerus. Vide igitur ne aliud genus suspicionis incurras, si obsessam à morbo coniugem vacuo secessu, [b] diutinâ ablegatione maceraueris. Vale.

a *Ita v. e. vulg.* Quin etiã morbo.

b *v. c.* & intutaabl.

Epist. 20.

PRæ cæteris temporum vicibus æstate delector. Non quia diurnas horas longior Solis meta producit, nec quòd res rationésque nostræ nouâ fruge ditescunt: sed quòd [c] pacatâ nauigatione desideratas mihi literas tuas frequẽs inuehit commeatus. Quid enim mihi [d] vel animi voluptate iucundius, vel ad officium amicitiæ accõmodatius præstari potest, quàm vt te mei amantem vsu crebri sermonis experiar? Ego dum [e] anni tempus inuitat, dum peruium mare est, pabula quædam & nutrimenta mutuæ affectionis veluti in hyemem [f] congerantur. Cùm hæc scriberẽ, salus mihi ex sententia suppetebat, tuis videlicet adiuta votis. Neq; enim alia no-

c *Lib. Sec.* placata.

d *Lib. Pit.* vel communi voluntati iucundius.

e *Sic v. c. vulgò*, annuum.

f *Sic v. c. vulgò leg.* cõgregantur.

bis de caussa arbitror optata succedere, quã iudicio [a] & amore Carthaginis. Vale.

a Lib. Pit. & amore charitatis.

Epist. 21.

INdulgere te ocio, opinionis falsus putabã: tu verò animũ lectione, labore corpus exerces. Hoc indicãt scripta & munera tua, stylo exsculpta, & parta venatu. Mihi Flaminia em-tiẽda est, ad nouos fasces generosi Cõsulis euocato. O si reditus tuus antecaperet profectionis meę molitiones, iuuari me amplissimo viatico crederem. Sed q̃a multo itinere discernimur, & neq; mihi mora, [1] atq; tibi properatio cõmoda est, verbis meis pagina nostra fungetur. Præfatâ numinum veniâ, Pr̨etorẽ Symmachũ meũ mox vrbanũ tribunal accipiet. Festa eius freq̃uẽtari potissimis amicorũ, quibus annumeraris, exopto. Da istã gratiam procul affuturo [b] iisdẽ in rebus. Gratius est, quod defertur absentibus. Vale.

1 atq; tibi] *Mercerus optimè*, neque tibi.

b v.c. *habet*, affuturo iisdem dieb. Gratius, *& ita est in li. Sc.*

Ad Martianum. 22.

IN tuo ore vernat Cecropia Musa, mihi lingua [c] Latialis est. Ne desideraueris æqua styli mei munera. Literis vincimur, amore certamus. Sed hæc meritò rescriberẽ, si mihi solam epistolam detulisses. Tu verò mihi, vt es amicorum diligens, Bibliothecę nostrę carminum tuorum diuitias

c v.c. Latiaris.

uitias intulisti. Quid tibi pro hoc dignum rependam, tenuis ipse[a] facundiæ & pauper ingenij? Tradam publicæ admirationi, quæ legenda misisti. [Et [b] quanquam laudator impar, bonum seculi publicabo. Nihil ex hoc derogabitur operis tui gloriæ.] Nam & Homerum nouimus à dissimilibus prædicari. Careret quippe fama magnorum virorum celebritate, si etiam minoribus testibus contenta non esset. Sed quid hæc longiùs traho, cùm breuitatem verecundia tua postulet? Cura vt valeas. Et si quid stylo adieceris, cum mediocri iudice [c] & non ingrato lectore participa. Vale.

a *Sic v. c.* vulgò, facundia, & p. ingenio
b *Hæc sequētia addidi ex fide v. c. quæ vulgò desiderabātur.*
c *Lib. Scot* sed non.

Andronico. 23.

DEos oro, vt quæ mihi interim valetudo est, eadem tibi ac tuis suppetat. Videor planè hoc anteloquio scribenda complexus [r] de tua sanitate, votum de me ac studium. Sed epistolas breues esse non pateris. Quæ igitur ὑπόθεσις erit paginæ longioris? Vbi sim, quid egerim, (nam præcipuè amicitia rerum talium curiosa est) si placet prosequar. Principium voluptatum de Formiano sinu nascitur, quæ ciuitas quondam Læstrygonum populo fertur habitata. Hos ventri & gulæ vsque ad feritatis inuidiam legimus obsecutos. Plu-

sculos in eo littore dies deliciarum parcus exegi, tantā cœli salubritate & aquarum frigore suadentibus moram. Affuerunt pignora mea, quorum cupiens nostrâ vrbe processeram. Nec fuit operæ mox vlteriùs iter aggredi, cùm præstò essent desiderati. Illorum dehinc arbitratu legi oram, quę Formias & Cumanum littus interiacet. Nunc mutuis inuitationibus aut in Baulos, aut in Nicomachi Gaurana migramus. Amicorum subinde mihi affluentium largiter est. Non vereor ne me lasciuire in tanta locorum amœnitate & rerum copia putes. Vbique vitam agimus Consularem, & in Lucrino serij sumus. [2]Nullus in auibus canor, nulla in cōuiuiis [a] helluatio, nec frequentatio balnearum, nec illi iuuenum procaces natatus. Scias nullum esse in luxuria crimen locorum.

a Ita emēdat P. Pith. Nam v. c. habebat, belluatio.

1 de tua sanitate, votum de me ac studiū] *Mercerum sequor*, de tua sanitate votū de mea studium. *Nempe hoc ait, Satisfacio circa incolumitatem tuam voto meo, studio & sollicitudini tuæ circa meam.*

2 Nullus in auibus canor] *Quidam*, Nul. in auribus c. *At Gruterus & Schoppius*, N. in nauibus c. *Συμφωνίαν vtique respicit, quam nec vetus nauigantium luxus ignorauit.*

Ad

Ad Maximianum. 24.

NIhil inter te & parentem tuum optimum, re aut affectione diuisum est. Ergo & literas tuas quas ad eius reuerētiā misi, vt omnium particeps, in acceptum referre potuisti. Sed iam colendus es nobis etiam tuo nomine. [a] Præterea caui, ne respondente vno, imputaretur mihi vicissim munus duorum. Conuenit tamen breuitas huic paginæ, quia relatu digna [b] præcerpsi. Quare sermonem istum, tanquam amoris in te nostri interpretem, tenebis. Verùm te in rescribendo decet esse prolixum. Neque enim par conditio est iterati à me, [1] vtrique autem nostrûm singularis laboris. Duos meatus repleri vno fonte, difficile est: vni alueo abundè influunt duplicata principia.

a al. Propterea.

b al. decerpsi.

1 vtrique aut. nostrûm] *Imò*, vtrique autem vestrûm.

Ad Albinum. 25.

CRedo arbitreris circūsessum me Cāpaniæ amœnitatibus, scribendi ad te [c] hactenus negligentem fuisse. Non est ea fortuna horum locorum, vt seriam curam sepeliant voluptates. Insolitis omnia necessitatibus strepunt, & oneri cesserē deliciæ. Quare negocium pro ocio reperi. Nec possum facilè ad hæc amicitiæ tuæ munia

c Sic v. c. *vulgò*, eatenus.

animum retorquere. Spōdeo tamen reuerentiæ tuæ, quæ literis meis præferas. Relegere ad vos iter auidißime ſtudeo. [a] Eadem quippe cauſſa, quæ me vetuit ſcribere, cogit redire. Vale.

a v. c. Eadem me quippe cauſſa vetuit ſcribere, quæ cogit redire.

Gregorio. 26.

DEdi ad parentem tuum literas, quibus contentus eſſe [b] potuiſti. Nam vt eſt vtrique veſtrûm vnus animus, ita ſatiſfaciet idem cultus ambobus. Sed metui imitationem, ne mihi alter è vobis, duorum vice & ore reſcriberet. Quare, vt in [c] honorem numinum fieri ſolet, litationi addo [d] donarium: breue, fateor, & quod tu prolixius eſſe voluiſſes. Sed in adiectis mēſura non quæritur. Ipſe copiam redde breuitati, quia familiares paginas eos oportet extendere, quibus non eſt neceſſe geminare. Vale. *Cenſorino.* 27.

b al. potuiſſes.

c v. c. honore.

d al. donatiuum.

PRomptâ & auidâ manu literas tuas, cùm mihi offerrentur, inuaſi, vt proſpera cogniturus. Sed cùm percurrerem lectione enumerationem diſpendiorū tuorum, voluptati ſucceßit offenſio. Et illa quidem aduerſa quæ cum plurimis pertuliſti, more humani ingenij habent aliquod de ſocietate ſolatium: hunc verò piraticæ deprædationis ictum, quem ſpeciatim caſus tibi durus adiecit, impreſſum

altiùs

altiùs puto : quia [a] neque habet participē, & geminauit dolorem. Contrà hęc fortuita, virtute atque ratione animus armandus est, spes quoque assumenda est meliorum. Sæpè titubantia[b] in solidum cōuersa sunt. Nihil hominibus æternum est. Voluunt mortalia vices crebræ : & omnium rerum fuga fit. Paucis ista perstrinxerim, cùm tibi pro eruditione plura succurrant. Nunc ad [c] alia respondeo, quæ de me scire voluisti. Quamprimùm Neapolim [1] petitu ciuium suorum visere studeo. Illic honori vrbis religiosæ interuallum bidui deputabo. Dehinc, sic benè destinata Dij iuuerint, Capuano itinere venerabilē nobis Romam larémque petemus. Inter hæc, si mihi euenerit aspectu & colloquio tuo [d] defrui, explebor gaudij satietate. Sin maior necessitas negauerit nobis tui copiam, velim curarum nube detersâ eam sapienter resumas animi alacritatem, quam tibi congressus noster sedulò conciliare potuisset. Vale.

a Al. neq; habuit.

b v.c. in solidum reuerterūt. Nihil.

c al. ad illa.

d Ita v. c. vulgò, frui.

1 petitu ciuium suorum] *Leg.* petitu ciuium tuorum.

Ad Romanum. 28.

MEminisse te scio, quòd me quoque idē de amico dolor perculit, sed iam nobis sermonum vices debent esse solatio.

Scribo igitur, vt reſpondere cogaris, & à funeſtis cogitationibus redeas in officia viuentium. Fecerat religioſa cauſſa, ne prior ſcriberes: non eris tam irreuerens, vt prouocatus abſtineas. Vale.

Saluino. 29.

VIdi in literis nuper mihi redditis religioſum pro nobis animi tui gaudiū, & apertiſſimè deprehendi quid ex amicorum proſperis rebus voluptatis vſurpes. Prõptiùs igitur [1] & diligo, poſtquàm hoc votum bonæ mentis inſpexi. Et quamuis ipſe domino pectoris mei excellentiſſimo viro ſcriptorum gratiam pro Flauiani fratris tui honore detulerim: nihilominùs tamen quæſo, vt etiam magnitudinem gratulationis meæ apud authorem tanti beneficij digneris aſtruere.

1 & diligo] *Leg.* te diligo.

Ad Iouium. 30.

INterfuit publicæ vtilitatis, vt tibi maiora negocia crederentur. Quare prolixa [a] non debet eſſe gaudij mei atteſtatio, ne adulationis ſuſpicio deuenuſtet iudicij veritatem. Opto igitur, vt tibi ſuſcepti officij curſus arrideat. Quamuis dubitare nõ poſſum, nec mutari poſſe probitatem, & bonas artes ſtimulo præmiorum feliciùs incitari. Vale.

a Ita v. c. vulgò non eſt gaudij.

Eudo-

Eudoxio. 31.

EXultaui gaudio, ob amicitię honorem, cùm literas tuas ſumerem. Sed vbi [a] Annæus noſter quàm ſis dubius valetudinis indicauit, in grauem curam lætitia deriuata eſt. Video enim peregrinationi, quæ morbi inſtar eſt, damnum ſanitatis [b] additum. Solatur tamen ſollicitudinem meam, quòd parſimonia tibi familiaris eſt, quòd [c] cognata ſapientia, & aduerſis fortunæ animus ingentior: quæ bona reducere ſolent valentiam corporis, & vigoris ſerenum. Spero igitur de te cognitu lætiora, & aures iam felicibus nunciis paro. Faciet iuſtitia, quæ pios reſpicit, vt poſt huius incommodi citum tranſitum, vitæ tuæ proſpera longiùs porrigantur. Vale.

a v.c. Annius.

b v.c. adiectum.

c Ita rectè v.c. vulgò, cognita. *vide notas* IVR.

Ad Vrbicum. 32.

AVſpicium mihi ſcribendi prior, vt mos eſt, facere debuiſti: cùm te huius diligentiæ domeſtici tabellarij reditus cômoneret. Quia nobis vel obliuio vel occupatio religionis tuę deſideratum munus inuidit, ego vſurpo principium: æſtimaturus in reliquum de raritate vel copia ſcriptorum tuorum, vtrum voluntate literis ordiendis, an magis neceſſitate defueris.

Ad Iustinianum. 33.

SCio me in scribendo tardum fuisse. Consultò distuli stylum, dum refoueo itinere tenuatum vigorem, quò tibi de me læta cupienti voto similis pagina traderetur. Fiat igitur ex optimo nuncio moræ compensatio. Certè ego eam dico legem literis amicorum, vt assiduitate illorum animos probent, meum bonitate delectent.

Ad Eusebium. 34.

SCribere ad te antè voluissem, sed commeantibus multis fidam occasionem debet excerpere scribentis electio. Accepisti caussam tardioris officij: quæ si animo tuo satisfecit, curare dignaberis, vt ad me quoque responsa tua idoneis commissa perueniant.

Ad Ioannem. 35.

QVòd serò ad te scribo, amicitiæ tenacis indicium est, cuius memoria repetitis ex interuallo probatur officiis. Ipse quoque silentium tuum non aliter interpretor. Nam cùm styli honorificentiam quæro, certus fidei tuæ, etiam de tacito amore non dubito. Sed vereor, ne ista sententia tibi suadeat negligentiam scriptionis, & hæc amicitiæ munia iudicij mei securus omittas. Hortor igitur quæsóque, vt illam [a] potiùs cogites partem, quæ assiduitati

[a] *Al.* potiùs quæsas partē.

tati

tati gratiam parit, non quæ [a] permittit veniam raritati. Vale.

a v.c. promittit.

Ad Quintilianum. 36.

AD indicium mei circa te amoris hæc ſcribimus, & vt ipſe ad reſpondendũ prouoceris exemplo. Cùm igitur ego partes religionis impleuerim, expecto vt ipſe etiam viciſſitudinis ſolutione fungaris.

Criſocome. 37.

PRoximè penatibus meis redditus, etiã nunc te mẽte & cogitatione reſpicio, atque omnem illam iucunditatem, quam coràm de ſermone tuo hucuſque capiebã, [1] voluptate compenſo. Cui ſi mutua cura reſponderit, [2] tum tanta mihi delata amicitiæ ſcriptio gratiam tribuet, quantò ampliùs relata præſtabit.

1 voluptate compenſo] *Deeſt vox*, ſcribendi, *aut quæ ſimilis.*

2 tum tanta mihi] *Caſſa verba ſenſu bono. Interrogatoriam notam appingo, & emendo*, cum tãtam mihi d.a.ſ. gratiam tribuat, quanto a.r. præſtabit?

Ad Romulum. 38.

SAlus pignoris communis in tuto eſt, cuius ſtudia ſollicitudini meæ delegata proficient. Meæ quoq; valetudinis eſto ſe-

curus, & ad vicem talium nunciorum curam de te meam similibus abſolue reſpóſis.

Dunanio. 39.

QVeri de ſilentio meo non potes, qui nihil ſcriptorum mihi huc vſque tribuiſti. Sed ſi ſimile ſtyli operiris auſpicium, ſume exemplum religioſi officij, quod debeas æmulari. Ero deinceps ad exercendum ſtylum promptior, ſi me fructu mutui ſermonis animaueris.

Ad Auentium. 40.

SeceſſIonem tuam etiam tacitus adprobaui. Nam cum interueniente diſcordiâ ſupremis congeneri intereſſe non poſſes, eâ mœſtâ profectione viſus es ſatisfeciſſe pietati. Ipſe quantum ciui optimati fuerat deferendum, triduo domi commoratus impleui, non famam captans, ſed humanæ fortunæ vices cogitans. Quid enim tam rationabile eſt quàm tribuere collegæ, quòd tibi quandoque bonos cupias exhibere?

Antiocho. 41.

Vide notas IVR. NVnc primùm honoris limen ingreſſus nimis immaturè aduentum ſucceſſoris exoptas. Agnoſco impatientiam Græcis deliciis congruentem, à qua velim toto anni orbe diſſimules, ac te migraſſe in

in tribus Romuleas recorderis. Quid enim dignum conquestione perpessus es? Nondum te militares contumeliæ perculerunt, nondum cateruas mulierum scissâ veste fugisti, nondum ante ianuas eminétium potestatum vigilem noctem salutator expertus es, & iam delicato fastidio renuis magistratum? Commuta si vales animum, téque in annum vel biennium obdura. [1] Quis enim Siciliam recto itinere petens, sermonem meum potest reddere in longinquis [a] studiis constituto? [2] Sed definit. Tene curam circa te meam de numero epistolarum non debere perpendi. Diligentia enim mea erga amicos iugiter manet: occasionum verò raritas scripta distinguit. Sed de his satis dictum puto. Nũc elegantia mihi ingenij tui & inuentionũ subtilitas prædicanda est. Nouum quippe musiui genus & intentatum superioribus reperisti, quod etiam nostra rusticitas ornandis cameris tentabit affigere, si vel in tabulis vel in tegulis exemplum de te præmeditati operis sumpserimus. Vale.

[a] *Fortè leg.* stadiis.

1 Quis enim Siciliam] *Equinam ceruicem librarij hîc aptarũt humanæ. Nempe fragmentum est alterius epistolæ istud haud dubiè.*

2 Sed definit. Tene] *Mercerus*, Sed define & tene.

Ad Callistianum. 42.

INter cætera parentum decedentium bona, amicitiæ quoque affectanda successio est. Et fortasse studio validiore captanda familiaritatis hæreditas: quia facultates fortuna præstat, charitas iudicio [a] fœderatur. Volo igitur inter nos promptiùs conualescat [b] familiæ tuæ propagata coniunctio. Consentaneum quippe naturæ est, vt officia à te inchoata, à me probata [c] coalescant. Ergo in reliquum sermonis esto munificus: mea cura non deerit, quæ te styli vicissitudine [d] muneretur. Vale.

[a] v.c. fœderat.
[b] Lib.Pith. familiaritatis tuæ.
[c] Al. conualescant.
[d] v.c. muneret.

Ad Pastinatum. 43.

LIteras tuas agrorum fructibus iure cõtulimus. Nam vt illorum prouentus non fallit temporis sui debitum: ita fidem nostræ expectationis annuus dignationis tuæ sermo non decipit. Huius nunc mihi per homines nostros apportatio satisfecit. Lectis igitur paginis valere te gaudeo, & alloquij tui honore delector. Nec me arbitror in respondendo imparem iudicari. Præstabit diuinus fauor, vt has inter nos officiorum vices ætas prolixa multiplicet. Vale.

Ad

Ad Plerium. 44.

[1] REdditum mihi esse annuum quodámodò sermonis tui debitũ, tibi quoque gaudium solemne, de nobis hæc responsa præstabunt. Quæ quia propter tantam longinquitatem frequentare non possumus, de bona fide certis temporibus exhibemus. Maneat igitur hic vsus, & quodã salutis indicio mutua inter nos securitas recondatur. Vale.

1 Redditum mihi &c.] *Lego & interpungo hunc in modum,* Redd. mihi est an. q. s. t. debitum. Tibi quoque &c.

Ad Strategium. 45.

AGis mecum desiderio amantis, vt redeam. Iamdudum hoc animus meus vestri expetitor efflagitat. Sed valetudo saucia obstrepit voluntati. Humor enim noxius articulis illapsus etiam nunc me tenet lectulo, & [1] vix littorali siccitate tenuatur. Tribue igitur tempus refectioni, quod ego vendicaueram voluptati. Prę me autem fero, quòd tibi in tanta bonorum multitudine post discessum meum nihil, vt antè, iucundum est. Sed puto quia pia affectione fallaris: quia paruum est in amante iudicium. Et ego quidem non ex his primùm literis quid de me sentias scio. Propè est tamen vt

agere gratias abſentiæ meæ debeam: quia mihi ſyngrapham quandam teſtimonij tui præſtitit. Verùm hæc miſſa faciam. Nõ morabor expectationem tuam poſt conciliationem vigoris. Sed quia hoc longum eſt, diligentiùs his quæ in proximo poſſidemus, reditum maturabo. Spero enim tantundem acceſſurum ſanitati meæ ex conſpectu veſtro, quantum ſperari poſſit ex ocio. Vale.

1 vix littorali ſiccitate tenuatur] *Nihil mendi eſt. Ad remedium nanque harenarum ſpectant iſta: cuius varias ſpecies ex veteribus medicis atque aliis autoribus differit ampliter Iſaacus Caſaubonus, Animaduerſionibus in Tranquil. lib. 2.*

2 diligentiùs his] *Plagula item hîc. Gruterus,* indigentibus his.

Ad Valerium. 46.

VEllem ſedatam filij mei ægritudinem nunciare, ſed nihil proſunt figmenta ſollicitis. Audeo tamen ſperare meliora: imminutio enim febrium, Deo authore, ad fiduciam ſanitatis cœpit accedere. Tuæ pro nobis ſollicitudini gratias ago, & cæleſtem [a] comprecor maieſtatem, vt tuo circa amicos animo, proſperorum omniũ viciſſitudo reſpondeat. Vale.

a v. c. cõprecor poteſtatem, vt tibi circa.

Ad Ma-

Ad Maximilianum. 47.

SOles in ſcribendo eſſe prolixus pro ingenij tui viribus. Poſtquàm te honor aulicus in procinctum vocauit, tu quoque verba ſuccingis. Tanquam leuis armaturę miles [1]rurarius æmularis. Quid faciam ſenex garrulus, cui menſura ſermonis à iuuene pręſcribitur? Trahit nos vitium ſenile [a]verboſitas, ſed occurrit exemplum & faſtidia aurium tuarum de ſtyli breuitate coniecto. Non enim violanda eſt interim mihi paginæ tuæ formula. Expectabo tamen an copiam de me exigas, cui rarè ſcripſeris.

a Sic ſcripſi. Nam v. c. habet, verboſitas.

1 rurarius æmularis] *Emendat Lipſius feliciter, Appendice Militiæ,* rorarios æmu. *Rorarij milites dicti, qui leui armaturâ præliũ primi committebant, quòd vt ante imbrem ferè rorare ſolet, ſic illi ante grauem armaturã prodibant. Ita Feſtus.*

Ad Vitalem. 48.

[1] DIu ſanitati pariter ac venuſtati literarum tuarum, mediocris eloquij conſcius, reſpondere dubitaui: ſed religio rupit timorem. Malui enim tibi ſtylo quàm ſuperbiâ diſplicere. Quicquid igitur hoc eſt quod tenet pagina, quæſo vt boni conſulas, téque ſubmittas ad mediocritatem ſcriptorum meorum: [b]ne retun-

b Sic v. c. vulgò leg. non retũdatur.

datur officium meum, dum desperatur imitatio. Vale.

1 Diu sanitati] *Ferri queat. Gruterus tamen*, Diu suauitati.

Ad Iouium. 49.

IAmdudũ datis ad te literis mutua scripta non merui, & tamen propositum meum seruans, honorificentiam scriptionis instauro. Credo enim quod negatam primo officio vicem vel nunc impetrare possit iteratio.

Ad Maximilianum. 50.

ASsiduitatem scriptorum meorum tibi esse fastidio, propè asserit raritas tua: es enim preter solitum parcus eloquij. Sed tueor constantiam diligentiæ, nec à proposita argumentatione deducor. Erit potestas tua, hunc animi mei habitum vel augere silentio vel literis amouere. Vale.

Epist. 51.

QVatenus me absentia tua contristet, intelligis. Nam ideò necessitatem tibi à filio meo scribis iniunctã, vt publici negocij excusatione purgeris. Alterum igitur religioni tuę ex vtroque faciendum est, vt aut ceruorum aut aprorum copiã mittas, aut in conspectum amici celeriùs reuertaris.[1] Nulla enim satisfactio iustitia

supple-

ſupplebit, ſi & illi venatum & mihi ſolatium denegaris.

1 nulla enim ſatisfactio &c.] *Tentamus*, Nullâ enim ſatisfactione iuſtitia ſupplebitur. *Reperit Schoppius in v.l.* ſuppetit, *vnde coniicit*, nulla enim ſatisfactioni iuſtitia ſuppetit. *Indica Lector.*

Leporio. 52.

DEbitum tibi rependo ſermonem: dudum enim parem mihi ſcriptorum tuorum honorificentiam communis amicus exhibuit: cuius verecundiâ & honeſtate diligenter inſpectâ, dignum eſſe quē diligas, approbaui.

Marciano. 53.

SEras tibi videri arbitror literas meas. Sed ſi itineris mei dies numeres, ratio moram diluet. Interuenit[a] prçterea ex humore ſolito dolor corporis, officiorum familiarium ſequeſtrator. Nunc quia labori & valetudini quies reddita eſt, ſalutationis verba non differo, precium laturus obſequij de remuneratione reſponſi. Vale.

a *Al.* interea.

Ad Maximilianum. 54.

SI benè in te animum meum noſti, dubitare non potes aduerſam valetudinem corporis mei ſcriptitandis huc vſque litteris obſtitiſſe. Hac parte purgatus ſalu-

tatricem tibi paginam reddo, quę testabitur me sospitem. Postquã sanitas silentij excusationem remouit, venturum te ad Campaniam filij mei assertione cognoueram. Hinc factum est vt scribendis literis abstinerem. Sed dum te aut curæ vrbanæ, aut voluptates morantur, penè culpam silentij expectatio nostra contraxit. Fungor igitur erga te salute dicendâ, & tibi eligendum relinquo, vtrum mihi aduentum præstare malis, aut responsum persoluere.

Ad Romanum. 55.

SEruo obseruantiam, quam mos priscus instituit, vt domo profecti literas auspicentur, & saluere me nuncio. Ex debito venit, [1]vt te emisso à me muneri soluas amica responsa,

1 vt te] *Lego*, vt tu.

Ad Valerium. 56.

a personã *addidi ex v.c.*

b *v.c.* retẽtatur.

c *Lib. Sco.* Credo igitur.

FIlium meum Romulum ego accerso: tu retines. Ego in eum mihi [a]personã parentis arrogo: tu ius affinis exerces. Mihi ex voluntaria sponsione præsentiam suam debet: à vobis spe sociandi itineris [b]retinetur. Sed cùm mihi etiam tuus promittatur aduentus, quæstuosa taxatio est moræ, quæ mihi pro vno vtrumque promittit. [c]Cedo igitur voluntati tuæ, & paucorum

eorum dierum patientiam non nego. Fratri quoque tuo Romulo nimis gratulor, cuius nobis ambo solatium pio & amico certamine vindicamus. Vale.

Ad Marcianum. 57.

FIlius meus cum bona Dei venia periculo caret, sed defectum virium patitur propè vsque ad ægritudinem. Redire consilium est, paulatim mansionibus in spatia minora diuisis. Ego quoque meorum contagio socius accessi. Credo ex vigiliis nocturnis, quarum impræsentia exiguꝰ fuit vsus, noxa pòst cruduit. Cóprimere tamẽ nitor diligentiâ & parsimoniâ ingruens malum. Ergo cęlestibus aduocatis iter paramus ordiri. Vestræ in nos diligétię grates referrem, si se amor speratus [1]& ex mutuo, lactari laude pateretur.

1 & ex mutuo, lactari] *Schoppius*, & ex mutuo debitus, lactari *&c. Sequerer ego, si cuius Ms. cò propenderet autoritas.*

Ad Romanum. 58.

AD scribendum creber esse voluissem, & hoc sperandum esse promiseram: sed valetudo filij mei diu in dubio versata, cessationem mihi ab huiusmodi officiis imperauit. Qui vbi primùm suffragio salutarium potestatum cœpit emergere, secutus est ilicò scribendi vsus securitaté.

Accipe igitur libens à me dictam salutẽ, quã, si fors optata iuuerit, mox sequemur.

Ad Seruium. 59.

OPperitis, vt intelligo, literas meas: quasi ipse familiaris officij pręsul esse non debeas. Fortasse allegatione moris veteris, quoniam plerisque persuasum est auspicium salutationis profectis esse capiendum. Absoluo te cõsuetudinis obseruantiâ, aut lege pigritiæ. Satis erit mihi ad plenam satisfactionẽ, si auersatus scribendi occupare principium, saltem sequaris exemplum.

Amicis Romam. 60.

ITer Capuam promouemus. Forsitan suspicemini interuenturam soliti in vos officij obliuionem per longitudinem vię. Vulgati quippe prouerbij est, Enauigato Maleo oblimari eorum memoriam quos domi reliqueris. Me quoquouersùm pedem tulero, amicorum cura comitatur. Sperate igitur honorem huius muneris circa vos esse mansurum, si optatis fortuna consenserit.

Vide notas IVR.

Ad Romulum. 61.

NOn sum opinionis ambiguus, [a] expectari literas meas: nam ego quoq; parem desiderij impatientiam de epistolis tuis patior. Vna igitur est nostri caussa sermo-

[a] v.c. spectari.

ſermonis,vt tuum merear:cuius,vt in potu fontium, ideò maior eſt ſitis,quia ſapor dulcior. Vale.

Ad Lampadium. 62.

AMmonueras cùm proximè vrbe digrederer, ſi vellem tibi aditum ſcriptionis aperire, vt prior literas inchoarē. Satisfacio voluntati tuæ, quæ obſeruantiā priſci moris amplectitur. Abſolutus igitur hac religione, erumpe in familiaris ſtyli munera, mecúmque communica quicquid in adminiſtranda vrbis tutela ex bono publico feceris. Nec quidquam vero ſcribentis detrahat pudor, ne volúptati meæ damno ſit epiſtolæ verecundia.

Ad Dionyſium. 63.

OFfenderat bonos, quòd immaturè antè diſceſſeras. Diluit fortuna peccatum ſuum, quæ bonis te pari feſtinatione reſtituit. Sed quid me iuuat amici reditus abſentem? Solare hunc literis frequentibus caſum. Scribe etiam, quid tibi apud vrbem mandata cura permiſerit: vt cùm mihi ſpem viſendæ eximietatis tuæ promiſerit dies [a] longior, ego quoque vix poſt vrbanas moleſtias, vſurpato ocio longiùs fruar. Vale. *Ad Lampadiū.* 64.

Vide notas I V R.

[a] *v.c.* largior.

INdicio quietis vrbanæ tempus quodāmodò vſurpandi ocij prorogaſti: abeſſe

enim longùm placiditas me ciuium finit consiliis tuis parta, quibus plebs redacta est in pœnitendi verecundiam. Nec ergo post curarum omnium fugam producere mihi ferias, vt ita dicam, pingues licebit? Quamuis præcipere animo tuo incerta nō debeam, qui sim mihi conscius teneræ in vos affectionis, & illius desiderij, quo cunctis vitę voluptatibus patriam meam diligo.

Ad Herculium. 65.

AGerem tibi largiter gratias, quoniã me haud dudum à vobis profectum dicendâ salute præueneris, nisi hanc sibi gratulationem meam spes [1] authoris beneficij vendicaret. Ipse enim diceris affuturus: cuius rei nomine vadari me tibi in maioris gratiæ modum fateor. Velim tamen scriptis tuis sperato bono astrui fidē, vt qui tali opinione delector, multò ampliùs gaudeam confirmationis securitate.

1 auctoris beneficij] *Benè Mercerus*, auctioris b.

Dynanio. 66.

LIteras meas amore desideras, sed infrequētē me videri cōmunis filius facit, qui rescripta nō repetit. Hoc tamē strictim dixisse sufficiat, ne illius verecundiæ oneri sit nostra purgatio. Nec tibi honorē saluta-

ſalutationis impendo, nec expoſco, quod ſpõte facturus es, vt nos mutuis alloquaris, cùm mihi hanc vicem, & religio animi tui,& conſuetudo promittat. Vale.

1 Dynanio] *Fortè*, Dynamo, *vt epiſt. 95. lib. 7. ſupr.*

Ad Ticianum. 67.

DEſideratas quidem literas tuas libens ſumpſi, ſed cognitio actuum tuorum,quorum teſtis atque narrator [a] Euſcius fuit,vberiorem mihi attulit voluptatem.Itaque hortor ac moneo,vt benè cœpta non deſeras,& præmium laudis honeſtate ſecteris. Subiungerem curam meorum,ſi mihi eſſet alius alloquendus : ſed cùm facias vltro,quæ meus ſermo poſſet expetere,partes commendationis omitto: quia quicquid [b] ex fiducia amicitiæ præſumitur,plus habet gratiæ ſi ſponte præſtetur. Vale.

a *Al.* Fuſtius, *al.* Auſtius.

b *Sic v. c. vulgò*, quicquid ex fiducia præſumitur.

Ad Valerianum. 68.

RVſticari te aſſeris,& ducendis vitibus aut arboribus inſerendis crudam ſenectutem fouere.[1] Nam hoc literæ tuæ ſapiũt,niſi fortè Gallia tua dedux Heliconis. Alios ſulcos ſtylo intermoues,alios ordine pãgis.Ego autẽ quoniã ſcire noſtra deſideras,in domicilio Latiaris facundiæ ocio & ſtudio torpeo. Dij dabunt incrementa an-

norum paruulo meo. Ipse me præfatâ fortunę veniâ ad studiorum suorum societatem vocauit. Intereà frequentibus epistolis[2] desideria mea stimula. Vnum quippe hoc literarum genus superest post amaros casus orationum mearum, quod me ad vsum scribendi possit allicere.

1 Nam hoc literæ] *Gruterus benè*, Non hoc literæ.

2 desideria mea stimula] *Schoppij correctio*, desidiam meam stim. *Nihil facilè mutem ego.*

Ad Romanum. 69.

NVnc demum affluo voluptate, quòd te curarum vacuum nunciasti: nam me hactenus rerum tuarum amaritudo mordebat. Itaque salutis præsides deos comprecor, ne vnquam paginas tuas mœ̄s tristis infuscet. Intereà talibus litteris precium rependendum est. Quare vicissim sume, quo de me gaudeas. In bono statu valetudinis sumus, & relegere vrbi propinqua meditamur. [a] Sinat fortunæ benignitas hoc inter nos manere commerciũ, vt prosperis scriptis responsa [b] conueniant. Vale.

a *Ita v. c. vulgò*, Volt nāque benignitas hoc

b *v. c.* consentiant.

Ad Præturam multos inuitat. 70.

PRæfato diuinitatis fauore, vrbanæ Pręturæ fasces filius meus Symmachus

Kalen-

Kalendis Ianuariis ſortietur. Præſentiâ tuâ ornari eius officium participatâ petitione depoſcimus.

Similis. 71.

DIuinitatis honore præmiſſo, filius meusSymmachus Kalendis Ianuariis Præturæ Vrbanæ accipiet magiſtratum. Quæſo vt præſentia tua feſta noſtra cohoneſtet.

Ad Marcianum. 72.

SIlentium mihi [a] duci vitio non oportet. Familiarium quippe vſus officiorum, intet aduerſa negligitur. Sed quia ſpes datur Symmacho meo integrandæ paulatim bonæ valetudinis, [b] redit animus ad amicitiæ munia: vt ſi quem tibi taciturnitas mea metum fecerat, ſermonis ſecuritas abſoluat. Vale.

[a] *v.c.* dici

[b] *Ita v. c. vulgò*, redij ad a. m. vt quē t. t. m. m. f. ſecuritas abſoluat.

Antiocho. 73.

CErtum habeo nihil te literis meis antiquius æſtimare: nam mihi quoque eadem de tui ſermonis iucunditate ſententia eſt. Meritò amicitiæ munus arripui. Quod ſi pari lance reddideris, ſtudium meum incitamento religionis acuetur. Vale.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIB. IX. CONTINENS commendatitias.

Ad Palladium. I.

SI amicitiæ veteris memoria perseuerat, nec vllâ obliuione tenuata est, credo quòd literas meas libenter accipias, quas fiduciâ mutui [a] amoris emisi: multum relaturus gratiæ, si officio meo vicissitudo respondeat. Nunc te pro amico meo Benedicto oratũ volo, quem gradu atq; honore militiæ fortuna magis quã culpa priuauit: vt innocenti fautor arrideas, nec eũ publicæ felicitatis, quæ ad vniuersos pari ratione manauit, solum exortem esse patiaris. Interest enim serenissimorũ tẽporũ gloriæ, vt sicut omnibus in hac vita positis ac locatis communis est cæli spiritus, lux diei, ita clementiam maximi Principis nostri sentiant vota & facta cunctorũ. Vale.

a amoris, addidi ex v. c.

Ad Iamblicum. 2.

PLerisque amor est vndique gentium preciosa conquirere. Me iuuat studiosos sapientiæ viros in amicitiæ possessionem vocare: quorum te esse summatem iamdiu attestantur experti. Imprimis familiaris noster cunctis probatus Eudoxius, diligens iudex bonorum, qui degustatis propiùs virtutibus tuis, cæteros æquè ad honesta tendentes laudare didicit. Ille desiderium doctrinæ vitæque [a] tribuens tibi perfectionis. Inuitatus igitur consensu famæ, & optimorum testium fide, amicitiæ tuę dexteram porrigo, simúlque opto, vt mihi epistola à te relata declaret concordiam voluntatis tuæ, & [b] mutuam in nos diligentiæ impetrationem. Vale.

[a] *Fortè,* tribuit.

[b] *Al.* mutuæ.

Ad Zenodorum. 3.

REpetenda mihi apud te non inchoanda est Euscij cõmendatio. Nam cùm Romæ ageres, meo precatu in eius suffragium prouocatus, libenter partes beneuolẽtiæ recepisti. Tempus est igitur vt meas vtilitates in Euscio iuues: cuius modestia ita negociis nostris aderit, vt famæ iudicis nihil deroget. Vale.

Ad Dionysium. 4.

IAmdudum te mihi & morum & medicinę fama commendat. Hortator igitur

laudis vtriusque amicitiæ tuæ manum porrigo, & te sponte ad fidem nostræ familiaritatis inuito. Dabit autem tibi iudicij mei non mediocre documentum, quòd his, quos erudiendos misimus, arti medicinæ præceptor exhiberis. Repende igitur mihi pignus mutuę voluntatis, & suscipe in disciplinam medendi, quos & fidei tuæ & honestati Euscio tradenten cõmittimus. Vale.

Ad Auxentium. 5.

AMicitias inter nos, cùm Romæ ageres, inchoatas munere scriptionis adcumulo: vt fidem tibi animi mei faciat collati in absentem pignus officij. Tuam circa nos diligentiam priuatim literarum vicissitudo, publicè forensis pro Euscio cura testabitur. Vale.

Ad Carterium. 6.

ACtores absentium, quibus res lõginqua [1] remittitur, tanquam soluti legibus viuunt: quoniã procul positis [2] nullus damnorum terror incurrit. Opus est igitur iudiciali vigore, vt locationibus ascripta persoluant. Quare quæso vt suggestiones Notarij mei, cui adhibenda nõnulla ad Prætoriam functionem & debita ab obnoxiis seruis eruenda mandaui, iuuare digneris, & vicem sollicitudinis

meæ in curam tuam recipere non recuses. Vale.

1 remittitur] *Schoppius mauult*, committitur.

2 nullus damnorum terror] *Præclarè Mercerus*, nullus dominorum t. *Nempe hoc vult, quod veteribus obseruatum est, non villicari eos sed dominari, ad quos veniunt heri rarenter. Eandem quoque eruditissimi Rittershusij esse sententiam Schoppius meminit: vt domini, inquit, & actores opponantur.*

Ad Vincentium. 7.

PRo filio meo Auxenxio parentis religionem, petitoris ambitum, fidem testis in me recepi. Si quid igitur tantarum rerum authoritas apud te ponderis habet, admitte quæso in familiam tuam iuuenē cunctis vitæ bonis & fortunæ muneribus excultum. Vadem me tibi in omnia spondeo, quæ solet parentum sollicitudo trutinare, licèt nouerim futuros generos moribus æstimari. Et tamen huic post ornamenta naturæ etiam census ad honestatem redundat. Possem de eo copiosiùs loqui, sed non vult veritas verbis iuuari. Quare si tibi videor non inanis assertor, perpende hominem de testimonio meo: & ei, quem pignoribus meis li-

benter adnumero, dignare filię tuæ ſpondere coniugium. Credas velim cùm vota proceſſerint interuentu meo, non minorem te gratiam, qui rogaris, quàm iſtum, quem [a] commendo, conſecutum fore. Vale.

a Sic v.c. vulgò, cōmitto.

Vide quæ notaui ad ep.16. ſuprà, lib.8. Coniunge item epiſtolā 3. li.4. cuius par argumentum pari propè ſtylo delineatur.

Ad Pompeianum. 8.

ARguere diuturnum ſilētium meum non potes, qui me in ſacro comitatu hactenus fuiſſe didiciſti, vnde nuper regreſſus honorificentiam dicendæ ſalutationis exerceo. Viciſſitudo teſtabitur, quòd paginam meam libenter acceperis. Interea commendo ſcripta reddentem. Mihi enim proficiet, ſi quid ſuggeſtioni eius fauoris impenderis. Vale.

Ad Vincentium. 9.

PRobo homines, ad clientelam tuam pertinere cupientes. Nam quædam ſcintilla ſapientię eſt virtutum [b] luminibus applicari. Et ideo amici Zenodori laudabilem voluntatem [c] commendare non differo, eundemque in domus tuæ ſacrarium tanquam myſtagogus induco. Fac quæſo, vt & meo ſtudio & ipſius voto impetratio prompta reſpondeat. Vale.

b *Al.* liminibus. *ſed malè.*

c v.c. cōmendatione.

Ad Leporium. 10.

FOrtunæ telo grauiter fauciatus, nunc primùm epiſtolæ mœſta verba committo. Neque enim diu ab officio debui temperare, cùm tanti vulneris dolor nullâ temporis diuturnitate poſſit aboleri. Saluto igitur te, ſimul amiciſſimum meũ Syluanum [1] diligentiæ promptus commendator inſinuo: qui refouendi patrimonij mei gratiâ laborioſam peregrinandi neceſſitatem recepit: eóque dignius eſt boni cuiuſque ſuffragium, nullis edictis, quod per deſignationem perſonarum videmus expreſſum. Sed [2] principalibus & tabulariis liberum eſt alios à diſpendio vindicare, aliis indebitum munus imponere. [3] Vnde quæſo, vt hãc partem & noſtræ vtilitatis [a] & tuæ laudis conſideratione diſcutias. Poſtulant enim [b] capitulani taxationem tyronis ab hominibus meis, nulla ſuper hoc publicæ vtilitatis monumenta promentes. Vnde mihi non iniuſta ſuſpicio eſt, quòd in excuſationem ſui aut ſuorum, noſtros quoque homines falsâ adſcriptione ſubdiderint. Et ideo dignum eſt, vt prouincialibus vel edicto vel ſubſcriptione tuâ inſtructio plena [c] pandatur, ne tabulariorum & curialium vaga & libera exactio quæſtum pendatur,

[a] *Lib. Pit.* & tuæ ſalutis conſ.

[b] *Quidam leg.* capitularij. *Sed excuſa lectio cõgruit cum v. c.*

[c] *Sic v. c. vulg. malè.*

præstet licentiæ. Vale.

1 diligentiæ] *Excidit librariis vocula*, tuæ.

2 principalibus] *Aliàs*, curialibus , *vt eadem epist. in fine.*

3 Vnde quæso] *Fortè*, Vide quæso.

Symmachus Marcello. 11.

CVm vicem præsentiæ meæ & possit & debeat tuus interuentus implere, miror suggestionibus Amazonij occupationes nostras frequenter onerari. Exequere igitur, oro te, partes amicitię congruentes : vt auxilio tuo tutata possessio, & ipsa à molestiis vindicetur, & nobis aliquid cōmoditatis exhibeat. Inter reliqua autem, quę idem Amazonius intimauit, magnoperè deprecatus est, vt Vrsum, quē dudum domui nostrę cum familia sua dicit obnoxium, ab omni publica conuentione secernas. Sed maior ei opitulatio ex tuo arbitrij fauore proueniet, cùm caussę eius etiam iustitia non desit. Circunscriptus enim, quantum res docuit, improuidâ cautione, non debet noxam rusticæ [a] felicitatis incidere. Vale.

a Sic v. c. puto leg. facilitatis.

Ad Perpetuum. 12.

VOtiua domus meæ functio tua adiumenta deposcit. Proximè enim, si optata nostra fauor diuinus adiuuerit, filius meus Præturæ editione fungetur, cui equo-

equorum Curulium parãda nobilitas est. Si quid igitur apud te valet amicorum absentium cura, quæso te, vt ex omnibus gregibus, quibus pollet Hispania, lectissimos genere & velocitate præstantes diligenter edecumes: quos amici mei in rem missi iusta pretij definitione mercentur. [1]Stabit apud me igitur beneficij tui gratia, si huic negocio studium, quod religio mutua promittit, impenderis. Vale.

1 Stabit apud me igitur] *Dudum legimus*, St. ap. me iugiter &c. *Sic ep.* 19. j. Stabit apud me iugiter memoria beneficij tui &c. *Et ep.* 21. amicitiã iugiter mẽte colere.

Symmachus Valeriano. 13.

INgeniorum video inter nos esse certamen in eo negocio, quod ratio, amicitia, tempus, abolere debuerat. Modum igitur [a] expostulantibus mutuis facio, ne amarissimæ scriptionũ vices [1]sine fide procedant. Munus totius Liuiani operis, quod spopondi, etiam nunc diligentia emendationis moratur. Sed à te prædicti muneris posco vectorem, quia meos Prætorios apparatus pars in longinqua egit. Vale.

a leg. expostulationibus.

1 sine fide] *Gruterus benè*, sine fine.

Symmachus Apollodoro. 14.

CVrarum tuarum me esse participem iure præsumis, quas ego animo meo

etiam non commonitus pro amicitia védicarem. Pars igitur sollicitudinis tuæ filiâ meâ [1] aduentante .... quam proximè Roma suscepit, dimissura in conspectum tuum, cùm se interpositâ refectione recreauerit. Interea de communis patriæ victu celeriter inuehendo, silere me apud te non sinunt angustiæ conditorum. Quæso itaque te, vt vigore, quo præditus es, annonarios vrgeri iubeas paratus: adiiciet enim plurimùm gloriæ tuę Romana securitas. Vale.

1 aduentante ....] *Ex Mſ. Schoppius supplet*, aduẽtante minuenda est, quam &c.

Symmachus Geminiano. 15.

CONsuetudinem meam seruo, & religiosa in amicos instituta custodio. Quare salutationis honore præfato, mutuum deposco responsum: &, si memoria viget mãdatorum meorũ, vt securũ me de apparatu Prętorię functionis facere digneris, exhortor. Crescit enim per dies singulos cura apud me: quoniam propinquat editio, & nihil de vestibus atque animalibus, quæ olim sub ęstimatione ac definitione tua per meos coëmi debuerunt, miror exhibitum. Et quoniam sollicitor tarditatis, Notarium meum misi, qui tuis præceptis & monitis obsecutus deue-

deuehenda cuncta suscipiat. Tandem igitur partes religionis exequere, vt exemplo diligentiæ tuæ in officiorum vicissitudinē prouocemur. Vale.

Sapidiano. 16.

LEontius agens in rebus & honestate vitæ & militiæ exercitatione bonis quibusque placitus, meum quoque iudicium assiduâ diligentiâ prouocauit. Inter amicos igitur ac familiares meos iure numeratur. Hunc tibi in manum trado, petens vt exemplum nostræ circa eum affectionis imiteris: quod te sedulò præsumo facturum. Intereà de animalibus ludorum apparatui præparandis ammonitionem frequentare non desino, cùm in eam sponsionem tu me huius curæ vacuū reddidisti. Mandaui tamen Leontio monitoris officium: cui aurem præbere dignaberis, si quando ipse publica & maiora tractanti hanc quoque petitionem domesticâ insinuatione suggesserit. Vale.

Ad Venustum. 16.

INtegrum mihi situm Prætorij mei, & picturam quandam fabrilis operis ante oculos conlocasti. Ita adaperta distributio, vel adhuc adsurgentia, vel iam absoluta signauit. Dissimulo igitur meorū tantisper accusare segnitiem, qui in iisdem molitio-

nibus fabricatione hęſerunt, dum ſuauitate paginæ tuæ mulceor. Volo tamen relegendo .... caſtiges vicem mei fellis exerceas: vt de tua obiurgatione coniiciat, quanta illi pernicies, niſi omiſſa curauerit, ex mea indignatione metuenda ſit.

Symmachus Pompeiæ. 18.

VOtiua mihi emerſit occaſio, quæ tibi ſalutationis apportaret obſequium. Nam cùm ad Præturam filij familiares noſtros [a] ad Hiſpanias miſimus, quibus equorum Curulium mandauimus emptionem, literarum cultum tibi par fuit exhibere, ſimúlque adiicere poſtulatum, vt nobiliſſimos quoſque de tuis gregibus equos digneris excerpere, quos in rem miſſi ſub iuſta taxatione mercentur. Quæſo igitur, vt ſi qua apud te memoria domus meæ reſidet, rem tibi factu facilem, mihi verò iucundam atque honoratiſſimam, promptiſſimâ beneficentiâ digneris annuere.

[a] *Al.* ad Hiſpaniã. in rẽ miſſos. *etiam dixit ſuprà lib. 7. epiſt.* 105. *& hoc lib. 9. epiſt.* 12.

Symmachus Flauiano. 19.

VOtiua me in amicitiam tuam cauſſa deducit, quamuis ob decus generis & morum tuorum familiaritas tua mihi fuerit ambienda. Prætura filij mei, Fors dictum iuuet, equis curulibus inſtruẽda eſt, dudũ per meos ..... gregib. tuis pecoris....

Epi-

Epistolæ 18. suprà, testatur Schoppius in Mss. suo subiici istam, quam, etsi mutilam, primus tamen fecit publici iuris.

Basso. 20.

SAlutationis honore præmisso, subtexo necessarium postulatum. Filij nostri instat editio. Huic equorum Curulium paranda nobilitas est. Quapropter ad Hispanias fidelissimos cum copiosis sumptibus misimus, vt generosas quadrigas sub diligentissima electione mercentur. Sed quia veremur, ne equorum transitum hyemis interuentus excludat: quæso te, vt si necessitas postulauerit, tribus aut quatuor [a] hyemis mensibus pabula illis [1] in re tua pro numero iubeas ministrari: vt incipiéte tẽperie sine vexatione perueniant. Præterea adiumentum meis oro decernas, ad equorum coëmptionem, si quos in [b] Arelatensi vrbe cursu & genere præstantes meorum cura repererit. Amplectenda est enim vicinæ emptionis occasio, si eximium aliquid casus obtulerit. Stabit apud me iugis memoria beneficij tui, cum votiuæ editioni nostræ fraterna, vt spero, cura profuerit.

a Lib. Sc. hybernis.

b v.c. Aurelatensi.

1 in re tua [*Suspicio cuiusdam est*, rure tuo. *Ego non muto elegantiæ plenam phrasim. Ita epist. 27. Posthumianensem rem pro*

prædiis ipsis vsurpauit.

Symmachus vicario Hispaniarum. 21.

SEnatoriis editionibus cõuenimur, quorum necessitas equorum curulium desiderat [1] emtation. Huius igitur rei gratiã familiarissimos meos ad Hispaniam misi, vt quadrigas ex omni gregum nobilitate mercentur. His ad peragenda mandata, tuum posco suffragium, sumtóque beneficio profiteor obligandum, si rem [2] factu facilem sed imper. promouerit.

Post epist. 20. & hanc Schop. ex Ms. reponit, sanè nec spuriam, nec priùs lectam.

1 emtation] *Benè Schop.* emptionem.

2 factu facilem, sed imper. &.] *Idem*, factu facilem suo imperio promouerit. *Malim tamen*, f. f. sed imperatam promouerint.

Symmachus Aureliano. 22.

DOmum nostram in apparatu esse ludorum, quos Deo iuuante filij mei Prætura deposcit, quantùm credo, didicisti. Missurus igitur ad Hispanias meorum aliquos, qui curules quadrigas ex omni gregum nobilitate mercarentur, iam nunc in fauorem prætereuntium curam tuam prouoco, vt illis & velocitas transeundi, & euectionum præstetur adiectio. Hoc interim pro tempore prelibauimus. Sed plura tri-

ra tribues, vel tuo prouiſa ſtudio, vel illorum ſuggeſtione comperta.

Symmachus Marcello. 23.

REquirunt te per Hiſpanias aliæ literæ meæ. Illic enim te degere ob rei familiaris amplitudinem didiceram. Poſtquàm te in auitis penatibus ociari conſtãtior fides attulit, egi huic errori gratias, qui mihi præſtitit vt te rurſus alloquerer. Et tamen iſta geminatio quamuis ſatisfacere animo tuo debeat, nondum meo ſufficit. Vellem quippe ita continuè honorare amicitiam tuam literis, vt mente iugiter colere nunquam diſſimulauerim.

Deeſſe quiddam facilè iudicioſus Lector aduertet. Sanè Schop. finem huius ep. in eo Mſ. quem antè diximus emaculatiorem exiſtimari, reperit talem, Poſtulatũ (*interſere,* ſubiungo, *aut quid huiuſmodi*) iampridem commẽdata (*lego,* commendatum) ſenſibus tuis Prætoria filij mei, ſi fors dictum iuuet, inſtat editio. Ea nos admonet, vt quadrigas nobiles in certamen . . . . . quæ poſſet ex multorum gregibus edecumare meliores non obſit ſecuritati meæ quòd Hiſpanias edecumaſti, admotus à me equorũ coemtioni: tantum literis iuua. Valebit pro nobis, vt ſpero, apud amicos curæ tuæ delegatio.

Symmachus Basso. 24.

MVltam capio animi voluptatem, quoties sermonis tui munus accipio. Est enim [a] in illo & sanitatis tuæ & amoris indicium. Præterea lætitiæ mihi est, [b] quòd breui te affore polliceris. Quo magis autem [c] redire deproperes, nuncio & filium meum (si fauor diuinus arriserit) Prætorios fasces [d] anno ineunte sumpturum. [1] De qua re ad familiares meos pleniùs scripsi, quibus equorum de Hispania mandauimus emptionem. Sed quia suadet occasio, nunc quoque reposco postulatum. Et quæso te, vt si fortè [e] equorum reditum intemperies hyberna retardauerit stabulari in agris tuis equos nostros paucis mensibus iubeas, atque ad nos inde verno tempore incipiente proficisci. Intereà hominum tuorum cura submota est, quos & præsentia mea, & iudiciaria tuitio defendit. Denunciaui enim litem mouenti, quòd ad me caussa pertineat, [2] nec defuturũ [f] me actionis eius auxilium. Quod non dubito etiam [3] præstantiæ tuæ homines indicasse. Vale.

[a] *v.c.* in illis literis & sanitatis, *vt etiã est in lib. Scot. & Pith.*

[b] *Sic v. c. vulgò,* q̃ in breui te.

[c] *v. c.* venire.

[d] *v. c.* anno veniẽte.

[e] *al.* corũ

[f] *al.* me ad eius actionis auxilium.

1 De qua re ad familiares *&c.*] *Merc. putat*, de qua re ad te per famil. *&c. cui lectioni sequentia proximè astipulantur.*

2 nec defuturũ me actionis eius aux.] *Cor-*

Corrigit Schop. nec defuturum eis meæ actionis aux.

3 præſtantiæ tuæ] *Schop. ex vetere quodam libro,* ætati tuæ. *Tu nihil muta.*

Ad Vincentium. 25.

FAcio officium meum, ſi quãdo te cultu ſalutationis impertio. Nec diſſimulo referre grates, quòd inuicem me frequẽtet remuneratio ſcriptorum tuorum. Sed hæc produci longiùs non oportet, quia bonæ amicitiæ iactationes rẽfutant. Illud nunc de te impetratum volo, vt literis & apparitore decreto iuuare digneris curam meorum, quibus [a] emendas ex Hiſpania curules quadrigas in apparatũ [1] Prætoriæ functionis iniunxi. Exambirem ſuper his nimio precatu gratiam tuam, ſed apud verecũdas aures tuas ſimplicitas efficacior eſt: & libentiùs pudor annuit, quod cum fiducia poſtulatur. Velim tamẽ teneas, nũc quidẽ in petẽdo eſſe me parcũ, ſed fore in agẽdis poſt impetrationẽ gratiis copioſũ.

[a] *Vide notas* IV R.

1 Prætoriæ functionis iniunxi] *Ex Schop. Mſ. hæc periodus inſerenda*, Oro prætereà vt equorum tractoriis, quas vir inluſtris Theodorus emiſit, confirmationem per epiſtolam præſtes, ne mutato iudice beneficij lenteſcat autoritas. Exambirem *&c.*

mus. Posthàc & ipse omissum munus instaura, & nobis rescribendi per eosdẽ copiam præsta. Difficilis est enim pergentiũ inquisitio. Denuò styli cessabit officium, nisi ad te redituri susceperint. Vale.

Maximo. 28.

AGitare te venatibus feras, & hybernis mensibus Apennini gelida lustrare, valetudinis tuæ æstimatione nunquã putaui: amicior enim literis quàm laboribus videbaris. Horum alterum diu de te ignoratum, munus syluestre patefecit:[1] alterum benè creditum, paginarum tuarum cultus asseruit. Quare inter sodales Apollinis ac Dianæ, sectator vtriusque numerabere, etsi te magis, vt scripta [illegible]estantur, venaticæ artis gloria iuuat. Nam cùm te niuosis saltibus inerrasse[a] descripseris, supra epistolę temperamentum verbis tripudiasti: nimirum lætus ex arduo, & adhuc calens montani operis euentu. Intereà satis fuerat Apennini spolia misisse. Adiecta autem[b] de corte plura fastidio esse potuerunt, nisi amor tui remouisset satietatem. Vale.

a v.c. describeres.

b in lib. Pith. de hac arte plura.

1 alterum benè creditum] *Malim*, alt. penè credi.

Symmachus Leoni. 29.

OPto quidem te in tantum copiis pecuniæ familiaris affluere, vt possis

opima prædia comparare. Sed mallem sine amicorum noxa atque iniuria oculum te ac desiderium nouis emptionibus admouere. Nam ego Postumianensem rem iure optimo, sine vlla mentione consortij tui ab antiquissimo possessore mercatus, nunc primùm tuâ ammonitione conuenior, vt propè iam inueteratâ possessione decedam. Cuius precium non eius mediocritatis est vt emisse delectet: adeò cùm possim tibi legibus obuiare, & desiderio eius, cuius res aguntur, obsistere: copiam tamen facio, vt quod argenti dedimus vēditori, id homini meo Euscio, cui summa comperta est, digneris expendere: si tamen præoptas nostra mercari, quàm tua nexu obligationis absoluere.

Ad Carterium. 30.

Confer cum ep.39. supr. lib. 5. ad Neoteriū.

QVod defendendum socero erat, cuius te momordit querela, competenter in Epictetum commotus implesti. Caret foro, & inconsultæ linguæ precium tulit. Ac, si quid mihi credis, contumeliæ talione correctus est. Nunc ingenium tuum moréſque considerans, flecte ad veniam placabilem voluntatem. Scis caussidicorū sæpè improuidos lapsus: & cùm ornares tribunalia antè defensor, pòst cognitor iurgio-

iurgiorum, talis aduocationis errori restitisti. Sed quia nunc aliqui, quorum tuta flagitia sunt, Epicteti amici mei silentio claruerunt, quæso ne diu infortunato potiùs quàm innocenti patiaris illudi. Faciet vir amplissimus, communis frater, quidquid te velle cognouerit. Erit etiam ille promptus ad restituendum ei munus ordi, si voluntatis tuæ sumat indicium. Tu modò benignam mentem literis meis applica, & qui togæ amicus es, cuius laude supra alios splenduisti, & honesto ordini notam detrahe, & homini,[a] pars mea, [1] puta rogatus ignosce.

a Sic lego. Vide notas IVR.

1 puta rogatus ignosce] *Ureti mēbranæ, teste ipso*, vt arrogatus ig. *Vnde fecerim*, vt à me rogatus ig. *Inficetum planè illud*, puta rogatus. *Tamen Schop. totum hunc locum ita sibi in vetustißimo Ms. lectum esse testatur*, & homini parum cauto rogatus ignosce. *Illum vide Verisi. lib. 4. cap. 13.*

Ad Ianuarium. 31.

SOlebas antehàc, cùm tribunalibus præsiderem, fori tyrones commendare iudiciis: quod nunc officium versâ cōditione suscepi, qui magisterio tuo causidicinæ insinuo candidatos. Qua in re meū necesse est sequaris exemplum: vt quâ facilitate

oblatos à te frequenter admisi, eadem religione suscipias meos me assertore productos.

Epist. 32.

ASsectatores diligo literarũ: non quòd mihi cum talibus studiis sit vlla cognatio, sed quia professio bonarum artiũ quasi pulchritudo in alieno etiam corpore locata delectat. [a] Meritò Valentinianũ congressũ mihi primore compertum literis prosequi officium meum duxi: vt ei apud te primam ianuam meus sermo reseraret, sua vita atque eruditio conciliaret amicitiam pleniorem. Vale.

[a] *Ita v. c. vulgò leg.* Meritò Valẽtini cõgressum mihi primo repertũ literis pros.

Epist. 33.

REligiosa cura est, quæ amicorum liberis exhibetur: præsertim si familiaritas delata maioribus cumuletur meritis posterorum. In rem præsentem spectat præfata sententia. Nã [1] Lampiũ [2] C.M.V. ad [3] non vsque [b] adpensi habui, vt solet esse multorum caduca & fragilis affectio: sed ex eo genitos, & in bona paterna nitentes propagato amore contemplor. Hos tibi trado ab omni iniuria vindicandos. Quæso vt vicem meam, si vsus tulerit, iustus arbiter exequaris. Multum huius beneficij impetratio in tuam laudem, in meam gratiam promouebit.

[a] *Fortè*, adeò pensi.

1 Lam-

1 Lampium] *Fortè*, Lampadium. *de quo vide alibi sæpè.*

2 C M.V.] *Sciant si qui nesciunt, has notas sic resolui, Clarißimæ memoriæ virum.*

3 non vsque adpensi habui] *Clara mens nostri, verba obscura. In vetustissimo Giphanij libro erat*, non vsque ad se pensi habui. *Vnde Schoppius*, non vsque adhæc p. h. *alius*, non vtique p.h. *non vtique, pro, non tantùm, vt nonnunquam apud veteres. Certè non ad rem quod Iuretus*, non vsque adeò p.h.

Epist. 34.

MVltas inter nos officiorũ vices scribendi cunctatione perdidimus. Nõ sinam produci longiùs commune delictum. Adsumo igitur mihi religiosi muneris partes priores: &, si referre verba distuleris, non mutabo propositum. Tuæ deliberationis erit, intercapedo rescripti: modò vt memineris, acceleratum gratiæ recursum voluntatis signa preferre, serum necessitatis. Satis mihi videor de instaurãdis commerciis literarum[a] locutus. Aliquid sermo noster portanti literas meas vtilitatis debet adferre. Est enim mihi familiaris, dignúsque patrocinio tuo: quem, si placido ore respexeris, fortunas suas creuisse gaudebit.

a *Sic est in v. c. vulgò leg.* locutus. Deniq; probũ familiarẽ tuóq; patrocinio dignum. Si placido o.r.f. suas gaudebit reuixisse.

Epist. 35.

TAceas licèt, & salutationi respondere dissimules, nũquam me à religioso [a] studio dimouebis. Extundam quandoque, vt hac obstinatione decedas. Interea nondum recuperatâ fiduciâ tui, audax munus[b] aggrediar. Commendare enim tibi hisce scriptis studeo Victorem, iuuenẽ grauitatis exactę, mihíque dudum probatum per honesta documenta, nec inexpertum (si rectè æstimo) iudicio tuo: quia securus vitæ & militiæ [c] veteris, nunquam [d] refugit examen superiorum. Sed fac mediocriter à te bona hominis esse perspecta. Fas non est, si quid tribuis amicitię nostrę, vt post testimonium meum tanquam nouus amicus tibi accedat.

[a] *v.c.* officĩo dimouebis. Excudã quã.
[b] *v.c.* ingredior.
C. e. tibi huius scripti rectorem.
[c] *v.c.* vet⁹. *vt lib. Sco.*
[d] *sic v.c. vulgò leg.* refugit superiorẽ.

Epistola 36.

PEndeo animo vsque ad [e] valetudinis tuæ nuncium: nam infirmis adhuc viribus tuis, laborem longi itineris addidisti, nec possum super hoc commeantium sermonibus esse contentus. Siquidem maior affectio falsis accepit dubia rumorum. Expecto igitur literas, quarum fides adportet mihi de te certam securitatem. Si quid ipse meorum actuum scire postulas, ab epistolæ perlatore recognosces. Est enim nobis conciliatissimus

[e] *Sic lego: nõ vt est in v.c.* valedunis.

ſimus ob vitæ integritatem, dignúſque, me teſte, qui ſedulò domus tuæ cultoribus [a]inferatur.

a Fortè, iſ ferat

Epiſt. 37.

ANtiſtianus vir ordinis noſtri, olim mihi probitate vitæ complacitus eſt, & honeſtis carus officiis. Quod me ex vero potiùs quàm in gratiam eius adſerere, qualitas pręſentis deſiderij oſtendit. Nam diu patrię ſuæ functus defenſionem, deſiderat tandem portum priuatę quietis adipiſci. Quæ res tibi commendabilem [b]faceret, etiamſi meus non interueniret affatus. Soles enim pro tua virtute diligere cupidos ocij, & neſcios ambiendi. [1]Oratus igitur literis meis, dignare concedere optatam requiem vacare cupienti. Nec deerit ſubrogãdus, cùm facilè ex tot optimatium numero parem fide atque induſtriâ virum [2]tu edecumare poſſis.

b v. c. facere.

1 Oratus igitur &c.] *Pleniùs Schoppius ex v. l.* Oratus igitur atque exoratus literis &c.

2 tu edecumare poſſis] *Idem ex eo ipſo lib.* tua edecumare poſſit electio.

Epiſt. 38.

DEſiderium mihi amicitię frater meus Nicias cum primis philoſophorum numerandus [c] incuſſit: poſtquàm nobis

c v. c. incuſſit.

per epiſtolam fecit indicium, quòd ei filiam tuam fidâ pactione deſpōderis. Quæ res teſtimonio eſt ſyncerum tibi ineſſe iudicium: & propterea familiaritatem tui vltrò omnes bonos debere ſectari. Aſſerit enim probabilem mentem talis electio. Quare optimæ voluntati tuæ calcar admoneo, téque hortor vt quāprimùm laudatiſſimum generum Diis iuuātibus ſortiaris. Cuius acceſſio tibi & [a]conciliet gratiam plurimorum, & decus affinitatis[b] adiiciat. Vale.

a v.c. cōciliabit.
b v.c. adiiciet.

Epiſt. 39.

[c]RAtio quidem iuſtitiæ ſeriò habenda eſt. Sed circa nobiles probabiléſque perſonas plus debet eſſe moderaminis, vt perſpiciatur in diſcretione iudicium. Hoc eò proloquor, vt interuentum meum generalitate commendem. Genus autem petitionis huiuſmodi eſt. Agri ſororis meæ Italicæ, illuſtris fœminæ, cultore[d] euacuati, oppreſſione munerū publicorum, iudiciariâ authoritate refouendi ſunt. Hāc ego opem de tui animi æquitate promiſi. Certa eſt enim de bonorum mente præſumptio. Sponſioni igitur meę, ſi tibi[e] cordi ſum, fidem præſta: & quicquid rebus atque rationibus matronæ abſentis accōmodum eſt, nutu facili tribue,

c v.c. Rat. q. ſemper habenda iuſtitiæ eſt.
d v.c. vacuati & feſſi onere munerum p. *aliȷ lib. leg.* cultura, vt P. mente
e v.c. concordi ſum

mex

meæ imputaturus gratiæ quicquid illi fauoris impenderis. Vale.

Epist. 40.

SIllere non debui eo commeâte qui tuus est: si quidem necessitudo inter vos futura persuadet, vt vtrique vestrûm à me diligentia deferatur. Quare salutationem literarum tibi defero, & hortor, vt virum deuotissimum Ticianum, mihíque amicissimum, promissę coniunctionis quamprimùm compotem præstes.

Epist. 41.

FRuctus laboris est placere melioribus, & pro industria atque animi integritate palmam iudicij promereri. *Vide notas IVR.* Quapropter Benignus VC. filius meus, rei frumentariæ negocium, peruigili animo & puris manibus executus, solam de te mercedem iusti [a] laboris expectat. *a v.c.* amoris. Testatur insomnes curas eius imbecillitas corporis. Nihil enim de Sardinia reportauit, nisi bonam conscientiam, & malam valetudinem: horreis autem tantum frugis inuexit, quantum illi prouincię anni fortuna contulerat. Nullus de eo rumor aduersus, nullæ conquestiones semper ad arguendæ paratæ. Horum omnium locupletissimum præmium est, si amicitiâ tuâ dignus habeatur. Quod decliue ad impe-

trandum mihi videtur, [2]si, quod necesse est, te delectet eorum probitas, quorum non fefellit electio.

1 nullæ conquestiones &c.] *Lectio veteris Codicis probabilior*, nulla conquestio ad arguendum parata.

2 si, quod necesse est] *Est qui legat*, siquidem necesse est. *Sed laborare nihil attinet in re clara.*

Epist. 42.

Religiosa potiùs quàm inuidiosa quæstio est, quæ fidem pactarum repetit nuptiarum. Nolo igitur existimes culpabiliter ad [a]me delatum, quòd pactas filiæ tuæ nuptias cum [b] Herculeo amicissimo meo hæsitatione suspendas. Sed cæteris, quos matrimonij de te impetrati vel adiutores scit fuisse vel testes, me quoque voluit admouere: vt suspensa diu vota noui hortatoris [c] impulsu acceleret. Maneat, oro te, stabilitas promissorum: nec Senatoriam fidem voluntatis mutatio deuenustet. Prosit etiam pacto fœderi, meæ pro illo petitionis adiectio: cui non sine contumelia placita denegabis, cùm prôptè [d]nobis deferre etiam intentata debueris. Certè ea viri modestia, ea in foro Romano dignitas est, vt quantum ei gratiæ tribuisti, tantum ornamenti ex genero conse-

a *v.c.* me esse perlatum.

b *v.c.* Herculio.

c *v.c.* impulsus acceleret. Maneat igitur, oro te.

d *Sic v.c.* *vulgò leg.* nobis deferta etiã.

consequaris. Vberes laudes eius & vitæ honestamenta prosequerer, si tu nouum aliquẽ videreris admittere. At cùm tibi eius bona esse comperta euidenter astruat dudum recepta conditio, non debeo eius protelare pręconium, quem tibi suscepti [a] fœderis genus indicat iam probatum. Vale.

a v.c. fœderis pignus inductum cōprobauit.

Epist. 43.

DIsarius medicinæ professor, vir sanctæ memoriæ atque illustris, patrem tuum . . . . Et quia ei cohærere decreuerat, rerum suarum in Aquitanicam nonnulla præmisit: [1] nec contra bonorum omnium votum tanti viri obitu destitutus relegere ad suos iter, vt parens adtestatur eius, exoptat. Iuua quæso te, piam iuuenis voluntatem: & quę ei pro insita moribus tuis fidelitate reddenda sedulò spopondisti, iube ociùs reportari, ne illi supra vulnus amissæ spei, iniuria longæ peregrinationis addatur.

1 nec contra bonorum] *Gruterus mauult*, Nunc contra bonorum.

Epist. 44.

PEruectæ sunt ad me literæ tuæ, cùm in Campanis littoribus ociarer. Credo autem te fando lectionéque didicisse, quanta sit huius regionis venustas. Vicit

epiſtola tua appoſitas voluptates. Spretis igitur cæteris quæ ingerebat loci gratia, totum animum recenſendæ paginæ vſque ad memoriam mancipaui. Vtinam plura dictaſſes. Mihi tamen [1] ſæpè petita inſtar multorum fuerunt. Poſthæc caue parciùs promas, quod ex abundantia ingenij tui naſcitur: ne me quoque, cui ſtylus pauper eſt, in arctum reuocet voluntaria frugalitas tua. Quod reſtat, Aurelium tibi denuò in manum tradimus: non quòd inefficax fuerit prior commendatio, ſed vt meritum eius noſtrámque curam teſtetur iteratio. Vale.

1 ſæpè petita] *Meliùs Gruterus arbitratur,* ſæpè repetita.

Epiſt. 45.

QVisquis à nobis in commendationem ſui literas petit, [1] præſtat gratiam ...... accipere. Antiquior eſt enim mihi amicitiæ cultus, quàm illis præſidii impetratio. Repende igitur huius pro me operæ mercedem ſcripta [a] reddenti, & pro mediocritate fortunæ hominē munerare. In tuo iure eſt, an etiā me tui officij honore digneris. Neq; enim verborū fœnus exerceo, vt te de ſolutione conueniā. Graue enim eſt te ad leges debiti redigi, qui me officiis volūtariis ſæpè [b] ſuperaſti. Vale.

a reddendo *in lib. Pith.*

b *v.c.* ſæpiùs oneraſti.

1 præ-

1 præstat gratiam ....] *Lacunam genius Symmachi explet talibus verbis*, cum se putet.

Epist. 46.

BOnorum virorum curam tibi esse non ambigo. Mores enim tuos necesse est similium virorum coniunctione gaudere. Si quid igitur mihi tribuis, amplectere amicitias, quæso te, domini & filij mei Flauiani: quem non solùm parentis, verùm etiam testis fidelitate commendo. Reperies in eo mentem [a] dignam meliore fortunâ, licèt sacri beneficij magnitudo casibus eius occurrerit, & ad cumulum lenitatis adiecta sit euocatio. Vnde æquum est, vt quem respicit Imperiale suffragium, familiaritas [b] vestra non deserat. Vale.

a *In.li.Sc.* dignam amore tuo & meliore fort.

b *Al.* tua:

Epist. 47.

AD posteros amicorum curam transferre debemus, ne fides cum hominibus interiisse videatur. Exigit igitur à me memoria Petronij ex Consularibus, cui lar apud Ariminum fuit, vt eius filios hæreditario amore defendam. [c] Horum .... militaribus habitanda decernitur, & ni publica succurrat authoritas, extremum patietur excidium. Siquid igitur interuentui meo tribues, datis ad Arimi-

c *Fortè leg.* horũ domus hospitibus (*vel* viris) militaribus, &c.

nensium magistratus atque ordines minacibus literis, arceri ab ea hospites iubeatis, & restituere penatibus paruulorum priscam securitatē. In iudicis enim iubentur esse tutela, qui à parentibus deseruntur. Vale.

Ad Iustum. 48.

VOto ac desiderio suo me adiutorem Seuerus vir honestus asciuit. Cuius cùm petitionem probabilem iudicassem, toties flagitatas literas negare non debui. Summa autem petitionis huiusmodi est: vt filio eius coniunctionem filiæ tuæ spōdeas: cuius rei impetrationem facilem fore personarum promittit æquatio, & honestate & possibilitate[a] congruens. Expecto igitur vt responsio tua testimonium meum vires apud te habuisse declaret. Vale.

[a] v.c. habet, congruitis. *lib. Scot.* congruitas.

Ad Cæcilianum. 49.

QVantum domui tuæ cultum Lucillus quondam pictor adiecerit, cum potissimis amicorum nosse te certum est. Huius filium, per naturam quidem & per necessitatē procul[b] positum,[1] iniusta sollicita certo certamine inter numeratium quondam & opinatorem dudum supradicti possessoris colonum, qui superiorum temporum ratiocinia in Lucilli ......

[b] Puto emēdandū sic, iniuria sollicitat, certo certamine, &c.

...... poſco non gratiam,licèt interuentui meo etiam voti& ſtudij acceſſio debeatur. Et primo loco poſtulo,domus viri prudẽtiſſimi longéque degentis per officia publica & ordines tuta præſtetur.Dehinc vt, ſi quid inter illos decertationis eſt, tuo [1] cedatur examini:nequando alteri Iudici ſeruata cognitio recidiuam Lucilli filio gignat iniuriã. *Doctiſſimus. Rittershuſius ex veſtigiis Mſ.Giphaniani*, Vis iniuſta ſollicitat,orto cert.&c.

1 cedatur] *Lego*, credatur.

Pollodoro. 50.

QVintus & Felix Ippomenſium curiales, has de me literas ſummatibus viris interuenientibus impetrarunt.Debui enim probitatem hominum de teſtibus æſtimare. Intereſt igitur amicitiæ, ne ſpes eorum qui me ad impetrationem validũ crediderint, decepta videatur. Quare ſi quid eorum poſcet vtilitas,benignitatem adde iuſtitiæ. Credo enim talia eſſe poſcenda, quæ nec interuenientis petitionẽ, nec præſtantis iudicium decolorent. *Vide notas* IVR.

Maximiliano. 51.

ME ex ſententia valere ſignifico, tibi ſecunda opto [a] ſuperpetere: poſthâc de te poſtulo, quod ſpontaneâ benignitate feciſſes,vt conductorem rei meæ Sicilienſis, ad prouinciam reuertentem,

[a] *Fortè*, ſuppetere

celeri transcursu ad destinata dimittas.

1 posthàc] *Malim*, posthęc.

Epist. 52.

ASsiduæ scriptionis nullum potest esse fastidium. Fungor igitur apud te salute dicēdâ, simulque hortor & deprecor: vt hominum meorum curam gerere non graueris, quibus non solùm tribuenda est fiducia, si quid vsus desideret suggerendi, verùm etiam necessitas admouenda. Hæc est enim natura seruorum, vt adire metuant profuturos, dum culpam suam metuunt deprehendi.

Ad Pœmium. 53.

TAcenda sunt damna fortunæ, ne sera [a] consulratio scindat præteriti cicatricem doloris. [1] Rectiùs ergo te cum filij nostri Nemesij ornatissimâ indole, vel potiùs fœcundâ laudum fruge contulerim. Habes virum dignissimum pro numerosâ prole censeri. Hunc tibi in manū reddo, quod facere de vtroque voluissem. Æstimabis de cultu morum eius ac literarum, quantum illi studiorum mora potuisset adiicere, nisi respectum paterni desiderij timor noster habuisset.

a *Malim* leg. sera cōsolatio. *vide notas* IVR.

1 Rectiùs ergo te cum filij &c.] *Schoppius benè*, R. e. tecum de filij &c.

Ad

Ad Eusebium. 54.

COmmunis amici Eusebij merita longo sermone prosequerer, nisi probitate eius atque militiâ plura sentires: qui nunc de loco suo anxius, postquàm de eo comperit esse dubitatum, allegationes suas properauit astruere lectione publici scripti, nunc assertione verborum: [1] Qui in re & fautor .... liberis: quorum alterum nobis tua amicitia promisit, fides alterum pollicetur. Nam dudum eum [2] ad scholam Gallicam palatij translatum esse meministi: quod ideò te credimus ipso absente siluisse, ne existimaretur gratiosa esse suggestio: nec maiore fiduciâ aderis veritati, cùm allegationes præsentis adiuueris. Vale.

1 Qui in re] *Malim*, qua in re.

2 ad scholam Gallicam palatij] *Fortè cum Mercero*, ad sc. Gallicani p.

Geminiano. 55.

FElix, cùm & domus tuæ [1] cultorem se diceret, & humanitatem cõmendationis meæ amicis interuenientibus postularet, desiderio eius familiarem paginam nõ negaui, quâ principe loco fungor apud te salute dicendâ. [2] Dehinc prosequor [a] recepta est quę supradicto. Si nondum tibi cognitus est, præstet clientelæ aditum: si

[a] *fortè*, recepres eũ quẽ suprà dixi.

iam notus, augmentum. Vale.

1 cultorem se diceret] *Fero. Nec tamen dissimulo legendum videri potiùs*, cultor esse diceretur.

2 Dehinc prosequor recepta &c.] *Corruptissimum locum ac mutilum Mercerus ex vestigiis Mss. sic restituit*, dehinc prosequor receptæ scriptionis fidem, quæ supradicto, si nondum &c.

Quintiliano. 56.

MOris mei est benè cognitis approbatísque ferre suffragium, nec personas hominum sed vitę merita cogitare. Cùm igitur Assellus domesticus noster in vrbanis castris militiæ stipendia sine offensione confecerit, quæso vt admissus in clientelam tuam, & meum sibi patrocinium profuisse, & tuũ accessisse lætetur.

Ad Cæcilianum. 57.

INteruenire pro iustis debitis non recuso. Malitiæ enim repudiare locum gratiæ in his . . . . Formianis ad egestatis leuamen certum ex Africa olei modum decreuit antiquitas. Poscunt à te morem longâ ætate seruatum, cui debet adiicere celeritatem [1] præsentis humanitas.

1 præsentis] *Lego*, præstantis.

Ad

Ad Iouium. 58.

NOn nouum vel incognitum, sed cõpertum iam fide & antiquitate militiæ Eusebium amicum meum promptus commendator insinuo: quem ad hoc æui nulla actuum culpa fœdauit, sed absentia, quæ plerisque occulit merita, si testimonio præsentium [1] deseratur. Locum eius dicitur in ancipitẽ statum deduxisse fortuna. Singularis tamen animi tui æquitas non patietur, vt spero, aduersùm stipendiorum prærogatiuam casum valere. Et mea igitur hortatio & ipsius fiducia iudicium tuum respicit. Quæso vt caussâ cognitâ veterum eius stipendiorum iusta cõfirmes, præstaturus & nobis amicis securitatem & honestum collegis eius de optimi viri retentione consortium. Vale.

1 deseratur. Locum eius &c.] *Continuatim sic legendum,* deseratur, locum eius d. i. an. st ded. fortunæ.

Ad Probinum. 59.

OMnibus qui occasionem scriptionis impertiunt, & commendationis quãdam rependo mercedem. Nunc optimo viro Petrucio factum volo, quem scio hanc epistolam non tam sui commendatione quàm mei officij gratiâ postulasse: cuius operam versâ vice [1] numerandã

.... popoſcit literas, vt tibi probaretur impenſiùs. Ego contra ideò ſcripſiſſe me fateor, vt tibi illa acceptior redderetur.

1 numerandam ......] *Lego*, munerandam; *& ſuppleo*, exiſtimaui, *aut tale quid. Mox*, Popoſcit literas *&c.*

Ad Pacatum. 60.

VIx adducor, vt credam literas meas ſæpè repetitas nihil Leontio remedij contuliſſe: quia ſi nihil virium frequens interuentus noſter habuiſſet, deſiſteret ſuffragium meum toties eluſus optare. Cùm igitur apud me querelæ iſtius fides dubia ſit, experiri volo, cui potiſſimũ parti dubitatio mea debeat applicari. Eſt igitur in manu tua, vtrùm poſthàc tenêre in ſcribendo morem meum debeam, an verecundiæ noſtræ continuâ etiam taciturnitate conſulere.

Romulo. 61.

Vide notas IVR. TV quidem paternâ affectione pignus commune commendas. Sed illi efficaciùs ſtudia & amorem bonorum probabilis vita conciliat. Habes iuuenem, cuius debeas fruge gaudere: etſi ſcio patres auaros eſſe voti, nec vlla filiorum bona putare eſſe perfecta, deſiderio & cupiditate potiore.[1] Fortè lętari animum tuum iudicas ſi tibi eius dulci potiùs nũcio quã fideli:[a] [2] cùm fore tibi

a Videtur leg. cõfido

tibi eius reditum fauor diuinus adnuerit, vt in illis meritis deprehendas mei testimonij veritatem.

1 Fortè lætari animum] *Amicorum quidam benè monent*, Fort. lactari *&c. Sic ep.*10. *lib.*5. timeo ne aures tuas existimer lactare blanditiis.

2 cùm fore tibi *&c.*] *Affatim etiam hîc mendorum. Schoppij coniectura non tollit, non Iureti, quos adeat Lector licet. Nostra tollit*, cúm verò tibi e.r.f.d.a. tu in illius meritis deprehendes mei *&c.*

Epist. 62.

OBseruantiam vetus vsus induxit, vt domo profecti præstent auspicium mutuæ scriptionis. Sed ego longæ expectationis impatiens ordinem seruare non potui. Prior igitur tibi honorificentiam styli defero. Dehinc subiicio postulatum: cuius hæc forma est, vt Laurentium domesticum meum, quod domi meæ poscit vtilitas, suffragio tuo non dissimiles adiuuare.

Hæc epistola in Ms. hoc ordine sequebatur: à Schoppio edita primùm, Verisi. lib. 4. *cap.*17. *Qui & ipse illo loco*, cuius hæc forma, *rectè substituit*, cuius hæc summa. *Et pro*, dissimiles, dissimules.

Pacato. 63.

INcitare debueras. Sed prolixus in hac conquestione esse non pigeo. Itaque ad ad commendationem viri doctissimi Olympij amicissimi mei flecto sermonem: tēque sedulò rogo, vt eum securus testimonij in penetralia familiaritatis admittas. Reperies in eo morū bona, qualia iudicij tui [a]circumspectio [1]cōsueuit elicere.

[a] *v.c.* circumspectionis, *habebat.*

1 consueuit elicere] *mò*, c. eligere.

Lenio. 64.

VEhiculi rotæ cuius debeāt esse mensuræ, [1] epistola missa testabitur. Superest vt omne carpentum adfabrè & firmis compaginibus explicetur. Si parte precij ad hoc opus est, quod dandum scripseris, iubebo numerari. [b]Humanitas [2]semorum tuorum debet esse moderatior. Religio enim animis potiùs quàm muneribus æstimatur.

[b] *Fortè leg.* Immanitas munerum tuorum.

1 epistola missa] τὸ, epistola, *benè Schoppius iudicat esse alienum, reponítque ex v.c.* linea mis.

2 semorum] *Gruterus putat*, xeniorum. *Schop. sequitur, etiam ego.*

Epist. 65.

ET quiete prouinciæ & vigoris tui delector laude. Nec quicquā magisterio meo vēdico, cùm omne qđ spectat ad gloriam,

riam, tuæ potiùs indoli debeatur. Macte igitur primi honoris auspiciis.[a] In vberiorem gloriam felices tende conatus, vt & tibi ad celsiores gradus ianuam pandas, & Romanum nomen claritudine administrationis illumines.

a Lib. Scot. & ad honorem & gloriam. Sicque lib. Pith.

Epist. 66.

SOleo amicitias optimorum primus expetere. Nunc fortunæ meæ inclinatio, [b] vt præuenirer effecit. Tribuenda est igitur [c] venia tarditatis, non negligentiæ, sed mœstitudini meæ: & bono omine familiaritas copulanda, cui auspicium fortuna tius pręstitisti. Sed licèt me [d] ipso officij ordine & dignatione præuerteris, in posterum tamen nequaquam residem iudicabis: vt animorũ nostrorũ cõciliatio, quæ tuo inuitamento sumpsit exordium, meis literis [e] cumulata frequentetur. Vale.

b v. c. ne præuenirem.

c Sic v. c. vulgò leg. nota tarditatis.

d v. c. ipse.

e v. c. frequentata curetur, lib. Pith: frequentata cumuletur.

Epist. 67.

MAllem quidem reditum tuũ quàm literas impetrare. Sed habent solatia locum quoties fraudamur optatis. Vereor autem ne te diu [f] [1] ad vrbem protermines. Namque hoc nobis minatur tarditatis tuæ elaborata defensio. Quare velim noueris, nullas moræ allegationes desiderantibus iustas videri. Quicquid igi-

f v. c. ab vrbe. Sicque lib. Pith.

tur ipse caussationis attuleris, surdis, vt aiunt, auribus ingeretur. Hæc interim [a]ad quartum Latinæ viæ, mox agrum Laurentem petiturus [b] mitto. Est enim familiare mœrentibus, animi curas migratione discutere. Vale.

a v.c. de quarto. & ith. Pith.
b v.c. emitto.

1 ad vrbem] *Optimè v. c.* ab vrbe.

Epist. 68.

ACcusarem silentium tuum, nisi te in fratre vidissem. Ille & officij tui satisfactionem, & præsentiæ imaginem mihi solus exhibuit. Nam omnia bona in eo agnoui, quæ in te dudum probaui. Amo igitur [c] venam familiæ vestræ. De vobis etiam, qui adhuc comperti non sunt, prærogatiuâ optimi generis laudabiles iam videntur. Superest nunc mihi solemnis illa efflagitatio literarum, quam nec omittendam penitus existimo (ne remissiùs cures quam putas non desiderari) nec magnoperè perurgendam, ne tibi perpetua conuentio spontanei gratiam decerpat officij.

c *Vide notas* I V R.

Epist. 69.

QVamuis relegere iter, atque ilicò patrem [d] rure deducere, hoc ipsum tamen breue interuallum diei vacuum esse literis non patiar. Primùm vt officium scriptorum tuorũ vicissitudine sermonis æquiparem. Dehinc vt expetitas amicitias

d *Potest legi*, rure decedere

relatu

relatu gratiæ intelligar munerari. Postremò, vt indicio aduentus mei, pauxillum de te, si mox abire decreueras, residendi tempus obtineam. Ob has caussas epistolam venturus ipse tanquam prȩsulem misi. Sed in his præcipua mihi fuit ratio non silendi, quòd prior votum sanciendȩ familiaritatis habuisti. Vnde curare me decuit, ne culpam fastidij contraherem dissimulando [1] responsa. Atque mallem semper mea opera amicitias inchoari: tantum abest vt pigrè & negligenter accipiam munus religionis oblatæ. Ago igitur gratias bonæ voluntati tuæ, & curabo sedulò, vt officiis meis credas potuisse me scribendi ordine præueniri, diligentiâ animi non posse.

1 responsa: atque mallem *&c.*] *Concinnè Gruterus*, responsa, qui mallem *&c.*

Epist. 70.

ALexandrum, sicuti loquuntur historiæ, grauis momordit inuidia, quòd Achilli fortissimo æui sui Homerum prȩconem fortuna tribuisset. At mihi animus gliscit gaudio, quòd euentus Reip. prosperos parili tuo sermone ornasti. Vnde factū est, vt nostris quoque obtutibus, qui procul agimus, quædam gestorum facies subderetur. [1] Quare & fortunæ tuæ gratulor, quæ talium negociorum magnitudini o-

Vide M. Tulliū pro Arc. poeta. & Flau. Vopisc. ū in Probo.

rationis grauitate respondit. Cælestis nutus efficiet, vt ornatissimæ linguæ tuæ promptuario nunquam desit materia talium nunciorum.

1 Quare & fortunæ tuæ gratulor, quæ talium &c.] *Mutilum locum Schoppius ex Ms. Pith. restituit,* Quare & f.t.g. quæ spectatorem de secundis rebus adposuit, & facundiæ quæ talium &c.

Epist. 71.

CVrâ anxius eram, priusquàm literas tuas sumerem, vtrùm commode peracto itinere ad destinata peruenisses. Sed vbi certior factus sum, nihil valetudini tuæ ex labore itineris deminutum, animus ad securitatem reuertit. Præstabit diuinus fauor, vt sicuti de absentia tua optata cognouimus, ita tuo reditu gaudeamus.

Epist. 72.

EDitionibus nostris amicam operam polliceris. Intelligo literis beneuolentiæ tuæ effectum respondere potuisse, si honoris tui tempus felicitas prouinciæ prorogasset. Sed quamuis depositis Reip. habenis, nequeas promissis terminum dare: ego tamen fateor ita me vadatum gratiâ, [a] ceu sperata perfeceris. Voto enim fauentis, non exitu rei animus obligatur.

a v. c. vt sperata, *li. Pith.* vt si sper.

In-

Interea [a] abundè gaudeo, quòd tibi omnium rerum fama floret, & in partem [b] quæsitæ antè laudis accedo. Vale.

a v.c. abũdo gaudio.

b v.c. quęsitæ à te laudis a. Sicque lib. Pith.

Epist. 73.

BEasti curiam nostram forúmque Romanum: de quo sortiri Sicilia magistratus, anteriorum recordatione metuebat. Ades igitur nobis expectatus, illis desiderandus. Et præsumo tibi accepto ferendum, si prouinciæ [c] commodauerit posterioris imitatio. Author est enim bonorum sequentium, qui relinquit exemplũ. Vale.

c v. c. cõmoda erit posterioris mutatio.

Epist. 74.

QVerebar tacitus ipse mecum de silẽtio tuo, sed amicam [d] succensionem recens sermo placauit. Ergo in vsum veterem reuertamur, & mutuam diligentiam religiosis salutationibus excolamus. Vale.

d Sic v. c. vulgò leg. malè, successionẽ.

Epist. 75.

SCripta tua plurimum mihi tribuunt voluptatis. Sed si paululum Romæ residêre voluisses, multò ampliùs nobis pręsentia tua quàm sermo gratiæ contulisset. Fero tamẽ ęquo animo, q̃ desiderio nostro amorẽ patrię [e] cõtulisti. Et spero visendi filij tui gratiâ, qui nũc liberalibus studiis eruditur, reddendã mihi sæpius tui copiam.

e Malim leg. prætulisti.

Interea dum absumus, frequentanda tibi est opera scriptionis, vt meus etiam stylus ad vicissitudinem prouocetur.

Epist. 76.

CRedo miraris, quòd adhuc crudo fortunæ meæ vulnere silentium ruperim. Hæc solatia mea, his pascor, his recreor. Etsi illa duco maiora, quæ mihi ex tuo pectore & sermone redduntur. [a] Nolo tamen exigas à me literas longiores. Breues sunt doloris induciæ, & mox in miseras cogitationes recurrũt dissimulata paulùm mala. Ergo tua redundet potiùs oratio, quæ & tibi laudem [b] pariat seruatæ amicitiæ, & mihi solamen adferat præsentis [c] ruinæ.

[a] *v. c.* Sed nolo tantisper à me exigas lit. long.

[b] *Al.* parat.

[c] *v. c.* ærũnæ.

Epist. 77.

VTinam te melior caussa tenuisset: facilè absentiæ tuæ damna ferremus. Vtrumque tamen desiderium tui literarum solatio mitigasti: quas frequentare dignaberis, si qua tibi adhuc moram necessitas familiaris induxerit. Vale.

Epist. 78.

ET sancti animi tui affectione & sermonis assiduitate delector. Ne illud quidẽ beneficij minoris existimo, quòd ad scribendum mihi idoneas tribuis facultates. Spero enim vel has literas meas tibi posse resti-

restitui, quas reposcunt, qui tuo iudicio portitores huius officij deliguntur. Ea verò quæ pro mutua amicitia dignaris iniungere, libenter exequenda suscipio, quotiés desiderant operam meam, quos commendatione prosequeris. Sed si quid aut negligentiùs aut seriùs sortitur effectum, eorum dissimulationi, quos commonendi cura deserit, oportet ascribi. Cæterùm tam iusta & honesta sunt, quæ ipse plerunque delegas, vt mihi vel vltrò appetenda sit executio probabilium literarum.

Epist. 79.

DIu literas tuas desiderasse me fateor, quarũ apportatio expectationi meæ plenissimè satisfecit. Præcipuè autem mihi gaudio fuit, quod te pro voto agere nũciasti. Dehinc quòd aduentus tui dedisti obsidem sponsionem. Et quoniam te mutuis de me præsumo gaudere, post ingentia pericula, quę solus in communis patrię perturbatione toleraui, in bonum me statum rediisse significo. Superest vt ad plenitudinem prosperorum lætitia nobis sperata proueniat: quod mihi de tuo reditu spopondisti. Vale.

Epist. 80.

POmis tuis abundè honorem scripto facerem, si valerem. Nunc obsessus

membrorum omnium doloribus, syluarũ tuarum laudem sequestro. Faciet frequens humanitas tua, vt sæpè aliàs in Marsos bona Phæacum translàta celebremus.

Epist. 81.

RVri cum parentibus ociabar, vt algore Prænestini diuersorij flagrantiam torridæ æstatis excluderem. Eô me loci repererunt literæ tuæ, quas expectatione prosperioris indicij principiò lætus accepi. Namque ad hoc locorum nullo me munere sermonis hilaraueras. Sed vbi omnes molestias, quas Pado authore tolerasti, sollicitâ lectione percensui, accusato vernulâ tuo flumine, cuius turbidos meatus & infidum agmen expertus es, retuli conseruationis tuæ gratiam Diis authoribus, Bonæque Fortunæ. Quamobrem cõplacitum est mihi serum exhibiti sermonis officium, cuius longam cessationem secundis rebus tuis incusare potuissem. Factum est enim religione, quâ debuit, vt priùs liberationem tuam quàm periculum discerem. Quare penes sospitatores tui Deos manebit hæc cura, vt beneficiis tuis iugiter immorentur, téque ob meritũ donent largo ætatis excursu, ita vt senectus nihil

nihil decoquat firmitatis. Interea quoniã te grata ſeceſſio & quoties dulcis amplectitur, quæſo curam dignatus arripias nobiſcum ſæpius loquendi. Adiicies pluſculum refectioni corporis, ſi aut emittendis epiſtolis, aut viciſſim ſumendis peregrinatioñe leuaris. Certè nobis nihil antiquius erit quàm te legere, [1] quibus blanditias oris tui interim non contingit. Vale.

1 quibus blanditias oris tui interim non contingit] *Grut.* q. blandities &c. *Malim*, q. blanditias oris tui intueri n. c. *Schoppius ex Mſ. quodam verbum addit*, quibus blanditias oris tui interim non contingit audire.

Epiſt. 82.

QVod ait noſter Comicus, Numquam te adeo, quin abs te doctior abeam, id ego de epiſtolis tuis iure memorauerim, quæ multis ſalibus, nonnunquam ſententiarum, plerumque verſuum farciuntur. Veluti nunc literæ tuæ olentes Platonicum nectar, quantum mihi muneris & honoris dederunt. Niſi tibi bonarum artium ſpectatus eſſem, nunquam me Atticis Muſis impertiendum putaſſes. Quare huiuſmodi operi frequẽter accingere, [1] & in amicitiæ diligentia ſedulò perſeuera

nam hoc negocium tibi nostri officij vicissitudo commendat. Vale.

1. & in amicitiæ diligentia] *Ferrem ni veteres libri plerique ita haberent*, & am. diligentiam s. perseuera. *& extaret ea phrasis lib.1. ep.90. & alibi. Vide Schoppium lib. 2. Verisf.cap.5.*

Epist. 83.

AMicæ voluntatis indicium est, quod adeptus amplissimum Consulatum cognitionem mihi & societatem tãti gaudij præstitisti. Quare huius tibi apud me muneris opima laus est, quando ita securus es mei, vt tuis rebus prosperis scias nos posse lætari. Quid quòd etiam Consulare negocium fuit, honoris tui nuncium latius promouere? Gaudia enim quibus pauci fruuntur, angusta sunt Dehinc ipsius æterni Principis beneficium celebrius atque ornatius reddidisti, cui sub occasione talium literarum apud multos gratias videris egisse, quàm benignè animaduertat officia. Facito, oro te, vt istam gratiam scribendi assiduitate continues. Vale.

Epist. 84.

COmpotem me optati nuncij præstitisti. Fateor enim veræ amicitiæ hanc esse rationem, vt commoda nostra mutuò gaudeamus. Gratulor ergo tibi familiarita-

tis

tis nostræ tum famæ temporum, quam recentis iudicij æquitas in ęternam gloriam vindicauit. Functus es optimi ciuis officiũ, multâ operâ, perpeti sollicitudine. Sed nolo pœniteat. Virtus durioribus negociis enitescit, & aspernatur decliuem facilitatẽ, maximóque sudore arduum laudis adnititur. Adde huc [1] quòd more fortissimi Principis agis, & publico bono sine satietate defrueris. Quę res nõ compensat modò, sed etiam commendat laborem. Iam illud quale est, quòd in caussa non tantùm tua fortunæ eluctatus incertum, nulli nostrum debes victoriæ tuæ gratiam? Plura vellem, sed videor [a] mihi in præsentia satis fecisse verborum. Nunc si tibi potestas est, malo vt iam recurras. Si quid morarũ est, quæso respondeas.

a Sic lego, Nam v. c. habet, mihi pręsentia satisfecisse vborum.

1 quòd more fortissimi Principis agis] *Acutè Gruterus*, quòd in ore fort. &c.

Epist. 85.

SVmma tibi apud me laus & solida gratia est, quando id affectas amicitiæ cultu, vt nos literarum honore digneris. Sed pars epistolæ tuæ, quæ laudem mihi assignauit eloquij, sit licèt nimis iucunda, minùs tamen vera est. Non audeo scribere, Mẽtiris & decipis, cùm hæc de me prædicas: [1] sed illud potiùs scio, quòd amore

Hæc addidi ex fide v.c. falleris. Tu quemquam facundum voces, vir in dicendo summarum partium, cui sit patritiæ dignitatis oratio? Ergo parce verbis lenocinantibus, & fuco oblitis, & ad gratiam comparatis. Amicitiæ nostræ forte conueniat, vt talem videri me cæteris cupias: [2] pudoris tamen mei est, vt mihi ipsi talem me esse persuadeas.

1 sed illud potiùs scio, quòd &c.] *Distingo aliter*, sed illud potiùs, Scio quòd &c.

2 pudoris tamen mei est] *Interserit negationem ipse pudor*, p.t. mei non est.

Epist. 86.

OLim te mihi fecit optabilem cultu fama literarum tuarum: sed diu officium scribendi per verecundiam distuli, ne in aula positum viderer ambire. Cuius morbi ita crebra est affectatio, vt diligentis existimationis viri pro alienis vitiis erubescant. Iam remota est caussa hæsitantiæ, postquàm me prior salutatione dignatus es. Patentes amicitiæ tuæ fores benignè accitus intrabo, & compensare meditabor pudentis silentij moras crebrioribus paginis. Tu tantùm bonâ veniâ respice obsequium linguæ inopis, & paulisper Imperialis magistri submitte iudicium. Indicasti certè meorum te aliqua legisse. Eandem posco patientiam. Nouus tibi non

non ero, nec inexpertum formidabo arbitrum. Omnia mea ferre didicisti. Accessit etiam nobis familiaritas, quæ te mihi æquiorem iudicem faciat. Gratiosa quippe est amicitia, & á seuero examine in blandiores sensus charitate mutatur.[1] Quòd si ego deposito ingenij pauperis metu assiduas tibi epistolas spondeo?[2] Vides quantò ampliùs sperem de promptuario largiore. Fatendum tibi est amice: Gallicanæ facundiæ haustus requiro: non quòd his septem montibus eloquentia Latiaris excessit, sed quia præcepta Rhetoricæ pectori meo[3] senex olim Garundæ alumnus immulsit. Est mihi cum scholis vestris per doctorem iusta cognatio. Quicquid in me est, quod scio quàm sit exiguum, cælo tuo debeo. Riga nos ergo denuò ex illis Camœnis, quæ mihi lac bonarum artium primùm dederunt. Et, si te in meis scriptis aliquid offenderit, auditoré quondam popularis tui aut silentio tuere, aut tu quoque rursus institue.

1 Quòd si ego] *Malim*, quid si ego.

2 Vides quantò amplius sperem] *Ex sententia Symmachi lego*, V. q. amplius speres *&c.*

3 senex olim Garundæ alumnus] *Incognitum fluuij nomen. Lego*, Garumnæ. *Et Ausonium, puto, intelligit.*

Epist. 87.

ACcuso literas tuas, quas malè credulus desiderio meo facturas medicinã putaui. At illæ decursæ oculis admouerũt mihi tædas feruentiores. Affluebant enim multo melle facundiæ, quod auectum tecum dolemus. Itaque paruæ lectionis sapore [a] commonitus, tristiorem damni nostri sensum recepi. Inter hæc occurrit mihi altera cogitatio, amarius esse si taceas. Quapropter conditio durior vertit me ad optionem prioris. Peto igitur scribas. Sed fac epistolis tuis temporis interualla breuiora. Sæpius ad me commeent, & confabulationem præsentis imitentur. Fruemur assidue eâ parte, quâ melior es. Quòd si aliquid prolixioris curæ, & elaborati à te operis adiunxeris, propè erit vt mihi non solùm Romæ, sed in Athenæo quoque nostro, quâ soles gratiâ perorare videaris.

[a] *Mallem leg.* cõmotus.

Epist. 88.

IN curam tuam rediisse me gaudeo. Sed huius tam subiti operis boni ornatissimus iuuenis Asterius autor est, qui parandæ cõmendationis gratiâ vt tandem scriberes impetrauit. Et illius quidem [1] familiaritati, licèt à nobis olim reperte, ob meritum recens adiecimus animi diligentiã. Te verò non patiar vltrà expectare moni-

tores,

tores, & aliorum potiùs vsui operam nauare, quàm mutuę inter nos affectioni debitum pium soluere. Nō inuideo poscentibus testimonia vel suffragia tua. Sed validior est amicitiæ caussa quàm gratiæ. Precarias epistolas postpone legitimis: his frequentiùs caritas studeat: illas nonnunquam præstet humanitas.

1 familiaritati, licèt à nobis olim repertæ] *Lego*, fa. l. à. n. olim receptæ..

Epist. 89.

EXpectare non debui literas tuas, quibus indicium mihi faceres honoris accepti. Itaque verecundiam tuam gratulatione præuenio, & opto vt augeat gradū meritis tuis iure delatum continuata felicitas. Restat vt styli assiduitate acuas inter nos amicitiæ diligentiam, vincásque officiis[1] intercessus tuos. Ille[a] enim verè incrementis suis maior est, quem sublimitas parti honoris inclinat. Vale.

a Sic v. c. vulgò leg. enim veniæ status incremētis.

1 intercessus tuos] *Gruterus putat*, successus tuos. *Quod ad Symmachi sententiam valde pertinens approbarem, si lectionem alienam nimis à vulgari, cuiusquam Ms. iuuaret autoritas.*

Epist. 90.

INcassum dissimulationis & taciturnitatis accusor, cùm debitam diligentiam,

a v.c. tuã Ioue teste

a Deo teste, nō deseram. Sed nequitiâ meorum arbitror accidisse, vt missa ad te scripta b resederint. Quæso igitur ne ex infrequentia literarum meus in te animus æstimetur. Nam plerumque officiis simulatur affectio. Amicitiæ [illegible] synceritas pectoris magis fidem po[illegible]t, quàm delinimenta sermonis. Vale.

b v.c. residerent, vt lib. Scot.

Epist. 91.

c Lib. Pit. coitus.

d Al. habuimus.

PIgnora nostra coniunximus. [1] Atqui id consentaneum videtur, vt quos c [2] coctus participes d habemus, etiam honore sportulæ prosequamur. Duos igitur solidos offerēdos tibi misimus: paruum munusculum, si æstimetur precio sui: religiosum, si amore pendatur.

1 Atqui] *Lego*, Atque.

2 coctus participes] *Verè ad oram li. Pith.* coitus. *Coitus pro contractu nuptiarum. Coniungatur autem lucis causâ epistola 97. & ep. 98.* eod. *lib.*

Epist. 92.

ROmam te venturum certa fama promiserat. Spem visendæ præstantiæ tuę multo gaudio ceperamus. Sed improuisò mutatus nūcius indicauit quòd pio accitu Domini & Principis nostri ad votiua [1] remeares. Ergo officiū salutationis, qđ coràm speraueram deferēdum, styli honore

com-

compenso : téque oro vt ingrauatam vicem referas, quæ suadeat desiderari ex me crebra colloquia, si [a]ostendero prima placuisse. [a] F. si esse̅deris.

1 remeares] *Imò*, remearis.

Epist. 93.

PRo vtroque nostrûm caussam diuturni silentij reddidisti: nam me quoque fateor scribendi officio hactenus temperasse. Tuâ igitur purgatione defensus, diluere literis quod commune est, nō laboro. Nūc omnium statu in tranquillum redacto, ęmulis studiis omissa repetamus. [1]Ita enim demum probatur temporis fuisse, quòd diu [2] intra nos stylus quieuit, si nunc redditâ facultate mutuam diligentiam frequens sermo reparauit.

1 Ita enim demum probatur] *Cōcinniùs Mercerus*, l.e.d. probabitur.

2 intra nos] *Potiùs*, inter nos.

Epist. 94.

ET si tu à literis temperasti, exempli tui imitator esse non debeo. Integro igitur tibi largam salutationem : nec diffido reddēda saltem mihi esse officia, quæ à te fuerant inchoanda.

Epist. 95.

SOlet bonis liuor obstrepere : vt nunc speratū pręsentię tuę gaudiū mihi sub-

duxit inuidia. Hactenus vires suas in dāna voti communis intenderit. Sic ero contentus, quòd me aduentus tui expectatione fraudauit. Ipsum te sospitem manere patiatur, & tandem cum vtrôque nostrûm redeat in gratiā. Instar beneficij erit, si mihi contingat de te [1]ex voluptate securitas.

1 ex voluptate] *Gruterus*, ex voluntate.

Epist. 96.

AMo literas tuas, sed expecto præsentiam. [1]Nam etsi dierum ratio pollicetur plura me scribere, spes aduentus tui nō finit. Sed quod nūc epistolæ tuæ detrahimus, coràm fabulis rependemus.

1 Nam etsi &c.] *Lego & distinguo*, N. & sic d.r.pollicetur. Plura *&c. Minus affine est illud Schoppij*, exspecto pręsentiam, quā mihi dierum *&c.*

*Symmachus *** Epist.* 97.

SVmpto aduentus mei nuncio, de quo non potuit apud te fama reticere, expectaui vt prior scriberes, vel quod est amabilius, vt ipse Formias commeares. Sed quia vtrumque vel dissimulatio ~~tua vel~~ occupatio denegauit, in partes tuas libenter ipse succedo: téque oro vt mihi aut excursum tuum pręstare digneris, aut, si obstat aliquid, saltem literariâ salutatione respondeas.

Hac

Hæc epiſtola in Schoppiano Mſ. nonageſimã ſextã ſequebatur libri huius: primùm à Schoppio edita nuper Veriſ. lib. 4. cap. 17.

Epiſt. 98.

GRatum mihi eſt, quòd promptiſſimum ſtudiũ rei noſtræ dignaris impendere, & quòd te noſtri memorem ſcriptorum aſſiduitate teſtaris. Hinc fit, vt officiis tuis etiam cura noſtra reſpõdeat. Libenter igitur tibi rependo ſermonem. Et quamuis ſpontaneam iuuandis homininibus meis adhibeas voluntatem, hortamentum tamen petitionis adiicio, vt officia quæ ſpõte tribuis, cumules prouocat*.

Epiſt. 99.

CVm petis beneficium, præſtitiſti. Plus enim mihi ex amicitia tua, quã tibi ex noſtra defenſione quæſitum eſt. Nihil igitur aſſumã gratię meę, cùm plurimùm tuæ debeam. Poteſt tamen adhuc iſtiuſmodi munus augeri ſcribendi aſſiduitate: vt cumulet voluntas familiaritatem noſtram, quam nunc videtur neceſſitas inchoaſſe.

Epiſt. 100.

IVuãdi ſunt mãcipes ſalinarum, qui ſplẽdori atque vſui patriæ communis inſeruiunt. Igitur, auditis eorum querelis, adeuntibus deferto iuſtitiam, & vrbi Ro-

me vtilem,& tuis moribus congruentem. Vale.

Epist. 101.

PRo filiis nostris Deo iuuante coniunctis in duobus solidis ad te misimus sportulam nuptialem: quam cùm promptâ dignatione susceperis, documentum dabis omnia amicorum festa esse communia.

Epist. 102.

NVptiis quidem filij mei te quoque inter amicorum potissimos interesse voluissem. Sed quia longa absentia tua desideratum mihi negauit officium, in duobus solidis sportulã misi, [a]vt vigere apud me tuam memoriã votiuâ oblatione testarer. Paruum quidem munusculum est, si æstimatur precio sui: religiosũ, si amore pendatur.

[a] v.c. habebat malè vt ingere apud.

Epist. 103.

OMnia, quæ sine auctore iactantur, incerta sunt. Sed ego in sacræ virginis famã nihil patior licere sermonibus. Quare officio Pontificis, fide Senatoris admoneor proferre comperta. Diceris ante annos legibus definitos Vestali secreto velle decedere. Nondum credo rumori, sed assertionem tuæ vocis expecto, quæ opinionis dubium aut agnoscat aut respuat.

Vide notas I V R.

Epist.

Epist. 104.

TAndem de actibus tuis certum me facere dignatus es: quibus lectis atque decursis, lætatus sum vitæ & innocentiæ tuæ apud Iustum, cæteris in rescribendo diligētiam defuisse, quos tu ad referendā gratiam dignaberis incitare: vt intelligam vicissitudine prouocatus, epistolas meas iisdem fastidio postea non futuras.

Epist. 105.

ALiorum quidem tibi spectanda est sententia, quos decet de Patribus iudicare. Mei ingenij exilitas etiam parua miratur. Quare velim credas nihil tibi ex meo testimonio honoris accedere. Nam *Vide notas* etsi laudari ab laudato viro vetus dictum I V R. est, nostri tamen mediocritas non multum famæ tuæ claritudinē iuuat. Sed quia voluntati tuæ mos gerendus est, quicquid de orationibus tuis sentiam, iussus expediam. Propè est vt te arguere debeā, quod seculo nostro [1] Tullianum stylum famæ parcus inuideas. Respondebis omnem te operam condendæ historiæ deputasse. Ignosce auaritiæ meę, si vtrumque desidero. Nam pari nitore atque grauitate Senatorias actiones, & Romanæ rei monumenta limasti: [2] vt planè Homeri .... relatione vsus ...., id est, æquimanum

te esse pronunciem. Perge igitur, quæso, & stude hanc posteris dotem relinquere: vt quæ diuisa in singulis authoribus antè placuerunt, eadem nunc in te coniuncta laudentur.

1 Tullianum stylum famæ parcus inuideas] *v. c.* Tul. styli famem parcus inuadas. *Vnde Merceri coniectura est*, Tulliani styli formam parcus inuideas. *Nos vulgatam nõ mutamus, vt cui elegantiæ sat, & lucis.*

2 vt planè Homeri .... relatione &c.] *Has lacunas Schoppius ex Giphanij Ms. ita implet*, vt planè Homericâ appellatione περιδέξιον, *id est, æquimanum, &c. Est autem locus Iliad. φ.*

ἥρως Ἀστεροπαῖος, ἐπεὶ περιδέξιος ἦε.

Epist. 106.

CVm iam Decembrium KL. tempus appeteret, redditæ sunt mihi literæ, quæ te annalem trabeam meruisse loquerentur. Credas velim, multo ex ea re gaudio mentis meæ habitum splenduisse. Primò quòd ita naturâ comparatum est, vt omnes sibi delatum decus iudicent, quod [a]dign⁹ acceperit. Dehinc, [1]quia honori iãpridem togæ & ordini rarus nimísque difficilis, tandem summatem ciuilium partiũ virũ respicit. Postremùm, quòd amicitias nostras needũ aliis officiis inchoatas

a v. c. dignas.

prom-

promptâ euocatione [2] iunxisti. Vidésne quàm probabiles lętitiæ meæ caussæ sint? Sed vereor ne his parum credas, [3] cùm [a] accitus accusem: quamuis iusta ratio sapientem nõ possit offendere. [4] Quo enim precio ad prima fascium tuorum sum vocatus aùspicia, paucis diebus Galliarum longinqua penè ......, ex me itineris apparatum cogita .... impedimentum, defectum cursus publici, & brumalis lucis angustias. Nónne mihi [5] ante KL. Iun. futurus erat irritus labor, aut post inuerecundia ...... ventus. Hęc oro te æquo animo ...... pronunciet amicitiæ nostrę bonus author esse dignaris. Eo animo interpretare, quæ iure astruo, quo rogasti: nec propositum tuum deseras. Solus enim benignè creditur aduocasse, qui excusatione nõ lęditur.

a F. accitos.

1 quia honori] *Repono*, quia honor.

2 iunxisti] *Mercerus mauult*, vinxisti.

3 cùm accitus accusem: quamuis &c.) *Et emenda cum Schoppio & distingue*, cùm accitus excusem. Quamuis i. r. sap. non potest offendere.

4 Quo enim pretio &c.] *Pretij nullius pleraque ista. Ex optimo illo Giphanij Ms. restituit commodissimè Schoppius, atque supplet*, Quo enim pacto (*error ex compendio*, ptio) ad prima fascium tuorum vocatus au-

ſpicia p.d. G. longinqua penetrarem? Exime itineris apparatum, cogita hyemis impedimentum, def. &c. *Plena, clara, certa.*

5 ante KL. Iun.] *Benè Gruterus*, ante KL. Ian. *quod & arguit epiſtolæ huius initium, & mentio hyemis ex Mſ. ſuprà adiecta*, & ep. 3. *lib.* x. j.

Epiſt. 107.

MVltâ me gratiâ nexuiſti: & cùm prioribus officiis tuis adhuc ſoluendo nō ſim, denuò aliud poſco quod debeam. Conſul me ampliſſimus auſpiciis honoris ſui intereſſe præcepit, cuius literis tua quoque acceſſit oratio. Hæc vt venturo honeſta eſt, ita excuſanti vehementer onerosa. Sed tua æquitas verecundiam meam [1] verâ felicitate releuabit. Ille vt ſit placatus enitere, cui me triſtis de fratre caſus excuſat. Nam mihi turpe atque impetibile eſt attonito animo & fronte mœſtâ lætos adire conuentus. Quid fortunam meam deceat, agnoſco: cum qua nimis cōtumaciter agit, qui accèpto vulnere ſtatim miſer eſſe diſſimulat. Si iuſta, ſi neceſſaria, ſi vera prætendimus, facito oro, vt tam promptâ veniâ ignoſcat abſentiæ meæ, quàm bonâ affectione vt pergerem, poſtulauit.

Confer hāc epiſtolā cū epiſt. 94. ſuprà lib. 1. & epiſt. 21. ſuprà lib. 3. ad Gregorium quarū idē eſt argumentum.

1 verà

1 verâ felicitate] *Imò*, v. facilitate.

Epist. 108.

REctè Cęcilius comicus, Homo, inquit, hominì Deus est, si suum officium sciat. Hanc ego in te dixerim sententiam conuenire, qui gratiâ tuâ in nostris negociis curam vigilem præstitisti. Hinc in nostro pectore memoria, laus in ore versatur. Nec in præsentia modò floret facti & studij tui gloria, sed, vt mens augurat, [a] in æuum vigebit. Prolixior agendis gratiis sermo etiam nunc competeret, ni vererer ne simul totum videar expêdisse quod debeo. Impatiens est accepti beneficij, qui nexu properat liberari. Nec videtur mutuam operam quasi amicus accipere, si erubescit ad moram gratiæ. Alia mei ingenij ratio est. Pecuniæ fœnus accelero persoluere: officiorum vices diu opto debere. Vale.

a in, *abest à v.c. non malè abest etiam à lib. Sc.*

Epist. 109.

MOnes vt æquo animo feram vel æmulorum facta improba, vel ingratorum fœda decreta. Conuenit cum studio atque ingenio nostro cócilij tui qualitas. Nullius quippe tã vehemens nequitia est, vt motu meo digna sit. An ego istud ferã molestè, qui nouerim Marcellorũ monuméta sublata Verre Pretore, & Marianis

Vide quæ scripsi in notis.

trophæis nequaquam manus inuidas pepercisse? In sola conscientia est fructus & ratio virtutis. Nihil moror statuas & publica falsa titulorum, qui fucum faciunt Prouincialium oculis, qui animis. Quòd si mihi [a] vllus fauor testimonij publici affectandus foret, iudicio tuo & similium contentus esse deberem, vel fidicinis exēplo, qui indignatus confidentium turbę, sibi & Musis cantum ciebat. Vel secundùm [1] Heraclitum Physicum, qui summā laudis arbitratur placere vni: [2] is esset optimus, qui probaret. [b] Pro qua re esto securus patientiæ nostræ, & gratulare mihi, quòd ego solus torqueo corda liuentium: [c] cùm alij, quibus statuæ quoquomodò tributæ sint, nihil habeant inuidendum.

a v.c. vllus honor

b v.c. Quare ego.

c Al. cum illi.

1 Heraclitum Physicum] *Mss.* phūm. *Lego*, Philosophum.

2 is esset &c.] *Verè Mercerus*, si esset.

Epist. 110.

VAleo quantùm sinit æger animus. Atque vtinam leges æquè mecum valerent, quarum sanitas ab ipsis plerumque corrumpitur, quibus curanda mandatur. Non pergam longiùs, cùm hoc ænigma nostrum frater meus Bulephorus possit aperire. Cui vt amicitia mea chara, ita

querela comperta est. Is vbi te scientem doloris mei fecerit, confido tali adiutore leges ad fora nostra redituras.

Epist. III.

EXprobraueras mihi antehàc feras, quibus non est vsa Quæstura filij mei. Mordebar commemoratione irriti beneficij, de quo arguere amicum [1] nec compotem gratię debui. Tu verò etiam precia, vt vir excellentissimus communis frater Protadius allegat, nec speratæ [2] nec traditæ [a] rei epistola ..... me si credis à verecũdia ad pecuniam, etiam lata conuentio. Minùs enim graue est debitorem quàm ingratum videri. Est igitur optio tua ...... quos tempestate dicis amissos naufragia taxare. Habes in manu quantò æstimare debeas inefficacis voti benignitatem. Tantùm maneat amicitia nostra, nihilque fortunę in eam liceat. Summam pone dispendio. Non subducam pecuniam meam nauis tuæ casibus.

a *Fortè leg.* rei postulas à me, sic redit à verecũdia, *&c.*

1 nec compotem gratiæ debui] *Contra perspicuam autoris mentem istud. Benè Gruterus* n. c. g. debuisti: *nisi si malis*, decuit.

2 nec traditæ rei epistola .... me &c.] *Totum locum sic restitue*, nec tr. rei postulas à me. Sic redis ab inuerecundia ad pecuniam, Est iam læta couentio.

Epist. 112.

[1] SOſpitem tuum FauſtinumSenatus amplissimus in ſocietatem recepit. Tanta apud nos teſtimonij tui antiquitas fuit, vt differri quæ velis, inſtar iniuriæ ſit. Tibi igitur acceptum ferat ſtudium totius ordinis. Nam vt beneficio ſacro debet dignitatis impetrationem, ita tuo decreti noſtri celeritatem.

1 Soſpitem tuum] *Grut.* hoſpitem &c.

Epist. 113.

PLerique te accitu Conſulis Mediolanum venire credidimus: pars in Gallia reſediſſe iactabant. Inter hæc opinionum varia, quónam mittenda eſſent Quæſtoria dona, dubitaui. Poſtquàm mihi ſoluendi officij occaſionem tribuit aduentus tuorum, Olarentio, cuius ſpectatam fidem noueram, conſueta munerum deferenda cõmiſi. Non aſpernabere, vt æſtimo, dyptici & apophoretici oblationem. Neque enim graue eſt verecundiæ tuæ, ſolennia & votiua ſuſcipere. Quæ cùm amicitiæ deferantur, pertinet ad charitatis confeſſionem, vt deberi ſibi hæc animus ſumentis ſuadeat.

Epist. 114.

ARiminium ſæpe prætteriens magiſterio tuo didici amicos honorare mu-

nusculis. Quare tuo institutus exemplo necessaria vsui magis rependo quàm defero: quæ nisi promptâ dignatione susceperis, videbere meam facilitatem de acceptis totiens notare muneribus.

Epist. 115.

PRomptum mihi atque decliue negocium credidisti, in quo nullum nisum tibi operæ meæ vendito. Quippe vbi primùm spectabilem virum Faustum tua epistola, meus sermo conuenit, [1] vt Epiro mancipium deambiget: sin examen accersat, nequaquam aduersatus est postulatis. Spero igitur accitu eius breui affore hominem, quem vestrum alteri disceptatio familiaris adiudicet. Sed de hoc satis verborum est. Te oratum volo, vt nos subinde scriptorum honore locupletes, & quod nunc caussâ cogente fecisti, id amicitiâ hortante non deseras.

1 vt Epiro mancipium deambiget: sin examen acc. &c.] *Nec idonea verba, nec sensus. Probabilis Merceri emendatio est*, vt Ep. manicipium, de quo ambigitis, in examen accersat, &c.

Epist. 116.

PRæsumebam quidem iustitiam tuam fratris mei Magnilli synceris actibus affuturã. Sed fide cognitionis auditâ, quã

[1] bonis omnibus aduentātium ſermo patefecit, admodùm gratulatus ſum, quòd illi ęquum iudicem fortuna prętitit. Ago igitur gratias [2] pro amici tui ſecuritate, cuius innocentiſſimam vitam ſententiæ teſtimonio comprobaſti. Et ſpero contemplatione tuâ breui cæteras infortunij eius reliquias ſubmouendas. Itaque vt promptus partes ingenitę tibi æquitatis arripias, precator accedo, memor ſemper futurus beneficij tui, ſi eum quem conſtanter purgare dignatus es, tandem ſecuritas plena reſpexerit.

1 bonis omnibus] *Fortè meliùs*, bonis ominibus.

2 pro amici tui &c.] *In vicem τοῦ*, tui, *ſubſtituerim*, mei.

Epiſt. 117.

PLurimum voluptatis ex literis tuis antè capiebam: nunc lacrymabili [a] conqueſtione mentem legentis infuſcas. Vbi illa prudentia, quæ te & naturæ bono & veterum lęctione contra omnia fortunæ tela firmauit? Dignam viro aſſume patientiam, & quæ mutari nequeunt deſiſte lugere. Leuiora tibi cuncta poſt improbum generum debent videri. Cur autem torpori atque ocio vaces, & patrimoniis [1] negligens feriatus paſcas dolorē? Curæ ſint tibi reli-

a Ita repoſui, licèt v. c. habeat, conquiſitione.

reliquiæ rerum tuarum, quas facinorosus inuasor exhaustas & laceras reliquit, ne in his reipublicæ necessitatibus recuperata [2]sustentare non possis, quæ priùs amissa contempseras.

1 negligens feriatus] *Lego*, neglig. ac feriatus.

2 sustentare non possis] *Lego*, sust. non possint.

Epist. 118.

COactum te licèt fatearis vt scriberes, ego tamen non minùs acceptum tibi refero, quòd me styli honore dignatus es, quàm si hoc spõte fecisses. Sed videris qui fuerit author muneris tanti. Mihi ex illis literis [1] non onus tantùm gaudij, sed fructus euenit. Didici enim commeatu annonario conualescere vrbis securitatem. . . . . . [2]codicem constitisse rationem. Nam cætera, quæ pòst secuta significas, ipso inuito [3] opinor exorta: & sperare debemus talem fore in reliquis disceptatorem, qualem tibi ostendit prima cognitio. Ego tamen ad incitamentum iustitiæ, quam meritis tuis arbitror deferendam, familiares literas misi, quas, si ratio poposcerit, in manus eius facies peruenire. Aliud enim salubritatis genus conditio temporum nõ permittit adhiberi. Volo autem sciàs (&

ſponte pro amicitia noſtra debes aduertere) curam pro te meam non deſiderare monitorem : ſed non poſſe ampliùs fieri, quàm vt tibi animum diſceptatoris petitio noſtra conciliet.

1 non onus tantùm] *Nihil inſulſius. Lego*, nō honos tan. *Et refero ad prius illud*, me ſtyli honore dignatus es.

2 codicem conſtitiſſe rationem] *Lego*, codicum c. r.

3 opinor exorta] *Accommodatè Gruterus*, op. extorta.

Epiſt. 119.

LVdos prætorios præparamus, quorum ornatus peregrina animalia deſiderat: vt nouo cultu Romana ſplendeſcat editio. Addaces igitur & pygargos ſtudio mihi opto præſtari, quorum copiam limes vobis finitimus ſubminiſtrat. Dignare igitur amicitiā noſtram votiuo pignore fœderare. Non ero impar ad viciſſitudinem rependendam, ſi quid etiam tuus vſus exegerit.

Epiſt. 120.

SPem mihi aduentus tui de longo tempore pollicebar. Tu etiam nunc de me ſcriptorum vices poſtulas, & diuturnam quodammodò minaris abſentiam. Nam quid ſibi vult mutui ſolatij poſtulatio, ſi redi-

reditus apparatur? Si quid igitur apud te consiliis meis loci est, suadeo vrbem reuisas, ad quam te & amor ciuicus vocat, & cura Quæstoria: cuius apparatus etiam si copias diuitis habet, requirit tamen diligentiam candidati. Vale.

Epist. 121.

ANimum quem nobis rependis, agnouimus recentium serie literarum, sed molestè ferimus huius muneris raritatem. Et ideo adhortamur, vt frequenter arripias indicium familiaris officij. Petitio tua super hæreditate C.M. V. Ærij, neque mihi neque aliis, qui tui curam gerunt, probabilis visa est. Nam quę iure ac legibus sunt relicta, alienari impetratione non possunt. Quod ita esse Valentinianus communis amicus expertus est, qui magnoperè laborauit, vt aliquid, si fieri posset, [a] excluderet. Sed cũ refragante iustitiâ deseruit laboris effectus. Proinde si quid mihi credis, remoue à te huius petitionis inuidiam, quod etiam consorti petitionis tuæ opto suaderi. Malo enim vobis integram esse famam, quàm imputari huiusmodi petitionem. Hęc me amicè & benignâ circa te voluntate suadere, pro mutuâ in nos diligentiâ recognoscis. Intelligis enim nihil me magis quàm

[a] *Lib. Pith.* excuderet: sed e.r.i. deseruit.

existimationem familiarium nostrorum debere curare.

Epist. 122.

MOre institutóque maiorum, incestum[a] Primigeniæ, dudum apud Albam Vestalis antistitis collegij nostri disquisitio deprehendit: quod & ipsius, quæ contaminauit pudicitiam sacram, & Maximi, cum quo nefandum facinus admisit, confessionibus claruisse gesta testantur. Restat vt in eos, qui ceremonias publicas abominando scelere polluerunt, legum seueritas[b] exeratur. Quę tibi actio de proximi temporis exemplo seruata est. Et ideò dignaberis, Reip vtilitatem legésque considerans, facinus cũctis vsque ad hunc diem seculis seuerissimè vindicatum competenter vlcisci. Vale.

[a] Al. primogenię.

[b] Lib. Pith. exerceatur.

Epist. 123.

SEcundùm proximæ ætatis exempla, clarissimo & excellentissimo viro fratri nostro præfecto[c] Vrbi[1] Primigeniæ Virginis, quę sacra Albana curabat, à collegio nostro vindicta delata est. Sed quia literis eius caussæ probabiles[d] asseruntur, quòd neque muros Vrbis ęternę[2] tanti criminis reum fas sit intrare, neque ipse ad lõginqua possit occurrere: cùm facinus vbi admissum ęst debeat expiari: necesse esse per-

[c] Lib. Pith. vrbi incestatæ Primogenię.

[d] afferuntur.

perſpeximus poteſtatem finitimam conuenire, & cui prouinciarum iura mandata ſunt, vt in Primigeniam, quæ[3] publici criminis maculauit arcana, corruptorémque eius Maximum,[a] qui quidem flagitium non negauit, ſeueritas ſemper his adhibita criminibus[b] exeratur. Dignaberis igitur conſideratis confeſſionibus, quæ nefandi criminis tragœdiam prodiderunt, iniuriam caſtiſſimi ſeculi reorum ſuppliciis vindicare.

a *Lib. Pith.* qui vitiũ nõ negauit.
b *Al.* exerceatur.

1 Primigeniæ] *Al.* Primogeniæ. *Veſtalem autem maximam Iuretus interpretatur. Malim ego proprium eſſe nomen Virginis.*

2 tanti criminis reum] *Lego*, t.c.ream.

3 publici criminis] *Non hoc nauci eſt. Gruterus*, publ. Numinis. *Malim*, Pudici Num.

Epiſt. 124.

IDoneum tempus eſt, quo probemus quid amicitiæ noſtræ religionis exhibeas. Delatus eſt enim à clementiſſimis Principibus ordinarius Conſulatus. Et ideò curam tuam efflagito[1] in prodendis omnibus quæ poſcit editio. Homines mei ſpecierum precia miniſtrabunt. In hoc tantùm ſtudium tuum curámque deſidero, vt quamprimùm peruehi iuſtis preciis comparata præcipias. Vale.

1 in prodendis] *Corrigo*, in prouidẽdis.

Epist. 125.

Iunge epist. 47. lib. 10.

APud eos, quibus curæ debet esse fama temporum, ea quæ sunt iusta nõ sileo, certus atque securus nullius studium legibus obfuturum. Ob reliqua arcę vinariæ, quæ multis Præfectis superiores Principes exigenda mandarunt, atque magna ex parte collata Imperiali constat ærario, soceri mei Orfiti olim Præfecti, & ante annos quindecim sine vlla tituli huius cõuentione demortui pulsatur hereditas, obtentu epistolæ, quâ Diuus Constantius, id quod operibus publicis constabat impensum integrari per eum statuit: minatus ipsi atque officio, vt fieri assolet, sub conditione dispendium, si exactioni cura competens defuisset. Sed neque ipse mandatum sibi munus omisit, & [a] frequẽtes Principes, quæ Præfectura susceperit, ad posteriores Iudices transtulerunt. Hoc inclytus Valentinianus omni ætate memorabilis Princeps, & Diuus Gratianus sacris literis censuêre, à quorum definitione non decet deuiari. Dehinc cùm etiam crimina morte soleant terminari, in hac tantùm caussa contra optimos [b] Principis mores, ad posteros inopinata damna [c] tẽduntur, & tanquam integrum designatur, quod

a Lib. Pith. sequentes Principes quod P. susceperat.
b Lib. Pith. Principes moresq;.
c Alias in v. c. tradũtur. *ex quo effici potest*, trahũtur.

quod partim solutum est, partim à Rectoribus prouinciarum constituit eruendum. Super hoc cùm diuina iussa sumpsissem, fidem veri occultare non debui, cùm legis audientiam tribuerent his, qui neque in cognitione constiterant, neque sumpserãt relationis exemplum. Accedebat etiam caussa robustior, quòd materfamilias mea dudum emancipata bonorum possessioné patre mortuo non poposcit. Atque ideò rescripto se asseruit non teneri. Misi igitur sub relatione monumenta gestorum, sperans etiam tuæ religionis auxilio nouum exemplum posse remoueri, in ea præsertim caussa, quæ nos iure non implicat. Teneantur potiùs veri huius tituli debitores. Extat vetus professio [a] Campaniæ consularis: extant acta apud Hetruscum confecta Rectorem, quibus docetur exactio promissa reliquorum. Parcatur innoxiis, ne in omnes qui Remp. curant, inusitata forma procedat. Cõuenit seculo tuo ista iustitia, cuius [b] existimatio vestris consiliis debet ornari. Vale.

a Cãpani.

b æstimatio.

Symmachus Honorio. 126.

MEretur de præclaro animo tuo votiua caussa suffragium. [1] Prætoria [c] donum nouum Deo iuuãte expectat, in qua me crocodilos & pleraque peregrina

c Lib. Pith. domũ nostrã Deo.

ciuibus exhibere, & aliorum hortantur exempla, & propria [a] compellit animositas. Quare amicum meum [b] Byriacum benignè in curam tuam dignare suscipere, [2] vt insita promoueat. Habebis in posterum tantæ gratiæ non immemorem debitorem.

[a] impellit.

[b] Cod. Pith. Cyriacũ.

1 Prætoria] *Lego*, Prætura.

2 vt insita] *Fortè*, vt instituta. *Vitium ex compendio scripturæ.*

Epist. 127.

QVòd scribis, voluntariæ benignitatis est: quòd serò, curarum. Nos autem religionem meritis tuis debitam, & ocium nostrum styli assiduitate testamur. Eusciũ nostrum circumsessum domesticis negociis deduci in obsequium tuum præcipe, & quæ in meam notitiam pertulisti, de instruenda editione ludorum ipsi familiariter curanda committe. Vale.

Epist. 128.

SPortulam Consulatus mei & amicitiæ nostræ & honori tuo debeo. Hanc in solido vno ad te misi, orans vt benigno animo solemnia officij mei libamenta suscipias. Vale.

QV. AVRELII SYMMACHI EPISTOLARVM LIB. X.

CONTINENS EPISTOLAS familiares ad Imperatores, ſententias Senatorias & opuſcula: editus poſt eius obitum à Q. Flauio Memmio Symmacho V C.

Symmachus Theodoſio Seniori. I.

ETsi ſcio eſſe virtuti cognatũ pudorem, deſideraui tamen in literis celſitudinis tuæ copiã, maximarum rerum gloriȩ cõgruentem. Primò, quod amićitia poſtulabat, vt apud amantem tui næuum iactantiæ non timeres. Dehinc, quòd æquè manu & ore promptus fidem geſtorum tuorũ debueras linguæ honore dotare Nunc me ad famam reiicis, iubens aurem rumoribus de te præbere, cùm tanti negocij dignitas parem teſtem requirat. Sed qui animi mei ſecurus es, meritum tuum voci publicæ credidiſti, contentus veritate pro laude. Ergo Africa reualuit ex morbo, ſanè inuićtorum Principum medente conſilio, *Vide notas* IVR.

quorum remedium tu fuisti. Solent enim qui medicinam callent, cùm iam fortè vsu in magisterium prouehuntur, ac fiunt [1]emeriti officij, proximis imperare, & feriatâ manu curationem iuuare preceptis. Tua igitur palma laus temporum est. De qua ego plenè & indulgentiùs loquerer, nisi obsequerer singulari verecundiæ tuæ, & mihi oppidò precauerem, ne laudatus proximè ab excellentia tua fœneratam gratiam viderer retulisse: hoc est, quod aiunt, mutuum scabere mulos. Cui prouerbio ne videar esse confinis, præconia virtutum tuarum presso dente [a]restringo, præclaræ conscientiæ tuæ pendendum relinquẽs, quid vel ipse merearis, cuius ductu ꝓuincia mihi amica respirat, vel quid ego debeam, cuius fama sub tali teste nũquam succumbet inuidiæ. Vale.

a v.c. perstringo.

1 emeriti officij] *v.c.* artis emeriti. *Probum vtrumque. Sic lib.7.ep.*113 [.]honorum emeritus ociaris.

Gratiano Augusto. 2.

SCio amore factum, quo summates viros plerumque dignamini, vt sacræ orationi vestræ lector adhiberer. [1]Sed cùm intelligo sermonẽ illum præmittere, omnimodò de scriptis aliis quæcumque ad hoc locorum Senatus audiuit, me quoque

arbitror

arbitror pluris habitum esse quàm cæteros. Magnis enim negociis itidem, vt magnis comœdiis, edecumati apponuntur actores. Non idem honor in pronunciandis fabulis Publio Pollioni[a] quàm Bauio fuit, neque par [2] Æsopo Ethrusco[c] fama processit. Quare, optimi Principes, quæ in me bene consultatis, vt diuinitus oblata, complector. Laus tua, domine Gratiane, officium est meum, quoniam ita animatus es, vt cùm Reip. medicinam facis, operam meæ vocis accersas. Tu nobis publicas turbas in tranquillum redegisti.[3] Minima res stetit, quin omnes occũberemus:[4] tantùm flagitij dissignauerant, qui amplissimas potestates malis artibus[b] possidebãt. Ferox ille Maximinus ob res secundas, incubator iudiciorum, difficilis decidendis simultatibus promptus:[5] simúlque restituas in tranquillum redire. Quæ bona, etsi honoris tui necessitas contigit, meum tamen animum tanquam duplicata iuuerũt. Sed altiora metuentes nondum explet hic nuncius, quæ in alteram messem procedat ratio cõditorum. Facito igitur sciam quid inuehant horreis dies singuli, vt voluptas ocij mei cum patriæ copiis augeatur.

a Puto leg. qui Ambiuio. *de quo supr. lib. 1. ep. 24.*

b al. obsidebant. *vt in Lib. Pith.*

1 Sed cum intelligo &c.] *Has tenebras*

tollit Merceri correctio, sic legentis, Sed cùm intelligo sermoné illum prẹminere omnimodò scriptis aliis *&c. Nempe hæc Symmacho sententia est, cùm oratio illa præstet aliis omnibus scriptis, ideò ego qui eam recitaui, pluris habitus videor quàm cæteri.*

2 Æsopo Ethrusco] *Ianus Guilielmius suauißimæ apud doctos memoriæ vir, ingeniosam emendationem mihi paulò ante obitum significauit, háncce*, Æsopo & Roscio.

3 Minima res stetit] *Idem Guilielmius legebat verè*, Minimâ re &c.

4 tantum flagitij dissignauerant] *Benè Ms. V vou.* t.f. designauerant.

5 simúlque restituas &c.] *Mutilus locus, &, opinor, alterius epistolæ fragmentum. Interim pro*, restituas, *lego*, res tuas.

Epist. 3.

AD sextum Kal. Nouemb. Quæstoriæ editionis exordiis interesse me præcipis. Huius euocationis literas ante biduũ temporis præstituti circa Neapolim sumpsi. Purgat, vt vides, absentiam meam [a 1] longiùs itineris tractus, & functionis dies proximus. Sed, Diis iuuantibus, multis spectaculis vestris compensabo obsequij mei debitum. Nunc veniæ dandæ facilem quæso te præbeas. Neque enim fas est, vt tanto dispendio meo etiam culpa iungatur.

a F. longior.

1 lon-

1 longiùs itineris tractus] Leg. longus it.tr.

Epist. 4.

PRopositi atque ingenij mei est eorum famam curare quos diligo. Tibi autẽ plus me fauoris impendere hortatur affinitas. Quocirca impatienter fero [1] apparitorum Notariis Senatu nunciari, quòd Romani populi magistratus abesse patiaris: & in tuam referri inuidiam, quòd patriæ functiones ab obnoxiis deferuntur. Id etsi falsò in aures publicas præsumo perlatum, fungor tamen in admonendo parentis officio: & deprecor vt cæteris administrationis tuæ laudibus hunc quoque titulum, de quo laboramus, adiicias. Graue quippe est, vt generosæ familiæ viro, summis per Africam Tribunalibus Præside, collegæ nonnulli munia Romana detrectent, & annus penè editionibus vacuus, Proconsulari fastigio gignat inuidiam. Audiant certè qui deferunt functiones, quantâ impendij mediocritate anni superioris Prætor Ædesius Vrbanos fecerit ludos: & de exemplo colligant, quid præsentibus Magistratibus honoris & leuaminis deferatur.

1 apparitorum Notariis Senatu nuntiari] *Minusculâ literâ scribo,* notariis. *Quid*

sint notaria *seu* notoria,*ex I C.priscis constat, Augustino etiam,& Apuleio. Adi Iac.Cuiac. lib.1.Obser. c.33. & lib.3. cap.3. Ita noster ep. 44.infrà, eod.lib.* vt apparitores Præfecturæ vrbanæ partim notariis, partim suggestione signarunt.*Sed & pro,*Senatu,*lego,*Senatui. *Neque aliter ep.eapse 44. nunciasse quid Senatui apparitores dicuntur. Et nuntiatores ob eam rem iidem dicti in l. ab accusatione,* §. *nunciatores.D.ad S C.Turp.*

Epist. 5.

INteresse votis tuis animus adfectat, sed valetudo corporis longum recusat excursum. Nam, vt est morborum ferax ocium,denuò me pedum vinxit dolor,dum quieti ruris indulgeo. Da igitur, quæso te, officio meo iustam remissionem, & interim sine nuptialibus me domus vestræ abesse pignoribus, vt paulisper fœderibus sanatus admiscear.

Epist. 6.

NOn solet ab amicis anxiè venia postulari. Quapropter pauca [a] cogo sermone. Ocianti mihi in agro solitus vnius pedis morbus [1] oppressit. Itaque obeundis officiis vacationem desiderati muneris peto.Dabunt Dij auspices facultatē, vt nuptialibus familiæ vestræ votis cōpos sanitatis intersim.

[a] *Fortè leg.* pauca *cogo.*

1 oppressit] *Lego,*obrepsit.

Epist.

Epist. 7.

FRater meus Rabilianus, genere & amore conſpicuus, iniuriæ ſuæ acerbitatem priuatâ apud me conqueſtione defleuit: aſſerit enim Procuratorem ſuum ſine cuiuſquam denominatione correptũ, & cùm vindictam de te impetrare debuerit ....

Ex *Mſ. Giph. reliqua huius epiſtolæ ſic eſſe ſupplenda Rittershuſius noſter admonuit* .... quam cum Romæ degeres poſtulauit, auctam domus ſuæ cognouit iniuriam. Id ego obliuione arbitror accidiſſe. [1] Quando enim præcipere quod incoram poſitus improbaſti? Quare vt parens moneo ne augere quæ doluit genus putes eſſe conſcientiæ. Certè ſi adeſt æquitas iudicatis, familiariter mihi ede rationem, ita vt noueris pro abſentibus dominis rectoré ſuſcipere debere partes defenſionis.

1 quam. e.præcipere] *Idẽ Rittershuſius coniicit*, Quomodo e.præciperes.

Epist. 8.

MEretur auxilium tuum cauſſa communis. Nam quicquid ad Senatorias pertinet functiones, participatâ ope & coniunctâ animoſitate peragendum eſt. Iuua igitur authoritate, quâ dignum eſt, partes atque rationes ad ampliſſimã Cu-

riam pertinentes: multum ex hoc negocio habiturus, si munia ordinis nostri, quæ iamdudum fluctuare manifestum est, solutio ab obnoxiis efflagitata parauerit.

Epist. 9.

EDitioni nostræ fortuna consuluit, quæ te regendæ Apuliæ voluit admouere. Vtere igitur [1] occasione præstandi, & ad Præturam domus nostræ, ad quam feliciter de transmarinis locis vrsi proximè [a] proferentur, conuenientia decerne præsidia, vt prioribus officiis tuis, huius quoque cumulus [b] amplietur. Vale.

a v.c. perferentur.
b Malim vt est in v.c. applicetur. Sicque lib. Pith.

1 occasione præstandi] *Leg.* occasione præsenti, *aut*, præstanti.

Epist. 10.

DIligentiâ tuâ & iudiciali vigore delector. Sed inopia vel potiùs egestas ordinis Formiani, etiam curationis impatiēs est. Nā sicut affecta diuturno morbo corpora sæuiorem medicinam ferre non possunt: ita Curia numero & paupertate tenuata, duritiâ immodicæ emendationis extinguitur. Libens igitur parentis sume consilium, qui non defendit ordinis culpam, sed correctionis modum postulat. Habenda est ratio vectigalium publicorũ, & lauacri æstiui instauratio cum Reip. viribus conferenda: vt si quid redundat expensis

pensis cæteris, in sumptum operis conferatur. Dandum quoque est instaurationi largius tempus, ne quid deroget firmitati præcipitata reparatio. Nihil ex hac mora tuæ gloriæ detrahitur.

Epist. II.

SI nouum beneficium de vrsorum comparatione peteremus, longior ambitus esset habendus. Sed cùm promissa repetũtur, admonere te potiùs quàm rogare cõuenit. Hæc igitur epistolę meę summa est, vt homines meos, quibus ferarum mandauimus emptionem, iuuare adminiculo non graueris: vt editio nostra, quam Deo auspice [1] pro filio præparamus, tuis auxiliis, meis sumptibus instruatur. Vale.

1 pro filio præparamus] *Ian. Guilielmius*, pro filio Præ. (*i. Prætore*) paramus. *Vetustè quidem & venustè. Nec tamen muto quicquam, quia præparationem ludorum dixit alibi sæpè noster, & ante initos magistratus ludi populo exhibebantur, veluti à Prætoribus designatis: qui vtique nondum ἁπλῶς Prætores vocabantur.*

Epist. 12.

SVessanorum allegationes commendat tibi publicus magistratus, mihi priuata miseratio. Atque ideo à te iudiciarij vigo-

ris auxilia, à me verba poſcuntur. Fungor igitur partibus meis, & te familiariter rogo, vt auditis infelicium implorationibus, in eam partem quæ eſt iuri & miſerationi amica, mouearis.

Epiſt. 13.

PRima mihi ſcribendi cauſſa eſt, vt tibi honorificentiam ſalutationis exhibeam. Secunda, vt probatam mihi modeſtiam tuam iuſtâ petitione conueniam. Plurimi enim de familia domus meæ per fugam elapſi, in his locis, [a] quæ tibi vicina ſunt, deliteſcunt. Hos auditis allegationibus meis quæſo reſtituas. Conuenit tuis moribus, & amicitiæ noſtræ contemplationem gerere, & ſeruili nequitiæ negare perfugium.

a Cod. Pit. quæ tibi conterminaſunt.

Epiſt. 14.

POſtquam de freto Siculo literas tuas ſumpſi, ad curam viciſſitudinis incitatus, ſalutem mihi nuncio ſecundare, tibi opto ſuppetere. Dehinc, [b] de apparatu meæ editionis admoneo, quamuis religioſus animus monitorem alterum non requirat. Præ cæteris autem, quæ Romana ſpectacula deſiderant, crocodilos functio theatralis efflagitat. De quibus fidam tuam ſponſionem teneo: cui facilis ſuccedit effectus, ſi peculiariter [c] in rem miſſis ſuffra-

b Lib. Pit. ne de apparatu noſtræ edit.

c Lib. Pit. immiſſos.

giꝭ tui nisus [a]adfuerit. Vale.

a Lib.Sci. adiuuerit.

D.*Valentiniano semper Aug.Symmachus V.C.Praef.Vrb.* 15.

QVieto mihi, & iampridem à desideriis honorum remoto, Praefecturam multis cupitam sponte tribuistis. Ago gratias tot bonorum circa me Principum voluntati. Sed intelligo,[1]quando plus sollicitudinis habeat magistratus qui ex iudicio, quàm qui ex gratia venit. Ille enim vt meritis datus, spē sui debet aequare: iste vt per beneficium quaesitus, [2]à periculo spectationis alienus est, D. Imperator. Quis ergo me huic oneri parem faciet? Scilicet vestra clementia,cuius interest ne temerè electus existimer. Mihi ad conscientiam satis est, non affectasse publicam curam.Iam qualis inueniar,in manu temporum est. Bonos enim magistratus fauor Principum facit: sempérque de moribus vestris virtutes Iudicum fluunt. Facite vt omnes intelligant, si fortè desit Rectoribus integer vigor & iusta conscientia,hominis culpam esse,non seculi. Nō sum voti immodicus,cùm honorem meū commendo authoribus suis. Quantum est enim, quòd ego numini vestro ago gratias? Facite vt vobis etiam Respublica pro me grata sit.

ris auxilia, à me verba poſcuntur. Fungor igitur partibus meis, & te familiariter rogo, vt auditis infelicium implorationibus, in eam partem quæ eſt iuri & miſerationi amica, mouearis.

Epiſt. 13.

PRima mihi ſcribendi cauſſa eſt, vt tibi honorificentiam ſalutationis exhibeam. Secunda, vt probatam mihi modeſtiam tuam iuſtâ petitione conueniam. Plurimi enim de familia domus meæ per fugam elapſi, in his locis, [a]quæ tibi vicina ſunt, deliteſcunt. Hos auditis allegationibus, meis quæſo reſtituas. Conuenit tuis moribus, & amicitiæ noſtræ contemplationem gerere, & ſeruili nequitiæ negare perfugium.

a Cod. Pit. quæ tibi conterminа ſunt.

Epiſt. 14.

POſtquàm de freto Siculo literas tuas ſumpſi, ad curam viciſſitudinis incitatus, ſalutem mihi nuncio ſecundare, tibi opto ſuppetere. Dehinc, [b]de apparatu meę editionis admoneo, quamuis religioſus animus monitorem alterum non requirat. Præ cæteris autem, quæ Romana ſpectacula deſiderant, crocodilos functio theatralis efflagitat. De quibus fidam tuam ſponſionem teneo: cui facilis ſuccedit effectus, ſi peculiariter [c]in rem miſſis ſuffra-

b Lib. Pit. ne de apparatu noſtræ edit.

c Lib. Pit. immiſſos.

gij tui nisus [a]adfuerit. Vale. *a Lib. Sci. adiuuerit.*

D. *Valentiniano semper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb.* 15.

QVieto mihi, & iampridem à desideriis honorum remoto, Præfecturam multis cupitam sponte tribuistis. Ago gratias tot bonorum circa me Principum voluntati. Sed intelligo,[1] quando plus sollicitudinis habeat magistratus qui ex iudicio, quàm qui ex gratia venit. Ille enim vt meritis datus, spē sui debet æquare: iste vt per beneficium quæsitus, [2]à periculo spectationis alienus est, D. Imperator. Quis ergo me huic oneri parem faciet? Scilicet vestra clementia, cuius interest ne temerè electus existimer. Mihi ad conscientiam satis est, non affectasse publicam curam. Iam qualis inueniar, in manu temporum est. Bonos enim magistratus fauor Principum facit: sempérque de moribus vestris virtutes Iudicum fluunt. Facite vt omnes intelligant, si fortè desit Rectoribus integer vigor & iusta conscientia, hominis culpam esse, non seculi. Nō sum voti immodicus, cùm honorem meū commendo authoribus suis. Quantum est enim, quòd ego numini vestro ago gratias? Facite vt vobis etiam Respublica, non me grata sit.

1 quando plus sollicitudinis] *Leg.* quanto p.s.

2 à periculo spectationis] *Turbat hoc quoque. Benè Gruterus*, à p. præstationis.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 16.

OLim me, vt res indicat, cogitationes numinis vestri secundo fauore respiciunt. Neque enim aliter Imperatoribus nihil temerè præstantibus, inter primos aut primus occurrerem. Dilatus ergo hactenus mihi cum Republica videor: quæ vbi in longinquas imperij partes, maiestatis vestræ curam vocauit, reperit apud vos meditata iuditia, D. Imperator. [1] Augustum est igitur, vt æternitati vestræ pro solo honore, quem cepi, gratias agam. Præfectos sæpè fecistis, & immensâ ætate facietis: sed quos assiduitas & vsus ingesserit. Me dudum Proconsularem virum, cedentē iam diu potentium moribus, antè capere magistratū, quàm expectare voluistis. Nunc vos oro atque obsecro, vt fauore perpetuo factum vestrum iuuetis. Amabile est pręesse ciuibus: sed placere difficile. Multū enim & inter cognitos semper dura constantia est. Quid quòd plerūque euenit, vt aliqui longo potentiæ vsu, iam nesciant honorem meum? Non deseruerint,

fuerint, qui dederunt. Ergo enitar vt potero, ne clemētiam vestram fefellisse de me prior fama videatur.[2] Vestri nominis erit; communem caussam tueri. Nam in bonis magistratibus, maiorem gloriam quærit temporum fama, quàm iudicium.

1 Augustum] *Malim cum Guiliel.* Augustū. *Tametsi Gruterus*, D. Imperator Aug. Iustum est igitur &c.

2 vestri nominis] *Lego*, v. numinis.

3 quàm iudicium] *Lego*, q. iudicum.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 17.

QVòd apud germanum clementiæ vestrę Diuum Principem nō sileremus, si eo res Romana frueretur, custodibus famæ eius insinuo, eâ deuotione, quâ Pręfectum vestrum decet fidem præferre blāditiis, D. Imperator. Falsò creditum est, quod vrbanæ fastigium potēstatis, peregrini ac superbi vehiculi vsus attolleret. Hęc enim ratio sola nouum statutum benigno tunc persuasit ingenio, vt veterem magistratum diues pompa gestaret. Recusat istiusmodi decus honor sobrius: quem nunquam pœnitet sui. Cui si quid patimur accedere, fatemur hactenus defuisse. Itaque oculi ciuitatis quærunt priuati vehi-

De vehiculo Præfectura v. Cass. lib. Var. li. 6. & lib. 1. diu. inst. & D. Hieron. ad Rustic. & Vopisc. in Aureliano.

culi nobilem modum: & degenerem præfecturam populus Romanus existimat, quæ posteriora traxit exempla. Absit vt moderator vrbis liberę [1]atque ideo deuotæ, tanquam [a] Salmoneus alius inuehatur. Nihil moramur externa miracula. Irritamentum superbiæ Roma vestra non patitur: memor scilicet bonorum parentum, quos Tarquinij fastus, & ipsius Camilli currus offendit. Nam tanto illi viro albentes quadrigæ exilium triste pepererunt. Summisit Publicola concioni ciuium consularem securem: & honoris sui culmen infregit, vt libertatem ciuitatis erigeret. Ergo moribus potiùs quàm insignibus æstimemur. Non culpamus nouum beneficium: sed [2]bona nostra præferimus. Summouete vehiculum, cuius cultus insignior est: illud malumus, cuius vsus antiquior.

[a] *Vide Iunium sent. 1. adag. 1.*

1 atque ideo deuotæ] *Malebam*, atque adeò deuotæ. *At Ms. V von.* atque Deo deuotæ. *Ita sanè eandem Romam vrbem cælo & sideribus acceptam vocauit ep. 22.̄ eod. lib. Opta tu Lector.*

2 sed bona nostra] *In antiquis codicibus non,* nostra, *sed* vr̃a, *compendio literarum scriptum erat, id est,* vetera. *Vtique nouum beneficium cum bonis veteribus confert.*

D. Theo-

D. Theodosio semper Aug. Symmachus V. C. Præf. Vrb. 18.

INter præcipua negociorum sæpè curatum est, vt erudiendis nobilibus phisophi præceptores ex Attica poscerentur. Itaque nonnullos ius & authoritas publica in vsum nostræ vrbis accepit, D. Imperator. Nunc vestri seculi bonitas, vltrò optimatem sapientiæ Romanis gymnasiis arrogauit. Siquidem Celsus, ortus Archetimo patre, quē memoria literarum Aristoteli supparem fuisse consentit, iuuentuti nostræ magisterium bonarum artium pollicetur, nullum quæstum professionis affectans: atque ideo dignus in amplissimum ordinem cooptari, vt animum vitiis auaritiæ liberum dignitatis pręmio muneremur. Sunt huius rei exempla nobilia, quæ prudens ęmuletur imitatio. Nā & Carneadem Cyrenæum, & Pœnum Clytomachum Atheniensis Curia societate dignata est: itidem vt nostri Zaleucum legum Locrensium conditorem ciuitate donarunt. Dignum est igitur ęternitate numinis vestri, Celsum, genere, eruditione, voluntate laudabilem, adiudicare nobilibus pignore dignitatis, cum prærogatiua scilicet Consulari, ne sumptum eius magis quàm magisterium quęsisse

videamur: non sine auaritiæ nota, si ab eo munia publica postulemus, qui spondet gratuita præcepta.

DD. Theodoro & Arcadio semper Augg. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 19.

PRæcipua quidem beneficia numinis vestri populus Roman⁹ expectat, DD. Imperatores. Sed ea iam quasi debita repetit, quæ æternitas vestra sponte promisit: non quòd sibi tribuenda diffidat (nusquam enim maior spes est, quàm in bonorum Principum sponsione) verùm ne existimetur oblata fastidiosè sperare, nisi instãter exegerit. Orat igitur clementiam vestrã, vt post illa subsidia, quæ victui nostro [1] largitas vestra præstabit, etiã curules ac scenicas voluptates circo & Pompcianę caueæ suggeratis. His enim gaudet vrbana lætitia, cuius desiderium pollicitatione mouistis. Expectantur quotidie nuncij, qui propinquare vrbi munera promissa confirment. Aurigarum & equorum fama colligitur: omne vehiculum, omne nauigium scenicos artifices aduexisse iactatur. Et tamen amor perennitatis vestræ acuit desideria plebis, nõ cupiditas ludicrorum. Date igitur interim quæ petuntur, vt sit locus cæteris, quæ sine fine tribuetis.

1 largitas vestra præstabit] *Fortè cum Merce-*

Mercero, præstauit. *Vtique non ex mente,* τὸ præstabit.

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 20.

KAlendas, anni auspices, quibus mensium recursus aperitur, impertiendis strenis dicauit antiquitas, DD. Imperatores Theodosi & Arcadi, inclydi victores, semper Augg. Huius instituti vsū munificētiæ festinationē preuertitis: serā putātes liberalitatem, quę statis tēporibus ammouetur. Felix mehercule seculum, quo Principes cohibere diu nesciunt tribuenda deuotis: cùm sibi debita cunctentur exigere. Quid ergo primum, quid potissimum prędicem? promptámne numinis vestri & celerem largitatem, an circa absentes memorem diligentiam, an quod sacrum munus auxistis honore verborum? Dicam vt res est; curasse clementiam vestram, vt tanquam coràm locatus, & alloquiis Principum fruerer, & augusta in ipsis donis ora venerarer. Quando mihi continget, expressa potiùs & viua gaudia capere de vobis?[1] Quantum veritatis est bonum, cuius species & imago mirabilis est? Ago igitur atque habeo gratias, & meam vitā, qui soluendo par non sum, cælestibus delego virtutibus: illæ clementiam, ve-

Vide epi. 28. infr. hoc lib.

ſtram dignis proceſſibus muneren tur. Nos colimus, nos amamus, quod ſcitis omnibus rebus eſſe præſtantius: qui ideò ſalutariter Rempub. regitis, vt hæc ſola mereamini.

1 Quãtum veritatis eſt bonum] *Malim,* Quantum veritas e. b.

DD. Theodoſio & Arcadio ſemper Augg. Symmachus V. C. Præf. Vrb. 21.

OMnium beneficiorum, quæ tribuit potior fortuna ſubiectis, certa ſunt tempora, DD. Imperatores. Solæ leges, quæ in bonum commune procedunt, nũquã patiuntur occaſum. Agit diuinis ſanctionibus veſtris gratias ordo reuerendus, etiam nomine poſterorum, quibus Reſp. emendata tradetur. Nam cùm fœda iactatio Senatorias functiones grauibus impẽdiis obruiſſet, & motibus & ſumptib. noſtris ſanitatem veterem reddidiſtis: [a] [1] ne aut impares facultate collegas tenuis decoloraret editio, aut per verecundiam viribus maiora conatos effuſio incõſulta demergeret. Eiuſdem prętereà rationis ſalubritate vetus dicendarũ ſententiarũ forma reparata eſt: ne ſummũ cuiq; decernẽdi locum, [2] nõ ratio munerum, ſed honorum fortuna pręſtaret: atque id aſſenſio cęterorum vel inuita ſequerętur, quod ante omnes

a leg. ne aut pares facultate.

nes

nes feliciot censuisset. Credimus igitur his remotis, ad regnum suum redisse virtutes. In editionibus parsimonia, in Senatu ordo retinebitur: nec se ostentabit opulentia, semper bonis infirma temporibus. Superest, vt ea quę serenitas vestra Patribus deliberanda legauit, cognito Senatus consulto lex Augusta confirmet. Nullo enim dissentiēte, quis modus censitum, semel aut sępiùs, quę fungendis mediocritas editionib⁹ applicetur, quę gladiatorio muneri, & quę scenicis ludis sumptuū temperamēta conueniant, quid [a]libertatis habere mereatur præsentium expensio, quid damni absentium contumacia debeat experiri. Hęc æternitas vestra venerabilis, cùm Senatui statuenda mandaret, referri ad se protinus imperauit, vt placita cūctis immortali lege solidētur. Iussis paruimus. Expectamus oraculum, quo salutariter, vt vestro numini familiare est, Patrum decreta firmetis: adiectâ comminatione, si vllus aliquando ambitus hæc vel illa corruperit, quæ consilio cælesti pro ordinis dignitate sanxistis.

[a] *leg.* quid liberalitatis habere IVR.

1 ne aut impares facultate &c.] *Dăno sentētiæ est quod Iuretus legere iubet*, ne aut pares &c. *Nā, vt benè Grutero etiă animaduersum, impares facultate collegas vocat noster, quibus*

modicitas patrimonij splendidiorem munerum editionem inuideret. Et hos censet, si tenue munus exhibeant, dehonestari: si sumtuosum, exhauriri grauaríue.

2 non ratio munerum, sed honorum fortuna præstaret] *Mollius istud quauis betâ. Lego.* n. r. m. s. bonorum f. p. *Enimuerò in suffragiis ferendis non spectandum censum esse insinuat, sed rationem potiùs munerum seu priuilegium dignitatis. Nam vt honorem quisq; maximū in repub gessit, ita cæteris anteponendum. Sanè hic ordo apud magistratus ipsos municipales seruabatur, nec dicendæ sententiæ prærogatiuam tribuebat cuiquam Plutus, vt cōstat ex.* l. 1. D. *de albo scrib. Hāc verò mentem & lectionem Symmacho etiam vindicat quod mox sequitur,* quod ante omnes felicior cēsuisset. *Felices enim & beatos pro diuitibus prisci dixêre. Item illud,* nec se ostentabit opulentia semper bonis infirma temporibus.

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 22.

GRatias beneficiis vestris agere pro vrbe Roma, vt officij probabilis, ita insolentis audaciæ est. Nam neque ingentibus verba conueniunt, & personam populi Romani nulla implet oratio, DD. Imperatores. Sed quia in talibus negociis voti ma-

ti magis quàm ingenij ratio versatur, non metuo imparis famam, dum fugio nomen ingrati erga vrbem cælo & sideribus acceptam: cui bona terrarum omnium congesta præstatis, atque id precipuè vobis putatis accedere, quod Roma quæsiuerit. Recepimus veteris prærogatiuæ fidem, securitatem: siquidem constat Imperantibus vobis, populi esse Romani quicquid vbique generosum vel gignit natura, vel informat industria. Enimuerò etiam posteris egregium dedistis exemplum. Scient futuri ita demũ affluere publicas voluptates, si eas palatia non requirant. Hoc est specimen animi continentis, sibi negare quod aliis deferatur, & letitiã cęterorũ propriis anteferre solatiis. Hic vsus bonos Principes decet. Namq; auriũ & oculorũ fruct⁹ caducus est, largitatis æternus. Alij triũphis suis hæc dona seruassent, vt posita lauro nouis actorib. personarẽt Põpeiana proscenia, vt pro captiuis tetrarchis Indicę cursũ belluæ præuenirent, vt equorum longus ordo instar gentium duceretur. Vester triumphus Arsacidas post tergum reuinctos, & gazas victæ Babylonis accipiet. In magnos quippe animos non cadit affectata iactatio. Nescitis tribuenda differre: quicquid nation um famulatus obtulerit, statim pu-

blicum est. Meritò vos Senatus ac populus ore celebrat, deuotione veneratur, amore complectitur. Mihi credite, arcana omnium pectorum possidetis: illa bonarum necessitudinum loca, quibus liberorum, quibus parentum immoratur affectio. Et quia omne præmium, dũ beneficiis vestris confertur, angustum est, inuenit ordo amplissimus amabilem vicem, quâ se gratum probaret. Nam familiæ vestræ & stirpis authorem, Africanum quondam & Britannicum ducem, statuis equestribus inter prisca nomina consecrauit: qui felicissimum sidus, & imperio salutare progenuit. Sic coluntur, quorum liberi ad bonum publicum nati sunt. At verò populus Imperialis munificentiæ pignoribus expletus, in amorem vestrũ promptâ inclinatione cõcessit. Qui vbi comperit meo præfatu, affore dona publicorum Parentum, portis omnibus in lõginqua fusus erupit: feliciorem cæteris iudicans, qui primus bona vestra vidisset. Ergo cùm expectari munera Principũ soleant,[2] nunc accita venerunt. Pretereo illum diẽ, quo elephantos regios per conferta agmina equorum nobilium pompa præcessit. Malo fremitum Martiæ vallis exponere, atq; illam quadrigarũ distributionem, in qua sibi cùm fortunatior

vide-

videretur,? cui electionem mox vrna tribuebat, par vel potior erat quem sors fecisset extremum. Quoties sequenti primus inuidit? Dubia est enim optio, cùm de similibus iudicatur. Nec putetis illiusmodi voluptatem plebi Martiæ paruam videri, cui delinimenta Circensium finitimorum connubium præstiterunt: cui summus honor visus est, vt ouantes equorum dorsa gestarent, vt triumphantes currus inueheset: quando victoria genti Romuleę familiaris, clementiam vestram pro voto omnium muneretur. Fecistis vt vrbs cana luxuriet, in primam reducta lætitiam & per illud quondam vigentis ætatis. Audeo iam sperare potiora. Mittetis etiam regiam classem, quę annonariis copiis augeat deuotæ plebis alimoniam. Hanc ergo in Tiberinis ostiis mixtus populo Senatus excipiet. Venerabuntur tanquam sacras puppes, quæ felicia onera Ægyptiæ frugis inuexerint. Non sunt auara vota, quę seculi excitauit humanitas. De exemplis venit ista fiducia. Magna sumendo, maiora præsumimus. Nunc legite Senatus ac populi fausta suffragia. licet sciam plùs inesse animis quàm vocibus explicari: & quędam libamina publici in vos amoris accipite. Si parua adhuc sunt dicta, ma-

Liuius lib. 1. Florus lib. 1. Halicar nass. lib. 2 & alij.

nerum vestrorum imputate miraculis. Nam magnitudo stuporis, locum multis plausibus non reliquit.

1 veteris prærogatiuæ fidem, securitatẽ] *Fero. Tamen fortè*, v.p. fidam securitatem.

2 nunc accita venerunt] *Omnino cum Grutero*, non accita v.

3 cui electionem mox vrna trib.] *Ab Iureto abeo hac quoque parte, qui reponit*, euectionem. *Haut scio an autoris mentem perceperit vir doctissimus, & verba quæ sequuntur. Missæ erant à Principib. quadrigæ præstantes, quæ populo darentur. Sors ducebatur, quis primus, quis secundus, quis tertius eligeret sibi quadrigam. Hæc illa est quadrigarum distributio, hæc illa electionem tribuens vrna, hæc illa dubia optio, cùm de similibus iudicatur. Quare in Geleniana & vulgari editione nil mutemus.*

DD. Theod. & Arcad. semper Augg. Symmachus V. C. Præf. Vrb. 23.

LÆtarum rerum index esse malueram, DD. Imperatores: sed ratio officij publici necessitatem mihi nuncij tristis imposuit. Prætextatus vester, Prætextatus honorum antiquæ probitatis assertor, inuida morte subtractus est, vir omnium domi forísque virtutum. In cuius locum, vestræ quoque æternitati, quæ optimos no-

uit eligere, nimis arduum est similem subrogare. Itaque summum sui in Republica desiderium, magnúmque ciuibus gratis reliquit dolorem Nam vbi primùm Romæ amarus de eo rumor increbuit, recusauit populus solẽnes theatri voluptates, memoriámque eius illustrem multâ acclamatione testatus, grauiter egit cum liuore fortunæ, quòd sibi inclytorum Principum beneficium sustulisset. Et ille quidem functus est lege naturæ: nos verò socios animi sui vestríque iudicij tanto dolore confudit, vt otij remedium postulemus. Sileo cætera, quæ non sinunt Præfecturam ferre patienter. Vel hæc vna consortis amissio iusta est ad impetrandam vacationem. Ament alij perpetuas potestates: mihi summus est fructus felicitatis, vt coràm vestrum numen aduenerer, intuear [1] benignitatis meæ sidera. Hoc vnum pro omnibus quæ præstitistis exopto. Simplex petitio est, nec viam capessendi honoris affectat. Satis enim claruit, nihil aliud esse quod cupiã: cùm supplex refuderim magistratum.

1 benignitatis meæ sidera] *Certus lego*, b. vestræ s.

2 refuderim magistratum] *Fortè*, refugerim ma.

D. Valentiniano semper Aug. Symmachus Praef. Vrb. 24.

LIcèt arbitrer meas literas nunciis aut rumore praeuentas: (quid enim fama potest esse velocius, D. Imperator?) ego tamen officij publici necessitaté cogente, excessum viri illustris crudo adhuc dolore non sileo. Vectium Prętextatum veteribus parem, virtutum omnium virum fata rapuerunt, summo patriae gemitu, cui decus insigne praestabat. Cuius ego laudes & iusta prçconia, animi consternatione pretereo. Neque enim locus est cuiuspiam testimonio: cùm vitę eius gloriam clementię vestrę [a] iudicia testentur, mortem celebrem dolor omnium fecerit.

[a] indicia.

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Praef. Vrb. 25.

LIcèt Vectius Praetextatus naturę lege resolutus sit, viuit tamen in memoria & amore cunctorum: atque hoc vno punit inuidiam, quòd tantum ei mors ad gloriam contulit, vt huic quoque fortunę liuor debeat inuidere, DD. Imperatores. Nam prçter illum populi Romani inusitatum doloré, etiam Senatus impatiens dispendij sui, solatium petit de honore virtutis: vestrúmque numē precatur, vt virū nostrâ ętate mirabilem statuarum diuturnitas

Statuas olim cum Principis venia fuisse erectas probat hic locus, & Plinius lib. 1. epist. 17. & l. vlt. C. de sta. & imag. IVR.

nitas tradat oculis posterorũ: non quòd ille præmia terrena desideret, qui gaudia corporis, etiam cum hominem ageret, vt caduca calcauit, sed quia ornamentis bonorum incitatur imitatio, & virtus æmula alitur exemplo honoris alieni. Hinc factum est, vt rusticis adhuc seculis optimi quique ciuium manu & arte formati in longam memoriam mitterentur. Atque vtinam nihil huic decori facilitás adulantium posteà derogasset: quamuis paria non sint quæ dispari arte quæruntur. Dignum est igitur, vt qui in pectoribus omnium manet, sit in ore plurimorum. Ille semper magistratibus suis celsior, in alios temperatus, in se seuerus, sine contemptu facilis, sine terrore reuerendus, qui siquod commodum successionis euenit, ad testatoris proximos [1] mox reuertitur, qui nullis prosperis fractus est, nullius risit aduersa, indecoræ nescius largitatis: ille quem semper inuitum secutus est honor, cuius æquitati contermінus quisque limites suos credidit. Plura de eo vellem, plura de eo deberem: sed clementiæ vestræ testimonio cuncta seruanda sunt. Illustrior enim laus est de cælesti profecta iudicio. Ergo vt probitatis patroni, bona temporum vestrorum futu-

ris quoque visenda proponite. Certè ille est Prætextatus, quem iure Consulem feceratis: vt fasti memores celebre nomen extenderent.[2] Aliis vtiles, fatalia damna reparate. Abierit cum homine præmium: sed iudicium post hominem perseueret. Probate, casibus aduersùs gloriam nihil licere. Nam quod meruit à ciuibus, singulare est: illud multis commune quod perdidit.

1 mox reuertitur] *Potiùs*, mox reuertit.

2 Aliis vtiles] *Eneruе hoc & perplexum. Bene Mercerus*, Aliis titulis f. &c.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 26.

SI diuinæ clementiæ tuæ merita cogitantur: nullæ opes, quas aut natura sufficit aut fortuna circumfert, gratiam nostri erga te amoris æquabunt. Sed, vt mea fert opinio, publicum de optimo Imperatore iudicium, nō est muneribus æstimandum. Senatus tamen promptus obsequi, omnes officiorum partes vltrò arripit, quibus indicatur affectio: & salutare numen tuum precatur, vt in hac oblatione, quæ nonnihil superioribus addidit, intelligas hoc esse curatum, ne sub te minùs posse videamur. Nam Diuis parentibus tuis ob decennium singulis minor

De auro oblatitio Cuiac. in l. 2. C. de prætorib.

summa

ſumma decreta eſt. Etiam Diuus frater manſuetudinis veſtræ cùm tertium luſtrũ æui Imperialis exigeret, parciore munificentia honoratus aſſeritur. Nunc in amorẽ tuum ſtudia noſtra creuerunt. Nam mille ſexcentas auri libras, decennalibus Imperij tui faſtis deuotus ordo promiſit, vrbanis ponderibus conferendas, id eſt, trutinæ largioris examine. Quòd ſi pares animo vires Senatus habuiſſet, ſcires in publico amore perennitatis tuæ eſſe diuitias. Sed maluit clementiæ tuæ ſolutionis fide placere, quàm magnitudine perfidæ ſponſionis. Dehinc ſub Imperatore primæuo ſanus muneris modus, votum eſt ſæpe faciendi. Abſit vt bono Principi pluſquam poſſumus ingeramus. Amantium quippe largitio non vires deterit offerentium. Ergo & nũc libens ſume ſacro ærario decreta ſubſidia: & futuris proceſſibus Imperij tui, obſequiorum ſimilium ſpem reſerua.

D. Valent. ſemper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 27.

HAbent hoc publicæ neceſſitates, vt impoſſibilia plerumque perſuadeãt, D. Imperator. Sed cauto opus eſt, ne aſperitas negocij effectu irrito ſolas arceſſat offenſas: quæ nulli magis euitandæ ſunt, quàm iuueni & Principi, cuius gratia cum

ætate debet adoleſcere. Ergo numinis veſtri famam, [a] ſimúlque arduum recogitãs, corporatos negociatores, membra æternæ vrbis, ad equorum collationem, quam literis imperaſtis, vocare dubitaui: ne libe-rationem clementiæ veſtræ querela publica præueniret. [1] Integra res eſt: adhuc ſalubritatem conſilij diligentioris expectat. Iuſtitiæ præſtate, quod remittitis inuidiæ. De exemplo veniunt quæ cauemus. Siquidem cæli particeps parens clementiæ veſtræ, cùm munus exiguum huic hominum generi mandare tentaſſet, motus à libertate plebis abſtinuit. Et certè paucorum curam res illa poſcebat: magíſque officium deſiderabatur tractandæ pecuniæ publicæ, quàm diſpendium conferendæ. Conſuluit tamen gloriæ ſuæ, ne quid iuberet inuitis: & diligentiſſimus ac ſerius Imperator, ſperatum emolumentum tanquam popularis ignouit. Nec putet æternitas veſtra, ab incepto temerè deſtitiſſe Deo proximum virum. Nouerat horum corporum miniſterio tantæ vrbis onera ſuſtineri. Hic lanati pecoris inuector eſt: ille ad victum populi cogit armẽtum: hos ſuillæ carnis tenet functio: pars [b] vrenda lauacris ligna comportat. Sunt qui fabriles manus auguſtis operibus accõmodãt: per alios

a Extat reſcriptũ Valẽt. ad Symmachum in l. 1. C. Theo. de priu. corp. vrb. Rom. quo priuilegia conceſſa corporatis æternæ vrbis confirmãtur. Vide tit. 18. C. Th. lib. 11. qui à prab. tyr. et equor. exc.

b Horũ mẽtio eſt in l. 3. C. Theo. de colla. donat. & l. 1. eod. C. Th. mãc. Ther. vrb. lib. 14. tit. 5. & epiſt. 53. infrà hoc lib. 10.

alios fortuita arcentur incendia. Iam caupones & obsequia pistoria, frugis & olei baiulos, multósque id genus patriæ seruientes enumerare fastidium est. Ad summam, liquet priuilegiũ vetus magno impédio cõstare Romanis. Iugi obsequio immunitatis nomé emerũt. Quòd si adiiciãtur insolita, forsitã consueta cessabũt. Quare paternũ clemẽtię tuę ingerimus exéplũ. Prætuli oraculũ, quod pius successor imiteris. Oro atque obsecro, ne populũ, qué triumphantes sæpe veneramini, cæteris vrbibus conferatis. Dabit fortuna melior, quicquid castrensis vsus efflagitat. Humanitatis merito necessitas vestra sedabitur.

1 Integra res est: adhuc &c.] *Lego*, Integra res, & adhuc &c.

DDD. Valent. Theod. & Arcad. semper Auggg. Symmac. V C. Praef. Vrb. 28.

AB exortu penè vrbis Martiæ strenarũ vsus adóleuit, authoritate Tatij regis: qui verbenas felicis arboris ex luco Streniæ anni noui auspices primus accepit, DDD. Imperatores. Nomen indicio est viris strenuis hæc conuenire ob virtutem: atque ideo vobis huiusmodi insigne deberi, quorum diuinus animus magis testimonium vigilantiæ quàm omen ex-

pectat. Sumite igitur, defensores publicæ salutis, solenniter auro ducta munuscula: non quia diuitis metalli honore gaudetis, sed vt nostra deuotio felicis seculi testetur opulentiam. Bonis Principibus bene parta libamus. Suscipite à Iudicibus aperta obsequia, qui precia occulta damnatis. Meritò vobis solemnes pateras cum quinis solidis, vt numinibus integritatis offerimus: quibus nec vester pudor, nec noster census oneratur. Maneat æuum talis circa vos vsus officij: & honorem clementiæ vestræ interminus annorum recursus instauret. Libenter strenis solemnibus Præfectura fungetur, strenuis deferenda.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Praef. Vrb. 29.

Iũge l. 42. Cod. Theo. de appellatio. & principium ep. 41. & 46. infrà hoc lib. 10.

PRofiteor vltrò, quod scio clementiam vestram posse rescribere. Verecundè potiùs quàm iure suscepi prouocationem, non extante sententiâ: ne existimarer offensus liberæ quidem, sed immaturæ vocis obiectu, D. Imperator. Nam cùm inter proximos Emphasij C. V. item q; hæredes scriptos, qui olim beneficio Prætoris corporibus defruuntur, super testamenti iure actio verteretur, & sententiam de possessione impatienter exigerent, quibus ab intestato bonorum possessio minimè cõpete-

petebat, quòd hæredibus ſcriptis ſecũdùm tabulas docebatur indulta: Priſcianus & Polemonianus ad denunciationem dilato negocio prouocarunt. Et cùm ab his ratio quæreretur, alios vocis ſuæ incentores fuiſſe teſtati ſunt, vt geſta literis connexa monſtrabunt. Nec officium partibus defuit ad mulctam præiudicij ſuggerendam. Sed iudicem veſtri ſeculi decuit vim conſtitutionis ſacro oraculo reſeruare, cùm allegauerint petitores, quòd ſe ad incautam prouocationem alienus hortatus impulerit.

Multa præiudicialis meminit ep. 51. infrà hoc lib. & l. 50. & 65. C. Theo. de appellat.

1 C.V.] *Fortè*, C.M.V. *Sic enim de vita functis ſolet noſter.*

2 corporibus defruuntur] *Benè. Ita ep. 32. infrà eod. lib. in materna corpora mitti & corporum poſſeßione defrui, & peregrina corpora dixit. corpora vtique pro prædiis & rebus hereditariis vſurpans: ſicuti & ep. 46. infrà eod. & ep. 12 ſuprà lib 6.*

D. *Theodoſio ſemper Aug. Symmachus Præf. Vrb.* 30.

FIdem meam conuenit amor ſeculi veſtri, & cura Reipub. ne corrigenda diſſimulem, D. Imperator. Cùm ad Præfecturam vrbanam ciuilium rerum ſumma pertineat, minoribus officiis certa quædam membra creduntur. Quibus regendis in-

modicitas patrimonij splendidiorem munerum editionem inuideret. Et hos censet, si tenue munus exhibeant, dehonestari: si sumtuosum, exhauriri grauariue.

2 non ratio munerum, sed honorum fortuna præstaret] *Mollius istud quauis betâ. Lego.* n. r. m. s. bonorum f. p. *Enimuerò in suffragiis ferendis non spectandum censum esse insinuat, sed rationem potiùs munerum seu priuilegium dignitatis. Nam vt honorem quisq; maximũ in repub gessit, ita cæteris anteponendum. Sanè hic ordo apud magistratus ipsos municipales seruabatur, nec dicendæ sententiæ prærogatiuam tribuebat cuiquam Plutus, vt cõstat ex.* l. 1. D. *de albo scrib. Hãc verò mentem & lectionem Symmacho etiam vindicat quod mox sequitur,* quod ante omnes felicior cẽsuisset. *Felices enim & beatos pro diuitibus prisci dixêre. Item illud,* nec se ostentabit opulentia semper bonis infirma temporibus.

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 22.

GRatias beneficiis vestris agere pro vrbe Roma, vt officij probabilis, ita insolentis audaciæ est. Nam neque ingentibus verba conueniunt, & personam populi Romani nulla implet oratio, DD. Imperatores. Sed quia in talibus negociis voti ma-

ti magis quàm ingenij ratio versatur, non metuo imparis famam, dum fugio nomen ingrati erga vrbem cælo & sideribus acceptam: cui bona terrarum omnium congesta præstatis, atque id precipuè vobis putatis accedere, quod Roma quæsiuerit. Recepimus [r] veteris prærogatiuæ fidem, securitatem: siquidem constat Imperantibus vobis, populi esse Romani quicquid vbique generosum vel gignit natura, vel informat industria. Enimuerò etiam posteris egregium dedistis exemplum. Scient futuri ita demũ affluere publicas voluptates, si eas palatia non requirant. Hoc est specimen animi continentis, sibi negare quod aliis deferatur, & letitiã ceterorũ propriis anteferre solatiis. Hic vsus bonos Principes decet. Namq; auriũ & oculorũ fruct⁹ caducus est, largitatis æternus. Alij triũphis suis hæc dona seruassent, vt posita lauro nouis actorib. personarẽt Põpeiana proscenia, vt pro captiuis tetrarchis Indicę cursũ belluæ præuenirent, vt equorum longus ordo instar gentium duceretur. Vester triumphus Arsacidas post tergum reuinctos, & gazas victæ Babylonis accipiet. In magnos quippe animos non cadit affectata iactatio. Nescitis tribuenda differre: quicquid nationum famulatus obtulerit, statim pu-

blicum est. Meritò vos Senatus ac populus ore celebrat, deuotione veneratur, amore complectitur. Mihi credite, arcana omnium pectorum possidetis: illa bonarum necessitudinum loca, quibus liberorum, quibus parentum immoratur affectio. Et quia omne præmium, dū beneficiis vestris confertur, angustum est, inuenit ordo amplissimus amabilem vicem, quâ se gratum probaret. Nam familiæ vestræ & stirpis authorem, Africanum quondam & Britannicum ducem, statuis equestribus inter prisca nomina consecrauit: qui feliciſſimum sidus, & imperio salutare progenuit. Sic coluntur, quorum liberi ad bonum publicum nati sunt. At verò populus Imperialis munificentiæ pignoribus expletus, in amorem vestrū promptâ inclinatione cōcessit. Qui vbi comperit meo præfatu, affore dona publicorum Parentum, portis omnibus in lōginqua fusus erupit: feliciorem cæteris iudicans, qui primus bona vestra vidisset. Ergo cùm expectari munera Principū soleant,[2] nunc accita venerunt. Prętereo illum diē, quo elephantos regios per conferta agmina equorum nobilium pompa præcessit. Malo fremitum Martiæ vallis exponere, atq; illam quadrigarū distributionem, in qua sibi cùm fortunatior

vide-

videretur,³ cui electionem mox vrna tribuebat, par vel potior erat quem sors fecisset extremum. Quoties sequenti primus inuidit? Dubia est enim optio, cùm de similibus iudicatur. Nec putetis illiusmodi voluptatem plebi Martiæ paruam videri, cui delinimenta Circensium finitimorum connubium præstiterunt: cui summus honor visus est, vt ouantes equorum dorsa gestarent, vt triumphantes currus inueheret: quando victoria genti Romuleæ familiaris, clementiam vestram pro voto omnium muneretur. Fecistis vt vrbs cana luxuriet, in primam reducta lætitiam & per illud quondam vigentis ætatis. Audeo iam sperare potiora. Mittetis etiam regiam classem, quæ annonariis copiis augeat deuotæ plebis alimoniam. Hanc ergo in Tiberinis ostiis mixtus populo Senatus excipiet. Venerabuntur tanquam sacras puppes, quæ felicia onera Ægyptiæ frugis inuexerint. Non sunt auara vota, quæ seculi excitauit humanitas. De exemplis venit ista fiducia. Magna sumendo, maiora præsumimus. Nunc legite Senatus ac populi fausta suffragia. licet sciam plus inesse animis quàm vocibus explicari: & quædam libamina publici in vos amoris accipite. Si parua adhuc sunt dicta, maerum

Liuius lib. 1. Florus lib. 1. Halicar nass. lib. 2 & alijs.

nerum vestrorum imputate miraculis. Nam magnitudo stuporis, locum multis plausibus non reliquit.

1 veteris prærogatiuæ fidem, securitatē] *Fero. Tamen fortè*, v.p. fidam securitatem.

2 nunc accita venerunt] *Omnino cum Grutero*, non accita v.

3 cui electionem mox vrna trib.] *Ab Iureto abeo hac quoque parte, qui reponit*, euectionem. *Haut scio an autoris mentem perceperit vir doctißimus, & verba quæ sequuntur. Missæ erant à Principib. quadrigæ præstantes, quæ populo darentur. Sors ducebatur, quis primus, quis secundus, quis tertius eligeret sibi quadrigam. Hæc illa est quadrigarum distributio, hæc illa electionem tribuens vrna, hæc illa dubia optio, cùm de similibus iudicatur. Quare in Geleniana & vulgari editione nil mutemus.*

DD. Theod. & Arcad. semper Augg. Symmachus V. C. Præf. Vrb. 23.

LÆtarum rerum index esse malueram, DD. Imperatores: sed ratio officij publici necessitatem mihi nuncij tristis imposuit. Prætextatus vester, Prætextatus honorum antiquæ probitatis assertor, inuidâ morte subtractus est, vir omnium domi forísque virtutum. In cuius locum, vestræ quoque æternitati, quæ optimos no-

uu

uit eligere, nimis arduum est similem subrogare. Itaque summum sui in Republica desiderium, magnúmque ciuibus gratis reliquit dolorem Nam vbi primùm Romæ amarus de eo rumor increbuit, recusauit populus solēnes theatri voluptates, memoriámque eius illustrem multâ acclamatione testatus, grauiter egit cum liuore fortunæ, quòd sibi inclytorum Principum beneficium sustulisset. Et ille quidem functus est lege naturæ: nos verò socios animi sui vestríque iudicij tanto dolore confudit, vt otij remedium postulemus. Sileo cætera, quæ non sinunt Præfecturam ferre patienter. Vel hæc vna consortis amissio iusta est ad impetrandam vacationem. Ament alij perpetuas potestates: mihi summus est fructus felicitatis, vt coràm vestrum numen aduenerer, intuear [1] benignitatis meæ sidera. Hoc vnum pro omnibus quæ præstitistis exopto. Simplex petitio est, nec viam capessendi honoris affectat. Satis enim claruit, nihil aliud esse quod cupiã: cùm supplex refuderim magistratum.

1 benignitatis meæ sidera] *Certius lego*, b. vestræ s.

2 refuderim magistratum] *Fortè*, refugerim ma.

D. Valentiniano semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 24.

Licèt arbitrer meas literas nunciis aut rumore præuentas: (quid enim fama potest esse velocius, D. Imperator?) ego tamen officij publici necessitaté cogente, excessum viri illustris crudo adhuc dolore non sileo. Vectium Prętextatum veteribus parem, virtutum omnium virum fata rapuerunt, summo patriæ gemitu, cui decus insigne præstabat. Cuius ego laudes & iusta pręconia, animi consternatione prętereo. Neque enim locus est cuiuspiam testimonio: cùm vitę eius gloriam clementię[a] vestrę [a] iudicia testentur, mortem celebrem dolor omnium fecerit.

a indicia.

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 25.

Licèt Vectius Prætextatus naturę lege resolutus sit, viuit tamen in memoria & amore cunctorum: atque hoc vno punit inuidiam, quòd tantum ei mors ad gloriam contulit, vt huic quoque fortunę liuor debeat inuidere, DD. Imperatores. Nam pręter illum populi Romani inusitatum doloré, etiam Senatus impatiens dispendij sui, solatium petit de honore virtutis: vestrúmque numé precatur, vt virū nostrâ ętate mirabilem statuarum diuturnitas

Statuas olim cum Principis venia fuisse erectas probat hic locus, & Plinius lib. 1. epist. 17. & l. vlt. C. de sta. & imag. IVR.

nitas tradat oculis posterorũ: non quòd ille præmia terrena desideret, qui gaudia corporis, etiam cum hominem ageret, vt caduca calcauit, sed quia ornamentis bonorum incitatur imitatio, & virtus æmula alitur exemplo honoris alieni. Hinc factum est, vt rusticis adhuc seculis optimi quique ciuium manu & arte formati in longam memoriam mitterentur. Atque vtinam nihil huic decori facilitás adulantium posteà derogasset: quamuis paria non sint quæ dispari arte quæruntur. Dignum est igitur, vt qui in pectoribus omnium manet, sit in ore plurimorum. Ille semper magistratibus suis celsior, in alios temperatus, in se seuerus, sine contemptu facilis, sine terrore reuerendus, qui si quod commodum successionis euenit, ad testatoris proximos [t] mox reuertitur, qui nullis prosperis fractus est, nullius risit aduersa, indecoræ nescius largitatis: ille quem sẽmper inuitum secutus est honor, cuius æquitati conterminus quisque limites suos credidit. Plura de eo vellem, plura de eo deberem: sed clementiæ vestræ testimonio cuncta seruanda sunt. Illustrior enim laus est de cælesti profecta iudicio. Ergo vt probitatis patroni, bona temporum vestrorum futu-

ris quoque visenda proponite. Certè ille est Prætextatus, quem iure Consulem feceratis: vt fasti memores celebre nomen extenderent.[2] Aliis vtiles, fatalia damna reparate. Abierit cum homine præmium: sed iudicium post hominem perseueret. Probate, casibus aduersùs gloriam nihil licere. Nam quod meruit à ciuibus, singulare est: illud multis commune quod perdidit.

1 mox reuertitur] *Potiùs*, mox reuertit.

2 Aliis vtiles] *Enerue hoc & perplexum. Bene Mercerus*, Aliis titulis f. &c.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 26.

SI diuinæ clementiæ tuæ merita cogitantur: nullæ opes, quas aut natura sufficit aut fortuna circumfert, gratiam nostri erga te amoris æquabunt. Sed, vt mea fert opinio, publicum de optimo Imperatore iudicium, nō est muneribus æstimandum. Senatus tamen promptus obsequi, omnes officiorum partes vltrò arripit, quibus indicatur affectio: & salutare numen tuum precatur, vt in hac oblatione, quæ nonnihil superioribus addidit, intelligas hoc esse curatum, ne sub te minùs posse videamur. Nam Diuis parentibus tuis ob decennium singulis minor

De auro oblatitio Cuiac. in l. 2. C. de pratorib.

summa

ſumma decreta eſt. Etiam Diuus frater manſuetudinis veſtræ cum tertium luſtrū æui Imperialis exigeret, parciore munificentia honoratus aſſeritur. Nunc in amorē tuum ſtudia noſtra creuerunt. Nam mille ſexcentas auri libras, decennalibus Imperij tui faſtis deuotus ordo promiſit, vrbanis ponderibus conferendas, id eſt, trutinæ largioris examine. Quòd ſi pares animo vires Senatus habuiſſet, ſcires in publico amore perennitatis tuæ eſſe diuitias. Sed maluit clementiæ tuæ ſolutionis fide placere, quàm magnitudine perfidæ ſponſionis. Dehinc ſub Imperatore primæuo ſanus muneris modus, votum eſt ſæpe faciendi. Abſit vt bono Principi pluſquam poſſumus ingeramus. Amantium quippe largitio non vires deterit offerentium. Ergo & nūc libens ſume ſacro ærario decreta ſubſidia: & futuris proceſſibus Imperij tui, obſequiorum ſimilium ſpem reſerua.

D. Valent. ſemper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 27.

HAbent hoc publicæ neceſſitates, vt impoſſibilia plerumque perſuadeāt, D. Imperator. Sed cauto opus eſt, ne aſperitas negocij effectu irrito ſolas arceſſat offenſas: quæ nulli magis euitandæ ſunt, quàm iuueni & Principi, cuius gratia cum-

ætate debet adoleſcere. Ergo numinis veſtri famam,[a] ſimúlque arduum recogitãs, corporatos negociatores, membra æternæ vrbis, ad equorum collationem, quam literis imperaſtis, vocare dubitaui: ne liberationem clementiæ veſtræ querela publica præueniret. [1] Integra res eſt: adhuc ſalubritatem conſilij diligentioris expectat. Iuſtitiæ præſtate, quod remittitis inuidiæ. De exemplo veniunt quæ cauemus. Siquidem cæli particeps parens clementiæ veſtræ, cùm munus exiguum huic hominum generi mandare tentaſſet, motus libertate plebis abſtinuit. Et certè paucorum curam res illa poſcebat: magíſque officium deſiderabatur tractandæ pecuniæ publicæ, quàm diſpendium conferendæ. Conſuluit tamen gloriæ ſuæ, ne quid iuberet inuitis: & diligentiſſimus ac ſerius Imperator, ſperatum emolumentum tanquam popularis ignouit. Nec putet æternitas veſtra, ab incepto temerè deſtitiſſe Deo proximum virum. Nouerat horum corporum miniſterio tantæ vrbis onera ſuſtineri. Hic lanati pecoris inuector eſt: ille ad victum populi cogit armẽtum: hos ſuillæ carnis tenet functio: pars [b] vrenda lauacris ligna comportat. Sunt qui fabriles manus auguſtis operibus accõmodãt: per alios

a Extat reſcriptũ Valẽt. ad Symmachum in l. 1. C. The. de priu. cor. vrb. Rom. quo priuilegia conceſſa corporatis æternæ vrbis confirmãtur. Vide tit. 18. C. Th. lib. 11. qui à prab. tyr. et equor. exc.

b Horũ mẽtio eſt in l. 3. C. Theo. de colla. donat. & l. 1. eod. C. Th. mãc. Ther. vrb. lib. 14. tit. 5. & epiſt. 53. infrà hoc lib. 10.

alios fortuita arcentur incendia. Iam caupones & obsequia pistoria, frugis & olei baiulos, multósque id genus patriæ seruientes enumerare fastidium est. Ad summam, liquet priuilegiũ vetus magno impẽdio cõstare Romanis. Iugi obsequio immunitatis nomẽ emerũt. Quòd si adiiciãtur insolita, forsitã consueta cessabũt. Quare paternũ clemẽtię tuę ingerimus exẽplũ. Prætuli oraculũ, quod pius successor imiteris. Oro atque obsecro, ne populũ, quẽ triumphantes sæpe veneramini, cæteris vrbibus conferatis. Dabit fortuna melior, quicquid castrensis vsus efflagitat. Humanitatis merito necessitas vestra sedabitur.

1 Integra res est: adhuc &c.] *Lego*, Integra res, & adhuc &c.

DDD. Valent. Theod. & Arcad. semper Auggg. Symmac. V C. Præf. Vrb. 28.

AB exortu penè vrbis Martiæ strenarũ vsus adóleuit, authoritate Tatij regis: qui verbenas felicis arboris ex luco Streniæ anni noui auspices primus accepit, DDD. Imperatores. Nomen indicio est viris strenuis hæc conuenire ob virtutem: atque ideo vobis huiusmodi insigne deberi, quorum diuinus animus magis testimonium vigilantiæ quàm omen ex-

petebat, quòd hæredibus scriptis secũdùm tabulas docebatur indulta: Priscianus & Polemonianus ad denunciationem dilato negocio prouocarunt. Et cùm ab his ratio quæreretur, alios vocis suæ incentores fuisse testati sunt, vt gesta literis connexa monstrabunt. Nec officium partibus defuit ad mulctam præiudicij suggerendam. Sed iudicem vestri seculi decuit vim constitutionis sacro oraculo reseruare, cùm allegauerint petitores, quòd se ad incautam prouocationem alienus hortatus impulerit.

Multa præiudicialis meminit ep. 51. infrà hoc lib. & l. 50. & 65. C. Theo. de appellat.

1 C.V.] *Fortè,* C.M.V. *Sic enim de vita functis solet noster.*

2 corporibus destruuntur] *Benè. Ita ep. 32. infrà eod. lib. in materna corpora mitti & corporum possessione defrui, & peregrina corpora dixit. corpora vtique pro prædiis & rebus hereditariis vsurpans: sicuti & ep. 46. infrà eod. & ep. 12 suprà lib 6.*

D. *Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb.* 30.

FIdem meam conuenit amor seculi vestri, & cura Reipub. ne corrigenda dissimulem, D. Imperator. Cùm ad Præfecturam vrbanam ciuilium rerum summa pertineat, minoribus officiis certa quædam membra creduntur. Quibus regendis in-

dustrios & priuatos oportebat adhiberi: vt suum quisque munus inculpatâ facilitate promoueat. Tales nunc de iudicio numinis vestri publicus vsus expectat. Sed nolo culpare præsentes: cùm satis sit sollicitudini meæ, si melioribus viris officia intramurana mandetis. Meis quippe humeris rerum omnium pondera sustinentur: cedentibus reliquis quos clementiæ vestræ multiplex occupatio probare non potuit. Habet temporum felicitas digniores. Bonorum virorum vena fœcunda est. Meliùs vrbi nostræ in posterum consuletis, [a] si legatis inuitos.

[a] *Leg. si eligatis.*

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Praef. Vrb. 31.

FElicitas quidem vestra æternæ vrbi solemnis alimoniæ copiam pollicetur, D. Imperator. Sed re magis quàm spe tuti esse debemus: quod facile factu est, si hanc quoque partem clementiæ vestræ cura respexerit. Nam æstate prouectâ, cùm ex Africanis partibus minimum deuehatur, non inani tangimur metu, ne res annonaria in graues cogatur angustias. Et ideo oro quæsóque perennitatis vestræ salubre præsidium, vt iudices Africanos, & Notarium, cui æternitas vestra mandauit fru-

men-

mentarios commeatus, seueriora scripta destimulent: missis in hoc negocium strenuis, qui onera consueta, dum tractabilis nauigatio est, victui vrbis exhibeant. Hoc seculo vestro, hoc virtutibus diuinis dignum est: vt securitatem Romani populi inter præcipua & prima curetis. Aderunt optatis cursibus plena nauigia, & Romanos portus frequens atque onusta classis intrabit, si aspirauerint numinis vestri secunda suffragia.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 32.

DIfficilis est exitus veterum iurgiorũ. Res enim multis agitata iudiciis, & actionum varietate, & cognoscẽtium motu, & personarum mutationibus implicatur, D. Imperator. Vt mihi nunc venit vsus, cùm inter Gaudentium curatorẽ Martianæ clarissimæ, itémque Liberium procuratorem amitæ eius, eodem nomine dum viueret nuncupatæ, annosum luctamen audirem. Nam in ipso limine quæstionis, cùm procuratio, quam C.F. senior Martiana mandauerat, inualida diceretur, quòd antè cuidam Principi esset iniuncta: vbi refusas in dominam comperimus actiones, atque actis Prætoriis in Liberium denuò iura translata, obiecta cassæ

præſcriptionis amouimus. Tunc defenſio partis aduerſæ negauit ſtare perſonam, cuius procurationem ſuperioris geſta iudicij non tenerent. [1] Contrà neque exactam priùs mandati recitationem, & inter partes tributum procuratori beneficium reparationis aiebant. Huic parti longiùs quàm oportuit immorata contentio eſt. Sed quia prior cognitor vt iuſto defenſori reſtituerat temporum curſum, qui per actores non poterat impetrari, & procuratio legebatur [2] Prætoris allegata iudicio: hæc quoque præſcriptio conquieuit. Acceſſit aliud, vt obitu Martianæ C. F. mandatum diceretur extinctum. Sed contrà venerabilis Iuliani ſanctio ſtare procuratorum iuſſit officia, cauſſarum dominis viuentibus inchoata. Ergo cùm & reparationem [3] ſuperſtitæ Martianæ, & conuentionem partis aduerſæ ſuper æſtimandis bonis Liberius impetraſſet: pronunciauimus non periſſe mandatum. Dehinc, petitore properante, vt ex conſtitutione numinis veſtri, ſeruandi debiti cauſâ in materna corpora mitteretur, quod aduerſaria æſtimationem bonorum conuenta facere noluiſſet: reſponſum eſt, de ſupplicationis fide priùs eſſe [4] tractandum, id quod probabile videbatur. Admiſi. Facto igitur aditu de

L. 1. C. Th. de cognitorib.

de precibus disputandi defensor C.F.Martianæ, notare sibi visus est mendaciũ supplicantis:quòd cùm Priscę matris suę [5] testamento eius ex Placidiano genitas hereditatem cepisse dixisset, nõ omnes neptes ab ea scriptas probaret hæredes. Responsum est, de his tantùm, quas auia hæredes instituit, supplicatum:nec vnquam factam omnium mentionem, sed earum quibus fuerat delata successio. His deiectum curatoris patrocinium cœpit exigere, vt petitor ediceret, ex quibus nominibus propositæ descenderent actiones. Tunc è diuerso veniens ex Placidiani V.C.nomine, qui pater adultæ fuit, immodicarum donationum caussa manasse respondit: supplementum verò vnciarum ab hærede Placidiæ, cui soror Martiana succeßit, asseruit postulari. Hæc aduersarius eatenus refellebat, vt diceret C. F. iuniorem Martianam, non Placidiani tantùm Patris successionem, sed etiam Placidiæ germanæ suæ pro certis vnciis consecutam: nec tamen vllam Placidiæ mentionem precum serie contineri. Sed cùm allegatio diuersæ partis astrueret, rem se obnoxiam persequi designatis titulis actionum, & id quod in litem venit pro certa parte Martianã C.F. possidere, eiúsque nomen cum designa-

Cuia. obser. lib. 5. c. 14.

tione caussarum doceret precibus comprehensum, stetit iudicij mei deliberatio: hoc asserente, personam Placidiæ supplicationi adiici debuisse: illo negante, post designationem rei, & eius personæ quæ hodie corporum possessione defruitur, quicquam esse quærendum. Accessit cunctationi meæ caussa vehementior, quòd iubente lege vt intra quatuor menses ad æstimationem bonorum [6] possessor à petitore teneatur, nunc vt gesta monstrabũt, angustum nimis ex conuentione tempus fuisse visum est peregrinis corporibus æstimandis. Et ideò motus ambiguis, oraculo numinis vestri distinguenda cuncta seruaui. Nam in rebus dubiis vna est salubritatis via, vt diuina quæque vel Deo proxima consulantur. Coniunctæ paginæ allegationes partium & supplementa sumpserunt. Quæ cùm maiestatis vestræ iustitia perpenderit, precor vt metas curiosæ liti absolutâ definitione ponatis.

L.1.C.Th. de tēp. cur. & repar.

1 Contra neque exactam] *Erat scriptũ*, Contra nec ex. *Repono*, Contra hæc, exactam *&c.*

2 Prætoris allegata iudicio] *Rectè Mercerus*, P. alligata iud.

2 superstitæ Martianæ] *Rectè idem*, superstite Martianâ.

4 tra-

4 tractandum, id quod prob. videbatur, admisi] *Locum planiorem distinctio & interpunctio faciet,* tractandum. Id, quod probabile videbatur, admisi.

5 testamento eius] *Mutilus sermo. Et interserenda vox,* neptes, *quæ mox sequitur. Lego igitur,* testamento neptes eius *&c.*

6 possessor à petitore teneatur] *Verissimè Mercerus,* poss. petitori ten.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 33.

CVm clementia vestra meminisset faciendæ carrucæ impendium de sacro ærario esse decretum, censuit, vt eius argẽtum publicis conditis redderetur, D. Imperator. Sed examinis reperit fides, ex aliis titulis assumptam speciem, quam vehiculi ornatus accepit. Cuius rei, etiam vir illustris prędecessor meus, [a]Anthenius Bassus, perennitati vestrę rationẽ dicitur intimasse. Et ideò seculi vestri æquitas imperauit, vt examinata & comperta suggererẽ. Cùm fiscus in tempore quod præbendum fuerat, non haberet ex arca Quæstoria, itémque ex formarum conditis, [b]præterea ex Argentariorum parsimonia, argentum iusso operi ministratum est. Cuius solutio, si carrucæ vsus maneret, de

[a] *leg.* Anthemius, *vt infr. ep.* 39.

thesauris Imperialibus iure peteretur. Sed nunc carpenti nouitate summotâ, suum quisque deposcit: nec difficilè credimus impetrari, quod à legum parentibus postulatur. Quæso vt digna temporibus responsa reddatis, quô vir Consularis & illustris sacrarum largitionum Comes, refundendum esse cognoscat publicis titulis priuatísque personis, quod sine lacuna Imperialis ærarij deprompsit aliena collatio.

D D. Theodosio & Arcadio semper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 34.

SCio quidē naturæ humanæ vitio probitatem subiacere liuori. Sed miror eò progressas insidias æmulorum, vt crudo mēdacio insontis fama peteretur, DD. Imperatores. Quid enim non audeant, quídve intentatum relinquant, qui in arce terrarum, Christianæ legis iniuriis vindicata phana finxerunt? Fleuit, credo, scenæ istius fabricator, cùm de Ecclesiæ penetralibus raptos ad tormenta simularet: cùm de lōginquis ac de finitimis vrbibus duci Antistites in vincula describeret. Neque enim serenum clementiæ vestræ animum sine his argutiis compulisset sacro edicto populum conuenire: vt asperioribus quàm pietati vestræ mos est literis, [a] Præfectum, quem

[a] *Præfectura fuerat delata Symmacho non ambienti. Vide epist. 15. supr. hoc lib.*

quem sine ambitu legistis, argueret. Reddat nunc, quisquis ille est, caussas fallaciæ suæ, qui sub occasione iustæ inquisitionis, quâ me cultum spoliatorum mœniũ inuestigare iussistis, tragicas quæstiones de ministris Catholicę iactat agitatas. Respondeat literis Episcopi Damasi: quibus assectatores eiusdem religionis negauit vllam contumeliam pertulisse. Non magnoperè officij mei prætendo responsa: à quo ideò quęsita est rerũ fides, ne factum aliquod recordationem quęsitoris effugeret. Credatur eius legis Antistiti, quę lęsa simulatur. Credatur Pręfecto, qui perennitatis vestrę ammonitus edicto, miratur in procinctu creditũ, quod Roma nescit admissum. Omitto iniuriam Pręfecturę & conscientię meę: quando eò processit insimulatio, vt vos quoque ipsos autores honoris mei quadã reprehensione perstringat. Nã qui summi loci iudices decolorãt, sacri testimonij facilitatem videntur incessere. Iam dudum me Diuus genitor numinis tui precipuo honore dignatus est: ille meritorũ arbiter singularis, cuius imperium cum moribus recepisti. Paternum sequere, tuum tuere iudicium. Qui Præfecturã sine ambitu meruimus, sine offẽsione ponamus. Suggestionibus viri excellẽ-

ris,& de Rep.benè meriti Prætextati Præfecti prætorio, abusus existimor. Quid si ex illo decreto q̃d probabiliter impetrauit, necdum à me quæstio vlla tentata est? Præuidi enim quid possent æmuli suspicari: atq; ideò obsignato officio Præfecturæ sacra iussa cõmiseram. Nec me huiusmodi coniectura decepit, siquidẽ seuerè executus insimulor, quod nõ cõuincor aggressus. Hæc omnia fide actorũ comprehensa subieci: vnum illud adiiciens, vt me perennitas vestra necessitate inquisitionis eius absoluat, cuius authoritatem referri ad scrinia Palatina iussistis. Nam si tantum de me improbis licuit extante præcepto: quid retractatis literis non licebit? Sanè laudabili viro Episcopo denegãte vllum è suis aut carcere aut vinculis attineri, & officio eadẽ suggerente, ignoro quos potissimùm præceperitis absolui. Tenẽt quidem leges variorum criminum reos: sed, vt cõperi, à mysterio Christianæ legis alienos. Quid igitur æternitas vestra decernat, deuotus opperior: & quæso vt falaciam retundatis, quæ diuini pectoris tui sollicitauit quietem, quæ ad edicti necessitatem venerãdi Principis curam coëgit. Me muniuit inuidia: apud aures enim sacras locum posteà non habebit, conui-

cta mendacij. Si quid tamen denuò obtrectantium murmur ingesserit, opto iudicium. Experientur me sub Imperiali disceptatione constantem, qui nocẽtem probare non possunt.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Praef. Vrb. 35.

DE tribunatu vinarij fori nuper orta contentio, caussam mihi attulit legum arbitros consulendi, D. Imperator. Prouectus instabat vt delatum sibi sortiretur officium: [1]vetus eligit quæ tempora istiusmodi actibus certa decreuit. Recusabat honore decedere. Secutus morem lõgâ ætate seruatum, eum qui recens maiestatis vestrę beneficiũ prętferebat, admisi. Sed vt deinceps, si fortè vsus tulerit, cũctationem iudicij absoluta forma summoueat, statui sacrum numinis vestri oraculum sciscitari: vtrũ fas sit nouos Tribunos seruatâ lege differri, an magis veteres oporteat prælatâ deuotione remouere.

1. vetus eligit &c.] *Leg.* vetus è lege q. t. i. a. c. decreuit, recusabat &c.

D. Theodosio semper Augusto, Symmachus. Praef. Vrb. 36.

VNum leuamen iniuriis meis tribuit euentus, D. Imperator: vt Romã publicę vtilitatis gratiâ V. C. & illustris cle-

mentiæque vestræ semper dicatus Comes Hesperius mitteretur. Nam si eum testem contumeliarum, quas pertuli, non haberem: quis dubitaret eam Præfecturam, quę Romæ superior est cæteris, turbidum aliquid pro potestate fecisse? Is quoniã semper amicus est veritati, & famam bonorum temporum colit, si dederit æternitas vestra copiam, contemptum legum & seculi non silebit. Ego, vt potero, de multis pauca narrabo: repetitis paululũ caussis, quæ mihi, vt arbitror, has insidias excitarunt. Cùm pro diligentia, quæ debet omnibus inesse iudicibus, argenti publici ratio quæreretur, quod censualibus editores munerum contulerunt, inter cæteras fraudes repertum est, quosdam functionibus absolutos sumptum debitum Reipub. non dedisse. Et, vt fallacia ista tegeretur, ex alieno argento tantumdẽ censualibus falsis titulis imputatis, quantum duo conferre debuerant, contulerunt. Hoc cùm clarissimi viri sponte sine adiectione dispendij reddidissent, Senatum prisco more consului, quid in communi caussa Patrum innueret authoritas. Dictis aliquot sententiis, factum meum reuerẽdi ordinis probauit assensio. Interiectis diebus, cùm Romam V. C. & laudabilis

vicarius commeasset, V.C. caussidicus fori mei Celsus, socius eius qui debitum refudit impendium, tuitionem contra me & annonæ Præfectum clarissimum virum de sede vicaria [1]postulauit. Cùm ergo aditus in caussa publica, ciuilem conuentionem matri eius super nepotis sui munere detulissem, respõsione seruatâ, [2]quâ retinere asseritur patrimonium candidata, Præfectus verò annonæ V.C. pistorem publicę annonę verbo tantùm reposcere diceretur, quem manibus officialium Celsus eruerat. Hic iam vestræ perennitatis est ęstimare contumeliam præfecturæ: cuius caussidicus nihil passus, [3]auxilium secundis iudiciis impetrauit. Per hæc quoniam patientiam meam minimè perculerunt, adiectum est quod dissimulare non possē. Nam cùm examinandos actus Bassi Præfecti vrbis potestas vicaria ad secretarium commune prodidisset, [4] nescio quis, vt aiunt, libello dato, de officij mei colludio vel iniquitate conquestus est, quòd Memorius litigator, iussus à Basso soluendi debiti gratiâ ad iudicia Africana deduci, cùm & à viro illustri decessore meo Auētio, & à me per libellos ne eò pergeret, postulasset, naui esset abductus. Hinc illicò V.C. & laudabilis vicarius, vt subscriptio

Tuitionis formula extat apud Cassio. lib. 7. var. epi. 39.

libelli indicat, adesse præcepit. Vbi pariter ambo consedimus, & seriem querelarum recitatione cognoui, ammonui, vt is qui adierat vicariam sedem, probaturus intraret. Tūc officium eius hominem deesse respondit: qui præcepto iudicis sui in examen acciri debuerat. Quid hîc æstimādum sit, relinquo sapientibus. Semel atque iterum præconis vocibus aduocatur: nec tamē inclamatus accurrit. Tunc nullo assistente apparitio vrbana cœpit vrgere, quòd ad Africam transuectus esset, qui Bassum clarissimum virum criminis posset arguere. Suggestum est, paritum esse sententiæ. Quam cùm Bassus post luctamen partium protulisset, prouocatio non remouit. Ad hæc Fulgentius V.C. Tribunus & Notarius, conuentos adiutores vrbanæ sedis asseruit, ne Memorius nauigaret. A quo cùm requireretur, an ad eum aliquid super hisce criminibus Memorius detulisset, ait querelas eius libellorum paginis contineri: credo simulare non ausus, quòd accusator esse voluisset. Ad hæc vrbani adiutor officij, per Felicem sibi à clarissimo viro Fulgentio mandatum esse respondit, vt secundùm sententiam Memorius ad Africam duceretur. Mox Felicem censuimus attinendum: quò posset
liquere

liquere, an huius mandati internuncius extitiſſet. Intereà vir laudabilis vicarius, cùm adeſſent alij quos in Baſſi cauſis poſſemus audire, ob eius abſentiam, quam facile eſt ex Africanis reuocare Prouinciis, iudicium omne deſeruit: neſcio an ex iuſſu eorum qui, vt audirentur, affluxerant. Promiſsâ relatione diſcedo. Felix, qui in communi iuſſus eſt attineri, officij executione corripitur. Is cùm à me in ſequenti tuitionis auxilium popoſciſſet, & vnius nomenclatoris, vt in vrbe pacata amminiculo fretus incederet poſt vehiculum Præfecturæ, iuſſu Fulgentij, per Gaudentium & Victorem agentes in rebus, & Bonifacium Palatinum, qui hactenus in officio vrbano militauit, violenter arreptus deducitur in eius ædes, de cuius mandatis fuerat audiẽdus. Quòd cùm ſibi Fulgentius V.C. author contumeliæ meæ inuidioſum putaret, ad circi ſecretarium conuolauit: facti illiciti volens præſtare rationem, quòd ſibi metum fuiſſe dicebat, ne officij ſubornaretur impulſu. Expectatis, credo, Auguſtiſſimi Principes, vt Præfectus & iudicij veſtri ſecurus, & innocentiæ ſuæ aliquid ſeuerum cenſuiſſe dicatur. Fateor, neque pœnitet, animum temperaui, dum certam de vobis ſpero vindi-

Vehiculi Præfecturæ meminit epi. 17.5. huc lib.

ctam. Statui vt Felix vadibus, qui Fulgẽtio nõ essent cogniti, traderetur. Quid mitius decerni, quid remissius potuit? Tunc ille tãquã cessurus egreditur. Sed cùm ad eius ædes semel atque iterum Princeps officij commeasset, & obstinatam hominis contumaciam non posset inflectere, inanem syngrapham reportauit: quâ redhibitionem Felicis in alterum diem sponsione distulerat. Tenet domi testem, quem de se nouerat audiendum. Etiam huius iniuriæ assumo patientiam. Culpate vti vultis, vt dignum est. Sciui meliorem esse Iudicum caussam, quæ rerum dominis reseruatur. Expectamus, vt altero die instructus officio redderetur. At ille crastinâ luce, vt gesta monstrabunt, aduersùm cautionis fidem vicariæ potestati tradendus abducitur. Hoc vbi Princeps officij comperit, paucis comitatus excurrit: retinet Felicem celebri vrbis loco, nec tamen eripit. Itaque Fulgentius, qui se simulat verberatum, manu validiore legibus repugnauit. Intereà Felix à militibus vicariæ potestatis abducitur. Et cùm Princeps officij mei sub conspectu Romanæ plebis auditur, video quid de hoc facto perennitas vestra debuit iudicare. Ego ordinem tenebo gestorum. Fatetur

ſub alterius cognitoris examine litigator, nihil ſibi ab apparitoribus meis aduersùm Fulgentium eſſe mandatum. Hic iuſſu eius ad commune ſecretarium, quò faciendę oblationis gratiâ ſummates quoſque conduxeram, à Principibus officij vtriuſque perducitur. Nihil enim repertum fuerat, quod Præfęcturam poſſet inuoluere. Tunc Fulgentius facti ſui conſcientiâ percitus, cæſum ſe eſſe conqueritur. Sed mox eiuſdem Felicis ac deuotiſſimi viri Principis reſponſione pars iſta purgata eſt. Et tamen querelæ eius audientiam non negaui, clariſſimo & ſpectabili viro vicario in ſocietatem cognitionis aſcito, ſi vellet ſtruere nomina teſtium plebeiorum danda. Promiſit. Credo vt per moram meus dolor vel per ſatisfactionem mitescceret, vel ipſe rurſus alias moliretur inſidias. Qui, vt res indicat, conſcientiâ hominis ſubornati, à quo vicariæ poteſtati libellus oblatus eſt, [5] domeſticè confectus apud eundem factus: auſus eſt poſtulare, ne apparitores eius, quos ob diſceſſum litigatoris cuſtodia carceris iuſſerat attineri, iniuriæ ſubiacerent. Poſt hæc vſurpato rurſum publico neglectóque iudicio, audacis facti conſcius euolauit, vt Præfecturæ iuſtas querimonias præueni-

præſcriptionis amouimus. Tunc defenſio partis aduerſæ negauit ſtare perſonam, cuius procurationem ſuperioris geſta iudicij non tenerent. [1] Contrà neque exactam priùs mandati recitationem, & inter partes tributum procuratori beneficium reparationis aiebant. Huic parti longiùs quàm oportuit immorata contentio eſt. Sed quia prior cognitor vt iuſto defenſori reſtituerat temporum curſum, qui per actores non poterat impetrari, & procuratio legebatur [2] Prætoris allegata iudicio: hæc quoque præſcriptio conquieuit. Acceſſit aliud, vt obitu Martianæ C. F. mandatum diceretur extinctum. Sed contrà venerabilis Iuliani ſanctio ſtare procuratorum iuſſit officia, cauſſarum dominis viuentibus inchoata. Ergo cùm & reparationem [3] ſuperſtitæ Marrianæ, & conuentionem partis aduerſæ ſuper æſtimandis bonis Liberius impetraſſet: pronunciauimus non periſſe mandatum. Dehinc, petitore properante; vt ex conſtitutione numinis veſtri, ſeruandi debiti cauſsâ in materna corpora mitteretur, quod aduerſaria æſtimationem bonorum conuenta facere noluiſſet: reſponſum eſt, de ſupplicationis fide priùs eſſe [4] tractandum, id quod probabile videbatur. Admiſi. Facto igitur aditu de

L. 1. C. Th. de cognitorib.

de precibus disputandi defensor C.F.Martianæ, notare sibi visus est mendaciũ supplicantis: quòd cùm Priscę matris suę [5] testamento eius ex Placidiano genitas hereditatem cepisse dixisset, nõ omnes neptes ab ea scriptas probaret hæredes. Responsum est, de his tantùm, quas auia hæredes instituit, supplicatum: nec vnquam factam omnium mentionem, sed earum quibus fuerat delata successio. His deiectum curatoris patrocinium cœpit exigere, vt petitor ediceret, ex quibus nominibus propositæ descenderent actiones. Tunc è diuerso veniens ex Placidiani V.C.nomine, qui pater adultæ fuit, immodicarum donationum caussa manasse respondit: supplementum verò vnciarum ab hærede Placidiæ, cui soror Martiana successit, asseruit postulari. Hæc aduersarius eatenus refellebat, vt diceret C. F. iuniorem Martianam, non Placidiani tantùm Patris successionem, sed etiam Placidiæ germanæ suæ pro certis vnciis consecutam: nec tamen vllam Placidiæ mentionem precum serie contineri. Sed cùm allegatio diuersæ partis astrueret, rem se obnoxiam persequi designatis titulis actionum, & id quod in litem venit pro certa parte Martianã C.F. possidere, eiúsque nomen cum designa-

Cuia. obser. lib. 5. c. 14.

tione caussarum doceret precibus comprehensum, stetit iudicij mei deliberatio: hoc asserente, personam Placidiæ supplicationi adiici debuisse: illo negante, post designationem rei, & eius personæ quæ hodie corporum possessione defruitur, quicquam esse quærendum. Accessit cunctationi meæ caussa vehementior, quòd iubente lege vt intra quatuor menses ad æstimationem bonorum [6] possessor à petitore teneatur, nunc vt gesta monstrabũt, angustum nimis ex conuentione tempus fuisse visum est peregrinis corporibus ęstimandis. Et ideò motus ambiguis, oraculo numinis vestri distinguenda cuncta seruaui. Nam in rebus dubiis vna est salubritatis via, vt diuina quæque vel Deo proxima consulantur. Coniunctæ paginæ allegationes partium & supplementa sumpserunt. Quæ cùm maiestatis vestræ iustitia perpenderit, precor vt metas curiosæ liti absolutâ definitione ponatis.

L. 1. C. Th. de tẽp. cur. & repar.

1 Contra neque exactam] *Erat scriptũ*, Contra nec ex. *Repono*, Contra hæc, exactam *&c.*

2 Prætoris allegata iudicio] *Rectè Mercerus*, P. alligata iud.

2 superstitæ Martianæ] *Rectè idem*, superstite Martianâ.

4 tra-

4 tractandum,id quod prob. videbatur, admisi] *Locum planiorem distinctio & interpunctio faciet,* tractandum.Id,quod probabile videbatur,admisi.

5 testamento eius] *Mutilus sermo. Et interserenda vox,* neptes, *quæ mox sequitur.Lego igitur,*testamento neptes eius *&c.*

6 possessor à petitore teneatur] *Verissimè Mercerus,*poss. petitori ten.

D.Theodosio semper Aug.Symmachus Præf. Vrb. 33.

CVm clementia vestra meminisset faciendæ carrucæ impendium de sacro ærario esse decretum,censuit,vt eius argẽtum publicis conditis redderetur, D. Imperator. Sed examinis reperit fides,ex aliis titulis assumptam speciem, quam vehiculi ornatus accepit.Cuius rei,etiam vir illustris prędecessor meus, [a]Anthenius Bassus, perennitati vestrę rationẽ dicitur intimasse. Et ideò seculi vestri æquitas imperauit, vt examinata & comperta suggererẽ.Cùm fiscus in tempore quod præbendum fuerat, non haberet ex arca Quæstoria, itémque ex formarum conditis, [b]præterea ex Argentariorum parsimonia, argentum iusso operi ministratum est. Cuius solutio, si carrucæ vsus maneret, de

a leg. Anthemius, *vt infr. ep.* 39.

theſauris Imperialibus iure peteretur. Sed nunc carpenti nouitate ſummotâ, ſuum quiſque depoſcit: nec difficilè credimus impetrari, quod à legum parentibus poſtulatur. Quæſo vt digna temporibus reſponſa reddatis, quô vir Conſularis & illuſtris ſacrarum largitionum Comes, refundendum eſſe cognoſcat publicis titulis priuatíſque perſonis, quod ſine lacuna Imperialis ærarij deprompſit aliena collatio.

D D. Theodoſio & Arcadio ſemper Augg. Symmachus Præf. Vrb. 34.

SCio quidẽ naturæ humanæ vitio probitatem ſubiacere liuori. Sed miror eò progreſſas inſidias æmulorum, vt crudo mẽdacio inſontis fama peteretur, DD. Imperatores. Quid enim non audeant, quídve intentatum relinquant, qui in arce terrarum, Chriſtianæ legis iniuriis vindicata phana finxerunt? Fleuit, credo, ſcenæ iſtius fabricator, cùm de Eccleſiæ penetralibus raptos ad tormenta ſimularet: cùm de lõginquis ac de finitimis vrbibus duci Antiſtites in vincula deſcriberet. Neque enim ſerenum clementiæ veſtræ animum ſine his argutiis compuliſſet ſacro edicto populum conuenire: vt aſperioribus quàm pietati veſtræ mos eſt literis, [a] Præfectum, quem

a Præfectura fuerat delata Symmacho non ambienti. Vide epiſt. 15. ſupr. hoc lib.

quem sine ambitu legistis, argueret. Reddat nunc, quisquis ille est, caussas fallaciæ suæ, qui sub occasione iustæ inquisitionis, quâ me cultum spoliatorum mœniũ inuestigare iussistis, tragicas quæstiones de ministris Catholicę iactat agitatas. Respondeat literis Episcopi Damasi: quibus assectatores eiusdem religionis negauit vllam contumeliam pertulisse. Non magnoperè officij mei prætendo responsa: à quo ideò quęsita est rerũ fides, ne factum aliquod recordationem quęsitoris effugeret. Credatur eius legis Antistiti, quę lęsa simulatur. Credatur Pręfecto, qui perennitatis vestrę ammonitus edicto, miratur in procinctu creditũ, quod Roma nescit admissum. Omitto iniuriam Pręfecturę & conscientię meę: quando eò processit insimulatio, vt vos quoque ipsos autores honoris mei quadã reprehensione perstringat. Nã qui summi loci iudices decolorãt, sacri testimonij facilitatem videntur incessere. Iam dudum me Diuus genitor numinis tui precipuo honore dignatus est: ille meritorũ arbiter singularis, cuius imperium cum moribus recepisti. Paternum sequere, tuum tuere iudicium. Qui Præfecturã sine ambitu meruimus, sine offẽsione ponamus. Suggestionibus viri excellẽ-

ris, & de Rep. benè meriti Prætextati Pręfecti prætorio, abusus existimor. Quid si ex illo decreto qđ probabiliter impetrauit, necdum à me quæstio vlla tentata est? Præuidi enim quid possent ęmuli suspicari: atq; ideò obsignato officio Pręfecturæ sacra iussa cōmiseram. Nec me huiusmodi coniectura decepit, siquidē seuerè executus insimulor, quod nō cōuincor aggressus. Hæc omnia fide actorū comprehensa subieci: vnum illud adiiciens, vt me perennitas vestra necessitate inquisitionis eius absoluat, cuius authoritatem referri ad scrinia Palatina iussistis. Nam si tantum de me improbis licuit extante pręcepto: quid retractatis literis non licebit? Sanè laudabili viro Episcopo denegāte vllum è suis aut carcere aut vinculis attineri, & officio eadē suggerente, ignoro quos potissimùm præceperitis absolui. Tenēt quidem leges variorum criminum reos: sed, vt cōperi, à mysterio Christianę legis alienos. Quid igitur æternitas vestra decernat, deuotus opperior: & quæso vt fallaciam retundatis, quæ diuini pectoris tui sollicitauit quietem, quæ ad edicti necessitatem venerādi Principis curam coëgit. Me muniuit inuidia: apud aures enim sacras locum posteà non habebit, conui-

cta mendacij. Si quid tamen denuò obtrectantium murmur ingesserit, opto iudicium. Experientur me sub Imperiali disceptatione constantem, qui nocẽtem probare non possunt.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 35.

DE tribunatu vinarij fori nuper orta contentio, caussam mihi attulit legum arbitros consulendi, D. Imperator. Prouectus instabat vt delatum sibi sortiretur officium: [1] vetus eligit quæ tempora istiusmodi actibus certa decreuit. Recusabat honore decedere. Secutus morem lõgâ ætate seruatum, eum qui recens maiestatis vestrę beneficiũ pręferebat, admisi. Sed vt deinceps, si fortè vsus tulerit, cũctationem iudicij absoluta forma summoueat, statui sacrum numinis vestri oraculum sciscitari: vtrũ fas sit nouos Tribunos seruatâ lege differri, an magis veteres oporteat prælatâ deuotione remouere.

1. vetus eligit &c.] *Leg.* vetus è lege q. t. i. a. c. decreuit, recusabat &c.

D. Theodosio semper Augusto, Symmachus Præf. Vrb. 36.

VNum leuamen iniuriis meis tribuit euentus, D. Imperator: vt Romã publicę vtilitatis gratiâ V. C. & illustris cle-

mentiæque vestræ semper dicatus Comes Hesperius mitteretur. Nam si eum testem contumeliarum, quas pertuli, non haberem: quis dubitaret eam Præfecturam, quę Romæ superior est cæteris, turbidum aliquid pro potestate fecisse? Is quoniā semper amicus est veritati, & famam bonorum temporum colit, si dederit æternitas vestra copiam, contemptum legum & seculi non silebit. Ego, vt potero, de multis pauca narrabo: repetitis paululū caussis, quæ mihi, vt arbitror, has insidias excitarunt. Cùm pro diligentia, quæ debet omnibus inesse iudicibus, argenti publici ratio quæreretur, quod censualibus editores munerum contulerunt, inter cæteras fraudes repertum est, quosdam functionibus absolutos sumptum debitum Reipub. non dedisse. Et, vt fallacia ista tegeretur, ex alieno argento tantumdē censualibus falsis titulis imputatis, quantum duo conferre debuerant, contulerunt. Hoc cùm clarissimi viri sponte sine adiectione dispendij reddidissent, Senatum prisco more consului, quid in communi caussa Patrum innueret authoritas. Dictis aliquot sententiis, factum meum reuerēdi ordinis probauit assensio. Interiectis diebus, cùm Romam V.C. & laudabilis

vica-

vicarius commeasset, V.C. caussidicus fori mei Celsus, socius eius qui debitum refudit impendium, tuitionem contra me & annonæ Præfectum clarissimum virum de sede vicaria [1] postulauit. Cùm ergo aditus in caussa publica, ciuilem conuentionem matri eius super nepotis sui munere detulissem, respõsione seruatâ, [2] quâ retinere asseritur patrimonium candidata, Præfectus verò annonæ V.C. pistorem publicę annonę verbo tantùm reposcere diceretur, quem manibus officialium Celsus eruerat. Hic iam vestræ perennitatis est ęstimare contumeliam præfecturæ: cuius caussidicus nihil passus, [3] auxilium secundis iudiciis impetrauit. Per hæc quoniam patientiam meam minimè perculerunt, adiectum est quod dissimulare non possẽ. Nam cùm examinandos actus Bassi Præfecti vrbis potestas vicaria ad secretarium commune prodidisset, [4] nescio quis, vt aiunt, libello dato, de officij mei colludio vel iniquitate conquestus est, quòd Memorius litigator, iussus à Basso soluendi debiti gratiâ ad iudicia Africana deduci, cùm & à viro illustri decessore meo Auẽtio, & à me per libellos ne eò pergeret, postulasset, naui esset abductus. Hinc illicò V.C. & laudabilis vicarius, vt subscriptio

Tuitionis formula extat apud Cassio. lib. 7. var. epi. 39.

libelli indicat, adesse præcepit. Vbi pariter ambo consedimus, & seriem querelarum recitatione cognoui, ammonui, vt is qui adierat vicariam sedem, probaturus intraret. Tūc officium eius hominem deesse respondit: qui præcepto iudicis sui in examen acciri debuerat. Quid hîc æstimādum sit, relinquo sapientibus. Semel atque iterum præconis vocibus aduocatur: nec tamē inclamatus accurrit. Tunc nullo assistente apparitio vrbana cœpit vrgere, quòd ad Africam transuectus esset, qui Bassum clarissimum virum criminis posset arguere. Suggestum est, paritum esse sententiæ. Quam cùm Bassus post luctamen partium protulisset, prouocatio non remouit. Ad hæc Fulgentius V.C. Tribunus & Notarius, conuentos adiutores vrbanæ sedis asseruit, ne Memorius nauigaret. A quo cùm requireretur, an ad eum aliquid super hisce criminibus Memorius detulisset, ait querelas eius libellorum paginis contineri: credo simulare non ausus, quòd accusator esse voluisset. Ad hæc vrbani adiutor officij, per Felicem sibi à clarissimo viro Fulgentio mandatum esse respondit, vt secundùm sententiam Memorius ad Africam duceretur. Mox Felicem censuimus attinendum: quò posset

liquere

liquere, an huius mandati internuncius extitisset. Intereà vir laudabilis vicarius, cùm adessent alij quos in Bassi causis possemus audire, ob eius absentiam, quam facile est ex Africanis reuocare Prouinciis, iudicium omne deseruit: nescio an ex iussu eorum qui, vt audirentur, affluxerant. Promissâ relatione discedo. Felix, qui in communi iussus est attineri, officij executione corripitur. Is cùm à me in sequenti tuitionis auxilium poposcisset, & vnius nomenclatoris, vt in vrbe pacata amminiculo fretus incederet post vehiculum Præfecturæ, iussu Fulgentij, per Gaudentium & Victorem agentes in rebus, & Bonifacium Palatinum, qui hactenus in officio vrbano militauit, violenter arreptus deducitur in eius ædes, de cuius mandatis fuerat audiẽdus. Quòd cùm sibi Fulgentius V.C. author contumeliæ meæ inuidiosum putaret, ad circi secretarium conuolauit.: facti illiciti volens præstare rationem, quòd sibi metum fuisse dicebat, ne officij subornaretur impulsu. Expectatis, credo, Augustissimi Principes, vt Præfectus & iudicij vestri securus, & innocentiæ suæ aliquid seuerum censuisse dicatur. Fateor, neque pœnitet, animum temperaui, dum certam de vobis spero vindi-

Vehiculi Præfecturæ meminit epi. 17.5. huc lib.

ſub alterius cognitoris examine litigator, nihil ſibi ab apparitoribus meis aduersùm Fulgentium eſſe mandatum. Hic iuſſu eius ad commune ſecretarium, quò faciendę oblationis gratiâ ſummates quoſque conduxeram, à Principibus officij vtriuſque perducitur. Nihil enim repertum fuerat, quod Præfęcturam poſſet inuoluere. Tunc Fulgentius facti ſui conſcientiâ percitus, cæſum ſe eſſe conqueritur. Sed mox eiuſdem Felicis ac deuotiſſimi viri Principis reſponſione pars iſta purgata eſt. Et tamen querelæ eius audientiam non negaui, clariſſimo & ſpectabili viro vicario in ſocietatem cognitionis aſcito, ſi vellet ſtruere nomina teſtium plebeiorum danda. Promiſit. Credo vt per moram meus dolor vel per ſatisfactionem mitesceret, vel ipſe rurſus alias moliretur inſidias. Qui, vt res indicat, conſcientiâ hominis ſubornati, à quo vicariæ poteſtati libellus oblatus eſt,[5] domeſticè confectus apud eundem factus: auſus eſt poſtulare, ne apparitores eius, quos ob diſceſſum litigatoris cuſtodia carceris iuſſerat attineri, iniuriæ ſubiacerent. Poſt hæc vſurpato rurſum publico neglectóque iudicio, audacis facti conſcius euolauit, vt Præfecturæ iuſtas querimonias præueni-

ret: ignarus, vt res est, parentes generis humani magis iustitiâ quàm inuidiâ commoueri. Hęc ita esse gesta, nec vllâ arte fingi, instructio subiecta testabitur. In qua reperiet æternitas vestra, Præfecturam, quam in me puro iudicio contulistis, nihil saltem ad vindictam publicæ disciplinæ esse molitam: cùm omnibus iniuriis cæderetur, quas boni quique præsumunt pro vigore seculi vindicandas. [6] Nec enim spes & fiducia ius creditæ mihi potestatis infregit: vt authores honoris mei, & publicæ dignitatis, & iudicij sui contumeliam iustâ seueritate defendant.

1 postulauit. Cùm ergo] *Coniungit Mercerus benè, emendátque*, postulauit, cùm ego &c.

2 quâ retinere asseritur] *Meliùs*, quia retin. ass.

3 auxilium secundis iudiciis imp.] *Lego*, aux. secundi iudicis imp.

4 nescio quis, vt aiunt, libello dato] *Mercerus optimè*, nesc. quis vicario lib. da. *Sic paulò infrà*, vicariæ potestati libellus oblatus est.

5 domesticè confectus apud eundem factus: ausus est &c.] *Idem*, dom. confessus: ap. eund. factum ausus est &c.

6 Nec enim spes] *Leg.* Hæc e. sp.

D. Theo-

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Praef. Vrb. 37.

PEr vices mensium singulorum [1] ad perennitatis vestrae scripta, Senatus & populi acta mittuntur: quae poterunt indicare, quid vir praecelsae illustrisque memoriae Prętextatus, vel ad amplissimum ordinem, vel ad deuotum vobis populum, pro seculi vestri commendatione pertulerit, D. Imperator. Sed quia speciatim sacris literis imperastis, vt si qua ab eo Romae in his coetibus gesta sunt, [2] in rebus excerpta tradantur, misi omnia iussis caelestibus obsecutus, quae ipso praesente venerabilium rationum vestrarum sanctio definiuit, & Patrum probauit authoritas. Praeterea quę apud plebem locutus est, vt cunctos in amorem bonorum temporum prouocaret, adiunxi. Iudicium verò ciuium, quod supremo die de virtute atque innocentia eius habuerunt, speciatim viro consulari & illustri officiorum magistro subditis gestorum exemplaribus intimaui: licèt vehiculo publico cum caeteris, quae ex more mittuntur, omnia necesse sit rursus ad serenitatis vestrae notitiam peruenire.

Iunge epist. 23. & ep. 25. supra hoc lib.

1 perennitatis vestrę scripta] *Turbat elegãtem locum vox;* scripta, *Putat Casaubonus*

fuisse, sacr.pot.*hoc est*, sacram potestatem, *vnde fecerint imperiti*, scripta. *Malim ego*, ad per.vest.scrinia. *Hunc verò morem, ad absentes Româ Principes Senatus & populi acta mittendi quot mensibus, consignat vir idem eruditissimus in suis Animaduersionibus in Tranq. librum 2.*

2 in rebus excerpta tradantur] *Puto*, in breuibus exc.trad. *Ita noster ep.* 48. *l.eod.* missis de more breuibus quæ angustias patefacerent conditorum. *& ep.* 60. *eod.* mittendis ad clementiam vestram censuum breuibus &c.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 38.

IAm quidem rescriptum numinis vestrì Cyriades V.C.comes & mechanicę professor exhibuit, D. Imperator, quo statuerat æternitas vestra, vt se ipse à quorundam criminatione purgaret, ac rursus vrgeret obiectis, si quos fraudis incesseret. Qui cùm Auxentium virum Consularem sub examine decessoris mei cœpisset arguere, postquàm ad cógnitionem meam ventum est, [1] superba atque pontis immodico sumptu Auxentij viri Consularis voce perstrictus est. Quem Cyriades vir parilis dignitatis, mutuâ accusatione credidit remordēdum. Visum est igitur ac-

com-

commodum, vt vtriusque ædificationem fida æstimaret inspectio. Dedi negocium sollicitis quantùm arbitror viris, & Cyriade penè recusante decreui fabrilis artis magistros, quos aduersario æquiores putabat, æstimationi operis admouendos: manente nihilominùs penes Auxentium curâ atque administratione cœptorum, quod necdum æternitas vestra officium eius successione mutasset. Itaque exactis aliquot diebus, & adhuc pendente operis examine, apparitio, quæ Auxentio fuerat deputata, per Notarium mihi fecit indiciũ, deseruisse clarissimum virum susceptorũ curam locorum: & sub ipso æstatis exordio, quo possit profectus ædificationis assurgere, nihilum promoueri. Sed quia Senatoris fuga non videbatur temerè credenda, vt impensiùs requireretur ammonui. Diu nusquam gentium deprehensus, vbi comitatum sacrum numinis vestri adire iussus est, euolauit. Interea Cyriades V.C. comes & mechanicus, cùm statutum meũ discessu eius videret elusum, multùm anxius nequid in absentem aduersarius moliatur, vt æternitati vestræ & relationem V.C. prædecessoris mei & nunc acta suggererem, depoposcit. Cui audientiam negare non potui: eadem viâ Præcepto

numinis vestri cupiens edoceri, quid facto vsus sit de æstimatione sumptuum, quos vtriusque insumpsit expensio, siquidem meum spectat officium, iacturam pecuniæ publicæ non tacere. Fidem literis sociato gesta præstabunt. Quæ vbi ad sacras aures perennitatis vestræ recitata peruenerint, oro atque obsecro, vt incertum animi mei responsis Imperialibus instruatur.

1 superba atque pontis] *Debeo quod iam animaduersum est, approbare, legendum*, super basilicæ atque pontis. *Sic basilicæ pontisque rationem dixit lib. 4. ep. 71. & discussionem pontis ac basilicæ nouæ, lib. 5. ep. 74. quæ epistolæ cum hac etiam & sequenti coniungendæ.*

DD. Theodosio & Arcadio semper Augg.
Symmachus V. C. Præf. Vrb. 39.

Confer epist. 38. suprà hoc lib. & epist. 71. lib. 4. & ep. 47. lib. 5. quæ sunt eiusdem argumenti.

CErtum est quidem clementiam vestram fidei amore & studio veritatis in examen assiduum sæpe explorata reuocare, DD. Imperatores. Sed cùm Auxentius V. C. & Cyriades comes ac mechanicus parilis dignitatis, quadam inter se concertatione dissentiunt, nonnihil superioribus iudicibus derogatur. Iam dudū enim V. C. & illustris Anthemius Bassus pontis noui opere perspecto, sub actorum con-

confectione signauit culpam vel negligentiam singulorum. Denuò successor eius, eadem loca rimatus asseritur. Dehinc, cùm apud me, ex rescripto quòd Cyriades V.C. impetrauit, recidiuâ cognitione refugerent: atque ipsis consistentibus censuissem, vt vtriusque tam sumptus quàm ædificationem inuestigatio discussionis inquireret, V. C. Auxentius repentè deseruit iudicatum. De cuius facto missurus relationem, quam sollicitudo intermissi operis exigebat, alia numinis vestri decreta rursus accepi, quibus examini meo V. C. & laudabilem vicarium copulastis: vt vtroque residente accusata pontis vitia quærerentur. Nec obsequium defuit imperatis. Itaque adhibito V. C. Tribuno, & Notario Aphrodisio, cui post Auxentium V. C. nouarum molitionum cura legata est, habita est de his quæstio. qui pontis eiusdem fundamenta posuerunt. Atque ita constitit, partem breuem atque discretam sub exordio hyemis inchoatam vi fluminis corruisse: cuius impendium viginti solidorum diffinitione artifices æstimarunt. Sed casus partis istius, vtpotè adhuc è cætero corpore segregatæ, nihil videtur iniuriæ locis distantibus attulisse: quam facili

ædificatione reparandam Cyriades vir Cõsularis pollicetur. Post hæc alterius loci exploratio hiulcam compagem lapidum deprehendit:quam Cyriades comes & mechanicus consilio suo & ratione artis ita positam suggerebat, vt infuso posteà impensarum liquore hiantia stringerentur. Quod cùm facere debuisset, succedentis industriam affectasse potiùs dicitur:vt in authoris inuidiam fœni & sparti manipulis clauderentur. Quod cùm astrueret recitatione gestorum, factum quidem vrinandi artifex non negauit:sed ex vsu operis non in dehonestamentum Cyriadis Consularis viri asserebat remedium huiusmodi esse prouisum. Tunc responsionum varietate commoti coërcuimus à præteritis discrepantem. At ille Cyriadem sibi ait dudum fuisse terrori. Quod credibile non videtur, cùm illius tẽporis cognitor ad fidem veri districtâ quæstione peruenerit. Intereà Cyriades V.C. facilem prospectum esse suggessit operis sarciendi: cuius stabilitatem, sicut assertum est, hyems tertia non resoluit. Ipse autem de ædificationibus Auxentij viri Consularis, & de vsurpatione immodici auri nõnulla indiciis intimauit. Quæ ideò gestorum paginis applicari pla-

placuit: vt æternitas veſtra cunctis per ordinem patienter auditis prouidere dignetur, quemadmodum concertantium ęmulatione compreſsâ, & integritati ſumptuū & firmitati operis conſulatur.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 40.

VT veſtri numinis veneror ſanctiones, ita obſeruantiam ingem ſaluberrimis Diui genitoris veſtri impendo decretis. Quid enim ille cōſtituit, quod poſſit publica cura deſerere? Is inter alia quæ in bonum publicum contulit, etiam medendi profeſſoribus dedit ordinem ſucceſſionis, ſi locum quempiam decedentis fortuna nudaſſet. Quâ lege cautum eſt, vt primi artis eiuſdem de nouorum ſcientia iudicarent. Hanc formam, quantùm aſſerunt, ætas ſecuta ſeruauit, D. Imperator. Nunc Ioannes vir Patritius non eum gradum, quem ſubrogandis dederunt diualia ſcripta, ſed ſummo proximum conatur, ad piſci, fultus Palatinæ militiæ priuilegio, & impetratione ſpecialis oraculi, quo Epicteti archiatri locum tunc adhuc ſuperſtitis impetrauit. Sed quia lege & more cogentibus, ſummates eiuſdem profeſſionis par fuit in examen acciri, adhibitum eſt iudicio collegium omne medicorum.

Vide l. ſi quis, C. de prof. & medic.

Quorum potissimi inter venerationem legis, & noui beneficij reuerentiam iudicare non ausi, eum locum Ioanni [1] V. P. statuerant deferre nudum, quem tenere potuisset, si eo tẽpore, quo aulæ obsequiis deputatus est, archiatrorum nũmero fuisset adiunctus. Et cùm ab eo Palatini honoris officia poscerentur, vt codiciliorum prerogatiua monstraret, quis illi inter archiatros ordo competeret, asseruit domesticâ expilatione etiam documẽta sibi dignitatis ablata. At verò pars magna medicorũ munita lege diuali, eorum exempla deprompsit, qui è Palatio in hũc gradum seruato ordine transierũt. Quare motus ambiguis, & neque Diui genitoris vestri ausus rũpere sanctionẽ, neq; obuiã specialibus venire preceptis, diuino arbitrio numinis vestri, subditis allegationibus partiũ, summam negocij reseruaui: opperiens quid deliberatio Augusta constituat, cui soli fas est de scitis diualibus iudicare.

Cuiac. ob. lib. 2. c. 36. & l. 1. C. si de mõ. poss. fuc. appell. & l. 22. C. Theodos. quor. appel. non recip.

1 V. P.] *Hoc est, viro Patricio, vt integris literis hac ipsâ epist. s. & compendio eodem in epist. proximè sequente j.*

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 41.

QVid possint iusti Principes culpare, presentio. In caussis etenim quibus momen-

momenti reformatio postulatur, appellationes recipi non oportet. Sed consultò nunc obiectum prouocationis admisi:[a] vt in examen clementiæ vestræ & inuasionis indignitas, & modus iudicij perueniret, D. Imperator. Nam Scirtius V.P. ereptam sibi partem Cæsarianæ massæ crebrâ aditione conquestus, cùm integrationem status quẽ amiserat impetrasset, hęredes Thesei, qui reluctarentur, obiecti sunt. Tum verò Artemisius, Olibrij clarissimi atque illustris viri actor, executori vt ipse professus est obuiauit. Et cum ad pernoscendum possessionis statum loci habitatores adesse iussissem, in iniuriam legum, Ruffino officiali iussa curanti, qui deducebantur abrepti sunt. Gesta indicabunt facti inciuilis authores. Interea distuli vindictam iudiciorum, & rursus officio negocium dedi, vt necessarios euocaret. Tunc cessantibus actoribus clarissimæ domus, cæterísque subtractis, ad contradicendum Thesei subrogantur hæredes, vno tantum exhibito, qui se assereret libertum esse defuncti. Is interrogatus quò abissent incolę prædiorum, detulisse nonnullos, Scirtij verò mancipia ad vrbanam villam, quę est clarissimi & illustris viri Olibrij translata respondit. Cætera vià liberto Thesei

a Sic l.42. C. Theod. de appellat. ait se probare ve recundiam iudicantis, qui si superfluã quoque recipiat prouocationẽ, ne interim reliquum negocium audiret. Iunge etiã principium epist.46. infr. hoc lib.10. & epist.29. eod. vbi ait se verecundè potius quàm iure suscepisse prouocationem non extante sententia.

dicta prætercam. licèt in eum præscriptio ista non competat, cùm à patre minorum beneficium libertatis acceperit. His ita positis, Prænestini, in quorum finib. Cæsariana possessio iacet, missis apparitorib⁹ exhibentur. Tunc demum V.C. & spectabilis Olibrij procurator emergit. Adest etiam defensor minorũ. Tandem cogentibus iudiciis postulatus, Scirtio aduersùm duos pugna proponitur : quamuis patrocinia clarissimæ domus & successorum Thesei quadam specie diffiderent. Itur in quæstionem possessionis, quæ partium variis agitata conflictibus, ad interrogationem testium iure transiuit. Admoneri singulatim, vt mos est, iubeo curiales nominum & dignitatis. Ab vnoquoque posco responsa: tum locorum iustos possessores requiro: dehinc percunctor, quis annuas functiones aut indicta persoluerit. Cùm secundum Scirtium testimonia cuncta procederent, atque eam possessionem cum Theseo tenuisse constaret, quando aut per quos deiectus esset examino. Secundùm verò vel tertium mensem manare consentiunt, vt eùm clarissimæ atque illustris domus homines expulerint. Auditis optimatum testimoniis, denuò defensores admitto iurgantes. Quæsita

& re-

& responsa partibus intimantur. Ibi Tarpeius V. C. Procurator illustris viri Olibrij asseruit, ei sex vncias prædiorum Thesei morte quæsitas. Contrà Scirtius de sex vnciis, quas minores etiam se consentiente retinebant, non ibat inficias: nec suâ interesse dicebat, actores clarissimæ domus, an hæredes Thesei eadem parte fruerentur. Tunc actionibus copulatis Scirtium vrgere cœperunt, quòd secundùm mandatum C.F. Facianæ sex vncias Theseó per epistolam reddidisset, sex verò alias in eius liberos contulisset spontaneâ largitate. Ad hæc Scirtius idē literis familiaribus quod donationibus in Theseum vel paruulos transfusum esse dicebat, ipsius petitu: vt actorum fides beneficium roboraret. Et reuerâ cùm posteriora gesta pro indiuiso sex vncias massæ in eos collatas esse testentur, intelleximus partem donatoris exceptam. Cur enim pro indiuiso daret, si nihil resideret quód retineret? Sed hoc cùm ad proprietátis caussam dicerem pertinere, recitata est à defensoribus constitutio, quę Iudicibus tribuit copiam, nō imponit necessitatem, vt quoties de possessione successionis iudicant, continuò, si casus tulerit, etiam de iure cognoscant. Quâ actione confessi sunt ad aliam caussam se malle.

L. si de vi. D. de Iudi. Cuiac. obser. v. c. 15. arg. l. 1. C. de off. rect. prou. & l. 1. C. de ord. iudic.

transire. Præterea non solus Scirtius proprietatis quæstione videbatur vrgendus: cùm ipsi quoque inter se super hac parte quodammodò diffiderent. Quare de possessione secundùm documenta Scirtij & principalium testimonia iudicaui: aduersariis eius sex vnciarum retentione & iure firmatis. Principalem verò caussam, saluis allegationibus partium, futuro examini reseruaui. Et mox sententiæ exemplar emisi: cùm eius editionem Procurator spectabilis viri continuò postulasset. Tunc Scirtius obtulit sanctiones: quibus doceret in reformatione momenti nullum esse appellationibus locum. Postridie Procurator clarissimus & illustris, ac defensor minorum, qui putabantur in iudicio discrepare, concordiam suam iunctis prouocationibus indicarunt. Hæc est omnis summa luctaminis. Nunc oraculum numinis vestri fortuna litis expectat. Gesta & supplementa partis vtriusque subieci: quibus instructa perennitas vestra, exemplo vnius caussæ securitati omnium dignabitur commodare.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 42.

VEndẽdis solidis, quos plerumque publicus vsus exposcit, collectariorum corpus

corpus obnoxiũ eſt,quibus arca vinaria ſtatutũ preciũ ſumminiſtrat. Huic hominum generi, taxationis exiguæ vilitate nutanti, Diuus frater numinis veſtri tantũ pro ſingulis ſolidis ſtatuit cõferẽdum,quantũ æquitas illius tẽporis poſtulabat, D. Imperator. Sed paulatim auri enormitate creſcente, vis remedij diualis infracta eſt. Et cùm in foro venaliũ rerum maiore ſummâ ſolidus cẽſeatur,nũmulariis precia minora pẽdũtur. Petũt igitur de æternitate veſtra, [1] pro ratione prçſenti iuſtitiæ diffinitionis augmẽta: qui iam tãto oneri ſuſtinẽdo pares eſſe non poſſunt Hæc eſt cauſſa querimoniæ,quam diuinis ſenſibus veſtris fides geſtorũ pleniùs intimabit. Si petitionis genus probabile iudicatis: quæſo vt huic quoque parti præcepto manſuetudinis veſtræ ſalubre remedium deferatur.

Arca vinaria etiam mẽtio eſt ep. 47. infr. hoc lib. 10. & apud Caſſiod. lib. Var. 1. ep. 43.

1 pro ratione præſenti iuſtitiæ diffinitionis augmenta] *Diſtingo ac lego*, pro ratione præſenti,iuſtiſſimæ def.aug.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus Praeſ. Vrb. 43.

PAlatini munerationũ ſacrarũ, Amicus & Caſtor,quęſtus publicos eruẽtes,inter cætera nomina quæ iudicio perſequũtur, hæredes Poſthumini V. C. in exa-

Confer ep. 52. & epiſt. 64. ſupr. li. v.

mē meū cōuentionibus euocarunt, D. Imperator. Luciano monente, qui censûs Senatorios antè tractauit, quòd oblatiuis functionibus[1] eadem domus esset obnoxia: pars debiti Lollianam, pars Cattianillam pariter ac Seuerellam suggerebatur vrgere. Interea sequestrato Lollianæ C.F. nomine, quā pro sex vnciis astringit exactio, horum orta refragatio est, quos pro singulis bonorum quadrantibus solutionis cura mordebat. Comperendinato plerumque iudicio res eò deducta est, vt fisci patrocinium[2] securitatis à clarissimis personis impleti per vices muneris flagitaret: Cattianillæ verò ac Seuerellæ defensio scripto ad relationem Diui Principis mitteretur. Vetus enim quæstio & cognitionibus Præfecturæ frequenter agitata, vsque ad inclyti semperque verendi genitoris vestri cucurrit arbitrium: qui Iuuentij clarissimæ & illustris memoriæ viri, tūc Præfecti vrbi insinuatione consultus, quadam rescripti parte signauit, suis quibusque tēporibus à Cattianilla ac Seuerella clarissimis fœminis oblatiua[3] munera solita cōstare. Hoc me dudum promptum atque decliuem ad efflagitanda illationum documenta defixit, cùm videretur omnibus securitatibus esse vehementior Imperatoris

ris assertio. De cuius responsis iugi honore mansuris, vestræ clementiæ fas est esse iudicium. Nos venerari potiùs, quàm interpretari oracula diuina consueuimus. Præstò sunt monumenta gestorum, partiũ quoque suppleméta non desunt. Æquum est vt maiestatis vestræ informetur arbitrio humana cunctatio.

1 eadem domus esset obnoxia] *Suadent reliqua huius epistolæ, ac mens autoris, vt reponam*, ea demum domus e.obn.

2 securitatis] *Perit sensus, quem literulæ mutatione seruamus*, securitates.

3 munera solita constare] *Noctem hanc quoque facilè amoueo*, m. soluta constare, *id est, de eorum munerum solutione constare.*

D. Theodosio semper Augusto, Symmachus. Præf. Vrb. 44.

MOribus sæuis familiare atque cognatum est,[1] armare spiritus immunitatis exemplo, D. Imperator. Cur enim secundum desperet effugium, qui laqueos criminis prioris euasit? Præsenti caussæ cõgruit præmissa sententia. Siquidem Valerianus V. C. cui lar in Epiro esse suggeritur, neque rescriptorum veneratione, neque legum seueritate, vel pactionum fide, aut iudiciorum reuerentiâ permouetur. Qui primò in examen Prætorianæ sedis

iussus acciri, ad supplicationem V. C. Iunioris, vim rescripti statu præcelsæ potestatis elusit. Dehinc Proconsularibus euocatus edictis, leges pari arte frustratus est. Nam cùm & actione ciuili & criminali accusatione premeretur, statutis inciuiliter repugnauit: vt apparitores Præfecturæ vrbanæ, partim notariis, partim suggestione signarunt. Quorum vnus agenti in rebus, eo mortuo ad quem sacri præcepti executio pertinebat, affectũ se à Valeriano grauibus iniuriis indicauit. Motus igitur indignitate talium querelarum, cùm viderem rursus illudi posse iudiciis, si quid seuerius censuissem, factu optimum credidi, vt æternitati vestræ caussæ istius pontificium reseruarem. Soli enim iure corrigitis admissa potissimæ dignitatis. Fides rerũ gestis cohærentibus explicatur: nihilominùs ad Senatum regressus apparitor, qui contumaciam Senatoris & seruiles impetus nunciauit, suggestionibus suis, cùm fortè vsus tulerit, affuturus. Quæso æternã clementiam vestram, vt omnibus solitã æquitate perpensis, euagari vlteriùs frustratorem tot Iudicum non sinatis.

Vide notas ad ep. 27. li. 7. suprà.

1 armare spiritus immunitatis exẽplo] *Clarum ex sequentibus legi oportere,* impunitatis.

D. Theo-

D. *Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb.* 45.

DIfficile est vt bona caussa sit, cuius actio in ius alterius desperatione transfertur. Id adeò res probauit, D. Imperator. Nam Theodorus, vt asseruit, ex protectoribus ab Anniana quadam in re sua Procurator creatus, iam pridem clarissimo atque emendatissimo viro Cuprasio vrbanis [1] tribulationibus præsidente. Flauianum quendam denunciatá lite pulsauit: sed dié legitimum caussæ lapsus excessit. Longo interuallo petita á me reparatio, cùm partes ad necessarium contraxisset examen, post multas allegationes, quas iudicia vt inualidas respuerunt, orta præscriptio est, quæ assereret nouari tempora possessore mortuo debuisse. Nam constabat non modò Flauianum, qui propositam legibus quæstionem primus exceperat, sed etiam successorem eius finem fecisse viuendi. Ad hęc pręmissa est lectio, veluti probatur indiciis: nouationem tantùm petitoris hęredi esse decretá. Quod verbo quidé assertũ, sed sanctionibus non probatum, contrariæ legis recitatione compressum est. Secutus igitur scita manifesta, & nullis Principum vacuata responsis, cessare processum

Vide l. 3. C. Theod. de tẽp. cur. & repar. appell.

negocij iudicaui:cùm lis alteri denunciata aliam perſonam temporibus exactis tenere non poſſet. Tunc oblatis prouocationis, etiam nouationis libellis ſuſpenſa ſententia. Cuius meritum perennitas veſtra lectis geſtis ac refutatoriis cohærentibus æſtimabit. Ego in referendo prolixus eſſe non debui: cùm penè in ipſo actionum veſtibulo repulſa legibus cauſa conſtiterit.

1 vrbanis tribulationibus præſidente] *non cunctamur reponere*, v. tribunalibus pr.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 46.

IN cauſſis appellationum malo ius poteſtatis infringere, quàm interpretationũ dubia ſuſtinere: præſertim conſcius haud iniquæ iudicationis: cui nonnihil honoris eueniet, ſi æternitatis veſtræ oraculo roboretur, D. Imperator. Tuli igitur Conſtãtium Suarium temerè prouocantem, cùm ex reſcripto numinis veſtri ſtatum, quem Theodoſio abſenti ademerat, reformaſſem. Mota enim veſtra clementia ſupplicationibus & querelis, breui examine iuſſit inquiri, an Theodoſio extra conflictum locato, ac deinde ne rebus excideret prouocante, poſſeſſionem corporum Conſtantius eſſet indeptus. Allegatâ igitur præceptio-

Iunge epiſt. 41. ſuprà hoc lib. 10. vbi ait auctor ſe etiã ſuperfluam appellationẽ recepiſſe. adde Theodericũ in edicto c. 55.

ceptione diuinâ, primò cognitionem totius negocij, quamuis ſpeciatim mihi trãquillitatis veſtræ delegatione mandatam, V.C.vicarij præſentiæ reſeruaui. Siquidem videbatur hæc cauſſa cæteris prouocationibus eſſe coniuncta, quæ V.C.prædeceſſore meo negabantur admiſſæ, & alterum mecum ſumpſerat cognitorem. Dehinc, vbi eam partem, quæ ad illius temporis Iudicem pertinebat, veſtro retinuiſtis examini, appellationis inquiſitione diſcretâ, cùm iam participem iudicij non haberẽ, turbatæ poſſeſſionis querelam reſcripto obſecutus audiui. Et quia Theodoſium iudicio non interfuiſſe conſtabat, quo ſibi demptas queſtus eſt facultates, nec vlla precum mẽdacia Conſtantius detegebat, executus ſum circa germanum ſupplicatoris hæredem cæleſte iudicium, reformato ſtatu quem claruit mox propoſitâ appellatione defenſum: licèt Cultus ſubditus quæſtioni, libellos, quos Theodoſius publicauit, apud ſe reſediſſe memorauerit. Nihilominùs obediens imperatis, ſtatui vt fides geſtorum ſuperiorum ad Auguſta ſcrinia mitteretur. Hinc orta eſt prouocatio, cuius vel iuſtitia vel contumacia ſacro expendetur arbitrio. Interea conſtitutionis memor, [a] ſequeſtraui mobilia fru-

ctúsque præcepi: ne medij temporis vsurpatio abutatur indebitis. Omnium gestorum fida documenta, supplementis partium relationi ex more sociata sunt: vt diu fluctuanti caussæ tandem stabilem terminum diuino ore ponatis.

1 sequestraui] *Leg.* sequestrari.

D D. Theodosio & Arcadio semper Augg.
Symmachus Præf. Vrb.

47.

Iunge epist. 120. lib. 9. quæ est e iusdē argumenti.

OMnes qui ad amplissimos honorum gradus iudicio clementiæ vestræ vel fauore prouehimur, summo studio debemus eniti, vt famam seculi suggestionum veritate tueamur, D D. Imperatores. Quod enim genus gratiæ beneficiis Principum rependendæ fortuna impar inueniet, si fidem deserat,[1] quę sola muniat imperium? Contemplanti mihi igitur rescriptum numinis vestri, quo arcæ vinariæ debita à Præfecto eius temporis,[2] quo contracta dicitur, erui censuistis, silere fas non fuit quid temporum vestrorum congruat æquitati. Iam primùm stupere me fateor, cælesti mansuetudini vestræ totius orbis negociis occupatæ, literas Diui Constantij ita esse suggestas, vt comminatio sub conditione deprompta instar cujusdā debiti duceretur: dehinc tacitum quodam

Arca vinaria meminit suprà lib. 10. ep. 42. & l. 3. C. Theo. de calc. coctor. & Cassiodor. lib. 1. epist. 43.

casu

casu de ea parte rescripti, quæ tenebat officium, vt persona iudicis, tanquam vilior, apparitorum suorum impunitate premeretur: tertiò quòd ea summa solidorum, quam cognitio & relatio viri illustris prædecessoris mei ex maiore parte solutam probauit, ærario tanquam debita & intactá deposcitur. Atque ideo inter multa curarum summatim nonnulla tractāda sunt. Namque xj. millia cccc.xlvj. solidos, ex eo anno qui Sergij & Nigriani sequitur consulatum, sacris accessisse thesauris, & Præfecturæ inquisitio, & discussorum literæ, & V. C. prædecessoris mei scripta docuerunt. Inter hæc igitur tam multa valida, fidem clementiæ vestræ debitam silentio violare non potui: cùm vestrum quoque numen aduerterem solitâ cautione neque Iudicis nomen signasse rescripto, & æstimasse quòd conueniendus luce frueretur.
3 Nam quando clementia vestra vim veteris comminationis in mortuum tetendisset, cùm grauium etiam noxarum pœna fine vitæ soluatur? At verò iste terror Diui Principis literis comprehensus, ne viuentem quidem posset vrgere. Grauia enim subiectis sæpe minitamini, acuendi potiùs studio quàm nocendi. Hoc etiam Diuus genitor tuus, in omnium semper

animis & ore victurus, piâ lege constituit: qui sententiam quoque sub comminatione depromptam, effectu atque executione vacuauit. Hanc verò conditionem quam Diuus Constantius adiecit literis suis, multa quæ pòst visa sunt subruerunt. Nam eodem Principe adhuc orbem regente, ad Tertullum Præfectum vrbis memorabilē virum migrauit exactio. Quæ si hominis potestas fuisset, circa personam prioris iudicis potuisset hærere. Nec multo pòst tēpore, in Clytholiam Maximum, pari honore tunc præditum, tituli istius cura conuenit. Diuo etiam parente numinis tui Romana iura & fata moderante, Præfectis ac discussoribus mandata Prouincia est: & per vices administrantium publici debiti occurrit exactio. Nouissimè relatus in cælum germanus clementiæ tuæ, eum ipsum Basilium cùm haberet appositū qui personis Iudicum non pepercit, Primiscrinios vrbani officij, quorum sollicitudo per successiones exigenda curauerat, vel soluendo nomini, vel edēdæ rationi fecit obnoxios. Itaque & à V. C. ac probatissimo Anicio Basso, & Auentio viro spectabili frequentata cognitio, & solutam maiorem partē debiti deprehendit, & prouincialium Iudicum reperit sponsionem: quâ professi sunt,

ſunt, ſi vrbanum ceſſaret officium, per ſe huius tituli integritatẽ poſſe ſarciri. Hæc igitur ſi legibus conferantur, pronunciabit æternitas veſtra in profeſſione verum eſſe nexum, in comminatione terrorem. Quid quòd proxima apparitio cogendis prouinciarum iudicibus admota, ſpem debitis eruendis feciſſe ſuggeritur? Non eſt meum famæ incerta ſectari. Inueniet diuina maieſtas tua, cur huic exactioni perpes cura defuerit. Nam ſocerum meũ, clariſſimæ memoriæ virum Orfitum petit iſta molitio: cuius hæredes V.C. & illuſtris officiorum magiſter adſcripſit literis ſuis, cùm tuæ manſuetudinis verecundia nullum ſacro oraculo nomen expreſſerit. Quid ergo exiſtimem merito illius factum, qui maior honoribus quàm facultatibus, ante annos ferè quindecim vitam peregit: vt [4] conſummatio ſæpè lecta, ſemper omiſſa, & nouis pòſt ſepulta decretis, quam neque lex diualis admittit, & ſolutio magnæ partis excluſit, reſurgat in mortuũ, quæ non fuit antè viuenti? An meæ potiùs cõtumeliæ cauſsâ, & ordinẽ tot & talium ſtatutorum, & Diui Gratiani recentem præceptionẽ, & diſcuſſorum diligentiã, & Præfectorum cognitiones, & relationis fidẽ nouis ſuggeſtio-

Orfiti Præf. Urbi meminit Ammi. Marc. lib. 14. ubi ſcribit fuiſſe forenſium negociorum gnarũ, ſed ſplẽdore liberalium doctrinarũ minùs quã nobilẽ decuit inſtitutum.

nibus arbitrer sauciari? Testor custodem numinis vestri Deum, nihil esse quòd iniuriâ dignus existimer. Quieto mihi hanc Præfecturam sine vlla affectione tribuistis. Si quem fortè mordet inuidia, si alicuius desideriis Reip. amore non cessimus, cogitet priuata odia aduersùm leges exercēda non esse. Postremò cognoscat, si quis ille est, me meósque successionem clarissimæ atque illustrissimæ memoriæ viri Orfiti, neque ratione iuris, neque bonorum aditione cepisse. Quæso igitur, ne in contumeliam iudicij vestri, & iuri & innocentiæ fraus paretur. Quando enim absentibus atque ignorantibus inter alios gesta nocuerunt? Quis vnquam sententiam numinis vestri inauditus excepit? Quādo cōminatio ad hæredes vsque porrecta est? Certè, vt ipsam caussam loquar, quę me ac necessitudines meas vobis propitiis nullo iure contingit, pars maior debiti soluta monstratur: in euidentibus nominibus pars resedit, cuius studio absoluendi sunt debitores, vt implicentur innoxij. Quare insitam diuinis sensibus vestris oro iustitiam, ne aduersùm Diui Gratiani diffinitionem, aduersùm scripta tot Principum, qui Præfectis debita eruenda mandarunt, aduersùm relationem quæ

Vide epist. 15. 5. hoc li. 10.

vbe-

vberiorem summam docuit exolutam, reliquum verò secundùm rectorum literas exsculpendum ab obnoxiis intimauit, ignaros negocij, & paternæ hæreditatis alienos, pulsari incongruâ conuentione patiaris, néve exemplum nouum pius Imperator inducas, vt successio omniũ qui Reipub. profuerant ad liberos secura non transeat. Multos hæc forma retinebit: & plerosque, vt arbitror, iustiùs, si qui fortè prouinciis vestris malè abusi sunt. At verò posteritas illustris memoriæ viri Orfiti, nihil ex illo aliud quã generis insigne quæsiuit. Meæ tamen iniurię est ista suggestio. Nam tenuitati illius frequenter exhaustæ nemo testamento, nemo nostrûm bonorum aditione successit. Vnde intelligit clementia vestra, quòd non metu familiaris caussæ, quæ legibus tuta est, sed temporum amore sollicitus, ne ad innocentiam fisci vestri infructuosa tantùm recurrat inuidia. Et hæc quidem cursim, ne mandatum negocium comperendinatio differret, tantùm pro coniugis meæ Rusticianæ C.F. parte quæsita sunt: cuius germana multò angustior facultatibus ex Hetruriis longinquis adesse præcepta est. Vestrum verò salutare numẽ omnes precamur: ne quod de tot Prouinciis pro-

maiore parte iam redditum adhuc difficilis exsculpit exactio, senatoriæ domus inopinata labes speretur posse persoluere. 7 Multis nocuit ista conditio, qui Reipub. præfuerunt: neque enim ius fuerit, vt vna familia nouo opprimatur exemplo. Quæso igitur, vt gesta, quæ fidem relationis asserunt, audire dignemini, legésque perscenseatis, quarum plerumque a duritiam pro clementia vestra decretis moderationibus temperastis.

a Vide Themistiũ oration. v. & notas ad epi. 63. huius lib. 10.

1 quæ sola muniat Imp.] *Lego*, q. s. munit imper.

2 quo contractu dicitur] *Legendum certè vt in Ms. Pith.* q. c. dicuntur.

3 nã quando clementia &c.] *Benè Mercerus*, n. quomodo clem.

4 consummatio sæpè lecta] *Conuincit totius epistolæ series legendum*, cõminatio s. l.

5 sine vlla affectione] *Malim*, sine vl. affectatione.

6 qui Reip. profuerant] *Merc.* q. Reip. præfuerunt, *sicuti & in fine epist.*

7 Multis nocuit ista conditio] *Idem benè*, M. nocuerit &c.

D. *Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb.* 48.

FElicitas quidem vestra indefessas P. R. copias pollicetur, D. Imperator. Sed cautio

cautio Iudicum ſuggerenda non deſerit: vt diligentia muniat, quod melior fortuna promittit Frumenti cotidianus vſus in facili eſt, olei tantùm ſpecies victum plebis tenuiter inuecta ſollicitat. Cuius rei V.C. Præf.annonæ, partium ſuarum diligens executor, Prætorianæ ampliſſimæ Præfecturę, vt ipſe aſſerit, dudum fecit indicium, miſſis de more breuibus, quæ anguſtias patefacerent conditorum. Sed ingraueſcente defectu, ſileri apud clementiam veſtram patriæ cura non debuit: cuius ſpes, atque opes, bonorum Principum fauore cumulantur. Quare omnes ſuppliciter oramus, ſi expectatis preces, qui vota omnium beneficiis præuenitis, vt quamprimùm iudices Africanos ſuper hac ſpecie Romanis horreis inferenda diuinus ſermo diſtimulet. Nam properato opus eſt, priuſquàm reliquum profliget diurna præbitio. Addite igitur hoc munus cæteris quæ pręſtare conſueſtis: vt cuncta ſeculi bona pari affluant bonitate.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus V.C. Præf. Vrb. 49.

DIes noctéſque ſollicitor, vt prompto obſequio diuinę clemẽtię veſtrę iuſſa promoueam: ſiquidem non licet longâ comperendinatione differri iuſtitiæ ac le-

gibus amica decreta, D. Imperator. Vnde cauto opus est, ne existimationem meam per alios allata præceptis tarditas deuenustet. Nam cùm de Macedonio secus de repub. merito, itémque Aminiano dudum mihi iudicium perennitas vestra legauerit, Aminianum quidem protectorum attestatione cognoui, cùm vrbis vicina cõtingeret, languore consumptum. De Macedonio varia iactantur: quem iampridem debuit custodum sollicitudo perducere. Quæso igitur mansuetudinem vestram, ne mihi fraudi sit mora, alieno studio aut torpore cõtracta: simúlque deprecor, vt venerabilis æternitas vestra sigillatim quærenda distinguat, si fortè designatum reum cognitioni meæ persequẽtium cura tradiderit.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 50.

SOli omnium potestis æternæ vrbis expensas à defectu sumptuum vendicare, D. Imperator. Maiestati autem vestræ subditæ potestates, tantùm mediocribus caussis valent ferre medicinam: magnarum verò rerum mole superantur. Ad vos igitur salutaria numina conuolamus, & opem largam P. R. imploramus ærario, cui iam diu solitorum nihil vectigalium de-

cretæ prouinciæ contulerunt. Atque ideò iustus est met⁹, ne cessātibus subsidiis necessaria deserantur: quæ hactenus personæ tenues, alieno, vt queruntur, ære tolerarunt. Super hæc etiam reuerendus ordo consultus, cùm per se mederi afflictis rebus nequiret, opem vestrę perennitatis orauit. Edita ratio est vectigaliū, quę Hispanienses atque Alexandrinos inuehere debuit commeatus. Expēsionum quoque titulos competentes officij cura digessit. Quęso vt omnibus quę cohęrent libenter inspectis, vtilitati publicæ velox remediū porrigatis: vrgentibus enim caussis negari non potest illatio solemnis impēdij. Quare ferte propitij, vt soletis, auxilium: & qui mentibus piis noua P. R. beneficia defertis, etiam prisca seruate: atque vrbi vestrę annuere dignemini, & quod prętermissio pręterita suspendit, & quod futurus vsus expectat feliciter.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 51.

IN negociis tempore ac iudicatione finitis cessare æquum est longæ orationis excursum: ne & numinis vestri salutares actus oneret sermo prolixior, & sine argumēto rerum loquacitas morosa displiceat, D. Imperator, Cùm in iudicio mode-

ratoris Apuli, inter Marcellum, qui se deiectum possessione questus est, itémq; Venantium stratorem, vt ipse cōfirmat, eiúsque germanam Batrachiam, caussa violentiæ diceretur, prouocatio à reis inconsulta processit: quòd prouincialis cognitor, pręmissis literis ad vicariam potestatem, susceptum retineret examen. Tunc auditorij sacri Iudex, Rectoris affatu super appellatione est consultus, & præiudicialem mulctā statuit prouocationibus inferēdam: & ipsum Quæsitorem crimini dedit, cū executione vindictę. Post hęc obreptionibus partium nonnulla gesta sunt, vt iudicatio cōsummata traheretur. Nam & vir spectabilis decessor meus, cū mulctam didicisset exactam, quam decreto sacri auditorij appellatio pręiudicialis agnouerat, statuit caussam criminis ad se debere transferri. Et ego idem secutus, partes in examen acciui. Sed cùm & tempus reparationis esset emensum, & pœnam probationis aut expectaret aut sumpsisset ęrarium, violentię quoque caussam Venātij ac Batrachiæ professio, ac quorūdam capitalis damnatio terminasset, pronūciaui cognitionē sacri esse iudicij: & Venātium quem V.C. & illustris officiorum Magister iusserat exhiberi, censui agēti in

rebus

rebus Decentio, quo proſequente venerat, eſſe reddendum. Sed cùm Venantij ſtratoris illicitam vſurpatamque militiam Marcellus argueret: quòd Decurionum aſcriptus albo, vt geſta docuerunt, aduersùm leges ad palatina caſtra tranſiſſet, non debui obiecta reticere, vt in ea re quæ modum mei egrediebatur examinis, æternitas veſtra, ipſis legibus quas tuetur auguſtior, iudicaret.

1 pœnam probationis] *Cauſſæ conditio & res ipſa ſubſtituit*, ſ œ. prouocationis.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus *Præf. Vrb.* 52.

FAcit plerũque ratio, aut fortuna cauſſarum, vt in controuerſiis alter ęquitate, alter iure nitatur. Tunc humano labante conſilio deliberatio cognitoris ad clementiæ veſtræ recurrit oraculum, D. Imperator. Quod etiam præſentis negocij qualitas depoſcit. Nam Muſa annos egreſſa legitimos, cùm in partem rerum paternarum Syntrophium quereretur admiſſum, quem veluti adultæ ſuæ fratrem dolus Acholij curatoris aſciuerat, integram reſtitutionem ſuffragio iuris accepit. Sed multis prouocationibus variiſque tracta iudiciis, intra metas iuſti temporis nequiuit exequi propoſitas actiones.

L. 1. C. de leg. & epiſt. 23. ſupr. hoc lib.

Vt res monebat, amissum beneficium remedio integrauit supplicationis. Sed idem mulierem casus etiam rescripti humanitate fraudauit. Siquidem mensium quatuor dilata curriculis, summo die temporis impetrari excidit cognitor, eamque successor adueniens præmisso interdicto potestate priuauerat. Post hæc cùm vellet infelicem caussę lapsum reparatione sarcire, [1] obiectu legis Constantianæ explosa est, quę extra ordinem temporibus indultis, longiorem negauit excursum. Secuta est prouocatio iudicatum. Vbi ventum ad sacræ sedis examen, & eadem cōstitutio à Faustino hærede Acholij curatoris rursus ingesta est, pars procuratoris, cui actiones Musa mandauerat, non suo vitio caussam cecidisse temporibus approbabat. Ad hoc parentum numinis vestri Diuorum Principum protulit sanctiones, quæ inter reliquas exceptiones reparationem iurgantibus tribuunt, si per cognitorem caussa labatur. Cùm igitur & in Constantiana lege; quâ reparatio adimitur temporibus extra ordinem datis, casus iste cessantis disceptatoris non sit exceptus, & recentiora scita Diuorū Principum cūctis negociis reparatione subuenerint, si fortè à Iudice deserantur, facilis in alteram

L. 1. C. Theo. de temp. cur. & rep.

L. 2. Cod. Theo. de repar. appel.

partem

partem esse non potui: sed quod vnum remedium conuenit rebus ambiguis, fortunam curiosi luctaminis augustissimis legum arbitris reseruaui, gestis omnibus de more subiectis, vt eorum lectio insinuationis meæ astruat veritatem. *L. si appellatione, 31. C. de temp. & rep. appel.*

1 obiectu legis Constantianæ] *Aut μνημονικὸν ἁμάρτημα Symmachi fuit, aut scripsit is, Constantinianæ. Nam quod hoc loco tractat, caussam legitimi temporis lapsu amissam, si beneficio Principis redintegretur, reparetúrve, intra menses quatuor esse finiendam, non hoc Constantis sed Constantini lege cautum est, vt ostendit Constitutionis eius inscriptio, seu legis 1. C. Theodos. de temp. curs. & repar. denun. Quamobrem & eâdem epistolâ mox legendum,* cùm igitur & in Constantiniana lege &c.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 53.

VRbium populorúmque luctamina, quoniam sunt maiora priuatis, iudicio angustiore censenda sunt, D. Imperator. Meritò Puteolanorum ac Terracinensium caussam, quæ post Campani moderatoris examen ad sacrum auditorium ex prouocatione migrauit, cùm perspicerem pari lance libratam, maiestatis vestræ arbitrio reseruaui. Est autem de quo agitur

eiusmodi. Puteolanis municipibus Diuus Constantius cl. M.mod. in alimoniam ciuitatis indulsit. Quæ summa à Diuo Constante regente Remp.mediâ parte mutilata est. Post quem N. æquè relatus in cælum, supplicatione depositâ, annonam Puteolani populi xxv.M.mod.adiectione cumulauit. Atque ita factum est, vt C. M. mod. eiusdem populi victus acciperet. Sed Diuo Iuliano moderante Remp. cùm Lupus Consulari iure Campaniæ præsidens, Terracinensium contemplaretur angustias, quòd nihil subsidij decreta dudum oppida conferebant, ne commoda P.R.ciuitas, quæ lauacris publicis ligna, & calcẽ reparãdis mœnibus subministrat, defectu subito exhausta succumberet, VM. & DCC. mod. Puteolanis municipibus derogatos, Terracinensium vsui deputauit, & amplissimæ Prætorianæ sedi statuta & diffinita suggessit. Mamertinus id temporis præfecturæ honore pollebat. Is cùm disposita roborasset, nihilominùs arbitrium Imperiale consuluit, neque vllum responsum, quòd eo tempore bello Persico rector Imperij tenebatur, accepit. Exhinc per aliquot annos cucurrit ista præbitio, donec Capuana legatio apud Diuum atque inclytum Gratianum

Huius Mamertini meminit Ammia. Marcel. li. 21. & lib. 27.

tianum, germanum numinis vestri, sua tantùm damna deplorans, cum frumenti numerum, quem Cerealis ex multis vrbibus R. P. vendicarat [1] restitui omnibus imperaret. Sed occasione rescripti cum sola xxx. & viij. modiûm, quæ horreis æternæ vrbis accesserant, prouincialium recuperasset alimonia, etiam VM. & DCC. mod. Puteolani municipis Terracinensibus abnuerunt. Cùm igitur hæc caussa in iudicium prouinciale venisset, V. C. non cõsideratâ summâ, quę rescripto Diui Principis tenebatur, iudicatione generali omnia Puteolanis reddenda decreuit. Verùm post appellationem cognitio auditorij sacri cùm illum frumenti modum, qui Campanis fuerat restitutus à VM. & DCC. mod. quos ob necessitates vrbis æternæ ciuitas Terracinensis accepit, decretum esse perspiceret, manente decreto diualis oraculi, ea subsidia quæ Terracinenses iudicio Lupi & Mamertini Præfecti confirmatione capiebant, nec roborare potuit, cùm responsi sacri nulla extaret authoritas, nec demere ciuitati, ne populus vtilitatibus æternæ vrbis obnoxius iustis commodis indigeret. Ergo, vt in rebus dubiis fieri solet, ad clementię vestrę salubre iudicium conuola-

mus, licèt defensio Puteolana post præmissam relationem incassum crediderit prouocandum. Præsto est gestorum fides, quæ perennitatem vestram possit instruere. Quæso atque obsecro, vt negocio multâ ætate nutanti tãdem stabile remedium deferatur.

1 restitui omnibus imperaret] *Ex Cod. V vo. legendum*, r.o. impetrasset.

DDD. Valent. Theod. & Arcad. semper Auggg. Symm. V.C. Præf. Vrb. 54.

a subacta. VBi primùm Senatus amplissimus semperque vester, [a] subiecta legibus vitia cognouit, & à Principibus piis vidit purgari famam proximorum temporum, boni seculi authoritatem secutus, euomuit diu pressum dolorem, atque iterum me querelarum suarum iussit esse legatum. Cui ideo Diui Principis denegata est ab improbis audientia, quia non erat iustitia defutura, DDD. Imperatores, Valentiniane, Theodosi & Arcadi, inclyti, victores, & triumphatores semper Auggg. Gemino igitur functus officio, & vt Præfectus vester gesta publica prosequor, & vt legatus ciuium mandata commendo. Nulla est hîc dissensio voluntatum, quia iam credere homines desierũt aulicorum se [a] studio præstare, si discrepent. Amari, coli,

a Giselinus legit, studia.

coli, diligi, maius imperio est. Quis ferat obfuisse Reip. priuata certamina? Meritò illos Senatus insequitur, qui potentiam suam famæ Principis prætulerunt. Noster autem labor pro clementia vestra ducit excubias. Cui enim magis commodat, quòd instituta maiorum, quòd patriæ iura & fata defendimus, quàm temporum gloriç? quç tum est maior, cùm vobis contra morem parentum intelligitis nil licere. Repetimus igitur religionum statum, qui Reip. diu profuit. Certè numerentur Principes vtriusque sectæ, vtriusque sententiç: proximus eorum ceremonias Patrum coluit, recentior non remouit. Si exemplum non facit religio veterum, faciat dissimulatio proximorum. Quis ita familiaris est barbaris vt aram Victoriæ non requirat? Cauti in posterum sumus, & talium rerum ostenta vitamus. Reddatur tamen saltem nomini honor, qui numini denegatus est. Multa Victoriç debet æternitas vestra, & adhuc plura debebit. Auersentur hanc potestatem, quibus nihil profuit: Vos amicum triumphis patrocinium nolite deserere. Cunctis potentia ista votiua est. Nemo colendam neget, quam profitetur optandam. [a.] [r] Quòd si huius numinis non esset iusta visitatio,

[a] Quidam cod. habet, Quòd si huius ominis nō esset iusta vitatio. Ali. leg. Quòd si huius nominis nō esset instauratio ornamētis, &c.

ornamentis ſaltem Curiæ decuit abſtineri. Præſtate, oro vos, vt ea quæ pueri ſuſcepimus, ſenes poſteris relinquamus. Conſuetudinis amor magnus eſt. Meritò Diui Conſtantij factum diu non ſtetit. Omnia vobis exempla vitanda ſunt, quæ mox remota didiciſtis. Æternitatem curamus famæ & nominis veſtri, ne quid futura ætas inueniat corrigendum. Vbi in leges veſtras & verba iurabimus? quâ religione mens falſa terrebitur, ne in teſtimoniis mentiatur? Omnia quidem Deo plena ſunt, nec vllus perfidis tutus eſt locus. Sed plurimùm valet ad metum delinquendi, etiam præſentiâ religionis vrgeri. Illa ara concordiam tenet omnium, illa ara fidem conuenit ſingulorum, neque aliud magis authoritatem facit ſententiis noſtris, quàm quòd omnia quaſi iuratus ordo decernit. Patebit ergo ſedes prophana periuriis, & hoc inclyti Principes mei probabile iudicabunt, qui ſacramento publico tuti ſunt? Sed Diuus Conſtantius idem feciſſe dicitur. Cætera potiùs illius Principis æmulemur, qui nihil tale eſſet aggreſſus, ſi quis ante ſe alius deuiaſſet. Corrigit enim ſequentem lapſus prioris, & de reprehenſione antecedentis [a] exempli, naſcitur emen-

[a] Gelē. leg. exēplum naſcitur emendationis.

emendatio. Fas fuit, vt parens ille clementię vestræ, in re adhuc noua non caueret inuidiam. Nunc potest etiam nobis eadem defensio conuenire, si imitemur [a]quod animus improbat? Accipiat æternitas vestra alia eiusdem Principis facta, quæ in vsum digniùs trahat. Nihil ille decerpsit sacrarum virginum priuilegiis, [b]decreuit nobilibus sacerdotia, Romanis ceremoniis non negauit impensas, & per omnes vias ęternę vrbis lętum secutus Senatū, vidit placido ore delubra, legit inscripta fastigiis Deûm nomina, percūctatus est tēplorum origines, miratus est cōditores. Cúmque alias regiones ipsę sequeretur, has seruauit imperio. Suus enim cuique mos, suus cuique ritus est. Varios custodes vrbibus cunctis mens diuina distribuit. Vt animæ nascentibus, ita populis fatales genij diuiduntur. Accedit vtilitas, quę maximè homini Deos asserit. Nam cùm ratio omnis in operto sit, vnde rectiùs quàm de memoria atque documentis rerum secundarum, cognitio venit numinum? Iam si longa ętas authoritatem religionis faciat, seruanda est tot seculis fides, & sequendi sunt nobis parentes, qui secuti sunt feliciter suos. Romam nunc putemus assistere, atque his vobiscum

[a] Alij leg. quod me-minimus improbatum? Acci.

[b] Al. repleuit nobilibus.

agere sermonibus. Optimi Principes, patres patriæ, reueremini annos meos, in quos me pius ritus adduxit, vt vtar ceremoniis auitis. Neque enim pœnitet. Viuam more meo, quia libera sum. Hic cultus in leges meas orbem redegit, hęc sacra Annibalem à mœnibus, à Capitolio Senonas repulerunt. Ad hoc ergo seruata sum, vt longæua reprehendar? [a] Video quale sit quod instituendum putatur. Sera tamen & contumeliosa est emendatio senectutis. Ergo Diis patriis, Diis indigetibus pacem rogamus. Æquum est, quicquid omnes colunt, vnum putari. Eadem spectamus astra, commune cœlum est, idem nos mundus [b] inuoluit. Quid interest, quâ quisque prudentiâ verũ inquirat? Vno itinere non potest perueniri ad tam grande secretum. Sed hæc ociosorum disputatio est. [c] Nunc preces, non certamina offerimus. Quanto commodo sacri ærarij vestri, Vestalium virginum prærogatiua detracta est? sub largissimis Imperatoribus denegatur quod parcissimi præstiterunt. Honor solus est in illo velut stipendio castitatis. Vt vittę earum capiti decus faciunt, ita insigne ducitur sacrificij vacare muneribus. Nudum quodammodò, nomẽ immunitatis requirunt, quoniã pau-

a Al. Vi-deam. al. Videro.q.

b al. illu-minat.

c Gelen. le-git, Nos preces.

paupertate à diſpendio tutę ſunt. Itaque amplius laudi earum tribuunt, qui aliquid rei detrahunt. Siquidem ſaluti publicę dicata virginitas creſcit merito, cùm caret pręmio. Abſint ab ærarij veſtri puritate iſta compendia. Fiſcus bonorum Principum, non ſacerdotum damnis, ſed hoſtium ſpoliis augeatur. Vllúmne lucrum compenſat [a] inuidia? Atqui auaritia in veſtros mores non cadit. Hoc miſeriores ſunt quibus ſubſidia vetera decerpta ſunt. Etenim ſub Imperatoribus, qui alieno abſtinent, qui reſiſtunt cupiditati, ad ſolam detrahitur amittentis iniuriam, quod deſiderium non mouet auferentis. Agros etiam virginibus & miniſtris deficientium voluntate legatos fiſcus retentat. Oro vos iuſtitię ſacerdotes, vt vrbis veſtrę ſacris reddatur priuata ſucceſſio. Dictent teſtamenta ſecuri, ſciant ſub Principibus non auaris ſtabile eſſe quod ſcripſerunt. Delectet vos iſta felicitas generis humani. Cœpit cauſſæ huius exemplum ſollicitare morientes. Ergo Romanæ religiones ad Romana iura non pertinent? Quod nomen accipiet ablatio facultatum, quas nulla lex, nullus caſus facit caducas? Capiunt legata liberti, ſeruis teſtamen-

[a] al. leg. inuidiā.

torum iusta commoda non negantur. Tátùm nobiles virgines, & fatalium sacrorum ministri, excluduntur prædiis hæreditate quæsitis. Quid iuuat, saluti publicæ castum corpus dicare, & imperij ęternitatem cœlestibus fulcire præsidiis, armis vestris, aquilis vestris amicas applicare virtutes, pro omnibus efficacia [a] vota suscipere, & ius cum omnibus non habere? Itáne melior est seruitus, quæ hominibus impenditur? Remp. lędimus, cui nunquam expedit vt ingrata sit. Nemo me putet solam caussam religionum tueri. Ex huiusmodi facinoribus orta sunt cuncta Romani generis incommoda. Honorauerat lex parentum Vestales virgines ac ministros Deorum, victu modico iustísque priuilegiis. Stetit muneris huius integritas vsque ad degeneres trapezitas, qui ad mercedem vilium baiulorum sacrę castitatis alimenta verterunt. Secuta est hoc factum fames publica, & spem prouinciarum omnium messis ægra decepit. Non sunt hęc vitia terrarum. [b] Nihil imputamus astris. Nec rubigo segetibus obfuit, nec auena fruges necauit. Sacrilegio annus exaruit. [3] Necesse enim fuit perire omnibus, quod religionibus negabatur. Certè si est huius mali aliquod exemplum

[a] Quidam Cod. vota cęlitus suscipere, & ius cõmune cum.

Vide notas ad epist. 7. lib. 2.

plum, imputemus tantam famem vicibus annorum. Grauis hanc ſterilitatem aura [a] contraxit. Syluestribus arbuſtis vita producitur, & rurſus ad Dodonæas arbores plebis ruſticæ inopia conuolauit. Quid tale prouinciæ pertulerunt, cùm religionum miniſtros honor publicus paſceret? Quando in vſus hominum concuſſa quercus? quando vulſæ ſunt herbarum radices? quādo alternos regionū defectus deſeruit fœcūditas mutua, quū populo & virginibus ſacris communis eſſet annona? Commendabat enim terrarum prouentus victus antiſtitum, & remedium magis quàm largitas erat. An dubium eſt ſemper pro copia omnium datum, quod nunc inopia omnium vindicauit? Dicet aliquis, ſumptum publicum denegatum alienæ religionis impendiis. Abſit à bonis Principibus iſta ſententia, vt quod de communi quibuſdā tributum eſt, in iure fiſci eſſe videatur. Nā cùm Reſp. de ſingulis conſtet, quod ab ea proficiſcitur, fit rurſus proprium ſingulorum. Omnia regitis, [b] ſi ſuum cuique ſeruatis, plúſque apud vos iuſtitia quàm licētia valet. Conſulite certè munificentiam veſtram, an hæc publica velit exiſtimari, quæ in alios tranſtuliſtis. Semel honori vrbis delata compendia, deſinunt eſſe tri-

a Al. conſtrinxit.

b Al. ſed ſuum cuique.

buentium : & quod à principio beneficiũ fuit, vſu atque ætate fit debitum. Inanem igitur metum diuino animo veſtro tentat incutere, ſi quis aſſerit conſcientiam vos habere præbentium, niſi detrahentium ſubieritis inuidiam. Faueant clementiæ veſtræ ſectarum omnium arcana præſidia, & hæc maximè, quæ maiores veſtros aliquando iuuerunt : vos defendant, à nobis colantur. Eum religionum ſtatum petimus, qui Diuo parenti culminis veſtri ſeruauit imperium, qui fortunato Principi legitimos ſuffecit hæredes. Spectat ſenior ille Diuus ex arce ſiderea lacrymas ſacerdotum, & ſe culpatum putat, more violato, quem libenter ipſe ſeruauit. Præſtate etiam Diuo fratri veſtro alieni conſilij correctionem, tegite factum, quod Senatui diſplicuiſſe neſciuit. Siquidē conſtat ideò excluſam legationem, ne ad eum iudicium publicum perueniret. Pro æſtimatione eſt temporum ſuperiorum, vt non dubitetis abolēre, quod probandum eſt Principis non fuiſſe.

1 Quòd ſi huius numinis non eſſet iuſta vſitatio] *Sine idoneo ſenſu lectio iſta. Nos eam ſequimur quam Iuretus in vetere Codice quodam extare profitetur, etſi haut præferens*

palàm satis, Quòd si huius ominis non esset iusta vitatio. *Sic lib. 2. epist. 36.* an tibi vrbanorum tanta vitatio est? *& alibi, ex lectione Schoppiana*, sed mihi honestæ multitudinis nulla vitatio est.

2 nihil imputamus astris] *Facilè admitto. Fortè tamen vt in Ms. Pith.* nihil imp. Austris.

3 necesse enim fuit perire omnibus] *Benè Iuretus*, n.e.f.p. hominibus.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 55.

CErtum atque dilucidum est, nihil esse tam familiare legibus, quàm vestra decreta, D. Imperator. Sed executorum praua interpretatio, dum supplicantibus fauet, plerumque iussa corrumpit. Statuerat receptus in cœlum germanus numinis vestri, cùm Martianus dudum protector Aggariæ bona tanquam vacantia postulasset, vt si ea hæreditas scriptum successorem vel legitimum non haberet, in ius fisci tanquam domino nuda concederet, tunc insinuato per rationalem patrimonij modo, opperiretur petitor quid ei sacra deferret humanitas. Annus fere secundus est, vt per defensores & rationales augustissimæ domus cum iustitia solemnis oraculi scripti fatigãtur hæredes, licèt *Vide notas* I V R.

iam ſextus annus à teſtamenti recitatione numeretur. Nouiſſimè fortuna cauſſæ impetibilem ſcopulum fœdæ cognitionis incurrit. Nam cùm apud virum perfectiſſimum rationalem Baſſianum, primò delator bonorum ſecundùm ſacra ſcita peteretur, nouo auſu calcata præſcriptio eſt. Deinc, cùm teſtamenti iure confecti fidem recitatio publicaret, calumnia inanis obiecta eſt, quòd ſignatores neſcio quid legati ex eadem voluntate cepiſſent. Adducũtur etiam ſcripta diualia, quibus adſtipulatio cuiuſdam remota eſt, qui ſuam iuuiſſe cauſſam teſtimonio diceretur: quaſi verò ſimile eſſet exemplum, vt tenuis honor quo ſubſcriptores ob amicitiam defunctus aſperſerat, legitimum poſſet abolere iudicium. Nam ſi his legibus viueremus, inimicis ſignatoribus tutiùs vteremur, quorũ offenſa nihil de teſtatore humanitatis exigeret. Piget dicere, in quinque numero ſolidos potiſſimum ſubſcriptoris fuiſſe legatum. Cæteris enim magis commemoratio honeſta, quàm pecuniæ quæſtus acceſſit. Ergo, aut extremæ paupertatis ſucceſſio fuit, ſi putatur exiguus honor fidem legitimi iudicij ſauciaſſe: aut, ſi cenſus hæreditarius exiſtimatur vberior, aliena eſt à ſuſpicionibus breuis ſumma legati. Quis

Vide l. 3. C. Theo. de teſta. l. 20 qui teſtamẽto. D. qui teſta. fac. poſſ. Forner. Select. 2. cap. 12.

Forner. Select. 1. c. 9.

non familiarissimũ quẽq; signandis adhibet, cùm extrema conduntur? Iam quid mirum est, si in oculis positus mereatur aliquod monumentum religionis, qui meruit aduocari? Non fero signatorem, cui pars bonorum magna defertur. Nam etsi integrâ conscientiâ, non tamen syncero pudore ditatur. At verò hęc leuia pignora, aut amoris gratiâ, aut testatoris verecundiâ relinquuntur. Nihil huic religioni nouis legibus derogatum est. Manet iste vsus, & nobis iura seruantibus semper manebit. Vnus & solus post humanam memoriam Rationalis emersit, qui exemplum nouæ iudicationis induceret. Hinc orta est prouocatio. Quæ vbi auditorium sacrum decreto etiam vestræ legis intrauit, rursus eludendi iudicij caussâ, propositum est inane commentum, vt ab illustri viro priuatæ rei comite delegata cognitio diceretur [1] rationalis examinis, atque ideò rursus ad eiusdem iudicium [2] debere transferre, cùm omnis quæstio ex precibus Martiani dudum protectoris, & vestræ clementiæ largitate descendens, sacro potiùs auditorio ex prouocatione competeret, accedente etiam proximâ sanctione, quæ indiscretas huiusmodi appellationes sedi, quæ vicem Principum tuetur, prisco iure com-

misit. Examinatis igitur omnibus, pronunciaui bona obnoxia non esse rescripto: cùm vestri numinis æterna iustitia, si scriptis aut legitimis successoribus vacaret hæreditas, fiscum statuisset admitti: has autem facultates Marcellus Bizias & Heliodorus iuxta defuncti voluntatem cepissent. Tunc sententiam meam defensor venerabilis domus inusitatâ prouocatione suspendit. Sed cùm huius rei nullum exẽplum cognitionalis extare suggereret, nihilominùs subiectam vocem libenter admisi, & relatione summatim cuncta complexus, gestorum quoque documenta subtexui, præsumens bonis placitura Principibus, quæ secundùm leges pro fama temporum iudicaui.

A sentẽtia Præfecti vrbi olim non licuit appellari l. 23. C. Theod. de appellat. et id notat Balsamo ad can. 12. Syn. Antic. Sed postea licuit, vt cõstat ex l. 30. C. Th. de appell. & l. vlt. eo. C. de his qui per met. iud. & l. 12. C. de adsf. priu. IVR.

1 rationalis examinis] *Lego*, rat. examini.

2 debere transferre] *Lego*, debere transferri.

D. Theodosio semper Augusto, Symmachus Præf. Vrb. 56.

PEtronianus vrbanarũ dudum cohortium miles, ad corniculariorum gradum inculpati laboris diuturnitate prouectus, more institutóque maiorum testimonium meruit castrẽsis industriæ, quòd cæteris quoque post honestum cursum stipendiorum iudicia detulerunt, D. Imperator.

perator. Dignum eſt igitur diuinâ veſtrorum temporum felicitate, vt peractam ſine offenſione militiam, ſi perennitatis veſtræ pius vultus arriſerit, prærogatiua ſolemnis exornet.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 57.

CVræ mihi eſt, vt qui animis & maieſtate congruitis, mutuâ honorificentiâ gaudeatis. Dignum eſt igitur D. Imperator Theodoſi, inclyte, victor, ac triumphator ſemper Auguſte, vt decretum Senatus ad inuictiſſimos fratres numinis tui, ſi ita placet, clementiâ tuâ inſinuante perueniat. Quorum auctor & parens, vt dudum V. C. & illuſtri officiorum Magiſtro me ſcripſiſſe memini, ſtatuarum equeſtriũ honore decoratus eſt, quas ei ordo venerabilis Africani & Britannici belli recordatione decreuit: eâ ſcilicet cauſsâ, vt iuſtis ſuperiorum ducum titulis, præſentium circa nos deuotio prouocetur.

D. Theodoſio ſemper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 58.

CVm mãcipes ſalinarũ magno ex numero ad paucos redacti, neceſſitatis publicę molẽ ferre non poſsẽt, delatâ ſupplicatione meruerunt, vt his qui decreti atq; excuſati antè fuerãt redderentur, & ex aliis corporib. ſeu vacantibus iuſta ſupple-

menta incunctanter acciperent, D. Imperator. Allegatâ igitur præceptione diuinâ, cùm pleróſque conſortio ſuo antè decretos, muniri Macedonij ſuffragio reperiſſent, relationem ſuper eorum munimini-bus impetrarunt. Veſtræ enim tantùm clementiæ liberum eſt, iniquè elicita reſcripta reſcindere. Tunc vrgente defectu, nauicularios æquè lignorum obnoxios functioni, ad parem ſollicitudinem vocare cœperunt, vt vtriuſque corporis cura coniuncta indiſcretum munus agnoſceret. At illi nonnullos de turmalibus ſuis tradere maluerunt, quàm in ſocietatem tanti operis conuenire. Itaque factum eſt, vt iiſdẽ volentibus, certi homines mancipibus iũgerentur. Nunc perennitatis veſtræ ſtabilem cenſionem publica cauſſa depoſcit, ne obreptiuis publicationibus ſubſidia integrati corporis ſubruantur. Relationi geſta coniunxi, tam de his habita, quos Macedonij interuentus abſoluerat, quàm me diſceptante confecta, quibus ſine veneratione cuiuſquam voluntas nauiculariorũ nonnullos mãcipibus deputauit. Erit iam ſacroſancti numinis veſtri, & illorum antiquare ſuffragia, quos oſtenditur ambitus liberaſſe, & his obſtruere aditum ſupplicãdi, quos ſui corporis adiudicauit aſſenſus.

1 vt his qui decreti &c.] *Lego*, vt hi qui discreti.

2 ante decretos] *Similiter*, ant. discretos.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 59.

DEuotione & more commonitus, magistratuum nomina, quibus varias functiones designationum tempore amplissimus ordo mandauit, ad æternitatis vestræ perfero notionem: vt muneribus exhibendis, aut subeundis fascibus destinatos cognitio Imperialis accipiat. His copulati sunt quos Senatui vestro recens ortus adiecit. Prolixus in talibus rebus esse non debeo, cum decreti publici fides gestorum potiùs insinuationem postulet, quàm largum referentis eloquium.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus Præf. Vrb. 60.

ETiam si prisca institutio mittendis ad clementiam vestram censuum breuibus, cursum vel ordinem non dedisset, D. Imperator: diligentia tamen boni seculi fidem publicæ instructionis exigeret: siquidem conuenit Principes & parentes humani generis edoceri, quid reuerendo ordini vel Senatorum nouorum accessus adiiciat, vel excusationibus detrahatur.

Harum rerum æternitati veſtræ fidum exhibebit indiciũ trimeſtris inſtructio,quam ſolemniter ſumptam de officio cenſuali, paginis relationis annexui: vt maieſtas veſtra cognoſcat, qui in ampliſſimam curiã collegarum numerus influxerit, & quid cẽſib.Senatoriis aut noua profeſſio incremẽti dederit, aut exẽptio vetus amputarit.

D.Theodoſio ſemper Aug.Symmachus Præf.Vrb. 61.

BEllorum quidem veſtrorum glorioſos exitus fama non occulit: ſed maior eſt victoriæ fides, quæ oculis approbatur, D. Imperator.Dudum fando acceperat [1] R.P. cæſorum funera Sarmatarum, at nunc cõfirmata eſt nunciorum lætitia, ſpectaculo triumphali.Iam minores non ſumus vetuſtatis exemplis. Vidimus [2] quæ acta miramur, catenatum agmen victæ gentis induci, illóſque iampridem truces vultus, miſero pallore mutatos. Stetit arenæ medio ſubiecta voluptati, quæ fuit antè formidini: aſſuetæ armis gentilibus manus, gladiatoria inſtrumenta tenuerunt. Felicem nimis belli iſtius ducem, qui diuinæ clementiæ veſtræ fretus auſpiciis, ex numero hoſtium alios ad ſecuritatem prouinciarum penitus extinxit, alios ad lætitiam plebis Martiæ reſeruauit, Meritò illi iudicia

iudicia vestra respondent: iure in literis Imperialibus sæpe celebratur. Neq; enim tãta deuotio digniore possit inuenire præconé. Sit vobis frequens vsus ac facilis laureарũ,& eos qui fortè ausus impios in Romanum nomen extulerint, fortitudo militum capiat, arena vrbis expendat. Perpetua hæc deuotis ciuibus virtutis vestræ tanquam tributa præstetis.

1 R.P.] *Proclius error ex notis. Melius*, P.R.

2 quæ acta miramur] *Lego*, q.a. mirabamur.

D. Theodosio semper Aug. Symmachus C. Praef. Vrb. 62.

CErta officia sunt omnium potestatũ. Præfecturæ vrbanæ proprium negocium est, Senatorum iura tutari, D. Imperator. Quare partium mearum conuentus necessitate, allegationibus clarissimorum virorum iusta poscentium, deesse non potui. A quibus pleraque seruitia Palatinus Eusebius iussus eruere, vt bonorum Catuli clarissimæ memoriæ viri quæstio, iudicationibus sacrísque responsis cõsummata repetatur, optimatũ querimonias, qui dudum partis fruuntur, exciuit. Ventũ est igitur ad leges, executore cupiẽte, quẽ cõtradictio repellebat: imploratęq; vestri numinis sãctiones, quę Senatorũ cõtrouersias *L. Senatores, C. vbi Senat. vel clar. l. 13. C. Theo. de accusatio.*

transferre ab vrbano foro ad peregrina vetuerunt. Sed cùm assererem non eandem prærogatiuam esse seruorum, quibus supplicantibus certum perennitas vestra detulit cognitorem, responsum est, quòd fortunas clarissimarum personarum precatio subtilis incesserit. Inter hæc cùm Donatus assisteret, cæteris precatoribus sacro iunctus oraculo, quæsiui, vti mos est, eodémne nomine alius subderetur, quæ hominem conditio haberet, & an ipse de Catuli iudicio supplicasset. Tunc ille Hilariani clarissimi viri seruum professus, ab illarum precum conscientia, quas dicitur obtulisse cum cæteris, alienum se constanter asseruit. Atque ita visa est supplicationis fides etiam de authore nutare. Adiecta est alia plena iuris atque rationis, quòd post crebras cognitiones, & rescripta ad relationem numerosa, pœnam legis inciderint, qui denuò contra vetitum supplicarunt. Extant quippe sententię, quas cùm prouocatio tentasset inhibere, consultus relatione Diuus genitor clementiæ vestrę, finé posuit quæstioni. Cui victoriæ fiscus accessit, emolumentum bonorum Catuli clarissimæ memoriæ viri, vt assertum est, pro certa parte sortitus. Cùm igitur Senatorum allegatio rescriptis ac legibus niteretur,

retur, maluerunt caussam suam vestræ per me aperire iustitiæ, quàm legitimo vendicare iudicio, securi decretorũ, quæ & necessitate iuris & Diui Patris veneratione seruabitis. Itaque seruos bonâ fiduciâ tradiderunt, quos in prȩiudicium absentium, post consummationem negocij, æquitas temporum, quantum præsumimus, non patietur audiri.

DDD. Valentiniano, Theodosio, & Arcadio Symmachus V.C. Præf. Vrb. 63.

QVid habeat conditionis inscriptio, nostis prȩ cæteris, iuris publici conditores, DDD. Imperatores, Valentiniane, Theodosi, & Arcadi, inclyti victores, ac triumphatores semper Augusti. Prouisum est enim, ne quis temerè in alieni capitis discrimen irrueret, ni se idem priùs pœnȩ sponsione vinciret. Secundùm hæc scita legum, agens in rebus Africanus accusationem professus, Cāpano & Higino clarissimis viris violẽtiæ crimen obiecit. Cõtinuò vt seueritas exigebat, reos custodia militaris dissimulatâ dignitate circumdedit. Sed vbi partes sub examine constiterunt, multo luctamine patronorum decursa cognitio, oratione magis quàm probationibus redundauit. Cùm lõgâ verborũ serie caussa traheretur, summates Ari-

L. pen. C. de accus. l. 11. 14. C. The. de accusat.

cinæ vrbis, quos vt conſcios accuſator exciuerat, adhibuimus quæſtioni, geſtorum ordinem ſciſcitamur. Omnium conuenit aſſertio, nihil turbarum eſſe conflatum. Tunc ad eludendum iudicium, præſentia cuiuſdam cœpit expoſci, quem non tenebat inſcriptio. Eò denique res rediit, vt à partibus Africani accuſationis omiſſio deſperatione peteretur. Supererat vt crimine non probato, in accuſatorem formidata reis pœna tranſiret. Sed cùm me Africani militia pariter atque incauta adoleſcentia permoueret: malui iudicium de eo [1] clementibus reſeruare. Alia eſt enim conditio magiſtratuum, quorum corruptæ videntur eſſe ſententię, ſi ſint legibus mitiores: alia Diuorum Principũ poteſtas, quos decet acrimoniam ſeueri iuris inflectere. Relationi geſta ſubtexui, partium quoque ſupplementa ſociaui. Quæſo veſtram auguſtiſſimam perennitatem, vt, perpenſis omnibus, ſequenda iubeatis.

1 clementibus reſeruare] *Sanè Symmachus ita nuſquam. Vnde reponit ſolemnia verba Mercerus*, clementiæ veſtræ reſer.

IAC.

IAC. LECTIVS LECTORI.

Epistolæ quæ sequuntur, antè ἀνέκδοτοι, ex varijs Giphaniani Mſ. locis excerptæ sunt, & mihi ab Rittershusio præstantissimo cõmunicatæ. Eas itaque diutiùs esse clam te ferre non debui, & cum quibusdam amici eiusdem emendationibus postremo loco subieci.

IVcunda mihi fuit perceptio scriptorum tuorum. amicitia enim mutuis gaudet officiis. Sed vtinam hominum meorum diligentia [1]fide tuę pollicitationis impleſſet. nam cùm scripseris eos ad soluendam pẽsionem profectos, exiguam partem redituum pertulerunt: nec illis pudori fuit, cumulum debitorum sub tanta anni fœcunditate contrahere. Dignare igitur curam nostræ vtilitatis adripere, & ad [2]salutationẽ cogere debitores. Quid enim iuuat, quod studio tuo & beneficiis adiuuã-tur, cùm hoc cõmoditas nostra nõ sentiat?

1 fide] *Rittershusius*, fidem.
2 salutationem] *Idem rectè*, solutionem.

Alia.

SAlute præfata, quam literis anteferre solemne est, vt feriẽ familiarium scriptorum vota præueniant, silere apud te nequeo, Caietanę formæ tentamenta frigere, & nisi præsentia tua cœptis calcar admouerit, vereor ne operi moliendo.

ęstiua opportunitas subtrahatur. Quid igitur super hoc agēdum sit, in tuo iure constituo. mihi satis est, in his quæ ad laudem tuam pertinent, partes amici monitoris implesse.

Alia.

ABundātissimè gaudeo tibi esse curæ, vt filij mei editio vrsis pluribus instruatur, statímq; pretia adnumerāda misissem, nisi hyemalis asperitas impediret inuectionē. Sed paulò pòst, vbi opportunitas veris molliuerit itinerum difficultatē, curabitur ferarum emptio, cui definitionis iustitiam spopondisti. Intereà tibi ago atque habeo gratias, & prouocatum me ad amicitiæ incrementa protestor, licèt sponte digneris aduertere honesta beneficia apud memores non perire.

Alia.

PEr amicum communem Gaudentium ꝓpinqui mei Valētini preciculas misi sanè ad fidem meam & conscientiam pertinētes. nam frater eius Proserius cùm premeretur extremis, & præsentem me & per epistolam summis precibus obsecrauit, vt impetratâ sacri auctoritate rescripti, filia eius fratris sui filio copuletur. quod multis esse concessum, manifesta testantur exempla. Quare piæ supplicationi adiumentū meū negare nō possum, quoniam

niam fidem meã ſuper his nuptiis volũtas propinqui morientis adſtrinxit, vt epiſtula precibus connexa declarat. dignare igitur iuuare effectum pij deſiderij eatenus, vt ſi quis cõturbare tentauerit mandatum paternum, cõminatione infamiæ terreatur. Reſcripti autẽ beneficium, cùm fuerit impetratũ, ſpectatæ fidei perlator adportet.

Alia.

SVeſſa honeſtorũ ciuium patria eſt, ita vt meritò dixerim, minimæ quoq; fortunę homines extra vitia plebeia eſſe cenſendos. Volo igitur credas, nullum ex illa vrbe ad fori ſtrepitũ proceſſurũ fuiſſe, niſi acerba coegiſſet impreſſio. de qua meę literæ non loquẽtur. Vehemẽtiùs enim vox publica ſuffragabitur eorũ dolori, quàm priuata potuiſſet. Audiẽtiæ tantùm per me optat facilitatem mereri. Quicquid autẽ ſpoliatis atque vexatis properandum eſt, vigor tuus & legum norma præſtabit.

Refer ad p. 421. 5.

Symmachus Varo.

DVm prouincialiũ mederis aduerſis, & ſalutarẽ laborãtibus manũ porrigis, grauior Apulos caſus inceſſit, à quibus ob inanẽ famẽ fœcunditatis frumenta poſcuntur & detrahenda [1] prouinciis & reip. vſui non futura, quando enim in hyemẽ

vergente anno poterit maturari tantę frugis? Si igitur tibi suppetit [3]facultates. . . . itineris celeriter ad Campaniam promouẽdi scire me facito, vt te paulisper opperiar, aut si promissum maior caussa mutauit, id ipsum notitiæ meæ protinus pande, vt Symmachus noster diu in Formianis litoribus otiatus properè mecum ad studia reuertatur.

1 in. inem] *Rittershusius*, immanem.

2 prouincias] *Idem*, prouinciis.

3 facultate] *Cod. Bertin.* facultàtis.

Ad Secularem.

PRetia desertorum confuso errore poscuntur. nam [1]neque iudicia . . . certus futuri laboris instituis. Fixum enim ac definitum tenet amplissima Præfectura, nullum eius esse meriti, vt sublimitati tuæ debeat subrogari.

1 neque iudicia] *Bertin.* n. indicia.

Alia.

COnquestio tua de raritate epistolarũ mearũ magis religiosa q̃ iusta est. nã cùm ex amore descẽdat, [1]nõ habet tamen quietuit. nunc tamen emenso itinere promitto præterita officiorum dispendia crebris à me epistolis sarcienda.

1 non habet] *Rittershusij coniectura est*, non hac.

Alia.

Alia.

TOtis viribus adiuuandi sunt cõmunis patriæ corporati, præcipuè mancipes salinarum, qui exercent lauacra lignorum prębitione. his pleriq; sunt debitores: quos nisi ad solutionẽ vigor iudicialis adstrinxerit, eliciet publicam querelam serius incõmodi. [1] quasi quæso vt inter cætera, quæ sibi de studio tuo Roma promittit, hanc quoque partem diligentiæ tuæ vindices.

1 quasi quæso] *Ipse idem*, Quare q.

Expliciunt epistolæ Symmachi.

D. AMBROSII EPISCOPI MEDIOLAN. EPISTOLÆ

DVÆ, QVIBVS RESPONDET ad Epistolam Symmachi, quam relationem vocat. Ea est libri X. Epist. 54. quæ incipit, Vbi primùm Senatus.

Ambrosius Episcopus, Beatissimo Principi & Christianissimo Imperatori Valentiniano.

CVM omnes homines, qui sub ditione Romana sunt, vobis militent Imperatoribus terrarum, atque Principibus, tum ipsi

vos omnipotenti Deo & sacræ fidei militatis. Aliter enim salus tuta esse non poterit, nisi vnusquisque Deum verum, hoc est, Deum Christianorum, à quo cuncta reguntur, veraciter colat. Ipse enim solus verus est Deus, qui intimâ mente veneretur. Dij enim Gentium dęmonia, sicut scriptura dicit. Huic igitur Deo vero quisquis militat, & qui intimo colendum recipit affectu, non dissimulationem, non conniuentiam, sed fidei studium & deuotionis impēdit. Postremò si nō ista, consensū saltē aliquem nō debet colēdis idolis & prophanis ceremoniarum cultibus exhibere. Nemo enim Deum fallit, cui omnia, etiā cordis occulta, manifesta sūt. Ergo cùm à te, Imp. Christianiss. fides Deo vero sit exhibēda, cùm ipsius fidei studiū, cautio atq; deuotio, miror quomodo aliquibus in spē venerit, quòd debeas aras Diis Gentiū tuo instaurare præcepto, ad vsus quoque sacrificiorum prophanorū præbere sumptum. Quòd enim iamdudū vel fisco vel arcæ est vendicatum, de tuo magis conferre videbere, quàm de suo reddere. Et de dispēdiis queruntur, qui nunquam nostro sanguini pepercerunt, qui ipsa Ecclesiarum ædificia subruerunt. Petunt etiam vt illis priuilegia deferas, qui loquēdi & docēdi no-

ſtris communem vſum Iuliani lege proximâ denegarunt,& priuilegia illa, quibus ſæpe decepti ſunt etiam Chriſtiani. Nonnullos enim illis priuilegiis partim per imprudentiam, partim propter publicarum neceſſitatum moleſtias declinandas, irretire voluerunt, & quia nō omnes fortes inueniuntur, etiam ſub Principibus Chriſtianis plerique ſunt lapſi. Sed hæc ſi iam ſublata non eſſent, auferenda tuo imperio comprobarem. At cùm per totum ferè orbem à pluribus retrò Principibus inhibita interdictaque ſint, Romæ autem à fratre clementiæ tuæ auguſtæ memoriæ Gratiano fidei veræ ratione ſublata ſint, & datis antiquata reſcriptis, ne, quæſo, vel fideliter ſtatuta conuellas, vel fraterna præcepta reſcindas. De negociis ciuilibus ſi quid ſtatuitur, nemo putat eſſe temerandum: & præceptum de religione calcatur? Nullus obrepat iuniori ætati tuæ, ſiue ille gentilis eſt qui iſta depoſcit, non debet mentem tuam vinculis ſuæ ſuperſtitionis innectere, ſed proprio ſtudio docere & admonere te debet, quemadmodum veræ fidei ſtudere debeas, quando ille tanto motu veri vana defendit. Deferendum meritis clarorum virorum & ego ſuadeo, ſed Deum certum eſt omnibus præferendum. Si de re milita-

ri est consulendum, debet exercitati in præliis viri expectari sententia, consilium comprobari. Quando de religione tractatus est, Deum cogita. Nullius iniuria est, cui Deus omnipotens antefertur. Habet ille sententiam suam. Inuitum non cogitis colere quod nolit. Hoc idem vobis liceat Imperator: & vnusquisque patienter ferat, si non extorqueatur Imperatori, quod moleste ferret si ei extortorquere cuperet Imperator. Ipsis gentilibus displicere consueuit præuaricantis affectus. Liberè enim debet defendere vnusquisque fidele mentis suæ & seruare propositũ. Quòd si aliqui nomine Christiani tale aliquid decernẽdum putant, mentem tuã vocabula nuda nõ capiant, nomina cassa non fallant. Quisquis hoc suadet, sacrificat, & quisquis hoc statuit. Tolerabilius tamen est vnius sacrificium, quàm lapsus omnium. Totus hic Christianorum periclitatur Senatus. Si hodie gentilis aliquis Imperator, quòd absit, aram statueret simulacris, & eò conuenire cogeret Christianos, vt sacrificãtibus interessent, vt oppleret anhelitus & ora fideliũ cinis ex ara, fauilla de sacrilegio, fumus ex busto, & in ea Curia sententiam diceret, vbi iurati ad

aram

aram ſimulacri in ſententiam cogerentur: propterea enim interpretantur aram locatam,vt eius ſacramento, vt ipſi putant, vnuſquiſque conuentus conſuleret in medium: cùm Curia maiore iam Chriſtianorum numero ſit referta, perſecutionem eſſe crederet Chriſtianus, qui cogeretur tali optione ad Senatum venire, quod fit plerumque: nam etiam iniuriis conuenire coguntur. Te ergo Imperatore Chriſtiani in aram iurare cogentur? Quid eſt iurare, niſi eius quem teſtare fidei tuæ Præſulem, diuinam potentiam confiteri? Te Imperatore hoc petitur & poſtulatur, vt aram iubeas eleuari, ſumptum ſacrificiis prophanis dari. Sed hoc non poteſt ſine ſacrilegio decerni. Vnde rogo te, ne id decernas, ſtatuas, vel in eiuſmodi decreta ſubſcribas. Conuenio fidem tuam Chriſti ſacerdos. Omnes conueniremus Epiſcopi, niſi incredibile hoc & repentinũ ad aures perueniſſet hominum, quòd tale aliquid eſſet vel in conſiſtorio ſuggeſtum tuo, vel à Senatu petitum. Sed abſit vt hoc Senatus petiſſe dicatur. Pauci gentiles communi vtuntur nomine. Nam & ante biennium fermè cùm hoc petere tẽtarent, miſit ad me ſanctus Damaſus Romanæ Eccleſiæ ſacerdos, iudicio Dei ele-

ctus, libellum quem Christiani Senatores dederunt,& quidem innumeri, postulantes nihil se tale mandasse, non congruere gentilium istiusmodi petitionibus non præbere consensum. Questi etiam publicè priuatimque, se non conuenturos ad Curiam, si tale aliquid decerneretur. Dignum est temporibus vestris, hoc est, Christianis temporibus, vt dignitas Christianis Senatoribus abrogetur, quo gentilibus Senatoribus prophanæ deferatur voluntatis effectus? Hunc libellum ego fratri clementiæ vestræ direxi. Vnde constitit, non Senatum aliquid de superstitionis impensis mandasse legatis. Sed fortasse dicatur: Cur dudum non interfuerunt Senatui, cùm ista peterentur? Satis loquuntur quid velint, qui non interfuerunt: satis locuti sunt, qui apud Imperatorem locuti sunt. Et miramur tamen si priuatis resistendi Romæ eripiunt libertatem, qui nolunt esse liberum tibi non iubere quod non probas, non seruare quod non sentis. Et ideo memor legationis proximè mandatæ mihi, conuenio iterum fidem tuam, conuenio mentem tuam, ne vel respondendum secundùm huiusmodi petitionem gentilium censeas, vel in eiusmodi responsa sacrile-

gium

gium ſubſcriptionis adiungas. Certè refer ad parentē pietatis tuæ Principem Theoſium, quem ſuper omnibus ferè maioribus cauſſis conſulere conſueſti. Nihil maius eſt religione, nihil ſublimius fide. Si ciuilis cauſſa eſſet, diuerſæ parti reſponſio ſeruaretur: cauſſa religionis eſt, Epiſcopus conuenio. Detur mihi exemplum miſſæ relationis, vt & ego pleniùs reſpondeam, & ſic de omnibus conſultus clementiæ tuæ parens reſpondere dignetur. Certè ſi aliud ſtatuitur, Epiſcopi hoc æquo animo pati & diſſimulare non poſſumus: licebit tibi ad Eccleſiam conuenire, ſed illic non inuenies ſacerdotem, aut inuenies reſiſtentem. Quid reſpondebis ſacerdoti dicēti tibi: Munera tua non quærit Eccleſia, quia templa gentilium muneribus adornaſti? Ara Chriſti dona tua reſpuit, quoniam aram ſimulacris feciſti. Vox enim tua, manus tua, & ſubſcriptio tua, opus eſt tuum: obſequiū tuum dominus Ieſus recuſat & reſpuit, quoniam idolis obſecutus es. Dixit enim tibi: Non poteſtis duobus dominis ſeruire. Priuilegia tua ſacratæ Deo virgines non habent: & vendicant virgines Veſtæ? Cur ſacerdotes Dei requiris, quibus petitiones prophanas gentiliū præ-

sulisti? Alieni erroris societatem suscipere non possumus. Quid respondebis his verbis, puerum esse te lapsum? Omnis ætas perfecta Christo est. Omnis Deo plena pueritia fidei comprobatur. Paruuli etiam Christum intrepido aduersus persecutores ore confessi sunt. Quid respondebis germano tuo? Nónne tibi dicet, victum me esse non credidi, quia te Imperatorem reliqui: mori non dolui, quia te hæredem habebam: imperio me decedere non ingemui, quia imperia mea, præsertim de religione diuina, omnibus seculis mãsura credebam. Hos ego titulos piæ virtutis erexeram, has de seculo manubias, hæc spolia de diabolo, has ego de aduersario omnium exuuias offerebam, in quibus æterna victoria est. Quid mihi plus potuit meus hostis auferre? Abrogasti decreta mea, quod adhuc ille qui contra me leuauit arma, non fecit. Nunc grauius telum corpore recipio, quòd à fratre mea statuta dãnantur: meliore parte mei apud te periclitor. Illa enim mors corporis, ista virtutis est. Nunc mihi abrogatur imperiũ, & quod est grauius, abrogatur à tuis, abrogatur à meis: & id abrogatur quod in me etiam mei aduersarij prędicarunt. Si volens acquieuisti, damnasti fidem meam: si in-

si inuitus cessisti, prodidisti tuam. Ergo quod grauius est, & in te periclitor. Quid respondebis etiam patri, qui te maiore dolore conueniet, dicens: De me, fili, pessimè iudicasti, qui putasti quòd ego gentilibus conniuentiam præstitissem. Nemo ad me detulit, aram esse in illa Romana Curia: nunquàm tantum nefas credidi, quod in communi illo Christianorum gentiliúmque consilio sacrificarent gentiles, hoc est, insultarent gentiles præsentibus Christianis, & inuiti Christiani interesse sacrificiis cogerentur. Multa & diuersa crimina me imperante commissa sunt, vltus sum quæcunque sunt deprehensa: si quis tunc latuit, debet ergo dicere, me probasse quod ad me nemo detulerat? De me pessimè iudicasti, si mihi superstitio aliena, non fides mea, seruauit imperium. Vnde cùm aduertas Imperator, Deo primùm, deinde patri & fratri iniurias irrogari, si quid tale decernas, peto vt id facias, quod saluti tuæ apud Deum intelligis profuturum.

Ambrosius Episcopus, Beatissimo Principi & clementissimo Imperatori Valentiniano, Augusto.

Augusto.

CVm vir clarissimus Præfectus Vrbis Symmachus ad clementiam tuam retulisset, vt ara quæ de vrbis Romæ curia sublata fuerat, redderetur loco, & tu Imperator licèt adhuc in minoris æui tyrocinio florentibus nouus annis, fidei tamen virtute veteranus, obsecrata gentilium non probares, eodem quo comperi puncto libellum obtuli: quo licèt comprehenderim quæ suggestioni necessaria viderentur, poposci tamen exemplum mihi Relationis dari. Itaque non fidei tuæ ambiguus, sed prouidus cautionis & pij certus examinis, hoc sermone Relationis assertioni respondeo, hoc vnum petens, vt non verborum elegantiam, sed vim rerum spectandam putes. Aurea enim (sicut scriptura diuina docet) est lingua sapientium literatorum, quæ phaleratis dotata sermonibus, & quodam splendentis eloquij velut coloris preciosi corusco resultans, capit animorum oculos specie formosi, [a] visuque perstringit. Sed aurum, si diligentiùs manu tractes, foris precium, intus metallum est. Volue quæso atque excute sectam gentilium. preciosa & grandia sonant, veri effœta defendunt. Deum loquuntur, simulacrum adorant

[a] alij leg. visusque præstringit.

adorant. Tria igitur in Relatione ſua vir clariſſimus Præfectus vrbis propoſuit, quæ valida putauit. Quòd Roma veteres, vt ait, ſuos cultus requirat. Et quòd ſacerdotibus ſuis virginibúſque Veſtalibus emolumenta tribuenda ſint, & quod emolumentis ſacerdotum negatis fames ſecuta publica ſit. In prima propoſitione, 1. Cap.
flebili Roma queſtu ſermonis illacrymat, veteres, vt ait, cultus ceremoniarum requirens. Hæc ſacra, inquit, Annibalem à mœnibus, à Capitolio Senonas repulerunt. Itaque dum ſacrorum potentia prædicatur, infirmitas proditur. Ergo Annibal diu ſacris inſultauit Romanis, & Diis cõtra ſe dimicantibus vſque ad muros vrbis incendio peruenit. Cur ſe obſideri paſſi ſunt, pro quibus Deorum ſuorum arma pugnabant? Nam de Senonibus quid loquar, quos Capitolij ſecreta penetrantes Romanæ reliquiæ non tuliſſent, niſi eos pauido anſer ſtrepitu prodidiſſet? En quales tẽpla Romana præſules habẽt; Vbi tunc erat Iupiter? An in anſere loquebatur? Verùm quid negem ſacrorum ritus militaſſe Romanis? Sed etiã Annibal eoſdem Deos colebat. Vtrùm volunt igitur eligant. Si in Romanis vicerunt ſacra, in Carthaginenſibus ergo ſuperata ſunt: ſi

in Carthaginensibus triumphata, nec Romanis vtique profuerunt. Facessat igitur inuidiosa illa populi Romani querela. [a] Non hæc Roma mandauit. Aliis illa eos interpellat vocibus. Quid me casso quotidie gregis innoxij sanguine cruentatis? Non in fibris pecudum, sed in viribus bellatorum trophæa victoriæ sunt. Aliis ego disciplinis orbem subegi. Militabat Camillus, qui sublata Capitolio signa cæsis Tarpeiæ rupis triumphatoribus reportauit: strauit virtus, quos religio nõ remouit. Quid de Attilio loquar, qui militiam etiam [b] mortis impendit? Africanus non inter Capitolij aras, sed inter Annibalis acies triumphum inuenit. Quid mihi veterum exempla profertis? [c] Odi ritus Neronum. Quid dicam bimestres Imperatores & terminos regum cum exordiis copulatos? Aut fortè illud est nouum, barbaros suis excessisse finibus? Nunquid etiam illi Christiani fuerunt, quorum miserabili nouóque exemplo alter captiuus Imperator, sub altero captiuus orbis, fefellisse quæ victoriam promittebant, suas ceremonias prodiderunt? Nunquid & tunc nõ erat ara Victoriæ? Pœnitet lapsus, & vetusta canicies pudendi sanguinis traxit ruborem. Non erubesco cum toto orbe longæ-

[a] *al. leg.* non hanc.

[b] *al.* morti

[c] *al. leg.* Quid erit? omissa, voce Odi.

Licinum Valerianũ & Gallienum intelligit.

longæua conuerti: verum certè est, quia nulla ætas ad perdiscendum sera est. Erubescat senectus, quæ emendare se non potest. Non annorum canicies est laudanda, sed morum: nullus pudor est ad meliora transire. Hoc solum habebam commune cum barbaris, quia Deum anteà nesciebam.[a] Sacrificium vestrum & ritus est, bestiarum cruore aspergi. Quid in mortuis pecudibus quæritis Dei voces? Venite & discite in terris cælestem militiam. Hic viuimus, & illic militamus. Cæli mysterium doceat me Deus ipse qui condidit, non homo qui seipsum ignorauit. Cui magis de Deo quàm Deo credã? Quomodo possum vobis credere, qui fatemini vos ignorare quod colitis? Vno, inquit, itinere non potest perueniri ad tam grande secretum. Quod vos ignoratis, id nos Dei voce cognouimus. Et quod vos suspicionibus quæritis, nos ex ipsa sapientia Dei & veritate compertũ habemus. Nõ congruunt igitur vestra nobiscum. Vos pacem diis vestris ab Imperatoribus obsecratis: nos ipsis Imperatoribus à Christo pacem rogamus. Vos manuũ vestrarum adoratis opera: nos iniuriam ducimus omne quod fieri potest, Deum putari. Non vult se Deus in lapidibus coli. Denique etiam

[a] al. Leg. Sacrificij vestri ritus est.

ipsi philosophi vestri ista riserunt. Quòd si vos ideo Christum Deum negatis, quia illum mortuum esse non creditis: (nescitis enim quòd mors illa carnis fuerit, non diuinitatis, quæ fecit vt credentium iam nemo moriatur) quid vobis imprudentius, qui contumeliosè colitis, & honorificè derogatis? Vestrum enim Deum lignum putatis: ô contumeliosa reuerentia, Christum mori potuisse non creditis: ô honorifica peruicacia. Sed vetera, inquit, reddenda sunt altaria simulacris, ornamenta delubris. Reposcantur hæc à consorte superstitionis: Christianus Imperator aram solius Christi didicit honorare. Quid manus pias & ora fidelia ministerium suis cogunt sacrilegiis exhibere? Vox Imperatoris nostri Christum resultet, & illum solum quem sentit loquatur, quia cor regis in manu Dei. Nunquid Imperator gentilis aram Christo leuauit? Deum ea quæ fuerunt reposcunt, exemplo sui admonent, quantum Christiani Imperatores religioni quàm sequuntur debeant deferre reuerentię, quãdo gentiles superstitionibus suis omnia detulerũt. [a] Dum cœpimus, etiam sequamur. Nos sanguine gloriamur, illos dispendium mouet. Nos hæc victoriæ loco ducimus, illi

[a] al. leg. Dudum cœpimus, & iam sequuntur. Exclusos nos sanguine, &c.

illi iniuriam putant. Nunquam nobis amplius contulerunt, quàm cùm verberari Christianos atque proscribi ac necari iuberent. Præmium fecit religio, quòd perfidia putabat esse supplicium. Videte magnanimos, per iniurias, per inopiam, per supplicium nos[a] credimus: illi ceremonias suas sine quæstu manere posse non credunt. Habeant, inquit, Vestales virgines immunitatem suam. Dicant hoc qui nesciunt credere, quòd posset esse gratuita virginitas: prouocent lucris, qui diffidunt virtutibus. Quot tamen illis virgines præmia promissa fecerunt? Vix septem Vestales capiuntur puellæ. En totus numerus quem infulæ vittati capitis, purpuratarum vestium murices, pompa lecticæ ministrorum circunfusa comitatu, priuilegia maxima, lucra ingentia, præscripta denique pudicitiæ tempora coëgerunt. Attollant mentis & corporis oculos, videãt plebem pudoris, populum integritatis, concilium virginitatis. Non vittæ capiti decus, sed ignobile velamen, [b] vsui nobile castitatis: non exquisita sed abdicata, lenocinia pulchritudinis: non illa purpurarum insignia, non luxus deliciarum, sed vsus ieiuniorũ: non priuilegia, nõ lucra: omnia postremò talia, vt reuocari studia putes, dũ exercẽtur

[a] *leg.* creuimus, *vt est in v. c.*

2. Cap.

[b] *al.* vsu.

officia. Sed dum exercetur officium, studium prouocatur, suis castitas cumulatur dispendiis. Non est virginitas quæ precio emitur, non virtutis studio possidetur. Nō est integritas quæcunque tanquam in auctione nummario ad tempus sollicitatur compendio. Prima castitatis victoria est, facultatum cupiditates vincere, quia lucri studium tentamentum pudoris est. Ponamus tamen subsidia largitatum conferenda virginibus, quæ Christianis munera redundabunt, quod tantas opes sufficiet ærarium? Aut si arbitrantur solis Vestalibus conferendum, non pudet vt qui totum sibi sub Imperatoribus gentilibus vendicarunt, iidem sub Principibus Christianis non putent nobis sortē debere esse cōmunē? Sacerdotibus quoque suis & ministris queruntur alimenta publica non præberi. Quantus hinc verborū tumultus [a] increpuit? At contrà, nobis etiam priuatæ successionis emolumenta recentibus [b] legibus denegantur, & nemo conqueritur. Nō enim putamus iniuriam, quia dispendium nō dolemus. Si priuilegium quærat sacerdos, vt onus curiale declinet, patriâ atque auitâ & omnium facultatū possessione cedēdū est. Quomodò hāc gētiles, si haberēt, ingrauarēt querelam, quod sacerdos ferias mini-

a v. c. increpitat.
b L. 27. C. Theo. de episc. & cle. Curialis quâ conditione fieret clericus, docet idē Ambros. ep. 29. & l. 104. & 163. C. Theod. de decurio. Forner. Sel. 3. c. 7.

ministerij sui emat totius patrimonij sui damno, & priuatus vniuersæ commoditatis dispendio vsum publici mercetur obsequij: prętendens communis salutis excubias domesticæ inopiæ se mercede solatur, quia ministerium non vendidit, sed gratiam comparauit. Cōferte caussas. Vos excusare vultis decurionem, cùm Ecclesiæ excusare nō liceat sacerdotē. Scribūtur testamenta tēplorum in nistris, nullus excipitur prophanus, nullus vltimæ cōditionis, nullus prodigus verecūdiæ, soli ex omnibus clerico commune ius clauditur, à quo solo pro omnibus [illegible] commune suscipitur, officium côn[illegible]defertur: nulla legata vel grauiū viduarum, nulla donatio. Et vbi in moribus culpa non deprehenditur, tamen officio mulcta præscribitur. Quod sacerdotibus fani legauerit Christiana vidua, valet: quod ministris Dei, nō valet. Quod ego non, vt querar, sed vt sciāt quid non querar, comprehendi. Malo enim nos pecuniâ minores esse quàm gratiâ. Sed referunt ea quæ vel donata vel relicta sunt Ecclesiæ, non esse temerata. Dicant & ipsi, quis templis dona detraxerit, quod factum est Christianis. Quæ si facta essent gentilibus, redderetur potiùs quàm inferretur iniuria. Núnccine demū

iuſtitia prætenditur, æquitas poſtulatur? Vbi tunc erat iſta ſententia, cùm direptis Chriſtianorum omnium facultatibus, ipſos vitales anhelitus ſpiritus inuiderent, & nullius vſquam negata defunctis inhiberent ſupremæ commercia ſepulturæ? Quos gentiles præcipitarunt, maria reddiderunt. Fidei iſta victoria eſt, quòd & ipſi iam facta maiorum carpunt ſuorum.

a v. c. ſed quæ malû ratio, vt eorum.

[a] Sed quæ melioratio, vt eorum munera petant, quorum geſta condemnant? Nemo tamen donaria delubris, & legata aruſpicibus denegauit: ſola ſublata ſunt prædia, quia non religioſe vtebantur iis quæ religionis iure defenderent. Qui noſtro vtuntur exemplo, cur non vtebantur officio? Nihil Eccleſia ſibi niſi fidem poſſidet. Hos reditus præbet, hos fructus. Poſſeſſio Eccleſiæ, ſumptus eſt egenorum. Numerent quos redemerint templa captiuos, quæ contulerint alimenta pauperibus, quibus exulibus viuendi ſubſidia miniſtrauerint. Prædia igitur intercepta, non iura ſunt.

b Gelē. leg. quod factû quàm triſte, quàm piare nefas.

En quod [b] factum, quod triſte piare nefas, fames, vt aiunt, publica vindicauit: quia vſui omnium proficere cœpit, quod proficiebat commodis ſacerdotum. Propterea ergo detractis, vt aiunt, arbuſta exuta corticibus ſucco miſerabili deficientium ora

3. Cap.

dam-

lambebant. Propterea Chaoniâ frugem glande mutantes, rursus in pecudum pastus, & ad infelicis victus alimenta reuocati, concussâ quercu famem in syluis miseram solabantur. Noua videlicet prodigia terrarum quæ nunquam antè acciderant, cùm superstitio gentilis toto orbe feruêret. Reuerâ quando antè vacuis auenis seges fallax auari vota lusit agricolæ, & spem rusticæ plebis quæsita sulcis frugis herba destituit? Et vnde Græcis oraculâ habita suæ quercus, nisi quia remedium syluestris alimoniæ, cælestis religionis donum putarunt? Talia enim suorum munera credunt Deorum. Quis Dodonæas arbores nisi gentium populus adorauit, cùm pabulum[a] triste sacri nemoris honore donaret? Non est verisimile, quòd indignantes eorum Dij id pro pœna intulerunt, quod solebant placati conferre pro munere. Quæ autem æquitas, vt paucis sacerdotibus dolentes victum negatũ, ipsi omnibus denegarent, cùm inclementior esset vindicta quàm culpa? Non est igitur idonea, quæ tantam ægritudinem mundi fallentis caussa constrinxerit, vt virentibus segetibus subita spes anni adulta moreretur. Et certè ante plurimos annos templorum iura toto orbe sublata sunt. Modóne

[a] v.c. triste agri nemorum honore donarunt.

demum Diis gentilium venit in mentem suas iniurias vltum [a]iri? Propterea nec assueto cursu Nilus intumuit, vt vrbicorum sacerdotum dispendia vindicaret, qui non vindicauit suorum? Esto tamen. si superiore anno Deorum suorum iniurias vindicatas putant, cur præsenti anno contemptui fuêre? Iam enim nec herbarum vulsis radicibus rusticana plebs pascitur, nec baccæ syluestris explorat solatia, nec cibum de sentibus rapit, sed operum læta felicium dum messes suas & ipsa miratur, expleuit voti satietate ieiunium, vsurarios nobis reddidit terra prouentus. Quis ergo tam nouus humanis vsibus, vt vices stupeat annorum? & tamen etiam superiore anno plerasque nouimus prouincias redundasse frugibus. [b] De Galliis quid loquar solito ditioribus? Frumentum Pannoniæ quod non seuerant, vendiderunt. Et fœcunda Rhetia fertilitatis suæ nouit inuidiam. Nam quæ solebat tutior esse ieiunio, fœcunditate hostem in se excitauit. Liguriam Venetiásque Autumni frumenta pauerunt. Ergo nec ille sacrilegio annus exaruit, & iste fidei fructibus annus effloruit. Negent etiam quòd largo fœtu vineæ redundauerint. Itaque & messem fœneratam recepimus, & liberalioris vindemiæ

[a] al. leg. ire?

[b] v. c. de Galiis q. l. s. d. & frumentū Pannonij. q. n. s. v. Et s. Græcia. f.

miæ beneficia poſſidemus. Poſtremus ſupereſt & maximus locus, vtrùm ea quæ vobis profuerint, Imperatores, reſtituere ſubſidia debeatis. Ait enim, Vos defendãt, à nobis colantur. Hoc eſt, fideliſſimi Principes, quod ferre non poſſumus: quia exprobrant nobis veſtro ſe nomin[illegible] Diis ſuis ſupplicare, & vobis non mandantibus ſacrilegium immane committunt, diſſimulationem pro conſenſu interpretantes. Sibi habeant præſidia ſua: ſuos, ſi poſſunt, illa defendant. Nam ſi iis, à quibus coluntur, auxilio eſſe nõ poſſunt, quomodò poſſunt vos defendere, à quibus non coluntur? Sed maiorum, inquit, ſeruandus eſt ritus. Quid quòd omnia poſteà in melius profecerũt? Mundus ipſe, qui vel primùm coactis elementorum per inane ſeminibus tenero orbe concreuerat, vel confuſo adhuc indigeſti operis caligabat horrore, nónne poſtea diſtincto cæli, maris, terrarúmque diſcrimine rerum formas, quibus ſpecioſus videtur, accepit? Exutæ humentibus tenebris nouum terræ ſtupuére ſolem: dies in exordio nõ refulget, ſed in proceſſu tẽporis incremento luminis micat, & caloris exæſtuat. Luna ipſa, quæ propheticis oraculis ſpecies Eccleſiæ figuratur, cùm primùm reſurgens in menſtruas reparatur ætates, tenebris noctis abſcon-

ditur, paulatímque cornua ſua complens vel è regione [a] ſolis abſoluens, clari ſplendore fulgoris irrutilat. Exerceri in fructus terræ antè neſciebant, pòſt vbi imperare aruis ſollicitus cœpit agricola, & informe ſolum veſtire vinetis, ſylueſtres animos domeſticis mollitę cultibus exuerunt. Anni ipſius ætas prima, quæ nos vſu parili colorauit, nutu gignentium, ſed in proceſſu lapſuris floribus vernat, poſtremis adoleſcit fructibus. Nos quoque æui rudes ſenſus habemus infantiæ, ſed mutati in annos ingenij rudimenta deponimus. Dicant igitur, in ſuis omnia manere debuiſſe principiis: mũdum tenebris obductum, quia ſplendore ſolis illuxerit, diſplicere. Et quantò gratius eſt animi tenebras depuliſſe quàm corporis, fideíque iubar emicuiſſe quàm ſolis? Ergo & mundi, ſicut omniũ rerum, [b] primæua viam mutarunt, vt venerabilis canæ fidei ſequeretur ſenectus. Quos hoc mouet, reprehendant meſſem, quia ſera fœcunditas eſt: reprehendant vindemiam, quia in [c] occaſu anni eſt: reprehendant oliuam, quia poſtremus eſt fructus. Ergo & meſſis noſtra fides animarum eſt: Eccleſiæ gratia meritorum, vindemia eſt: quæ ab ortu mundi virebat in ſanctis, ſed poſtremâ ætate ſe diffudit in popu-

[a] *v. c.* ſoli abſcõdẽs.

[b] *v. c.* primæua nutarunt, vt.

[c] *alij leg.* in occaſu Autumni eſt.

populos, vt aduerterent omnes non rudibus animis irrepsisse fidem Christi. Nulla enim sine aduersario corona victoriæ: sed explosâ eâ opinione quæ antè conualuit, id quod erat verum iure prælatum. Si ritus veteres delectabant, cur in alienos ritus eadem Roma successit? Omitto absconditam precio humum, & pastorales casas auro degeneri renitentes. Quid (vt de ipso respondeam quod queruntur) captarum simulacra vrbium, victósque Deos, & peregrinos ritus sacrorum, alienæ superstitionis æmuli receperunt? Vnde igitur exẽplum, quòd currus suos simulato Almonis in flumine lauat Cybele? Vnde Phrygij vates, & semper inuisa Romanis non æquè Carthaginis numina? quam Cęlestem Afri, Mitram Persæ, plerique Venerẽ colunt, pro diuersitate nominis non pro numinis varietate. Sic Deam esse & Victoriã crediderunt, quæ vtique munus est, non potestas, donatur non dominatur, legionũ gratia, non religionum potentiâ. Magna igitur Dea, quam militum multitudo sibi vendicat, vel præliorum donat euentus. Huius aram strui in vrbis Romæ Curia petunt, hoc est, quò plures cõueniũt Christiani. Omnibus in templis aræ, ara etiam in templo Victoriarum, quando numero

delectantur, sacrificia sua vbique concelebrant. Quid est nisi insultare fidei, vnius aræ sacrificium vendicare? Ferendúmne istud, vt Gentilis sacrificet, & Christianus intersit? Hauriant omnes, inquit, hauriant vel inuiti fumum oculis, symphoniam auribus, cinerem faucibus, thus naribus, & auersantium licet ora excitata focis nostris fauilla respergat. Non illis satis sunt lauacra, non porticus, non plateæ occupatæ simulacris. Etiámne in communi illo consilio non erit communis conditio? Obstringetur pia Senatus portio obtestantiũ vocibus, adiurantium sacramentis? Si refutet, videbitur mendacium prodere: si acquiescat, sacrilegium confiteri. Vbi, inquit, in leges vestras & verba iurabimus?[a] Ergo mensuram, quæ legibus tenetur inclusa, ceremoniis gentium suffragium colligit, fidem stringit, iam non solùm præsentium sed absentium etiam? Et, quod est amplius, Imperatores, fides vestra pulsatur. Vos enim cogitis, si iubetis. Constantius Augustæ memoriæ, nondum sacris initiatus mysteriis, contaminari se putauit, si aram illam videret. Iussit auferri, non iussit reponi. Illud authoritatem facti habet, hoc præcepti non habet. Nemo sibi de absentia blandia-

a *alij leg.* Ergo mẽs vestra quę leg.

diatur, præsentior est qui se animis inserit, quàm qui oculis protestatur. Plus enim est mente connecti, quàm corpore copulari. Vos Senatus cogendi consilij Præsules habet, vobis coit, vobis conscientiam suam non Diis gentium præstat, vos liberis suis, non tamen fidei suæ præfert. Hæc est caritas expetenda, hæc est caritas maior imperio, si fides tuta sit, quæ seruat imperium. Sed fortasse aliquem moueat, ita fidelissimum Principē destitutum, proinde quasi meritorum precium caducis æstimetur præsentium. Quis enim sapiens non in orbe quodam átque circuitu locata humanarum rerum nouit negocia: quia non eosdem semper successus habent, sed variant status, & mutant vices? Quem beatiorem Cneo Pompeio Romana templa miserunt? At is cùm tribus triumphis terrarum cinxisset orbem, pulsus acie, bello profugus, & sui terminis exul imperij, Canopei manu spadonis occubuit. Quem nobiliorem Cyro Persarum totius Orientis terræ regem dederunt? Is quoque cùm Principes potentissimos aduersantes vicisset, victos reseruasset, muliebrib. armis fusus interiit. Et ille rex, qui superatos etiā confessus honore dona-

uerat, execto capite & intra vtrem plenum cruoris ſatiari iuſſus incluſo, fœmineis imperiis ludibrio fuit. Adeò in iſtius vitæ curriculo non paria paribus, ſed longè diuerſa referuntur. Quem etiam magis ſacrificiis deditum, quàm Carthaginenſium ducem Hamilcarem reperimus? qui cùm toto prælij tempore inter acies poſitus dimicantes ſacrificium faceret, vbi partem ſuorum victã eſſe cognouit, in ipſos quos adolebat ſe præcipitauit ignes, vt eos vel cruore ſuo reſtingueret, quos ſibi nihil profuiſſe cognouerat. Nã de Iuliano quid loquar? qui cùm reſponſis aruſpicum malè credulus eſſet, ademit ſibi ſubſidia reuertendi. Ergo in communi caſu non eſt cõmunis offenſa. Neminem etenim promiſſa noſtra luſerunt. Reſpondi laceſſentibus tanquam nõ laceſſitus. Refellendæ etenim relationis, non exponendæ ſuperſtitionis mihi ſtudium fuit. Te tamen, Imperator, ipſa eorum relatio faciat cautiorem. Nam cùm de ſuperioribus Principibus texuiſſet, quia prior eorum numerus ceremonias patrum coluit, recentior non remouit, addidiſſet etiam, *ſi exemplum religio veterum non facit, faciat diſsimulatio proximorum*, euidenter docuit quòd & fidei tuæ debeas, vt gentilitij ritus non ſequaris

exem-

exemplum,& pietati, vt fratris ſtatuta non violes. Si enim pro ſuis duntaxat partibus eorum diſſimulationem Principum prædicarunt,qui cùm eſſent Chriſtiani,decreta tamen gentilium minimè remouerunt: quantò magis amori debent deferre fraterno? vt qui diſſimulare deberes, etiam ſi quid forſitan non probares,ne fraternis derogares ſtatutis, & nunc teneas quod & fidei tuæ & germanitatis neceſſitudini iudicas conuenire.

FINIS.

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM ET VERBORVM QVÆ NOTATV DIGNA PRAECIPVE IN HIS libris.

A.

Adorea

Ante-

Camilli

Impres-

N

Præfe-

Solitu-

Violen-

FINIS.

FRANCISCI IVRETI AD SYMMACHVM NOTÆ.

S. GERVASII.
Sumptibus hæredum Eustathij Vignon.
Anno M. DCI.

GVLIELMO FORNERIO REGIO APVD AVRELIAM Consiliario, & antecessori clarissimo, FR. IVRETVS S.

QVO animo discessum meum tuleris (Forneri clariss.) qui te mirificè semper dilexi, multâque religione colui suspexique, nec satis scio, nec si sciam, ausim dicere. Ego verò mentior, nisi adeò grauiter affectus fui, postquàm vis nescio quæ maior à te me reluctantem diuulsit, vt vix vllus candidus dies oculis illu-

xerit. Accendebat etiam ægritudinem, Minois suauißima recordatio, cum quo iucundißime antea vixeram, & si male iudicantia fata voluissent, vixiße adhuc. Quid enim gratius ac optabilius contingere poterat, quàm conspectu vestro, virorum (dico) virtutũ, literarúmq. omnium auidißimè defrui? At mihi tam beato, beato esse diutius non licuit. Tibi certè, postquàm à te discesßi, feliciùs omnia cecidêre. Nam tu solus Minois nostri aspectu expleris. Et cum inter nos nihil melioris rei diuidi amor æquus ac mutuus sinat: tu tamẽ conuictus, oculorum, sermonisque fructu pasceris. Ego absens illius imagine fictâ & adumbratâ valde afficior, affectúsque miserè conficior. Interea, dum

rea, dum dolori medicinam facere cogor: nihil antiquius habui, quàm ad certiſsima Muſarum ſolatia recurrere. Nihil quippe tam lætum eſt, quod ſtudiis ſit lætius, nihil tam triſte, quod non per hæc minùs triſte fiat. Quid aliud conſilij cepiſſem? Solent qui à Scorpionibus icti ſunt, medelam ab iiſdẽ petere. Cùm igitur ſentirem, me non aliâ ratione dolere, niſi quia mellitis tuis leporibus carerem: volui doloris ſenſum non diſsimili ſenſu fallere. Nã ad veteres authores properaui, qui me ſuis ſcriptis conſolati ſunt. Sed eorum muta colloquia, languidiore viâ ad me veniebant. Tua verò viua vox altiùs animo inſedebat. Vtcunque tamen ſe res habeat, eſt quòd ingenue fatear, me Symmachi

Manibus plurimum debere, qui acerbitatem animi lenitudine orationis suæ fregit ac molliuit. Scio quidem pro tuo candore (clarißime Forneri) hîc te quæsiturum, quâ ducente fortunâ, vel suadente magis numine, iampridem desideratus Symmachus in meas manus venerit. Dicam ingenuè, modò ne tam iniucunda narratio tibi lachrymas exprimat. Hunc in puluere sordido delitescentem vel computrescentē potiùs nemo nostrorum, vultu, sermone, domo dignabatur. Nam æternis quodammodò vinculis dānatus, aßiduus catenarum colonus in hunc vsque diem vixerat, si tamen ille viuit, qui vitam viuit acerbißimam, cuique vita suppliciū est. Quæ, malùm, ratio, innocen-

tes tetro squalore carceris atterere, cùm vetent legum formulæ ipsos etiam seruos (liberorum hominum fortúnæque ludibria) perpetuis nodis detineri? Hanc sanè iniuriam contumeliæ proximam illatam Senatori, Pontifici, Consuli, Præfectóque urbi æternæ, augustißimæ, sacratißimæque, nemo, opinor, siccis oculis leget, nemo æquis auribus audiet, nemo ore placido & inconcusso narrabit. Crescit ex dignitatis gradu, vitæq́ merito atrocitas iniuriæ, & in unius Symmachi læsione, multa dignitatum nomina simul violata fuerunt. Quid quòd Librariorum incuriâ, in modum Penthei discerptus, maiore sui parte circunferebatur, næuis multis deturpatus, & cicatricibus ita con-

fossus, vt faciem ipsam in ipsa facie planè non agnosceres, eodem errore, quo apud Paulinum qui felicem rogant & quæritant:

--- felix vbi cernitur, & non
Cernitur ipse, ne ipse vir est,
cùm sit propè, longè est.
Ignotus, notúsque suis---

Verùm, cùm ea turpitudo vehementer animum vreret, quiescere nunquam potui, quin ille sua per me iura postliminio reciperet, suæq; litaret iniuriæ, qui perierat ne periret. Quanquam me non fugit (Forneri clarissime) futurum longè feliciorem, si me relicto, cùm primùm sacraria Musarum tuarum accessisset, vt mea me meliùs opera defungereris, q̃ veteres scriptores, maiorúmque gentium negligentiâ

corruptos singulari iudicio restituis. Sed habere videntur sua fata literæ. Adhæc, sic ille debilitatus erat, vt ad te proficisci intutis ciuili latrocinio itineribus non potuerit. Sic denique æger & languidus, vt medendi moras reijceret, statímque mallet crudis, rudibúsque manibus meis valetudinem suam credere, quàm cum molesto morbo luctari diutius, & salutarem opem Æsculapij vel Asclepiadis expectare. Sera quidem dolorum remedia doloribus sæpe duriora sunt. Quamobrem religione & pietate victus, authori condolui, neque passus sum extraria illum remedia conquirere, quæ domi cōferrè poteram. Nunc itaque cùm salua sint ferè omnia, cúmque labo-

xi meo patronus ex moris consuetudine deligendus sit: quid aliud restat, quàm vt hæc monumenta in sinum tuum confugientia complecti digneris? Cùm enim nullius boni sine socio iucunda possessio sit, honestissimè facturum me credidi, si breui manu Symmachum ad te mitterem, quem in deliciis te habiturum ausim mihi polliceri. Nam vt eius virtutes & elogia prætermittam, quæ satis per se clarescunt, erit mihi tanquàm proxeneta vel pararius conciliādæ confirmandæque tuæ erga me amicitiæ. Sed iam mihi cautio est longiore verborum circuitu tuas aures obtundere, cui linguis fauēdū est, ne amica seriaq́ue tua cum hospite rediuiuo colloquia interpellem, quorū inardescit desi-

derio,

derio, quibúsque sibi magis quàm vlla viatica cœna gratulabitur. Vale, vir clarissime, méque ama, si mereor, qui te tale nihil expectantem, hospite tam venusto, támque erudito beauerim.

* *
*

FR. IVRETI NOTÆ AD SYMMACHVM, QVIBVS EMENDATIONVM ratio redditur.

AD LIB. I. EPIST. I.

QVAM *longâ expectatione vicissitudinis desiderer.* Ita vulgò. Sed vetus codex Diui Benigni (quem semper illis notis v.c. designari profiteor) habet quòd longa, &c. Liber verò clariss. P. Pithœi sic, quàm longâ vicissitudinis expectatione desidêre.

Non enim actuum. Hæc est scriptura v.c. cum interrogationis nota. Excusa tamen olim lectio habet, Nunc tamen vobis actuum nostrorum ordo pandendus est. Libet enim, &c. Cæterùm, quod de ocij ratione addit, sumpsit ex M. Catone, qui in principio suarum originum scripsit clarorum virorum atque magnorum non minùs ocij quàm negocij rationem extare oportere. author Tullius pro Plancio. Sed & Ennodius Ticinēsis in dictione Epi- *O.ij ratio.*

phanij. Si reddenda est (ait) de ocioso sermone ratio, non minùs de ocioso silentio. Galba tamen cùm in desidiam conuersus esset, dicere solebat, neminem cogi rationem ocij sui reddere. Suetonius in Galba, cap. 9.

Ibi Acindyno. v.c. Acinodo, sed vitiosè. vide Cuspinianum.

Antisto. *Antistas cæteris.* Sic v.c. rectè. vt etiam infrà lib. 4. ep. 20. apud te gratia fratris antistat. Vulgó tamen vbique legebatur, antestat. Lucretius lib. 5.

Herculis antistare autem si facta putabis
Longiùs à vera multò ratione ferère.

Gellij locus A. Gellius lib. 9. cap. 13. viribus & magnitudine & adolescentia simúlque virtute cæteris antistabat. Ita enim habent v.c. Sanè Papinianus apud Cassiodor. lib. de ortogr. ca. 4. ante præpositio (inquit) interdum integra manet, vt anteactum, anteuenir, antecedit: interdum mutatione in i literam corrumpitur, vt antistat, anticipat.

Ego infantiæ & imprudentiæ meæ. In omnibus aliis libris legebatur, Ego infantiæ meæ. Sed cùm vidissem scriptum esse in v. c. ego infantiæ & prudentiæ meæ: suspicatus sum reponi oportere, & imprudentiæ. Ludit enim author in antithetis, cùm sese prudenter patrem imprudentiæ suæ iudi-

cem elegisse dicat.

Silentium mihi nisi præstiteris. Hæc est lectio v.c. tolerabilior quàm vulgata quæ habuit, Silentium mihi nisi præstiteris, miraberis quàm nihil abs te metuamus probari. Vnde fortasse rectiùs quis suspicari possit reponendum, metuamus improbari: quanquam lectio excusa aperta sit. Sensus est, Nisi versiculos meos rudes sponte audire volueris, irroga silentium. Censuram enim tuam in lucrum deputabo. Ita Sidonius Apollinaris.

I liber, hic nostrum tutatur, crede, pudorem,
Hoc Censore etiam displicuisse placet.

Orfitus. v.c. Orsitus.

AD EPIST. 2.

Hanc exstipulationem. Ita omnes libri, vno consensu. Sed tamen ego non inuitus assentior Philippo Roberto I.C. doctissimo & grauissimo, emendanti, hanc expostulationem. Idque alios probaturos confido.

De Prænestina secessione. Ita v.c. rectiùs quàm vulgati libri, de Præn. sede. Prænestini diuersorij meminit Symmachus lib. 3. ep. 50. & lib. 7. epist. 35. & lib. 9. epist. 78. Tranquillus in Augusto, cap. 72. Ex secessibus (ait) præcipuè frequentauit maritima, insulásque Campaniæ, aut proxima vrbi oppida, Lanuuinum, Præneste, Ty- *Prænestina secessio.*

bur. Capitolinus in Antonino philosopho: Sub ipsis profectionis diebus in secessu Prænestino agēs, &c. Solebat verò Romani secedere quietioris vitæ gratiâ Plinius lib. 3. epist. 15. Peris vt libellos tuos in secessu legam. Et Ouidius 4. trist. eleg. 7.

Sed modò quos habui vacuos secedere in hortos.

Non est igitur dubium, quin iure, sedis vocem sede sua hoc loco dimouerim.

Et alloquio crebriori c. p. s. p. Hæc est lectio vulgata: nisi quod pro, quę cum cum, habebat, quæque. Codex vetus sic, quæ cōpetunt, sedulò pollicetur. Vnde quis efficeret non malè, quæ qui petunt, sedulò pollicentur. Hanc autem sententiam idem author expressit lib. 3. epist. 61. & 64. Nam qui ab alio (ait) poscit officia, sui quoque studij frequentem operam pollicetur.

AD EPIST. 79.

Beneficiis petitio prævenienda. *Conferendum.* Sic ex v. c. reposui. vulgò erat, offerendum. sed vitiosè. Idem tamen v. c. pro, in vobis, habuit, in nobis. Cæterùm, quâ patrem laude hîc commendat Symmachus, eâdem afficit Ausonium infrà hoc lib. epist. 15. quòd nimirum in cōferendo beneficio non opperiretur petitionem, sed voluntatis famam duntaxat seque-

ſequeretur. Eodem modo Sidonius Apollin. lib.6. epiſt. 12. Papam Patientem laudat, quia priùs ſoleret indigentium reſpicere cauſſas, quàm inſpicere perſonas. Nullius (ait) obeſt tenuitati debilitatíque, ſi te expetere non poſſit. Nam præuenis manibus illum, qui non noluerit ad te pedibus peruenire. Auſonius etiam in Panegyr. Gratianum ſcribit ſolitum ſpem ſuperare, cupienda præuenire, vota præcurrere, quæque animi celeritas affectaret, beneficiis præeuntibus antecedere. Et poſtea addit: Præſtare tibi eſt, quàm nobis optare velocius. Sed & author Panegyrici dicti Flauienſium nomine, Conſtantinum Imper. ita alloquitur: Si cõſilium callidioris amici admitteres, eſſet quòd fortaſſe reprehenderetur, nimiùm te ſcilicet facilè ea quæ ſis tributurus aperire, & ſine vllo artificio citò promere quæ ſperare diu debeant. Neſcis Imp. tua commendare beneficia: præſtandi celeritate occupas tempus optandi, &c. Pari denique honore Theodoſium proſequitur Latinus Pacatus, cùm refert tam certa illius fuiſſe beneficia, vt tum accepta viderentur, cùm ſponderet: quia vota hominũ non fatigare, nec adhiberet muneribus artem difficultatis. Cui etiã conſenſiſſe videtur Symmachus, cùm

bur. Capitolinus in Antonino philoſopho. Sub ipſis profectionis diebus in ſeceſſu Præneſtino agẽs, &c. Solebàt verò Romani ſecedere quietioris vitæ gratiâ Plinius lib. 3. epiſt. 15. Petis vt libellos tuos in ſeceſſu legam. Et Ouidius 4. triſt. eleg. 7.

Sed modò quos habui vacuos ſecedere in hortos.

Non eſt igitur dubium, quin iure, ſedis vocem ſede ſua hoc loco dimouerim.

Et alloquio crebriori c. p. ſ. p. Hæc eſt lectio vulgata: niſi quod pro, quę cum cùm, habebat, quæque. Codex vetus ſic, quæ cõpetunt, ſedulò pollicetur. Vnde quis efficeret non malè, quæ qui petunt, ſedulò pollicentur. Hanc autem ſententiam idem author expreſſit lib. 3. epiſt. 61. & 64. Nam qui ab alio (ait) poſcit officia, ſui quoque ſtudij frequentem operam pollicetur.

AD EPIST. 79.

Beneficiis petitio præuenienda. *Conferendum.* Sic ex v. c. repoſui. vulgò erat, offerendum. ſed vitioſè. Idem tamen v. c. pro, in vobis, habuit, in nobis. Cæterùm, quâ patrem laude hîc commendat Symmachus, eâdem afficit Auſonium infrà hoc lib. epiſt. 15. quòd nimirum in cõferendo beneficio non opperiretur petitionem, ſed voluntatis famam duntaxat ſeque-

ſequeretur. Eodem modo Sidonius Apollin. lib. 6. epiſt. 12. Papam Patientem laudat, quia priùs ſoleret indigentium reſpicere cauſſas, quàm inſpicere perſonas. Nullius (ait) obeſt tenuitati debilitatíque, ſi te expetere non poſſit. Nam præuenis manibus illum, qui non noluerit ad te pedibus peruenire. Auſonius etiam in Panegyr. Gratianum ſcribit ſolitum ſpem ſuperare, cupienda præuenire, vota præcurrere, quæque animi celeritas affectaret, beneficiis præeuntibus antecedere. Et poſtea addit: Præſtare tibi eſt, quàm nobis optare velocius. Sed & author Panegyrici dicti Flauienſium nomine, Conſtantinum Imper. ita alloquitur: Si cõſilium callidioris amici admitteres, eſſet quòd fortaſſe reprehenderetur, nimiùm te ſcilicet facilè ea quæ ſis tributurus aperire, & ſine vllo artificio citò promere quæ ſperare diu debeant. Neſcis Imp. tua commendare beneficia: præſtandi celeritate occupas tempus optandi, &c. Pari denique honore Theodoſium proſequitur Latinus Pacatus, cùm refert tam certa illius fuiſſe beneficia, vt tum accepta viderentur, cùm ſponderet: quia vota hominũ non fatigare, nec adhiberet muneribus artem difficultatis. Cui etiã conſenſiſſe videtur Symmachus, cùm

scribit lib.10. epist. 48. solitũ Theodosium vota omnium beneficiis præuenire. Quâ re gloriantur Arcadius & Honorius in l.11. C.Th.de infirm. his quæ sub tyr. vbi profitentur sese vltrò deferre beneficia inopinantib. Inde igitur rectè Cassiodorus Var. lib.3.epist.41. Nõ occurritur (ait) sub Principe benigna remedia postulare subiectos, quoniã supplicationẽ pręcedit humanitas, & miro modo posteriora fiunt vota quàm præstita, &c. Sed mores illi verecundi cum suis Principibus perierunt, & magis etiam perituri sunt.

Nunc nuper.

Nunc nuper. Ita v.c. sed τὸ, nunc, vulgò aberat: nec est dubitandum quin omissum fit ab illis qui venustatem locutionis non assequebantur. Sanè idem author aliàs sic locutus est, vt lib 5. epist.64. Nunc nuper (ait) veterator quidam procuratorio nomine extulit caput. Arnobius Afer lib.1. cont.gent. Nunc nuper in vtero matris suæ formatus, absolutus mensibus & consummatus decem. Terentius in prol. Eun. Idem Menandri phasma nunc nuper dedit. In quem locum vetus interpres notat, nuper ex illis esse verbis, quæ antiqui propter ambiguitatem cum adiectione proferebãt. Nam nisi adderet poëta, nunc, hoc nuper olim & pridem significasset.

Ex pro-

Ex *propinquis bonis cum mœstitia*. v.c. propinquæ. Pithœi codex habet, ex propriis bonis. Quod verò ex alterius morte commodũ cum mœstitia sumptum vocat, constitutiones Imperatorum portionem luctuosam dixere l. 28. C. de inoff. test. & luctuosam hereditatem. l. vlt. C. de inst. & subst. & luctuosum lucrum. l. vlt. C. com. de succ. & duræ fortunæ solatia. l. 4. C. ad Sen. Tertyl.

Quod mihi honorem vtrumque fecistis. Ita ex v.c. reposui, quia vulgò legebatur, quod in honorem. Sed & ex eodem v.c. multos hîc versus addidi, qui hactenus desiderabantur. Vtrumque verò honorem vocat, quoniam elogio & facultatibus à patre auctus fuerat. Nam ferè in donationibus & legatis inserebatur titulus, qui ad laudem donatarij & legatarij pertineret. vt apud Senecam lib. 3. decl. vlt. mercator, vicini vxorem heredem instituit cum hoc elogio, quia castam repererat. & in l. 27. D. de donatio. Quia me eloquentiâ & diligentiâ tuâ meliorem reddidisti, dono, &c. Sed & qui aliquid ab alio consequebantur, honorati dicebantur. Inde apud Valerium lib. 7. cap. 7. honorem hereditatis transferre, & sanguini honorem debitum reddere lib. 5. cap. 9. Inde eleganter Timo- *Honor quid.*

cheus Episcopus ad Eccles. Cathol. Quod heredibus tuis (ait) vel quibuscunque res proprias derelinquis, & honorare te eos indicas, & amare: deum vtique, cui non relinquis, nec honorari à te i[illegible]dicas, nec amari.

AD EPIST. 4.

Exædificandum. corruptè v.c. exodific. & paulò pòst, pro Prætarij, quod erat in v.c. repofui, Prætorij. Habuit Symmachus multa Prætoria. Nam lib.6.epist.9. Baiani Prætorij meminit, & eod.lib.6.ep.67. Puteolani Prætorij, & lib.6.epist.17. alterius cuiusdam mentio fit. Palladius verò nomine Prætorij vrbanam villam significasse videtur, eiúsque situm ita describit, vt loco erectiore & ficciore sit, quo læto fruatur aspectu. Atque in eiusmodi ædificia ingentes olim profundebantur pecuniæ, vt colligere est ex Tranquillo in Calig.cap.37. & in Aug.cap.72. Erunt tamen qui hanc authoris epistolam non de priuato, sed publico Prætorio intelligant. Nã disertè in l.35. quicquid. Cod. Theodos. de operib. publicis cauetur, vt quicquid de Prætoriis Iudicum ruinâ lapsum fuerit, id rectorum facultatibus reparetur. Romanis enim multæ curæ fuit, vt ædes sartę tectæ seruarentur.

Prætoria.

Ædium

Æ.dium senectutem. Pro,odium, quod erat in v.c.substitui ædium. rectè.ætatem enim tribui ædificiis non nouum est. Sic Cassiodorus lib.1.Var. epist.25. Vt antiqui Principes (inquit) nobis meritò debeant suas laudes, quorum fabricis dedimus longissimam iuuentutem: vt pristinâ nouitate reluceant, quæ veternosa iam fuerant senectute fuscata. Et Mamertinus in Paneg. Iuliani, dixit vrbium mœnia renouata ab Imperatore induisse iuuentutem. Eâdem etiam ratione, ornamenta vrbium ac decora marmorum sentire senium temporis legimus in l.16. C.Theod. de oper.publ.& ædes ætatis senio concuti, l.xv.eod.titul I. Ouid.lib.1.amor.eleg.8. *Ætas ædificiis tributa.*

Canescunt turpi tecta relicta situ.

Ennodius Ticinensis ep.ad Boœtium: Ædificia eius sub negligentia consenescunt. Et alio loco:

Abiurant priscam te præsule tecta senectam.

Atque hæc eorum sententiam adiuuant, qui defendunt legendum esse ætatem ædificiorum in l.58. D.de leg.1. Nam illius lectionis venustatem alij interpolarunt, qui ignorant pari formâ ætatem chirographi dici in l.1.C.Theo.si cert.pet.& ætatem fidémque libri apud Gelliũ in illis fragmentis quæ luci reddidit Canterus nou.lectio.

li.2.c.6.& ętaté vino accedere apud Pliniũ lib 23.cap.1. Sed & noſter author lib.4. ep. 34.ſenectutem papyri dixit, & epiſt.35. ætatem charitatis de epiſtolarum tyrocinio non debere æſtimari.

AD EPIST. 6.

Hæc epiſtola, ita vt nos expreſſimus, corrupta fuit in v. c. ac ſine præſidio alterius libri commodè reſtitui nequit. Quod autem hîc de Cenſoribus notat, forte referri poterit ad morem Cenſorum, qui ſarta tecta exigebant, teſte Aſconio in orat.3. Ciceronis in Verrem.

AD EPIST. 7.

Ianus aperit. *Ianus aperibat.* v.c. perperàm, apibat, errore librarij. Sic idem author infrà epiſt. 38. Calendæ tunc erant quibus annus aperitur. Plinius in Paneg. Contigit ergo priuatis aperire annum, faſtóſque reſerare Sidonius Apoll. lib.8. epiſt. 6. Conſul Aſterius anni ſui fores votiuum trabeatus aperuerat. Cæterùm, quod hîc de frequenti Senatu adiicit, id etiam illuſtratur verbis Plinij Secundi, qui lib.2.epiſt.11. Dilata res eſt (ait) in proximum Senatum, cuius ipſe conſpectus auguſtiſſimus fuit. Princeps præſidebat. erat enim Conſul. ad hoc Ianuarius mẽſis cùm propter cętera, tũ præcipuè

cipuè Senatorum frequētiā celeberrimus.

Noui seculi fata. Sic v.c. Quanquam non malè legeres, noua hæc fata. Etenim cùm insolita & insperata felicitas alicui contigisset, nouum fatum dicebatur à veteribus. Id videtur innuisse Pacatus in Panegyr. Nullam maiorē (ait) Principum felicitatē esse crediderim, quàm fecisse felicem, & intercessisse inopiæ, & fortunam vicisse, & dedisse homini nouum fatum. Inde illud Iuuenal. Satyr. 7. circa finem. *Nouū fatū.*

---Exempla nouorum

Fatorum transi.---

Antonius Pius. Sic videor rectè emendasse, cùm horum verborum loco in v. c. esset. Strunuus Pius.

Temporibus adiuti. v.c. habuit, teporib. Quarum vocum affinitate aliquoties peccatum scio. Sic apud Vegetium lib. 4. c. 34. vulgò legitur, Nam ferreos clauos tempore & humore celeriter rubigo consumit. Quod non rectè procedit. Si enim tractu temporis claui ferrei rubigine absumūtur, quomodo celeriter? Sed vetustus codex, quem mihi vtendum præbuére nobilissimi & studiosissimi fratres Franciscus & Lazarus Seluæ, habet, tepore, non tempore. *Vegetius correctus.*

Gellius emendatus. *Tecum loquentur.* Ita emendaui. Pessimè enim v.c. luquentur. Nam eodem modo infrà lib. 9. ep. 102. dixit literas loqui, & ep. 67. historias loqui. Sic M. Tullius pro domo sua, dixit annales loqui. Et Gellius lib. 9. cap. 3. Demosthenis orationes & conciones vocificare. Hanc enim vocē retinent membranæ scriptæ. Apuleius apol. 1. Si literæ (ait) ita vt partim vocales dicuntur, etiam propriam vocem vsurparent: si verba, ita vt poëtæ aiunt, pinnis apta vulgò volarent, nonne cumprimùm epistolam istam Rufinus malâ fide excerperet, pauca legeret, multa & meliora sciens reticeret, nónne tunc cæteræ literæ scelestè se detineri proclamassent? verba suppressa de Rufini manibus foras euolassent, totum forum tumultu complessent? Neque verò solis literis vocem tribuimus. Nam eodem exemplo Sidonius Apollinaris in Paneg. Maior. dixit sydera clamare, & aues loqui fata. Sic Cassiodorus Var. lib 8. ep. 10. vulnera corporis vocat præconium sine assertore, propriámque linguam virtutis. Quibus addere placet locum Ammiani Marcellini lib. 25. de Iuliano Imper. loquentis: Si nocturna lumina (ait) inter quæ lucubrabat, potuissent voce vllâ testari, profectò ostēderēt inter hunc & quosdā Princi-

pes

pes multum intereſſe, quem norant voluptatibus, ne ad neceſſitatem quidem indulſiſſe naturæ.

AD EPIST. 8.

Eiuſdem argumenti extat epiſtola apud Sidonium Apollinar. lib. 9. epiſt. 9. Cæterùm, quod hîc in vulgatis libris habetur, *Ita me Dij dominis probabilem præſtent*, non ſic in v c. conceptum eſt, in quo vox, dominis, omittitur. Sed ego nolui temerè reiicere, quia illo nomine voluit deſignare Imperatores, quo titulo ſæpe honeſtantur in libris veterum, vt apud Plinium in epiſtolis, Martialem, & l. 3. D. de his quæ in teſt. del. Sidonius Apoll. in Paneg. Maiora. *Domini qui.*

-- mea Gallia rerum
Ignoratur adhuc dominis.--

Anianus etiam antiquus interpres, rerũ dominos aliquoties pro Principib. poſuit, in interpretatione ſcilicet. l. vlt. C. Theod. de Pactis, l. 11. de Pœnis. l. 20. de Decurio. eo. Cod. cui adde Caſſiodor. lib. 1. Var. ep. 4. & lib. 12. ep. 6. 7. 11. & 13. Et Symmachus noſter lib. 10. epiſt. 36. Sciui meliorem eſſe iudicum cauſſam quæ rerum dominis reſeruatur. Idem honoris cauſſâ ſolet alios quàm Imperatores dominos vocare, vt & *Domini rerum.*

Nesennius ad Paulum scribens in l. 22. D. ad leg. Fal. Tranquillus tamen in Augusto cap.53. narrat, Augustum domini appellationem semper exhorruisse, vt maledictũ & opprobrium, dominúmque sese posthàc appellari non passum fuisse. Quod & eius exemplo factitauit Tiberius, vt idem Tranquillus in eius vita, cap 27. refert, & Seuerus, teste Lampridio. Tertullianus in apolog.cap.34.Dicam planè Imperatorem Dominum,sed more communi, sed quando non cogor vt dominum Dei vice dicã. Cæterùm liber sum illi. Dominus enim meus vnus est Deus omnipotens, æternus idem qui & ipsius. Qui pater patriæ est, quomodo dominus? Sed gratius est nomẽ pietatis quàm potestatis. Etiam familiæ magis patres quàm domini vocantur. Sic ille, qui & in lib. aduersus Hermogenem domini vocem, potestatis summæ nomen esse arguit.

Sed ego quasi paupertinus,ingenij mei conscius. Ita vulgati libri. In v. c. est, Sed ego qui sim paupertini ingenij cõscius. Codex Pith. Sed ego paupertini ingenij mei conscius. In quadam scheda pro, paupertinus, erat exaratum,pauperrimus. At nihil mutandum est. Nam eâ voce vtitur Varro apud Nonium. Et Ammianus Marcellinus

lib.

lib.14. dixit turbam imæ & paupertinæ ſortis,& li.26. domos paupertinas. Et Prudentius in Pſyco.arma paupertina.

Ora præterlabitur. v.c.prælabitur. Sic Petronius in Satyr. Ira feras mentes obſidet, eruditas præterlabitur.

Improuiſò, clarorum verſuum dignitate. Ita v.c.& vulgati libri. Codex Pith.improuiſa elatorum verſ.dign.

Sarmatico Hiſtro frigidiorem. Ita vulgò v.c. Scyth. Tanai frigidiorem. Liber Pith. frigidiorem Sarmatico Tanai.

Quàm nominibus varia tam colorib. Lib. Pith. quæ ſicut nominibus variata coloribus. aliàs, quæ non minùs variata coloribus.

AD EPIST. 9.

Athenæi hoſpes. In Athenæo profeſſores & rhetores ſua profitebantur ſtudia, eiúſque mentionem facit Symmachus lib. 9. ep. 83. Capitolinus in Pertinace. Lampridius in Alexand. Seuero, & in Gordianis. Et Sidonius Apollinar. lib.2. ep.9. & lib. 4. ep.8.& lib.9. ep.9. & ep.14. Palladij autem meminit idem Symmachus lib. 3. epiſt. 50. Et de illo videtur ſenſiſſe Sidonius, qui lib.5. epiſt.10. pompam Palladij laudat.

Latiare concilium. Ita constanti fide scriptum est in v.c. non autem Latiale, vt infr. lib.8. in epist.ad Martia. In ore tuo vernat Cecropia musa, mihi Lingua Latiaris est. Et lib.9.ep.68.in domicilio Latiaris facundiæ ocio & studio torpeo. Sic Prudentius lib.1.in Symmach. Funditur humanus Latiari in munere sanguis. Et apud Lactantium lib.1.cap. 21.membranæ habent, Latiaris Iuppiter: quamuis Latialis, excusum sit.

Oratione quàm moribus. Seneca lib. 20. epist.115. Talis hominibus fuit oratio, qualis vita.

Non solus vultus, &c. Ego iudiciũ meum secutus (quod tamen infirmum esse sentio) totum hunc locum ita emendaui. Nã valdè erat deprauatus in v. c. hoc modo: Non solui vultus aut colus asserit posteros in honorem parentum. Certiores habet natura vindicias benè sentiendi, &c. Quòd autem in autographo vni tantum literæ vacuum spacium relictum fuit in describẽda voce, vindicias, hoc modo, vin-icias, id errore librarij factum videtur. Sensus autem est: Si quis quæsierit, cui maiorem laudem tribuere debeamus, naturæ an arti, natura decreto quodam vindicias feret, rémque obtinebit.

Vindiciæ.

AD

Ad epist. 10.

Ego actutum.v.c.actuum.quod etiam recipi potest.

Iterando obtundere, quàm fraudare reticendo. In v.c. leui errore scriptum erat,retitendo.Non dissimiles næuos emendabam nuper in l.quod ad.C.Theo.lib.6.tit.2.ibi, à consortio amplissimi ordinis non retendant. Nam puto reponendum , non recedant. Huc verò non malè referes quod habet Plinius lib. 2. epist.20. Præuaricationem scilicet esse,transire dicenda,vel cursim & breuiter attingere quæ sint inculcanda,infigenda,repetenda. Et Ammianus Marcel. libro 29. Fallere non minùs videtur (inquit) qui gesta præterit sciens, quã ille qui nunquã facta fingit. Nec minùs verè apud Plautum in Querulo:Peierat sæpè qui tacet. Tantum est enim verum,quantum & falsum dicere. *Codex Theodos. emendatus.*

Ad epist. 11.

Siciliæ commune legauit. Sic infrà, lib.4. epist. 47. legationem illis Campanorum Prouincialium commune mãdauit.Ea vox vniuersitatem siue corpus designat, vt apud Tullium orat.3.in Verrem,commune Milyadum, pro Republica positum notat Asconius Pædianus. *Commune.*

AD EPIST. 13.

Dignitas Pr. Prae. *Potiris summa iudicij.* Id ad dignitatem Præfecti Prætorio referēdum eſt, quâ claruit Auſonius, cuiúſque meritum reliquis antiſtat. l. 1. C. de offic. Vic. Inde Conſtantinus in l. 1. C. Theod. de Epiſc. iudic. ad Ablauium Præf. Præt. ſcribens: qui iudiciorum, ait, ſummam tenetis. Et in l. 40. C. de Decurionib. ad Cynegium PP. Vobis propter loci dignitatem rerum ſumma commiſſa eſt. Ammianus Marcellin. lib. 17. ſub initium: Ob quæ Præfecto Præt. ferri non poſſe clamante ſe repētè factum infidum, cui Auguſtus ſummam commiſerit rerum. Idem etiam Præfecturam Prætorianam honorum omnium apicem vocat, li. 21. circa finem.

Et Caſſiodor. Var. lib. 6. ei poteſtati nullam eſſe dignitatem æqualem ſcribit. Denique Eunapius Sardianus in vita Proæreſij, Prçfecturam hanc inſtar Imperatoriç dignitatis habere notat, niſi quòd purpuræ trabeæve vſu careat.

AD EPIST. 14.

Ædes Virtutis & Honoris. *Gemellas iunctim.* Sic v. c. in quo etiam adnotatum fuit apicibus literarum legi, iunctis: quod eodem recidit. Quam verò hoc loco tangit hiſtoriam, legere eſt apud Vale-

Valerium lib.1.cap.1.Liuium li.27.& Plutarchum, qui referunt templum Virtuti & Honori nuncupatis votis à Marcello consecratum fuisse. Sed & Festus Pompeius memoriæ prodidit, C.Marium summissiorem aliis ædem Honoris & Virtutis fecisse, ne si fortè officeret auspiciis publicis, augures eam demoliri cogerent. Eiúsque templi mentio fit in antiqua tabula marmorea inuenta in via Flaminia.

Denique temporibus Vespasiani Principis, Cornelium Pium & Actium Priscum Honoris & Virtutis ædes pinxisse, quas Vespasianus restituerat, legimus apud Plinium lib.35.cap.10.in fine. Illud propterea obiter animaduertendum est, in Veterum scriptorum monumentis, sæpè Virtutis & Honoris nomina quodam coniungi vinculo, quoniã inuicèm coniurare debeant, & mutuam opem flagitent. Testes sunt hi duo vetusti tituli: *Virtuti & Honori L.Vlpius Marcellus leg. Aug. Pr. Pr. Panno inf. V.S.* Alter ita habet: *C.Poblitio L.F.Bibulo. Aed. Pl. Honoris Virtutísque caussa Senatusconsulto Populíque iussu locus monumento, quo ipse posteríque eius inferrentur, publicè datus est.* Sed & Prudentius poëta libro 1. in Symmachum virtutis & gloriæ nomina coniunxit:

----nec Romula virtus

Iam sit anus, norit nec gloria parta sepectã.

Et paulò pòst:

Præmia virtutum titulis & honoribus aucti

Ardua retulerint

Sed enim præterea. v.c. habebat. Sed enim propter etiam caminarum religio sacro fontis aduertitur. Quod sententiam inuolutam complectitur, ideóque mutandum censui, saluo tamen aliorum iudicio. Videtur autem de industria poëticè loqui, quòd ad Ausonium poëtam scribat.

Adnitentur artes. Sic infrà, lib. 9. epist. 81. maximóque sudore (ait) arduum laudis adnititur. Cum præpositione extulit Tullius lib. de amicitia; Natura solitarium nihil amat, sempérque ad aliud tanquam adminiculum adnititur.

Cyneæ Pyrrhus. Ita puto legendum, non autem, Æneæ Pyrrhus, vt tamen est in v.c.

AD EPIST. 16.

Nouus annus. *Nouus annus expectat.* Nouus annus dicebatur primus annus imperij alicuius Imperatoris, vt ex Seneca in ludo Claudij notat Turnebus aduersarior. lib. 13. cap. 8. Dicebatur & initium anni, vt apud Nasonem:

Dic age frigoribus quare nouus incipit annus.

Expectare autem ait annum Symmachus, vt in-

vt infrà lib.4.epist.91. & lib.5.epist.81. Et Sidonius Apollin.lib.1.ep.6. Ecce Calendę Ianuariæ, quæ Augusti Consulis mox futuri repetendum fastis nomen opperiebãtur. Erat enim Consulum inchoare annũ, & pandere, vt liquet ex l.1.C.Theodos. ne publ.lęt. & nou. Maior.3.de rit. imp. Saluiano lib.6.de prouid. & Cassiod.Var.lib. 2.epist.1.multísque aliis.

AD EPIST. 17.

Scitamenta. Sic rectè. Non autem scutatamenta, vt quędam schedæ. Apuleius lib. x.de asin. Scitamenta mellita vocat. Et apud Macrobium Satur. lib.7 .cap.14. Popinatores scitamentorum legimus. Paulinus epist. 3. ad Aprum: Apposuisti mihi diuites escas, quę me esurientem facilè in omnia verborum tuorum quasi in varia electarum gustu & aspectu dapum scitamenta rapuerunt. Aulus Gellius lib.18. cap.8. Translatè pro loquendi leporibus hac voce vtitur. quam etiam apud Plautum restituit Turnebus aduer.lib.18.ca.14. *Scitamẽta qua.*

Precum arbiter, legum conditor. Sic rectè v.c.nam hęc imperfecta circunferebantur in vulgatis editionibus. Hinc autem constat quæ fuerint partes Quæstoris sub Imperatoribus. Ille enim condebat leges, & veritatẽ precum rimabatur, vt subscriberet *Quæstor.*

Mille enim genitiuo coniunctum antiqui efferebant, authoribus A.Gellio lib.1.cap. 16.& Macrobio libro 1.capite 5.Cùm dicis mille verborum(ait ille)quid aliud sermo tuus nisi ipsam redolet vetustatē? M. Tullius pro Milone, Facilè Mille hominum versabatur valentium. Quadrigarius 3.Annal. Ibi occiduntur mille hominum. Et Lucillius apud Nonium : Cui sæpè mille imposui plagarum in diem.

Imitanda est. Ita v.c.vulgò anteà, Imitāda est mihi epistola recens, ne fortè plurimis occupatus recuses.

AD EPIST. 18.

In queis, vt opinor. Non incommodè etiā sic legeris, in qua, vt opinor, opulentia, eruditioni tuæ,&c. Nam ferri non posse videtur hæc lectio v.c. in quis, vt opinor, opulentiæ eruditioni tuæ negligens veritatis librarij displicebit. Vtcunque sit, sensus & mens authoris liquet. Arguit enim incuriæ librarium, qui in exscribendo Pliniano opere, plurima interpolauerit. Quamobrem optimo consilio Diuus Hieronymus in fronte Chronicorum à se trāslatorum adiurat librarios, vt quod exscripserint, cum authentico diligenter conferant & emendent, eiúsque genus adiurationis in eum codicem transferant quem

descripserint, vt nimirum cautiores fiant librarij.

AD EPIST. 20.

In specula honorum. Perperàm in v.c. spocula. Sic Plinius lib.2.ep.12. speculam pro Curia & Senatu posuit. Et idem in Paneg. amicitiæ speculam dixit. Inde in speculis agere, prouerbialiter, sæpè repetitum est in codice Theod.

AD EPIST. 22.

Cautio est. *Longùm de his loqui cautio est.* Ita optimè v.c. vt etiam liber Pithæi. Vulgò tamen cũ negatione legitur, cautio non est. Sed vitiosè. nam ita aliàs author loquitur, vt infrà epist.39. Simul cautio est mihi, ne te sermo multus offendat. & ep.44. Sed longùm de his loqui cautio est, ne tibi molestior. & Plautus in Pœnul.

---nunc mihi cautio est,

Ne meâmet culpa meo amori obiexim morã.

Et Terentius Andr. act.2. sc.3. Puerũ autẽ ne resciscat mihi esse ab illa, cautio est.

Dies arguet. In editione Scotti, horum verborum loco legitur, quisquam arguet.

AD EPIST. 23.

Nihil moror. Hanc epistolam magnopèrè deprauatam reperi in v.c. & vbique emẽdatione opus ferè habet. Non dissimulabo tamen rationes quibus adductus aliquid

quid immutaui, ne quis succenseat.

Moror. v.c. miror. Ex quo effeci, moror, perspicua sententia. Nam, miror, hoc loco non conueniret.

Habitu metiuntur. Ita v.c. nec audio eos qui hîc legunt mentiuntur. Huc refert verba Gellij lib. 9. cap. 2. & l. 8. C. de med. & profess. vt etiam Apuleij lib. 1. Floridor. quo loco arguit quosdam nebulones, qui pallio tenus Philosophi, disciplinas sapientiæ contaminarent. Etsi autem verum sit ex habitu neminem metiri oportere: crinis tamen & habitus indicio solet esse philosophis, vt ait idem Symmachus li. 2. ep. 49. Sidonius certè Apollinaris lib. 4. ep. 9. Vectium illustrem virum commendat, quòd nouo genere viuendi monachũ compleret, non sub pallio, sed sub paludamento. & ep. 11. de quodam Claudiano inter alia sic scribit: Vir fuit prudens, populi sui ingeniosissimus, quique indesinenter saluâ religione philosopharetur, & licèt crinem barbamque non pasceret, nunc etiam execraretur: à collegio tamen complatonicorum solo habitu & fide dissociabatur. Sic ille. Quãquam dubito num potiùs legendum sit, solo habitu & facie. Idem denique author lib. 9. ep. 9. laudat Faustum, quia non pasceret cęsariem, ne-

Habitus philosophorum.

Sidon. Apol. correctus.

Gellius emendatus. *Tecum loquentur.* Ita emendaui. Pessimè enim v.c. luquentur. Nam eodem modo infrà lib.9.ep.102. dixit literas loqui, & ep. 67. historias loqui. Sic M. Tullius pro domo sua, dixit annales loqui. Et Gellius lib. 9.cap.3. Demosthenis orationes & conciones vocificare. Hanc enim vocē retinent membranæ scriptæ. Apuleius apol.1. Si literæ (ait) ita vt partim vocales dicuntur, etiam propriam vocem vsurparent: si verba, ita vt poëtæ aiunt, pinnis apta vulgò volarent, nonne cumprimùm epistolam istam Rufinus malâ fide excerperet, pauca legeret, multa & meliora sciens reticeret, nónne tunc cæteræ literæ scelestè se detineri proclamassent? verba suppressa de Rufini manibus foras euolassent, totum forum tumultu complessent? Neque verò solis literis vocem tribuimus. Nam eodem exemplo Sidonius Apollinaris in Paneg. Maior. dixit sydera clamare, & aues loqui fata. Sic Cassiodorus Var. lib 8. ep.10. vulnera corporis vocat præconium sine assertore, propriámque linguam virtutis. Quibus addere placet locum Ammiani Marcellini lib.25. de Iuliano Imper. loquentis: Si nocturna lumina (ait) inter quæ lucubrabat, potuissent voce vllâ testari, profectò ostēderēt inter hunc & quosdā Principes

pes multum intereſſe, quem norant voluptatibus, ne ad neceſſitatem quidem indulſiſſe naturæ.

AD EPIST. 8.

Eiuſdem argumenti extat epiſtola apud Sidonium Apollinar. lib. 9. epiſt. 9. Cæterùm, quod hîc in vulgatis libris habetur, *Ita me Dij domini probabilem præstent*, non ſic in v c. conceptum eſt, in quo vox, dominis, omittitur. Sed ego nolui temere reiicere, quia illo nomine voluit deſignare Imperatores, quo titulo ſæpe honeſtantur in libris veterum, vt apud Plinium in epiſtolis, Martialem; & l. 3. D. de his quæ in teſt. del. Sidonius Apoll. in Paneg. Maiora. *Domini qui.*

-- mea Gallia rerum

Ignoratur adhuc dominis.--

Anianus etiam antiquus interpres, rerũ dominos aliquoties pro Principib. poſuit, in interpretatione ſcilicet. l. vlt. C. Theod. de Pactis, l. 11. de Pœnis. l. 20. de Decurio. eo. Cod. cui adde Caſſiodor. lib. 1. Var. ep. 4. & lib. 12. ep. 6. 7. 11. & 13. Et Symmachus noſter lib. 10. epiſt. 36. Sciui meliorem eſſe iudicum cauſſam quæ rerum dominis reſeruatur. Idem honoris cauſſâ ſolet alios quàm Imperatores dominos vocare, vt & *Domini rerum.*

Nesennius ad Paulum scribens in l. 22. D. ad leg. Fal. Tranquillus tamen in Augusto cap.53. narrat, Augustum domini appellationem semper exhorruisse, vt maledictũ & opprobrium, dominúmque sese posthàc appellari non passum fuisse. Quod & eius exemplo factitauit Tiberius, vt idem Tranquillus in eius vita, cap.27. refert, & Seuerus, teste Lampridio. Tertullianus in apolog.cap.34.Dicam planè Imperatorem Dominum,sed more communi, sed quando non cogor vt dominum Dei vice dicã. Cæterùm liber sum illi. Dominus enim meus vnus est Deus omnipotens, æternus idem qui & ipsius. Qui pater patriæ est, quomodo dominus? Sed gratius est nomẽ pietatis quàm potestatis. Etiam familiæ magis patres quàm domini vocantur. Sic ille, qui & in lib. aduersus Hermogenem domini vocem, potestatis summæ nomen esse arguit.

Sed ego quasi paupertinus, ingenij mei conscius. Ita vulgati libri. In v. c. est, Sed ego qui sim paupertini ingenij cõscius. Codex Pith. Sed ego paupertini ingenij mei conscius. In quadam scheda pro, paupertinus, erat exaratum,pauperrimus. At nihil mutandum est. Nam eâ voce vtitur Varro apud Nonium. Et Ammianus Marcellinus

lib.

lib. 14 dixit turbam imæ & paupertinæ sortis,& li.26 domos paupertinas. Et Prudentius in Psyco.arma paupertina.

Ora præterlabitur. v.c.prælabitur. Sic Petronius in Satyr. Ira feras mentes obsidet, eruditas præterlabitur.

Improuisò,clarorum versuum dignitate. Ita v.c.& vulgati libri. Codex Pith.improuisa elatorum vers.dign.

Sarmatico Histro frigidiorem. Ita vulgò v.c. Scyth. Tanai frigidiorem. Liber Pith. frigidiorem Sarmatico Tanai.

Quàm nominibus varia tam colorib. Lib. Pith. quæ sicut nominibus variata coloribus. aliàs, quæ non minùs variata coloribus.

AD EPIST. 9.

Athenæi hospes. In Athenæo professores & rhetores sua profitebantur studia, eiúsque mentionem facit Symmachus lib. 9. ep. 83. Capitolinus in Pertinace. Lampridius in Alexand. Seuero, & in Gordianis. Et Sidonius Apollinar. lib.2. ep.9. & lib. 4. ep.8.& lib.9. ep.9. & ep.14. Palladij autem meminit idem Symmachus lib. 3. epist. 50. Et de illo videtur sensisse Sidonius, qui lib.5. epist.10. pompam Palladij laudat.

Latiare concilium. Ita constanti fide scriptum est in v.c. non autem Latiale, vt infr. lib.8. in epist.ad Martia. In ore tuo vernat Cecropia musa, mihi Lingua Latiaris est. Et lib.9.ep.68.in domicilio Latiaris facundiæ ocio & studio torpeo. Sic Prudentius lib.1.in Symmach. Funditur humanus Latiari in munere sanguis. Et apud Lactantium lib.1.cap. 21.membranæ habent,Latiaris Iuppiter: quamuis Latialis,excusum sit.

Oratione quàm moribus. Seneca lib. 20. epist.115. Talis hominibus fuit oratio,qualis vita.

*Non solus vultus,&c.*Ego iudiciũ meum secutus (quod tamen infirmum esse sentio)totum hunc locum ita emendaui. Nã valdè erat deprauatus in v. c. hoc modo: Non solui vultus aut colus asserit posteros in honorem parentum. Certiores habet natura vindicias benè sentiendi,&c.Quòd autem in autographo vni tantum literæ vacuum spacium relictum fuit in describẽda voce,vindicias, hoc modo, vin-icias, id errore librarij factum videtur. Sensus autem est: Si quis quæsierit, cui maiorem laudem tribuere debeamus, naturæ an arti, natura decreto quodam vindicias feret, rémque obtinebit.

Vindiciæ.

AD

AD EPIST. 10.

Ego actutum. v.c. actuum. quod etiam recipi potest.

Iterando obtundere, quàm fraudare reticendo. In v.c. leui errore scriptum erat, reticendo. Non dissimiles næuos emendabam nuper in l. quod ad. C. Theo. lib. 6. tit. 2. ibi, à consortio amplissimi ordinis non retendant. Nam puto reponendum, non recedant. Huc verò non malè referes quod habet Plinius lib. 2. epist. 20. Præuaricationem scilicet esse, transire dicenda, vel cursim & breuiter attingere quæ sint inculcanda, infigenda, repetenda. Et Ammianus Marcel. libro 29. Fallere non minùs videtur (inquit) qui gesta præterit sciens, quã ille qui nunquã facta fingit. Nec minùs verè apud Plautum in Querulo: Peierat sæpè qui tacet. Tantum est enim verum, quantum & falsum dicere. Codex Theodos. emendatus.

AD EPIST. 11.

Siciliæ commune legauit. Sic infrà, lib. 4. epist. 47. legationem illis Campanorum Prouincialium commune mãdauit. Ea vox vniuersitatem siue corpus designat, vt apud Tullium orat. 3. in Verrem, commune Milyadum, pro Republica positum notat Asconius Pædianus. Commune.

AD EPIST. 13.

Dignitas Pr. Praet. *Potiris summa iudicij.* Id ad dignitatem Praefecti Praetorio referēdum est, quâ claruit Ausonius, cuiúsque meritum reliquis antistat l.1.C.de offic.Vic. Inde Constantinus in l.1.C.Theod. de Episc. iudic.ad Ablauium Praef. Praet.scribens: qui iudiciorum, ait, summam tenetis. Et in l.40.C.de Decurionib.ad Cynegium PP. Vobis propter loci dignitatem rerum summa commissa est. Ammianus Marcellin.lib.17.sub initium: Ob quae Praefecto Praet.ferri non posse clamante se repētè factum infidum, cui Augustus summam commiserit rerum. Idem etiam Praefecturam Praetorianam honorum omnium apicem vocat, li. 21.circa finem.

Et Cassiodor. Var.lib.6.ei potestati nullam esse dignitatem aequalem scribit. Denique Eunapius Sardianus in vita Proaeresij, Pręfecturam hanc instar Imperatorię dignitatis habere notat, nisi quòd purpurae trabeáve vsu careat.

AD EPIST. 14.

Aedes Virtutis & Honoris. *Gemellas iunctim.* Sic v.c. in quo etiam adnotatum fuit apicibus literarum legi, iunctis: quod eodem recidit. Quam verò hoc loco tangit historiam, legere est apud Vale-

Valerium lib.1.cap.1. Liuium li.27.& Plutarchum, qui referunt templum Virtuti & Honori nuncupatis votis à Marcello consecratum fuisse. Sed & Festus Pompeius memoriæ prodidit, C.Marium summissiorem aliis ædem Honoris & Virtutis fecisse, ne si fortè officeret auspiciis publicis, augures eam demoliri cogerent. Eiúsque templi mentio fit in antiqua tabula marmorea inuenta in via Flaminia.

Denique temporibus Vespasiani Principis, Cornelium Pium & Actium Priscum Honoris & Virtutis ædes pinxisse, quas Vespasianus restituerat, legimus apud Plinium lib.35.cap.10.in fine. Illud propterea obiter animaduertendum est, in Veterum scriptorum monumentis, sæpè Virtutis & Honoris nomina quodam coniungi vinculo, quoniā inuicèm coniurare debeant, & mutuam opem flagitent. Testes sunt hi duo vetusti titulr: *Virtuti & Honori L.Vlpius Marcellus leg. Aug. Pr. Pr. Panno inf. V.S.* Alter ita habet: *C.Poblitio L.F.Bibulo. Aed. Pl. Honoris Virtutisque caussa Senatusconsulto Populique iussu locus monumento, quo ipse posterique eius inferrentur, publicè datus est.* Sed & Prudentius poëta libro 2. in Symmachum virtutis & gloriæ nomina coniunxit;

----nec Romula virtus
Iam sit anus, norit nec gloria parta senectā.
Et paulò pòst:
Præmia virtutum titulis & honoribus aucti,
Ardua retulerint

Sed enim præterea. v.c. habebat. Sed enim propter etiam caminarum religio sacro fontis aduertitur. Quod sententiam inuolutam complectitur, ideóque mutandum censui, saluo tamen aliorum iudicio. Videtur autem de industria poëticè loqui, quòd ad Ausonium poëtam scribat.

Adnitentur artes. Sic infrà, lib. 9. epist. 81. maximóque sudore (ait) arduum laudis adnititur. Cum præpositione extulit Tullius lib. de amicitia: Natura solitarium nihil amat, sempérque ad aliud tanquam adminiculum adnititur.

Cyneæ Pyrrhus. Ita puto legendum, non autem, Æneæ Pyrrhus, vt tamen est in v.c.

AD EPIST. 16.

Nouus annus.

Nouus annus expectat. Nouus annus dicebatur primus annus imperij alicuius Imperatoris, vt ex Seneca in ludo Claudij notat Turnebus aduersarior. lib. 13. cap. 8. Dicebatur & initium anni, vt apud Nasonem:

Dic age frigoribus quare nouus incipit annus.

Expectare autem ait annum Symmachus, vt in-

vt infrà lib.4.epist. 91. & lib.5.epist.81. Et Sidonius Apollin.lib.1.ep.6. Ecce Calendę Ianuariæ, quæ Augusti Consulis mox futuri repetendum fastis nomen opperiebātur. Erat enim Consulum inchoare annũ, & pandere, vt liquet ex l.1.C.Theodos. ne publ.lęt. & nou. Maior.3.de rit. imp. Saluiano lib.6.de prouid. & Cassiod.Var.lib. 2.epist.1.multísque aliis.

AD EPIST. 17.

Scitamenta. Sic rectè. Non autem scutatamenta, vt quędam schedæ. Apuleius lib. x.de asin. Scitamenta mellita vocat. Et apud Macrobium Satur. lib.7 .cap.14. Popinatores scitamentorum legimus. Paulinus epist. 3. ad Aprum: Apposuisti mihi diuites escas, quę me esurientem facilè in omnia verborum tuorum quasi in varia electárum gustu & aspectu dapum scitamenta rapuerunt. Aulus Gellius lib.18. cap.8. Translátè pro loquendi leporibus hac voce vtitur. quam etiam apud Plautum restituit Turnebus aduer.lib.18.ca.14. *Scitamēta qua.*

Precum arbiter, legum conditor. Sic rectè v.c.nam hęc imperfecta circunferebantur in vulgatis editionibus. Hinc autem constat quæ fuerint partes Quæstoris sub Imperatoribus. Ille enim condebat leges, & veritatē precum rimabatur, vt subscriberet *Quæstor.*

Mille enim genitiuo coniunctum antiqui efferebant, authoribus A. Gellio lib. 1. cap. 16. & Macrobio libro 1. capite 5. Cùm dicis mille verborum (ait ille) quid aliud sermo tuus nisi ipsam redolet vetustatẽ? M. Tullius pro Milone, Facilè Mille hominum versabatur valentium. Quadrigarius 3. Annal. Ibi occiduntur mille hominum. Et Lucillius apud Nonium: Cui sæpè mille imposui plagarum in diem.

Imitanda est. Ita v.c. vulgò anteà, Imitãda est mihi epistola recens, ne fortè plurimis occupatus recuses.

AD EPIST. 18.

In queis, vt opinor. Non incommodè etiã sic legeris, in qua, vt opinor, opulentia, eruditioni tuæ, &c. Nam ferri non posse videtur hæc lectio v.c. in quis, vt opinor, opulentiæ eruditioni tuæ negligens veritatis librarij displicebit. Vtcunque sit, sensus & mens authoris liquet. Arguit enim incuriæ librarium, qui in exscribendo Pliniano opere, plurima interpolauerit. Quamobrem optimo consilio Diuus Hieronymus in fronte Chronicorum à se trãslatorum adiurat librarios, vt quod exscripserint, cum authentico diligenter conferant & emendent, eiúsque genus adiurationis in eum codicem transferant quem

descripserint, vt nimirum cautiores fiant librarij.

AD EPIST. 20.

In specula honorum. Perperàm in v.c. spocula. Sic Plinius lib.2.ep.12. speculam pro Curia & Senatu posuit. Et idem in Paneg. amicitiæ speculam dixit. Inde in speculis agere, prouerbialiter, sæpè repetitum est in codice Theod.

AD EPIST. 22.

Cautio est. *Longùm de his loqui cautio est.* Ita optimè v.c. vt etiam liber Pithæi. Vulgò tamen cū negatione legitur, cautio non est. Sed vitiosè. nam ita aliàs author loquitur, vt infrà epist.39. Simul cautio est mihi, ne te sermo multus offendat. & ep.44. Sed longùm de his loqui cautio est, ne tibi molestior. & Plautus in Pœnul.

---nunc mihi cautio est,

Ne meàmet culpa meo amori obiexim morā.

Et Terentius Andr. act.2. sc.3. Puerū autē ne resciscat mihi esse ab illa, cautio est.

Dies arguet. In editione Scotti, horum verborum loco legitur, quisquam arguet.

AD EPIST. 23.

Nihil moror. Hanc epistolam magnoperè deprauatam reperi in v.c. & vbique emēdatione opus ferè habet. Non dissimulabo tamen rationes quibus adductus aliquid

quid immutaui, ne quis ſuccenſeat.

Moror. v.c. miror. Ex quo effeci, moror, perſpicua ſententia. Nam, miror, hoc loco non conueniret.

Habitu metiuntur. Ita v.c. nec audio eos qui hîc legunt mentiuntur. Huc refert verba Gellij lib. 9. cap. 2. & l. 8. C. de med. & profeſſ. vt etiam Apuleij lib. 1. Floridor. quo loco arguit quoſdam nebulones, qui pallio tenus Philoſophi, diſciplinas ſapientiæ contaminarent. Etſi autem verum ſit ex habitu neminem metiri oportere: crinis tamen & habitus indicio ſolet eſſe philoſophis, vt ait idem Symmachus li. 2. ep. 49. Sidonius certè Apollinaris lib. 4. ep. 9. Vectium illuſtrem virum commendat, quòd nouo genere viuendi monachũ compleret, non ſub pallio, ſed ſub paludamento. & ep. 11. de quodam Claudiano inter alia ſic ſcribit: Vir fuit prudens, populi ſui ingenioſiſſimus, quique indeſinenter ſaluâ religione philoſopharetur, & licèt crinem barbamque non paſceret, nunc etiam execraretur: à collegio tamen complatonicorum ſolo habitu & fide diſſociabatur. Sic ille. Quãquam dubito num potiùs legendum ſit, ſolo habitu & facie. Idem denique author lib. 9. ep. 9. laudat Fauſtum, quia non paſceret cæſariem, ne-

Habitus philoſophorum.

Sidon. Apol. correctus.

quę pallio aut clauâ, velut sophisticis insignibus, gloriaretur, aut affectaret de vestium discretione superbiam, de nitore pompam, de squalore iactantiam, &c.

Túne inquies. Malè v. c. tunc inq.

Myronis buculam. v. c. perperàm, baculam. Myronem enim nobilitauit maximè bucula versibus celebratis laudata. Quando alieno plerique ingenio magis quàm suo commendantur, vt ait Pl. li. 34. c. 8. Scribit verò Petronius Arbiter, Myronem, qui penè hominum ferarúmque animas ære comprehenderat, præ inopia hæredē non inuenisse.

Et Policane forus &c. Scripturam v. c. fideliter adumbraui, licèt turpiter contaminatam. Atque mehercule mentirer nisi faterer mihi negotium vehemēter exhibuisse. Nā vix id explicari potest, nec si Carneadem ipsum orcus remittat, quod apud Lucillium differens Neptunus de re difficili ait. Coniicio tamen legendum esse, Et Polycleti canephoras rudis eius artis, &c. Cōiecturam meam cōfirmant verba M. Tullij ita scribentis in Verrem lib. 4. oratione 9. paulò post principium. Erant ænea duo signa non maxima, verùm eximiâ venustate, virginali habitu, atque vestitu, quę manibus sublatis sacra quędam more Atheni-

Polycleti canephora,

thenienſium virginum repoſita in capitibus ſuſtinebat. Canephoræ ipſæ vocabantur. Sed earum artificem quemnam? Rectè admones: Polycletum eſſe dicebant. Meſſanam vt quiſque noſtrum venerat, hæc viſere ſolebat. Omnibus hæc ad viſendum patebant quotidie. Domus erat non domino magis ornamento, quàm ciuitati. Ex quibus verbis colligere eſt, præſtantiſſimũ fuiſſe illud Polycleti opus. Et ſanè hoc loco Symmachus, egregia duntaxat artificum monumẽta enumerare voluit. Quàm verò feliciter diuinarim, eorum erit iudicium qui in emendandis authoribus aliquando ſudarint.

Ad vetuſtatem vergeret. Ita emendaui ſecutus mentem authoris, reiectâ lectione v. c. habentis, ad venuſtatem. Nam voluit conferre ſeculum quo vixit cum antiquis. Et verò quotieſcunque honorificè de aliquo ſentirent, illum parem vel proximum veteribus eſſe profitebantur, vt idem Symmachus lib. 10. ep. 24. Vectium veteribus parem virtutum omnium fata rapuerunt. Sidonius Apollin. lib. 5. ep. 10. Amore ſtudiorum te ſingulariter amat, in quo ſolo vel maximè omnium (ſic enim emẽdo & lego, nõ animũ vt vulgò) aduertit veteris peritiæ diligentiæque reſediſſe ve-

Sido. Apol. correctus.

ſtigia. Et lib. 4. ep. 17. Par ducibus antiquis linguâ, manuque D. Hieronymus in Macroniano, In metrico opere veteribus cōparandus. Et in antiquo monumento, *Memoriæ C. F. L. Perduceus Iulianæ moribus, natalibus, ac pudicitia priſcis illuſtribúſque fœminis comparanda, &c.* Velleius Paterculus lib. 2. de Sentio Saturnino loquens: Quod ego factum (ait) cuilibet veterum Conſulum gloriæ comparandum reor: niſi quòd naturaliter audita viſis laudamus libentiùs, & præſentia inuidia, prę-terita veneratione proſequimur: & his nos obrui, illis inſtrui credimus. Quare venuſtè Sidonius Apoll. lib. 8. ep. 11. de Lampridio oratore: Legebat (ait) inceſſanter authores, cum reuerentia antiquos, ſine inuidia recentes. Et Plin. lib. 6. ep. 21. Sum ex iis qui mirer antiquos, non tamen, vt quidam, temporum noſtrorum ingenia deſpicio. Neque enim quaſi laſſa & effœta natura nihil tam laudabile parit, &c.

Nec in his falſum eſſe quæ neſcio. Sic repoſui ex veſtigiis v.c. Quòd verò ait ſe nec in illis falli quæ neſcit, cauſſæ ſeruit. Húcque non incommodè referes quod habet Apuleius apolog. 1. contra Æmilianū: Habuit Apuleius (ait) quæpiam linteolo in-

uoluta

uoluta apud lares Pontiani. Hæc quoniam ignoro quę fuerint, idcirco magica fuisse contendo. Crede igitur mihi quod dico, quia id dico quod nescio. O pulchra argumenta & apertè crimen reuicentia. Hoc fuit, quoniam quid fuerit ignoro. Solus repertus es Æmiliane, qui scias etiam illa quæ nescis. Tantùm super omnes stultitiæ vectus es. Quippe qui solertissimi & acerrimi philosophorum ne iis quidem cofidendum esse aiunt, quæ videmus. At tu de illis quoque affirmas, quæ neque conspexisti vnquam, neque audisti, &c.

AD EPIST. 24.

Vrbis nostræ velis. Hæc vitiosè expressa fuerant in v.c. Romam autem hîc intelligit vrbis nomine, quo titulo cæteris dignior visa est. Ammianus Marcellinus lib. 14. scribit Romam olim virtutum omnium domicilium fuisse. Cassiodorus Var. lib. 1. ep. 37. vocat Romam matrem omnium dignitatum, & epist. 39. eloquentiæ fœcundam matrem, virtutumque omnium latissimum templum. Sed & Sidonius Apollinaris li. 1. ep. 6. nuncupat legum domicilium, gymnasium literarum, curiam dignitatum, verticem mundi, & patriam libertatis. Quamuis autem sedes esset toto mirabilis orbe, vt ait idem

Roma eulogia.

Caſſiodorus lib. II. epiſt. 2. attamen diuus Hieronymus epi. ad Paulinum, miratur Gaditanum quendam Titi Liuij ſolo nomine & gloriâ potiùs commotum fuiſſe, quàm Romanæ vrbis ſplendore, cùm Romam pergeret. Quos (inquit) ad contemplationem ſui Roma non traxerat, vnius hominis fama perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus ſeculis celebrandúmque miraculum, vt vrbem tantam ingreſſi, aliud extra vrbem quęrerent. Extat lepidum dictum Conſtantij Imper. (vt opinor) apud Ammianum Marcell. lib. 16. qui cùm vidiſſet ornamenta & miracula vrbis, interrogatus quid de Roma ſentiret: id tantùm ſibi placuiſſe aiebat, quòd didiciſſet ibi quoque homines mori. Nunc verò nominis ſui decoctrix iacet, & eſt nihil aliud quàm ſuæ venuſtatis priſtinæ ſpurcum cadauer.

AD EPIST. 25.

Gaudia vera. *Merum gaudium.* Ita editio Frobenij habet. At in v.c. vt etiam in editione Scotti, & in libro Pithæi ſcriptum eſt, Verum gaudium, quod vtrunque defendi poteſt, quia Nonius & Feſt. notant merum pro puro & ſyncero ſumi. Poſtrema tamen lectio maximè arridet. Vt enim inania quędam ſunt gaudia, ſic etiam vera & ſolida, quemadmo-

admodum docet Seneca ep.59.li.8.quo loco satis arguit ab imperitis ea dici gaudia, quæ tamen sæpè initia futuræ tristitiæ sint. Sed & Diuus August.lib.2.de serm.dom.in monte,sub finem scribit malos homines non gaudere, sed gestire propriè,verùmque gaudium in bonis tantùm poni. Apud Fabium lib. 2. cap. 4. inania gaudia legimus, & vana apud Horatium lib. 2. epi. 1. & sordida gaudia lib.3. syluar. Apud Papinium Surculum Statium. Sic enim ille poëta vocatur in vetusto codice diui Benigni Diuionensis.

Quippe ita facundia antistas ceteris. In quibusdam Ausonij libris editis, ita legitur: Quippe ita facunda maiestas est scriptorum tuorum. Quomodo etiam habet editio Scotti.

Oblita Tulliano. Editio Scotti, polita Tull.

Honorabilis amore. Li. Sc. memorabili amore.

Nimio plus. Eo ordine legi v.c.vulgò tamen legitur, plus nimio. Quod etsi eodem ferè recidat, non propterea fuit recedendum ab antiqua scriptura. Quid quòd optimi authores sic locuti sunt? M. Tullius li. 10. ad Atticum ep. 196. Sed quia te nimio plus diligo, non possum dissimulare infamiam, quamuis falsa sit. Titus *Nimio plus.*

Liuius lib.2.dec.1. nimio plus quàm velim nostrorum ingenia sunt mobilia, multis id cladibus sensimus. Apuleius apolog. 2. ni bonę vxoris prolixam liberalitatē circa me nimio plus æquo coërcerem. Et Plautus in Bacchid. Video nimio iam multò plus quàm volueram.

Ardentes fauillas ore comprimere. In ora v. c. additum erat continere, quod idem est. Sed tamen prior lectio efficacior est. Hanc verò sententiam ita extulit Tullius 2. de Orat. Dicere enim aiūt Ennium (inquit) flammam à sapiente faciliùs ore in ardente opprimi, quàm bona dicta teneat, hęc scilicet bona dicta quæ salsa sint. Petronius Arbiter in Saty.

Nam citiùs flammas mortales ore tenebunt
Quàm secreta tegant. Quicquid dimittis in aula,
Effluit, & subitis rumoribus oppida pulsat.

Sed & Ennodius ep. ad Agnellum: Facilius est ignem (ait) in pyras animatum linguâ comprimere, quàm silentium inter optata seruare. Humanitatis lex est & naturæ imperium hilaritatem mentis, opibus scriptionis effluere. Emanāt enim vel si arctētur fœcūda cōclauibus. Sic ille: vbi tamē malim legere, secunda, non autē fœcūda. Notum est ex Plutarcho, Appiano, & Dione

Ennodius notatur.

Dione factum Porciæ, quæ ardentes ore carbones hausit.

Magis imitator. Ita omnes libri. Placet tamen mihi maximè cõiectura quam offendi in codice Pithæi, magis inuitator. est enim argutior.

Emittendi operis. Aliàs, enunciandi operis. Sic apud Ammianum Marcellinum li. 15. vbi vulgò est, Cuius temperati mores emittẽdi sunt potiùs quã prędicandi, videtur legendũ esse, imitãdi sunt. Et apud Vopiscum in Tacito in fine, vbi est excusum, Nec tacendum est, frequenter imitandum. Puto reponendum, sed frequenter intimandum. *Ammian. Marcell. emend. Et Vopisc.*

Dempsit inuidia. Liber Scotti, depressit inuidia.

Admorsu dentis vratur. Ita v. c. in quibusdã Ausonij libris repositum fuit, ad morsum dentis vratur. In libro verò Scotti, vt etiam in codice Pith. legitur, à morsu dentis. Sed placet magis vt vnâ voce, admorsu, legamus. Sic Plautus in Pseud. Habet argentum: iam admordere hunc mihi lubet. Et Propertius lib. 3. eleg. 11. brachia sacris colubris admorsa dixit, Et Maro lib. 2. Geor. admorso signatam in stirpe cicatricem. Simili exemplo adrodere caulas ecclesiasticas clandestino morsu, ait Sido- *Admordere. Adrodere.*

nius Apol.li.7. ep.6 Et apud Capitolinum Antonius Pius censet, nihil esse sordidius quàm si rempublicam ij adroderent, qui nihil in eam suo labore conferrent. Et Seneca ep.27. Quadratus stultorum diuitum arrosor, & quod sequitur arrisor, & quod duobus his adiunctum est, derisor.

Ingratus scæuo cuique proboque laudabilis es. In libris quibusdam Ausonij legitur, ingratiis. Ingratus hoc loco idem valet, ac coactus & inuitus, vt vetus interpres notat ad Terent. in Eunucho act.2. sc.1. illo scilicet loco: Opus faciam vt defatiger vsque ingratus vt dormiam. Illud verò animaduertendum est in vulgata editione Frobenij pessimè acceptum fuisse hunc locum Symmachi, ita nimirũ, Ingratissimo cuiq; probóque &c. Itaque secutus veriores libros reposui, ingratus scæuo, aperto sensu. Vult enim innuere Ausonij scripta tã esse erudita & elegantia, vt præconium etiam ab inuitis extorqueant. Sic sup. ep.8. ad eũdem scribens, Velim tacere, ait, quid sentiam. Velim iusto de te silentio vindicari: sed admiratio scriptorum tuorum sensum frangit iniurię. Et Sidonius Apollinaris eodem exemplo lib.7. ep.8. Simplicium episcopum vocat virũ exactissimum, de quo quiuis malus loqui, bonus tacere non posset.

ſet. Et lib.9.ep.9.ad Fauſtum, Sed iam nec ipſe fruſtrà ſuperbis (inquit) vtporè intelligens tibi ineſſe virtutem ſic perorandi, vt lectori tuo ſeu reluctanti ſeu voluntario ius voluptatis excludat præconij neceſſitatem. proinde accipe quid ſuper ſcriptis tuis & iniuriam paſſi cenſeamus. Sic ille. Vbi tamen malim legere, excudat præconij neceſſ. quâ voce aliâs ſæpè vtitur. Sed & Ennodius ep. ad Partinium, Facundia ab illo prædicata (ait) præualet fauorē etiam ab inimicis exigere. Cæterùm voce, ſcæui, vſus eſt idem Symmachus li. 3. ep. 69. ſub obtentu tuo à quibuſdam ſcæuis deſignata dicuntur. quem locum Iunius V. C. retulit in ſuorum prouerbiorum claſſem, & ſcæuos homines pro ſtolidis & rerum imperitis accipit. Quod ego tamen minimè probo, pace illius dixerim. Nam antiqua gloſſaria, ſcæuos interpretantur ſiniſtros, malos, peruerſos, contrarios, ſceleratos, & crudeles. quanquam ſcæuum pro obliquo & ſinuoſo videtur poſitum à Vegetio li.1. c. 5. & in Græcolatino lexico ſcribitur, σκαιός, ſcæuus, opportunus. quod nō malè retuleris ad auguria, quæ ſiniſtrà boni eſſe euentus credita ſunt. Alij prætereà authores hac voce aliquoties vſi ſunt: vt Arnob. li. 5. Ac ne ſcæuus

Sidonius emendat.

Scæuus quid.

aliquis nuptialia interrumperet gaudia, fecit oppidum claudi. Apul. li. 9. de asin. omnia prorsus vt in quandam cœnosam latrinam in eius animum confluxerant flagitia, scæua, sæua, viriosa, ebriosa, peruicax, pertinax. In C. Theo. l. 9. de hæret. scæui dogmatis retinere principatum legimus. & in l. 43. scæua religio dicitur. & in l. 9. de infir. his quæ sub tyr. scæua tyrannorum tempora vocantur. Vt etiam in l. 17. de pœn. eo. Cod. iubetur Eutropius Patriciatus dignitate, atque omnibus inferioribus spoliari, quos morum polluit scæuitate. Qui locus facit vt ego existimem in l. si qui, 5. C. de postul. legendum esse, huiusmodi scæuitate. Nam ea vox in exemplaribus vulgatis corrupta est, modò habentibus, inciuilitate: modò, fœditate: modò, sæuitate. Nec id nouum videri debet. Nam & aliis locis ea vox temerè deturbata reperitur: vt apud Sulp. Seuerum dial. 1. de virt. mon. orient. vbi vulgo legitur, sæuo exemplo ad regendam Ecclesiæ disciplinam profectus: libri calamo exarati habent, scęuo. Et dial. 2. c. 7. vniuersis sæuæ opinionis opprobriis careremus: iidem libri mystici legunt, scæuæ. Sic apud Gell. lib. 12. c. 13. Turnebus monuit reponendum,

L. 5. C. de postul.

Sul. Seuerus emẽdatur.

Gellius.

scæuus

scæuus profectò & cæcus animi forem. Nã vulgò excusum fuit, sæuus, & læuus. Magna vbique discordia, adeò omnia mendis deformata sunt. Deniq; in l.9. C.de episc. & cler. passim legitur: Nihil sæui criminis æstimari fœdus naturale permittit. At in archetypo, id est, in l.44. C.Theod.eod tit. rectiùs habetur, scæui criminis. Sunt qui nullo discrimine, scæuum & sæuum permisceant: sed fallũtur, si rem propiùs consideres. *L.19. C.de Episc. & cler.*

Cassas dehinc. Lib. Scotti, deinde,

Iactantiæ fugax. Idem, iactantiam fugis.

AD EPIST. 26.

Mihi epistolæ meæ apud Capuam tibi redditæ concinnationem inhumanam non esse. Sic vulgò legitur. At in v.c. mihi quòd epistolæ meæ a.c.t.r. concinnatio inhumana nó esset. In aliquot Ausonianis libris, concinnatio humana non esset. Quæ lectio non est repudianda, cùm codé schemate Symmachus 5. epist.8. diuinis potiùs quàm humanis versibus Mosellam consecratum ab Ausonio dixerit. Et Apuleius l.5. Asini, inhumanam mensam pro diuina nec mortali vsurpat. Sed tamen excusam lectionem præfero. Nam video Ennodium in epist. ad

Constantium, hunc locum ita adumbrasse: Ipse oris mei labentem confirmet infantiam, vt ratiocinationis nostræ concinnatio non inhumana videatur. Sic enim legendum & emendandum puto. Nam vulgò est, vt hallucinationis nostræ. Idem epist. ad Patricium: Sed quid epistolæ terminos loquacitate produxi, coactas lege paginas inhumaná concinnatione transgressus?

Ennodius correctus.

Succo nectaris. Sic v. c. quidam excusi libri, fuco nectaris: Pius verò, in suis ad Lucretium cõmentariis, non satis piè cẽsuit cùm hîc reponeret, fauo nectaris: inuitis omnibus libris. Succum autem nectaris pro re suauissima & gratissima posuit, vt apud Lucretium lib. 2. Nardi florem nectar qui naribus halet. Et idem Symmachus lib. 9. ep. 79. literæ tuæ halentes Platonicum nectar. Et Martialis lib 9.

Nectaris succus.

Nomen nectare dulcius beato.

Prudentius lib. 1. Steph. reddente nectar carcere. Et hymno 9. nectar sacri oris Christi dixit. Vt etiam in Hamartig. peccati nectare captis hominibus dulce mori esse. Sic alius vetus poeta dixit, Pierio nectare mentem perfundere. Sunt tamen qui hoc referant ad illud vini genus quod nectar olim appellabatur, quódque mixtum fuit odo-

odoribus teste Athenæo lib.2.cap.1. Quãquam etiam frequenter veteres vsi fuerint vino odoribus condito, vt est apud Cassiod. Var. lib.12. epist. 4. Ælianum lib.12. hist. Eunapiũ Sardianum in Iamblico, & Arnobium lib.5.

Tum absynthium meum resipit. Sic vulgò: in quibusdam tamen exemplaribus legitur, meum respicio.

Rursus illicior. & rursum. Lib. Scotti, rursus illicior retrorsum. vt etiam cod. Pith.

Aerius bractea fucus. Lib. Pith. bractearum. Veteres glosæ brateam siue bracteã, tenuem auri argentíque laminam interpretantur. Inde bractearij in l.1. C. de exc. art. f. quos bracteatores vocat Iulius Firmicus Math. lib. 1. apud Pliniũ li.16.c.44. bracteas ligni legimus. Et bracteatũ lacunar apud Sidonium lib.2. ep.10. & lib.8. ep.8. gestatorias bracteatas: apud Prudentium hym.10. fulgorem bractealem: apud Martianum Capellam lib.1. comas bracteatas. Sed & Plinius in Panegyr. mentis aureæ dictum bracteatum vocat. Et Seneca felicitaté bracteatã pro tenui & parum solida videtur posuisse lib.21. ep.116. *Bractea.*

Aut quisquam ita. Lib. Pith. quis ita nitet. Editio Scotti, Haud quisquam ita.

Sermonis affatus. Al. afflatus.

Commẽdatio et emẽdatio. *Vltra commendationem omnium.* Sic vulgò. Sed v. c. vt etiam Ausoniani aliquot codices habent, emendationem. quod ego verius arbitror. Nam ita hunc locum Ennodius imitatus est epistolâ ad Constantium. Vt tu qui te vltra emendationem omnium protulisti, triumphi honore gratuléris. Eá vóce vtitur sæpe Symmachus, vt suprà lib.1 epist.19. & lib.3. ep.43. & lib. 10. ep.45. vtuntur & alij authores. Vt Ausonius in Panegyr. emendatissimi viri est pœnitenda non facere. Plinius lib.8. ep.22. ego optimum & emendatissimum existimo, qui cæteris ita ignoscit, tanquam ipse quotidie peccet. Sic Arnobius lib.2. emendatissimos mores dixit. Petronius Arbiter mulierem omnibus simulachris emendatiorem. Et Aurelius Victor Traianum excultum atque emendatum vocat. Quemadmodum etiam Vlpianus li. 11. D. de dol. mal. prodigum ac vilem homini vitæ emendatioris opposuit. Cæterùm vulgata lectio non caret elegantiâ. Nec enim vlla laus amplior esse potest, quàm videri omni commendatione maiorem esse. Quo sensu Macrobius Satur. 1. cap. 24. de Virgilio loquens, Hæc est Maronis (ait) gloria vt nullius laudibus crescat, nullius vituperatione minuatur. Et Petronius Arbiter in

Satyr. Nulla vox eſt quæ formam eius poſſit comprehendere. nam quicquid dixero, minus eſt.

Ad ſophiſticas Iſocratis concluſiones. Sic v. c. Liber Scotti, ad ſophiſticam Socratis concluſionem: vt etiam codex Pithæi. Alia exemplaria habent, ſophiſticas Socratis concluſiones.

Hæc domine mi fili Symmache non vereor. Lib. Pith. hæc dicere fili mi Symmache iam vereor.

Noſtri Maronis. Ita omnes. Sed v.c. veſtri. perperàm. Cùm enim Auſonius poëta huius epiſtolæ author ſit, non immeritò, Maronem ſuum dixit. Ea loquendi ratio exemplis adiuuatur. Soſipater lib. 1. aliquid tamen authoritati Virgilij noſtri tribuendum eſt. Annæus Seneca lib. 8. ep. 59. Cùm dicat Virgilius noſter, &c. Ennodius in quadam præfatione, Maro noſter tantis inſtitutores ſuos commendauit, quantis ipſe notus eſt. Et certè illos per merita ſua fama non prodidit. Hieronymus noſter, niſi præceptorem ſuum Gregorium diceret, nihilo melior cenſeretur. Sed illi applicanda ſunt bona nominati, à quo ſumpſiſſe videntur originem. In ſumma, vt dixi, cœlũ pulſat magiſtri opinio perfectione diſcipuli. Sic enim arbitror emendan-

Noſter Maro.

Ennodius dum esse illum locum vulgò corruptum.
correctus. Denique Paulus in l. 10. D. de bon. poss. sec.tab.& Scæuola noster probat.

Et mare vt effluat. Id sic adumbratum vide ab Ennodio ad Florum: Hunc ergo improbus & fronte debilis excitaui. Hac fiduciá prouocassem ventos ad flandum, ad cursum flumina, Faustum meum ad facũdiam.

AD EPIST. 27.

Dum sitiunt aëris. Sic ex v.c. reposui, & libro Pith. qui tamen pro illiquitur, habuit, liquitur. Totum verò hoc desumptum est ex Plauto in Captiuis. Æstum autem infestum esse cochleis docet Varr. lib. 3. de re rust. cap. 14.

Qui disertus eloquij tui pastu. v.c. qui desertus pastus eloquij tui.

AD EPIST. 28.

Atque exculpere à te. Ita rectè omnes libri præter Scottum, qui legit, atque expostulare à te, Vide notas ad epist. 21. lib. 8.

Citò marcet vt rosa. Sic reposui ex v. c. vulgati codices, citò mucet vt rosa. Non tã aptè. Mucere enim propriè vini est & liquoris, vt apud Plinium lib. 14. cap. 20. in fine: Marcere autem magis ad flores refertur, vt apud eundem lib. 21. cap. 11. Seneca lib. de diu. prouid. figuratè dixit, virtutem sine

ſine aduerſario marcere.

Liuet vt lilia. Ita v.c.vulgò, liquet vt lilia.Lib.Scot. habet, candet & liquet vt lilia.Quod adeò non probatur.Eſt enim liuor veſtigium & macula, quæ ex contuſione vel percuſſione oritur.Et anteà dixerat author,ſi negligentiùs tractes.

Tuæ vnanimitatis. Ita v.c. vulgò erat,tuæ animoſitatis.Sed id corruptè.quemadmodum etiã l.5.ep.47. & l.6 ep.61. ea vox deprauata fuerat,cuius loco humanitatis nomen ſubſtitutum reperi, licèt veteres libri reclamarent.Sanè ſic loqui ſolet author,vt liquet ex epiſt. lib. 6. & alij ſcriptores ea voce vtuntur paſſim, vt Paulinus, D. Ambroſius, Ammianus Marcellinus, & Sulpitius Seuerus ep.ad Deſiderium : Ego quidem. frater vnanimis, ait, libellum &c. Ita enim habent manuſcripti codices. *Vnanimitas.* *Sulpitius Seuer. emendat.*

Quæ dolebant. Al.dolebam.

AD EPIST. 31.

Nam quoties &c. Totũ hunc locum auxi & reſtitui ope v. c. niſi quòd pro deſit, habebat,deſit,quod nolui mutare. Nã ſic alij locuti ſunt authores. Lucretius lib. 3. nec deſit põderis hilum. & l.6.vitai copia deſit,

Vegetius lib. 3. c. 1. Nam quantolibet ſtudio præparetur annona, tantò maturiùs deſit, quantò pluribus erogatur. Sed & idē Symmachus lib. 5. ep. 87. plerunque enim ſcribendi cupidis deſit occaſio. Virgilius Egl. 2. Lac mihi non æſtate nouum, non frigore deſit. Verùm pro officio, non reticebo vulgatam huius loci ſcripturam ſic habentem, Nam cùm ſcribam tibi ex ſententia vſus verborum ſuppetit, quorum aliàs ſupellex mihi deſit. Quippe lætitia loquax res eſt, atque oſtentatrix ſui, adeò vt magnæ parti hominum nulla ab hac cautio ſit. Verùm lectio vetus melior eſt. Quòd autem addit lætitiam rem eſſe loquacem, id ſic expreſſit Caſſiodorus lib. 4. epiſt. 4. Gaudia ſemper animos inquietāt. Modus etiam rarò interuenit. Garrula res eſt lætitia. Nec enim præ gaudio poteſt ſpiritus contineri. Ita enim habent membranæ Iani Preuotij I. C. doctiſſimi & diligentiſſimi. Eodem etiam exemplo Pacatus in Paneg. ait, in eundem hominem nō poſſe eodem tempore gaudium & ſilentium conuenire. Et Plinius in Paneg. ſcribit ineſſe gaudio vim cogendi. Nec minùs venuſtè Nazarius in Paneg. ait, exundantis lætitiæ magnitudinem ſeſe non capere, & in exprimendo maximo gaudio ingratam

Caſſiodorus emēdatur.

eſſe

esse orationem nisi & ipsa lasciuiat. Quâ ratione idem Symmachus lib.3.ep. 9. dixit verba luxuriantia sui animi alacritatem testari. Sed & Ennodius Ticinensis in natali Laurentij Episcopi, Cur huius (ait) natalis exordia silentij fœditate dehonestem? Manca est sine sermone hilaritas, & simulacrum mœroris est occultare quod gaudeas, & afflictionis imitatio vocem in lætitia non habere. Et alio loco, Debetur vox serena lętitię, ne multa gaudia mœroris imaginem sortiantur. Cui enim pateat exultantis animi secretum, nisi oris claue reseratum? Secede quæso ad tempus officij censura grauioris. Nunquam te opportunè gaudiis miscuisti. Hæc ille. Quibus congruit vetus prouerbium relatum à D. Hierony. nimirum eloquentiam rem non esse tristem. Nec prætermittendum est quod M. Cato in oratione pro Rhodiensibus affirmat, res secundas lætitia transuorsum nos trudere à rectè consulendo atque intelligendo. Apuleius verò Florid. lib.3. lætitiam obstrepere ait facundiæ, & cogitationem voluptate impedire.

Vigilans pro meis rebus anniteris. v.c. pro, vigilans, habet vigiliam. Sic lib.5.ep.47.& ideò hanc operam perseueranter aduigilo. Nec dubito quin ita scripserit author.

Lib. Pith. vigilia pro &c.

Nulli rei est. sic v.c. vulgò, nullius. Terentius apud Charisium, tam iners, tam nulli consilij sum.

Super est tamen. v.c. semper est tamen.

Huic studio meo. v.c. huic in meo studio: fortè melius, huic in me studio.

Expostulatio sine labe concordiæ. Hæc est recta scriptura v. c. vulgò erat, postulatio. Qui error etiam obrepserat l.4. ep.28. vbi pro, expostulatione perstringere, legebatur, postulatione, contrà fidem v.c. Expostulare est querelam apud eum ipsum deponere qui fecit iniuriam. At postulare est querelã dicere de altero apud alterum, vt ex Donato notatum est. Et verò satis hìc innuit author se de Ausonio apud ipsum Ausonium cõquestũ fuisse, sine labe tamen concordiæ, vel, vt Pith. codex legit, sine labore concordiæ. quia verum est amantium iras esse amoris redintegrationẽ. Inde Fabius decl.321. scribit laudem reconciliationis in fratribus maiorem esse, arctiorémque coniunctionem post pœnitentiam: neque scire homines, quantum boni habeat fraternitas, qui nunquam dissiderunt. Id exemplo Pausaniæ & Agathonis probat Ælianus Var. hist. lib. 2. & in Mæcenate obseruatum fuit, qui cum vxo-

re

re Terentia leuibus febriculis sæpe litigabat, pólŧque in gratiam redibat. Itaque lepide dixit Seneca lib. de diuina prouid. illum quotidiana repudia defleuisse. Et alio quodam loco, millies vnam vxorem duxisse. Quod pertinet ad l. vir. 64. D. de donat. int. vir. & vxor.

Fides vera. v. c. fides seria. vt suprà ep. 28. vbi vulgò legitur, seuerus arbiter. v. c. habet, serius arbiter. Sic verò certam fidem dixit Valerius Argonaut. lib. 4. & Horatius lib. 3. Ode 16. & impollutam fidem Sillius lib. 13 puram Ouidius 1. amor. eleg. 3. integram Fabius lib. 5. cap. 3.

AD EPIST. 37.

Nemo bellus notus. Ita lib. Pith. vetus codex, nemo belli notus vulgò, nemo belli gnarus. Sic infrà epist. 68. quoties viris militiæ notis testimonia deferuntur. Et lib. 2. ep. 61. suscipe igitur, oro te, notum militiæ virum.

Scis nempe in illo forensi. al. Scio. Huc spectat oraculum illud Plinij lib. 2. ep. 3. Nos qui in foro verísque litibus terimur, multum malitiæ quamuis nolentes addiscimus. Columella in proœ. li. 1. de re rust. ait: sine caussidicis olim satis felices fuisse futurásq; vrbes. & postea cõqritur caninã

facundiam, quæ neglecta à maioribus fuerat, à posteris receptam, & concessum in foro latrocinium. Lepidum verò est iudicium Artemidori lib. 2. cap. 29. qui forum iudiciale & aduocatos visos in somniis, anxietates denunciare profitetur.

Merito ac fortunis tenuis opulentiam fide, quæstum laude mutauit. Ita v. c. vulgò inconcinniùs legebatur, Meriti fortunæ tenuis. Sic M. Tullius lib. de Senect. ille vir haud magna in re, sed fidei plenus. Paupertas sanè non habet crimen, nulláque indigentię infamia est, ait Diuus Ambrosius lib. de Thob. c. 21. Vnde Martianus Imperator nou. 4. de matrimo. Senat. Absit vt hoc nefas vllis putemus temporibus, vt credatur cuiquam dedecori esse data paupertas, cùm sæpe plurimis multum parauerint gloriæ opes modicæ, & continentiæ fuerit testimonium census angustior. Et Fabius decl. 300. Non sum quidem (ait) locuples. Sum inops censu, sed integer, sine crimine, sine fabula. Plinius etiam lib. 10. ep. 13. in Sura natalium splendorē, & summam integritatem in paupertate laudat. Itaque apud Ammianum Marcel. lib. 24. quidam Imperator ait, se non pudere cūcta bona in animi cultu ponentem honestam profiteri paupertatem.

AD

AD EPIST. 39.

Tecum reuertitur. v.c. reuertit. rectiſſimè. vt j. lib. 4. ep. 65. vacuus eiuſdem muneris mei ad te reuertit. Lucret. lib. 5.

Circumretit enim vis atque iniuria quęque,
Atque vnde exorta eſt ad eum plerumque reuertit.

Pomponius apud Nonium: Cœnam quæritat: ſi eum nemo vocat, reuertit mœſtus. Tullius etiam lib. 3. ep. famil. x. Epheſo Laodiceam reuertit.

Quibus tantum decus à facundia fuit. Veſtigia veteris codicis ſecutus ita repoſui. Frobennij lectio deterior erat hoc modo: quibus tanta ea de cauſſa facundia fuit. Liber verò Scotti pro, tanta, habuit, tantum: vt & Codex Pit. De Laconiſmo quidpiam dicere, deſipere eſſet, cùm notus ſit omnibus, niſi quòd Gregorius Theologus in epiſtola quadam ad Nicobulum ſcribit non id eſſe quod multi arbitrãtur, paucas ſyllabas ſcribere, ſed de plurimis rebus paucas. τὸ λακωνίζειν οὐ τοῦτ' ἔστιν ὅπερ οἴει ὀλίγας συλλαβὰς γράφειν, ἀλλὰ περὶ πλείστων ὀλίγας. &c. Illud potius obſeruare placet, vbique ferè naturali quodam diuortio diſſenſiſſe Spartanos ab Athenienſibus, vt ſingulari ioco arguit Iuſtinianus, cùm refert Lacedęmonios memoriæ mandaſſe quæ pro legibus *Laconũ & Athenienſiũ mores.*

obseruabant, Athenienses verò scripto iure vsos duntaxat. Sed & Titus Liuius lib. 45. Atheniensium populum fama est (inquit) celerem & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedęmoniorũ cunctatorem, & vix in ea quibus fidit ingrediẽtem.

Et si ita vis. Al. & si mauis.

AD EPIST. 40.

Traheremus curam deorum. Sic.v.c. vulgò, traderemus c. d. non tam apto sensu. Nam id innuit, Pōtificali authoritate decretum fuisse, vt populus Romanus aliquot dierum tractu religioni daret operam, placandorum numinum gratiâ. Indè Arnobius libro 7. Honorantur, inquitis, dii, & si quas ab hominibus dij continent offensionum memorias, illatas abiiciũt, excludunt, reddúntque se nobis redintegratâ familiaritate fautores. Ita enim ille locus legendus est.

Arnobius emẽdatus.

Rides? & libet vt rideas. affluisti. plura, &c. Ita omnino v.c. vulgò legebatur, Ridere libet vt rideas. Plura, &c. sed vitiosè, nec tam congruo sensu. Quid tamen istud, affluisti, sibi velit, non satis video.

AD EPIST. 41.

Me impedit Pontificalis officij cura. v.c. impedit. Ex hoc autem loco, vt etiam ex ep. 35. lib. 2. constat, Symmachum Pontificem

cem fuisse. Quod de maiore Pontifice accipiendum videtur quibusdam, motis hoc vetere monumento, *Luc. Aur. Auiano Symmacho V C. Pontifici Maiori, X V. Vir sacris faciundis.* Quanquam alij hunc titulum ad Symmachum nostrum referre nolint: quoniam in antiquis libris, vt etiam à Sidonio Apollinare non Lucius, sed Quintus dicatur. Sed profectò credibile est illo honore hunc etiam functum fuisse. Fuêre prætereà minores Pontifices, quorum fit mentio in lapideis epigrammatibus relatis ab Onufrio in cōmmẽtariis Fastorum lib. v.

Manus dedisse Campaniæ. Hũc elegantem locum ope v. c. restitui. Nisi quòd ille perperàm mihi visus est habere, aduentarum lutos arbor. ex quo effeci, aduenarum lotos arbor, perspicuâ sententiâ. Mirum verò est quàm turpiter & prodigiosè hoc totum in excusis à Frobennio libris interpolatum inuenerim. Manus dedisse Campaniæ, qui nullius cæli aut soli illecebrâ retentus, ad Veliarum lucos euaserat, & suada.

Circes pocula. Cui etiam liber Scotti cõsentit, nisi quod habet, Non vllius cæli aut soli illecebrâ retentum, &c.

Solitudine domas. Ita v. c. vulgò malè

sollicitudinē.

AD EPIST. 42.

Deorum pax. *Pax Deorum.* Sic ex vestigiis v.c. reposui, habentis, pax dorum. Idem Sym.lib.7. ep.21. Deûm pace mea atque vnici mei sanitas viget. M.Tullius pro Rabirio perd. Ab Ioue optimo maximo, cæterísque Diis immortalibus, quorū ope & auxilio multò magis hæc resp. quàm ratione hominū & consilio gubernatur, pacem ac veniam peto. Ouidius lib.1.amor.eleg.2. Cupidinem alloquens:

Nil locus est bello, veniā pacémque rogamus.

Liuius lib.1.Decad.5. vnam opem ægris corporibus relictam, si pax veniáq; ab diis impetrata esset, credebāt. Trebellius Pollio in Gallienis: Pax Deûm quæsita inspectis Sibyllæ libris. D.Ambrosius epist.in Symmach. Nos ipsis Imperatoribus pacem à Christo rogamus.

AD EPIST. 43.

Vt ciuis ad bonum commune genitus. Sic emendandum esse credidi. Nam vitiosè videtur scriptū fuisse in v. c. vt cuius ad bonum, &c. Quanquam etiam legi potest, Vt qui sis ad bonum: sed primam coniecturā potiùs sequor. Quod autē bonum cōmune vocat, aliis locis bonum publicum dixit: vt libr. 3. epist. 43. de Imperatore loquens,

quēs, eum ad bonum publicum natum esse scribit: & ep.55. eiusdem lib. ad salutem publicam genitum Imperatorem ait: & li. x. ep.22. ad bonum publicum natos esse liberos. Annæus Seneca lib.2. de tranq. vitæ, cap.8. de sapiente agens: Bono publico natus (ait) sibi & aliis salutaris, nihil humile concupiscit. Sic enim videtur legendum cum doctissimo Lipsio, vt respiciat ad veterem formulam laudis tralatitiam in lapidibus: B.P.N. vel sic: B.R.P.N. quod valet, bono publico, vel reipublicæ natus. Et quia illud præclarum est virtutis elogium, placet aliquot vetusta monumenta proferre in eam sententiam. *Seneca correctus.* *Bono Reip. nasci.*

Dn. *gloriosissimus atque inclytus Rex Theodoricus victor & triumphator semper Aug. bono Reip. natus, custos libertatis & propagator Romani nominis, domitor gentium, &c.*

Æterno Principi D.N. Flauio Claudio Iuliano, vbique venerando, semper August. bono Reip. nato, ordo, possessoresque.

Imperatori Cæsari D.N. Fl. Claudio Iulialiano P.F. victori ac triũphatori semper Aug. Pont. Max. trib. pot. imper. VIII. COSS. III. *bono Reip. nato. patri patriæ.*

Eadem etiam formâ Nazarius in Paneg. sub finem Constantium Principem vocat

incrementum maximum publici boni. Et Mamertinus in Genethliaco, Maximianũ Principem natum ad opem (vel vt habet v. c. Pithæi ad opes) generis humani dixit. Sic & author Panegyrici Maximiano dicti, in fine scribit Maximianum perpetuum esse parentem & dominum *generis* humani. Contrariâ autẽ ratione, malo publico nasci vel fieri dixerunt veteres, vt idem Seneca lib. 1. de clem. c. 18. Quanto autem non nasci melius fuit, quàm numerari inter publico malo natos? Suetonius in Nerone cap. 6. Præsagio etiam fuit Domitiani patris vox, inter gratulationes amicorum negantis, quicquam ex se & Agrippina nisi detestabile & malo publico nasci potuisse. Phalaris ep. 135. in famam inuehitur, quâ authore tanquam ad perniciem hominum natus exsecraretur. Sic Quintilianus decl. 385. scribit lenonem esse damnum publicum. Sic & Lampridius Commodum Imperatorem, malum Reipublicæ vocat, vt Plin. lib. 22. cap. 22. Neronem terrarum venenum. Et Tranquillus in Calig. cap. 11. refert Tiberium dixisse de Caligula, se natricẽ populo Romano & Phaëthontem terrarum orbi educare. Quibus adde illud Nasonis in libris amatoriis:

Mamertinus not.

O mihi perpetuum nata puella malum.

AD

AD EPIST. 44.

Instar edicti. Prouerbialis dicendi forma esse videtur, quò spectat quod de edictis notat Cassiod. Var. 9. ep. 18.

AD EPIST. 45.

Officium statim mentis exigit. Sic v.c. rectissimè. Hîc enim statim idem significare videtur ac iugiter & perseueranter, quemadmodũ Nonius interpretatur productis veterum testimoniis. Terentius in Phorm. bina talenta capiebam statim. Et Plautus in Amphit. nec recedit loco, quin statim rem gerat. Sosipater verò Charisius lib. 2. pro statutè & ordinatè accipit, adducto hoc Accij testimonio. Vectigalia legerant vestra, & seruantur statim. *Statim quid.*

AD EPIST. 46.

Pars melior humani generis Senatus. Ita scripsi secutus vestigia v.c. in quo paululum interpolata illa verba fuerant: Estis verò preclarum elogium Senatui tributũ, qualia sunt ea quæ arreptâ occasione proponam, vt discant sordidi ac impuri quidam homines, qui in illum cœtum illotis pedibus cõfluere tentant, sese cruce quàm purpurâ digniores esse. Petronius igitur Arbiter in Satyrico, vocat Senatum recti bonique preceptorem. Prudentius lib 1. in Sym. mũdi lumina. Et Epictetus (vt habe- *Senatus Romani elogia & tituli.*

tur in quæstionibus illis quæ excusæ sunt cum notitia Imperij Romani) interrogatus ab Hadriano Imperatore, quid esset Senatus, ornamentum, ait, vrbis, splendor ciuium. Legati à Pyrrho interrogati, quid de Romanis sentirent, responderunt vrbē sibi templum visam, Senatum verò Regũ cõcessum. Sic enim apud Florum legēdum est lib. 1. c. 18. authoribus libris veteribus. Nam vulgò malè ibi, Senatum regnũ esse. Quod sic extulit in Pyrrho Plutarch⁹, καὶ σύγκλητος αὐτῷ βασιλέων πολλῶν συνέδριον φανεῖν. Ammianus Marcellinus libro 16. vbi de Constantio Romã ingresso agit: Cũque vrbi propinquaret (ait) Senatus officia, reuerendásque patritiæ stirpis effigies, ore sereno contemplans, non vt Cyneas ille Pyrrhi legatus in vnum coactam multitudinem regum, sed asylum mundi totius adesse æstimabat. Idem libro decimoquarto scribit vbique Senatorum Romanorum reuerēdam cum authoritate canitiē, sed tamen cœtus illius magnificum splendorē læsum fuisse leuitate paucorum inconditâ, vbi nati essent non reputantium, sed ad lasciuiam labentium. M. Tullius oratio. de Arusp. resp. Senatum Principem salutis, publicęque mentis appellat. Probus Imperator apud Vopiscum ait Romanos

Sena-

Senatores mundi principes eſſe, tales ſemper fuiſſe, & in poſteris futuros. Caſſidorus lib. 6. for. 4. Senatum mirabili opinione glorioſum vocat, morumque lumina. Et noſter Symmachus reuerendum ordinem ſæpè in epiſtolis lib. 10. Quintilianus decl. 329. ſanctiſſimum ordinem, vt etiam Maiorianus Nou. 3. de rit. imperij ſui: & Virgilius 6. Æneid. ſanctum Senatum. Vnde illud eſt quod in 12. tabulis ordo Senatorius iubetur omni carere vitio, teſte Tullio lib. 3. de legib. Et in l. 74. C. Theodoſ. de Decurio. qui vitiis, anteactæque vitæ opprobriis laborant, ampliſſimo ordine indigni iudicantur, quia famoſis dignitatum portæ nō patent. Inde illud ingenioſum commentum Claudij Impe. fluxit, qui famoſos probris quónam modo Senatu depelleret anxius, mitem & recèns repertam quandam ex ſeueritate priſca rationem adhibuit, monendo ſecum quiſque conſultaret, peterétque eius exeundi ordinis (malim leg. exuendi) facilem ius rei veniam, & motos Senatu & excuſatos ſimul poſiturum, vt iudicium Cenſorum, & pudor ſponte cedentium permixti, ignominiam mollirent. Author eſt Cornelius Tacitus lib. 11. annal. cui etiam coniungi oportet factum Auguſti apud Dionem *Tacitus emendat.*

lib. 52. in fine, vbi agitur de delectu & censura Senatus. Nam vt scitè Aurel. Cassiod. lib. 10. epist. 12. non decet Senatum corrigi, qui debet alios paternâ exhortatione moderari. Nam ex quibus habebunt genium mores, si parentes publicos minores contigerit inueniri? Sed vt ad Senatorum elogia redeamus, Theodericus Rex apud eundem Cassiodor. lib. 1. ep. 41. ait, admittendum reuerendo cœtui examinari debere sollicitè ob honorem Senatus, quem non solùm numero ciuium augeri, sed & ornari luce meritorum oportet, cùm Senatus respuat eximiè non probatos. Idem ep. 13. lib. 1. scribit quicquid humani generis floris est, habere Curiã decere: quia sicut arx decus est vrbium, ita illa ornamẽtum sit ordinũ cæterorum. Quo exẽplo dixit Ennodius in Panegyrico Theoderico dicto: Coronam curiæ (ait) innumero flore velasti. Nullum de honoribus tetigit desperatio, quem iuuerunt deprecantem bona conscientiæ. Quibus etiam consentit Nazarius ita in Panegyrico Constantini scribens: Sensisti Roma te tandem arcem omnium gentium, & terrarum esse reginam, cùm ex omnibus prouinciis optimates viros Curiæ tuæ pignoraueris, vt Senatus dignitas non nomi-

nomine quàm re esset illustrior, cùm ex totius orbis flore constaret. Illud non omittam, Heliogabalum adeò Senatum contempsisse, vt mancipia togata Senatores appellaret, teste Lampridio.

AD EPIST. 47.

Congressu primo, re non nouerunt. Sic videtur legendum. Nam v. c. habet, congressu primore nouerunt.

Concionaris. Sic v. c.

AD EPIST. 50.

Frugi epistolam necessario stringo compendio. Ita rectè v.c. vulgò erat, frugi epistolæ necessario stringor compendio, atque ex hoc loco potest emendari epist. 67. infrà lib. 2.

Copiosi videbimur, si abundè seduli iudicemur. Ita v.c. & lib. Pith. optimo sensu. Vulgata lectio deterior fuit, quę horũ verborum loco habebat, Copia si non videbimur abundi, iudicemur seduli. Sic idem Symmachus infrà hoc lib. 1. ep. 69. Est super hoc iudicatio tua, garrulúsne iustiùs dicar, an sedulus.

AD EPIST: 54.

Sed instrumenta probitatis in quemuis vsu publici honoris excoluit. Quare ille. Fuit hæc lectio v. c. nisi quòd ille habuit, in *Instrumenta.*

quem ius vſu.pro quo emendaui,in quenuis vſu.Excuſus liber hæc imperfecta exhibebat hoc modo, Sed inſtrumenta probitatis ſub publici vſu honoris excoluit. Qua in re illi. Cæterùm inſtrumenta probitatis hoc loco dixit,quemadmodum infrà lib. 8. ep. 16. inſtrumenta ſalubritatis: & lib. 4. epiſt.3.pia & decora Principi ſuadentes eſſe boni ſeculi inſtrumenta. quo etiam exemplo Cornelius Tacitus l. 20. ſcribit nullum eſſe maius ſeculi boni inſtrumentum quàm bonos amicos. Et Lactantius li.2.cap.4.ait in templis paganorum vaſa aurea non Sãctitatis,ſed auaritiæ eſſe inſtrumenta. Sic etiã Ammianus Marcellinus lib.29.miſerum eſſe inſtrumentũ ſenectuti,recordationem crudelitatis. Idẽ lib.16.inſtrumẽta ingenij cõmouere dixit.

Honeſtas æqua cum paucis. Ita vulgò, ſed v. c. cum his literarum notis,hòneſtas per qua cum p.

Fac in ſeriis remiſſiſve muneribus. Ita vulgò: & v. c. Liber Pith. remiſsíſve muniis. Atque huc ſpectat vetus dictio, quâ ioca ſeriaque cum aliquo conferri dicuntur, qui res quaſlibet communicãt. Quod non accidit niſi fide illius exploratâ & perſpectâ,cuius aurib⁹ deponuntur. M. Tullius lib.2.de finib.at qui cum ioca ſeriáq. vt dicitur,

Ioca & ſeria.

citur,qui cum arcana,qui cũ occulta omnia. Mamertinus in Panegyr.ante oculos pono quotidiana veſtra colloquia,coniunctas in omni ſermone dexteras, ioca ſeriaque communicata.Quintilian⁹decl.160.alioqui & in ſtudiis comes & in luſibus. & decl.307.amicus illius fuiſti,cũ illo tibi ſeria ac ioci.Plinius lib.2.epiſt.13.cum hoc ſeria,cum hoc iocos miſcui.quid enim aut illo fidelius amico, aut ſodale iucundius?

Reperies hominis tectã fidẽ,patentẽ religionẽ. Ita liber Frobennij. Quô ſpectare poteſt quod Seruius in lib.1.Æneid. refert,veteres nimirum manu albo panno inuolutâ ſacrificaſſe fidei, vt oſtenderent fidem eſſe debere ſecretam. Sed & Liuius lib.1.Dec. 1.ait:Numam iuſſiſſe flamines manu ad digitos vſque inuolutâ rem diuinam facere, ſignificantes eo ſymbolo fidem tutandam eſſe,ſedemque eius in dextris ſacratam.Editio autem Scotti pro , tectam fidem, hîc legit, rectam fidem. Nec tacebo lectionem,v.c.habẽtis,tutã fidem,parentum religionem &c. Quod non eſt improbandum. Nam in ſumma ſemper laude poſitum fuit maiorum religionem conſectari. Idem Symmachus in relatione: Si longa ætas (ait) authoritatem religionis facit, ſeruanda eſt tot ſeculis fides, & ſe-

Fides tecta.

Parẽtum religi.

quendi sunt nobis parentes, qui secuti sunt fideliter suos. Et Cæcilius apud Minutium Felicem in Octa. Quantò venerabilius (ait) ac melius maiorum excipere disciplinam, religiones traditas colere, deos quos à parentibus imbutus sis, antè existimare quàm nosse, familius adorare, nec de numinibus ferre sententiam, sed prioribus credere, &c. Sed hoc alterius visionis erit.

Fautum volo. Ita vulgò, sed placet magis quod est in v.c. Factũ volo. Sic infrà hoc lib. 1. ep. 59. Gelasius, cui factum volo, & lib. 8. ad Probinum, Nunc optimo viro Petrutio factum volo. & suprà lib. 1. epist. 9. quod Palladio factum volo.

AD EPIST. 58.

De temporum felicitate.

Nisi iustitiam tempore Clementis cura mouisset. Hæc fuit scriptura v. c. Sed tamen coniicio potiùs reponendum esse, nisi iustitiam temporis, Clementis, &c. Vt sit sensus: Actum erat, nisi Clementis studium, temporis sopitam æquitatem excitasset. Iustitiam autem, disciplinam, rectosque mores temporibus tribuere, non est inusitatum, vt ex eodem Symmacho liquet lib. 3. ep. 45: lib. 4. ep. 19. & ep. 68. & lib. 5. ep. 32. atque inde obseruare est, sæpissimè Imperatores sua tempora commendare;

mendare: vt apud Cassiodorum lib. Var. 1. ep. 6. & li. 8. ep. 27. & in l. 2. vl. & C. ne fisc. vel resp. proc. & l. 19. C. Theo. de petitio. Et interpretes Basilicon lib. 60. notant eum Principi maledicere videri, qui seculo Principis conuicium irrogat, quod tamen remittitur impunè l. 1. C. si quis Princ. maled. Optimis sanè Principibus id summæ semper curæ fuit, vt ab omni vitio & turpitudine sua tempora vindicarent, quẽadmodum Theodosius, qui Nouellâ de lenonib. scribit ad iniuriam suorum temporum pertinere, si lenones admittantur. Et Arcad. & Theodos. in l. 17. C. Theod. de pœnis. vbi Eutropij memoriam damnant, Vniuersis actibus (aiunt) antiquatis omnia mutescant tempora, nec eius enumeratione seculi nostri labes appareat. Nam vt bonos mores & virtutes, sic etiam culpas seculis assignare familiare semper fuit. Ammianus Marcel. lib. 14. Ducebatur intrepidus temporum iniquitati insultans. Idem lib. 21. augebat amaritudinem temporum, flagitatorum rapacitas inexpleta, plus odiorum ei quàm pecuniæ conferentium. Suetonius in Calig. cap. 6. atrocitatem temporum dixit, qui etiam cap. 31. refert Caligulam conqueri solitum de conditione suorum

temporum, quòd nullis publicis calamitatibus insignirentur.

AD EPIST.

Arcarius pōtificalis. *Rufus pontificalis arcarius.* Coniecturâ non inani ductus, vt opinor, ita existimaui emendandum esse. Nam in v. c. pro, arcarius, erat scriptum, arcamus. Sed volo sagacem lectorem admonitum esse in codē v. c. literam, m, puncto subnotatam fuisse hoc modo, arcamus, indicante nimirum librario, illam literam in duas esse diuidēdam, r & i. Pontificalis verò arcarij nomine eum intelligo, qui arcam Pōtificum olim curabat: cuius mentio habetur in hoc antiquo monumento quod proponam, quia alia testimonia non occurrunt. *C. Calphurnius V.C. & Septimia Ammias coniux comparauerunt sibi memorias duas & Calphurnio Ammiano eq. R. filio suo; & libertis libertabúsque, posteríisque eorum armarium distegum, cum taberna & hortulo. Si quis hoc armarium vendere voluerit, tunc inferet arcæ Pontificum H S. L. MI. N.* Fuerunt aliæ variæ arcæ, vt arca theatralis, cuius meminit Iulianus, Nou. 63. & arca Quæstoria, vt est apud nostrum Symmachum lib. 10. ep. 33. & arca Præfecti Prætorio l. 9. & vlt. C. Theod. de indulg. deb. l. pen. C. de cur. publ. l. 6. C. de exact. trib. Inde *Arca.* arcarius

arcarius Præfectorum apud Caſſiod. lib.1. Var.epiſt.10.

AD EPIST. 70.

Hoc exemplum me expetit. Sic repoſui ex fide v.c. & libri Pith. videtúrque idem valere ac recidere: vt apud Liuium li.1 Dec. 1. vbi ſic rex Tullius: Nunciate Regi veſtro Regem Romanum deos facere teſtes,vter priùs populus res repetẽtes legatos aſpernatus dimiſerit, vt in eum omnes expetãt huiuſce clades belli. Vulgata verò huius loci lectio fuit, hoc exẽplum in me competit. *Expetit.*

Garrulúſne iuſtiùs dicar an ſedulus. Ita vulgò,vt etiam v.c. Liber Pith.habet,garrulus venuſtiùs dicar.

AD EPIST. 71.

Æquitas poſtulanti. Sic v.c. liber Pith.inæquitas poſtulanti.non malè,vt videtur.

Hoc anteloquium. Ita v.c. vulgò legebatur paſſim,hoc alloquium: ſed perperàm. Idẽ author lib.8.epiſt.23.ad Andronicum: Videor planè hoc anteloquio ſcribenda cõplexus. Gallicâ linguâ diceremus, *Vn auant-propos.* Extat etiam hęc vox apud Macrobium alio ſenſu. Nam pro primis diſſerendi partibus accepit, nimirum Satur. li.1.cap.vlt.Philoſophia(ait) quod vnicum eſtimuuns deorum, & diſciplina diſcipli- *Anteloquium quid.*

narum,honoranda eſt anteloquio. Et lib. 7.cap.4. Prætextato anteloquium detulerunt,orantes vt cùm ipſe cœpiſſet.

Fratris ſui liberorum. Sic vulgò. Sed vet. cod.à fratris ſui liberis. Vide l.1.C.qui numero liber.l.2. & 6.& 18.C.de excuſ.tut.l. vlt.C.de leg.tut.

AD EPIST. 82.

Vt mihi foret flagitio ſi tacerem. Lib.Scotti,ne mihi flagitio,ſi tacerem,dares.

Familiaritatis accedere. Ita v.c.vulgò,accendere.ſed non tam aptè. Accedere enim culpam, eſt venire in ſuſpicionem culpæ. Sic Maro lib.1. Æneid. dixit ſonantes accedere ſcopulos. Plautus in Epid. accedere periculum:& Cornel.Tacit.lib.12.accedere ſocietatem.Sunt tamen qui vulgatam lectionem defendant, & accendere interpretentur augere, quo modo edones incēdere annonam ait Varro apud Nonium.Et Fabius decl 12. frumentum ad annonæ incendium ſupprimere. Sanè harum vocum affinitate ſæpè peccatum fuit: vt apud Valer.Max.lib. 2.cap.3. vbi vulgò eſt,comitia in humillimi cuiuſque poteſtatem redacta acceſſerant. At libri manuſcripti habent rectiùs,accēderant.Et lib.8.cap.15.reponēdum eſt iiſdem libris authoribus, an efficaciùs accenderit perpendi vix poteſt.

Valerius correctus.

Vulgò

Vulgò tamen malè, accesserit. quod & audio doctissimum Pighium monuisse.

AD EPIST. 83.

Quorum Minerua rancidior est. Sic v. c. in quo etiam adnotatum fuit aliàs legi, raucidior: sed prima lectio verior videtur. Sic Plin. lib. 22. c. 22. in fine, dixit rancidum aspectum. Et Ennodius in epist. ad Senarium ait rancida potentium fastidia despicere. Et epist. ad Maximum: Vos scripta mea (ait) tanquam amantes attollitis. Me necesse est illos metuere qui rancido despicientes cuncta neglectu, etiam edecumata condemnant. Ita enim ego audacter corrigo deprauatum illum locum coniecturâ probabili ductus. Nam vulgò excusum est, edocumenta, pro edecumata, addito asterisco qui vitij lectorem admoneat. Illâ voce nonnumquam, sed rarò, vtuntur authores posteriorum temporum. Symmachus lib. 3. ep. 49. amicitiæ meæ edecumatâ honestate adiungis. Epi. 51. vt vnum aut alterum æquè edecumatæ honestatis inuenias. Lib. 5. ep. 81. vt equos ex Hispania lectissimæ nobilitatis edecument. Idem lib. 10. ep. 2. edecumatos actores dixit. Et Macrobius Satur. lib. 1. c. 5. in fine, edecumatos sodales. Eodem modo Cassiodorus Var. lib. 9. epist. 24. eloquium

Rancida Minerua.

Ennodius correctus.

Edecumata res.

defæcatum dixit:& lib. 10. ep. 7. defæcatũ sermonem. & ep.20. defæcatum animum. Itaque existimo ita apud nostrum authorem legi oportere lib. 2. ep. 9. agnoscis enim defæcatæ mentis virum, &c. vel, delectæ mentis. Nam ea parte peccant exemplaria.

AD EPIST. 85.

Auarus. *Auarus officij*. Ita v.c. vulgò, rarus officij. Quod etsi defendi possis, tamen mutaui, quia sic sæpe locutus est author: vt suprà lib. 1. ep. 1. iactantiam auaram laudis dixit. & li. 2. voti auaritiam explere. & lib. 9. ep. 58. patres auaros esse voti. Et Ennodius in libello aduersus eos qui contra Synodum scripserant: Auarus (ait) laudis est animus, & fauorem desiderat sudore mercari. Horatius lib. 2. ep. 1. animum laudis auarum dixit: & Claudianus de bell. Get. cædis auarum militem.

Qui in vno frui videbamur ambobus. Elegantem hanc scripturam asserui ex fide v. c. nam excusa habebat, qui nunc frui &c. Symmachus in eandem sententiam lib. 9. ep. 65. accusarem silentium tuum, nisi te in fratre vidissem. Ille & officij tui satisfactionem, & pręsentię tuæ imaginē mihi solus exhibuit. Nec dissidet illud Ennodij in vita Epiphanij Ticin. duo videbamur

mur intuentibus, cùm vnus per concordiam fieret ex duobus. Et Ouid. Metam. 12.

--- qui me viuente laceßis
Piríthoum, violásque duos ignarus in vno?

Ad epist. 88.

Quod verbi meatus est. Hæc exhibui, quéadmodum exarata reperi in v.c. sed apparet mendum subesse. Si tamen subodorari sensum possumus, videtur innuere velle Romanos dolere Palladium (cuius mentio facta est in notis ad ep. 9. lib. 1.) non vrbis Romanæ ciuem esse natum. Id enim vrbium ornamento cedit, ciues progenerasse ingénio & industriâ pollentes. Inde illud Ennodij in epist. ad Adnodatum, de Fausto loquens: Habuit de origine eius Roma (ait) iactantiam, Liguria de profectu. Quâre non immeritò septem vrbes inter se de stirpe Homeri decertasse scribit Gellius lib. 3. cap. 11. Vt igitur oppidorum celebritati, ciuium optimorum virtus aliquid addit: sic locorum splendor nõ parum honoris ciuibus adiicit, vt est apud Vopiscum in Aureliano. Quod de Romana ciuitate scribit Ammianus lib. 14. Nam cùm dixit Senatus Romani canitiem vbique reuereri, addit: Sed læditur hic cœtus magnificus splendor leuitate paucorum

inconditâ, vbi nati ſint non reputantium, ſed tanquam indultâ licentiâ ad errores, lapſorum ad laſciuiam. Vt enim Simonides lyricus docet, beatè perfectâ ratione victuro ante alia patriam conuenit eſſe glorioſam. Hæc ille. Sed & Rutilius Claudius lib.1.itiner.

Quid longum toto Romam venerantibus æuo?
Nil vnquam longum eſt, quod ſine fine placet.
O quantū & quoties poſſem numerare beatos!
Naſci felici qui meruêre ſolo.
Qui Romanorum procerum generoſa propago
Ingenitum cumulant vrbis honore decus.
Semina virtutum demiſſa & tradita cælo
Non potuêre aliis dignius eſſe locis.
Felices etiam qui proxima munera primis
Sortiti Latias obtinuere domos.

AD EPIST. 89.

Orationes Principum recitatæ in Senatu. *Legenda in concilio.* Sic ſcripſi, cùm in v.c. eſſet, legāda, malè. Nam hîc oſtendit ſe ſe recitaſſe in Senatu orationem Principis. Qua de re idem lib.9. epiſt.1. agit. Et quidem ad Quæſtoris officium pertinuit, orationes Imperatorum, vt cætera Senatui nota facere, quod conſtat ex Suetonio in Aug.c.65.in Nerone c.15. & in Tito c.6. Ælio Spartiano in Hadriā. ſtatim in principio, Cornelio Tacito li.16. & Caſſiodoro Var.

ro Var.lib.6.in form.Quæstoris.Idque designare voluit Sidonius Apollinaris in Panegyr Maioria.

--cuius dignatur ab ore
Cæsar in orbe loqui, licèt & Quæstore dipolleat. (serto

Vlpianus etiam l.1.D.de off. Quæst. refert Candidatos solis Principũ libris in Senatu legendis vacasse. Cæterùm quando de victoriç nuncio,fusísque ab Imperatore hostibus agitur hac epistola, placet referre legem memorabilem latam Romæ à L.Mario, & M.Catone.pœnam enim Imperatoribus minitabatur iis,qui aut hostium occisorum in prælio, aut ciuium amissorum falsum numerũ literis Senatui ausi essent referre: iubebátque eos cùm primùm vrbẽ intrassent,apud Quæstores vrbanos iurare de vtroque numero verè ab his Senatui esse scriptum. Author Valer.lib.2.cap. de iure triumph.

Fortuiti quàm affectati. Ita rectè v.c.subintelligendum enim est,magis, vel potiùs. Quod cùm multi non animaduerterent contra libros veteres,importunè voces inculcarunt. Eius generis exempla multa ex Hetruscis Pãdectis collegit Antonius August.li.4.c.8.emẽdat.quib.alia quædã adiiciã.Paul⁹ li.4.sen.ti.5.meritis liberos quàm

pactionibus astringi placuit. Imperatores in l.8. C. Theod. de paga. in æde simulachra feruntur posita artis pretio, quàm diuinitate metienda. Ammianus Marcel. lib. 25. ferro properans quàm fame ignauissimo genere mortis absumi. Tertullianus lib. de vel. virg. in fine: Iudicabunt nos Arabicæ fœminæ ethnicæ, quæ non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato (fortè leg. libero) contētæ sint dimidiam frui lucem, quàm totam faciem prostituere.

Tertullianus not.

AD EPIST. 94.

Ne fortunæ vulnera. Ita rectè v. c. vt codex Pithæi & Scotti. Sola editio Frobennij habuit, ne fortè vulnera: sed vitiosè. Symmachus idem lib. 3. epist. 6. fortunæ meæ tantum vulnus est. & lib. 9. epist. 73. quòd adhuc crudo fortunæ meæ vulnere silentium ruperim. Et sanè rectè vulnera infligere dicitur fortuna, cùm telis armata sit. Idem Symmach. lib. 9. epist. 113. Quæ te & naturæ bono veterum lectione cōtra omnia tela fortunæ firmauit. Seneca lib. 6. ep. 1. de sapiente agens: Fortuna (ait) cùm in eum quod habuit telum nocentissimum vi maximâ intorsit, pungit, non vulnerat, & hoc rarò. Nam cætera eius tela, quibus genus humanum debellatur, grandinis more

Fortunæ vulnera & tela.

more dissultant, quæ incussa tectis, sine vllo habitatoris incōmodo crepitat ac soluitur. Et Naso lib. 3. de Ponto, eleg. 7.

Sic ego fortunæ telis confixus acutis,
Pectore concipio nil nisi triste meo.

AD EPIST. 95.

Affectionibus induatur. v. c. induantur, malè. Coniungenda verò est epist. 21. lib. 3. & epist. 103. lib. 9. Nam earum idem argumentum est.

Sellam tuam. v. c. sillam, perperàm. Nam de sella curuli Consulis Syagrij loquitur, de qua multa mentio in libris veterum. Sed & præter Consules, reliqui ferè magistratus Romę sellas habuisse suas legimus. Nam sellæ Prætoris mentio fit in l. 1. D. de postul. & apud Fabium lib. 6. cap. 3. sellæ Ædilium Curulium apud A. Gellium lib. 6. cap. 9. Liu. lib. 9. & Valer. lib. 2. c. 1. *Sella.*

Decoquere iniuriam. Sic emendo: nam v. c. habet, dequorere, malè: sed & paulò pòst reposui: quid quod etiam, pro eo quod erat in v. c. quicquid etiam. Et mox scripsi, geminabitur: non autem, germinabitur, vt tamen erat in v. c.

Vt est eadem impotens. Sic v. c. Eo modo impotentem Reginam rerum omnium eloquentiam dixit Martianus Capella lib. 5. pro valdè potente, more veterum, vt

etiam notat Non. Marcellus.

AD EPIST. 99.

Quem nuper ſuſtulerunt in Senatu ciuium ſecunda ſuffragia. Lectio v. c. diſcrepat ab hac vulgata, nam ita ille habet, quo nuper in Senatu ſuſtuli ciuium ſec. ſuf. Sed mihi non ſatis arridet. Author enim innuere voluit, ſuam orationem communi calculo Romanorum probatam fuiſſe: quomodo etiam lib. 3. ep. 7. ait fauorem ciuium edẽdæ orationis ſibi feciſſe copiam. Et lib. 5. ep. 41. ad Neoterium ſcribens de oratione quadam ſua ita eſt: Quamuis totius ordinis ſecunda ſuffragia cœpiſſe videamur, in te vno tamen ſummam teſtimonij collocamus. Quinetiam mox addit ſe præiudicio quodam Senatus, Syagrij iudicium anteuertere. Quod non adderet, niſi Senatores orationem, qua de hîc agitur, ſuo ſuffragio beaſſent. Præiudicium enim (vt ait Aſconius) res dicitur, quæ cùm ſtatuta fuerit, adfert iudicaturis exemplum quod ſequantur. Vnde idem Symmachus hoc lib. 1. epiſt. 38. Sub incerto examinis tui (ait) aliorum ſententias occulendas putaui, ne te præiudicio tanti ordinis viderer vrgere. Cæterùm ſuarum orationum idem meminit lib. 4. epiſt. 29. & epiſt. 45. & lib. 5. ep. 9. Quæ vtinam extarent. Sed id ſordida

patrum

patrum incuria non patitur.

AD EPIST. 101.

Sortitus prouinciam. Al. sortitur. De sortiũ vsu apud priscos scripsit Iunius lib. animad. 2. cap. 5. & eleganter Balsamo in cap. 65. Synodi 6.

NOTÆ AD LIB. II.

AD EPIST. I.

Hic est ille Paralius. Ita vulgò. v. c. habuit, Hic est Paralius, cui accusator pater quantum discriminis mouit, tantum laudis parauit.

Principis ore purgatus. Fas est enim maculosas notas vitiatæ opinionis Principi abstergere, vt ait Cassiod. lib. 3. ep. 45. qui etiam lib. 5. epist. 36. scribit non debere à quoquam redargui qui iudicio Principis meretur absolui. Sic l. 4. C. ad SC. Tertyl. ait maculas remitti imperiali beneficio. Sed tamen indulgentia Principis quos liberat, notat l. 2. C. de gener. abol. cui adde locum Suetonij in Claudio cap. 16.

AD EPIST. 7.

Iuuares esse p. quanquam. Ita notarũ compendio scriptum est in v. c. nec facilè coniicere possum quem sensum illæ notæ postulent, nisi legamus: iuuares Rempublicã:

quanquam vel certè: iuuare posses: quanquam. Quæ posterior coniectura, est Philippi Roberti, viri ad Polycleti normam facti.

Facite gratiam neglectorum sacrorum. v. c. habuit giatiam, ex quo effeci, gratiam: perspicuâ ratione. Sic idē li. 1. ep. 94. operis facere gratiam dixit. Et Suet. in Tiber. cap. 35. iurisiurandi gratiam facere. vt & l. Labeo, D. de iniu. Sallust. in Catill. delicti gratiam facere: & Imperatorem in l. vlt. C. de gen. abol. pœnæ gratiam: id est remittere. Illud verò animaduertere placet, veteres prudenter existimasse ob neglectam religionis curam, Deos sterilitates immisisse. Symmachus lib. 10. epist. 54. vbi de alimentis Vestalibus detractis agit: secuta est hoc factum (ait) fames publica, & spem prouinciarum omnium messis ægra decepit. Non sunt hæc vitia terrarum. Nihil imputemus austris. Sacrilegio annus exaruit. Necesse enim fuit perire omnibus, quòd religionibus negabatur. Sic ille, vbi tamen malim legere, perire hominibus, non autem, omnib. vt homines opponat diis. Horat. etiam lib. 3. od 6. ait Deos neglectos multa dedisse mala Hesperiæ luctuosæ: & od. 23. admonet Phidilē, vt Deos puris manibus & integrâ conscientiâ colat,

Symmachus emēdatur.

lat, ne fœcunda vitis pestilentem Africum sentiat, nec seges sterilem rubiginem. Iidẽ etiam pagani caussabantur, pestilentias, siccitates, bella, frugum inopiam, résque alias noxias ideò incursare humana negocia, quia vetus religio frigesceret, & eius cultus vetaretur inualescente Christianâ religione, vt docet Arnobius, diuus Augustinus, cæteríque fidei nostræ defensores. Extat prætereà hanc in rem elegans Nouella Theodosij, de Iudæis, & hæretic. & paganis, in qua sic inter alia scribit: An diutiùs perferimus mutari temporum vices iratâ cæli temperie, quæ paganarum exacerbata perfidia nescit naturæ libramenta seruare? Vnde enim ver solitã gratiam abiurauit? Vnde æstas messe ieiuna laboriosum agricolam in spe destituit aristarum? Vnde hyemis intemperata ferocitas vbertatem terrarum penetrabili frigore sterilitatis læsione damnauit, nisi quòd ad vindictam transit à lege sua naturæ decretum? &c.

AD EPIST. 8.

Neque enim te exhauserit quòd adeuntium preces, &c. Ita v.c. nisi quòd pro, exhauserit (quod erat in excusis libris) habet, exhaurit. Nam quòd in iisdem libris excusis legebatur, quòd cupientium preces: illud

non tam aptum visum mihi fuit. Infiniti enim sunt in iure loci, quibus Præsides, potestates, & magistratus adiri dicuntur. Sic & M. Tullius lib. 4. Academ. Tribunū aliquem censeo adeant: & ad Quintum fratrē: Cùm Prætores diebus aliquot adiri non possent, nec potestatem sui facerent. Callistratus in l. 9. D. de offi. Præsid. obseruandum esse scribit ius reddenti, vt in adeundo quidem facilem se præbeat. Festus Pōpeius scribit Ædiles dictos fuisse apud Romanos, quòd facilis ad eos pateret aditus. Et in Nouel. Maioriani 4. de indulg. reliq. ita est: Hoc est quod vetus prouidentia dispositióque maiorum, quam in omnibus sequimur atque reparamus, prouincialibus iudiciis exequēda commisit, quibus enitentibus per singularum municipes ciuitatum moderatione tractabili fiscalium tributorum celebretur illatio: quā si acerbus, humilis, nouúsque compulsor pro sui compendij vtilitate tractasset, confestim deprædationibus vexatorum, aditu, auditúque fiscalium, prouinciæ cognitor subueniret. Sic enim audeo locum illum fœdè hactenus corruptum ex ingenio emendare. Quæ si quis, vt alia quædam, cū impressis contulerit, facilè intelliget quid præstiterim. Illud etiā arreptā occasione adno-

De aditione magistratuum.

Maioriani Nou. emend.

adnotare non erit alienum, facilitatẽ admissionum mirificè in Principibus viris commendatam, vt liquet ex Plinio in Paneg. qui hac laude Traianum ornat: vt etiã Theodosium Pacatus, cuius locum vt emendetur, proponam. Facilis adiri, è proximo accipis vota hominum tuorum: vt quisquis ille consultor est, etiamsi meruerit, quod est rarum, repulsam, ferat tamen visi numinis conscientiam. Sic enim habet v.c. Pithæi: at vulgò, pro visi, legitur, vt sui. Mamertinus de Iuliano loquens: Omnes (ait) quos priuatus in familiaritatem recepit, eodem habet Imperator affectu: nemo gradu pulsus, nemo aditu prohibitus (sic est legendum) nulli palatij fores clausæ sunt. Et Nazarius id in Constantino etiam laudat: Quid faciles aditus? quis aures patientissimas, quis benigna respõsa dignè exequi possit? Denique Ausonius in Panegyrico Gratiani: Laudabile est Imperatorem faciles interpellantibus præbere aditus, nec de occupatione causari. Tu confirmas adire cunctantes, etiam querimoniis explicatis ne quid adhuc sileatur, interrogas. Porrò elegans extat Constantini lex in C. Theod. tit. de offic. rect. prou. quâ vetat ne sit venale Iudicis velũ, ne ingressus redempti, ne infame licitationibus

Pacatus emendatur.

Mamertinus correctus.

ſecretarium, ne viſio ipſa Præſidis cum precio,&c.

Quid venerandi,&c. Sic totum hunc locum diſpunxi & edidi authore v.c. proponam tamen vulgatam olim lectionem: quid venerandi Principis mente loqueris & oraculis. Sunt iſta prima,nec tamen ſola, quæ ſic publico vſui à te patior impendi,vt nihil ſolatiis meis detrahas.Illa verò verba, quid loqueris, idem valent ac,quid obiicis vice excuſationis. quanquam vulgata lectio retineri poſſit.Cęterùm ex hoc loco colligimus Flauianum Quæſtorem fuiſſe,id eſt precum arbitrum,interpretem Principis, & legum conditorem:qua de re actum fuit in notis ad ep.17.lib.1.

*Vigeas.*v. c.vigeres.Sed & paulò pòſt liber Scotti legit,quâ celebritate prouectus ſis. Codex Pithæi,quâ celebritate peruectus ſis.Vtraque lectio ferri poteſt.

AD EPIST. 9.

*Deſepta mentis.*Ita v.c.Vide notas ad ep. 82.lib.I.

AD EPIST. 12.

Deſignis annulorum. *Etſi minùs vereor.* Ita ſenſu dictitante correxi, reiecto vetere cod. habente, & ſi nimis vereor. Sed & paulò pòſt ſcripſi, eo annulo: quam ſcripturam etiam confirmauit,

mauit codex Pith. Nam v.c.habebat leui errore, Onulo. Hinc verò constat Romanos solitos fuisse notas ac symbola quædã imprimere annulis, quæ quidem l.22 §.signum.D.de testam.vocat χαρακτῆρα, & Iustinianus tit.de testamen.ord.sculpturam. Sic Plinius lib.10. epist.78. scribit se vsum fuisse quadrigâ in annulo. Et Suetonius li. 2. cap.50. refert Augustum in diplomatibus libellísque & epistolis signandis initio Sphinge vsum esse, mox imagine Magni Alexandri, nouissimè sua Dioscoridis manu sculpta, quâ signare insecuti quoque Principes perseuerarunt. Quâ parte illud addam, videri Augustum non temerè vsum imagine Alexandri. Trebellius enim Pollio scribit Macrinorum familiam id speciale habuisse, vt Alexandrum magnum viri in auro & argẽto, mulieres in annulis & omni ornamentorum genere exsculptum haberẽt, quia dicerentur iuuari in omni actu suo, qui Alexandrum expressum auro gestarent vel argẽto. Capitolinus in Clodio Albino ait Cõmodũ signasse literas suas signo Amazonio. Valerius li.3.cap.5.refert propinquos è manu ignobilis Scipionis Africani filij annulum detraxisse, in quo caput Africani sculptum erat. Et Plutarchus in politicis,

Imago Alexandri.

author eſt, Syllam, cùm deuiciſſet Iugurtham, eius imaginem in annulo, quem geſtabat, inſculpſiſſe. Sed hæc ſatis.

AD EPIST. 13.

Magis enim contigiſſe me omnia, quàm. Ita v.c. rectiſſimè. nam quòd in quibuſdam libris legitur, Magis eum contigiſſe in cõmunia, quàm, id vitioſum eſt. ſignificat enim ſe potiùs leuiter & curſim attigiſſe & delibaſſe laudes Theodoſij, quàm prolixè narraſſe.

Recens ſanctio. Sic v.c. quædã ſchedæ habent, recens cautio. Hæc autem conſtitutio extat in l. 2. Cod. Theod. de teſtam. vbi Theodoſius ſibi ius capiendi eximit ex codicillis vel epiſtolis fideicommiſſariis, non etiam priuatis hominibus. Et tamen contrarium ſtatuerat anteà Valens in l. cùm hæredes, C. qui teſta. fac. poſſ. Dicebat quidẽ Anthemius Nouellâ de bon. vac. nihil ampliùs licere bonis Principibus, niſi quod liceat priuatis. Et Imperatores Theodoſ. & Valentin. in l. vlt. C. Theodoſ. de appell. aiunt, ſaluâ maieſtatis reuerentiâ non dedignari ſibi cum priuatis ius eſſe commune. Sed hac ſanctione voluit Theodoſius plus licere priuatis quàm ſibi ipſi, optimo mehercule exemplo. Longè alia fuit mens Neronis, qui inſtituit, vt ingratorum

in Prin-

in Principem testamenta ad fiscum pertinerent, teste Suetonio in eius vita cap. 32. Et Domitianus viuorum & mortuorum bona quolibet titulo corripiebat, etiam existente vno, qui diceret audisse se ex defuncto cùm viueret, hęredem sibi esse Cęsarem, vt ait idem Suetonius in eius vita cap.12. Sanè ex imperfecto testamento legata vel fideicommissa Principem sibi vendicare, esse inuerecundum ait l.3. D. de legat.3. Vt enim eleganter profitetur Pertinax apud Capitolinum: Sanctius est inopem Rempub.obtinere, quàm ad diuitiarum cumulum per dedecorum vestigia peruenire.

Existimet pertinere. Sic v.c.alij libri, peruenire. quo exemplo in l.1.C.Theodos.de Episc.iud. vbi vulgò est: ad executionem volumus peruenire, in quibusdam manuscriptis fragmentis illius legis scriptum vidi, pertinere.quod ego non reiicio, quia Imperatores ita locuti sunt aliàs: vt ad indulgentiam pertinere, in Nouell. Valent: de indul.reliq.& in collatione legum Mosis editâ à V.C.Pithæo.ti.6. ad veniam pertinere l 11.Cod.Theod.de infir.his quę sub tyr. quod idem valet omnino, ac remitti: vt & illa, ad executionem pertinere, id est, exequi. Sic ad beneficiũ legis pertine-

re dixit l.10.&18.C.Theo.de bon.proſc.& & l.14.eod.C.de Petitionib.

Frigent iamdiu. Omnes libri habebant, frigentia diu : ego tamen illis repugnantibus ex coniectura putaui legendum, frigent iamdiu.

De legum affectis. *Cum latoribus ſuis occidit.* Sic v.c.in cuius tamen ora notatum fuit, aliàs legi, excidit. Sed priorem lectionem retinui, elegantiâ & venuſtate orationis motus. Nam memini legibus ætatem tribui, eáſque ab optimis ſcriptoribus dici, conſeneſcere, languere, mori & occidi. quanquam Symmachus lib.10. ſcribat, leges in commune bonum procedentes, nunquam occaſum pati. *Senectus legum.* Conſtantinus in l.23. Cod.Theodoſ. de appell. iubet conſeneſcere legem, quæ vetabat à Pręfecti vrbis ſententia prouocare. Ammianus Marcellin. lib.16. de legib. ſumptuariis loquẽs, ſeneſcentes, ãt, paulatim reparauit Sylla dictator. Claudianus:

---priſcámque reſumunt
Canitiem leges, emendantúrque vetuſtæ,
Accedúntque nouæ---

Aulus Gellius lib.20.cap.1. paſſus eſt enim leges iſtas de tam immodico ſupplicio, ſitu atque ſenio emori. *Interitus legum.* Tullius orat.3.in Catilin. Legum interitum & bellum ciuile ac dome-

domesticum, & totum vrbis atque imperij occasum appropinquare dixerũt. Titus Liuius lib.4.bell.Maced. Si quas tempora aliqua desiderarunt leges mortales, vt ita dicam, & temporibus ipsis mutabiles esse video. Arnobius lib.7. Responsum deinde ab aruspicibus editum res sæuas tristissimásque portendi ab incendiis, cædibus, ab legum interitu, & ab iuris occasu. Indéque est quòd sæpè in constitutionibus Principum inuenias leges dici perpetuò victuras, & in æuum mansuras, vt apud Rutilium lib.1.itiner.

Porrige victuras Romana in secula leges.

Symmachus etiam li.9.epist.105.ægrotare leges dixit, his verbis: Vtinam leges æquè mecum valerent, quarum sanitas ab ipsis plerumque corrumpitur, quibus curanda mandatur. Valerius Maximus lib.6.cap.7. in fine, vbi de Charõda Tyrio agit, qui soluisse legem à se latam arguebatur, vulnerari legem dixit. Ego illam, inquit, curabo, qui sauciaui: ac protinus ferro, quod habebat, districto incubuit. Sic enim legimus libenter cum Giphanio, qui eam lectionem germanam ex suo v.c.manuscripto asseruit. Nam vulgò etiamnum hodie passim vbique perperàm excusum est, Ego illam sauciam, ac protinus, &c. Sed & mi-

Valerius emendatus

Mina legum.

nari leges sæpè dicuntur, tanquam affectu moueantur. Inde terrores legum in l.1.C. de inf.pœn.cel.& Theodosius Nou.3.de Iudæis. Apud Prudentium in Romano martyre laqueos minacis legis Iuliæ dictos legimus. Apud Iulium Firmicum libro de erro.prof.relig.minaci persequi edicto, vt apud Ammianum Marcel.lib.32.in fine, interdictis minacibus subiectorum ceruicem inclinare. Seneca lib.14.ep.95 de legibus loquẽs, Quid aliud (ait) sunt quàm minis mixta præcepta? Qua ratione Ouid.li.1. Metam. verba minantia ære fixo ligari dixit, quod de legibus est accipiendum. Cõstantinus in l.31. C.ad leg Iul. de adult.insurgere leges & armari iura gladio vltore scripsit, & Prudentius lib.2.in Symmachũ arma tribuit legibus:

Arma legum.

--falluntur publica iura,
Lex armata sedet.--

Marius Victor correctus.

Quò pertinet locus Marij Victoris oratoris Massiliensis ita scribentis libr.2.comment.in Genesim, vbi de lapsu primi hominis agit:

--tibi crimina plectent
Armatæ leges gladiis, & vindice ferro.

Sic enim moneo legendum esse, & emendandum ex vetustissimis membranis Diui Benigni Diuion. Nam vulgò vitiosè scri-

ptum reperi: Arma telis, gladiis &c. Duræ etiam leges esse aliquando finguntur, quemadmodum Symmachus lib. 10. epist. 47. testatur Theodosiũ sæpè legum duritiam inflexisse. Et A. Gell. lib. 20. cap. 1. Nisi duram esse legem putas (ait) quæ iudicem arbitrúmve iure datum, qui ob rem dicendam pecuniam accepisse conuictus est, capite punit. Titus etiam Liuius initio lib. 2. Dec. 1. ait leges rem surdam & inexorabilem esse. Irasci præterea leges dicuntur apud Quintilianum decl. 366. cuius rei rationem eleganter reddit Diuus Ambrosius in Psalm. 37. vsus habet (ait) vt dicamus de quoq; punito, quia iram incidit legum. Nõ quia legum iram, sed quia legum seueritatem. Hìc & alibi, de decem plagis Ægyptiorum ait, Misit in eos iram per angelos malos, id est, vindictam. Lex enim nescit irasci, sed scit legum minister. Nescit ergo irasci qui est author legum, cui terrendi est voluntas, non puniendi, &c. Adhæc leges medicas dici, inuenire est aliquoties, vt Theodosiana Nouella 3. de Iudæis. Ad sanitatem mentis egregiæ, lege medicâ reuocare conamur. Et Aulus Gellius libro 20. capite 1. Non ignoras legum opportunitates & medelas pro temporum motibus mutari atque flecti. Sed hæc satis

Ira legum.

ſuper affectu legum, quæ arreptâ occaſione proferre placuit, quia id ab aliis tractatum non memini.

AD EPIST. 17.

Auia. *In ſinu auiæ.* v.c. in ſinua aüię. Facili lapſu, repetita litera occaſione ſequentis. Ita verò locutus eſt Sidonius Apollin. lib. 5. ep. 16. Roſcia te ſalutat cura communis, quæ in auiæ amicarúmque indulgentiſſimo ſinu (quod rarò nepotibus contigit aliis) & cum ſeueritate nutritur, quâ tamẽ tenerum non infirmatur æuum, ſed informatur ingenium. Idem lib. 4. ep. 9. filiam vnicam paruam poſt obitum vxoris relictam ſolatio cœlibatus alit, teneritudine auitâ, maternâ diligẽtiâ, paternâ benignitate. Et Caſſiodorus Var. lib. 4. epiſt. 12. ſcribit auiæ ſemper eſſe ſuorum curam teneriorem.

AD EPIST. 20.

Mentior. *Mentiar, ſi mihi.* Ita v.c. alij, mentior. Sic Seneca lib. 21. epiſt. 119. Mentior, niſi adhuc quærit aſcendere. Quintilianus declam. 6. mentior, niſi factum eſt me ab illis captũ. Diuus Cyprianus ad Donatum, de hiſtrionibus agens: Fiunt, quæ nec ipſis nec illis poſſunt placere qui faciunt. Mentior, niſi alios qui talis eſt increpet, turpis turpes infamat, &c. Vtitur & aliquoties Tertullia-

tullianus. Itaque sic ex coniectura emendo deprauatum vulgò illum locum Ennodij in Panegyr. Mentior, si vnquam dispositis tuis impedimentum exhibuit ardor, aut frigora, si tu more gurgitum, si bibendi necessitate constrictus es. Alia sunt in eodem Panegyrico deprauata, quorum partem aliàs emendare est animus, si erit ocium. *Ennodius restitutus.*

AD EPIST. 27.

Quo numero animalia. v.c. quot numero. Animalia verò videtur pro parauerdis dixisse. Eo sensu publica animalia accipi debent in l. 3. 10. 18. 19. & l. penult. & vlt. C. de cursu publ. & in multis aliis legibus eiusdem tituli Codice Theodos. Capitolinus in Maximinis: Tanto impetu mutatis animalibus cucurrit, vt quartâ die Romã veniret. Mansionum autem quarum hîc meminit, crebra mẽtio fit in Codice Theodosiano, nimirum in l. 2. de concuss. aduoc. l. 21. de anno. & trib. l. 21. & 109. de Decurio. l. 25. & 35. de curs. publ. vbi separantur ab oppidis & ciuitatibus. Earum etiam mentio in l. 2. C. de cond. in publ. hor. Et in l. 21. C. Theod. de Decurion. legimus præpositos mansionum. *Animalia quæ.* *Mãsiones.*

AD EPIST. 28.

Argue vt vis rerum consilia post exitum. Sic

Exitus in consiliis. emendaui ex vestigiis veteris libri paululũ hac parte corrupti. Habuit enim tõsilia, pro cõsilia. Et hoc est nimirũ quod ait M. Tullius pro Rabirio posth. statim in principio: hoc plerumque nos facere, vt consilia euentis ponderemus, & cui bene processerit, multum illum prouidisse, cui secus, nihil sensisse dicamus. Plinius lib. 5. epist. vlt. Est omnino iniquum, sed vsu receptum, quòd honesta consilia vel turpia, prout malè, aut prosperè cedunt, ita vel probantur, vel reprehenduntur. Itaque Sidonius Apollin. lib. 4. epist. 6. ait absurdum esse, si cœptis audacibus aduersetur euentus, consurgere in querimonias, & inconsultarum dispositionum culpabiles exitus ad infamanda casuum incerta confugere. Ouidius:

Exitus acta probat, careat successibus opto,
Quisquis ab euentu facta notanda putat.

AD EPIST. 30.

Negocia vulnerata & interfecta. *Negocium vulneratum.* Est quidem id dicendi genus durius, sed tamen exemplis illius seculi non caret. Sic enim idem author lib. 2. ep. 73. negocium inclinatum depulsâ lite sanare dixit. Ammianus Marcellinus li. 26. vbi de Petronio agit, sepulta negocia & rediuiuas nebulas debitorũ in diuersos ordines excitare ait.

Et

Et Imperatores in l.xv.C.Theod.de appellat.non rectè iudices iniuriam sibi fieri existimare, si litigator, cuius negocium sentētiâ vulneratum est, à principali caussa prouocauerit.Et in l.vlt.C.in quibus causs.in integ.rest scribitur melius esse intacta seruari iura, quàm post caussam vulneratam remedium quęrere. Quibus etiam addatur l. 2.C. Theod. vnde vi, quæ reparationem negocij semel interfecti postulare ait.Non dissimili schemate strangulare libertatem calumniantium dixit D.Ambrosius ep.64.&.l. 2.C.Theod. de petit. Remp. strangulari Valerius lib. 5.c 3. & iudicium latrociniis strangulari pauperes. Saluianus de prouid. Dei, lib. 5. & interfici honorem Optatus Afer lib. 2. contra Donatistas.

Refutatorij.

Reputatorios. Quid si legas refutatorios? Nam illi videntur fuisse scripta quædam, quorum serie iudicis iniuria in iudicando vel consultando exponeretur. Refutatorios vocat simpliciter l.1.C.de relat. & l.19.C. de appell.& refutatorios libellos l.8. C. Theod.de appell. & refutationem l. 1. eod. tit. & refutatorias preces l. 1. & 14. eod. tit. & Cod.

AD EPIST. 23.

Ocium terere.

Triste ocium tero. Ita v. c. vulgò legebatur, triste ociū gero, quod non placet. Te-

rere enim & conterere ocium aptiùs dicimus, quàm gerere. Id exemplis prolatis cõstabit. M. Tullius lib. de amic. in ſtudiis cognoſcendi ſemper aliquid atque diſcendi, remoti ab oculis populi omne ocium tempúſque contriuimus. Rutilius lib. I. itin. Ocia vicinis terimus naualia ſulcis. Salluſtius in Catil. non fuit conſilium ſocordiâ atque deſidiâ bonum ocium conterere. Liuius lib. I. regij quidem iuuenes interdum ocium conuiuiis comeſſationibúſque inter ſe terebant. Et Paulinus ad Amandum, ne illi ſegne ocium conterenti pediſſequa pigrorum inopia tanquam bonus curſor occurrat.

Dei ſalutaris. v. c. ſaluatoris.

AD EPIST. 34.

Poſt terga. *Vnus iter*. v. c. vnius iter, malè. Sed & poſteà repoſui, poſt tergum, quod etiam cõfirmarunt ſchedæ Pith. Nam idem v. c. habuit, poſt tergum. Ita ſuprà lib. I. epiſt. 88. fama belli poſt tergum relicta indicium affectaſſe victoriæ. Sic enim puto legendum: alios etiam authores ſæpè ſic locutos video. Ammia. Marcel. lib. 17. ſecuritate fundata terrore nullo relicto poſt terga. Et lib. 21. Nullo poſt terga relicto, quem formidaret. C. Pedo in fragmentis de nauigatione Druſi Germanici,

Iam

Iam pridē post terga diem, solémque relictū.

Spartianus in Seuero: quas post tergum relinquebat prouincias. Prudentius in Cassiano:

Et post terga domum dubia sub sorte relictā.

Et in Hamartig.

---- Post terga tenebras

Liquerunt ----

Claudianus lib. 2. in Ruffin.

---- mundum post terga relinquam.

Plinius etiam in Paneg. relictâque post tergū totius generis humani securitate mœreret. Ennodius in epi. sicut post tergum relictis par est, facem de innocentia præferri, ita ratio flagitat, vt etiam verbis iter quod sequantur, ostendas. Sic enim locum illum lego. Denique Sidonius Apollin. lib. 4. ep. 13. post tergum cùm iam duodecim lustra transmittat, quotidie tamen habitu cultuque continuo non solùm iuuenescit, sed quodammodò repuerascit. *Ennodius notatur.*

Blanda fomenti. Ita v. c. non autem fomēta: quod tamen postremū extat in schedis Pith. Eius verò locutionis aliquot exēpla obseruaui in notis ad epist. 71. lib. 6.

Ad epist. 36.

Eadem forma. Ita lege, nam in v. c. erat, eadem forina, qui error sæpè inualuit. Tale illud est quod apud Lampridium in He-

Lampridius correctus. liog. pro equo saginario, reponendum esse, sagmario, vidit Turnebus aduers. lib. 30.c.16.& lib.24.cap.9.Sed & non defuerunt qui in constitutionibus Principum, formas aquarum in forinas aquarum deprauare voluerint, cùm tamen formæ dicantur.l. 1.C.de aquæd.nou.7.de mandat. Princip. & apud Cassiodorum lib.v.ep.38. & lib.7.ep. 6.Sed ad rem. Idē Symmachus infrà lib.4.ep.27.scribit legem esse Curiæ, *Maior pars in sententiis.* vt maioris partis numeri antistet authoritas. Inde illud Plinij lib.2. ep.12. numerari scilicet sententias, non ponderari, nec aliud in consilio publico fieri posse, in quo nihil est tam inęquale, quàm æqualitas ipsa. Nam cùm sit impar prudentia, par tamē omnium ius est. Id eleganti versu Prudentius lib.1.contra Sym.in fine expressit:

Si consulta patrum subsistere conscriptorum
Non alter licitum prisco sub tempore quàm si
Tercentum sensisse senes legerentur in vnū;
Seruemus leges patrias, infirma minoris
Vox cedat numeri, paruáq; in parte silescat.

Atque inde fluxit elegans illud vetus verbum apud Festum lib. 12. Numera Senatum, quod obiiciebat quiuis Senator Consuli, cùm impedimento esse volebat, quominùs fieret Senatusconsultum, numerúsque legitimus aberat. Sed id non tan-

tùm

tùm in Senatu locum obtinuit, verumetiã in aliis ordinibus. P. Decius apud Titum Liuium milites alloquens: Vbi ſententiam meam (ait)vobis peregero, cum quibus eadem placebunt, in dexteram partem tranſibitis. Quæ pars maior erit, eius ſtabitur conſilio. Et venuſtè Annæus Seneca lib.de vita beata cap. 2. Cùm de beata vita agitur (ait) non eſt quòd mihi illud diſceſſionum more reſpondeas: Hæc pars maior eſſe videtur. Ideò enim peior eſt. Non tam benè cum rebus humanis geritur, vt meliora pluribus placeant. Argumentum peſſimi turba eſt. Quæ autem pars maior ſit in ſententiis ferendis, tractat Quintilianus decl. 365.

Numa author. Ita legendum credidi, quod etiam confirmarunt ſchedæ Pith. nō autem, Numa actor, vt erat in v.c. Nam paſſim cognitum eſt, Numam ſacra & ceremonias primùm Romanos docuiſſe. Sæpè autem accidit, vt in his vocibus propter affinitatem peccatum ſit: vt apud Symmachum lib.7.epiſt. 87.vbi vulgò eſt, Cupit foro tuo non obſcurus orator accedere, ſcriptum eſt in v. c. non obſcurus ortu actor accedere, &c.

Duorum ſanitas. Idem author lib. 3. epiſt.11.& deeſſe huic epiſtolę Atticã ſani- *Sanitas.*

tatem boni consule. Et lib. 8. epist. 48. Diu sanitati pariter ac venustati literarum tuarum, mediocris eloquij conscius respondere dubitaui.

Enunciata noxiam crearent. Ita v. c. tamen schedæ Pith. habent: enunciatam noxiam crearem. Cæterùm illud obiter admonebo, videri mihi Symmachum per sacrorum æmulos, velle intelligere Christianos sui temporis, quibus infensissimus fuit. Additque prudẽter author, sese temerè noluisse enunciare, quę religionem labefactare possent. In his enim rebus tutum est silentij præmium. Itaque Augustus Cęsar, cùm Athenis initiatus, posteà Romæ pro tribunali de priuilegio sacerdotum Atticæ Cereris cognosceret, & quædam secretiora proponerentur, dimisso concilio & coronâ circũstantium, solus audiit disceptantes. Author est Trãquillus in eius vita, cap. 93.

Inusitatum censentibus. Sic ex v. c. Lib. Pith. habet, minus ratum censentibus.

AD EPIST. 38.

Nullus. *Nullus commendationis lenocinius postulat adiuuari.* Hęc est scriptura v. c. neque probo emedationem eorum qui pro, nullus, reponunt, nullis. Mouet me quòd idem Symmachus lib. 1. ep. 1. Nullus feceris (ait)

ne

ne mei periculo gloriêre. Et epist. 41. eius. lib. amicitiarum munia nullus exequeris. Virgilius in Cyri:

Nulla colū nouit, charum nec respicit aurū.

Terētius in Hecyra: Si quæret me, vti tum dicas: si non quæret, nullus dixeris. Apuleius libro 8. de asino aureo: an nulli scitis quo loco consederitis? Plautus in Casina, Qui amat, tamen hercle, & si esurit, nullus esurit. Vtitur & M. Tullius lib. 12. ad Attic. epist. 24. Philotimus non modò nullus venit, &c.

AD EPIST. 46.

Si quando excidit cupitis. v.c. habebat perperàm, excitis, ex quo effeci, excidit. perspicua sententia. Schedę verò Pith. horum verborum loco legunt, Ferunt Socratem ex ci'is cupitis.

Populi voluntatibus stetit.]Ita v.c. & schedæ Pithæi. Sed tamen ego existimo non inani coniecturâ ductus, authorem scripsisse, populi voluptatibus stetit, quemadmodum earum vocum affinitate sæpiùs peccatum fuit à librariis. In veterum autem scriptorum libris, theatrales functiones, spectaculorum editiones, & alia eius generis, quæ ad argumētum huius epistolæ spectant, voluptates cōstanter appellari *Voluptates* animaduertimus. Idem Symmachus libro *qua.*

10.epi.19.Curules(ait)ac ſcenicas voluptates Circo & Pompeianæ caueę ſuggeratis. Vopiſcus in Aureliano: Sequētibus diebus datę ſunt populo voluptates ludorum ſcenicorum, ludorum Circenſium, venationū, gladiatorum, naumachiæ. Trebellius Pollio in Gallienis duobus: Ne diutius(ait)theatro & Circo addicta Reſp.per voluptatum deperiret illecebras. Tertullianus lib.de hab.mulieb. Nam & omnes iſtę prophanæ ſpectaculorum ſecularium voluptates ex rebus Dei conſtant,&c Caſſiodor.Var.lib.5.ep 42.venationem & ſpectacula, in quibus homines cum feris decertabant, vocat ludum crudelem & ſanguinariam voluptatem. Lactantius lib.6. cap.20.vbi ſpectacula damnat, voluptatis voce aliquoties vtitur. Et Saluianus lib. 6. de prouid.Dei ait, nihil eſſe criminum vel flagitiorum quod non eſſet in ſpectaculis, vbi homines lacerarentur cum circunſpicientium voluptate.Prudentius lib.2.contra Symmach. cùm ad abroganda ſpectacula Honorium cohortatur:

Tu mortes miſerorum hominum probibeto litari:

Nullꝰ in vrbe cadat,cuius ſit pœna voluptas.

Et apud Minutium Felicem in Octauio, puto hoc ſenſu voluptatis nomē exaudiēdum,

dum, cùm obiicit Christianus Cæcilius, quòd suspensi atque solliciti voluptatibus abstinerent, non viserent spectacula, non pompis interessent. Sed & in Principum constitutionibus sæpe harum voluptatum mentio fit, vt in l.1.C.de spectac. vbi tamen in vulgatis libris malè legitur : vt integra sit voluntas, quæ volentium celebretur impensis. Nam reponendum est, sit voluptas. quod arguit l.3. Cod. Theodos. tit. de scenicis. vnde illa lex prompta est. In l. 1.H. de expēs.lud.agonis voluptas dicitur, & in l.5 C. Theod.tit.de scenicis, publicæ voluptates vocantur. Et in l.29. & 32.eod. Cod. Theod.tit. de prætoribus, dicuntur Prætores exhibere populo Romano scenicas voluptates. Itaque legimus Romæ fuisse tribunum voluptatum. Nam & reperio in l. vlt.eod.Cod.Theodos. tit. de scenic. Diogenianum voluptatum tribunum nuncupari. Quinetiam aliquoties eius tribuni mentio fit ab Aurelio Cassiodoro lib.5.epist. 25. & lib.6. in formula 19. & apud eundem lib. 7. cap. 10. extat formula Tribuni voluptatum. Denique nescio an huc rectè accommodari possit, quòd à Tranquillo scribitur in Tiberio Cæsare cap.42. Tiberium scilicet nouum instituisse officium à volupta-

Ad l.1. C. de Spectac.

Voluptatū tribunus.

tibus,præposito equite Romano T.Cęlonio Prisco. Ex his satis superque coniectura nostra confirmatur.

Nihil igitur maior familia Sparticō equiorem. Sic in v.c.hæc verba concepta erant. In schedis Pith.nihil igitur morosam familiam Spartia conquem. Sed vtrobique mendum latitat, & est difficile verba eiusmodi sanare. Fortasse non malè emendauerim hoc modo,donec acutior meliora adferat. Nihil igitur moror familiam Spartiacōn nequiorem. Mens authoris ea esse videtur. Symmachus certum Saxonū numerum parauerat in spectacula publica. At illi omnes eo die quo in theatrum educi debuerant, faucibus fractis spem exhibendarum voluptatum Symmacho præripuerant, ne scilicet ludibrio populo essent. Quis enim recusaret extrema quæque pati,ne tam miserè palàm dilaniaretur? Nullus enim misericordiæ locus erat in eiusmodi certaminibus. Nam si quis è gladiatoribus vitam supplex precaretur,inuisus erat populo, qui repeti illos ictibus iubebat, ferebátque ad mortem crudelia suffragia, vt ait Lactantius li. 6. cap. 20.Seneca lib.1.de ira, cap. 2. & ep.7. & li.de tranq. vitæ. 1. cap.11. quod etiā attigit Prudētius lib.2.inSymmach.in fin,

fin. Imperator verò, vt Symmacho ſuo gratificaretur, forte Spartanos gladiatores illi offerebat prioribus ſuccidaneos, vt dolor priſtinus nouo beneficio penſaretur. Nam Romani ex variis regionibus habebant homines qui in ſpectaculis ſeſe conficerent. Vnde illud eſt quod ſcribit Tranquillus in Iulio cap. 10. quia nimirũ multiplici vndique familiâ comparatâ Cæſar inimicos exterruiſſet, cautum fuiſſe de numero gladiatorum, quo ne definito maiorem cuiquam habere Romæ liceret. Quâre gladiatorum munus ille edidit, paucioribus quàm deſtinauerat parib. Sed reſpõdet Symmachus nihil opus eſſe Spartanis hominibus, cùm illi ſibi non minore nequitiâ, Saxonum exemplo, poſſint vitam furari, ſi ſpectaculo populari exhibeantur. Etenim Spartani generoſi, & virilis erant ſanguinis, nec temerè patiebantur ſeſe aliorum fieri ludibria. Itaque aliquando Lacedæmonij Philippo Regi ciuitatem illorum intolerabilibus oneribus implicanti, liberè reſponderunt, ſi quid morte grauius imperare perſeueraret, mortem ſe prælaturos, teſte Valerio lib.6.cap.4. Notũ eſt etiam ex Plutarcho in Apophteg. Laconem venditum, domino iubenti matulam vt adſerret, parêre noluiſſe. Sed cùm

Spartani generoſi ſanguinis.

herus seruum appetere vellet, illum in tectum ascendisse, séque dedisse ab alto pręcipitem, illúdque elogium addidisse: Senties quem emeris. Sed & apud Petronium Arbitrum, Spartanam nobilitatem vsurpatā scio vice prouerbij. Et ego quidē (ait) tres plagas Spartanâ nobilitate concoxi.

Velim quaesita facile factum est hanc munificentiam Principis Libycarum largitione mutari. Ita v.c. cui etiam consentiunt schedæ Pith. Sed in illis verbis mendum subest: & si quid coniecturæ meæ proficiunt, putauerim reponi oportere: Velímque si tam facile factu est, &c. Hæc autem verba inde lucem capere existimo. Solebāt Senatores adiuuari in editionibus ludorum & sumptibus á Principibus, vt docet idem Symmachus lib.4.epist.11. Honorio (ait) diuinę stirpis Augusto benefaciendi semper addis calorem, docésque inuictum Principem Senatoriam mediocritatē muneribus incitare. Sed & leonum coëmptio, quibus vtebantur in spectaculis, non nisi veniâ petitâ á Principe fiebat, vt arguit idem author lib.7.ep.122. Adde si placet (ait) quod à me postulatum tenes, vt aliarū Libycarū mihi emptio sacrâ authoritate præstetur. Nā ibi ferarū Libycarū nomine leones intelligit, queādmodum etiam li.2.epist.75. cùm

cùm ita ſcribit: Et de leonibus fama conticuit, quorũ aduẽtus poſſet efficere, vt vrſorum defectum congreſſio Libyca cópẽſaret. Nã ſæpe leones exhibitos in ſpectaculis docet Capitolinus in Antonino philoſopho, Vopiſcus in Probo, & Annęus Senec. lib. de breuit. vitæ c.13. Cæterùm quo exemplo Symmachus Libycas vocat, eodẽ etiã alij authores, Africanas dixerunt, pro feris Africanis ſcilicet, vt Suetonius in Caligula c.18. vbi malè vulgò legitur, Africanorũ venatione. Scribẽdũ enim eſt Africanarum, vt rectè quidam codices habent. Cui addendus eſt Plin. lib.6. ep. vlt. *Suetonius. correctus.*

Fractas ſine laqueo fauces. Quod hîc de ſeruis refert, qui cùm intelligerẽt parari ſe ſpectaculo ſanguinolẽto, ſibi fauces eſtregerũt: ne ludibrio ſcilicet inſaniẽtis populi exponerẽtur, & miſero cruciatu ſpectatorũ oculos explerẽt: id inquam in memoriã reuocat, quod Seneca ſcribit li.x. ep.xi Germanum quendã, cùm ad matutina ſpectacula pararetur, & fortè ſeceſſiſſet ad ventrẽ exonerandũ, lignum quod ibi ad emundãda obſcœna adhærẽte ſpongia poſitũ erat, totum in gulam farciſſe, ſibíque præcluſis faucibus ſpiritum eliſiſſe. Et paulò pòſt narrat aliũ ceruicẽ circumactu rotæ fregiſſe, ſicq́; parati pœnam ſpectaculi effugiſſe.

Cornelius etiam Tacitus lib. xv. Annal. refert Epicharim vinclo fasciæ, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellæ restricto indidisse ceruicem, & spiritum expressisse corporis pondere connisam, vt cruciatus, ad quos retrahebatur, vitaret. Nec dissimile factum est Herennij Siculi, qui cùm in carcerem duceretur, in postem illiso capite in ipso ignominiæ aditu concidit. Author Valerius lib. 9. c. 12.

AD EPIST. 52.

Nomẽ inane. *Nos legum inane nomen vocamus.* Secutus vestigia v. c. ita conieci emendari oportere. Nam exaratum in eo inueni, Nos legomina ne nomen vocamus. Nec erit vllus, vt opinor, qui non hanc coniecturam adprobet. Nomen verò legum inane dixit, quia nullius ferè authoritatis illæ apud suos euilescerent. Quomodo alios authores frequenter locutos animaduerti. Cuius rei exempla chartæ commendabo, cõfirmandæ emendationis caussa, tum quòd alij id non obseruarint. Alcimus Auitus libro 6. de vxore:

Sic captiua thori cùm portet nomen inane
Coniugis, & vanâ dicatur imagine consors
Sola iugo premitur.---

Plinius in Panegyr. In Principum domo nomen tantùm amicitiæ inane irrisúmq;

mane-

manebat. Et lib.8. ep.vlt. quid esse tribunatum putes, inanem vmbram & sine honore nomen. Boëtius lib.3. de consolatio. Prætura magna olim potestas (Sic lege, nō vt vulgò, Præfectura) nunc inane nomen, & Senatorij census grauis sarcina. Lucanus lib.5. *Boëtius correctus.*

Addidit & fasces aquilis, & nomen inane,
Imperij rapiens.- -

Diuus Ambrosius lib. de dignit. sacerd. c.3. quod sumus professione, actione potius quàm nomine demonstremus: vt nomen congruat actioni, actio respondeat nomini, ne sit nomen inane & crimen immane. Horat. lib 1. ep.17.

- -aut virtus nomen inane est,
Aut decus, & precium rectè petit experiens vir.

Seneca lib.1. de Clem. cap.9. agmen nobilium non inania nomina præferentium, sed eorū qui imaginibus suis decori sint. Cornelius Tacitus lib 6. Annal. in fin. neque penes Arsacidem imperium, sed inane nomen apud imbellem externa mollitia. Et lib.4. histor. attollerent tantùm oculos, & inania legionum nomina ne pauescerent. Sidonius Apollin. in Paneg. Auiti:

- - Flammis, ferro, feritate, rapinis
Delebant, pacis fallentes nomen inane.

Simphosius Gallus in lib. ænigmatum de monumento loquens:

Nomen habens hominum post vltima fata remansi,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.

In constitutionibus principum id etiam obseruare est. Nam Zeno in l.neminē,64. C. de Decurio. ne tamen indulti honoris inane nomen retinere videantur, dignitatum titulis potiantur per substitutos. Et Constantius in l. 40. C.Theod. de Decurionibus.Curiales plerique ad inane vocabulũ militiæ cucurrerunt. Sed & scitè Synesius Episcopus ep.136.cōqueritur, quòd suâ ætate nihil præter nudũ nomē Athenæ haberēt: ὡς οὐδὲν (ait) ἔχουσιν αἱ νῦν Ἀθῆναι σεμνὸν, ἀλλ' ἢ τὰ κλεινὰ τῶν χωρίων ὀνόματα. His etiam non malè illud quadrabit, cum nil nisi nomen alicui derelictum dicimus, quod habere speciem prouerbij videtur. Saluianus lib.4. de prouid. Dei: Sciunt hoc Hispaniæ, quibus solum nomen relictum est. Author Paneg.Maximiano dicti: Illa gens propè omnis extincta est,& penè cum solo nomine relicta, quo seruiat. Laberius apud Macrobium Saturn.2. c.7. Sepulchris similis nil nisi nomen retineo. Et Licinius Caluus apud Titũ Liuiũ lib.5.
ab

ab V.C.me iam non eundem(ait)sed vmbram nomenque P.Licinij relictum videtis,vires corporis effœtæ, sensus oculorum atque aurium hebetes, memoria labat,vigor animi obtusus.

AD EPIST. 74.

Cùm in iudicio Præfecturæ. Ita emendaui. Nã in v.c.erat, Profecturæ,errore creato ex notis, quo etiam hodie laborat carmen Iuuenalis Satyr.6.vbi est. *Iuuenalis correctus.*

Profectura domo Sicula non mitior aula.

Consului multos manuscriptos,sed in illis idem lapsus erat,nec est vllus qui carmini idoneum sensum affingere potuerit. omnino autem reponendum est:

Præfectura domus Sicula.---

Atque hanc emendationem certissimam, petitámque ex v.c.debere ingenuè me fateor P.Pithœo,summo Galliç nostrę ornamento, eiúsque oraculi factum me esse interpretem gratulor. Vt autem ad Symmachum redeamus, cõiecturam nostrã adiuuat, quòd hîc de accusatione Senatorum agitur. Cuius quidem rei notio ad Præfectum vrbis propriè pertinebat,quod idem author docet infrà lib.10.cùm scribit,certa esse officia omnium potestatum, sed Præfecturæ vrbanæ proprium negocium esse,

Senatorum iura tueri. Verùm id apertiùs multò colligitur ex l.vlt. C. Theod. de iurisd.om.iudic.quæ nominatim cauet Præfectum vrbi nō posse cognoscere de caussa criminali Senatoris, nisi adhibuerit in consilium quinque Senatores non electos, sed sorte ductos, ne de capite atque innocentia alterius iudicio electi iudicēt: & addit id iampridem statutum fuisse. Sanè l.13.eod.C.Theod. de accusatio. ostēdit etiam quinqueuirali iudicio finiri apud Præf. vrbi crimen institutum aduersus Senatorem, vetátque spectatos iudices sponte delectos adhiberi, sed tantùm sorte ductos. Eius rei imago quædam & species cernitur apud Cassiodorum lib. 4. Var.ep. 22. quo loco Theodericus Rex iubet, Argolicum Præfectum vrbi quinque Senatoribus adhibitis, de crimine Basilij atque Prætextati cognoscere, qui artis sinistræ, id est magicæ,rei deferebantur. Sed & Valentinianus & Val. in l. 10. C. Theod de malefic. quia ex ordine Senatorio maleficiorum inuidia quidam stringebantur, ideò illa negocia vrbanæ Præfecturæ discutienda remittere sese inquiunt. Et inde est quòd idem Cassiodorus lib. 6. in form. Præf.vrb. scribit Præfectum vrbi, Senatorū esse præsulē,& apud eū Senatores trepidare,

De quinqueuirali iudicio in caussis Senatorum.

re,proprias caussas dicere. Quòd si quando eiusmodi quæstio incideret, quæ commodè definiri à Præfecto vrbi non posset, ad Principem recurrendum erat, vt est relatum eadem l.10. de malefic. Cæterùm quandoquidẽ quinqueuiralis iudicij mẽtio facta est,addamus peculij vice rem notatu dignam.Extat locus apud Plin.lib.29. c.1.qui sic habet, De exilio verò non nisi è die 45. quinque electis viris datur tabella: alij codices vulgati sic: non nisi die 40. quinque electis,&c. Ex qua lectione viri doctissimi efficere voluerunt, quinqueuirale iudicium locum obtinere in ciuem quencunque accusatum.Et tamẽ id apertè refellitur testimoniis antea prolatis, quæ arguunt quinqueuiralis iudicij formam tantùm obtinere in caussis criminalibus Senatorum. Quid igitur hîc sequemur? Si ad arcanos & mysticos libros recurrere voluerimus,scrupulum nobis illi eximent. Nam in vetusto codice diui Benigni Diuionensis ita disertè scriptum reperi: De exilio verò non nisi de 45. electis viris datur tabella. Iam ergo locus ille suo nitori reddatur, ne studiosis amplius crucem figat. *Plinius correctus.*

Publicæ disciplinæ. Sic fuit emendandum ex vestigiis v. c. Eo modo emendationem *Disciplina publica.*

publicæ diſciplinæ dixit l. 1. D. de Offic. Præf. Præt. A.Gellius lib. 18. cap.3. ætatis dignitatíſque maieſtate tanquam arbitros & magiſtros publicæ diſciplinæ verebantur. Apuleius lib.4.de Aſin.aur. de Cupidine loquens, Malis ſuis moribus, contempta diſciplina publica, flammis & ſagittis armatus per alienas domos nocte diſcurrens, & omnium matrimonia corrumpẽs, impunè committit tãta flagitia. Theodoſius Nou. de reddito iure armorum: Aduerſus hoſtes,ait,ſi vis exegerit,ſalua diſciplina publica,ſeruatáque ingenuitatis modeſtia, quibus potuerint vtantur armis. Et Saluianus lib.7. de vero Dei iudicio: Hoc prouidebant procuratores, ne publicæ paſſim diſciplinæ oculos ciuitatis ſcelera polluerent.

AD EPIST. 78.

Qui ſpectatus mihi. Ita vulgò. v.c. habet: qua expectatus mihi. Eodem exẽplo ſuprà lib.1.epiſt.31.vbi eſt vulgò:vir quantũ eſt in terris hominum ſpectatiſſime: erat in v.c. & in libro Pith.expectatiſſimè.

Comitate parem ſentiat. v.c. communitate parem, vt etiam eſt in editione Scotti:nec illud temerè reiiciendum. Sic veteres editiones Eutropij habent lib. 8. vbi de Traiano: Amicis enim culpantibus, quòd cir-

Eutropius notatur.

ca

ca òmnes nimis communis esset, respondit talem se Imperatorem esse priuatis, quales esse Imperatores priuatus optasset. At in multis recentibus libris, pro communis, repositum fuit, comis. Atque hic locus admonet, vt emendem locum vulgò corruptum apud Vegetium lib. 2. cap. 9. in quo sic: à quibus non tantùm binæ legiones, sed etiam plures numero gubernantur. Proprius autem iudex erat Præfectus legionis, habens communem primi ordinis dignitatem. Ego scriptum vidi in antiquo codice, cuius anteà memini: sed etiã plures numeri. Et deinde: habens comitiuam primi ordinis dignitatem. Quod verissimum est. *Vegetius correctus.*

AD EPIST. 79.

Vt eum sancto pectori tuo. Particulam, sancto, addidi ex v. c. quæ vulgò desiderabatur. Solet Symmachus ita loqui: vt lib. 7. ep. 51. trado enim sancto pectori tuo fratrem meum Seuerum. & ep 105. oro vt in curã sancti & fidelissimi pectoris tui &c. Et existimo Ennodium Ticinensem ita scripsisse in epistola quadã ad Adnodatũ: Vos salutationis meæ obsequia pro sancti pectoris vestri puritate suscipite. At in excusis libris perperàm scriptũ est: pro sancti *Sanctum pectus.* *Ennodius correctus.*

Prætoris vestri. Quid enim hic Prætor significat? Est verò religionis & amicitiæ sedes in pectore. Annæus Seneca lib.6.de benefi.cap.34. In pectore (ait) amicus, non in atrio quæritur. Illò recipiendus est: illic retinendus est, & in sensus recondendus. Idem etiam Symmachus lib. 4. epist. 42. nostra charitas abdito pectorum recondatur: & epist.60. qui sciam in pectoribus sedem esse religionis. Idem lib. 10. epist. 25. dignum est igitur, vt qui in pectoribus omnium manet, sit in ore plurimorum.

AD EPIST. 80.

Vt eius nomine dyptica & apophoreta. Sic puto legendum, non autem, vt eius homine dyptica: vt est in v.c. quibus in vocibus sæpè erratum fuit: quod exemplis nouis probare possem, nisi in aliud scriptionis genus id differrem. Idem author lib.5.ep. 54. ad te dypticum candidati, & apophoreticum librarum argenti duarum per hominem tuum misimus, approbare cupientes editioni te nostræ non animo defuisse: vbi tamen malim leg. non omnino defuisse. Et lib.9.epist.109. non aspernabere vt æstimo dyptici & apophoretici oblationem. Neque enim graue est verecũdiæ tuæ selennia & votiua suscipere. In hac autem voce dyptici error etiamnum hodie

Symmachus correctus.

hodie extat apud Prudentium, vt monuit Giphanius in Lucretium. Nam libellum quo tetrasticis nouum ac vetus testamentum ille complectitur, vocandum esse cēset, dypticum, quando in veteribus libris & in vita Prudentij apud Gennadium sit, dittocheum, & chirotheū, quæ verba falsa videntur. Voluit enim dyptici nomine, intelligi duplices tabellas noui ac veteris testamenti. De apophoretis ita diuus Ambrosius in exhortation. ad virgines, statim in principio: Qui ad conuiuium magnum inuitantur, apophoreta secum reportare consueuerunt, &c. Suetonius in Caligula capite 55. Agitatori Cithico comessatione quadam in apophoretis vicies HS. contulit. Prudētius.

AD EPIST. 82.

Nubem inuidiæ. Sic lege: Nam & ea forma Symmach. lib. 7. ep. 75. dixit nubem iniuriæ tergere: Valerius lib. 3. nube infamiæ castitatem obscurare. Paulinus ep. ad Seuerum, curarum terrestrium nube circundari. Cassiodorus Var. 3. epi. 44. mendacij: nubem. Virgil. 10. Æneid. belli nubem. & Paulus Orosius lib. 5. c. 24. belli nebulas in magna malorum nubila coituras.

AD EPIST. 86.

Partem pretij emptor abiurat. Ita v. c. & li-

ber Frobennij: sed exemplar Scotti legit, partem proteruus emptor abiurat, cui etiam consentit codex Pithæi. Proteruum verò emptorem vocat, quem Valentinianus Nouell. 10. de confirm. his quæ administ. improbum emptorem dicit, & l. damus, Cod. Theod. de his quæ administra. illicitum ac detestandum, & l. vl. eod. Cod. ne Christ. mancip. impiissimum. Abiurare verò est, rem creditam periurio negare: quâ voce vtitur Virgilius 8. Æneid. Sallustius, & Constantinus in l. 2. Cod. Theod. de bon. vacant. Et sæpè Ennodius, apud quem tamen in epistola ad Constantium lego: Sui impugnator est, quisquis elucubratis sermonibus, linguæ cultum prædicat abiurari. Nam vulgò est, adiurari: perperàm.

Ennodius correctus.

AD EPIST. 87.

Vt communia pignorum. v. c. legit, pignora: aliæ schedę, pignerum, quo verbo liberos intelligit, vt aliàs sæpè. Agrętius de orthog. Pignora rerum ait, pignora filiorum & affectionum. Communia autem pignorum dixit loquendi modo sibi familiari. Vide notas ad ep. 71. lib. 6.

NOTÆ

NOTÆ AD LIB. III.

AD EPIST. 5.

Vbi eadem partium iura sunt. Totum hũc locum ex fide v.c. suo nitori restitui: nisi quod ille habebat, iussa sunt: ex quo effeci, iura sunt: nisi quis malit, iusta sunt. vulgati codices hæc deprauata sic exhibebant: Vbi eandem partium imaginem propositæ res postulant. Mitto, &c. Exemplar Pith. Vbi eandem partes imaginem propositæ rei postulant. Sed lectio quam excudendam curaui, longè aptior est. Idem author lib. 4. epist. 7. Sed vt imagine mihi vti liceat, &c.

Et inania simulachra caussarum. Propriam coniecturam secutus, audacter ita reposui. nam mendum suberat in libris omnibus. Vetus codex habuit, & annia simulachra. Vulg. libri, & omnia simulachra: nisi fortè quis malit legere, & annua simulachra. Caussarum autem simulachra vocat eodem schemate, quo simulachra vindemiæ celebrare dixit Cornel. Tacit. lib. 11. Annal. & syngraphas ac cautiones varia habendi simulachra, vmbrásque quasdam auaritiæ laborantis. Annęus Seneca lib. 7. de benefic. cap. 10. Sic M. Tullius li. 1. Offic. simula- *Simulachra.*

chra virtutis in hominibus ait esse, & lib. 10.epist.1.ad Plancum, nec leges esse, nec iudicia, nec omnino simulachrũ aliquod ac vestigium ciuitatis. Plinius in Panegyr. inaneis currus & falsa simulachra victoriæ. Capitolin⁹ in Maxim. simulachra bellorum agere. & Ennodius in Paneg. congressionis simulachro atteri ac figura certaminum. Et epist. ad Ioannem, dicendi simulachra meditari. Et ad Liberium, mutuam charitatem, ingrati simulachrum repræsentare. Denique ad Senarium, odiorum simulachrum esse non aperire quod diligas, contestatione sermonis.

Videre. *Videro quæ.* Ita rectè v.c. vulg. video, malè. Nam sic aliàs locutus est author: vt hoc lib.3. epist.5. Videro quæ tua futura sit in referendo sermone curatio: & lib.1. epist. 1. quid facto opus sit, ipse videris. Et lib.4. epist. 67. Videro quid iustitia temporum. Tullius 5. Philipp. quid concupiscas, tu videris: quod concupiueris certè habebis. Et ad Atticum: Sed hoc fortuna viderit, quoniam consilio vti non licet. Ennodius Eugeneti, Videro vtrum dispendium charitati inferat sermo rarior.

AD EPIST. 10.

Vestis decenter induitur. Sic editio Frobennij. liber Pithœi, induta est. Sed in meo

v.c.

v.c.est, vestis decēter indutui est.quod rectum est ac antiquum,cuiusmodi locutiones sunt in deliciis Symmacho, & aliis etiam authoribus optimis.Nonius Marcellus lib.de gen. vel col. vestim. Castula est palliolum pręcinctui : Apuleius lib.2 Florid.habebat, indutui ad corpus tunicā interulam. Et Cornel. Tacit.lib.6. dixit gerere vestem iudutui. Sic apud Cicer.Tusc. 5.mihi amictui est Scythicum tegmen.

Videro quid. Ita v.c.vulgò,video : Vide notas ad ep.5.hoc lib.3.

AD EPIST. II.

*Verborum stillat auro.*Ex varietate lectionum,hæc animaduersione dignior est,quā reperi in v.c. verborum stellatur auro. Eleganter sanè,& ausim Iouem lapidem iurare ita authorem scripsisse. Nec eius generis exempla desunt.Nam & Plin.li.10.c. 67.Salamādram animal lacerti figurâ stellatum vocat:& li 31.c.2.fontem bullis stellantem.Ouid.lib.1.Metam.stellantes gemmas.Martial.lib.2.Epig.29.stellantē frontem. Sic Trebell. Pollio in Gallienis duobus, auratos constellatósque balteos nuncupat,id est, insignitos veluti stellis. Ammianus Marcel. initio lib.19. vniuersa,ait, quæ poterant videri armis stellantib. coruscabant. Marius Vict.lib.3. in Genesim: *Stellare.*

---Siccóque liquore
Dispensata suis stellant incendia tectis.

Sic enim legendum est. Sed & Virgil. lib 4. Æn. stellantem iaspide fuluâ ensem dixit, pro vagina scilicet gladij gemmata. Nam ita ille locus accipiendus est. Ex quo pendet interpretatio horum versuum apud Iuuenalem Saty 10.

--gemmas ad pocula transfert
A digitis, quas in vaginæ fronte solebat
Ponere Zelotypo iuuenis prælatus Hyarbæ.

Stellatum præterea Cepheum ait Tullius 5. Tusc. pro, inter sydera relatum.

AD EPIST. 12.

Tulliano segmentatæ auro. Ita disertè v.c. segmentatæ, id est, variegatæ & distinctæ. Symmachus lib.4. epist.42: alba velamina non segmentati amictus fidem vestiant. Iuuenalis Saty.2.

Segmenta quæ. *Segmēta & lōgos habitus & flammea sumit.*

Et Saty.6.

Et segmentatis dormisset paruula cunis.

Arator poëta de habitu Pontificis in Exodo præscripto:

Qui segmentatus mediis altaribus adstat.

Valerius Maximus lib.5.c.2. permisit quoque his purpureâ veste & aureis vti segmētis. Ouid.

Quid de veste loquar, id non segmēta requiro.

Apud

Apud Sidon. Apol. li. 8 ep. 6. crepitantia segmenta legimus. Et quidem Isidor. in etymologiarum libris, segmentatam vestem definit, quæ sit zonis quibusdam & quasi præcisamẽtis ornata. Vide Turneb. aduer. lib. 4. c. 23. & lib. 15. c. 17.

Nostrum senis assa temporis Spoletium dato. Sic v. c. non tamen sine suspicione mendi.

AD EPIST. 13.

Dum epigrammata componis, fallitur. v. c. sic habet, dum epigrammata oblatis lucis aut omnibus facis, fallitur, &c. Quæ scriptura mouet me, vt reponẽdum existimẽ, oblatis lucis aut numinibus facis. Nam & video Plinium coniungere religionem lucrorum atque numinum, in Pane. Atque inter hæc, ait, piâ mente adire lucos, & occursare numinibus. Vetus etiam poëta:

Tu fortè in luco lentus vaga carmina gignis.

AD EPIST. 21.

Siquidem semper fieri amat vt. Ita v. c. vulgò, quod siquidẽ semper fieri amat, habitum, &c. Malè in quibusdam schedis, quod si quidã semper ferè amat. Dixit enim fieri amat, vt lib. 6. epist. 66. quæ vt fieri amat in maius præsentia nunciauit. Ea loquendi ratio ducta est à Græcis, qui φιλεῖ γενέσθαι, id est, fieri amat, pro, solet fieri, vsurpant. Nec exemplis optimorum authorum id *Fieri amat*

caret. Ausonius in Paneg. statim in princ. Gratias ago (ait) verùm ita vt apud Deum fieri amat, sentiendo copiosiùs quàm loquendo. Ammianus Marcell. lib. 16. vtque in rebus amat fieri dubiis, eosdem lenius increpas Cæsar, Quò, inquit, cedimus, viri fortissimi? An ignoratis fugam, quæ salutē nunquam reperit, irriti conatus stultitiam indicare? Idem lib. 17. in princ. vt enim rebus amat fieri dubiis & turbatis, &c. Prudentius:

Duplex lege meâ per mutua fœdera sexus
Gignere amat sobolem.

Vt habitum mentis de amicorū ore ducamus. Hæc est recta scriptura v.c. In vulgatis anteà libris erat, de amico rumore. Nam etsi verissimum sit animos malo nuncio consternari, & contrà læto recreari, vt author noster lib 3. epist. 45. Quid præclarius famâ, cùm lætis nunciis rigat aures & mentes bonorum. Et Sidonius Apollin. li. 4. ep. 12. naufragioso pelago, ait, conformis est motus animorum, quippe cùm nunciorū turbinibus aduersis quasi propriâ tempestate confunditur. Sed tamen illa propriè huic loco non conueniunt. Nam innuit Sym. amicos ex habitu vultus & oris, mutuis adfici adfectibus: quia nimirum oculi, frōs & supercilia sermonis taciti vice funguntur.

gantur. Vultu (ait Fabius lib. 11. cap. 3.) plurima intelligimus, hicque sæpe est pro verbis omnibus. Sed & idem Symmachus suprà libro 1. epist. 28. scripsit mollem esse animum diligentis, & ad omnem sensum doloris argutum, quia vultu pietas lædatur, vt & dixit Tullius orat. pro Sexto Roscio Amer. Paulinus optimis versibus ad Ausonium scribens hanc sententiam complectitur, qui verbis authoris lucem adferunt: *Vultu pietas læditur.*

Cura mihi semper fuit, & manet, officiis te
Omnibus excolere, affectu obseruare fideli.
Non vnquam tenui saltem tua gratia næuo
Commaculata mihi est: ipso te lædere vultu
Semper, & incautâ timui violare figurâ.
Cúmque tua accessi venerans, mea cautiùs ora
Composui, & læto formaui lumine frontem,
Ne qua vel à tacito contractâ pectore nubẽ
Duceret in sanctum suspicio falsa parentem.

AD EPIST. 23.

Et multimodis. Ita fuit scriptum in v.c. & libro Pith. sed vulgò erat, multis modis: quæ antiqua scribendi ratio, ferè semper immutata fuit à typographis. Lucret. lib. 4.

Multimodis igitur prauas turpésque videmus,
Esse in delitiis, summóque in honore vigere,

Plautus in Bacch, multimodis meditatus egomet mecum ſum, & ita eſſe arbitror. Cornelius etiam Nepos in vita Themiſtocl. de cuius morte multimodis apud pleroſque ſcriptum eſt. Hoc quidem leue eſt: ſed qui in minutiis impunè fallere nos cœperunt, in ſeriis decipere non verebuntur. Facilè enim qui vitulum tulit, bouem feret.

Quæ calce & prelo. Totum hunc locum ſuppleui & auxi ope v.c. Nam vulgò imperfecta ſententia circunferebatur: in eodem tamen v.c. malè tarpetis, ſcriptum fuit, pro trapetis. Idque emendaueram, cùm poſtea confirmatum vidi ſchedis Pithœanis, quæ habuerunt: trapetis teritur bacca Sycioniis. Nam proculdubiò habuit author in mente verſum Maronis lib. 2. Georg. in fine:

Trapeta.

Venit hyems: teritur Sycionia bacca trapetis. Vbi Seruius, trapeta interpretatur molas oliuarias, & generis neutrius eſſe ait. In veteri tamen lexico ita ſcriptum legi: Trapetum mola eſt oliuaria: trapetæ molæ oliuariæ. hac voce vtitur Cato lib. de re ruſt. cap. 145. & Varro de re ruſt. lib. 1. cap. 55. Columella lib. 12. cap. 50. Sed & Iuriſconſultus in l. ſed addes, D. locati. trapeti funibus ſuſpenſi meminit.

Vestigia odora canum sagacitate. Ita liber Frobennij, sed v. c. & Scotti exemplar habent & dispungunt hoc modo: vestigia odorata, canum sagacitate.

Forenses rabulas. v.c. rauolas, quo nomine significari litigiosos togatos notum est ex Festo, Cicerone, Fabio, & Nonio.

Vt feriarum reliquiæ. Paulo aliter hæc cõcepta sunt in v.c. eo modo scilicet vt feriarum requie laboris fastidium tergeatur. Nec ego eam scripturam reiicio, quia feriæ ocij gratiâ concedebantur. Seneca li. de tranq. vitæ I. cap. vlt. Legum conditores (ait) festos instituerunt dies, vt ad hilaritatem homines publicè cogerentur, tanquam necessarium laboribus interponentes temperamentum.

AD EPIST. 24.

Quòd fortunæ tuæ pollucibiliter floruerunt. Ita rectè v. c. vulgò hæc sic concepta erãt. quòd fortunæ bona floruerunt, reiectâ voce, pollucibiliter: quia, vt opinor, insolens & noua videretur. O suaues librarij! Quas enim veneres non assequũtur tarditate ingenij, mera esse monstra credunt. Symmachus lib. 6. ep. 72. vt vobis pollucibilem victum vtriusque elementi ministret opulentia. Plautus in Comœdia Epidici: bibite, pergræcamini pollucibiliter. *Pollucibilitas.*

Tertullianus lib. aduersus Physicos in fine: quis sanctior inter vos nisi conuiuandi frequentior, nisi obsonandi pollucibilior, nisi calicibus instructior? Apud Macrobium lib.3.Satur. cap.17. pollucibiles cœnas dici legimus, id est, egregias & splendidas.

AD EPIST. 35.

Remunerandum me de Galatia polliceris. Ita v.c. vt etiam liber Scotti. Vulgò in editione Frobennij erat: me de audacia pollliceris, sed corruptè. Quid verò Galatiæ nomine designet, dubiũ est: recipit quidem hoc varias coniecturas. Nam potest legi: de Calantica, quod est tegmen muliebre Nonio. Potest & legi, Calatia: quam vetus lexicum gemmam esse scribit candidam & frigidam, duritiaque inuicta adamantis instar, adeò vt in ignem coniecta calescere nequeat.

Calatia.

AD EPIST. 39.

Medendi artem morbi. videtur legendum esse potius, morbo. quibus verbis facetè ludit in medicos, qui ita sæpe suis formulis ægrotos alligant, vt ab earum præscripto superstitiosè pendere, pœna sit ipso morbo acerbior.

AD EPIST. 40.

Esse principium. Ita vulgò, vt etiam v. c. in quo

in quo tamen fuit adnotatum aliàs legi, præcipuum: ſed id ineptè. Nam agere voluit de exordiis epiſtolarum, quibus ſolebant veteres crebrò nunciare, ſeſe rectè valere. Plinius lib. 1. epiſt. 11. Olim nullas mihi epiſtolas mittis. Nihil eſt, inquit, quod ſcribam. at hoc ipſum ſcribe, nihil eſſe quod ſcribas, vel ſolum illud vnde priores incipere ſolebant. Si valeas, bene eſt, ego valeo. Hoc mihi ſufficit: eſt enim maximum. Annæus Seneca lib. 2. epiſt. 15. Mos fuit antiquis, vſque ad meā ſeruatus ætatem, primis epiſtolis verbis adiicere, Si vales, bene eſt, ego valeo. Rectè & nos dicimus: Si philoſopharis, bene eſt. Valere enim hoc demum eſt. Sine hoc æger eſt animus, &c. *Exordia epiſtolarū.*

AD EPIST. 42.

Denuo literarum, &c. Hæc epiſtola licèt paucis verbis concluſa, multis tamen næuis deformata fuit. Quòd verò de debitore bonæ fidei hîc dicit, habet eam rationem, quia contractus fidei bonę exigit, ne debitor moras nectat, néve fruſtretur. Apud Ammianum Marcel. lib. 25. paulò poſt principium Iulianus ita ſuos alloquitur. Aduenit, ô ſocij, nunc abeundi tempus è vita impendio tempeſtiuum, quam repoſcenti naturę debitor bonæ fidei redditu- *Bona fidei debitor.*

rus exulto: non vt quidam opinantur, afflictus & mœrens, philosophorum sententiâ generali perdoctus quantum corpore sit beatior animus & contemplans quoties conditio melior à deteriore secernitur, lętandum potius esse quàm dolendum. Trãquillus in Augu. cap. 42. Eidem populo promissum quidem congiarium reposcenti, bonæ fidei se esse respondit. Eodem sensu illud etiam Senecæ exaudiri oportet, cùm in procemio declamationũ, de viribus suæ memoriæ agens: Nec ad complectenda tantùm (ait) quę vellẽ velox erat mihi memoria, sed etiam ad continẽda quæ acceperat fida. Nunc autem & ætate quassata, & longâ desidiâ, quæ iuuenilem quoque animum dissoluit, eò perducta est, vt etiã si possit aliquid pręstare, tamen aliquid promittere non possit, & diu ab illa nihil repetiui. Solebat bonæ fidei esse. Ergo cùm bonæ fidei debitor nullo modo solutionem differre, constitutum est iure ciuili, vt in illo contractu veniant vsuræ & fructus à tempore morę, l. videamus. 11. §. si actionem. & l. mora. §. in bonæ fidei D. de vsur.

Vacare non patior. Ita cum negatione scripsi ex v.c. vulgò enim deerat.

Vt indicia &c. Partim coniecturam, partim

tim vestigia vtriusque scripturæ secutus reposui. Sic infrà lib. 5. epist. 41. vt quod ex meis actibus voluptatis accipies, tuorum mutuâ insinuatione compēses. Vulgata lectio hæc fuit: Hoc autem mihi solùm præstabis, vt indicia prosperorum quę de me accipies, tuorum bonorum voluntate capessas. Vetus autem habebat. Hoc autem mihi solùm præstabit iste contractus, vt in iudicio prosperorum quę de me accipis, tuorum bonorum voluntatem compenses.

AD EPIST. 43.

In meo ære duco. Fuit hæc lectio v. c. cuius loco perperàm excusi libri habuerūt, in me reduco. Symmachus lib. 1. ep. 31. meritò processus tuos in meo ære duco. Et lib. 5. epist. 47. quam scio apud te pro magno ære censeri. Et lib. 8. ep. 16. receptúmque esse in familiam tuam Auxentium filium nostrum lectissimum iuuenem in meo ære duco. Sidonius Apollinaris lib. 5. ep. 9. in meo ære duco vir omnium virtutū capacissime. M. Tullius lib. 13. ep. fam. epist. 63. Sic in animo habui te in meo ęre esse propter Lamiæ nostri cōiunctionem. Idem lib. 15. ep. 14. Multi enim anni sunt, cùm ille in meo ære est, & à me diligitur. Non est igitur dubium quin ve-

tus lectio certa sit.

Bonis semper onerosa. Nam & si. Ita v.c. vulgò deprauatè legitur, bonis onerosa, manet si dignos.

Habes seculum virtuti amicum. Sic reposui ex fide v.c.& libri Pithœani. Nam vitiosè antea legebatur: Habemus dominũ virtuti amicum. Etenim proculdubiò id ad felicitatem seculi & temporis sui referri voluit, de qua aliquid dixi in notis ad ep.57. l.1. Eodem sensu lib. 10. ep.15. dixit. Facite vt omnes intelligant, si fortè desit rectoribus integer vigor & iusta conscientia, hominis culpam esse, non seculi. Plinius etiam non valdè dissimilia protulit in Paneg. de sui seculi felicitate agens: Salua est omnibus vita (ait) & dignitas vitæ. Nec iam cõsideratus ac sapiens qui ætatem in tenebris agit. Eadem quippe sub Principe virtutibus prę mia, quę in libertate, nec benefactis tantùm ex consciẽtia merces, sed etiam prę mia sunt &c. Theodahadus apud Cassiodor. lib.10. Var. epist. 11. Accusarentur secula, si talis potuisset latere familia. Et Latinus Pacatus in Panegyrico Theodosio dicto: Enimuero (ait) cùm leuiter cognitos, aut etiã simul visos iis honoribus ditas, quib9 & amici possent esse contenti, nónne omnibus vis probare amicum

amicum tibi esse, qui bonus sit? cuicunque quid publicè mandatum fuerit officij, præmium spondetur & redditur. Sibi humilitatem & tenebras suas imputet iacens virtus, quæ non obtulit se probandam. Quod conscientiæ tuæ sufficit, honoratus est, qui probatus.

AD EPIST. 44.

Cōcedo in leges tuas, & ἀρχαϊσμὸν scribendi non inuitus affecto. Sic restitui hunc locum ex fide & vestigiis scripturæ veteris libri. Nam editio Frobennij mendosè legebat: Concedo in leges tuas scribendi nō inuito affectu. In libro autem Scotti erat: Concedo in leges tuas laxiter scribendi non inuito affectu. Nec verò hac tantùm parte turpiter peccatum fuit, verumetiam in illis vulgatis editionibus huius elegantis epistolę partes, tanquam Penthei membra, dissectæ & sparsæ fuerant. Deinde vt error ex errore nascitur, temerè epistola 51. huius libri 3. assuta circumferebantur. Quæ omnia tam aptè inter se conueniebant, quàm Horatiana mulier, quæ supernè formosa in atrum piscem desinebat. Sed nos secuti veteris codicis optimi lucem, tam opacas tenebras discussimus.

Quibus Salij canunt. Rectè sic v. c. vulgò, quibus alij canunt. Alludit verò ad Salio-

rum carmina, in quibus antiquæ voces & ab vsu populi remotæ continebantur.

Augurales aues. *Et augures auem consulunt.* Sic v.c.& Liber Pith vulgò,& aues. De auguribus possent multa hic dici ex veterum monumẽtis. Sed tantùm de auguralibus auibus aliquot locos notabo. Ammianus Marcellin. li.15.Athanasium Episcopum (ait) eo tempore apud Alexandriam vltra professionem altiùs se efferentem,sciscitaríque conatum externa, vt prodidêre rumores assidui,cœtus in vnum quęsitus eiusdem loci multorum (Synodus vt appellãt) remouit à sacramento quod obtinebat.Dicebatur enim fatidicarum sortium fidem,quǽve augurales portenderent alites, scientissimè callens aliquoties prædixisse futura. Sic ille.Quibus adiungendum est quod de eodẽ Athanasio refert Sozom. lib.4. c. 10. hist.ecclef. Idem Ammianus Marcel.li.28. circa principium de Maximino vicario Pręfecturæ agens: Recalebant in auribus eius (inquit)parentis effata, quid augurales alites vel cantus monerent oscinum adprimè callentis, adúsque sublimia regimenta venturum, sed periturum ferro pœnali.Sic enim ibi videtur esse legendum. Cęterùm Plin. lib.28. c.2.scribit in augurum disciplina constare, neque diras aues, neque

que vlla auſpicia pertinere ad eos, qui quamque rem ingredientes obſeruare ſe ea negauerint.

In verba redeamus priſca. Suetonius in Aug. ca. 86. refert Auguſtum magno ſtudio reconditorum verborum fœtores, vt loquebatur, vitaſſe, eamque Tiberio non pepercíſſe, exoletas & reconditas voces aucupanti. Annæus Seneca lib. 10. ep. 115. Multi (ait) ex alieno ſeculo petunt verba: duodecim tabulas loquuntur, Gracchus illis, Craſſus, & Curio nimis culti & recentes ſunt. Ad Appium vſque & Coruncanum redeunt. Quidam contrà dum nihil niſi tritum & vſitatum volunt, in ſordes incidunt &c. Sed & apud A. Gellium lib. 1. cap. 10. Phauorinus vitio vertit adoleſcẽti voces priſcas & ignotiſſimas in quotidianis ſermonibus expromenti, quaſi cũ Euandri matre loqueretur. Demum admonet loquendum verbis præſentibus, viuendum moribus præteritis. Apud eundem lib. 16. cap. 10. refertur verbum cuiuſdam Iuriſconſulti, à quo cùm Gellius peteret quid ſibi vellet, proletarius (quæ vox deducta erat è duodecim tabulis) reſpódit (quomodo etiã hodie plures eiuſdẽ farinę, quibus ſordium odor quàm politioris literaturę gratior eſt) ſeſe ius Fauno-

Verborum priſcorum ſtudia.

rum & Aborigenum non didiciſſe, ſeque tantùm præſtare debere legum ac vocum earum ſcientiam, quib⁹ ſua vteretur ętas.

Præfabimur. al. præfamur. Seruius in illud Æneid. lib. 11.

Præfatus diuos ſolio rex infit ab alto.

Precationes in orationibus veterum. More antiquo (ait) Nam maiores nullam orationem niſi inuocatis numinibus inchoabant. Sicut ſunt omnes orationes Catonis & Gracchi. nam generale caput in omnibus legimus. Vnde per irriſionem ait Cicero, ſi quid ex vetere aliqua oratione, Iouem ego optimum maximum. Ita ille, quæ etiã repetit lib. 7. Æneid. in illud:

---- dij cœpta ſecundent.

Cornificius lib. 4. ad Herennium: Cùm Gracchus deos inciperet precari, curſim iſti impetum faciunt, Id eſt, cùm inciperet concionari. Valer. Max. lib. 1. in præfatione ad Valentin. Nam ſi priſci oratores ab Ioue Op. Max. benè orſi ſunt, ſi excellentiſſimi vates à numine aliquo principia traxerunt, &c. addatur his etiam locus Plinij, qui in Panegyrico ſtatim in princ. Benè ac ſapienter P. C. ait, maiores inſtituerũt, vt rerum agendarum, ita dicendi initium à precationibus caperetur: quòd nihil ritè, nihilque prouidenter homines ſine deorum immortalium ope, conſilio,

honore

honore auſpicarentur. Et Titus Liuius lib. 1. bonis potiùs ominibus, votíſque ac precationibus deorũ dearúmque, ſi vt poëtis, nobis quoque mos eſſet, libentius inciperemus: vt orſis tanti operis ſucceſſus proſperos darent.

Atque herbam dederim. Fuit hæc recta lectio v.c. Quod ſuaues librarij interpolarãt hoc modo: atque verba dederim, ſenſu præpoſtero. Quod ego non valdè miror, qui ſciã nihil aliud eos in animo habuiſſe, quàm vt nobis egregiè verba darent. Quod etiam effecêre lib. 7. epiſt. 61. Nam vbi legendum fuit ex v.c. quibus ego veluti herbam porrigens, cum veniæ petitione reſpondeo, ſcripſerant: veluti herba moriens, cum veniæ, &c. Sed ego intrepidè venuſtum & eruditum prouerbium ſuo authori reſtitui, reiectis prioribus ineptiis. Rogo te verò, candide Lector, num illi falſi crimen admittant, qui in bonis libris aliquid temerè mutant & affingunt? Sanè lege Corneliâ, potiùs quàm inani quæſtu, acriter caſtigandi ſunt. Porrò ſcitum eſt illud prouerbium, de quo ita Nonius: Herbam veteres palmam vel victoriam dici voluerunt. Virgil. Georg. lib. 3. *Herbã dare.*

---atque immemor herbæ
Victor equus.---

Festus Pompeius. Herbā do, cùm ait Plautus, significat, victum me fateor, quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium. Nam qui in prato cursu aut viribus contendebant, cùm superati erant ex eo solo, in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario tradebant. Ad quem Festi locum acutissimus & eruditissimus Scaliger notat neminem potuisse dici victorem, nisi prius quem vicisset, se victum fateretur, victorémque agnosceret, citatque ex fragmentis Seruij versum Ennij:

Qui vicit, non est victor, nisi victus fatetur.

Plinius lib.8.cap.5.de intellectu Elephantorum agens: namque pudor est, ait, victúsque vocem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Idem lib.22. cap.4. de corona graminea: dabatur hęc viridi è gramine decerpto, inde vbi obsessos seruasset aliquis. Namque summum apud antiquos victoriæ signum erat herbam porrigere victos. Hoc est terrâ & altrice ipsâ humo & humatione etiam cedere. Existimo prętereà huc pertinere verba Isidori lib 10. Ethym. Peruicax, ait, pro, ric dicitur qui in proposito suo ad victoriam perseuerat. antiqui enim viciam dicebant, quam nos victoriam. Credo quòd inde dicatur herba vicia, id est, victorialis.

AD

AD EPIST. 46.

Aßiduitas remedium facit. Sic vulgò. Sed v.c. habet paulò aliter, aſſiduitas medicinã facit: quo modo aliàs author loquitur, vt lib.9. ep.84. deſiderio meo facturas medicinam putaui. Et lib.10. ep.2. vt cùm Reipublicæ medicinam facis. Tullius etiam lib.14. epiſt. famil. epiſt.7. Ita ſum leuatus, vt mihi aliquis Deus medicinam feciſſe videatur. *Remedium facere.*

Indulgentius vtere. ſic vulgò. vetus codex habet, abutere.

AD EPIST. 48.

Superuacanei laboris eſt. Sic editio Frobennij. Sed liber Scotti habet, ſuperforanei laboris eſt: quod poſtremum etiam confirmatum reperi authoritate veteris codicis noſtri. Cur verò id ſit immutatum, neſcio, niſi quòd inſolens vox viſa fuerit, quã tamen alij authores vſi ſunt. Sidonius Apoll. lib.4. ep.11. Super his plura replicare ſuperforaneum ſtatuo. Ennodius ad Olybrium: Nunc confiteor, in literis veſtris ſuperforaneam cautionem mei æſtimator expaui.

Vt intelligat iſtam. Integram hanc ſentẽtiam repoſui ex v.c. nec dubitare quis poterit, quin ſentẽtia ſit argutior. In vulgatis autẽ libris ſic hæc cõcepta erãt: Vt intelli-

gat hinc honori suo aliquid accessisse.

AD EPIST. 55.

Te discedente. v.c. descendente: nisi quis malit, decedente. Sed & paulò pòst videtur scribendum, adhibitis alieni soli copiis. Nam in eod. v.c. est, indebitis. Copias autem vocat alimenta & annonas: vt in l. 4. C. Theod. de oper. pub. in l. 20. D. de cōpensat. apud Valerium lib. 5. cap. 1. & Cassiodorum Var. lib. 6. in form. 18. Præfecti annonæ. Inde copiari magno commeatu prędâque ingenti, apud A. Gellium lib. 17. cap. 2. & Nonium Marcellum, quod verbum castrense est, nec facilè apud alios reperitur. Macedonicorum autem commeatuum idem Symmachus meminit lib. 3. epist. 82.

Copia.

Ad salutem publicam genitus Imperator. Sic legendum est. Idem author lib. 10. epist. 28. vocat Principes defensores publicæ salutis: & epist. 22. eiusdem lib. 10. publicos parentes, & ep. 36. parentes generis humani. Sic apud Cassidorum Var. lib. 4. ep. 42. Theodericus rex sese parentem publicum esse asserit. Et aliquoties in vetustissimis memoriis Principes dicuntur esse nati bono Reipub. quemadmodum docui in notis ad epist. 43. lib. 1. Seneca lib. 1. de clem. c. 4. vocat Principes & reges tutores status publi-

Publico bono natus Imperator.

publici:& addit ita se induisse Reipublicæ Cæsarem, vt deduci alterum non possit, sine vtriusque pernicie. Nam vt illi viribus opus est, ita huic capite. Ammianus Marcellinus lib. 24. in principio, scribit à salute Principis velut filo pendere statum terrarum orbis. Et lib. 29. ait nihil esse aliud imperium, nisi curam salutis alienæ. Et lib. 30. in fine, iusti imperij finem esse vtilitatem obedientium & salutem. Denique idem in extremo lib. 29. profitetur disertè, salutem legitimi Principis propugnatoris bonorum & defensoris, vnde salus quæritur aliis consociato studio debere muniri cunctorum, cuius redimēdæ caussa à quæstionibus vel cruentis nullam Corneliæ leges exemêre fortunam. Quæ postrema verba pertinent ad l. 4. C. ad leg Iul. maiest. Sed & Paulus in l. 3. D. de offic. Præf. vigil. ait salutem Reipublicæ tueri nulli magis conuenire, nec alium sufficere ei rei quàm Cæsarem. Quamobrem non abs re Christiani orabāt pro magistratibus, Principibúsq; etiam paganis, vt docet Tertullianus in Apolog. & Arnobius lib. 4. in fine. Salus enim Principis priuatorum salus est.

Quid æternæ vrbi. Sic scripsi, cùm in v.c. esset, ternæ vrbi, spatio tamen vacuo reli- *Aeterna vrbs qua.*

cto literæ. Intelligit enim Romam, quam æternam appellare solet idem author lib. 10. & sæpè Ammianus Marcellinus lib. 15. & 19. & innumeræ constitutiones Principum. Inde proculdubiò lux adferenda est verbis Diui Prosperi Aquitanici Episcopi Regiensis, cùm in dimidio temporis cap. 7. ita scribit: Quis autem non intelligat, quam dicat ferentem poculum plenum execrationibus immunditiæ, & fornicationis totius terræ? Æterna cùm dicitur, quæ temporalis est, vtique nomē est blasphemiæ, &c. Animaduerti etiam Imperatores Romam appellasse vrbem æternabilem in l.3. C.Theod.de conlat.donat. eo scilicet exemplo, quo æternabilem domū suam vocant in l.5.eo.C.Theod.tit.de loc. fundor.& genitabile tempus cæli terræq́;, Varro lib.4.de ling.lat. & ocium voluptabile esse hominibus sedatis & placidis Ammianus Marcel. lib.23. & lib.31 Ausonius:

Aeternabilis.

Ignota æternæ ne sint tibi tempora Romæ.

Fuit hoc delirium Romanorum, vt nunquam imperium desiturum sibi fingerent, vnde apud Maronem Iuppiter:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Imperium sine fine dedi.---

Et tamen verum est quod ait Titus Liuius lib.

lib.2. Decad.1. id vnum ſcilicet venenum, eámque labem ciuitatibus opulentis repertam, vt magna imperia mortalia eſſent. Illud prætereà adnotare iuuat, vrbem Cōſtantinopolim, æternam dictam eſſe Nou. 3 de præd.ciuit.omn. illis verbis: & præcipuè huius æternæ vrbis, cui maiorem debemus fauorem. Nam ea Nouella data fuit Conſtantinopoli, vt ſubſcriptio coarguit. Cui rei ea eſt ratio, quia Conſtantinopolis noua Roma dicta eſt, teſte Socrate hiſt. eccl.lib.5.cap.8.& aliis locis pluribus conſilij Conſtātinopolitani primi. Roma autem vt dea celebratur, vrbíſque Romæ tēplum fuiſſe Romę refert Ammianus Marcell. lib.16. Spartianus in Hadriano, & Prudentius lib. 1. in Symm. & Cornelius Tacitus lib.14. Sed de cæteris eloquiis vrbi Romæ tributis, aliàs dicere eſt animus. Nolo enim notarum terminos excedere.

AD EPIST. 72.

Eſt autem ſequeſter ſermonis mei felix. Ita optimè v. c. quo modo loquitur lib.4. ep. 12. Nunc euentus optabilis veterum morū ſequeſtrum ſcriptis meis præſtitit. At vulgò hîc legebatur: Eſt autem ſermonis mei frequentator felix. *Sequeſter.*

AD EPIST. 73.

Infortunia proſcriptionis. Sic v. c. vulgò malè præſcriptionis. Symmachus autem infortunium proſcriptionis dixit, quod incõmodo proſcriptionis ingemiſcere Ennodius in Panegyrico. & quod l. 1. C.Th. ne ſine iuſ. Princ. triſtem vocat proſcriptionis tempeſtatem, & ſtylum proſcriptionis incurrere vel excipere. l. 7. & 15 eo. Cod. Theod. de bon. proſcript. & l. 57. eod. tit. de hæret. & l. vlt. eod. ne ſanct. bap. & Nouella Valent de ſepulc. quo modo etiã Seneca lib 1. de clem. cap. 14 dixit ad ſtylũ decretorium accedere. Tullius pro Cluentio cenſorium ſtylum vocat. & etiam Latinus Pacatus in Paneg. ſcribit, tyranni ſtylum & gladium teneri.

Proſcriptio

AD EPIST. 74.

Tamen in hoc. Ita v.c. & vulgati libri. malim legere, tametſi in hoc.

Ex noſtris oris deſiderare promptuario. Sic v.c. vulgò, ex noſtri moris. Sed id ferri non poteſt. Noſter author lib. 1. epiſt. 88. quorũ victorias (ait) ex mei oris promptuario Senatus audiuit. Et lib. 9. epiſt. 67. vt ornatiſſimæ linguæ tuæ promptuario nunquam deſit materia talium nunciorum.

Promptuarium oris.

Quid tibi inter rauca cornua eorum ſtrepitus blandiatur? Sic habebat v.c. & vulgati libri.

libri.Nec dissimulabo locum hunc ita cōceptum esse in codice Pith. Quid tibi raucorum cornuum strepitus blandiatur? At ego ausim omni pignore contendere reponēdum esse: Quid tibi inter rauca cornua coruorum strepitus blandiatur? Sensus est. Quid tibi inter media cornua, & castra versanti, lenocinari possit oratio mea tam inconcinna & illepida quàm coruorũ crocitantium strepitus? Nam sanè per rauca cornua tubas intelligit, quarum frequēs vsus in exercitu. Hincque colligimus Protadium, cùm hæc scriberentur, in castris versatum fuisse. Inelegantem verò scriptorem coruo cōparari non est nouum: cùm Persius in anteloquio satyrarum, poëtas coruos, & poëtridas picas cantaturas dicat melos Pegaseium, si modò illis spes nummi refulserit. Quo modo etiam Symmachus lib. 1. epist. 1. seipsum anseri, patrem olori canoro parē fingit. Sic quidem sentio. Quòd si quis acutior veriora protulerit, non inuitus illi herbam porrigam.

Musicæ facundiæ. Id est, peritiæ & elegātię literatæ. quo exemplo Terentius in prologo Heaut. & Hecy. musicæ studium & artem musicam tractare dixit, id est, dare operam comœdiis componendis. Sic Sidonius Apollin. lib. 3. epist. 13. vocat musicas

inferias, Epitaphium versibus scriptum: & lib. 4. epist. 3. Athenas Atticas appellat musásque musicas. Ennodius in epistolis ait musico stylo gaudia sua decere. Et vetus poëta inter argutos latices & musica labra Pierio nectare mentem perfundere. Cassiodorus in compendio musicæ. Musicam (ait) Clemens Alexandrinus à musis nomen habere æstimat, idque non abs re. quis enim nescit ob id à veteribus dictos ἀμούσους, quòd non modò à musica, verùm ab omni musarum commercio alieni qui essent, hoc nomine tanquam probro notarentur? Hæc ille. quæ postrema verba nõ extant in eius integro libro de musica, nuper cum Variarum libris excuso.

NOTÆ AD LIB. IIII.

AD EPIST. 4.

Post rei damnationem. Putaui me sic rectè emendasse reiectâ lectione v. c. habentis, post rei dominationẽ, vitiosè quidẽ vt videtur. Nam voluit author innuere dominatum fuisse Gildonem. Cuius historiã petere oportet ex Claudiano li. de bello Gildon. Paulo Vuarnefrido hist. misc. lib 13.

Gildo.

lib.13.& Orosio lib.vlt.Extant præterea aliquot leges in C. Theod. quæ ostendunt Gildonis, eiúsque satellitum bona ad ærarium Principis deuoluta fuisse,nimirum l. 7.& 9.de metatis.& l.16.& 19.de bon. proscript. Atque inde est quòd Gildonici patrimonij Comitem legimus in notitia Imperij Romani.

AD EPIST. 14.

Vt cœpti fœlicis auspicium à parente publico sumeretur. Hæc scriptura leui mendo contaminata fuerat in v. c. habebat enim duspicium , quod in auspicium commutaui. Alludit verò ad consuetudinem antiquorum , qui auspices in nuptiis adhibebant. *Auspicia, in nuptiis.* Vnde idem lib.6.epist.3. Sororem Pōpeiā olim viro maturam te aúspice in manum optat accipere. Valerius lib.2.cap.1. Apud antiquos non solùm publice , sed etiam priuatim nihil gerebatur nisi auspicio priùs sumpto: quo ex more nuptiis etiam nunc auspices interponuntur,&c. Tullius pro Cluētio : Nubit genero socrus , nullis auspicibus , nullis authoribus , funestis ominibus omnium. Quintilianus decl.291. Istud ego adulteriū quōdā manu meâ vinxi,& auspices adhibui.Corneli⁹Tacit⁹ lib. 15. de Nerone loquēs qui Pythagorę cuidā in modū solénium coniugiorū denupserat:

Inditum (ait) Imperatori flammeum, missi auspices duo, & genialis torus, & faces nuptiales. Sed & in lapide quodam Patauino hæc habentur: *COS. Aug. Pub. Claudio Quas. Aer. Antoninam Volumniam virginem volent. auspic. à parentibus suis coëmit, & IIII. fac. in dom. dux.* Denique Sixtus tertius Pontifex, quem sedisse Valētiniani temporibus putant, libr. de castitate, conqueritur sua ætate illum morem retētum fuisse. Nefandorum (ait) idolorū cultura omnis mali caussa est, initium & finis. Hæc in matrimoniorum celebratur auspiciis, quando certus auspicatur dies, quando coniunctionis hora signatur, quādo ne quid infausti ominis incurratur, sollicitâ & diligenti curâ seruatur. Et cū scriptum sit, non augurabitis, non auspicabimini, auguriis & auspiciis omnia digeruntur. Hæc Sixtus.

AD EPIST. 18.

Solet rusticus. Verba hæc vt excusa sunt, deprauata reperi in v. c. & sine præsidio alterius libri reponi vix poterunt. Nescio tamen an interea hæc emendatio mea, quæ solâ coniecturâ nititur, recipienda sit: Olet rusticus vini anhelitus. Ganeones autem sequitur grauedo suos,

Pri-

Primorem Senatus. De ociis Senatoribus concessis placet adnotare testimonium Theodosij in Nouel.8. ne Decur. ad Senat. dignit. Sic enim scribit ad Senatum vrbis Constantinop. Nam etsi ocio(ait)frui vos quodam tempore patiamur, ne labore videamini fatigari continuo, non tamē ideò cura vos deserit optimè regendæ Reipub. Suetonius narrat etiam Augustum statuisse,ne Septembri vel Octobri mense necesse esset in Senatum venire. *Feriæ Senatorum.*

Bibliothecula. Sic.v.c.at schedæ Pith.Bibliothecæ.Eodem exemplo speculam pro parua spe dixit li.8.ep.27. Plautus in Rud. Sic bonuscula l.29.C.Theod. de petitio. vt Sidonius Apollin.lib.9.ep.6.& ieiusculum idem Sidonius lib.5. epist.17. & Arnobius lib.4.sic mercedulam l.32. Cod.Theod. de Nauicul.

AD EPIST. 20.

O te beatum amice si vinceris. Ita scribendum fuit ex v.c.& ex editione Scotti: non autem, si viceris, vt legebatur malè in libro Frobennij.Nam id mens authoris postulat,qui tacitè ostendit ex officio naturæ & charitatis esse,vt magis parentes suis liberis quàm sibi consultum esse velint,neque molestè ferant se liberis inferiores videri omni virtutum & literarum honore.

Sanè in honesto certamine, victi etiam sibi gratulari debent. Idem author li. 4. epi. 39. Certamen mecum de amore eius ingredere, gaudebo si viceris. Et Ennodius ad Firminũ: Nos, ait, memini foederis certamina suscepisse, sed per quae mutuę vincamus charitatis officiis: & dum inter huiusmodi luctamina nitimur, & vinci ambo optemus & vincere. Sic ille.

AD EPIST. 28.

Semper quidem similis arentibus riuulis, &c. Hunc locum vt & alios quosdam Symmachi puta expressisse Ennodiũ Ticinensem in epistola ad Olybrium. Magnitudinis vestrae diues (ait) & elucubrata narratio mendicis limitibus nescit includi. Nec oris thesaurum quibuscunque arctari confiniis, magnorum more fluuiorũ riparum fraena contemnit.

Praeterea nihil argumenti suppetit ad propagãda quae scribimus. Ego ex iudicio ingenióque ita hunc locum audacter emendaui, cuius emendationis ansam praebuêre vestigia veteris & vulgatae scripturae. Nam vetus codex habuit, Nihil largae mẽtis appetit ad propaganda, &c. Vulgata verò lectio, Nisi largae menti suppetit ad prorogãda, &c. Ex illis verbis, largę menti, efficiendum esse credidi, argumenti.

Méque

Méque opinor rectè emendasse. Cuius tamen rei arbitros eos esse volo, qui in emendandis aliis authoribus peritiam aliquam consecuti sunt.

AD EPIST. 33.

In antro Cumano. In v.c. Camano, sed mendosè. Sic ĩ hoc li.4.ep.34. monitus Cumanos lintea texta sumpserunt. Huc autẽ pertinet quod Minutius Felix in Octauio scribit, Apollinem versus facere desiisse, eiúsque ambiguum defecisse oraculũ, cum & politores homines & minùs creduli esse cœperunt, id est, inualescẽte Christianâ religione. Prudentius etiam in Apotheosi, suauissimis versibus id complexus est, quos subiicere placuit, quia verbis Symmachi lucem adferunt. *Defectus oraculorum.*

Ex quo mortalem præstrinxit spiritus aluũ,
Spiritus ille Dei Deus, & se corpore matris
Induit, atque hominẽ de virginitate creauit,
Delphica damnatis tacuerũt sortibus antra.
Nõ tripodas cortina tegit, nõ spumat anhel⁹
Fata Sibyllinus fanaticus edita libris:
Perdidit insanos mendax Dodona vapores:
Mortua iam mutæ lugent oracula Cumæ,
Nec respõsa refert Libycus in Syrtibus Ammon, &c.

De defectu oraculorum scripsit Plutarchus. Sedq; religione Christianâ imbutus

non esset, certam caussam assignare non potuit, cur oracula siluissent.

AD EPIST. 74.

Sublimium varietati. Ita rectè v.c. in qua tamen mala manu, veritati, adscriptum erat: nihil enim hîc veritas proficit. Sanè aliquoties harum vocum similitudine grauiter peccatum animaduerti à librariis. Exemplum vnum proferam, quod nunc memoriæ occurrit, quódque à nemine adhuc adnotatum miror. Ælius Spartianus in Caracallo, vbi agit de cæde Papiniani: Scio (inquit) de Papiniani cæde multos in literas ita retulisse, vt cædis nō adsciuerint caussā, aliis alia referentibus. Sed ego malui veritatem opinionum edere, quàm de tanti viri cæde reticere. Hæc ille. at quò spectant illa verba veritatem opinionum? Nam quòd paulò antè dixit, alios alia retulisse, nónne satis id liquidò probat reponendum esse, varietatem opinionum? Nihil quidem veritate mihi antiquius. Sed hæc veritas, quam mendacia librariorum nō nimis acutorum supposuerunt, omnino repudiari debet. falsitatis enim plurimū in se continet, & si verum nos amamus, ipsamet est falsitas.

Ælius Spartianus correctus.

Alligasti sacramento. v.c. allegasti. sed excusi libri, alligasti. rectiùs. Sic Seneca in

Troade dixit, alligare fidem suam sacramento.& Symmachus ǰ·lib.4.ep.66.vincire fidem sacramento. Tullius lib.3.Offic. Nullum vinculum(ait)ad adstringendam fidem iureiurando maiores arctius esse voluerũt.Nemo autem benè iurat,nisi qui potest scire quod iurat. Iurare igitur,iudicium scientiæ,testimoniũmque conscientiæ est,vt ait D Ambros. ser.14.in Psal.118.

Lintea texta. Linteos etiam libros dici legimus apud Titum Liuium,& apud Vopiscũ in Aureliano. Et typum perticæ linteis descriptum apud Higenum lib. de limitib.constit.Inde in l.1.C.Theo.de alim. quæ inop.&c. Lex æreis tabulis,vel cerussatis, vel linteis mappis scripta proponi dicitur.

AD EPIST. 42.

Amor fictus. Ita leg.non,factus, vt est tamen in v.c. Addit paulò pòst, fidem alba velamina decere, quod anteà dixerat Horatius lib.1.carm.Ode 35.raram fidem albo velatam panno coli. Sed & canam fidem vocat Virg.lib.1.Æneid.apud quem tamen, antiquam, interpretatur Nonius, eodem sensu quo idem notat Varronem appellasse veritatem canam Atticæ philosophię alumnam. Seruius verò adiicit canã fidem dici,vel quia in canis hominibus inuenia- *Vestis alba fidei.*

tur, vel quòd manu albo panno inuolutâ illi sacrificaretur: vt nimirum ostéderetur quodam ænigmate fidem secretam esse debere, quod antea relatũ fuit in notis ad epist.54. lib.1. Existimauerim sanè potiùs candida velamina fidei tributa à veteribus fuisse, argumento innocentiæ, puritatis, & integritatis, cuius rei albus color symbolum non obscurum præfert.

Illos iuuent altera. Credidi me rectè emendasse, reiectâ lectione quam offendi in v.c. illam nimirum: Illos inuenit alterna. Sic mox subiungit author: Iuuet alios titulo sublimitatis attolli. Notum est quo sensũ iuuãdi verbum ab authoribus vsurpetur, vt apud Plin.li.5.ep.14. quàm me iuuat (ait) quòd in caussis agendis non modò pactione, dono, munere, verumetiam xeniis semper abstinui.

Quam suspici. v.c. habebat, suscipi: quod ego in, suspici, mutaui, postulante sententiâ. Idem error extat vulgò apud Aur. Cassiod. lib.1. dominantes iure suscipiunt. At libri veteres rectiùs habent, suspiciunt: atque hanc emẽdationem confirmant schedæ Pith.

AD EPIST. 50.

Solus duos aduoco. Particulam, solus, addidi ex v.c. quia elegantiam orationis adauget.

auget. Nec enim procliue est ab vno duos vinci. Catullus in carm. nupt. noli pugnare duobus. Et celebrato adagio à Platone in Euthidemo notum est, ne quidem Herculem contra duos depugnare posse.

AD EPIST. 51.

Te medio sanari. Liber Frobennij habuit, te medico saluari: Liber Scotti, te medico sanari: at noster v.c. vnica litera eleganter detracta, te medio sanari: eique lectioni nos facilè vindicias dedimus. Sic Ammianus Marcel. lib. 18. quasi dirimente medio quodam feciali. Cassiod. Var. 3. ep. 5. medius amicis iurgia atque discordias placabiliter finire dixit. Ennodius Ticinensis in ep. ad Pafronium: Scias (inquit) nulla cautione, nulla innocétia in ciuitate nostra, quæ Deo medio promissa sunt, custodiri: totum felicitati tribuitur, nihil amori. Sed & idem Symmach. lib. 6 ep. 5. Promisi autem (ait) media vnanimitate tua, decus nostrũ, si quis inter eos cõcertationis est, posse finiri. Apud Horat. li. 2. Ode 19. pacis & belli medium dici legimus: & apud Fabiũ l. 12. c. 8. sequestrem & mediã litium manũ, quendámque interpretẽ. Igitur hæc vox medij, pro parario, proxeneta, atque intercessore accipitur, nec mutari debet. Illud verò parergi vice adiiciã, medij vocẽ passim cor- *Medius.*

Symphosius correctus. ruptam esse in ęnigmatis Symphosij. Nam in ænigmate quo tabum designat, legitur vulgò:

In ligno vehitur modico quæ ligna vehebat.

Reponendum est, medio, pro, modico, vt legi scriptum in veteribus schedis. Denique ita apud Capitolinum emendandum est in M. Antonino: *Capitolinus emēdatur.* Verùm Cæsarem (ait) execto sub aure tubere septennem amisit, quem non plus quinque diebus luxit, consultúsque etiam medios, actibus publicis reddidit. Vulgò quidem legitur, consolatúsque etiam medicos actibus, &c. Sed id vitiosè, vt animaduertit doctissimus Lipsi⁹ in libris epistolicarum quæstionum. Nec assentior viro erudito, qui in suis ad Suetonium commentariis existimat legēdum esse apud Capitolinum, consolatúsque etiam amicos actibus &c. Iudicium enim Lipsij longè certius est.

AD EPIST. 52.

Paulisper hæsi. vet. cod. paulisper ac si. ex quibus verbis effeci, hæsi, apta sententia, vt opinor.

Fide bona. *Bona fide.* In v. c. literis inuersis erat, obna fideo, quod in bona fide mutandū censui. Bona autem fide idem est ac reuerâ, ac seriò. Senec. lib. 11. ep. 80. Nulli non virtus & viuo & mortuo retulit gratiam, si modò

illam

illam bona secutus est fide: si se non exornauit & pinxit. Idem lib. de consol. ad Albin.c.16.de disciplinis loquens: Consolabuntur illæ, ait, delectabunt illæ, si bona fide animum intrauerint. Tertullia. aduers. Hermog. Magna bona fide cæcitas hæreticorum est. Papinius Statius in præfat. li. 5. Syluar. qui bona fide deos colit, amat & sacerdotes. Sic denique loquitur Papinianus in fragmentis Pithæanis tit. de inc.nupt. Ei qui coniunctione sororis bonâ fide abstinuit, pœnam remitti palàm est.

Adiuuet destinata. Sic emẽdo ex vestigiis veteris scripturę habẽtis, adiuuit destinata.

AD EPIST. 53.

Fas fuerit. Scribendum fuit hoc modo, non autem, fac fuerit, vt erat in v. c. perperàm.

AD EPIST. 54.

Redi in habitum lætiorem. Sic v. c. vulgò paulò aliter: Redi in habitum animi lętiorem. Deo quippe authore, &c.

Sacris auribus edocendis. Vocem, sacris, ex fide v.c. addidi, quæ in vulgatis libris deerat. Sic idem lib. 10. ep. 34. apud aures feras locum posteà non habebit conuicta mendacij. Illâ igitur particulâ docemur, quoties fames, aut rerum penuria Romæ *Sacra Principũ.*

ingrauesceret (in qua multa murmura super inopia victui congruentium assiduè oriri solita docet Ammianus Marcel. li. 26.) petitum fuisse salutare remedium à Principibus. Cuius rei exemplum extat apud eundem Symm. hoc lib. 4. ep. 18. & lib. 10. ep. 48. Cæterùm Romani Imperatores consilio inconsulto sibi diuinos honores adrogarunt. Nam omnia quæcunque gererent pro sacri haberi voluerunt. Itaque passim in libris veterum, maximè in constitutionibus iuris legimus dici sacras aures Principis, sacra oracula, sacros affatus diuinæ sanctionis, diuinas subnotationes, sacrum numinis consistorium, sacrum responsum, sacras literas, cœlestia statuta, sacra scrinia, sacrum ærarium. Sacrum etiam nomen Imperatorum dicebatur: vt de Antoninorũ nomine scribit Capitolinus in Opilio Macrino, & Lãpridius in Alexandro Seuero. Hunc tamen morem auersabatur Tiberius Cæsar, qui quendam dicentem sacras occupationes eius, verba mutare iussit, & pro sacris laboriosis dicere coëgit, vt refert Tranquillus in Tiberio, cap. 25. Sed & aliquoties obseruaui Imperatores dixisse suis altaribus preces fusas fuisse, vel de suis altaribus rescripta impetrata. Cuius rei testimonia

Altaria. Principũ.

moniaextãt in l.8 .C.Theod.de suar.l. vlt. eod.C. de relatio. l. vlt. eo. C. de locatio. fund.& apud Valentinianum, Nou. 4 de testa.& apud Anthemium Nou. de his quę se ser.iunx.Inde illud Ennodij in Panegyrico, alloquentis Regem Theodericum: Propriis (ait) maiestas tua oblationem literariam dignetur altaribus. Eadem etiam audaciâ sacrarium sibi quoddam tribuunt iidẽ Principes, vt in l.1.C. Theod.de Quæstor. l.8.& vlt.eo.Cod.de legat.l.16. & 50. eod. C.de hæret.l.11.eod.de Pœnis. & in l. vlt.D. de muner. & honoribus. Ausonius in Panegyr.statim in principio.Atq. nõ in sacrario modò imperialis oraculi, qui locus horrore tranquillo,& pauore venerabili rarò eundem animum præstat & vultum:sed vsquequaque gratias ago,tum tacens tum loquens.Et alio loco,In illa verò sede, vt ex more loquimur,consistorij, vt ego sentio, sacrarij tui, &c. *Sacrariũ. Principu.*

In hyemem præcipitat Autumnus. Placet. Sic rectè v.c. quæ tamen interpolata circunferebantur in excusis libris. Etenim Froben, legebat:In hyemem præcipitatur. Placet tamen. Eodem exemplo apud Virgilium, Oceano pręcipitat nox.M.Tulli⁹ lib.de Legib.Fibrenus ex eo loco præcipitat in Lirim.& lib.de som.Scipio. loca vbi *Præcipitat*

Nilus præcipitat ex altissimis montibus. Plautus in Trinum. Nam qui in amorem præcipitauit, peiùs perit, quàm si saxo saliat.

AD EPIST. 55.

Sportulæ nuptiales. *Iacturam sportulæ tacere.* Non dubitaui ita scribere & emendare secutus mentem authoris. Nam in v. c. erat, sortulæ: Nemo verò dubitabit, quin certa sit emendatio, qui meminerit frequentem fuisse vsum apud veteres sportularum in nuptiis, quarum hîc fit mentio. Symmachus lib. 3. ep. 24. nuptialem sportulam dedisti. Et lib. 4. ep. 4. effectum in nuptialibus votis Deus præstitit. Nunc honor sportulæ suscipiendæ culmini tuo & more & amore soluendus est. Et li. 9. ep. 96. in duobus solidis ad te misimus sportulam nuptialem. Id etiam eleganti testimonio Apuleij confirmatur, qui apologia 2. de suo cum Pudentilla matrimonio agens: Ita (ait) placuerat in suburbana villa potiùs vt coniungeremur, ne ciues denuò ad sportulas conuolarent, cùm iampridem Pudentilla de suo quinquaginta millia nummorum expunxisset: eâ die quâ Pontianus vxorē duxit, & hîc puerulus est togâ inuolutus. Pli. li. 10. ep. 120. de diuisione sportularum: Qui virilem togam (ait) sumunt, vel nuptias faciunt,

ciunt, vel ineunt magiſtratum, vel opus publicum dedicant, ſolent totam bulen, atque etiam à plebe non exiguum numerum vocare, binóſq; denarios, vel ſingulos dare, &c. Fuit ſanè antiquus mos, aliquid ob introitum elargiri collegio, Curię, corpori, vt liquet ex l.7.C.de prox.ſac.ſcrin.& ex eodem Plin.li.10.ep.40.vbi de Theatro Nicenſ. & ex l.pen.§.vlt.& pen. D. de legat.3. vbi aliquid erogari dicitur pro introitu militiæ. Et pro introitu ſacerdotij apud Tranquillũ in Claudio, c.9. Inde fluxerunt ſportulæ Decurionum, quæ tamen aliquando remittebantur gratuito Decurionatu: quod aliquot antiquæ inſcriptiones docent. Sed & pro introitu Eccleſiæ presbyteri & clerici aliquando xenia conferebant: quod tamen eſt vetitum legibus Francorũ lib.1.tit.140.& concilio Aurelianenſi cap.10.apud Buchardum lib.3.c.117. Iuſtinianus Nou.56.& Nou.123.conceſſerat in maiori tantùm Eccleſia Conſtantinopolitana fieri inſinuationes ſiue ἐμφανιστικὰ, id eſt, ea quæ pro introitu clerici noui dare veteribus conſueuerant. Quid quòd etiam inter latrones morẽ hunc ſeruatum legimus? Etenim Hemus Thracius in latronum numerum cooptandus ita loquitur apud Apuleium lib.7. Aſin. En iſtam

Sportula ob introitũ.

sportulam (ait) imò verò dotem vestro collegio libens: meque vobis ducem fidelissimum, si tamē non recusatis, offero, breui temporis spatio lapideam istam domum vestram facturus auream.

AD EPIST. 59.

A te ius electionis. Pro, ius, v. c. habuit, eius: malè. itaque ius, scripsi, quæ vox deerat in vulgatis libris.

AD EPIST. 62.

Sacerdotales editiones.

Sacerdotij priuilegium. Leui errore hæc corrupta erant in v. c. in quo scriptum fuit, sacerdoti priuilegium. Constat paganos varia sacerdotū genera habuisse, quorum maior pars ex officio exhibendorum ludorum gratiâ, multas pecunias profundebat, vt non malè hoc loco scribat Symmachus, tenuioris fortunæ homines à sacerdotij onerib. excusari. Tertull. lib. de spect. cap. de munere: Transit hoc genus editionis (ait) ab honoribus mortuorum ad honores viuentium, quæsturas dico & magistratus, & flamina, & sacerdotia: & paulò post: Vt talia spectes, vt talib. exultes, quis tibi Prætor, aut Consul, aut Sacerdos, aut Quęstor de sua liberalitate pręstabit? Eius quidē moris aliquot vestigia notaui in iure ciuili. Nā in l. 1. C. de per. suc. patr. dicitur, si pater de suo patrimonio

monio muneris editionem filij nomine repromiſerit, & ſacerdos creatus ſit filius, onus erogationis commune omnium hæredum patris eſſe. Et lex vlt. C. Theo. de expenſis ludor: licèt pręſcribat, ne duorum ſolidorũ librata impendia excedãtur in exhibitione ludorũ, ne fortè inconſulta plauſorum inſania opes ciuium exhauriat. addit tamẽ id ſe cauere generaliter exceptis Alytarchis, Syriarchis, Agonothetis, & Aſiarchis, quorum nomen votiua feſtiuitatis ſolennitas dedicauerat. Sed & de ſacerdotiorum editionibus agitur l. 1. eo C. Theo. ti. de ſpectac. & l. 145. eo. C. tit. de Decur. Africanorum ſacerdotalium commeminit, & editionum, vt etiam l. 176. eod. C. & tit. quo loco vocantur feſti ac legitimi dies, & additur præterea multos propter pompam eorum dierum Carthaginem conuenire. Itaque l. vl. eo. C. Th. tit. de tyronibus ſtatuit à ſacerdotalibus Prouinciæ Proconſularis, (id eſt Africæ: nam ea ſic vocari ſolet in conſtitutionibus Principum, & apud Optatum Mileuitanum li. 3. & Victorem de perſec. Vuandal.) præbitionem tyronum non exigi debere. Maioribus enim (inquit) expenſis ſacerdotes fatigantur, in quarũ ſolatiũ indemnem eſſe conuenit dignitatẽ. Et quidem diuus Auguſti-

Proconſularis prouincia.

Auguſtinus notatus.

nus in fine epist. 5. huius consuetudinis mentionem facit. Nam de Apuleio Afro & mago loquens, inter alia sic scribit: An fortasse ista vt philosophus voluntate contẽpsit (malim legere, volũtariè) qui sacerdos prouinciæ pro magno fuit, vt munera ederet, venatorésque vestiret, &c. Non est igitur mirum si plures sacerdotij onera detrectarent, quæ ab inuitis suscipi nõ oportere definierunt Imperatores in l. 103. 109. & 168. C. Theodos. de Decurionibus. Cæterùm extat vetus inscriptio, quâ colligi potest, hos Prouinciarum sacerdotes ab honoribus & muneribus ciuilibus habuisse excusationem. *Veratio A.F. Pal. qui cùm priuilegio sacerdotij Cæsinensis munitus potuisset ab honoribus & muneribus excusari, præposito honore patriæ honorem ædilitatis laudabiliter administrauit.*

Et vnius hominis munimenta multiplica. Fuit hęc lectio v. c. sed mendum redolere mihi videtur: quamobrem sic potiùs hunc locum emendandum esse crediderim: & vnius nominis munimenta multiplicia: quasi dicat paupertatis nomẽ suâ vi suoque ambitu complecti vacationem omnium onerum publicorũ, & aduersus illa onera munimẽtum paupertatis varium esse ac multiplex. Ita ferè idem Symmac. li. 10. ep. 54.

54. vbi agit de Vestalibus. Nudum quodammodò nomen immunitatis requirūt, quoniam paupertate à dispēdio tutę sunt. Eadem etiam forma l.1. C.de sent.pass.ait nomen deportationis per se rerum omnium esse spoliationem. Et Valerius lib.2. cap.vlt.eum qui velit sanctum atque egregium ciuem significare, non alio quàm Catonis nomine debere definire. Sanè pauper instar est putei vacui & deserti, quem omnes aspiciunt & suo loco relinquunt, vt respondit Epictetus Hadriano Imperatori.Dio etiam Chrysostomus oratione 7. ait paupertatē rem verè sacrā esse tutámq;: quia nemo ferè pauperes iniuriâ afficiat,nō magis quàm qui caducea ferūt. *Paupertas tuta.*

AD EPIST. 63.

Annue verò longum. Totum hunc locum ita ex ingenio restitui, secutus & mentem authoris & vestigia veteris scripturæ. Sic enim scriptus codex habebat: An verò lōgum peregrinantis & electionis & precij iustam benignitatémque hominis opinionem blandam secutus, &c. Quàm autem rectè emendauerim,alij iudicabunt. Non semel autem ita locutus est : vt lib.9.epist. 18. promptissimâ beneficentiâ digneris annuere.Et epist.48. interest igitur amicitiæ nostræ,ne spes eorum qui me ad impetra-

tionem validum crediderint, derepta videatur. Quare si quid eorum posceret vtilitas, benignitatem adde iustitiæ.

AD EPIST. 69.

Et C.F.propter. Ita notarum compendio scriptum est in v. c. quæ sic interpretandæ videntur, & clarissimæ fœminæ propter. Huc verò accõmodari potest species leg. quisquis, 15. C. de rescin. vend. & l. ęde, 3 C. de locato.

AD EPIST. 71.

Ad lumin. indas. Quidam libri, ad illuminandas. Coniungenda est autem epistola 74. libri 5. & epistola 38. & epistola 39. infrà, lib. 10. quia eiusdem planè sunt argumenti, & sibi mutuò lucem adferunt. addenda est etiam lex vltima Cod. de discus. & lex 1. Cod. de ratiocin. oper. public. Illud tantummodò adiiciam argumento huius epistolæ 71. & epist. 64. infrà libr. 5. adductus, quæ discussionem pontis atque basilicæ simul coniunxit, existimare me emendandam esse epistolam 38. infrà libro 10. illis scilicet verbis: Super basilicę atque põtis immodico sumptu, &c. Nam in excusis libris ita tantùm legitur mendosè: Superba atque pontis. Nihil equidem hoc tempore probabilius meditari possum.

[r] *Symmachus emendatus.*

NOTÆ

NOTÆ AD LIB. V.

AD EPIST. 5.

In consortium festorum tuorum. Ita optimè habere mihi visus est vetus codex, & lib. Scotti. Editio autem Frobennij legebat, fastorum tuorum. vitiosè pro festo. quanquam meminerim Ammianum Marcellinum initio lib. 16. ita scripsisse: Cæsar apud Viennam in collegium fastorum à Consule octies octo adscitus. Intelligit enim Cæsari rursus delatum esse Consulatū. Sed hoc loco nihil aliud voluit Symmachus designare festorū nomine, quàm solemnitates dierum, quibus magistratui quis inaugurabatur, vnde & paulò pòst vocat officia lætitiæ. Et ex his epistolis constat authorem sæpe rogatum & admonitum ab amici, qui insulas dignitatum consequebantur, vt Romam proficisceretur, coramque amicorum gaudia gauderet. Quod tamen detrectabat. Constat id est epist. 94. lib. 1. & epist. 21. lib 2. vbi inter alia: Neque enim fas fuit læta officia obire lugentes. Idem lib. 5. ep. vlt. Nunc fortunę meæ qualitas nos à festiuis excusat officiis. & epist. 103. lib. 9. quę eiusdē est argumēti, addit: Mihi turpe atq. impetibile Festa.

est attonito animo & fronte mœstâ lætos adire conuentus. Verùm hæc emendatio maximè probatur verbis ipsius Symmachi. Nam lib.7.ep.1. agens de Prætura filij: Vt & tuus(ait)magistratus iuuetur præsentiâ patris,& ego festorum tuorum coràm defruar voluptate. Et lib.8. epist. 14. vos Prętoriis meis fascib⁹ primos interesse voluissem, festísque communibus decus facere. Et ep.21. eiusdem lib. 8. Præfatâ numinum veniâ Prætorem Symmachum meum mox vrbanum tribunal accipiet. Festa eius frequentari potissimus amicorum,quibus annumeraris, exopto. Et ep. 71. quæso vt præsentia tua festa nostra cohonestet. Sic enim lego.

Diu inter desiderium tui, & vnici mei curam dubius electionis pependi. Tam elegans ac certa emendatio debetur v. c. Nam in vulgatis exemplaribus hæc prodigiosè cōtaminata erant hoc modo: Diu inter desiderij tui & vnici mei curam dubius lectionis pependi. Apertus igitur nunc sensus est, obscurus antea. Venustè autem Symmachus Theodoro Consuli, pietatis paternæ vim maiorem obtendit, quę profectionem impediret. Optio quidē dubia est cùm de similibus iudicatur, vt idem Symmachus ait lib. 10. ep. 22. Sed vnius

Optio in dubiis.

prçlatio

prælatio ſine alterius contumelia non videtur procedere, vt ſcribit Tertullianus in Apolog.cap.12. Timotheus Epiſc.lib.4 ad eccleſ. Cath. Ecce enim adſiſtit tibi morienti atque teſtãti homo pariter ac deus. Res aperta eſt & non dubia, quem elegeris prætuliſti. Si in vno eſt honor ſolo, neceſſe eſt in alio inueniatur eſſe deſpectio. Auſonius etiam in Paneg. Nulla eſt contumelia ſecundi. Sed ex duobus gloria magna prælati,&c. Loquitur de Conſulũ optione.

AD EPIST. 33.

Et vt ſolent Athenas Atticas. Facili coniecturâ emendandum eſſe credidi eo modo,cùm in v. c. eſſet ſcriptum,Athenas otticas. Athenas verò hanc appellationem ſortitas, vt ab aliis diſtinguerentur, cõſtat: cùm notet Stephanus ſex aut quinque vrbes ita dictas. Plautus in Epidico: Fateor me omnium hominum eſſe Athenis Atticis minimi precij. Sidonius Apollin.lib.4. epiſt.3. arbitror me nec Athenæ ſic Atticę videbantur. Plinius ſecundus lib. 4. ep.3. hominem me Romanum tam Græcè loqui?Non medius fidius ipſas Athenas tam Atticas dixerim. Macrobius Sat. 7. cap. 1. Nam ſi, ſicut apud Athenas Atticas Areo- *Athenæ Atticæ.*

pagitæ tacentes iudicant: ita inter epulas oportet semper sileri.

AD EPIST. 37.

Tribunus Notarius. *Tribuni ac Notarij dignitatem.* In v.c. hæc paululum erant perturbata. Habebat enim: Tribimi ac votarij. Itaque ex scripturæ vestigiis colligere facilè fuit, reponendum esse Tribuni ac Notarij. Nam sæpe illa duo coniungi solent in constitutionibus Imperatorum, vt in l.4.& l.8. C. de aduoc.diu.iudic. l.1.C. de mād Princip. l. 61. C.de decurionibus l 1. C.Theod.qui à præb. tyr. & apud Sidonium Apollinarem lib.5.ep.9. Ammianus Marcellinus lib.26. laudat Procopium quendam Tribunum ac Notarium. & apud eundem lib.17.Spectatus Tribunus ac Notarius dicitur. & li. 20.Decentius Tribunus & Notarius. Symmachus lib.10.ep.36. & epist.39. meminit Fulgentij & Aphrodisij Notariorū & Tribunorum. Et in quadam Nouella Imper. Valentiniani de testamētis, Cæsarius nominatur vir spectabilis Tribunus & Notarius, vt etiam Dalmatius apud Diuum Ambrosium epist.32 In antiquissimis monumentis, Claudium Claudianum poëtā sub Arcadio & Honorio illá Tribuni Notariíque dignitate functum legimus. Et in alio vetusto titulo Rufius Prætextatus

Posthu-

Posthumianus Quæstor candidatus, Prætor vrbanus, Tribunus & Notarius appellatur. Eorum præterea mentio fit apud Cassiodorum lib. 1. epist. 4. vbi inter alia sic scribit: Honor qui tum dabatur egregiis, dum ad imperiale secretum tales constat elegi, in quibus reprehensionis vitium inueniri nequeat. Apud eundem authorem lib. 6. extat formula Notariorum.

Ad epist. 39.

Inpensius placere suscepto sanctum Sabinũ. Hanc ego existimaui germanam & synceram esse scripturam & dispunctionem, vel authore libro manuscripto, qui tamẽ pro suscepto, habebat, susceto. Deterior verò fuit vulgatorum librorum lectio, quæ sic locum interpungebat: Impensiùs placere: susceptum sanctum Rabinum &c. Sabinum autem an Rabinum retineas parum refert, quanquam prius malim. Nec enim in eo nomine versatur difficultas, sed in suscepti voce. Sensus est: dum clietis caussæ Epictetus caussidicus nimium fauet, quodam calore & impetu abripitur, ac inter orandum contumeliis lacessit Sabinum aduersariũ. Qui tamẽ cõuiciãdi mos turpissimus disertis verbis prohibetur ab Imperatore Valentiniano in l. quisquis, 6. *Aduocatorũ cõuicio.*

C. de postul. & à Fabio Quintiliano *lib.* 12. cap. 9. quo loco docet orationes non esse conuiciis implendas. Sed & Ammianus Marcellinus lib 30. vbi de aduocatis agit: Cùm autem ad inopiam (ait) muniendarum venerint allegationum, ad effrænatam deflectunt conuiciandi licentiam, quo nomine ob assidua in personas honorabiles probra, diebus dictis aliquoties sunt damnati. Et paulò pòst: Sellulariis quæstibus inescati inter se hostiliter diffident, & rupta maledicendi ferocia, vt dictum est, multos offendunt: quã tunc effutiunt, cùm commissarum sibi caussarum infirmitatem orationibus validis conuelare non possunt. Hæc ille. Apud quem tamen coniicio potiùs legendum esse, rationibus validis conuallere non possunt. Quinetiam Cassiodor. lib. 10. Var. epist. 7. Quæstorem quendam laudat quòd in agendis & perorandis caussis ab iniuriis sibi omnino temperauerit. Verùm, vt ad rẽ redeam, si sequamur vulgatas huius loci editiones, mentem authoris non assequemur. Quàm enim benè conuenit, vt aduocatus Epictetus, qui clientis caussam defendebat, in eundem aculeum stringeret?

Susceptus quis. Suscepti autem nomine intelligit clientẽ Symmachus, qui ad patronum propriè refer-

fertur, quod à Seruio notatum eſt lib. 6. Æneì. ad illum verſum, & fraus innexa clienti. Diuus Auguſtinus in quæſtionib. miſtis, quæſtio.102. in fine: Nunquid ſi malæ vitæ (ait) ſit aduocatus, contra ſuſceptũ eius pronunciabitur? Hoc eſt officium aduocati, vt ſecundùm iuris ordinem ſuſce-[illegible] ſui cauſſam peroret. Nunquid poterit vita eius, ſi turpis eſt, obeſſe cauſſæ ſuſcepti? Perſona enim aduocati, nec obeſſe, nec prodeſſe poterit. Qualis enim fuerit cauſſa, ſic & reſpondebitur ei. Et paulò pòſt: Antiſtitis ergo eſt delegato ſibi fungi officio: Iudicis autem ſuſcipere aut renuere cauſſam ſuſcepti. Hæc ille. Id etiam colligere eſt ex l.1. C.de prin.agent.in reb. quæ vetat cauſſarum patronos agentium in rebus inſcio Principe poſtulationem introducere ſub vnius perſona ſuſcepti. Deniq; hæc vox eodem ſenſu exaudienda eſt apud Anianum veterem interpretem in l.1. C. Theod. de poſtul. Aduocati, ait, id eſt, cauſſas agentes, qui per iniquam cupiditatem ſuſceptorum cauſſam acturi ſunt, priùs conãtur &c. Non eſt tamen diſſimulandum ſuſceptorum appellatione quemlibet clientem contineri.

Togæ forenſis honore. Sic rectè vulgò.v.c. tugæ, perperàm. Forenſis autem togæ hó- *Toga forẽſis.*

norem bene tribuit caussidico: quia etiam inde aduocati togati dicuntur.l 3.5.9.& 11. C de aduoc.diu.iu.& l.4. C.de diuerf.iudic.& fori togam vsurpat eodem sensu l.7. & 8.C.eod tit.de adu.diu.iudicior.Sic Valẽtinianus Nou.de cõfir.his quæ adm.&c. Curiales dixit ad togam præparare, id est, ad aduocationem venire, vt optimè interpretatur Anianus. Itaque togas pro aduocatis accipi oportet multis locis, vt apud D. Cyprianum epist. ad Donatum: Sæuit (ait)inuicem discordantium rabies,& inter togas pace ruptâ forum litibus mugit insanum. Et Symmachus infrà lib.9.epist. 18.ad Carterium(quæ conferri debet cum hac epistola)ait Carterium togæ amicum esse, togæ nomine aduocatos intelligens. Plautus etiam in Querolo,togatos pro aduocatis accepit, & extogatum pro eo qui ampliùs caussarum patronus non est. Sed & Apuleius lib. 10. de asin. forenses rabulas, & pragmaticos vilissima vocat capita forensia,vulturiósque togatos. Cæterùm togæ interdictio vsum aduocationis tollit. Nam idem Symmachus eadẽ ad Carterium epistolâ scribit Epictetum, de quo hîc agitur, foro caruisse, & inconsultæ linguæ precium tulisse. Ad extremum rogat Carterium, vt Epicteto munus oran-

orandi poſtliminiò reſtituatur. Aduocationis autem interdictio pœna ſolemnis fuit, quâ ſilentium irrogabatur aduocatis, qui quid deliquiſſet. l.1. D. de off. Pr. Vrb. l. moris, D. de pœnis. l.1. C. de poſtu. & apud Plinium ſecund. lib.5. epiſt.14.

AD EPIST. 60.

Portorium contulerunt. Nos coniecturâ domeſticâ ducti, ſic emendandum putauimus. Nam v.c. habebat, portitorum, & ſchedæ Pit. portionem. Neutrum quidem rectè, vt exiſtimo. Sed quod poſtea hîc de vectigali quinquageſimæ ſcribitur, illud ad vectigal quadrageſimæ retulit idem author lib.5. epiſt.63. vbi de eadem re agitur. Nec diſſentiunt illo loco veteres libri à vulgatis. Quadrageſima litium, ſiue ſummarum, de quibus litigaretur, fuit: vt Suetonius refert in Caligula cap. 40. Sed & Cornelius Tacitus lib.13. Annal. ſcribit abolitam fuiſſe quadrageſimam & quinquageſimam, aliáque nomina quæ exactionibus illicitis publicani inuenerant.

AD EPIST. 61.

Tibi autem. Malè v.c. tum autem.

Cùm munimenta pro ſe iuris adſciuerint. Hæc eſt lectio v.c in Pithœanis tamẽ ſchedis exaratũ reperi, Cùm monimẽta proræ & iuris adſciuerũt. Et quãuis ea poſterior

lectio sibi omnino non constet, veræ lectionis vestigia retinere visa est. Nam ego non inani coniecturâ motus auguror scripsisse Symmachum: Cùm muniméta proræ & puppis adsciuerint. Elegans est verò illud prouerbium, quo summam consiliorum & omne præsidiũ significamus: quoniam à prora & puppi tota nauis pendeat. Vtitur M. Tullius lib. vlt. epist. famil. ad Tyronem in fine: Mihi prora (ait) & puppis, vt Græcorum prouerbium est, fuit tui à me dimittendi, vt rationes meas explicares. Vide Erasmum.

Prora & puppis.

Longinqua cogitationem. Sic omnino est in v.c. puto tamen emendandum esse, lõginquam cognitionem. Eius rei ea ratio est, quòd Romanis Imperatoribus summę curæ semper fuit, ne litigantes in longinquis auditoriis consectandis vexarentur sumptibus & labore. Quò pertinent quæ scribit Iustinianus Nou. 17. §. si tibi. & No. 23. §. illud. quibus adde Valentinianum Nou. 10. tit. de conf. his quæ &c. & Martianum No. 1. nemin. exhib. &c. Maiorianum Nou. 4. de indulg. releg. Cassiodorum Var. lib. 7. epist. 22. & lib. 9. epist. 20. Quorum omnium locorũ collatio, Symmachi verbis lucem adfert.

AD

AD EPIST. 63.

Pro Cynegio. Ita v.c.vulgò Chineo, malè. Sed & paulò pòst ſcripſi, Cupiditati mancipum, ex fide v. c. Editio enim Frobennij habebat,mancipij:liber Scotti mãcipium. Mancipes autem hîc vocat, quos epiſt.60. ſuprà hîc lib.5. publicanos dixit. Mancipes, inquit Aſconius, ſunt publicanorum Principes, Romani homines, qui quæſtus ſui cauſsâ, ſi decumanas redimũt, decumani appellantur: ſi portum aut paſcua,portitores,aut pecuarij. Idem Aſconius alio loco mancipes pro publicanis accipit. Sic verò dictos notat Feſtus, quia manu ſublatâ ſignificarent ſe authores emptionis eſſe. *Mancipes.*

AD EPIST. 64.

Non potes ſola,&c. Huic epiſtolæ coniungenda eſt.epiſt.52. ſuprà lib.5. Earum enim argumentum idem eſt.

*Non poteſt ſola &c.*Sic v.c.at Pithœanæ ſchedæ paulò aliter habent:Non putes ſolâ parentis recordatione curam pro illis noſtram commoueri.Externóſque & memorati viri neſcios cauſſæ indignitas cõmouet.Sed nihil immutandum fuit. Longe enim rectior eſt ſcriptura v. c. in qua verbum vrendi auget elegantiam. Sic lib. 1. epiſt. 25. dixit libellum admorſu dentis

vri, & alios authores ita sæpè locutos esse palàm est. Seneca lib 1. epist. 3. in quaslibet aures quicquid illos vrit, exonerant. Ammianus Marcell. lib. 20. Vrebant Iuliani virtutes &c. Ennodius ad Agapitum: non vrunt memoriam primâ fronte negata beneficia. Horatius lib. 1. epist. 10. Dixit calceum angustiorem pedem vrere. & Liuius lib. 7. bello vrere.

Fastigia & capita. Ita v. c. Pith. schedæ, vestigia & capita.

De Posthumio. Posthumius dicitur. epist. 52. lib. 5. vt etiam scriptum est in Pith. schedis.

Quassans. al. conquassans, vt in *lib. Pith.*

Cum precio. Rectiùs, vt in Pith. schedis, prædio.

Ætas propè seculares. Eædem schedæ, ætas quippe secularis.

AD EPIST. 65.

Iuuenale. *Iuuenilis industriæ.* In v. c. scriptum reperi, Iuuenalis, quod non est reiiciendum. Vtrunque enim veteres dixerunt. Plinius lib. 33. cap. 2. Cùm C. Sulpitius Galba iuuenalem famam apud Principem popinarum pœnis aucuparetur. Apud Festum legimus iuuenalia efficta fuisse simulachra Dianæ, quia iuuenilis ætas ad tolerandam viam, cui præest Diana, fortis sit. Iuuẽtatis

etiam

etiam ſacra notat dici, quæ pro iuuenibus ſunt inſtituta. Cornelius Tacitus lib. 14. Ludorum iuuenalium meminit. Et Tranquillus refert Caligulam adieciſſe Saturnalibus, diem iuuenalem dictum. Quinetiam in antiquo carmine incerti authoris, quo laudes D. Ioannis cõplexus eſt, quodque vnà cum operibus in Geneſim Marij Victoris à Morellio excuſum eſt, ita ſcriptum reperi in vetuſtiſſimis membranis: *Marius Victor notatus.*

--Et grauida mirum diſtenditur aluo
Elizabeth, ſanctúmque gerunt pia viſcera pondus.
Et venit effœto munus iuuenale ſub æuo.

At in impreſſis codic. legitur, munus iuuenile.

AD EPIST. 66.

Quem rem venaticam ſeruile dicit officium, &c. Hæc fuit lectio v. c. niſi quòd ille pro, eius damna, habebat, iam lamna, ſed perperàm. Vulgatorum autem codicum lectio languidior & fractior erat, hoc modo, Quæ rem venaticam ſeruile ducit officium. Statuerat hæc ſcriptor ſtylo perblãdus. Nam morum eius damna non ſinũt, &c. Sẽſus eſt. Authoris, qui venationẽ ſeruilibus officiis adſcripſit, ſtylus quidem

probandus & imitandus eſt. Quia tamen non tam rectè ac honeſtè vixit, nec eius mores cum ſcriptis conſpirant, ſententia illius inſuper habebitur, ſi quando de moribus & vitæ traducendæ optimis inſtitutis tractabitur. Quem verò authorem ſuppreſſo nomine Symmachus intelligi velit, multi neſciunt. Sed deſignaſſe Salluſtium exiſtimo certiſſimâ coniecturâ motus. Quandoquidem in bello Catilinario ſtatim in princ. ſic ſcribit: Non fuit conſiliũ ſocordia atque deſidia bonum otium conterere: neque verò agrum colendo aut venando, ſeruilibus officiis intentum ætatẽ agere. Quòd addit Symmachus de ſtylo Salluſtij probando, non eſt quòd in ea parte quis immoretur, cùm ſciant omnes eũ abſolutam maximè & ſeriam expreſſiſſe. Sed quod de damno morum ſubindicat, placet teſtimoniis aliquot illuſtrare & adiuuare. Lactãtius igitur li.2.c.13.teſtatur illũ ſeruiiſſe fœdiſſimis voluptatibus, ſuámque ſententiam, quâ nos animi imperio vti dixerat, vitæ prauitate ac nequitiâ diſſoluiſſe. Suetonius li.de clar.gram.ait à Lenæo Satyra acerba laceratũ, & appellatum lurconem, nebulonem, popinonémque, vitâ ſcriptíſque monſtruoſum. Et A. Gellius lib.17.c.18.ex Varrone retulit, in adulterio

Salluſtij vitia.

terio deprehensum à Milone, loris cæsum benè, & cùm dedisset pecuniam dimissum. Ex quibus pendet interpretatio versuum Horatij, qui lib. 1. sermon. saty. 2. notat Sallustium in libertinarum amore insanisse, non minùs quàm qui mœcharetur. Nam, vt hoc obiter adiiciam, meretrices vt plurimùm Romæ erant libertinæ conditionis. Liuius lib. 39. scortum nobile libertina Hispala Fecenia. & Plautus in Cistel. Act. 1. sc. 1. *Libertinæ meretrices.*

---erunt depressum, quia nos sumus
Libertinæ: vt ego & mater tua ambæ meretrices fuimus.

Quamuis autem ille venationis studium seruile duxerit, id minimè tamen damnauit in Iugurtha: quem scribit in bello Iugurth. statim initio non se luxui & inertiæ corrumpendum dedisse, sed pleraque tempora in venando transegisse. Sed & Virgil. decori obseruantissimus, venandi studium in Ascanio laudat, vt & Sidonius Apoll. in Auito Augusto, & Herodotus li. 1. in Crœsi filio. Plin. quidem Secundus lib. 1. ep. 6. & li. 9. ep. 10. ait syluas, solitudinem & silentium quod venationi datur, magna cogitationis eruditæ esse incitamenta, nec Dianam magis mōtibus quam Mineruam inerrare. M. T. li. 2. de nat. deo venationem *Venatio.*

ferarum laudat, quòd illa exerceamur ad similitudinem bellicæ disciplinæ. Vnde Capitolinus scribit Maximinum solis venationibus frequẽter legiones exercuisse. Plato verò lib.7. de legib. in fi. Sacros vult esse venatores, qui cursu, iaculatione, viribus corporis quadrupedes consectantur. Cæteros enim venatores reiicit. Iure quidem ciuili venatio ferarum permittitur, quæ tamẽ clericis interdicta est canonum iure: vt etiam ludicra illa venatio quæ in pompã spectaculo populari præbebat ministerium crudelitati, vt ait D. Ambrosius ser.8. in Psal. 118. de qua agitur l. 122. de leg. 1. & l.4. de adm. rer. ad ciuit. pert. & apud Spartianum, qui scribit Hadrianum Athenis mille ferarum venationem in stadio exhibuisse. Sed de hac postrema venationis specie Symmachus hîc non loquitur, & inter eas longum discrimen est.

Si accreuerit, quanquam vnicum cohortabor. Ita vulgò, sed in v.c. si subcreuerit. In quibusdam præterea schedis erat, quanquam vnum: minùs quidem venustè, & contra mentem scriptoris. Nam libr. 4. epist. 20. vnici sui filij meminit author. Nec imperari potest (ait) vnico labor. Et li.5. epi.5. diu inter desiderium tui & vnici mei curam dubius electionis pependi. Sed & ociosa

non

non est vnici dictio. Vnici enim semper chariores habentur. Plautus in Asinaria in princ. *Vnici chariores.*

Sicut tuum vis vnicum gnatum tuæ
Superesse vitæ sospitem & superstitem,
Ita te obtestor.

Plinius lib.4.epist.21. cuius ego pro salute pro moribus hoc sum magis anxius, quòd vnicus factus est. M.Tullius lib.10.ad Att. ep.9. Ne fortunas meas, ne vnicam filiam, ne meos omnes tam temerè proderem. Et epist 10. si filius vnicus, si domus, si opes tuæ reliquæ tibi charæ sunt. Sulpitius Seuerus in dialogis: Interim subit eum cogitatio iniecta per diabolum, quòd rectius esset vt rediret ad patriam filiúmque vnicum, ac domum totam cum vxore saluaret. Virgilius etiam in Cyri:

Quòd si non aliâ poteris ratione parentem
Flectere: sed poteris. quid enim nõ vnica possis?

Atque inde fit, vt vnicis amissis vehementissimè torqueamur. Seneca lib.2.contr 20. Tractauit (ait) quâm graue esset vnico carere filio, quem alius concupisceret. Quintilianus decl.270. filiam perdidi. Scio hoc minimum esse malorum meorum. Sunt qui grauissimum existimant vnicos perdere, & quoties aliquod solatium quod respiciant calamitatis amittunt, videtur sine

medicina dolor. Et Valerius Max. lib. 5. cap. 10. Quintus Martius rex, superioris Catonis in Consulatu collega, filium summæ pietatis, magnæ spei, & quæ non parua calamitatis accessio fuit, vnicũ amisit. Idem lib. 10. cap. 7. de Seleuco rege agens: Pater, ait, mœrore prostratus, de vnici filij obitu déque sua miserrima orbitate cogitabat, totius domus funebris magis quàm regius erat vultus.

Si cedentibus. Sic v.c. Liber Pith. si secedentibus.

AD EPIST. 73.

Modestiori causidicinæ. Ita ex v.c. reposuimus. Nam in libro Scotti interpolata ferebatur hæc vox. Sic enim habebat: Modestiore causidico dare nomen. Nec verò tale verbum nouum aut insolens iudicari debuit, quo vsum aliquoties authorẽ nostrum vidi, sed in his epistolis nimirum, quæ antea editæ non fuerant, vt lib. 5. epi. 15. Et ad bonam viam morum, causidicinã credidi profuturam. Idem lib. 9. ep. 29. qui magisterio tuo causidicinæ insinuo candidatos. Est autem causidicina aduocatorum & causidicorum munus, eáque vox etiam extat in l. 118. C. Thę. de Decur. li. 12. his verbis: Gessit militiam, aut cœptam dudum nunc gerit, aut causidicinam in foro am-

Causidicina.

ro am-

ro amplissimæ Præfecturæ orientis. Quæ verba eodem ordine repetuntur in l. vlt. cod. C. Theo. tit. de cohortal. Vtitur etiam Ammianus Marcellinus lib. 30. cuius elegantem locum adscribere visum est. Ad vltimum id habet causidicina (ait) cùm cæteris metuendum, & graue, quòd hoc ingenitum est penè litigantibus cunctis, vt cùm iurgia mille casibus cadant, accidentia secus in potestate esse existimêt patronorum, & omnem certaminum exitum iisdem soleant adsignare, & non vitiis rerum aut iniquitati aliquoties disceptantium, sed solis defensantibus irascantur. Porrò non dissimili imagine Apuleius li. 7. Metam. indicinam dixit. Et Tertullianus lib. de pallio, iuridicinam & vestificinam. Quæ verba frustrà in vulgatis lexicis quærentur.

AD EPIST. 74.

Lacuna sumptuum. Ita emendaui. Nam v. c. habuit leui errore, lacima. Lacunam autem sumptuum vocat, quam suprà lib. 4. epi. 71. labem publicorum sumptuum. Sic lib. 10. ep. 33. lacunam imperialis ærarij dixit, & lacunam dispendij, l. 32. C. Theo. de nauic. Apud A. Gell. lib. 1. cap. 3. legimus labem & quasi lacunam famæ solidari dici. Apud M. Tullium orat. de iurisd. Siciliensi, *Lacuna.* *Tullij lectio defensa.*

lacunam rei familiaris explere. Ita enim cõstãter in omnibus libris scribitur. Quare falluntur, qui apud Ciceronem dictâ oratione comminiscuntur legendum videri, iacturam rei, non autem lacunam. Sic denique Prudentius hym. 9. lacunam ventris explere ait. Ennodius epi. ad Faustum, lacunas parcâ frugalitate reparare. Et Ammianus Marcell. lib. 15. lacunas pruinarum congerie latebrosas vocat. & lib. 18. vorari vertigine lacunarum.

AD EPIST. 91.

Peregrinationis meæ fore solatium. Ita v. c. rectissimè: nec placet coniectura illus qui legendum probat, fore socium. Etenim in libris veterum venustè solatium ille dicitur, qui comes est. Victor Vticensis lib. 2. de persec. Vuād. absque solatij seruuli aut ancillulæ crudeli exitio delegauit. Et lib. 3. solatia sociorum vocat. Constantinus in l. certis, 4. Cod. Theodos. de cursu public. Non improbum tamen est, ait, si is qui angarialem habet copiam ad tutelam vitæ vel laborem adeundum itineris, pro solatio sibi quendam sociauerit. Anianus vetus interpres in l. 44. Cod. Theodos. de Episc. & cler. Illæ mulieres sunt in solatio retinendæ, quæ in coniugio fuerint ante officium clericatus. Titus verò Liuius li. 1. eleganter

gâter dixit, Brutum ad imitationem stultitiæ compositum ab Tarquiniis Delphos proficiscentibus ludibrium verius quàm comitem viæ assumptum. Is tum (ait) ab Tarquiniis ductus Delphos ludibrium verius quàm comes aureum baculum inclusum corneo cauato ad id baculo tulisse donum Apollini dicitur.

Pormianũ littus. Sic malim legere, quàm vt est in v.c. Cormianum. Formiani enim littoris idem author meminit lib. 6 epist. 38.75.& 77.vbi etiam Formianâ sede se recreari dixit.

AD EPIST. 92.

Quibus communi patriæ. Ita legendum est, quo nomine Romam intelligere videtur, quæ communis patria esse definitur, l.33. D.ad municip. & l.4.D. de excusat. tutor. putóque eo sensu accipiendum quod habet Cassiodor. Var. epist.39. Nulli ingratam debere esse Romam, quæ dici non potest aliena, & lib.11. epist.2. Romam sedem esse mundo generalem præstitam. Rutilius Claudius in itiner. *Roma patria communis.*

Fecisti patriam diuersis gentibus vnam, &c. Inde venustè Sidon. Apol. lib. 8. ep. 6. ait in ea totius orbis ciuitate vnica solos barbaros & seruos peregrinari. Annæus Sen. lib. de cõsol. ad Albin. ca. 6. ab hac ciuitate dis-

cede (ait) quæ veluti cõmunis patria potest dici. Omnes vrbes circumij: nulla est, vbi magnam partem peregrinæ multitudinis non inuenias. Prudentius libro 2. in Symmachum:

--- *Nam sanguine mixto*

Texitur alternis ex gentibus vna propago.

Apud Dionem lib. 25. Mecenas Cæsarem hortatur, vt omnibus sociis ciuitatem Romanam donet, quô huius participes facti fideliores redderentur, vtque Romam incolentes, eam solam verè vrbem, suas autem patrias, agros & pagos esse arbitrarentur. Cùm igitur communis patria Roma sit, non est obscura ratio, cur Vlpianus scribat in l. 7. D. de interd. & releg. constitutum fuisse, eum, cui patriâ interdictum erat, etiam vrbe abstinere debuisse. Cuius quidem constitutionis author fuit Claudius, teste Tranquillo in eius vita cap. 23.

NOTÆ AD LIB. VI.

AD EPIST. 3.

In manum. *In manum optat accipere.* Ita rectè v. c. non autem, in manus, vt vulgò. sic lib. 9. ep. 16. Hunc tibi in manum trado. & ep. 50. hunc tibi in manum reddo, & ep. 42. Aurelium tibi

tibi denuò in manum tradimus. Marcus Tullius in Topicis: quum mulier viro in manum conuenit, omnia quæ mulieris fuerunt, viri fiunt dotis nomine. Vlpianus in frag. tit.10. farre conuenitur in manum certis verbis, & testibus 10. præsentibus, & solemni sacrificio facto.

AD EPIST. 12.

Vrbis augustæ denunciauit offensas. Nos sic emendamus ex vestigiis v.c. habentis, vrbis augustæ denunciauit affensas. Vrbis augustæ nomine, Romam intelligit, quæ etiam augustissima vocatur l.32.C.Theod. de nauicul.& aliis pluribus locis. Caeterùm cùm ait denunciatas esse offensas, videtur respexisse ad morem veterum, qui quadam solemni ratione mutuas inimicitias & odia victura profitebantur. M. Tullius orat. 7. in Verrem: tacitæ magis & occultæ inimicitiæ timendæ sunt quàm indictæ & apertæ. Suetonius in Nerone cap. 25: Vt multis vel amicitiam suam obtulerit, vel simultatem indixerit, prout quisque se magis parciúsue laudasset. Val. Max. lib.4.c.1. de Metello Numidico: Acerrimè cum Scipione Africano Macedonicus dissenserat, eorumque ab æmulatione virtutis profecta contentio ad graues testatásq. inimicitias progressa fuerat, Sidon. Apol,

Inimicitia inuicta.

lib. 7. ep. 9. de Simplicio: Amicitias probatas enixè expetit, constanter retinet, perenniter seruat. Inimicitias inductas honestè exercet, tardè credit, celeriter deponit.

AD EPIST. 15.

Dubitare vos video an Rufini. v. c. habebat, dubitare vos iudea. ex quo effeci, *dubitare vos video*: non inuitâ mente authoris, vt opinor. Hancque coniecturam postea confirmatam schedis Pith. reperi. Hic autem Rufinus affectatæ tyrannidis reus à militibus occisus fuit, vt notat Socrates hist. Eccles. lib. 6. cap. 2. & Sozomenus li. 8. c. 1. Duos etiam libros aduersus illum edidit Claudianus, quibus profligatos mores & inexplebilem prædonis auaritiam politissimo carmine depinxit. Et Zosimus lib. 5. hist. scribit, adeò ludibriis adfectum fuisse Rufinum post mortem, vt manus illius vbique per vrbē circungestarent milites, & ab occurrentibus peterent, insatiabili prædoni darent pecunias. Extat præterea Arcadij & Honorij Impp. edictum, quo omnes iubentur manus abstinere à facultatibus quas Rufinus viuus possederat, vt eas fiscus sine preiudicio teneat. Verba sunt l. serenitatis, 14. C. Theod. de bon. proscript.

Rufini mors.

AD

AD EPIST. 16.

Cui basternarios. Basterna, ait Isidorus, vehiculum itineris est, quasi vasterna. Ea mollibus stramentis composita à duobus animalibus deportatur. Amites etiam basternarum Palladio sunt perticæ, quibus ea vehicula sustinentur. Seruius Honoratus: pilenta sunt vehicula, sicut nunc basternas videmus. Lampridius in Heliog. dedit basternas & rhedas. Ammian⁹ Mercellin. lib. 14. basternis per latera ciuitatis cuncta discurrunt. Cuiac. Obs. lib. 13. c. 30. *Basterna.*

AD EPIST. 26.

Excurrere. Ita emendaui, reiectâ v.c. lectione habente, exurere. Id enim nõ quadrat. Sed & paulò pòst scripsi, tanquam mystagogus induco atque in me recipio. Nam idem v.c. hæc habuit corrupta hunc in modum: tanquam mytigogus induco atque in me respicio. Idem Symmachus li. 6. ep. 62. amicitiæ meæ V. C. Scipio te mystagogo vsus accessit. & li. 8. si eos in cliẽtelam tuam quasi mystagogus inducam. & lib. 9. eundemque in domus tuæ sacrarium tanquam mystagogus induco. M. Tulli⁹ orat. 6. in Verrẽ: sub fin. Hospites ad ea quæ visenda sunt ducere solent, & vnumquidq. ostẽdere, quos illi mystagogos vocãt. conuersam iam habent demonstra- *Mystagogus.*

tionem ſuam. Nam vt antè demonſtrabant quid vbique eſſet:ita nunc quid vndique ablatum ſit oſtendunt. Apud Ammianum Marcellinum lib.. 22. referuntur verſus hi Menandri:

ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ τῷ γενομένῳ
ἅπαντος, ἐστὶ μυσταγωγὸς τοῦ βίου.

Loquitur autem de geniis, quos veteres dixere in lucem editis hominibus, ſaluâ firmitate fatali, velut actus recturos ſociari: de quibus etiam Plotinus, Cenſorinus, Seneca, & alij.

AD EPIST. 61.

Ipſi in Arabiana domina filia. Hęc eſt ſcriptura recta v.c. at excuſi libri perperàm habebant, Ipſius Arabianæ dominæ &c. Suaues librarij, qui ex villa filiam affecerunt. Non eſt autem aliunde confirmanda ſcriptura, quàm epiſt. 56. lib. 2. vbi idem idem author: Diu domo abeſſe decreueram, iucundúmque ocium cum familiaribus noſtris in ſuburbano, cui Arabianæ nomen eſt, exigebam.

AD EPIST. 63.

Indictio tyronum, *Tyronum conquieuit indictio.* Facili emẽdatione ſic ſcripſi, cùm in v. c. eſſet, conquiet vt indictio: quod nullius ſenſus eſt. Coniungenda eſt verò ep. 59. ſ. hoc lib. 6. Ammianus Marcel, lib. 21. patrique ſtudio

ſup-

supplemēta legionibus scripta sunt, indictis per prouincias tyrociniis. Et Vegetius lib. 1.cap.7.dum possessoribus indicti tyrones per gratiam aut dissimulationem probantiū tales sociantur armis. Sic enim v.c.apud quem nonnulli eruditissimi viri reponendum esse censuerunt,dum possessionibus:moti l. 7. Cod. Theod.de tyron. quæ tyronum prębitionem in viribus patrimoniorum potiùs, quàm in personarū muneribus collocari iubet. Et tamen Valentinianus Nouella 1. & Nou.2. de tyron. ait, reparandi exercitus curâ conferri tyrones à possessoribus. Nonnunquam autē amplissimus ordo(de quo hîc agi videtur) à Principe postulabat,vt pro tyronum indictorum corporibus precium offerret potiùs,quemadmodum constat ex l.13. & l. 14.C.Th.de tyronibus. Id beneficij loco concedebatur. Nam præbitio militarium virorum adeò necessaria Reipublicæ censebatur, vt neque domum Principis, neque ecclesiam, neque vllam personam excusaret,vt liquet ex Noue. Theodos.nequ. diu. dom.&c. *Vegetius.*

AD EPIST. 71.

Otio lenta producimus. Sic v.c.potest etiā legi,ocij lenta: qui loquendi modus familiaris est authori, vt li. 2. ep. 34.blanda

fomenti: & ep. 35. incertum morbi. lib. 7. ep. 87. religiosi debitum: & lib, 10. famæ incerta. Sic Catullus truculenta pelagi dixit: Flaccus, acerba curarum. Tacitus li. 15. Annal. charissima pignorum. Et Latinus Pacatus in Paneg. incertum patris. Non ipse sibi obiecisset (ait) te esse triumphalis viri filium, se patris incertum. Sic enim habent excusi, & veteres libri Pith. Itaque nihil erat caussæ cur Balduinus eo loco Pacati reponeret, se patris incerti.

Pacati lectio defensa.

AD EPIST. 79.

Mimica vsus est techna. In vulgatis libris erat, inimica vsus est techna: sed perperàm. Itaque ex fide & authoritate v. c. reposui, mimica vsus &c. Multis autem locis hæc vox loco suo dimota fuit, quod iã pridem animaduertit P. Pithœus, quẽ honoris caussâ nomino, aduers. li. 1. c. 16. vt apud Suetonium in Calig. cap. 46. in hoc quoque mimo præter modum intemperans. Sic enim habent v. c. & malè in vulgaris exemplaribus legitur, in hoc quoque nimio. Quibus aliquot alia adiiciã testimonia, nõ ita pridem à me collecta: apud Plin. lib. 7. ep. 29. quàm essent inimica & inepta, quæ interdum in hoc cœnum, in has sordes abiicerentur, reponendum est: quàm mimica & inepta; vt rectè scriptum

Suetonius emẽdatur.

Plinius correctus.

in veteribus editionibus. Apud Valerium Max. lib.8.cap.7. membranæ manuscriptæ habent: sub capite Sophronis mimos habuisse fertur. at in vulgatis libris est, Sophronis numeros. Seneca etiam lib. 20. epist. 115. vbi de mollitie Mecenatis agit: Hunc esse qui in tribunali (inquit) in rostris, in omni publico cœtu sic apparuerit, vt pallio velaretur caput, exclusis vtrinque auribus, non aliter quàm in nummo diuites fugitiui solent. Sed in melioribus exemplaribus legitur, quàm in mimo diuites, quod rectius est. *Valerius restitutus. Seneca.*

Seruili strophæ. Ita vulgò. v.c. habet, seruuli. placet tamen magis vulgata lectio. Sic enim Symmachus lib. 9. ep. 13. seruilem nequitiam nuncupat. & lib.7. ep.8. ait seruis familiarem esse improbitatem. Veteres quidem semper habuerunt suspecta seruorum ingenia, illisque ingenitas esse fraudes crediderunt. Terentius alicubi: Ne faceres quod vulgus seruorum solet, dolis vt me deluderes. Apud Saluian. lib. 3. de prouid. Dei, vitia ad seruos relegata, eisque adscripta dici legimus. & li. 8. animos seruiles iam per se malos dominorum nequitiâ fieri peiores. Sic l. 3. C. de libert. & eor. lib. dixit recipere nequitiam seruilis ingenij. Sic Arnobius lib.4. petulā- *Seruilis nequitia.*

tis.

tis amoris flammam seruilibus obūbrare fallaciis. Cornel Taci. li. 14. Suspecta (ait) maioribus nostris fuerunt ingenia seruorum, etiam cùm in agris aut domibus iisdem nascerentur, charitatemque dominorum statim acciperent. Vetus ad hæc fuit prouerbium, tot nos habere hostes quot seruos, vt est apud Senecam epist. 47.

AD EPIST. 80.

Æuum maneat. Ita v. c. malè in editione Scotti: cùm maneat hic dies, qui te nobis filiam dedit. Malè etiam Frobennij editio: cùm meneat hic dies, qui nobis filiam dedit.

Mihi ingrauata. Ita v. c. Frobennij lib. mihi non ingrata. In Scotti lib. mihi ingrauatur.

NOTÆ AD LIB. VII.

AD EPIST. 24.

Rure mutaueram. Ita puto legendum: non autem, ire mutaueram, vt erat in v. c. perperàm. Similis error etiam hodie extat apud Asconium Pędianum in orati. pro Cornelio: & propterea quòd, ait, ipse Sulpitius Consul armis ire oppressus esse visus est. Nā credo reponēdū, iure oppressus.

Asconius correctus.

Verùm

Verùm me operatum. vet.cod.habebat,vtrum me.

Palloris signa. v.c.palluris:vnde emendaui,palloris. Veteres librarij sæpè duas illas literas o. & u. temerè permiscent, vt cùm scribũt,furtunam, popolum,& cætera huiusmodi.Pallor autem consanguineus studiorum est, vt non malè hoc loco pallorem cum vigiliis literariis coniungat. Persius Satyr.5.

At te nocturnis iuuat impallescere chartis. Martianus Felix Capella lib.1.Satyrici. An verò quisquam(ait) est, qui philologiæ se asserat peruigilia laborata, & lucubrationum prẹmium nescire pallorem?Et Imperator Theodosius Nou.de Theod.cod.auctor. scribit se dubitare, quæ caussa faceret,vt tantis propositis prẹmiis,quibus artes & studia olim nutrirentur, tam pauci extiterint,qui plenâ iuris ciuilis sciẽtiâ ditarentur, & in tanto lucubrationum tristi pallore vix vnus aut alter receperint soliditatem perfectæ doctrinæ.Verba sunt cõstitutionis. Itaque suauiter Apuleius Apolog. 1. cùm aduersariorum scõmata refellit, à quibus vt formosior reprehendebatur:Hæc defensio,ait,multùm à me remota est, cui præter formæ mediocritatem, continuatio etiam literati laboris omnem

Pallor studiorum.

corpore gratiam detergit, habitudinem tenuat, succũ exsorbet, colorẽ obliterat, &c.

AD EPIST. 19.

Sine vt amici. Ita v.c. vulgò erat, si modò amici tui.

Et vrbem Tyburtem, quæ tibi nuper faces prætulit, communem Iunoni & Herculi facere. Hæc est v.c. scriptura verior. Editio enim Froben. habuit, & vrbem repetas Tyburtẽ, quæ nuper tibi fasces prætulit, communem Iunoni & Herculi. Reuerteris &c. Editio Scotti huic consentiebat: nisi quòd pro, fasces, habuit, faces. Neque à vulgatis liber Pithæi quicquam dissentiebat, nisi quòd pro, fasces, habuit, facẽ. Hîc autem videtur allusisse author ad morem priscũ, quo faces in nuptiis adhiberi solitas lippis & tonsoribus cognitum est.

Vox & manus in incantationibus. *Cantu aut manu.* Id non temerè additum est ab authore, & animaduersione dignum mihi esse videtur. Nam in veneficiis non solùm voces, sed etiam manus operam suam exhibebant. Ennodius in vita Epiphanij Ticinensis: *Ennodius correctus.* Numquam (ait) sic aspides duras verborũ digitis incantator Thessalus, aut violentis poterit euocare carminibus, quomodo ille effectum petitionis suæ negaturis extorquet. Sic enim lego. Sed & Virgil. lib. 7. Æneid.

Spar-

Spargere qui somnos cantúque manúque solebat,
Mulcebátque iras, & morsus arte leuabat:
Sed non Dardaniæ medicari cuspidis ictum
Eualuit, neque eum iuuere in vulnere cantus.

Post repotia in Cœlium larem. Sic omnes libri, excepto Pithœano, in quo erat: post repositum in cælum larem. Sed ea lectio probari non potest, quę à sententia authoris aliena est. Repotia verò dicta scribit Festus, quia postridie nuptias apud nouũ maritum cœnabatur, & quasi reficeretur potatio. Acro, Repotia (ait) dicuntur dies qui sequuntur nuptias. quoniam mutuis conuiuiis se frequenter inuitant, quę Græcè ποδοςεοφία, aut mutuæ inuitationes. Horatius 2. Serm. Satyr. 3. Repotia.

Ille repotia, natales alióſve dierum
Festos albatus celebret. ---

Vide Cuiacium Obs. lib. 16. car. 29. & Turneb. aduers. lib. 3. cap. 6.

AD EPIST. 27.

Vt Pontificium tuum. Existimo me verâ ratione ductum, hunc locum restituisse. Nam in v. c. erat, pontificium, literis inuersis: quod nullius sensus capax est. Et quia casus ita tulit, vt emendatio & coniectura mea liquidò confirmetur, quæ super hac De Pontificij voce.

voce testimonia inter legendum notauerim, non grauabor adscribere. Nec enim passim cognita est eius vis ac significatio. Accipitur autem pontificium pro iure, facultete ac potestate aliquid faciendi. Symmachus lib. 3 ep. 17. Habeo expostulandi tecum probabiles caussas: quandoquidem pontificio iterati honoris actus, nullum mihi iudicium communis gaudij præstitisti. Et lib. 10. ep. 44. factu optimum credidi, vt æternitati vestrę caussæ istius pontificium reseruarem: alloquitur verò Imperatores. In Cod. Theodos. quinque locis hæc vox extat, quos adnotabo. In l. 1. de bon. mater. Sin in parentum potestate atque dominio, vt fruendi pontificium habeant, alienandi eis licentia derogetur. & l. 3. de Episc. aud. habituro pontificium sacræ disceptationis Timotheo Epicopo. In l. 13. de hæret. harum professionum vel pontificium vel ministerium vindicarunt. In l. 2. de apostat. sed etiam sub adipiscendæ pontificio hæreditatis vsurpandorum potestrte excludi. In l. 1. de fide. cathol. neque his penitus posthàc obtinendarum Ecclesiarum pontificium facultatem permitti. In legibus Burgūdionū tit. 40. de manumißionib. (intelligo autē

editio-

editionem auctiorem illarum legum quæ Lutetiæ procurata eſt)ita ſcribitur: Huius verò actionis pontificium circa manumiſſores tantùm de libertis ſuis præcipimus cuſtodiri. Et in legibus Longobard. tit.35. pontificium habeat cũ monimine ſuo dicendum quod voluerit: & tit. 39. non habeat pontificium, qui emit, aut qui fiduciauit,quod dederat requirendum. Solinus in Poly.cap.25.in fin. qui peregrè proſequebantur, pontificium mox intra ſuos fines receperunt. Arnobius comment. in Pſal.68.hi accipiunt pontificium iudicandi & corripiendi.Chalcidius in Timæum Platonis: effecti operis pontificium & authoritatem manibus magis quàm diſpoſitioni mentis ſolemus adſcribere. Idem alio loco:Sed ex parte membrorum vitaliũ, in quibus pontificium viuendi ſitum eſt. In veteri prætereà relatione Stephani Epiſcopi, qui temporibus regis Haiſtulphi & Pipini vixit, ita ſcriptum eſt: Ob venerationem prærogatiuæ eius, qui illigandi & ſoluendi pontificio, claues regni cælorum à Domino Ieſu Chriſto accepit. Sic in teſtimonio aduerſus Marcellinum Epiſcopum,quod extat tomo 1.cõcil. non ex nobis iudicaberis, tuo enim pontificio condemnabdris,& noſtro teſtimonio explica-

beris.& in c.6. cùm ſis. de auct. & vſu pal. dicitur per vſum pallidij plenitudinem pontificij deſignari. Denique ita diuus Proſper Aquitanicus lib. de gratia Dei, Pulſi pontificio (ait) & communione priuati. Hæc cùm ita ſint, non poſſum non vehementer improbare eorum audaciam aut inſcitiam potiùs, qui hanc vocem ſede ſuâ deturbarunt apud A. Gellium lib.1. c. 13. Nã cùm in libris Aldinis & aliis melioribus legeretur: ſunt non pauci qui ſententiam ſuam vna in parte defixerint,& re ſemel ſtatutâ deliberatâque ab eo, cuius negocium id pontificiúmque eſſet, nequaquam putauerint contra eius dictum faciendum. Correctores quidam repoſuerunt: cuius negocium id potiſſimum eſſet. adeò vt à Gellianis aliquot codicibus pontificium exulet. Deductum autem id verbum eſt à poſſe & facere, vnde & pontifices vocatos Scæuola exiſtimauit. Facere enim apud veteres ſacrificare eſt. Cēſorinus li.de die.nat.cap.1. quid cauſſæ ſit, vt merũ fundẽdũ genio, nõ hoſtia faciendum putauerit? Nã hæc eſt vetus & germana lectio, quã cùm nõ aſſequeretur vir erudit⁹, ad orã libri formis excuſi adſcribi curauit: nõ hoſtiã feriendã putauerit. Sed fallitur, alióſque in errorem ſecũ traxit. Profectò medi-

Gellij lectio restituta.

Censorini lectio defensa.

medicinam ſano facere inſanire eſt, nec eſt cuiuſuis tentare emendationes.

AD EPIST. 109.

Quibus facilè, ſi ſuffragium tuleris, eauetur. Ita diſerte v.c. vulgati codices habent, ſeruetur, pro eruetur. Sic in l.1. C.de locat. præd.ciuil. ex officiorũ facultatib.ſeruẽtur: legit Cuiac.eruẽtur:ſecutus lectionẽ.l.1.C. de grege dom. in qua rectè ſcriptum eſt:vt ſciant ſinguli libras auri ex propriis facultatibus eruendas. Sæpè verò aliàs ita locutus eſt Symmachus, vt lib.9.ep.6.& debita ab obnoxiis ſeruis eruenda mãdaui. & lib. 10.ep.72. à quibus pleraq; ſeruitia Palatinus Euſebius iuſſus eruere. Sic l.2. C.Th. de vſuris, dixit aliquid ſub neceſſitatis occaſione vltra centeſimam iure permiſſam eruere. Et Theodericus in edicto c. 14. addictos & dãnatos iudiciis, violẽter à clericis erui. Ammianus Marcell.lib.25. eruere oppidũ ait.& li.26. eruere aurũ. Mamertinus in Paneg.domus erutas.apud Tullium li.2.ad Attic.ep.15.ita legit Turnebus:tamẽ ſiue eruet Rẽpubl.&c.Nã vulgò paſſim:tamẽ ſiue ſeruet Rẽpub.Veget.li.4.c.26.Romanũ nomen fere Gallos eruiſſe dixit, de obſidione arcis Capitolinæ agens. Tertullianus etiam in apolog. cap. 2. ſi eruiſſent aliquem, qui centum iam infantes come- *De eruendi verbo.*

diſſet. Quæ vox idem eo loco valere videtur ac deprehendere: & paulò pòſt, Leges malos erui iubent, non abſcondi: confeſſos damnari præſcribunt, non abſolui.

AD EPIST. 120.

Niſi verba. Ita lego, licèt ſit in v.c. ſi verba: & paulò pòſt repoſui, munita legibus cauſſa: perperàm enim idem v. c. habuit, minuta. Multa ſunt alia leuiuſcula eiuſdẽ generis à me toto hoc opere correcta, quæ ſi ſemper proponerem, ſuperſtitioni verterentur.

AD EPIST. 129.

Paruo ore. Ita omnes libri, quamuis etiam reponi poſſit non malo ſenſu, paruo ære.

NOTÆ AD LIB. VIII.

AD EPIST. I.

Honorum culmine. Vide Sidon Apoll. lib. 4. epiſt. 14.

AD EPIST. 2.

Multa lex. Ita v.c. fortè meliùs, multa ales à te: vel, multa lanx à te. Id enim videtur ſenſus poſtulare.

AD EPIST. 4.

Polliceor enim reſponſis tuis paria. Ita lib. Fro-

Frobenn.v.c.habet, polliceor itidem cum responsis. Paria facere, est iustas rationes reddere, & totum debitum soluere, vt ex Iureconsultis & aliis notum est.

Ad epist. 21.

Stylo exsculpta. Ita libri vulgati. vetus codex habet, stylo sculpta. Verbum illud in deliciis est Symmacho: vt lib.1.ep.28. atque exsculpere à te aliquid literarum. Vbi tamen pessimè liber Scotti legebat, expostulare, pro exsculpere. Et lib.10. epist.47. adhuc difficilis exsculpit exactio. & alio loco, reliquum ab obnoxiis exsculpendum intimauit. Exsculpere etiam aliquid literarum dixit diuus Ambrosius epist. 76. & exsculpere multam, l.44. & l.65. C. Theod. de appell. & aliquid de prouincialiũ fortunis exsculpere, l.3. eo. C.Th.tit.de anno. & trib. sportulæ solemnis respectu exsculpere, l.9. C.Theod. de cohort. exsculpere multam ad pœnã admissi facinoris, l.5.C. de modo mult. Lucillius apud Nonium, prædam esurienti leoni ex ore exsculpere dixit. Prudentius poëta in Harmatig. viperam per scelus ortum exsculpere. Denique Diuus Prosper de promiss. & prædict. Dei, parte 3. de Eutropio agens: Cùm in contumeliam (ait) Ecclesiæ edictum obreptitiè ab Arcadio Christiano Imperatore

Exsculpere.

ſculperet, vt ſi quis ad eam confugeret etiam ab altari ſublatus pœnas lueret,&c.

AD EPIST. 24.

Amoris in te noſtri interpretem. v.c. habuit. amoris in te noſtri teſtem: alij codices, interpretem. Sed tamē malim retinere ſcripturā veteris libri. Nā video Symmachū lib. 1. ep. 98. dixiſſe libellum teſtem vigiliarum. Et eodem exemplo lib. 4. ep. 24. literas teſtes decoris. Nec verò eſt nouū res animâ & ſpiritu carētes teſtes dici. Sic Aur. Caſſiod. Varr. 11. ep. 10 officia teſtes eſſe actuum iudicis ait. D. Ambroſius offic. lib. 1. c. 50. publicam exiſtimationem & atteſtationem eſſe debere operum noſtrorum teſtem. Curtius Ruffus lib. 7. violentiam & temeritatem verborum, eſſe animi ſceleſti indicem ac teſtem. Titus Liuius lib. 2. dec. 1. teſtes honeſtarum pugnarum cicatrices aduerſo pectore oſtentare. & l. vlt. C. de ſent. paſſ. filios habere libertatem, non dānationis, ſed lenitatis paternæ teſtem.

AD EPIST. 27.

Impreſſum altiùs. v.c. pro altiùs, habebat, alterius. Sed vitiosè. nec id notarem niſi hic error cauſſam daret emendandæ l. 8. C. Theod. de deſert. quia nondum id indicatum

catum puto. Nam vbi vulgò legitur: & nō- nunquam se alterius erigente censurâ: scribendum videtur, se altiùs. Et in l. 5. de re milit. eod. Cod. qui alterius gradus militiæ salutarem maximè Reip. operam persequuntur, Existimo legendum esse ex legis sentētia: qui altioris gradus. Multa sunt alia à me emendata coniecturis in illo Codice, quæ hîc proponerentur, nisi in aliud tempus reiicere melius & commodius esset. *Emēdatus codex Thε.*

Rerum fuga fit. Ita lib. Frob. at rectiùs in v. c. rerum fuga viuitur: eiúsque lectionis vestigia in editione Scotti remanserant, vbi sic: rerum fuga iuuit. Liber verò Pith. rerum fuga irruit.

Et colloquio tuo defrui. Sic v. c. vulgò legebatur, & colloquio tuo frui. Defruendi verbo sæpe vtitur auctor. itaque ferè semper illi reddidi, si quando sede suâ deturbatum reperi. lib. 1. ep. 45. Non potest benè defrui ocio, qui suis absentibus timet. & li. 6. ep. 71. omnium quæ capitis parte defruimur. lib. 7. epist. 1. vt ego festorum tuorum coram defruar voluptate. Et lib. 10. epist. 32. quæ hodie corporum possessione defruitur. Festus Pompeius: Defrui (ait) dicebant antiqui, vt deamare, deperire, significantes omnem fructum percipere. *Defrui quid.*

AD EPIST. 31.

Quòd cognata sapientia. Fuit hæc lectio v.c. pura puta. quamobrem reieci & damnaui vulgatam scripturam habentem, quòd cognita, &c. Eadem dicendi formâ idem lib.10. epist. 1. ait virtuti cognatum pudorem. & epist. 44. lib. 10. moribus sæuis (malim legere, scæuis) familiare esse atque cognatum armare spiritus immunitatis exẽplo. Sic alicubi Horatius vocabula rebus cognata dixit. Ammianus Marcel. lib. 18. hominum mentes cognatas cælestibus. Plin. lib. 36. cap. 24. gypsum rem esse calci cognatam. Ennodius, laborem esse disciplinæ amicum, & religioni quadam cognatione sociatum: & alio loco, pudori cognatam esse coniungendam pudicitiam.

AD EPIST. 41.

Studiis constituto. Ita v.c. malim, stadiis.

Subtilitas precanda. Sic habebat v.c. malim reponere, prædicanda.

Raritas scripta. Sic lego, non autẽ, charitas, vt est tamen in v.c. Cæterùm, quod de rupta magistratus veste subiungit, non malè ad importunitatem referetur. Sic Martialis lib. 1. epigram. 17.

Procul horridus liburnus, & querulus cliens,
Imperia viduarum procul.

Non

Non rumpet altum pallidus somnum reus,
Sed manè totum dormies.

Memini etiam Tranquillũ ſcribere Claudij Cæſaris patientiâ adeo ſolitos abuti cauſſidicos, vt illum diſcedentem à tribunali non ſolùm voce reuocarent,ſed etiam laciniâ togæ retentâ, interdum pede apprehenſo retinerent. De ſalutatoribus verò,quia res cognita eſt,nihil adiiciam, niſi locum Mamertini in Paneg.vbi ita ſcribẽdũ eſt,Ac libertatẽ ſuã ſalutator vilis imminuat. Non malè in excuſis libris eſt,ſaluator. Et apud Columellam in præfat.lib.I. de re ruſt. ſic puto eſſe emendandum, An honeſtius duxerim mercenarij ſalutatoris mendaciſſimum aucupium circumolitantis limina potentiorum,ſomnúmque regis ſui rumoribus inaugurantis ? Nam vulgò ſcriptum legitur,mercenarij ſaltatoris. *Mamertinus correctus.* *Columella emẽdatur.*

AD EPIST. 63.

Offenderat bonos. Sic v.c. vulgò, offenderat nos.

Diluit fortuna,&c. Ita rectè v.c. malè Frobennius , diluit fortuna peccatũ tuum, quæ nobis de patria feſtinatione reſtitit. Malè etiam Scottus,dil.fort.pec.ſuum,quę nobis de patris feſt.reſtituit.

AD EPIST. 60.

Enauigato maleo,&c. Hæc fuit ſcriptura

Maleum enauigare. v.c.Lib.Pith. habuit enauigato malo. Vetus autem fuit prouerbium, Cùm Maleam deflexeris, domesticorũ obliuiscere. quod inde natum scribit Strabo lib.8.Geog maria supra Maleam promontorium propter aduersos ventorum flatus infestissima fuisse nauigantibus. Quare Italos Asiaticósq; mercatores omisso ad Maleam cursu, Corinthum diuertere solitos, aduectis eò mercibus. Non dissimile illud est Ouidij in Heroicis.

Ausus es, ô nimium nimiúmque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo.

NOTÆ AD LIB. IX.

AD EPIST. 10.

Eóque dignius est boni cuiusque suffragium, &c. Locus hic ita excusus fuit vt habebatur in editione Frobennij. Non tamẽ omni carere videtur vitio. proponam verò scripturas aliorum codicum, vt lector diiudicet. Scotti editio est: eóque dignius est boni cuiusque suffragium vllis edictis designationem personarum videmus expressum. At in v.c. ita est: eóque dignior est boni, cuius vsus vllis edictis designationem pers. &c. Liber Pith. sic: eóque dignius est

boni

boni cuiusque suffragio, velut edictis designatione personarum videmus expressam.

Sed principalibus & tabulariis. In aliis cod. particula, &, omissa est. De tabulariis qui rationes publicas tractabant, extat titulus in Cod. Iust. & Theodos. Alij fuere tabellarij, quorum meminit Seneca lib.13. epist.89. Cuius(ait) patrimonium tabularios lassat. Et Ammianus Marcellinus lib. 28. Nec si fieri fuisset necesse instructiones, vel ex ipsis tabulariis suppeterent. Et apud eundem authorem initio lib.28. sic videtur legendum, Obscurissimè natus est patre tabulario præsidialis officij. Nam vulgò est excusum, tubulario. *Tabularij.* *Ammianus notatur.*

Capitulani. Ita vno consensu omnes libri. Sunt tamẽ quibus placeat, capitularij.

Ad epist. 23.

Cultu salutationis. Ita legendum est. Nam malè v.c. habuit saltationis. Sed & paulò pòst emendaui & scripsi, quibus emendas ex Hispania curules quadrigas. Nam in eodem v.c. erat literis abrasis: quibus mendas ex Hispania curules quadrigas. Quæ quidem emendatio certissima est, & confirmatur apertè ex iis quæ Symmachus profert lib.4. epist.60. & ep.64. & lib.7. ep. *De equis curulibus.*

105.& epist.107.&li.9.ep.12.18.19.20.& 22. in quibus omnibus fit mentio Curulium quadrigarum siue equorum Hispani sanguinis. de quibus etiam titulus in C. Theo. lib.15. titul.10.& de iisdem agitur l.3. eod. Cod.Theod.tit. de spectacul. & in l.21.& l. 22.eod.Cod.Theod.tit. de diuers. offic. ex quarum legum collatione emendanda videtur lex7. Cod.de numer. actuar. vbi equus curialis legi malè videtur pro curuli. Equorum verò Hispanorum velocitas nota est, ex Iustino lib.44. & Plinio lib. 8. cap.42. quo loco vento concepti esse dicuntur. Et Apuleius lib.4. de asino aureo statim in principio.de celeritate equorum curulium agens ita scribit: Cursu me concito,ait,proprio, vt hercule ipse sentirem non asinum me, verumetiam equum curulem nimiâ velocitate refectum. Qui locus facit, vt ego non improbandam arbitrer lectionem libri Pithæani, qui apud Symmachum lib.4.epist.60.ita habet:quadrigarum curacium nobilitas præparanda est. Nam omnes alij libri uno consensu legunt: quadrigarum curulium nobilitas, &c. Quod quidem hoc loco latiùs explicare visum est, quia in superioribus ad librum quartum notis omissum est. Sciendum est igitur in eiusmodi spectaculis

De celeritate equorũ in ludis.

culis mirificè placuisse equorũ celeritatẽ & alacritatẽ, adeò vt Capitolinus narret, Verum Imperatorẽ volucri equo Prasino aureũ simulachrũ fecisse. Quinetiã multi ex agitatoribus aduersariorum equos dæmoniacis imprecationibus impediebant, vt suos ad cursus faciliùs impellerent. Inde Cassiod. li.3. Var. ep.1. de quodã nobili auriga loquẽs, Frequentia palmarum (ait) cũ dici faciebat maleficũ. Necesse est enim ad peruersitatẽ magicam referri, quando victoria equorum meritis non potest applicari. Arnob.1.lib.1, aduers. gent. paulò pòst medium de magorũ artibus loquens: Quis enim hos nesciat (ait) familiarium dirumpere charitates, aut sine clauibus reserare quæ clausa sunt, aut ora silentio vincire, aut in curriculis equos debilitare, incitare, tardare, &c. Docet id etiam Diuus Hieronymus in Hilarione. Ex qua obseruatione rectè vidit Rçuardus pendere interpretationem l. quicũque, 9. C. de malefic. & mathemat. in qua illa verba, id est, aurigis, videntur esse glossemata quæ ex ora libri in textum irrepserint, cùm absint à C. Theo. vnde illa lex deprompta est. Inde etiam videri potest lux adferenda Amniano Marcellino lib.26. in prin. vbi scribit Apronianum Præfectum vrbi capitali animaduer- *Ad l. 9. C. de malefic.*

certamine curuli elisi fuerint, vel fortuitò ceciderint, nequaquam se mouere consueuerunt, & quandam tenent quietis & patientiæ disciplinam. His si casus non nocuit, quies prodest. Certè non acerbatur offensio. Nónne mutis animalibus deteriores æstimandi qui se in flagitiis suis iactant, & putant insigne esse virtutis, vbi lapsus est criminis? Hæc Ambrosius. Cæterùm equos curules idem esse cum Circensibus alij iampridem notarunt. Nam & in veteri glossario Græcolatino ita scriptum legitur. Curulis equus, τροχηλάτης ἵππος. equus Curulis. ἵππος δρομεὺς. & alio loco, Συνάρματι ἀγοιζόμενος ἵππος.

AD EPIST. 28.

Et homini pars mea, puta rogatus ignosce. Ita ego ex coniectura scribendum esse credidi. Nam ferri non potuit lectio v.c. habentis, & homini paras mea vt arrogat⁹ ignosce. quãquam etiam legi potest, vt rogatus, Eodem ferè sensu idem author li.3. ep.50. tu abes pars mea antiqua amicorum meorum. & epist.66. quanta sit in domino meo Flauiano pectoris mei portio. & ep.81. vt amicissimum fratrem, vel, quod est verius, partem mei diligas. Persius Sat. *Pars & portio.*

---quantáque nostræ

Pars tua sit, Cornute, animæ.---

Paulinus ep.12.ad Seuerum, tu pars nostri maior & melior, tu requies nostra, tu gaudium. Rutilius Claudius itiner. li.1:

Prouecta est animæ portio magna meæ.

Et alio loco, Victorinus enim nostræ pars maxima mentis. Non sunt dissimiles illæ blandiendi formulæ, quibus aliis locis vtitur Symmachus, dum suos vocat, decus & lucem suam. Sic Petronius Arbiter, tu desiderium, tu voluptas mea. Horatius libro 1.od. O desiderium & dulce decus meum. Apuleius in epigram. Florea serta, meum mel, & hæc tibi carmina dono. Et alius poëta vetus: Cur differs mea lux rogata semper. Plin.lib.8.epi.1. Encolpium vocat sua seria, deliciásque suas. & Iulius Capitolinus scribit ita dilectum Gordianum, vt populus delicias suas diceret, Senatúsque filium. Cæterùm cum hac epistola cõiungenda est ep.39. suprà lib.5.ad Neoterium. eiusdem enim sunt argumenti.

AD EPIST. 33.

Excudere. *Extundam quandoque.* Sic vulgò. Sed v.c. habet, excudam, cui consentit editio Scotti, nec scio cur à correctoribus immutata sit ea vox. Nam aliàs ita locutus est author, vt infrà hoc li.9.ep.117. Vt aliquid, si fieri posses, excuderet. Sidonius Apollin. lib.3. epi.vlt. hanc voluptatem non operis

effectus

effectus excudit, sed authoris affectus. & lib.9.epi.11.tetricis puncta censoribus tardiùs procacitas recitatoris quàm trepidatio excudit. Itaque eundem puto scripsisse lib.9. epist.9. ius voluptatis excudat præconij necessitatem. Nam vulgò est, excludat, & li.6.epi.3.authoritas coronæ tuæ dissimulantibus studeat excudere responsi celeritatem.

AD EPIST. 39.

Quapropter Benignus V.C.filius meus. Ita restitui ex v. c. Nam vulgata lectio interpolata erat hoc modo: Quare vt est filius meus Benig.rei f[illegible]um.&c.

Et puris manibus. Ita vulgò rectissimè. Habebat tamen v. c. puris monibus: vnde quidam efficiebat, moribus. Sed prior lectio longè est elegantior. Puras etenim manus hoc loco vocat, quæ sæpè apud Iustinianū in Nouellis καθαραὶ χεῖρες dicūtur. Et hoc si testimoniis aliorum scriptorum confirmetur, non erit inutile. Ex veterum sententiis illa imprimis laudatur. *Pura manus.*

Puras Deus non plenas respicit manus.

Plautus in Amphitr. inuocat deos immortales, vt sibi auxilium ferant, manibus puris, capite operto. Apuleius lib.4.Florid. In maleficiis etiam cogitata scelera, non perfectâ adhuc vindicantur, cruentâ mente,

purâ manu. Suetonius in Vespas. cap. 9. Pontificatum maximum ideò se professus accipere, vt puras seruaret manus, fidem pręstitit. Seneca li. 3. nat. quęstio. Quid est pręcipuum? non admittere in animum mala consilia, puras ad cœlum manus tollere. Valer. Max. lib. 7. c. 2. Thales interrogatus an facta hominum Deos fallerēt, Nec cogitata, inquit, vt nō solùm manus, sed etiā mentes puras habere vellemus. Idem Valer. lib. 1. c. 1. sacras manus vocat, vel (vt rectius est in vetustis libris) sanctas. Fabius decl. 275. integras inuiolatásque. Cassiod. lib. 11. in edicto 8 innoxias. Tullius libro 1. offic. abstinentes. & Ausonius in Panegyrico lautas manus dixit, mentem puram, immaculabilem conscientiam, synceram cogitationem.

Sardinia ferax.

De Sardinia. Malè v. c. Sordinia. quod enim de re frumentaria adiicit author, id lectionem vulgatam defendit. Etenim Sardiniam tritici feracem esse notat Strabo lib. 5. Hinc est quod Horatius lib. 1. Ode 31. vocat segetes feraces opimæ Sardiniæ. & Prudentius li. 2 in Symmach. dixit classem vehentem granaria congesta Sardiniæ Romana rumpere horrea. Valer. li. 7. cap. 6. ait Sardiniam & Siciliam benignissimas fuisse vrbis Romę nutrices. Saluianus li. 6. de vero dei

ro dei iudicio, Sardiniam Siciliámque appellat fiscalia horrea, & vitales vrbis Romæ venas: vt etiam Lucius Florus libro 4. c. 2. Sardiniam & Siciliam annonæ pignora dixit.

Nihil enim, &c. Quod ait Symmachus Benignum adeò fuisse innocentem, vt nihil ex Sardinia retulerit nisi afflictam valetudinem & bonam conscientiam: id in mentem reuocat verba Gracchi, quæ sunt ab A. Gellio li. 15. c. 12. Cùm, inquit, rediret ex Sardinia, de sua parsimonia & continẽtia hæc protulit: Cùm Roma profectus sum, zonas quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inaneis retuli, &c. Neque verò temerè dixit Symmachus ex Sardinia Benignum afflictam valetudinem retulisse: quandoquidem pestilens & grauis cœli fuit Sardinia, vt liquet ex Claudiano libr. de bello Gildonico in fin. Cornelius Tacitus libro 2. Annal. in fin. refert sub Tiberio fuisse factum Senatusconsultum, vt quatuor millia Iudæorum & Ægyptiorum in insulam Sardiniam veherentur: qui si interiissent ob grauitatem cœli, vile damnum habitum. Hincque liquet cur Martialis lib. 2. dixit in medio Tybure Sradiniam esse. Id enim prouerbiali figurâ extulit.

Nullæ conquestiones.v.c. habet,Nulla conquæstio semper ad arguendum parata.

Premium est. v.c. precium est, vt etiam habet lib.Pithæi.Sic š.lib.8.ep.53. precium ferre obsequij dixit. & ep.69.precium literis rependendum.

*Quod decliue ad impetrandum,&c.*Ita vulgò legitur.Tamẽ vetus codex habet,quod mihi decliue ad impetrationem videtur, cùm te delectet,&c.

AD EPIST. 40.

Pacta nuptia.

Quæ fidem pactorum repetit nuptiarum. Sic vulgò.at in v.c.scriptum est,quę fidem pacturam rep.nupt. Sed magis arridet vulgata lectio.Nam mox dicitur,Pactas filię tuæ nuptias. Sic suprà lib.7. epist.20. Nam pactæ ei & nobis arbitris iunctæ obligatione pignorum nuptiæ denegantur. Pactæ olim sponsæ dicebantur l.2. D. de spons. Virgil. gremio abducere pactas. Arnob.li. 4. Vxores enim Dij habent, atque in coniugalia fœdera cõditionibus veniunt antè quæsitis,vsu,farre, coëmptione(sic legẽdũ est) genialis lectuli sacramenta conducũt. Habent speratas, habent pactas, habent interpositis stipulationibus sponsas. Sed & pactas nuptias alij interpretantur, habitâ ratione verborum solemnium, quomodo pactis verbis aliquid legare dixit

Vlpianus lib.reg. tit. de leg. & idem Arnobius lib. 7. cum pactionibus & formulis adorare.

Ad epist. 42.

Credo autem te fando, &c. Sic vulgò, at v.c. credo te fando aut lectione didicisse.

Spretus igitur, &c. Totum hunc locum suppleui ex fide v.c. Nam illa verba, vsque ad memoriam mancipaui, deerant in excusis lib. vt & in codice Pith. in quo tamen pro mancipaui, legebatur applicui.

Sæpè petita. Sic v.c. vulgò, serò petita.

Ad epist. 51.

Ne sera consultatio. Ita v.c. malim tamen legere, ne sera consolatio. Nam eodem sensu lib. 1. epi. 94. dixit, instaurant dolorem sera solatia. Et quidem aliquoties in vetustis libris, consolatio, pro, consultatio, scriptum esse testantur viri eruditi: vt apud Seruium lib. 3. Æneid. Augurium est exquisita deorum voluntas per consolationem auium aut signorum. Alium locum Capitolini suprà retuli, in quo pro, consulatúsque medicos, reponendum est, consultúsque medios.

Ad epist. 59.

Etsi scio patres auaros esse voti. Sic locum hunc expressit Ennodius epist. ad Stephanum: illud ad gaudium vestrũ, quo vberius

paterna mens exultet, adiungimus, filium vestrum in studiis liberalibus ingenuitatis testimonium iam tenere, & talem se in hac cura præstare, vt auara suorum vota transcendat. Spes perfectionis est, honesta in adolescente inchoatio.

Lætari animum. Sic v.c. Quo exemplo Liuius Andronicus apud Nonium dixit, lætare oculos specie optabili. Et Accius, triplici lætare bono.

AD EPIST. 65.

Venam familiæ vestræ. v. c. habebat, veniam familiæ. cuius loco substitui, venam. Nam & idem author li. 2. ep. 29. eodem exemplo, vigere fraternam venam dixit, & ep. 33. venam morum vocat, & li. 3. ep. 81. requirere venas bonorum ait, & lib. 10. ep. 30. bonorum virorum fœcundam venã esse. Sic Macrobius in præfat. lib. 1. Satur. venam Latinæ linguæ nuncupat. Paulinus ad Amandum ep. 2. venam iustitię. Tullius. in Catil. venam Reipublicæ. Spartianus in Pescennino, venã paternæ disciplinæ. Apud Cassiodor. lib. 1. ep. 41. venam nobilium dictam legimus. & li. 3. ep. 6. venam virtutũ Ennodius ad Martianum: Non degenerat, vt video (ait) vena linguarum, & peritiæ successio, illo, quo patrimonia, iure discurrit. Putabam scientiæ dotes rem tantùm

tùm ingeniorũ esse,nõ familię,nec duci per stemmata,quod labor continuus & indefessus sudor adipiscitur , &c. Sic enim lego & emendo eum locum vulgò corruptum.

AD EPIST. 79.

Literæ tuæ olentes. Ita vulgò. sed v.c. habet,alentes,vt & liber Pith.vtraque lectio valet. Sic Lucretius lib. 2.

- -- *nectar qui naribus halat.*

Et apud Virgil.lib.4.Georg. croceis halantes floribus horti.

AD EPIST. 99.

Vestali secreto. Sic scribendum. Nam malè in v.c. Vestili. Ita Symmachus lib. 2. ep. 36.sacrum Vestale vocat,quod hîc Vestale secretum. Et Pacatus Paneg. tanquam Vestale aliquod secretum veneratio occulta consuluisset. Ex hac autem epistola liquet authorem Pontificem fuisse,vt etiã constat ex ep.41.& 45.lib 1.& ep. 36.li.2.Quod adiicit de virgine Vestali secretò secedere volenti ante annos legibus definitos,id inde lucem capit , quòd post trigesimum annum nihil vetabat illas nubere,teste Halycarnasseo,li.2. & Prudētio lib.2.in Symma.in fin.Diuus Ambrosius lib.1.de virginibus Quis mihi prætendit (ait)Vestę virgines & Palladis sacerdotes? *Vestales.*

Qualis est ista non morum pudicitia, sed annorum, quæ non perpetuitate, sed ætate præscribitur? Petulantior est talis integritas, cuius corruptela seniori seruatur ętati. Ipsi docent virgines suas non debere perseuerare. nec posse, qui virginitati finem dederũt. Qualis autẽ est religio, vbi pudicæ adolescentes iubentur esse impudicæ anus? Sed nec illa pudica est, quæ lege tenetur: & illa impudica, quæ lege dimittitur. O mysteria! ô mores! vbi necessitas imponitur castitati, authoritas libidini datur, &c.

AD EPIST. 79.

Bonæ partes. *Ne tibi bonarum artium.* v.c. bonum patrum, ex quo efficere quis potest, bonarum partium, vel partum, vt notat Sosipater veteres locutos. Sic in l.7. C. de malef. illo loco, occultans artem aliquam diuinandi. In vetustissimo codice est, partem aliquam. Symmachus lib 4. ep. 57. quæ plus iuueni bonarum artium contulisset. Idem lib. 9. ep. 102. summatem ciuilium partium virum respicit. Et Sidonius Apoll. lib. 2. ep. 4. sicut decet bonarum partium viros.

AD EPIST. 101.

Laudari ab laudato viro. Sic ex scripturæ veteris vestigiis scripsi & emendaui. Nam habebat

habebat ille,laudito vro.vitiosè. Id verò ita extulit Mamertinus in Paneg. Iulian. Putant aliquid adiicere ad splendorem laudum tuarum Cõsulis nomen, & rectè putant.adiicit etiam laudum dignitati honor laudantis. Sidonius Apol.lib.7. ep. 8. de Simplicio: scitote narrari plurima bona, atque ea quidem à plurimis bonis. Tranquillus sanè narrat Principem Augustum, componere aliquid de se, nisi & seriò.& à viris præstantissimis noluisse.Et verò si contrà fieret, valdè offensum fuisse, admonuisseque Prætores, ne paterentur nomen suum commissionibus obsolescere. Eodẽ etiam exemplo Lampridius refert Alexãdrum Seuerum vetuisse à famosis mulieribus matrem & vxorem suã salutari. Et apud Cornelium Tacitum lib. 4. Annal. Tiberius Imperator vetat per omnes prouincias sese effigie numinũ sacrari,ne scilicet vanescat Augusti honor,si promiscuis adulationibus vulgetur.

Tullianum styli fame parcus inuadas. Ita v.c.errore non obscuro. Existimo tamen emendandum esse,Tullianum stylum famæ parcus inuideas.

AD EPIST. 105.

Vel ingratorum. Sic lego potiùs, quàm vt est in v.c. gratorum. Huius autem elegantissimæ epistolę pars tantùm hactenus

excusa legebatur Itaque ope v.c. suppleui quæ desiderabantur, sublatis tamen aliquot mendis quę inciderant.

Manus inuidas. Sic putaui reponendum & emendandum. Nam.v.c.habuit, manus incudas.

Turbæ. Sic vulgò, sed v.c.habet turbã. Videtur auté alludere ad Aspẽdiũ citharistã, de quo Tullius 3. in Verrem, & Asconius.

Placere vni, is esset optimus qui probaret. Hæc ego reposui ex fide v. c. quæ vulgò deerant. In hanc sententiam Senec. lib. 1. ep.7. Democritus, ait, vnus mihi pro populo est, & populus pro vno. Benè & ille quisquis fuit (ambigitur enim de authore) cùm quęreretur ab illo, quò tanta diligentia artis spectaret ad paucissimos peruentura: Satis sunt, inquit, mihi pauci. Satis est vnus, satis est nullus. Egregiè hoc tertium. Epicurus cùm vni ex cõsortibus studiorũ suorum scriberet: Hęc, inquit, ego nõ multis, sed tibi. Satis enim magnum alter alteri theatrum sumus.

Ad epist. 115.

Addaces igitur & Pygargos. Ita v. c. Plin. autè meminit Addacis lib.11. cap.37. & lib.10.cap.3. Pygargos scribit esse genus aquilę. Iuuenalis Saty.11.& Pygargus & Scithicę volucres. Sic enim in quibusdã

libris

libris legitur. In aliis autem,& Pygardus. E caprearum autem syluestrium genere pygardos esse volunt ex Plin.lib. 8.cap. 53. quomodo etiam hîc esse legendum quidam suspicantur.

AD EPIST. 119.

Ex hac epistola verum esse deprehenditur quod à Dione scribitur lib. 52. & Vlpiano l. 1.D.de offic. Præf. Vrb. nimirum Præfectum vrbi sibi vindicasse cognitionem omnium criminum,non tantùm quę intra vrbem admitterentur,sed & quę extra vrbem. Hinc etiam colligere est posterioribus Imperatorum temporibus,Præfecturam vrbanam de incestu Vestalium notionem habuisse.Quæ res olim ad Pontifices pertinebat,vt liquet ex Plinio lib. 4. epist.11.Quam verò hoc loco Vestalem primigeniam vocat Symmachus(vel vt est in libro Pith.)primogeniam, alij authores Vestalem maximam videntur appellasse, quæ reliquis ætate, ordine ac dignitate superior esset.Eodem sensu Vibidiam Vestalium vetustissimam dixit Cornelius Tacitus lib. 11.

Quæ publici criminis. Ita disertè v. c. & lib.Pith.sed tamen nō sine suspicione falsi.

AD EPIST. 120.

Si exactioni cura competens defuisset. Sic

emendaui secutus lectionem lib. Pith. Nã horum verborum loco vetus codex habuit, Flexat doni cura, &c. quæ non verba, sed portenta erant.

NOTÆ AD LIB. X.

AD EPIST. I.

Næuus. *Næuum iactantiæ.* Male v.c. nouum. rectiùs alij codices, næuum. Sic idem author li.2.ep.54. dixit violatę religionis nęuum adtrahere. & li.3.ep.34. Næui instar est vt frater meus, &c. Eodem exemplo suspicionis næuum dixit Sidonius Apoll. lib. 5. ep. 3. & li.8.ep.11. næuum crudelitatis. Cassiodor. Var. 5. epist. 8. ingratitudinis neuum. Honorius Imp. in l.16. C. Theod. de agent. in reb. næuum excusationi. Valentinian. Nou. de 30. annor. præsc. erubescendæ obiectionis næuum. Et D. Ambrosius in apol. Dauid. ca. 7. næuum erroris.

Ad famam reiicis. Ita vulgò. lectio autem v. c. est, ad famas reiicis, & solis aurem de te præbere rumoribus, cùm tanti negocij dignitas, &c. Et quidem ita puto scripsisse Symmachum.

Sed qui animi mei securus es. Sic v.c. vulgò legebatur, sed quia nimis securus es.

Renaluit ex morbo. Hæc elegans scriptura debetur

debetur v.c. cuius loco perperàm erat hactenus in vulgatis exemplaribus reuoluitur ex morbo. Etenim veteres nasci, mori, ægrotare, senescere oppida & ciuitates dicebant. Qua de re doctissimè egit V.C. Faber Serm.lib.1.cap.9. Saluianus lib.4.de vero Dei iud. Nam illud latrocinium (ait) aut scelus quis dignè eloqui possit, quod cùm Romana Respublica, vel iam mortua, vel certè extremum spiritum agens, in ea parte quâ adhuc viuere videtur, tributorũ vinculis, quasi prędonũ manibus strangulata moriatur? Ennodius in natali Laurentij: Vrbs iam sepulta reualuit (ait) & quæ nõ credebat in se reparari posse quod fuerat, cœpit iam meliora æmulari. Eodem exemplo Vopiscus in Caro Rempublicam vulneratam dixit.

Cùm tam fortè vsu. Ita vulgò vetus codex habuit, cùm iam forti vsu. Paulò verò aliter hic locus expressus est in lib. Pith. ita scilicet: qui medicinam callent, iam defore vsui, cùm in magisterium, &c.

Ac fiunt emeriti officij. v.c. ac fiunt artis emeriti proximis, &c.

Curationem iuuare praeceptis. Sic lego ex v.c.

Fœneratam gratiam viderer. Ita optimè v.c. lib. Pith. habet, famæ gratam gratiam

videar. Vulgò corrupta hæc ferebātur hoc modo: famæ ratam gratiam videar.

AD EPIST. 4.

Id & si falsò. Sic malui legere, quàm vt erat in v.c. Idem si falsò. Sed & paulò pòst emendaui & reposui, collegæ nonnulli: & Proconsulari fastigio. Nam idem v.c. habebat, colligat nonnulli: & fastidio. perperàm vt videtur. Ad hanc verò epistolam non malè referri posse videtur l. 15. Cod. Theo. de Prætorib. in qua Imperator Constantius conqueritur nonnullos Proconsulari ac vicariæ Pręfecturæ potestate prędit0s existimasse Præturam infra dignitatem esse (nam ibi sic legendum) cùm tamen illos aliorum exemplis admonitos oportuerit splendidos Præturæ fasces adpetere, tantíque nominis gloriā concupiscere, nec operam editionibus & ludis denegare. In qua etiam lege ita in fine legendū est: Super denominationib⁹ vllis referri, non autē, donationibus, vt vulgò. Sanè qui olim magistratus & dignitates adepti erāt, eos absq; sumptu graui gerere nō solebant. Nā Capitolinus refert Antoninum philosophum Proculo detulisse Proconsulatum, sed oneribus in se receptis, quia ei oneri impares Proculi fortunas esse sentiebat. Sic enim ibi legēdū esse alij admonuerunt,

Emēdatus codex The.

nuerunt,nō autem,honoribus in se receptis.Eoque sensu nō malè exaudietur,quod narrat in Hadriano Spartianus,ad explendos honores nō solùm amicis, sed etiam passim aliquātis multa largitū esse Hadrianū.Et Vopiscus scribit Aureliano Consuli ad editionem Circensiū datos esse aliquot aureos. Atq. huc pertinet epist.21.hoc lib. 10.quâ gratulatur Symmachus Theodosio & Arcadio,quòd cùm illi viderent Senatorias functiones grauibus impendiis obrui (nam ideò fortasse l. 58. C. Theod. de Decurio.vocat ordinem Senatorium sumptuosum,à quo multos ob egestatem submotos fuisse sub Claudio ait Dio lib. 60.) sumptibus modum statuerint,ne aut pares facultate collegas tenuis decoloraret editio,aut viribus maiora conatos effusio inconsulta demergeret. Sed & Imppp.Valēt. Val.& Gratia.in l.21. eo.C. Theod.de Pręt. & Quæstor.aiunt se editionum necessitates cum subsidiis facultatum & professionis modo contulisse,vt ritè definiri posset quid vnusquisque expensę pro captu virium sustinere deberet. Quanquam adiiciunt se nullâ lege præscribere velle eorum arbitrio,qui pro modo patrimonij,& ratione natalium, honorísq. proprij splēdore grauitatē impēdij nō recusabāt.Qui-

etiam extat tit. in C.Theodoſ. de expenſ. ludorum,quo vetantur Iudices excedere duorum ſolidorum impendia.Et Capitolinus ſcribit Antoninum Pium ſumptus gladiatorij ſpectaculi omnifariam temperaſſe, vt & ſcenicas donationes.

AD EPIST. 10.

Sed inopia vel potiùs egeſtas. Malè v. c. ſed inopina. Egeſtas autem longè grauior eſt inopiâ vel paupertate. Plinius lib. 4. epiſt. 18 inopiâ, ac potiùs, vt Lucretius ait, hac egeſtate patrij ſermonis. Seneca epiſt. 59. lib.8.quanta verborum nobis paupertas,imò egeſtas ſit,nunquam magis quàm hodierno die intellexi. Ouidius: alter egens, altera pauper erat.

Parentis ſume conſilium. Ita emendaui, cùm ferri non poſſet lectio v. c. habentis, parentiſſime conſilium. Idem lib.10. ep. 4. fungor in admonendo parentis officio.

AD EPIST. 17.

Camilli currus. Sic lego:nam malè in excuſis libris erat ſcriptum, Carnilli currus. Notum enim eſt Camillo albentes quadrigas exilium peperiſſe.

AD EPIST. 16.

Inter primos aut primus. Fuit qui exiſtimaret partem horum verborũ eſſe gloſſemata

mata : ſed fallitur. Nam optimi & antiqui ſcriptores ſæpe aliàs ita locuti ſunt. Ammianus Marcellinus lib.16. de Conſtantio agens : Nec vſquam (ait) in neceſſitatibus ſummis primus vel inter primos eſt viſus. Salluſtius in Iugurthino bello, paulò pòſt initiũ : leonẽ atque alias feras primus aut in primis ferire. Et Latinus Pacatus in Pane. Quin omnium (ait) Caſtrenſium munerum numeros primus aut cum primis obires. Sic enim rectè habet vetus lectio excuſa, quam confirmant membranæ calamo exaratæ V. C. Petri Pithœi.ac miror cur doctiſſimus Balduinus, qui illius Panegyrici nuper typis Lutetiæ redditi editionem adornauit, verba illa (aut cum primis) expunxit, & mox ſuppoſuerit: numerorum munera : cùm illius coniecturæ defendi nequeant. Alia quædam peccata illo opere peccauit, quæ nolo inuidiosè commemorare vel refellere. Nam ego ſummorum virorum vitia virtutibus eſſe proxima ſemper iudicabo.

Latini Pacati lectio defenſa.

AD EPIST. 22.

Cui electionẽ mox vrna tribuiſſet. Sic excudit Gelenius. Lazius tamen in ſuis commentariis Reip. Rom. legit hunc in modum: cui obiectionem mox vrna, &c. Quæ

verborum diuersitas facit, vt ego existimé aliquid vitij his in verbis subhærere. Nec enim propriè dici potest vrna tribuere electionem, cùm in sortibus euentus non iudiciū sit, vt ait D. Ambrosius lib. 5. exac. cap. 20. Itaque non inepto fortasse sensu aliquis reponendum putauerit: cui euectionem, vel quid aliud, quo facultas emittendæ & effundendæ quadrigæ designetur. Certis enim ordinibus decurrebant in eiusmodi spectaculis, quod fiebat sortium beneficio. Et quidem vrnarum meminit Sidonius Apollin. carm. 23. ad Consentiū, vbi eleganter apparatum Circensium depinxit.

Vrna & sortes.

Et iam te vrna petit, ciétque raucæ
Acclamatio sibilans coronæ.

Tertullia. lib. de spectac. cap. de munere: tardus est illi Prætor: semper oculi in vrna eius cum sortibus volutantur. Dehinc anxij ad signum pendent: vnius dementiæ vna vox est. Cognosce dementiam de vanitate. Misit, dicunt, & nunciant inuicem, quod simul ab omnibus visum est, &c. Testimonium cæcitatis: non vident missum quid sit. mappam putant: sed est diaboli ab alto præcipitati figura. Sic ille. Ex quo apparet Prætorem qui ludis præerat, ex vrna quadrigarum missus sorte eduxisse: quod spectat

ſpectat ad ea quæ habet Caſſiodorus lib. 3.epiſt.51. Denique in aliis ludorum generibus, veriſimile eſt ſortes adhibitas fuiſſe, ex Suetonio in Nerone cap. 21. vbi ſcribit Neronem nomen ſuum in albo citharœdorum profitentium adſcripſiſſe, ſorticuláque cum cæteris demiſſa in vrnam, intraſſe ordine ſuo.

AD EPIST. 37.

Licet vehiculeo publico. Ita vulgati libri habent: ſed tamen erunt (ſcio) qui malint legere, licet indiculo publicō. Nā in principio huius epiſtolæ dixit author, acta indicare. Ea autem voce vtitur lib.6.ep.46. Quæ ad vrbem pertinent indiculi cohærentis lectione noſcetis. Et lib.7. epiſt.81. Capita igitur rerū ſubiecto indiculo ſtrictim notaui. Puto etiam ita ſcriptum fuiſſe ab Ennodio in quadā epiſtola ad Fauſtum. Fugacem puerum veſtrum Germanum vocabulo, qui ante triennium lapſus eſt, me ſuſpicor inueniſſe, de quo indiculū deſtinaui, quo ſi verè veſter eſt, maturè ſequēda cognoſcā. In excuſis autē libris Ennodij vulgò corruptè eſt: de quo nidiculū. Indiculi autem nomine paruum indicem ſignificat, quem breuem ſolet appellare Symmachus, & hoc lib. 10. epiſt. 48. & 60. Caſſiodorus in libris Variarum, &

Indiculum quid.

Ennodius emēdatur.

Vehiculum publicum. leges Codicis Theodosiani. Non ignoro tamen vulgatam huius loci lectionem defendi posse, vt vehiculum publicum pro publico cursu accipiatur, quem nos postas solemus dicere. Nam veteres non equis singulis, vt hodie, sed vehiculis vtebantur. Vnde ab Ammiano Marcellino circa finē lib. 14. cursus publicus, res vehicularis dicitur, vt etiam lib. 21. in fine. Idem lib. 14. decem vehiculis publicis, vt præceptum est, vsus, relicto palatio omni celerare gradum compellebatur. Suetonius in Augusto cap. 49. Quò celeriùs ac sub manum annunciari cognoscíque posset, quid in Prouincia quaque gereretur, iuuenes primò modicis interuallis per militares vias, dehinc vehicula disposuit. Iulius Capitolinus in Antonino Pio: Vehiculariũ cursum summa diligentia subleuauit. Sed de hoc vehiculari, & publico fiscalíque cursu non est quod hîc pluribus agam. Nam id in aliud scriptionis genus transferre melius est.

AD EPIST. 54.

Reddatur tamen saltem nomini honor, &c. Sic editio Frobennij habet. alij legunt, Reddatur tamen nomini honor &c. Sed in antiquissima quadam scheda, quâ fragmétũ huius epistolæ continebatur, sic erat scri-

ſcriptum: Reddatur ſaltim nomini ho- *Saltim.*
nor &c. Nec eſt dubiũ quin ita author ſcripſerit. Nã veteres eiuſmodi aduerbia plurima inflectebant, quod ſcioli nõ animaduertentes, ſæpe labẽ libris inflixerunt. Noſter Symmachus lib. 2. ep. 59. patere vt ſaltim gratiam tibi debeam. & lib. 4. ep. 62. legamus ſaltim, quem videre maluimus. Alcimus Auitus lib. 2.

--- præcedere fortè timebas
Saltim cõſequere, atq; animos attolle viriles.

Et alio loco. *-- non ſaltim concidit illo*
Pondere. --

Darius Victor. lib. 2. commentationum in Geneſim:

Et ne aliquã ſaltim vel de ſerpente querelam
Quod morimur quiſquã ſupereſſe exiſtimet,
Cœpimus occidi. (*antè*

Ita enim ſcriptum reperi in veteribus mẽbranis. at vulgò excuſum eſt: Et ne aliquã ſaltem. Eodem exemplo Æſopus in vita Alexãdri Magni Iulio Valerio interprete, quẽ manuſcriptum habeo, ſecretim, pro, ſecretò, dixit: Nectabanus accipitrem ſecretim parat. Sic Suetonius in Nerone ſuffertim dixit cap. 20. Et Pighius doctiſſimus primus docuit legendum eſſe ex antiquis codicibus, apud Valer. Max. l. 6. c. 3. vxorem *Valerius* quòd vinum bibiſſet, fuſtim interemit. Nã *reſtitutus.*

hactenus legebatur, fuste. Tertullianus in Apolog. dixit vicatim & templatim: atque eiusmodi aduerbia plurima occurrunt in auctorum antiquorum libris, vt morsicatim, filiatim, passeratim, anseratim, mucronatim, mauricatim, meatim, quadrupedatim, perplexim, quorũ magna pars extat apud Sosipatrum Charisium. Et eas meras veneres redolent.

Cuncta Romani generis incommoda. v. c. habet, cuncta humani generis incommoda: quem puto potiùs hac parte sequendum esse.

Fames publica. v. c. famis.

Nihil imputemus astris. Ita omnes libri vulgati: quomodo etiam dixit Prudentius lib. 2.

Quosdam infelices astris damnauit iniquis
Spe cassâ & sterili curâ frustratus agrestē.

Sed veteres quædam membranæ hoc loco legunt: Nihil imputemus Austris. Et eam lectionem veriorem esse existimo. Nam & scio Symmachum alio quodam loco (qui nunc memoriæ non occurrit) cùm de copiarum penuria loqueretur, cui prouidentiâ occursum fuerat, dixisse aduersus Romanos nihil licuisse contumacibus austris. Adhæc solemne fuit olim sterilitates & eiusmodi incommoda ven-

Austri.

tis

tis adſcribere.Horat.lib.3.Ode 23.

Cælo ſupinas ſi tuleris manus,
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fæcunda vitis,nec ſterilem ſeges
Rubiginem.

Quem Horatij locum videtur imitatus author noſter ita ſcribens: Nihil imputemus Auſtris: nec Rubigo ſegetibus offuit,&c.Statius lib.5.Syluar.5.

---piúmque
Intrauit vis ſæua larem.ſic plena maligno
Afflantur vineta Notho. ---

Prudentius lib.2.in Symmachum,de meſſe loquens:

Afflatum calido ſuccum contraxit ab Euro
Ieiunóſque tulit calamos.---

Quintilianus decl.12.Calidi ſpirauêre venti,maturitatem præcepit æſtus,etiam ſicubi fortè ieiunæ herbæ ſolum vicerant, vanis tantùm ariſtis ſpem fefellerunt, & inanes culmos triſtis agricola iactauit ventis nihil relicturis. Notum eſt quid Herodotus lib.4.& poſt eum Gellius lib.16.cap.11. referunt de Pſyllorum interitu, qui cùm accidiſſet Auſtrum in finibus eorum perquàm validũ ac diutinũ flauiſſe, eóq; flatu aquã omnem in locis,in quibus colebant, exaruiſſe, re aquariâ defecti, decretũ fecerunt, vt armis ſumptis ad Auſtrũ, perinde

quasi ad hostem, iure belli repetitum res proficiscerentur.

Quid tale prouinciæ pertulerunt. Sic vulgò. Sed eædem veteres membranæ, in quibus extabat fragmentum huius epistolæ legunt: Quid tale patrui pertulerunt. quod non est repudiandum. Verùm hîc finis notarum esto: quibus ea tantùm persequi fuit animus, quæ ad infirmandas, vel defendẽdas varietates scripturæ veteris & vulgatæ pertinere visa sunt. Nolui enim longiore verborum & digressionum circuitu aures oculósque Lectoris obtundere. Nec verò hæc scribimus doctioribus & acutioribus, qui cœnâ dapali & saliari conuiuio excipiendi erant. Tam enim exiguæ lancis scitamenta illis apponimus, qui paruis nutrimentis sibi satisfactum volunt. Quòd si cui studiosorum è numero hæc ludicra stomachum mouebunt, erit quod Reipublicæ literariæ gratuler, si diluendæ meæ labis gratiâ, meliora meditabitur, quò Symmachum adornet, & à squallore vindicet, cuius valetudini afflictæ nemo adhuc Pœonias manus admouit.

Finis notarum Ivreti ad Symmachum.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM, QVÆ FRAN. IVRETI NOTIS AD SYMMACHVM docentur.

Reti-

Toga

CRIPTORVM NOMINA, QVORVM TESTIMONIO

ET AVCTORITATE IN

suis notis Franc. Iuretus vsus est.

FINIS.